

ΑΡΘΡΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ - ΑΠΟΨΕΙΣ

**Η «ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ»
Μια θετική πρόκληση για το δικαιοκό μας σύστημα γενικά και για το
δικηγορικό λειτούργημα ειδικότερα.**

Δημητρίου ΤΙΤΣΙΑ, Πρωτοδίκη Λάρισας

1. Εισαγωγή

Πρόσφατα ψηφίστηκε από την ελληνική βουλή ο Νόμος 3898/2010 (ΦΕΚ Α' 211/16.12.2010) υπό τον τίτλο "ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ"¹. Ο νόμος αυτός, με τον οποίο ενσωματώνεται στην εσωτερική έννομη τάξη και η Οδηγία 2008/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 2008 "για ορισμένα θέματα διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις"², θεσπίζεται φρονούμε σε κατάλληλη χρονική συγκυρία, δηλαδή η ίδια η αδήριτη πραγματικότητα επιβάλλει να εφαρμοστεί ο νόμος κατά την ουσία του (και όχι κατά τον τύπο του όπως το άρθρο 214Α ΚΠολΔ) και να επιτύχει. Ο σκοπός είναι να βελτιωθεί ο τρόπος λειτουργίας του δικαιοκού μας συστήματος και να επιτευχθεί σωρευτικά η σύντομη και εύστοχη επίλυση σημαντικού αριθμού ιδιωτικών διαφορών επ' ωφελεία των πολιτών, η ουσιαστική αναβάθμιση του δικηγορικού λειτουργήματος και η εξοικονόμηση δικαστικής ενέργειας και η διοχέτευσή της σε υποθέσεις που δεν μπορούν να ταμούν χωρίς την παρέμβαση του δικαστή.

2. Ενωσιολογική προσέγγιση

Η διαμεσολάβηση (mediation) αποτελεί την πιο ουσιαστική από τις εναλλακτικές μορφές επίλυσης των διαφορών (Alternative Dispute Resolution ADR)³. Κατά τη διατύπωση

¹Για την επιστημονική προεργασία στη χώρα μας, που συνέβαλε στην υιοθέτηση του θεσμού, βλ. Κλαμαρή Ν., *Η ρύθμιση της διαμεσολάβησης στα ελληνικά σχέδια νόμου ΕΠολΔ 2010* σελ. 473 επ. με περαιτέρω παραπομπές και Χαμηλοθώρη Ι., *Εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών* Αθήνα 2000.

²Αναλυτική παρουσίαση της οδηγίας βλ. ιδίως σε Χριστοδούλου Κ., *Η οδηγία 2008/52 για τη διαμεσολάβηση στις ιδιωτικές διαφορές ΝοΒ 2010* σελ. 287 - 310.

³Βλ. για αυτές εκτενή βιβλιογραφία στην ιστοσελίδα του American Bar Association www.abanet.org/dispute και από την ελληνική βιβλιογραφία (εκτός από τις ανωτέρω παραπομπές) βλ. Ορφανίδη Γ., *Εναλλακτικές μορφές επίλυσης διαφορών συμφιλίωση - διαμεσολάβηση και (περιεκτικά) Πολυζωγόπουλο Κ., Η διαμεσολάβηση, Μύθοι και πραγματικότητα, αναδημοσιευμένες στην ιστοσελίδα diamesolavisi.com, Παμπούκη Χ., Εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης διαφορών - Μια εισαγωγή, εισήγηση σε ημερίδα του ΔΣΑ στις 18.5.2006, Ρίζο Κ., Εξωδικαστικοί τρόποι επίλυσης των διαφορών Δ.Α.Ε. & Ε.Π.Ε. 1.10.2007.*

του νόμου (άρθρο 4β) “Ως διαμεσολάβηση νοείται διαρθρωμένη διαδικασία ανεξαρτήτως ονομασίας, στην οποία δύο ή περισσότερα μέρη μιας διαφοράς επιχειρούν εκουσίως να επιλύσουν με συμφωνία τη διαφορά αυτή με τη βοήθεια διαμεσολαβητή”. Ουσιώδες, επομένως, γνώρισμα της διαμεσολάβησης, που τη διαφοροποιεί καίρια από τη διαπραγμάτευση - negotiation (μορφή της οποίας είναι και η διαδικασία του άρθρου 214Α ΚΠολΔ)⁴, είναι η συμμετοχή ενός ουδέτερου “ τρίτου σε σχέση με τους διαδίκους προσώπου, από το οποίο ζητείται να αναλάβει διαμεσολάβηση με κατάλληλο, αποτελεσματικό και αμερόληπτο τρόπο” (άρθρο 4 γ). Όπως αναφέρει η εισηγητική έκθεση του νόμου “κύριος στόχος του διαμεσολαβητή - και σε αυτό το σημείο κυρίως διακρίνεται από το διαιτητή - είναι να διευκολύνει τα μέρη να επιλύσουν τα ίδια τη διαφορά τους. Ο διαμεσολαβητής δεν έχει εξουσία να αποφασίσει ο ίδιος ή να υποδείξει στα μέρη πιθανές λύσεις για την επίλυση της διαφοράς. Δύναται όμως ο διαμεσολαβητής να διατυπώσει προτάσεις προς επίλυση της”. Η διατύπωση εμφανίζεται αντιφατική, διότι από τη μια ο διαμεσολαβητής εμφανίζεται να μην έχει εξουσία να υποδείξει στα μέρη πιθανές λύσεις για την επίλυση της διαφοράς, ενώ από την άλλη δύναται να διατυπώσει προτάσεις προς επίλυση της. Κατά τη φιλοσοφία της διαμεσολάβησης, χαρακτηριστικό της εμπλοκής του τρίτου σ’ αυτήν είναι ότι κατ’ αρχάς ο τρίτος απαγορεύεται να επηρεάσει τα μέρη, δεν υποδεικνύει σε αυτά δικής του έμπνευσης λύσεις, ούτε βεβαίως εκδίδει απόφαση για τη διαφορά, αλλά αντίθετα υποβοηθά τα μέρη με κατάλληλες διαπραγματευτικές τεχνικές να συνειδητοποιήσουν τα αληθή συμφέροντά τους, να αναδείξουν (τα μέρη) μέσα από τη διαπραγμάτευση κοινά αποδεκτές λύσεις για την όλη σχέση τους και να επιλέξουν, αυτά και πάλι, τις λύσεις εκείνες που θεωρούν μετά τη διαμεσολάβηση ότι πρέπει να διέπουν τις σχέσεις τους⁵. Η ευελιξία όμως που από τη φύση της έχει η διαδικασία, αλλά και η “οικονομία” της κάθε υπόθεσης δίδουν την ευχέρεια στο διαμεσολαβητή - ο οποίος έχει αφομοιώσει τις θέσεις των μερών, τα σημεία σύγκλισης και απόκλισης και επιπλέον διαθέτει γνώση και εμπειρία - να διατυπώσει μια πρόταση λύσης⁶, την οποία όμως δεν μπορεί να επιβάλλει στα μέρη, όπως ο διαιτητής.

3. Προέλευση - εξάπλωση του θεσμού και αντιμετώπισή του από “δικηγορική σκοπιά”

Η διαμεσολάβηση με τη σύγχρονη εκδοχή της είναι θεσμός που καλλιεργήθηκε πρώτα στις ΗΠΑ. Μολονότι ο θεσμός ήταν αντικείμενο θεωρητικής και πρακτικής επεξεργα-

⁴Βέβαια με την παράγραφο 4 του άρθρου 214Α παρ. 4 ΚΠολΔ (“επικουρούμενοι, εφόσον το επιθυμούν, και από τρίτο πρόσωπο κοινής επιλογής”) προβλέπονταν, ως δυνατότητα, η αναζήτηση από τα μέρη ενός τρίτου διαμεσολαβητή, αλλά η δυνατότητα αυτή ελλείψει περαιτέρω θεσμικής κατοχύρωσης όχι μόνο δεν αξιοποιήθηκε αλλά δεν συνειδητοποιήθηκε καν.

⁵Βλ. Πολυζωγόπουλο ο.π.

⁶Πρόταση του διαμεσολαβητή “mediator’s proposal”. Όπως παρατηρεί ο Χριστοδούλου ο.π. σελ. 290 “αυτό καθ’ αυτό ένα τέτοιο εγχείρημα όχι μόνο δεν αντιβαίνει στην επιταγή για διάρθρωση της διαδικασίας, αλλά μάλλον την προάγει”.

σίας ήδη από τις δεκαετίες του 70 και του 80⁷, έχει εξαπλωθεί ταχύτατα ιδίως τα τελευταία χρόνια, με αποτέλεσμα σε πολλές πολιτείες πάνω από 60% των αγωγών που κατατίθενται στα δικαστήρια να επιλύονται με τη διαμεσολάβηση⁸. Στη Μ. Βρετανία, όπου ο θεσμός λειτουργεί από το 1989, υπάρχει μεγάλο ποσοστό επιτυχίας. Συγκεκριμένα το 80 - 85% των περιπτώσεων των διενέξεων που απευθύνονται στη διαμεσολάβηση βρίσκει λύση με αυτή⁹. Στη Γερμανία έχει θεσπιστεί από το έτος 2002 ειδική ρύθμιση για τη διαμεσολάβηση και μάλιστα, λόγω ακριβώς της ομοσπονδιακής μορφής του κράτους σε δύο επίπεδα, δηλαδή αφενός στη Γερμανική Πολιτική Δικονομία (Zivilprozessordnung) και αφετέρου σε ειδικά για τη διαμεσολάβηση νομοθετήματα των κρατιδίων της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας¹⁰. Κατά την εισαγωγή του θεσμού οι δισταγμοί από τη πλευρά του δικηγορικού κόσμου δεν έλλειψαν - κυρίως ο φόβος ότι θα μειωθεί η “δικηγορική ύλη” - αλλά στην πράξη δεν επιβεβαιώθηκαν. **Αντιθέτως, ο δικηγορικός κόσμος προοδευτικά πείστηκε ότι η διαμεσολάβηση προάγει το δικηγορικό επάγγελμα: α)** ο δικηγόρος αμείβεται και μάλιστα άμεσα για να συμμετάσχει στη διαδικασία ως νομικός παραστάτης, **β)** δημιουργείται μια νέα σημαντική επαγγελματική προοπτική για τον κάθε δικηγόρο, δηλαδή ο θεσμικός του προορισμός δεν είναι μόνο η “μαχητική αντιδικία” (litigation), αλλά και η “διαμεσολάβηση”¹¹. Αυτό δίνει μεγαλύτερη ευελιξία στην επαγγελματική ενασχόληση, καθώς υπάρχουν δικηγόροι που επιλέγουν να εμβαθύνουν στην τεχνική και την πράξη της διαμεσολάβησης με αξιόλογα επαγγελματικά αποτελέσματα. Γενικά μπορεί να παρατηρηθεί ότι η διαμεσολάβηση αφαιρεί ύλη από τα δικαστήρια και προσθέτει ύλη στο δικηγορικό σώμα¹², **γ)** η διαμεσολάβηση είναι ενδιαφέρουσα τόσο σε υποθέσεις μικρής οικονομικής αξίας (π.χ. γειτονικό δίκαιο, ασήμαντες εμπράγματα διαφορές, καταναλωτι-

⁷Βλ. ενδεικτικά Edwards H., *Alternative Dispute Resolution Panacea or Anathema*; *Harvard Law Review* 1986 σελ. 668 - 684.

⁸Ο γράφων διαπίστωσε τούτο σε σειρά συναντήσεων που είχε με δικαστές, δικηγόρους και ακαδημαϊκούς κατά τη συμμετοχή του σε πρόγραμμα που διοργάνωσε το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ από τις 19.4 έως τις 7.5.2010 με αντικείμενο τη λειτουργία του δικαστικού συστήματος των ΗΠΑ (U.S. Judicial System) τόσο σε ομοσπονδιακό όσο και σε πολιτειακό επίπεδο.

⁹Τριανταφύλλου Δ., “Η διαμεσολάβηση - εργαλείο ανάπτυξης και υποδομής - προκλήσεις και ευκαιρίες” τεύχος 51 της διμηνιαίας έκδοσης “Ενώπιον” του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης.

¹⁰Βλ. αναλυτικά Κλαμαρή Ν., *Η επιστημονική συζήτηση στη Γερμανία για τη Διαμεσολάβηση ως τρόπου ταχύτερης και ουσιαστικότερης επιλύσεως των διαφορών*, Τιμητικός Τόμος Μιχ. Σταθόπουλου Ι 2010 σελ. 1037 - 1071 και Χριστοδούλου ο.π. με αναλυτικές παραπομπές στη γερμανική θεωρία. Θεώρηση του θεσμού της διαμεσολάβησης από πλευράς συγκριτικού δικαίου με παρουσίαση δεδομένων και για άλλες έννομες τάξεις έλαβε χώρα σε σεμινάριο που διοργάνωσε το Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών στην Αθήνα στις 10.12.2010.

¹¹Στο ελληνικό δίκαιο η υποχρέωση του δικηγόρου, σύμφωνα με το άρθρο 46 παρ. 1 του Κώδικα Δικηγόρων, να επιλύει με συμβιβασμό τις επιδεκτικές συμβιβασμού διαφορές δεν ήταν αρκετή για να ενταχθεί η “διαμεσολάβηση” στη θεσμική λειτουργία του δικηγορικού σώματος.

¹²Βλ. Παμπούκη ο.π.

κές διαφορές), τις οποίες μπορεί να τις αναλαμβάνουν ως επί το πλείστον νέοι δικηγόροι ή νέοι συνεργάτες ενός δικηγορικού γραφείου, όσο και σε σημαντικές υποθέσεις, που μπορούν να δικαιολογήσουν και πολύ μεγαλύτερη αμοιβή, καθώς απαιτούν αυξημένη γνώση, εμπειρία και κύρος. Για το λόγο αυτό, η διαμεσολάβηση είναι ελκυστική και για δικηγόρους με αξιόλογες επιδόσεις στη “μαχητική αντιδικία” ή με αυξημένες επιστημονικές περγαμηνές. Η εξειδικευμένη γνώση που έχουν συγκεντρώσει (επιστημονική και εμπειρική) αποτελούν εχέγγυα για τους διαδίκους που τους επιλέγουν ως διαμεσολαβητές (κάτι αντίστοιχο συμβαίνει στη διαιτησία), **δ**) τα μειονεκτήματα της επίλυσης των διαφορών μέσω της αντιδικίας δεν είναι μειονεκτήματα μόνο για το διάδικο, είναι και για το δικηγόρο (η υπόθεση είναι και “δική του”). Η αναπόφευκτη καθυστέρηση στην επίλυση της διαφοράς (καθυστέρηση προσδιορισμού, αναβολές, ένδικα μέσα, ανακοπές στην εκτέλεση), αλλά και η αβεβαιότητα για την έκβαση της δίκης έχουν συχνά αρνητικές συνέπειες τόσο στη λήψη της αμοιβής του δικηγόρου (ειδικά στην εργολαβία δίκης και γενικά σε περιπτώσεις που ο πελάτης είναι φειδωλός πριν δει “αποτέλεσμα” ή απλώς βιώνει την καθυστέρηση και τα μειονεκτήματα της δικαστικής οδού), όσο και στον τρόπο που διαχειρίζεται τη δουλειά του. Η εμπειρία δείχνει πλέον ότι με τη διαμεσολάβηση ένας σημαντικός αριθμός υποθέσεων διεκπεραιώνεται γρηγορότερα και πιο ορθολογικά. Το αποτέλεσμα είναι να υπάρχει καλύτερη “ροή” στις υποθέσεις, δηλαδή ο δικηγόρος να διεκπεραιώνει περισσότερες υποθέσεις σε λιγότερο χρόνο και επιπλέον να εξοικονομεί πολύτιμη ενέργεια και χρόνο - που του λείπουν - για την ενδελεχή προετοιμασία των υποθέσεων που άγονται σε δίκη και την επιστημονική του ενημέρωση, **ε**) ο ικανοποιημένος πελάτης, που πέτυχε λύση στο πρόβλημά του χωρίς μακροχρόνιες διαδικασίες και υπέρογκες δαπάνες, θα επιστρέψει και για την επόμενη υπόθεσή του θα εμπιστευθεί εκείνο το δικηγόρο, ο οποίος έθεσε ως πρωταρχικό μέλημά του την εξυπηρέτηση των συμφερόντων του πελάτη του για ταχεία και αποτελεσματική επίλυση της διαφοράς¹³.

4. Τα πλεονεκτήματα της διαμεσολάβησης

Όπως σημειώνεται στην αιτιολογική έκθεση του νόμου, η διαμεσολάβηση ως θεσμός διακρίνεται από ορισμένα πλεονεκτήματα, τα οποία η πολιτική δίκη ως εκ του προορισμού και της δομής της δεν μπορεί να εγγυηθεί στον ίδιο βαθμό: **α**) Επίλυση διαφορών ταχύτερα και οικονομικότερα. Αποτελεί καθημερινό βίωμα το γεγονός ότι η αντιδικία, εκτός του ότι συχνά δεν ανταποκρίνεται στα συμφέροντα των μερών, είναι χρονοβόρα και πολλές φορές όταν ολοκληρώνεται έχει χάσει το πρακτικό της ενδιαφέρον ή η νίκη, και αν ακόμη έλθει, μοιάζει με “πύρρειο”. Επιπλέον, όταν η υπόθεση έλθει ενώπιον των δικαστηρίων, οι δαπάνες είναι συνεχείς και κατ’ αποτέλεσμα βεβαρυμένες. Είναι μια οικονομική αιμορραγία διαρκείας, που αφορά την εξέλιξη της δίκης μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης και την οριστική εκτέλεση αυτής. Το δε συνολικό της ύψος δύσκολα μπορεί να

¹³Βλ. Αναστασοπούλου Ι., *Δικηγόροι και διαμεσολάβηση: σχέση αγάπης ή μίσους; στην ιστοσελίδα diamesolavisi.com.*

υπολογισθεί, δεδομένου ότι εξαρτάται όχι μόνο από τα διαθέσιμα ένδικα βοηθήματα και μέσα, σε συνδυασμό με τις αμοιβές των πληρεξουσίων δικηγόρων, αλλά και από το αβέβαιο της τελικής επιδίκασης από το Δικαστήριο της δικαστικής δαπάνης. Αντίθετα, στη διαμεσολάβηση τα έξοδα μπορούν εκ των προτέρων να υπολογιστούν και είναι ιδιαίτερος χαμηλά σε σχέση με τα δικαστικά έξοδα¹⁴. **β)** Ευέλικτη και γρήγορη διαδικασία - δεν υπάρχουν “κανόνες”, η διαδικασία καθορίζεται από το Διαμεσολαβητή σε συνεργασία με τα μέρη και από τον έλεγχο των ίδιων των μερών επί της διάρκειας και κυρίως της έκβασής της, αφού εναπόκειται σε αυτά και μόνο να αποφασίσουν με ποιον τρόπο θα επιλύσουν τη διαφορά τους ή να τερματίσουν τη διαδικασία όποτε το επιθυμούν (άρθρο 8 § 3 εδ. α του νόμου). **γ)** Εμπιστευτική διαδικασία - τυχόν εμπιστευτικές πληροφορίες, που εκμυστηρεύεται ένα μέρος στο Διαμεσολαβητή, δεν κοινοποιούνται στο άλλο μέρος, εκτός αν ο Διαμεσολαβητής ζητήσει την “άδεια” του κάθε μέρους (άρθρο 8 § 3 εδ. β - δ του νόμου), ενώ εν γένει η διαμεσολάβηση διεξάγεται κατά τρόπο που να μην παραβιάζει το απόρρητο αυτής, εκτός αν τα μέρη συμφωνήσουν άλλως (άρθρο 10 του νόμου). **δ)** Δεν υπάρχουν νικητές και ηττημένοι - κερδίζουν και τα δύο μέρη (win-win-solution) και αποφεύγεται η άκαμπτη λύση “όλα ή τίποτε” αναφορικά με τις έννομες συνέπειες, που είναι συχνά χαρακτηριστική για μια δικαστική απόφαση. **ε)** Η λύση διαμορφώνεται “στα μέτρα των μερών”, δηλ. τα μέρη επιλέγουν τη λύση που ικανοποιεί τα αληθινά συμφέροντά τους, χωρίς να δεσμεύονται από νομικά επιχειρήματα/βάσεις. Κατά γενική εκτίμηση, ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα της μεσολάβησης σε σύγκριση με τη δικαστική οδό είναι η αυξημένη πιθανότητα επίτευξης κοινά αποδεκτής λύσης, η οποία ανταποκρίνεται στα συμφέροντα και των δύο μερών. Η διαμεσολάβηση δεν επιδιώκει ένα συμβιβασμό, ο οποίος βασίζεται στο συγκερασμό των νομικών θέσεων των μερών, αλλά στοχεύει στη “δημιουργία αξίας” εστιάζοντας στα συμφέροντά τους. Πλεονεκτεί σε σχέση με την πολιτική δίκη, προσφέροντας μία ταχύτερη, οικονομικότερη, απλούστερη και απαλλαγμένη από δικονομικούς φορμαλισμούς εναλλακτική, η οποία βασίζεται στον αυτοκαθορισμό αντί του δικαστικού ετεροκαθορισμού¹⁵. Ειδικότερα, η ανάδειξη και συνεκτίμηση από τα μέρη, με τη βοήθεια του διαμεσολαβητή, ακόμα και μη νομικών στοιχείων που εξυπηρετούν τα συμφέροντά τους, η δυνατότητα δηλαδή αποδέσμευσης από νομικά στοιχεία και επιχειρήματα, αποτελεί καθοριστικό παράγοντα της διαμεσολάβησης, αφού οι λύσεις είναι περισσότερο προσανατολισμένες στα συμφέροντα και όχι στα δικαιώματα των μερών (“interest based” than a “rights based”)¹⁶. Ομοίως, είναι δυνατή η ένταξη στη διαμεσολάβηση ακόμα και απαιτήσεων που δεν συνέχονται με την αρχική διαφορά, κάτι που δεν είναι δυνατόν στο πλαίσιο της δίκης. **στ)** Αποφεύγεται η αντιδικία και διαφυλάσσονται οι επιχειρηματικές ή φιλικές σχέσεις των μερών. Η διαμεσολάβηση επιτελεί συμφιλιοτική

¹⁴Βλ. και Ρίζο ο.π.

¹⁵Βλ. Κόμνιο Κομνηνό, *Εισαγωγή στο δίκαιο της Μεσολάβησης - Η πρόταση Οδηγίας για ορισμένα θέματα διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις* Δ 38 σελ. 31 επ.

¹⁶Ορφανίδη ο.π. σελ. 15

λειτουργία. Η διευθέτηση της διαφοράς με τη σύμμετρη και φιλική ικανοποίηση των κατ' ιδίαν συμφερόντων των μερών επιτρέπει στα μέρη να συνεχίσουν την επιχειρηματική ή άλλη συνεργασία τους, προς όφελος των ιδίων και του ευρύτερου επαγγελματικού ή κοινωνικού τους χώρου. Αντίθετα, στη δημόσια δίκη οι σχέσεις των μερών σπάνια αποκαθίστανται, ενώ ενίοτε η αντιδικία γεννά και παράπλευρες διαφορές και δίκες. Συχνά μάλιστα και τα δύο αντίδικα μέρη είναι δυσαρεστημένα με την έκβαση της δίκης, διότι σπάνια η απόφαση των Δικαστηρίων ικανοποιεί (πλήρως) τις επιδιώξεις τους. **ζ)** Στη διαμεσολάβηση δεν νοούνται ένδικα μέσα, αφού αυτή ή καταλήγει σε φιλικό διακανονισμό ή αποτυγχάνει. Αν η διαμεσολάβηση έχει θετική κατάληξη “από την κατάθεση στη γραμματεία του μονομελούς πρωτοδικείου το πρακτικό διαμεσολάβησης, εφόσον περιέχει συμφωνία των μερών για ύπαρξη αξίωσης που μπορεί να εκτελεσθεί αναγκαστικά, αποτελεί εκτελεστό τίτλο σύμφωνα με το άρθρο 904 παράγραφος 2 εδ. γ ΚΠολΔ”. **η)** Αν η Διαμεσολάβηση δεν καταλήξει σε συμφωνία, τα μέρη μπορούν σε κάθε περίπτωση να προσφύγουν στα Δικαστήρια, τα δικαιώματα ή οι υποχρεώσεις των μερών δεν θίγονται και η διαδικασία της Διαμεσολάβησης θεωρείται “σαν να μην έγινε”. **θ)** Η διαδικασία είναι μη δεσμευτική. Τα μέρη συμμετέχουν με δική τους πρωτοβουλία και είναι ελεύθερα να αποχωρήσουν όποτε το επιθυμούν. Εντούτοις, είναι προς το συμφέρον τους να προσεγγίσουν τη Διαμεσολάβηση με διάθεση να θέσουν τέρμα στη μεταξύ τους διαφορά.

5. Ο ρόλος δικηγόρων και δικαστών για την ευόδωση του θεσμού

Η εισαγωγή της διαμεσολάβησης αποτελεί μια πρόσκληση για **πραγματική αλλαγή νοοτροπίας και τρόπου προσέγγισης των ιδιωτικών διαφορών**¹⁷. Η ήδη επιτυχής εφαρμογή του θεσμού σε χώρες τόσο της αγγλοσαξωνικής όσο και της ηπειρωτικής δικαϊκής παράδοσης οφείλεται, όπως προαναφέρθηκε (ανωτέρω § 3), στο γεγονός ότι οι δικηγόροι και τα θεσμικά τους όργανα παραμέρισαν τις αρχικές τους επιφυλάξεις και διαπίστωσαν στην πράξη ότι “μάταιη” δεν ήταν η εναπόθεση ελπίδων στη διαμεσολάβηση, αλλά η εμμονή σε ένα τρόπο επαγγελματικής λειτουργίας που υπερφορτώνει (σε βαθμό ασφυξίας) τα πινάκια των δικαστηρίων, οδηγώντας στην αρνησιδικία (justice delayed justice denied) και στη σταδιακή απαξίωση του δικηγορικού λειτουργήματος, το οποίο δεν μπορεί εν πολλοίς να επιτελέσει την αποστολή του (αποτελεσματική υποστήριξη των πολιτών στην επίλυση των διαφορών τους), με αυτονόητη συνέπεια την οικονομική και κοινωνική υποβάθμιση του δικηγόρου. Για το λόγο αυτό και στη χώρα μας, ήδη πριν την ψήφιση του νόμου, μέλη του δικηγορικού κόσμου εξοικειωμένα με το θεσμό προσέβλεπαν στη διαμεσολάβηση ως “τρόπο να ανακτήσει η δικηγορία το χαμένο κύρος της και να παρέχει ποιοτικές, σύγχρονες και αποτελεσματικές υπηρεσίες”¹⁸. Εξάλλου, ο μαχόμενος δικηγόρος

¹⁷Βλ. Αντωνέλο Σπ., *Η επόμενη ημέρα μετά από την πιστοποίηση των πρώτων Ελλήνων διαμεσολαβητών και η ανάγκη εκπαίδευσης όλων των εμπλεκομένων στη Διαμεσολάβηση*, στην ιστοσελίδα diamesolavisi.com.

¹⁸Βλ. ενδεικτικά Θεοχάρη Δ., *Διαμεσολάβηση: Ας μη πάει και αυτή η ευκαιρία (να εκσυγχρονιστούμε) χαμένη*, στην ιστοσελίδα diamesolavisi.com.

πολλές φορές δοκιμάζει από μόνος του την εξεύρεση συναινετικής επίλυσης της διαφοράς του εντολέα του, χωρίς ωστόσο να κινείται στα πλαίσια μιας θεσμοθετημένης διαδικασίας και χωρίς θεσμική κατοχύρωση της αμοιβής του. Η θεσμοθέτηση της Διαμεσολάβησης προσφέρει ένα επαγγελματικό περιβάλλον, που αφενός θα παρακινεί στη φιλική επίλυση των διαφορών, αφετέρου θα κατοχυρώνει και τα δικαιώματα των εμπλεκόμενων δικηγόρων, καθώς είναι εγγυημένη (άρθρο 12 του νόμου) η καταβολή της αμοιβής τόσο του διαμεσολαβητή - δικηγόρου, όσο και των δικηγόρων των μερών, η παρουσία των οποίων είναι υποχρεωτική. Μολονότι σε άλλες έννομες τάξεις ο διαμεσολαβητής δεν είναι υποχρεωτικά δικηγόρος, ο έλληνας νομοθέτης όρισε στο άρθρο 4γ εδ. β' ότι "Ο διαμεσολαβητής πρέπει να είναι δικηγόρος διαπιστευμένος ως διαμεσολαβητής κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 7". Στην πρόβλεψη αυτή ο έλληνας νομοθέτης οδηγήθηκε προφανώς όχι μόνο επειδή έκρινε ότι η επιστημονική κατάρτιση του δικηγόρου αποτελεί εγγύηση για την αποτελεσματική και καρποφόρα διεξαγωγή της διαμεσολάβησης¹⁹, αλλά και επειδή (επιδεικνύοντας ρεαλισμό) επιδιώκει να θέσει τους δικηγόρους στο επίκεντρο του νέου θεσμού και να ευνοήσει την από μέρους τους θετική του υποδοχή και έμπρακτη υποστήριξη (αναμένει την "πολύτιμη συμβολή τους" κατά την εισηγητική έκθεση), διότι εάν ο δικηγορικός κλάδος δεν "αγκαλιάσει" εγκαίρως το νέο θεσμό, δεν θα μπορέσει αυτός να ανθίσει²⁰. Σημαντικός άλλωστε στη λειτουργία του θεσμού θα είναι και ο ρόλος των δικηγορικών συλλόγων, καθώς σύμφωνα με το άρθρο 5 §1 του νόμου "φορείς κατάρτισης διαμεσολαβητών μπορούν να είναι αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες, που συνιστούν από κοινού ένας τουλάχιστον δικηγορικός σύλλογος και ένα τουλάχιστον από τα επιμελητήρια της Χώρας και λειτουργούν μετά τη χορήγηση άδειας από την υπηρεσία του άρθρου 7". Εκ των πραγμάτων, επομένως, οι δικηγορικοί σύλλογοι καλούνται να προωθήσουν το νέο θεσμό και να παράσχουν **ειδική εκπαίδευση** στα μέλη τους και μάλιστα όχι μόνο στους μέλλοντες διαμεσολαβητές, αλλά σε όλους ανεξαιρέτως τους δικηγόρους, αφού όλοι καλούνται να λάβουν μέρος στη διαδικασία, εγκαταλείποντας παγιωμένες επαγγελματικές τους συνήθειες (που είναι προσαρμοσμένες στην αντιδικία) και υιοθετώντας το πνεύμα και τη φιλοσοφία του νέου θεσμού. Χωρίς ειδική εκπαίδευση, διαρκή επιμόρφωση και πρακτική εξάσκηση στις τεχνικές της διαμεσολάβησης (που εκτείνονται πέρα από τη Νομική Επιστήμη) αναμφίβολα ο διαμεσολαβητής (αλλά και οι δικηγόροι των διαδίκων) δεν θα μπορούν να επιτελούν αποτελεσματικά την αποστολή τους. Η εισαγωγή του νέου θεσμού δεν θα αφήσει ανεπηρέαστο και τον τρόπο που ο **δικαστής** αντιμετωπίζει το δικαιοδοτικό του έργο. Ο έλληνας δικαστής έχει ήδη στη νοοτροπία του την παρέμβαση, προκειμένου να καθοδηγηθούν οι διάδικοι σε συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς, κάτι άλλωστε που διευκολύνεται (ή επιτάσσεται) από συγκεκριμένες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (208, 209, 233 παρ.2, 524 παρ.1, 573, 548, 591, 602, 667, 681B παρ. 2, 681Γ παρ. 2 ΚΠολΔ). Παρόλο που συχνά ο δικαστής με το κύρος του μπο-

¹⁹Βλ. Κλαμαρή ο.π. σελ. 474.

²⁰Βλ. και Πολυζωγόπουλο ο.π.

ρεί να δώσει ώθηση σε μια συμβιβαστική λύση, το έργο αυτό δεν είναι δυνατόν να επιτελεστεί ορθολογικά και μεθοδικά από έδρας κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο (και ενώ πλήθος άλλων διαδίκων αναμένουν την εκδίκαση των υποθέσεών τους). Η συναινετική επίλυση της διαφοράς αποτελεί μια αλυσιδωτή διαδικασία, που αφετηριάζεται με την ενημέρωση του διαδίκου για τις δυνατότητες και διαδικασίες που προβλέπει ο νόμος προς επίλυση διαφορών και τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα (ή και το κόστος) της καθεμιάς και συνεχίζεται με την καλλιέργεια κατάλληλου κλίματος εμπιστοσύνης και κατανόησης, την απορρόφηση αρνητικών συναισθημάτων και προϊδεάσεων των μερών, υποβολή εύστοχων ερωτήσεων, ανάλυση των συγκρουόμενων συμφερόντων και εντοπισμό των πιθανών σημείων ταύτισης. Εκ των πραγμάτων, όμως, όταν έλθει η ώρα του ακροατηρίου, η συζήτηση διεξάγεται με βάση το νομικό οπλοστάσιο και είναι προσανατολισμένη στα δικαιώματα των μερών και όχι στα συμφέροντά τους (“rights based” than a “interest based”). Κοντολογίς ο δικαστής δεν είναι δυνατόν από έδρας να επιτελέσει το ρόλο του διαμεσολαβητή, όπως αυτός σκιαγραφήθηκε ανωτέρω. Ούτε ο νομοθέτης προέβλεψε την “ενδοδικαστική διαμεσολάβηση”²¹, δηλαδή την ανάθεση της υπόθεσης σε κάποιον αρμόδιο δικαστή - διαμεσολαβητή, ο οποίος, όμως, δεν θα είναι ταυτόχρονα αρμόδιος για την έκδοση της κατ’ αντιδικίαν απόφασης. Αντιθέτως, το άρθρο 3 § 2 του νόμου προβλέπει: “Το δικαστήριο στο οποίο είναι εκκρεμής η υπόθεση μπορεί σε κάθε στάση της δίκης, ανάλογα με την περίπτωση και λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης, να καλεί τα μέρη να προσφύγουν στη διαμεσολάβηση για να επιλύσουν τη διαφορά. Εφ’ όσον τα μέρη συμφωνούν, το δικαστήριο αναβάλλει υποχρεωτικά τη συζήτηση της υπόθεσης σε δικάσιμο μετά την πάροδο τριμήνου και όχι πέραν του εξαμήνου”. Στο δικαστή, επομένως, ανατίθεται ένα πρόσθετο καθήκον: εφόσον δεν τελεσφορήσουν οι δυνατότητες που παρέχονται σε αυτόν από τον ΚΠολΔ κατά τα ανωτέρω, θα έχει την ευχέρεια, αλλά και την ευθύνη (“λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης”) να διαπαιδαγωγήσει τους εμπλεκόμενους διαδίκους ως προς τη δυνατότητα συμβιβαστικής επίλυσης της διαφοράς τους με αξιοποίηση του νέου θεσμού της διαμεσολάβησης, ιδίως σε υποθέσεις που με τη γνώση και την πείρα του διαβλέπει ότι η διαμεσολάβηση αποτελεί πρόσφορο και αποτελεσματικό τρόπο επίλυσης της διαφοράς. Υπάρχουν άλλωστε διαφορές, που από τη φύση τους δεν πρέπει να επιλύονται πλήρως αντιπαραθετικά, όπως ενδεικτικά οι διαφορές σχετικά με τη γονική μέριμνα. Η συμβολή του δικαστή να οδηγηθούν στη διαμεσολάβηση και να λυθούν μέσω αυτής υποθέσεις που είναι πρόσφορες προς τούτο είναι αναγκαία, όχι μόνο διότι θα συμβάλει στην ουσιαστικότερη και ειρηνική επίλυση σημαντικής μερίδας ιδιωτικών υποθέσεων, αλλά και διότι θα εξοικονομηθεί πολύτιμη δικαστική ενέργεια, η οποία θα διοχετευθεί στη συνέχεια στις λοιπές πολιτικές υποθέσεις που επιλύονται κατ’ αντιδικία, αλλά και στις ποινικές υποθέσεις.

²¹Για τις διακρίσεις βλ. Χριστοδούλου ο.π. σελ. 291.

6. Επίλογος

Στόχος της Οδηγίας, που αποτέλεσε τη βάση του νόμου 3898/2010, είναι η διασφάλιση καλύτερης πρόσβασης στη δικαιοσύνη, η δημιουργία υγιούς σχέσης μεταξύ της διαμεσολάβησης και των δικαστικών διαδικασιών και η ενθάρρυνση της προσφυγής στη διαμεσολάβηση. Κατά την εκτίμηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η προώθηση της μεσολάβησης δύναται να συμβάλει αποφασιστικά στη μείωση του φόρτου εργασίας των δικαστηρίων και κατ' επέκταση στη μείωση του χρόνου απονομής δικαιοσύνης. Τούτο, ωστόσο, δεν επιδιώκεται ως ανεξάρτητος στόχος της πρότασης Οδηγίας. Θεωρείται μάλιστα ότι "η διαμεσολάβηση έχει αξία **από μόνη της** σαν μέθοδος επίλυσης των διαφορών ... ανεξάρτητα από τη δυνατότητά της να μειώσει την πίεση του δικαστικού συστήματος"²². Κυρίως η διαμεσολάβηση προϋποθέτει, αλλά και καλλιεργεί έναν άλλο πολιτισμό και έλλογο περιβάλλον. Η στάθμιση των συμφερόντων είναι ψύχραιμη και τα μέρη δεν παρασύρονται από συναισθηματισμούς και εγωισμούς, που στο τέλος ζημιώνουν και τους δύο²³. Αν από την ανάπτυξη που προηγήθηκε ενισχύεται η πειστικότητα των τελευταίων παρατηρήσεων, φρονούμε ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι στο χώρο της απονομής δικαιοσύνης στη χώρα μας, που βασανιζόμαστε "υπαρξιακά" από τα προβλήματά της και ελπίζουμε σε βελτίωση των συνθηκών απονομής της και στη δημιουργία ενός νέου νομικού/κοινωνικού πολιτισμού, αξίζει να μελετήσουμε το θεσμό της διαμεσολάβησης, να τον δοκιμάσουμε με αίσθηση καθήκοντος και προοπτικής και να μην βιαστούμε να τον χαρακτηρίσουμε "μάταιο"...

²²Βλ. Κόμνιο ο.π.

²³Βλ. Παμπούκη ο.π.

**Η ΝΕΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ
ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ (ν. 2251/1994)**

Παρασκευής ΣΑΚΚΑ, Δικηγόρου Λάρισας, κατόχου ΜΔΕ στο Ουσιαστικό Ποινικό Δίκαιο

1) Η νομοθετική ρύθμιση και το περιεχόμενό της

Κατά το νέο άρθρο 10 παρ. 16 περ. δ' ν. 2251/1994 οι ενώσεις καταναλωτών μπορούν πλέον με συλλογική αγωγή να ζητήσουν εκτός των άλλων και την αναγνώριση του δικαιώματος αποκατάστασης της ζημίας που υφίστανται οι καταναλωτές από την παράνομη συμπεριφορά. Εδώ πρέπει καταρχήν να παρατηρηθεί ότι με τη διατύπωση αυτή καλύπτονται ευθέως μόνο οι αδικοπρακτικού χαρακτήρα αξιώσεις των μεμονωμένων καταναλωτών για αποκατάσταση της περιουσιακής τους ζημίας και ικανοποίηση της ηθικής τους βλάβης από την παράνομη συμπεριφορά (άρθρα 914 και 932 ΑΚ), όχι όμως και οι αξιώσεις τους από αδικαιολόγητο πλουτισμό (ΑΚ 904) ή από την ίδια τη σύμβαση. Ο περιορισμός αυτός επιβεβαιώνεται και από τη διάταξη της παρ. 18 εδ. β' ν. 2251/1994 του ίδιου άρθρου, όπου αναφέρεται πως οι απαιτήσεις του άρθρου 10 παρ. 16 περ. δ' ν. 2251/1994 υπόκεινται στην παραγραφή του άρθρου 937 ΑΚ, που αφορά μόνο τις απαιτήσεις από αδικοπραξία¹. Αποκλειστικά αρμόδιο για την εκδίκαση και της συλλογικής αγωγής του άρθρου 10 παρ. 16 περ. δ' ν. 2251/1994 παραμένει το Πολυμελές Πρωτοδικείο της κατοικίας ή της έδρας του εναγόμενου. Η ακολουθούμενη διαδικασία όμως δεν είναι στην περίπτωση αυτή η εκούσια, καθώς το άρθρο 10 παρ. 16 περ. δ' ν. 2251/1994 δεν μνημονεύεται στο άρθρο 10 παρ. 20 εδ. α' ν. 2251/1994, αλλά η συλλογική αγωγή του άρθρου 10 παρ. 16 περ. δ' ν. 2251/1994 εισάγεται με την τακτική διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας.

Στη συνέχεια γίνεται για πρώτη φορά λόγος επί συλλογικής αγωγής για δεδικασμένο, καθώς ορίζεται ότι το δεδικασμένο απόφασης που δέχεται εν όλω ή εν μέρει την αγωγή της παρ. 16 περ. δ' ν. 2251/1994 ισχύει και υπέρ των ζημιωθέντων καταναλωτών, έστω και αν αυτοί δεν είχαν συμμετάσχει στη σχετική δίκη (άρθρο 10 παρ. 20 εδ. δ' ν. 2251/1994). Με την εν λόγω διάταξη επεκτείνεται η δεσμευτικότητα της τελεσίδικης απόφασης, που κάνει δεκτή τη συλλογική αγωγή του άρθρου 10 παρ. 16 περ. δ' ν. 2251/1994, στις ατομικές δίκες των μεμονωμένων καταναλωτών με τον ηττηθέντα στη συλλογική δίκη προμηθευτή. Εφόσον καταστεί και αμετάκλητη η δικαστική απόφαση επί συλλογικής αγωγής του άρθρου 10 παρ. 16 περ. δ' ν. 2251/1994, προβλέπεται επιπρόσθετα και δυνατότητα αίτησης των μεμονωμένων καταναλωτών για έκδοση διαταγής πληρωμής κατά του εν λόγω προμηθευτή.

¹Βλ. Δέλλιο, *Ατομική και συλλογική προστασία των καταναλωτών*, 2008, σελ. 58.

Τέλος, οι απαιτήσεις καταναλωτών που απορρέουν από την παράνομη συμπεριφορά, εκτός από αυτές που ορίζονται στο άρθρο 10 παρ. 16 περ. α' - δ' ν. 2251/1994, δεν τίθενται (άρθρο 10 παρ. 20 προτελευταίο εδάφιο ν. 2251/1994), ούτε το δικαίωμα άσκησης ατομικής αγωγής των καταναλωτών δεν επηρεάζεται από την απόρριψη του αιτήματος της αγωγής της ένωσης καταναλωτών σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 10 παρ. 20 τελευταίο εδάφιο ν. 2251/1994.

Ο επιδιωκόμενος με τις εν λόγω ρυθμίσεις στόχος του νομοθέτη είναι να θραύσει το μέχρι τώρα καθεστώς αδυναμίας γενίκευσης του ακυρωτικού αποτελέσματος των συλλογικών δικών και να αντιμετωπίσει τα επισημανθέντα προβλήματα ανασφάλειας δικαίου, να ανταποκριθεί στην αυξημένη ανάγκη για προβλεψιμότητα της ρύθμισης των καταναλωτικών συναλλαγών και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της παρεχόμενης στους καταναλωτές προστασίας². Στην αιτιολογική έκθεση του ν. 3587/2007 τονίζεται ότι σκοπός της εν λόγω ρύθμισης είναι “να αξιοποιηθούν χωρίς πρόσθετες χρονοβόρες και δαπανηρές ενέργειες τα έννομα αποτελέσματα από την τριτενέργεια της αμετάκλητης δικαστικής απόφασης επί συλλογικής αγωγής, έτσι ώστε να πραγματώνεται ο ουσιαστικός στόχος αυτής με την αποκατάσταση της ζημίας που υφίσταται κάθε καταναλωτής ... Ο ζημιωθείς καταναλωτής επικαλούμενος τις ευνοϊκές γι' αυτόν διαπλαστικές συνέπειες της απόφασης θα μπορεί σε ατομικό επίπεδο με σύντομες διαδικασίες να επιδιώξει την ικανοποίηση κάθε βάσιμης και αποδεδειγμένης απαίτησής του, σε περίπτωση που ο προμηθευτής αρνηθεί να συμμορφωθεί με το διατακτικό της δικαστικής απόφασης ... και να απολαμβάνει έτσι της έννομης προστασίας, χωρίς να αποθαρρύνεται από τις χρονοβόρες διαδικασίες και το βάρος των δικαστικών δαπανών..., ιδίως για απαιτήσεις μικρού χρηματικού αντικειμένου”.

2) Τα θετικά στοιχεία της ρύθμισης

Με τις προαναφερθείσες ρυθμίσεις ο νομοθέτης προβαίνει σε δύο βασικές επιλογές: αφενός σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 16 περ. δ' ν. 2251/1994 θεσπίζει την αναγνωριστική αποζημιωτική συλλογική αγωγή ως πρόσφορο μέσο για τη γενίκευση του αποτελέσματος της συλλογικής δίκης, αφετέρου παρέχεται η δυνατότητα έκδοσης διαταγής πληρωμής ως διαδικασίας κατάλληλης για την αποτελεσματική πραγμάτωση της σκοπούμενης προστασίας των μεμονωμένων καταναλωτών.

Και οι δύο αυτές επιλογές κρίνονται θετικές. Από τη μία η διαταγή πληρωμής, επειδή με τη διαδικασία αυτή εκδίδεται άμεσα εκτελεστός τίτλος (άρθρο 631 ΚΠολΔ), η απόκτηση του οποίου μέσω της ατομικής αγωγής με την τακτική διαδικασία θα καθυστερούσε σημαντικά και θα επιβάρυνε τον ενάγοντα καταναλωτή με μεγαλύτερα δικαστικά έξοδα, αλλά και η συλλογική αγωγή από την άλλη με αίτημα την αναγνώριση των αξιώσεων αποκατάστασης της ζημίας των μεμονωμένων καταναλωτών έχει πλεονεκτήματα, καθώς απομακρύνεται αφενός από την εντελώς αφηρημένη αναζήτηση του παράνομου χαρακτή-

²Βλ. Δέλλιο, *ό.π.*, σελ. 55.

ρα ή μη της συμπεριφοράς του προμηθευτή ως προς τους καταναλωτές, η οποία συναντάται στη συλλογική αγωγή παράλειψης του άρθρου 10 παρ. 16 περ. α' ν. 2251/1994, αφετέρου παρέχει στον εναγόμενο προμηθευτή τη δυνατότητα να εκφράσει στη συλλογική δίκη τις απόψεις του και υπό το πρίσμα των ενδεχόμενων μελλοντικών ατομικών δικών³. Μπορεί π.χ. να επισημάνει τυχόν ανυπαρξία δυνατοτήτων πρόκλησης ζημίας σε συγκεκριμένη κατηγορία καταναλωτών από τον κρινόμενο όρο, να υποδείξει το ενδεχόμενο συνδρομής εξατομικευμένων περιστάσεων σε ορισμένες από τις συναλλαγές του κλπ. Με τον τρόπο αυτό αμβλύνονται οι βασικοί λόγοι που οδηγούν στην άρνηση μίας γενικευμένης επέκτασης του δεδικασμένου της απόφασης επί της συλλογικής αγωγής στις ατομικές δίκες. Ιδίως λαμβάνεται υπόψη και ικανοποιείται κατά το δυνατόν το συνταγματικό δικαίωμα του προμηθευτή για ακρόασή του από το δικαστήριο πάνω στο ζήτημα των μελλοντικών ατομικών δικών (άρθρο 20 παρ. 1 Συντ.).

3) Το ζήτημα της διαδικασίας εκδίκασης της νέας συλλογικής αγωγής (άρθρο 10 παρ. 20 εδ. α' ν. 2251/1994)

Στο άρθρο 10 παρ. 20 εδ. α' ν. 2251/1994 ορίζεται ότι οι συλλογικές αγωγές του άρθρου 10 παρ. 16 περ. α' και β' ν. 2251/1994 δικάζονται κατά την εκούσια δικαιοδοσία στη συντομότερη δικάσιμο. Εξ αντιδιαστολής συνάγεται ότι η συλλογική αγωγή του άρθρου 10 παρ. 16 περ. δ' ν. 2251/1994 εισάγεται στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία και εκδικάζεται κατά την τακτική διαδικασία. Ο λόγος του διαχωρισμού αυτού είναι ότι έτσι ίσως θέλησε ο νομοθέτης να αποφύγει το δισταγμό της αναγνώρισης ισχύος δεδικασμένου στις αποφάσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας. Αντιμετωπίζοντας έτσι την υπόθεση ως γνήσια διαφορά θέλησε να δημιουργήσει το δογματικό υπόβαθρο για την ομαλή λειτουργία της ρύθμισης του άρθρου 10 παρ. 20 εδ. δ' ν. 2251/1994, που ρυθμίζει την επέκταση στις ατομικές δίκες των μεμονωμένων καταναλωτών του δεδικασμένου της απόφασης επί της συλλογικής αγωγής του άρθρου 10 παρ. 16 περ. δ' ν. 2251/1994. Με τη νομοθετική αυτή επιλογή επέρχεται και ένα δυσμενές για τους καταναλωτές αποτέλεσμα, που στην πράξη επιφέρει τα αντίθετα από τα σκοπούμενα αποτελέσματα σχετικά με την επιδιωκόμενη ταχεία ικανοποίηση των ατομικών τους αξιώσεων, καθώς διασπάται η ενότητα της συλλογικής αγωγής, αφού η ενάγουσα καταναλωτική ένωση δεν μπορεί να εισαγάγει το αίτημα του άρθρου 10 παρ. 16 περ. δ' ν. 2251/1994 με το ίδιο δικόγραφο, με το οποίο υποβάλλει τα αιτήματα του άρθρου 10 παρ. 16 περ. α' και β' ν. 2251/1994, ούτε όμως και να τύχει του πλεονεκτήματος της εκδίκασης στη συντομότερη δυνατή δικάσιμο. Έτσι υπάρχει υπέρμετρη επιμήκυνση της διαδικασίας, που κινείται πια στα συνήθη χρονικά πλαίσια των τακτικών δικών, γεγονός που καθιστά την όλη ρύθμιση αδύναμη να κινηθεί προς την επιθυμητή κατεύθυνση, σε συνδυασμό μάλιστα και με το πρόβλημα της παραγραφής των ατομικών αξιώσεων⁴.

³Βλ. Δέλλιο, *ό.π.*, σελ. 57.

⁴Βλ. Δέλλιο, *ό.π.*, σελ. 62 - 63.

Έτσι φαίνεται πως η απομάκρυνση της συλλογικής αγωγής του άρθρου 10 παρ. 16 περ. δ' v. 2251/1994 από την εκούσια δικαιοδοσία δεν ήταν αναγκαία, γιατί ο ουσιαστικός λόγος για τη μη αναγνώριση γενικευμένης δεσμευτικότητας των αποφάσεων επί των συλλογικών αγωγών του άρθρου 10 παρ. 16 περ. α' και β' v. 2251/1994 στις ατομικές δίκες δεν είναι η υπαγωγή τους στην εκούσια δικαιοδοσία, αλλά η παραβίαση του συνταγματικού δικαιώματος της ακρόασης του προμηθευτή αναφορικά με τις ενδεχόμενες ιδιαιτερότητες της κάθε ατομικής δίκης. Όμως, στην περίπτωση της συλλογικής αγωγής του άρθρου 10 παρ. 16 περ. δ' v. 2251/1994 μπορεί να εκφράσει ο προμηθευτής τις απόψεις του, όχι όμως στο απολύτως συγκεκριμένο επίπεδο της κάθε εξατομικευμένης διαφοράς, αλλά υπό το ειδικό πρίσμα της μελλοντικής ατομικής αντιδικίας του με τους θιγόμενους καταναλωτές. Συνεπώς, δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να μην επέλεξε συνειδητά ο νομοθέτης τον αποκλεισμό της εκούσιας δικαιοδοσίας και της συντομότερης δυνατής εκδίκασης, αλλά να παρέλειψε εκ παραδρομής να προσαρμόσει το άρθρο 10 παρ. 20 εδ. α' v. 2251/1994 στην επελθούσα με το v. 3587/2007 μεταβολή με την προσθήκη του αιτήματος του άρθρου 10 παρ. 16 περ. δ' v. 2251/1994 ως νέου μέσου συλλογικής προστασίας. Ακόμη όμως και αν γίνει δεκτό το ενδεχόμενο αυτό ως γεγονός, δεν μπορεί να λυθεί το δημιουργούμενο πρόβλημα χωρίς νομοθετική παρέμβαση, καθώς κατά το άρθρο 94 παρ. 2 Συντ. «στα πολιτικά δικαστήρια υπάγονται ... και υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, όπως νόμος ορίζει»⁵.

4) Η δυνατότητα έκδοσης διαταγής πληρωμής κατά του προμηθευτή (άρθρο 10 παρ. 20 εδ. ε' - ζ' v. 2251/1994)

Η καταναλωτική ένωση ως κατ' εξαίρεση νομιμοποιούμενη διάδικος δικαιούται να ζητά την αναγνώριση του δικαιώματος αποκατάστασης της ζημίας που υφίστανται οι καταναλωτές από την παράνομη συμπεριφορά του προμηθευτή (άρθρο 10 παρ. 16 περ. δ' v. 2251/1994). Πρόκειται για περίπτωση εξαιρετικής σωρευτικής νομιμοποίησης. Η άσκηση αναγνωριστικής αγωγής (άρθρο 70 ΚΠολΔ), με την οποία διαγιγνώσκεται το προς αποζημίωση δικαίωμα απροσδιόριστου αριθμού καταναλωτών, απαλλάσσει την ένωση από το βάρος επίκλησης και απόδειξης της συγκεκριμένης υφιστάμενης από τον καταναλωτή ζημίας εξαιτίας της παράνομης συμπεριφοράς του εναγόμενου προμηθευτή. Η απλή αναγνώριση της προς αποζημίωση υποχρέωσης του προμηθευτή θα ήταν κενό γράμμα, αν δεν δινόταν στον καταναλωτή το δικαίωμα να επικαλεσθεί υπέρ του την απόφαση, που θα είχε κρίνει με γενικό τρόπο και δίχως εξειδίκευση του ποσού την προς αποζημίωση υποχρέωση του προμηθευτή. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί με την επίκληση του δεδικασμένου από τον καταναλωτή σε μία μελλοντική μεταξύ αυτού και του προμηθευτή δίκη με αντικείμενο τον καθορισμό του ύψους της ζημίας του εν λόγω καταναλωτή. Θα ήταν υποχρεωμένος στη νέα αυτή δίκη ο καταναλωτής να επικαλεσθεί μόνο το ύψος της ζημίας και αναφορικά με το παράνομο και υπαίτιο της συμπεριφοράς του προμηθευτή να επικα-

⁵Βλ. Δέλλιο, *ό.π.*, σελ. 63 - 64.

λεσθεί το ευνοϊκό γι' αυτόν δεδικασμένο της ήδη εκδοθείσας μεταξύ της ένωσης και του προμηθευτή απόφασης (βλ. άρθρο 10 παρ. 20 εδ. τελευταίο ν. 2251/1994)⁶.

Ωστόσο ο νομοθέτης δεν έμεινε μόνο εκεί, επιπλέον όρισε στο άρθρο 10 παρ. 20 εδ. ε' - ζ' ν. 2251/1994 ότι "εφόσον καταστεί αμετάκλητη η δικαστική απόφαση επί συλλογικής αγωγής της περίπτωσης δ' της παραγράφου 16, ο ζημιωθείς καταναλωτής μπορεί, με βάση την απόφαση αυτή, να γνωστοποιήσει εγγράφως στον προμηθευτή, κατά του οποίου εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση, την απαίτησή του, αναφέροντας τα στοιχεία που την προσδιορίζουν. Μετά την άπρακτη παρέλευση τριάντα ημερών από την έγγραφη γνωστοποίηση, ο καταναλωτής, εφόσον δεν ικανοποιηθεί, μπορεί να ζητήσει την έκδοση διαταγής πληρωμής για την απαίτησή του από το δικαστήριο, εφόσον αυτή είναι εκκαθαρισμένη ή μπορεί ευχερώς να εκκαθαριστεί. Η απαίτηση αποδεικνύεται και με κάθε ιδιωτικό έγγραφο το οποίο, ως εκ του είδους ή της συνήθειας της συναλλαγής, χορηγείται ως απόδειξη στους καταναλωτές".

Η επιλογή της ειδικής διαδικασίας της έκδοσης διαταγής πληρωμής κατά τα άρθρα 623 επ. ΚΠολΔ παρέχει αποτελεσματική προστασία στους καταναλωτές, καθώς αποκτούν σε σύντομο χρόνο εκτελεστό τίτλο (άρθρα 631 και 904 παρ. 2 περ. ε' ΚΠολΔ). Για το επιτρεπτό της έκδοσης διαταγής πληρωμής ο νόμος απαιτεί το αμετάκλητο της αναγνωριστικής απόφασης επί της συλλογικής αγωγής του άρθρου 10 παρ. 16 περ. δ' ν. 2251/1994.

Ωστόσο, η νέα ρύθμιση παρουσιάζει κάποιες δυσχέρειες. Συγκεκριμένα, για την έκδοση διαταγής πληρωμής το απαιτούμενο δημόσιο ή ιδιωτικό έγγραφο πρέπει να αποδεικνύει όχι μόνο την αιτία για την έκδοσή της, αλλά και το αιτούμενο ποσό επακριβώς. Διαταγή πληρωμής δηλαδή δεν μπορεί να εκδοθεί, αν προκύπτει μεν η αιτία, αλλά δεν συνάγεται επακριβώς το ποσό αυτής. Βάσει του άρθρου 10 παρ. 16 περ. δ' και παρ. 20 ν. 2251/1994 η αμετάκλητη μεταξύ ένωσης και προμηθευτή απόφαση θα αποδεικνύει το παράνομο και υπαίτιο της συμπεριφοράς του προμηθευτή, το νόμιμο λόγο δηλαδή ευθύνης του. Το παραστατικό, που θα κατέχει ο καταναλωτής, θα αποδεικνύει τη συναλλακτική του σχέση με τον προμηθευτή, δεν θα μπορεί όμως να αποδειχθεί το ύψος της απαίτησης, που είναι ανεκκαθάριστη, ώστε να εκδοθεί διαταγή πληρωμής. Εναπόκειται συνεπώς στο δικαστή να κρίνει *in concreto* αν τα έγγραφα τα προσκομιζόμενα από τον καταναλωτή, σε συνδυασμό με την αμετακλήτως διαγνωσθείσα έννομη σχέση, ικανοποιούν τις προϋποθέσεις για την έκδοση διαταγής πληρωμής⁷. Η δυνατότητα έκδοσης διαταγής πληρωμής στρέφεται μόνο κατά του προμηθευτή εναντίον του οποίου εκδόθηκε η αμετάκλητη απόφαση και όχι εναντίον οποιουδήποτε άλλου προμηθευτή χρησιμοποιεί παρόμοιους όρους στις συμβάσεις του. Η προϋπόθεση ακόμη της ίδιας ιστορικής και νομικής αιτίας (άρθρο 324 ΚΠολΔ) ισχύει και εδώ, επομένως ο προμηθευτής, κατά του οποίου εκδίδεται η δια-

⁶Βλ. *Απαλλαγική σε Αλεξανδρίδου, Δίκαιο προστασίας καταναλωτή, 2008, σελ. 579.*

⁷Βλ. *Απαλλαγική, ό.π., σελ. 580.*

ταγή πληρωμής, θα πρέπει με την ανακοπή του (άρθρο 633 ΚΠολΔ) να μπορεί να προβάλει εξατομικευμένους ιστορικούς ισχυρισμούς, τους οποίους λόγω της φύσης τους (π.χ. προφορικές διευκρινίσεις κατά τη σύναψη της σύμβασης) δεν μπόρεσε να εκθέσει κατά τη δίκη επί της συλλογικής αγωγής του άρθρου 10 παρ. 16 περ. δ' ν. 2251/1994⁸.

Με την έκδοση διαταγής πληρωμής αξιοποιούνται, χωρίς πρόσθετες δαπανηρές δικαστικές ενέργειες και άρα αποτρεπτικές για πολλούς καταναλωτές, τα έννομα αποτελέσματα της αμετάκλητης δικαστικής απόφασης επί συλλογικής αγωγής και πραγματώνεται ο ουσιαστικός της στόχος με την αποκατάσταση της υφιστάμενης από κάθε καταναλωτή ζημίας. Η διαταγή πληρωμής θα διέπεται από την άποψη των υποκειμενικών ορίων της εκτελεστότητάς της από τα άρθρα 919 και 920 ΚΠολΔ⁹ και θα εκτελείται με τα μέσα εκτέλεσης των άρθρων 951 επ. ΚΠολΔ.

⁸Βλ. Δέλλιο, *ό.π.*, σελ. 66.

⁹Βλ. για τις σχετικές ερμηνευτικές αποκλίσεις στο γερμανικό δίκαιο, Δέλλιο, *Προστασία των καταναλωτών*, 2001, σελ. 189 - 190, Κουρούλη, *ΔΕΕ 2002*, σελ. 1101 επ.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

21/2010

Πρόεδρος: Μαρία Βαρελά

Εισηγήτρια: Ελένη Πολυχρόνου

Δικηγόροι: Ιωαν. Γιαγλάρας, Δήμητρα
Μαργκά-Μανωλάρα

Επί κοινής χρηματικής κατάθεσης στο όνομα του καταθέτη και τρίτου προσώπου, παράγεται ενεργητική εις ολόκληρον ενοχή μεταξύ αυτών αφενός και δέκτη της κατάθεσης αφετέρου. Επί ανάληψης όλου του ποσού της κατάθεσης από τον ένα μόνο δικαιούχο και απόσβεσης έτσι της έναντι του δέκτη της κατάθεσης απαίτησης και ως προς τον άλλο μη αναλαβόντα δανειστή, δικαίωμα του τελευταίου έναντι του αναλαβόντος για καταβολή σ' αυτόν ποσού ίσου προς το μισό του αναληφθέντος, εκτός αν από την εσωτερική τους σχέση προκύπτει άλλη αναλογία ή δικαίωμα στο σύνολο του ποσού της κατάθεσης ή έλλειψη δικαιώματος αναγωγής του μη αναλαβόντος.
Κοινός λογαριασμός πρώην συζύγων.

{...} Από το συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 1 παρ. 1 και 2 ν. 5368/1932, όπως αντικαταστάθηκε με το αρθ. 1 νδ 951/1971 και διατηρήθηκε σε ισχύ με το αρθ. 124 περ. δ' στοιχ. 2 ν.δ. 112/1973, 2 παρ. 2 ν.δ. της 17.7/13.8.1923 "περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιρειών", 411, 489, 490 ΑΚ προκύπτει ότι σε περίπτωση χρηματικής καταθέσεως, επ' ονόματι του ιδίου καταθέτη και τρίτου προσώ-

που, όπως η οριζόμενη στο παραπάνω αρθ. 1 ν. 5638/1932, παράγεται μεταξύ του καταθέτη και του τρίτου αφενός και του δέκτη της καταθέσεως νομικού προσώπου αφετέρου, ενεργητική εις ολόκληρον ενοχή υπό την έννοια των αρθ. 489 και 493 ΑΚ. Συνάγεται δε σαφώς από το αρθ. 493 ΑΚ (κατά το οποίο μεταξύ τους, οι περισσότεροι δανειστές έχουν δικαίωμα σε ίσα μέρη, εκτός αν προκύπτει κάτι άλλο από τη σχέση), συνδυαζόμενο με το αρθ. 491 παρ. 1 εδ. α' ΑΚ, ότι στην περίπτωση αναλήψεως ολοκλήρου του ποσού της χρηματικής καταθέσεως από τον ένα μόνο δικαιούχο και αποσβέσεως, έτσι της έναντι του δέκτη της καταθέσεως απαίτησεως εις ολόκληρον και ως προς τον άλλο, μη αναλαβόντα, δανειστή, αποκτά ο δανειστής αυτός απαίτηση εκ του νόμου έναντι του αναλαβόντος, για καταβολή σ' αυτόν ποσού ίσου προς το μισό του αναληφθέντος ισοπόσου της καταθέσεως, εκτός αν από τη μεταξύ τους εσωτερική σχέση προκύπτει άλλη αναλογία ή δικαίωμα στο σύνολο του ποσού της καταθέσεως ή έλλειψη δικαιώματος αναγωγής του μη αναλαβόντος. Εξάιρεση, της οποίας το βάρος επικλήσεως και αποδείξεως υπέχει ο διάδικος που υποβάλλει αίτημα, του οποίου η βασιμότητα την προϋποθέτει (ΑΠ 2058/07 ΕΕμπΔ 2008. 125, ΑΠ 539/92 Δνη 1994. 78, ΕφΔυτΜακ 31/06 Αρμ 2006. 1449).

Ο ενάγων και ήδη εφεσίβλητος με την υπ' αριθμ. κατ. 1099/2002 αγωγή του ε-

νώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας ισχυρίστηκε ότι διατηρούσε μαζί με την εναγομένη τον υπ' αριθ. ... κοινό λογαριασμό στο Ταχυδρομικό Ταμειυτήριο Λ., ποσού 12.690,12 Ε, το οποίο, αν και ανήκε κατά το ήμισυ και στους δύο, η εναγομένη το ανέλαβε ολόκληρο. Ζήτησε δε να υποχρεωθεί η εναγομένη να του καταβάλει το ήμισυ του ως άνω ποσού, δηλαδή 6.345,06 Ε, με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής. Επί της αγωγής αυτή εκδόθηκε η εκκαλουμένη απόφαση, η οποία δέχθηκε εν όλω την αγωγή ως κατ' ουσίαν βάσιμη. Κατά της αποφάσεως αυτής παραπονείται η εκκαλούσα εναγομένη για εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων και ζητεί να εξαφανισθεί, ώστε να απορριφθεί στο σύνολό της η αγωγή.

Από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Οι διάδικοι τέλεσαν μεταξύ τους νόμιμο γάμο το έτος 1978, από τον οποίο απέκτησαν τρία τέκνα, τα οποία σήμερα είναι ενήλικα. Μέχρι το έτος 1984 διέμεναν μαζί με τα παιδιά τους σε μισθωμένη οικία στη Λ. και στη συνέχεια σε διαμέρισμα πολυκατοικίας, που αποκτήθηκε στο όνομα του ενάγοντος από παραχώρηση του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας. Οι διάδικοι διατηρούσαν στο υποκατάστημα Λ. του Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου τον υπ' αριθ. ... κοινό λογαριασμό, ο οποίος διέπετο από το ν. 5638/1932 "περί καταθέσεως εις κοινόν λογαριασμόν" και ο οποίος είχε ανοιχθεί στις 8.3.1995 στο όνομα του ενάγοντος και της εναγομένης. Ο λογαριασμός αυτός κινήθηκε έως την 14.8.2002 εμφανίζοντας το χρονικό εκείνο σημείο υπόλοιπο ύψους 12.690,12 Ε.

Ο ενάγων από το έτος 1979 έως το έτος 1999 εργαζόταν στην εταιρεία με την επωνυμία "Β. ΑΕ". Στην ίδια εταιρεία εργαζόταν και η εναγομένη σύζυγός του. Κατά τα χρονικά διαστήματα από 22.12.2000 έως 28.12.2000 και από 7.2.2001 έως 5.8.2002 ο ενάγων νοσηλεύθηκε στο Ι. Θ. και την κλινική Α.Φ. αντίστοιχα, λόγω συναισθηματικής διαταραχής με ψυχωτικές εκδηλώσεις και χρόνιου αιθυλισμού. Επιδότηθηκε από το ΙΚΑ λόγω της ασθένειας για το χρονικό διάστημα από 25.12.2000 έως 23.5.2001 και για 149 ημέρες με το ποσό των 897.152 δρχ. Το ποσό αυτό εισέπραξε η εναγομένη δυνάμει σχετικών εξουσιοδοτήσεων του ενάγοντος προς αυτήν. Μέρος του ποσού αυτού η εναγομένη το κατέθεσε στον ως άνω λογαριασμό. Από το Δεκέμβριο του 2000 ο ενάγων λαμβάνει αναπηρική σύνταξη από το ΙΚΑ. Οι διάδικοι με τα χρήματα που ελάμβαναν από την εργασία τους κάλυπταν πρώτα τις ανάγκες της οικογένειάς τους και ό,τι ποσό απέμενε το κατέθεταν στον ανωτέρω κοινό λογαριασμό. Τον Αύγουστο του 2002 οι διάδικοι διέκοψαν οριστικά την έγγαμη συμβίωσή τους. Στις 14.8.2002 η εναγομένη ανέλαβε ολόκληρο το ως άνω ποσό των 12.690,12 Ε, χωρίς να αποδώσει το ήμισυ αυτού στον ενάγοντα συνδικαιούχο του λογαριασμού. Η εναγομένη με τις πρωτοδικώς κατατεθείσες προτάσεις της πρόβαλε τον ισχυρισμό, τον οποίο επαναφέρει με το δικόγραφο της ένδικης εφέσεως, ότι το όνομα του ενάγοντος ως συνδικαιούχου του ως άνω λογαριασμού είχε τεθεί εικονικά, για την περίπτωση που θα του έδινε την εντολή να αναλάβει αυτός το ποσό των κατατεθειμένων χρημάτων, εάν αυτή αδυνα-

τούσε για οποιοδήποτε λόγο να μεταβεί στην ως άνω τράπεζα, καθώς και ότι το χρηματικό ποσό, που είχε κατατεθεί στο λογαριασμό αυτόν, προερχόταν από δικές της οικονομίες, ότι ο ενάγων ουδέποτε κατέθεσε χρήματα στο λογαριασμό, αλλά τα χρήματα από την εργασία του τα διέθετε για προσωπικά του έξοδα. Η σχετική κατάθεση του μάρτυρα της εναγομένης και οι ως άνω ένορκες βεβαιώσεις των τέκνων των διαδίκων, που βεβαιώνουν τα ανωτέρω, δεν κρίνονται αξιόπιστες, διότι αναιρούνται από την κατάθεση του μάρτυρα του ενάγοντος, σύμφωνα με την οποία η επίμαχη κατάθεση προερχόταν από κοινά χρήματα των διαδίκων από την εργασία τους, αλλά και από το ότι δεν μπορούσε η εναγομένη μόνο από το μισθό της ως εργάτριας, καθόσον δεν έχει άλλα εισοδήματα, να καλύπτει τις ανάγκες των τριών παιδιών της, που τότε ήταν ανήλικα, και παράλληλα να πραγματοποιεί καταθέσεις στον ανωτέρω λογαριασμό ύψους 500.000 δρχ κατά μέσο όρο ετησίως. Επίσης, στις 8.2.2001 και στις 5.7.2001 κατατέθηκε στον ανωτέρω λογαριασμό ποσό 500.000 δρχ κάθε φορά, συνολικό δηλαδή ποσό 1.000.000 δρχ, που σημαίνει ότι μέρος του ποσού αυτού προερχόταν από την παραπάνω επιδότηση του ΙΚΑ, που έλαβε η εναγομένη για λογαριασμό του ενάγοντος. Επομένως, η ανωτέρω ένσταση πρέπει να απορριφθεί ως κατ' ουσίαν αβάσιμη.

Με τα δεδομένα αυτά καθένας από τους διαδίκους ήταν πραγματικός δικαιούχος του ανωτέρω χρηματικού ποσού κατά το 1/2, δηλαδή κατά το ποσό των 6.345,06 Ε. Επομένως, η εναγομένη, που εισέπραξε ολόκληρο το ως άνω ποσό των

12.690,12 Ε, οφείλει στον ενάγοντα το ποσό που του ανήκει, δηλαδή 6.345,06 Ε. Κατά συνέπειαν, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που με την εκκαλουμένη απόφασή του δέχθηκε τα ίδια, απέρριψε την ως άνω ένσταση και επιδίκασε υπέρ του ενάγοντος το ποσό των 6.345,06 Ε, ορθά ερμήνευσε το Νόμο και σωστά εκτίμησε τις αποδείξεις και οι περί του αντιθέτου λόγοι της έφεσης πρέπει να απορριφθούν ως κατ' ουσίαν αβάσιμοι. Επομένως η έφεση, που δεν περιλαμβάνει άλλο λόγο, πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της ως αβάσιμη κατ' ουσίαν....

30/2010

Πρόεδρος: Μαρία Βαρελά

Εισηγήτρια: Δημητρία Στρούζα-Ξένου ή Κοκολέτση

Δικηγόροι: Δημ. Κρίσανος, Στεφ. Παντζαρτζίδης

Διάκριση μισθωτού ως εργάτη ή υπαλλήλου, ανάλογα με το είδος της εργασίας.

Εργάτης θεωρείται ο παρέχων εργασία αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο με καταβολή σωματικής ενέργειας.

Για τον χαρακτηρισμό ως υπαλλήλου απαιτείται εξειδικευμένη εμπειρία, θεωρητική μόρφωση, ανάπτυξη πρωτοβουλίας και ανάληψη ευθύνης κατά την εκτέλεση της εργασίας, που καθιστούν το πνευματικό στοιχείο υπέρτερο του σωματικού.

Πρόσληψη φύλακα σε επιχείρηση φύλαξης και συστημάτων ασφαλείας δίχως άδεια εργασίας. Ο μεταγενέστερος εφοδισμός με άδεια εγκυροποιεί εξ αρχής τη σύμβαση εργασίας.

Κρίση ότι η εργασία ως στατικού (και όχι

εποχούμενου) φύλακα προσδίδει την ιδιότητα του εργάτη.

{...}Περαιτέρω, κατά τη διάταξη του αρθ. 10 ν. 3514/1928, ο οποίος κωδικοποιήθηκε με το από 8/13.12.1928 ΠΔ, όπως το άρθρο αυτό τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το αρθ. 7 ν. 4558/1930 και αντικαταστάθηκε με το αρθ. 1 ν.δ. 2655/1953, “ιδιωτικός υπάλληλος κατά την έννοιαν του παρόντος νόμου θεωρείται παν πρόσωπο κατά κύριον επάγγελμα ασχολούμενον επ’ αντιμισθία, ανεξαρτήτως τρόπου πληρωμής, εις υπηρεσίαν ιδιωτικού καταστήματος, γραφείου ή εν γένει επιχειρήσεως ή οιασδήποτε εργασίας και παρέχον εργασίαν αποκλειστικής ή κατά κύριον χαρακτήρα μη σωματικής. Δεν θεωρούνται ιδιωτικοί υπάλληλοι οι υπηρέται πάσης κατηγορίας, καθώς και παν εν γένει πρόσωπον, το οποίον χρησιμοποιείται εν τη παραγωγή αμέσως ως βιομηχανικός, βιοτεχνικός, μεταλλευτικός ή γεωργικός εργάτης ή ως βοηθός ή μαθητευόμενος των εν λόγω κατηγοριών ή παρέχει υπηρετικάς εν γένει υπηρεσίας”. Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, η διάκριση του μισθωτού ως εργάτη ή υπαλλήλου εξαρτάται από το είδος της παρεχόμενης εργασίας και όχι από τον περιεχόμενο στη σύμβαση χαρακτηρισμό αυτού ή τον τρόπο της αμοιβής του. Εργασία δε εργάτη θεωρείται εκείνη που προέρχεται αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο από την καταβολή σωματικής ενέργειας, ενώ όταν η εργασία είναι προϊόν πνευματικής καταβολής, τότε και εφόσον ο εργαζόμενος έχει την κατάρτιση και εμπειρία που απαιτείται γι’ αυτήν και την εκτελεί με υπευθυνότητα, θεωρείται εργασία υπαλλήλου

και εκείνοι που την ασκούν ανήκουν στην κατηγορία των ιδιωτικών υπαλλήλων. Έτσι, για το χαρακτηρισμό προσώπου ως υπαλλήλου, απαιτείται και εξειδικευμένη εμπειρία, θεωρητική μόρφωση και ιδίως η ανάπτυξη πρωτοβουλίας και ανάληψη ευθύνης κατά την εκτέλεση της εργασίας, διότι μόνο όταν συντρέχουν αυτά τα στοιχεία κατά την εκτέλεση της εργασίας το πνευματικό στοιχείο υπερτερεί του σωματικού (ΑΠ 90/09 Νόμος).

Από τις καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδεικνύονται τα ακόλουθα: Ο ενάγων την 9.3.2005 προσλήφθηκε από την εναγομένη, η οποία διατηρεί επιχείρηση φύλαξης και συστημάτων ασφαλείας στην πόλη της Λ., για να εργαστεί ως φύλακας. Κατά το χρόνο της προσλήψεώς του ο ενάγων δεν ήταν εφοδιασμένος με την άδεια εργασίας προσωπικού ασφαλείας των ιδιωτικών επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών ασφάλειας, που απαιτεί η διάταξη του αρθ. 3 παρ. 1 ν. 2518/1997 “Προϋποθέσεις λειτουργίας Ιδιωτικών Επιχειρήσεων Ασφαλείας. Προσόντα και υποχρεώσεις του προσωπικού αυτών και άλλες διατάξεις” και έτσι η σύμβαση εργασίας του ήταν άκυρη. Στη συνέχεια, ο ενάγων την 6.4.2005 εφοδιάστηκε με την ως άνω άδεια και εφόσον συνέχιζε να εργάζεται στην επιχείρηση της εναγομένης θεωρείται πλέον ότι η αρχικά άκυρη σύμβαση εργασίας επικυρώθηκε και παράγει τα αποτελέσματά της ως έγκυρη από την αρχή, κατ’ αρθ. 183 ΑΚ. Ο ενάγων συμφώνησε με την εναγομένη να εργάζεται από Δευτέρα έως Παρασκευή, 40 ώρες εβδομαδιαίως, αντί του νομίμου μισθού του προβλεπομένου από τη ΣΣΕ εργασίας των εργαζομένων στις Επιχειρήσεις υπηρε-

σιών ασφαλείας και συστημάτων ασφαλείας. Η σύμβαση διήρκεσε μέχρι την 5.8.2005, οπότε και καταγγέλθηκε από την εναγομένη. Στα πλαίσια της εργασίας του ο ενάγων, ασφαλισμένος στο ΙΚΑ, το παραπάνω χρονικό διάστημα εργάστηκε ως φύλακας από Δευτέρα έως Σάββατο, όπως θα εκτεθεί παρακάτω, άλλοτε νυκτερινές βάρδιες και άλλοτε ημερήσιες. Το αντικείμενο δε της εργασίας του ήταν να παρέχει εργασία φύλακα, δηλαδή πραγματοποιούσε στατική φύλαξη σε διάφορα κτίρια, τη φύλαξη των οποίων η εναγομένη είχε αναλάβει δυνάμει συμβάσεων με τρίτους. Ειδικότερα, ο ενάγων απασχολήθηκε τον πρώτο μήνα της εργασίας του και από 20 Ιουλίου 2005 μέχρι την καταγγελία της σύμβασης στην περιοχή ΒΙΠΕ Α., όπου με πεζές περιπολίες ήλεγχε τα εργοστάσια τα ευρισκόμενα εντός αυτής, ενώ το μεσοδιάστημα απασχολήθηκε στην επιχείρηση Μ. Α., όπου, ευρισκόμενος εντός κουβουκλίου, ήλεγχε την περιοχή γύρω απ' αυτό, καθώς και την είσοδο και την έξοδο ανθρώπων και αυτοκινήτων, προσέτι δε πραγματοποιούσε πεζές περιπολίες και στην αποθήκη. Εξάλλου, αν διαπίστωνε κάτι ύποπτο δεν αποδείχτηκε ότι ενεργούσε ο ίδιος με δική του πρωτοβουλία, αλλά ειδοποιούσε τους αρμόδιους υπαλλήλους της εναγομένης, οι οποίοι ενεργούσαν αναλόγως. Το είδος της παρεχόμενης εργασίας του ενάγοντα προκύπτει από την κατάθεση του μάρτυρα ανταπόδειξης Δ. Γ., η οποία όχι μόνο δεν αναιρείται από την κατάθεση του μάρτυρα απόδειξης Ι. Σ., αλλά αντίθετα ενισχύεται. Συγκεκριμένα ο τελευταίος επί λέξει καταθέτει "... Στο Μ. δούλευε και στη Βιομηχανική Περιοχή ως φύλακας. Εγώ όταν

πήγα στην εργασία του τον είδα σε ένα κουβούκλιο που επιτηρούσε την περιοχή. Με τα πόδια έκανε περιπολίες. Στο Μ. ήταν φύλακας εν ώρα λειτουργίας και εν ώρα μη λειτουργίας του Μ. Επιτηρούσε και πίσω στην αποθήκη ... Πήγα δύο φορές να τον δω. Είχαν μια σόμπα μέσα (εν. στο κουβούκλιο) και ήταν ο ξάδελφός μου (εν. ενάγων) και άλλος ένας...". Πρόδηλον συνεπώς καθίσταται ότι η κυρία και πρωτεύουσα εργασία του ενάγοντος ήτο εκείνη του φύλακα και της εκτελέσεως πεζή περιπολιών, ενώ δεν αποδείχτηκε ότι αυτός εκτελούσε εποχούμενες περιπολίες. Για την άσκηση των ως άνω εργασιών δεν απαιτείτο θεωρητική μόρφωση και κατάρτιση, ούτε ο ενάγων είχε ιδιαίτερης εκπαίδευσης. Δεν απαιτείτο ούτε εξειδικασμένη εμπειρία, ούτε καν μάλιστα απλή ειδικευση και τέλος ο ενάγων δεν ανέπτυξε κάποια πρωτοβουλία, ούτε αναλάμβανε ευθύνη, αλλά ενεργούσε πάντα σύμφωνα με τις οδηγίες και εντολές των αρμοδίων οργάνων της εναγομένης ή των προϊσταμένων του. Άρα, είχε την ιδιότητα του εργάτου και όχι του υπαλλήλου, σύμφωνα και με όσα αναφέρθηκαν στην πιο πάνω νομική σκέψη. {...}

38/2010

Πρόεδρος: Μαρία Βαρελά
Εισηγητής: Γεωρ. Αποστολάκης
Δικηγόροι: Ελένη Μπαξεβανίδου, Δημ. Φωτόπουλος - Κων. Κλειδωνάρης

Διακρίσεις της "σύμβασης ετοιμότητας για εργασία", ανάλογα με το βαθμό ετοιμότητας, σε: α) "γνήσια ετοιμότητα για εργασία", στην οποία έχουν εφαρμογή όλες οι δ/ξεις της εργατικής νομοθεσίας

και στην οποία ο μισθωτός οφείλει να βρίσκεται σε ορισμένο τόπο (της επιχείρησης ή και εκτός αυτής) και χρόνο, διατηρώντας τις σωματικές και πνευματικές δυνάμεις σε ένταση για να προσφέρει τις υπηρεσίες του μόλις παραστεί ανάγκη, οπότε θεωρείται ότι υπάρχει πλήρης απασχόληση, (β) “μη γνήσια ετοιμότητα ή ετοιμότητα κλήσης”, κατά την οποία ο μισθωτός δεν υποχρεούται σε εγρήγορση των σωματικών ή πνευματικών του δυνάμεων, έχοντας δυνατότητα να κοιμάται ή να βρίσκεται έξω από τον τόπο εργασίας, οπότε δεν εφαρμόζονται οι δ/ξεις του εργατικού δικαίου για τα ελάχιστα όρια αμοιβής και τις προσαυξήσεις λόγω νυκτερινής ή υπερωριακής εργασίας ή άλλης εργασίας κατά τις Κυριακές και αργίες, εκτός αν έχει συμφωνηθεί ειδικά το αντίθετο και (γ) “ενδιάμεσες βαθμίδες ετοιμότητας” και μερική εγρήγορση του μισθωτού, οπότε ανάλογα με τα χρονικά διαστήματα υπολογίζονται και οι αποδοχές του μισθωτού.

Εναρμόνιση του εθνικού δικαίου με Ευρωπαϊκή Οδηγία με το π.δ. 88/1999.

Κρίση ότι η σύμβαση εργασίας φύλακα εγκαταστάσεων του εργοδότη αποτελεί “απλή ετοιμότητα προς εργασία”.

{...}4. Παροχή εξαρτημένης εργασίας υπάρχει και όταν απλώς δεσμεύεται η ελευθερία του μισθωτού, με την υποχρέωσή του να παραμένει στον καθοριζόμενο από τον εργοδότη τόπο και χρόνο, για να είναι έτοιμος προς παροχή της εργασίας του, αν από τις περιστάσεις παραστεί ανάγκη. Όπως συνάγεται από τα αρθ. 648, 649 και 653 ΑΚ, σε συνδυασμό και με τις διατάξεις των ν. 3239/1933, 1876/1990

και 3755/1957, η σύμβαση με την οποία ο ένας συμβαλλόμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση να περιορίσει μερικώς την ελευθερία των κινήσεων του υπέρ του άλλου, χωρίς να διατηρεί σε εγρήγορση τις σωματικές ή πνευματικές του δυνάμεις στη διάθεση αυτού κάθε στιγμή, φέρει μεν το χαρακτήρα της συμβάσεως εργασίας, λόγω όμως της ιδιομορφίας της δεν υπόκειται στις διατάξεις ειδικών νόμων ή συλλογικών συμβάσεων, αναφορικά με το ελάχιστο όριο αμοιβής και τις προσαυξήσεις για νυκτερινή, υπερωριακή ή άλλη εργασία σε ημέρα γιορτής ή αναπαύσεως, γιατί αυτές, αν δεν συμφωνήθηκε το αντίθετο, εφαρμόζονται μόνο σε περίπτωση πλήρους απασχολήσεως ή πάντως διατηρήσεως σε εγρήγορση των σωματικών ή πνευματικών δυνάμεων του μισθωτού στις καθορισμένες για κάθε περίπτωση ώρες. Στην περίπτωση αυτή πρόκειται για “σχέση ετοιμότητας για εργασία”, η οποία ανάλογα με το βαθμό ετοιμότητας διακρίνεται σε δύο κύριες κατηγορίες: (α) μία πρώτη κατηγορία, που είναι και η πιο συνηθισμένη στην πρακτική, συνιστά η λεγόμενη “γνήσια ετοιμότητα για εργασία”, στην οποία έχουν εφαρμογή όλες οι διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας και στην οποία ο μισθωτός οφείλει να βρίσκεται σε ορισμένο τόπο (της επιχείρησης ή και εκτός αυτής, από όπου καλούμενος να έχει τη δυνατότητα να προσέλθει στον τόπο εργασίας) και χρόνο, διατηρώντας τις σωματικές και πνευματικές του δυνάμεις σε ένταση, για να προσφέρει τις υπηρεσίες του μόλις παραστεί ανάγκη, οπότε σε αυτή τη μορφή ετοιμότητας θεωρείται ότι υπάρχει πλήρης απασχόληση, ανεξάρτητα αν θα παρουσιασθούν περιστατικά

για την παροχή εργασίας και έτσι η ετοιμότητα εξομοιώνεται ολότελα με την κανονική εργασία, γιατί εκτός από τη δέσμευση της ελευθερίας, υπάρχει και εγρήγορση των δυνάμεων του μισθωτού, (β) μία δεύτερη κατηγορία είναι η λεγόμενη “μη γνήσια ετοιμότητα ή ετοιμότητα κλήσης”, κατά την οποία ο μισθωτός δεν υποχρεούται να έχει σε εγρήγορση τις σωματικές ή πνευματικές του δυνάμεις, έχοντας τη δυνατότητα να κοιμάται ή να βρίσκεται έξω από τον τόπο εργασίας, οπότε στην περίπτωση αυτή δεν έχουν εφαρμογή όλες οι διατάξεις του εργατικού δικαίου και ειδικότερα οι διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας για τα ελάχιστα όρια αμοιβής και τις προσαυξήσεις για παροχή νυκτερινής ή υπερωριακής εργασίας ή άλλης εργασίας κατά τις Κυριακές και αργίες, εκτός αν έχει συμφωνηθεί ειδικά το αντίθετο και (γ) μεταξύ της μιας και της άλλης κατηγορίας ετοιμότητας μπορούν να υπάρχουν “ενδιάμεσες βαθμίδες ετοιμότητας” και μερική εγρήγορση του μισθωτού, οπότε ανάλογα με τα χρονικά διαστήματα υπολογίζονται και οι αποδοχές του μισθωτού. Το ζήτημα για το είδος της ετοιμότητας εργασίας και ειδικότερα αν πρόκειται για γνήσια ετοιμότητα ή μη γνήσια (απλή) ετοιμότητα κλήσης ή κάποια άλλη ενδιάμεση μορφή, είναι θέμα αποδείξεως των πραγματικών εκείνων περιστατικών που μπορούν να υπαχθούν στη μία ή άλλη κατηγορία.

Η πάγια αυτή θέση της νομολογίας για τη διάκριση, κατά την προδιαληφθείσα των όρων έννοια, μεταξύ της γνήσιας και της μη γνήσιας (απλής) ετοιμότητας προς εργασία, αναφορικά με το θέμα αμοιβής του μισθωτού, δεν διαφοροποιείται με το

π.δ. 88/1999, με το οποίο εναρμονίσθηκε το εσωτερικό δίκαιο με την 93/104 ΕΚ Οδηγία του Συμβουλίου της 23.11.1993, η οποία τροποποιήθηκε με την επακολουθήσασα 2000/34 ΕΚ του Συμβουλίου της 22.6.2000 και σε συμμόρφωση προς αυτήν το π.δ. 88/1999 τροποποιήθηκε με το π.δ. 76/2005. Τέλος με τη 2003/88/ΕΚ του Συμβουλίου της 4.11.2003 κωδικοποιήθηκαν οι διατάξεις για την οργάνωση του χρόνου εργασίας. Ειδικότερα, κατά τους ορισμούς του π.δ. 88/1999, για την εφαρμογή του παρόντος διατάγματος νοούνται ως: 1. Χρόνος εργασίας: Κάθε περίοδος κατά τη διάρκεια της οποίας ο εργαζόμενος ευρίσκεται στην εργασία, στη διάθεση του εργοδότη και ασκεί τη δραστηριότητα ή τα καθήκοντά του σύμφωνα με τις ισχύουσες ρυθμίσεις για κάθε κατηγορία εργαζομένων. 2. Περίοδος ανάπαυσης: Κάθε περίοδος που δεν είναι χρόνος εργασίας (αρθ. 2 παρ. 1, 2 αυτού και της 93/104/ΕΚ Οδηγίας). Από την αναφορά στο προοίμιο της οδηγίας ότι το άρθρο 118Α της Συνθήκης προβλέπει ότι το Συμβούλιο θεσπίζει, με οδηγία, τις ελάχιστες προδιαγραφές, για να προωθήσει την καλύτερευση, ιδίως, του χώρου της εργασίας, με στόχο την εξασφάλιση υψηλότερου επιπέδου προστασίας της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων, και στις διατάξεις της 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 12ης Ιουνίου 1989 σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία, το γενικό τίτλο αυτής (“σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας”) και το όλο περιεχόμενο των λοιπών διατάξεων αυτής, στις ο-

ποίες γίνεται λόγος, κατ' ενδεικτική αναφορά, για ημερήσια και εβδομαδιαία ανάπαυση, διαλείμματα, ετήσια άδεια και διάρκεια της νυκτερινής εργασίας, προκύπτει ότι με τις οδηγίες αυτές ο κοινοτικός νομοθέτης αποβλέπει στην εξασφάλιση της καλύτερης προστασίας της ασφαλείας και της υγείας των εργαζομένων με τη χορήγηση εις αυτούς των καθοριζόμενων κατ' ελάχιστο όριο περιόδων ημερήσιας και εβδομαδιαίας αναπαύσεως και επαρκών διαλειμμάτων και τον ορισμό κατ' ανώτατο όριο των οκτώ ωρών νυκτερινής εργασίας ανά εικοσιτετράωρο και των 48 ωρών εργασίας κατά μέσο όρο ανά εβδομάδα, χωρίς παράλληλα με τις ρυθμίσεις αυτές να συνδέεται και η οφειλόμενη για το χρόνο εργασίας του μισθωτού αμοιβή του. Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται και από τις καθιερούμενες παρεκκλίσεις (αρθ. 14 του π.δ./τος 88/1999 και 17 της οδηγίας), κατά τους ορισμούς των οποίων τα κράτη μέλη, τηρώντας τις γενικές αρχές για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων, μπορούν να παρεκκλίνουν από τα άρθρα 3 (ημερήσια ανάπαυση), 4 (διαλείμματα), 5 (εβδομαδιαία ανάπαυση), 8 (διάρκεια νυκτερινής εργασίας), εφόσον, πλην άλλων, η διάρκεια του χρόνου εργασίας δεν υπολογίζεται, λόγω των ιδιαιτεροτήτων της ασκούμενης δραστηριότητας, με ενδιαφέρουσα μεταξύ των ενδεικτικώς αναφερομένων περιπτώσεων εκείνη των δραστηριοτήτων φύλαξης, επίβλεψης και εικοσιτετράωρης παρουσίας, που χαρακτηρίζονται από την ανάγκη εξασφάλισης της προστασίας των αγαθών και των προσώπων, ιδίως όταν πρόκειται για φύλακες και θυρωρούς ή επιχειρήσεις φύλαξης (αρθ. 14 παρ. 2.1

περ. β' του π.δ./τος 88/1999 και 17 παρ. 2.1. περ. β' της Οδηγίας). Η νομική παραδοχή ότι η εμβέλεια των ρυθμίσεων αυτών και ο επιδιωκόμενος δι' αυτών σκοπός του κοινοτικού νομοθέτη εντοπίζεται και περιορίζεται στην καλύτερη προστασία της ασφαλείας και της υγείας των εργαζομένων, χωρίς σύνδεση του χρόνου εργασίας με την οφειλόμενη αμοιβή, γίνεται δεκτή και από την από 1.12.2005 απόφαση C-14/04 (υπόθεση DELLAS), κατά τις σχετικές, με αριθμούς 37 και 38, αιτιολογίες της οποίας: "Τόσο με την απόφαση περί παραπομπής, όσο και με τις περισσότερες από τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο επισημαίνεται ότι ένα τέτοιο σύστημα ισοδυναμίας επηρεάζει όχι μόνον το ωράριο εργασίας των ενδιαφερομένων μισθωτών, αλλά και το ύψος της αμοιβής τους" (αρ. 37), "Ωστόσο, όσον αφορά το ζήτημα των αμοιβών, πρέπει εξ αρχής να διευκρινιστεί ότι, όπως προκύπτει τόσο από το σκοπό όσο και από το γράμμα των διατάξεών της, η οδηγία 93/104 δεν έχει εφαρμογή στις αμοιβές των εργαζομένων". Επομένως, δεν διαφοροποιείται από τις από 1.14.7.2005 C-52/04 (υπόθεση Feuerwehr Hanburg), 11.5.10.2004 C-397/01 (υπόθεση Pfeiffer), 11.9.9.2003 C-151/02 (υπόθεση Jeager) και 11.3.10.2000 C-303/98 (υπόθεση Simar) αποφάσεις του ΔΕΚ, με τις οποίες αποφάνθηκε ότι κατά την έννοια των οδηγιών αποτελεί χρόνο εργασίας η παρουσία στο χώρο εργασίας και ειδικότερα των πυροσβεστών στους πυροσβεστικούς σταθμούς του Αμβούργου (με στοιχ. I), νοσοκόμων πληρώματος παροχής υπηρεσιών και μεταφοράς ασθενών (με στοιχ. II), ιατρών στο νοσοκομείο

(με στοιχ. III) και ιατρών των ομάδων πρώτων βοηθειών στο κέντρο υγείας (με στοιχ. IV), οι συνθήκες απασχολήσεως των οποίων, σε κάθε περίπτωση, είναι εντελώς διάφορες από εκείνες του φύλακα παροπλισμένου πλοίου, όπως διαλαμβάνονται στις αιτιολογίες της προσβαλλόμενης αποφάσεως. Άλλωστε, και πριν από το π.δ. 88/1999 το ερμηνευόμενο θέμα δεν ήταν ο προσδιορισμός του χρόνου εργασίας του μισθωτού υπό συνθήκες απασχολήσεως του απλής ετοιμότητας προς εργασία, αλλά ο τρόπος αμοιβής αυτού, η οποία και μετά τις κοινοτικές οδηγίες και το προς συμμόρφωση προς αυτές εκδοθέν π.δ. 88/1999 επαφίεται στον κοινό νομοθέτη να καθορισθεί (ολΑΠ 10/09, αδημ.).

Εν προκειμένω, από τα ίδια ως άνω αποδεικτικά στοιχεία προέκυψε ότι η παροχή των υπηρεσιών του ενάγοντος, ως φύλακα των εγκαταστάσεων της εναγομένης επί 13 ώρες ημερησίως, υπό τις κατωτέρω αναφερόμενες συνθήκες, αποτελούσε όχι “γνήσια ετοιμότητα για εργασία”, αλλά “απλή ετοιμότητα προς εργασία”, με την έννοια ότι κατά το διάστημα των 13 ωρών κάθε ημέρα ήταν υποχρεωμένος να περιορίσει μερικώς την ελευθερία του με την παραμονή του μέσα στο χώρο των εγκαταστάσεων του εναγομένου, χωρίς παράλληλα να διατηρεί σε εγρήγορση τις σωματικές ή πνευματικές αυτού δυνάμεις στη διάθεση του εργοδότη, επί της οποίας, όπως προαναφέρθηκε, δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας για τα ελάχιστα όρια αμοιβής και τις προσαυξήσεις για παροχή νυκτερινής ή υπερωριακής εργασίας ή άλλης εργασίας κατά Κυριακές και

αργίες, στις οποίες θεμελιώνονται οι φερόμενες προς διάγνωση αξιώσεις του ενάγοντος (κατά το πρώτο 12μηνο με βάση την έγκυρη σύμβαση και στο εξής με βάση τις διατάξεις του αδικαιολόγητου πλουτισμού). Ειδικότερα, αποδείχθηκε ότι οι εγκαταστάσεις του εναγομένου Συνεταιρισμού δεν ήταν περιφραγμένες με τοίχο ή συρματοπλέγμα, η δε είσοδος σ’ αυτές γίνονταν από μία κύρια είσοδο. Στον ίδιο χώρο εργάζεται το υπαλληλικό και το εργατοτεχνικό προσωπικό. Στο εργοστάσιο εισέρχονται και εξέρχονται φορτηγά που μεταφέρουν φρούτα των παραγωγών, αλλά και αυτοκίνητα τρίτων που έρχονται εκεί για την αγορά εμπορευμάτων. Η φορτοεκφόρτωση αυτών γίνεται κατά τη διάρκεια του ωραρίου του τακτικού προσωπικού και η αναχώρησή τους συνήθως πραγματοποιείται την ίδια ημέρα ή το πολύ το πρωί της επόμενης. Επομένως, αναχώρηση ή φορτοεκφόρτωση εμπορευμάτων δεν γίνεται κατά το διάστημα του Σαββάτου ή της Κυριακής. Και τούτο διότι το τακτικό προσωπικό εργάζεται πενήνήμερο και η επιχείρηση είναι κλειστή το Σαββατοκύριακο. Ενόψει αυτών, τα καθήκοντα του ενάγοντος στο προαναφερόμενο ωράριό του ήταν να παραμένει μέσα στο χώρο των εγκαταστάσεων του εναγομένου και εκτάκτως να ανοίγει την πύλη, όταν κάποιο φορτηγό αυτοκίνητο εμφανιζόταν το απόγευμα ή το βράδυ. Στα πλαίσια αυτού του είδους ετοιμότητας του ενάγοντος, η οποία δικαιολογεί και το ετήσιο ύψος της αμοιβής του μόνο σε 1.200.000 δρχ, παραχωρήθηκε σ’ αυτόν και τη σύζυγό του μία οικία εμβαδού 90 τμ, κείμενη εντός των εγκαταστάσεων του εναγομένου, στην οποία διαβίωνε μό-

νιμα ο ενάγων με τη σύζυγό του και τα δύο τέκνα τους, χωρίς να καταβάλει μίσθωμα, δαπάνη για ηλεκτρικό ρεύμα, θέρμανση, νερό κλπ. Έτσι, λόγω των ελάχιστων επισκέψεων φορτηγών αυτοκινήτων κατά τη διάρκεια του ωραρίου του, ο ενάγων είτε παρέμενε στην οικία αυτή, είτε πήγαινε όποτε ήθελε στο χωριό για να επισκεφθεί τους φίλους του ή στο καφενείο. Συνεπώς, δεν είχε υποχρέωση να παραμένει διαρκώς στο χώρο εργασίας του, όπως αβάσιμα υποστηρίζει. Άρα, δεν ήταν υποχρεωμένος να διατηρεί σε εγρήγορση και διαρκώς σε ετοιμότητα τις πνευματικές και σωματικές του δυνάμεις. Απλώς με την εκεί παρουσία τόσο του ίδιου, όσο και της συζύγου του, εκπλήρωνε την αποστολή του, έχοντας τη δυνατότητα να βρίσκεται έξω από τον τόπο εργασίας, όποτε ήθελε, ενώ η κατοίκησή του μέσα στο οίκημα που του παραχωρήθηκε έγινε αποκλειστικά για τη δική του εξυπηρέτηση και δεν συνιστά τεκμήριο “γνήσιας ετοιμότητας”. Εφόσον λοιπόν πρόκειται για μη γνήσια (απλή) ετοιμότητα προς εργασία, δικαιούται να λάβει μόνο το συμφωνημένο μισθό του, τον οποίο και έλαβε, διότι, όπως προαναφέρθηκε, στην περίπτωση αυτή δεν έχουν εφαρμογή όλες οι διατάξεις του εργατικού δικαίου και ειδικότερα οι διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας για τα ελάχιστα όρια αμοιβής και τις προσαυξήσεις για παροχή νυκτερινής ή υπερωριακής εργασίας ή άλλης εργασίας κατά τις Κυριακές και αργίες, εκτός αν έχει συμφωνηθεί ειδικά το αντίθετο, πράγμα που δεν συντρέχει εν προκειμένω. {...}

52/2010

Πρόεδρος: Μαρία Βαρελά

Εισηγητής: Νικ. Παπαδούλης
Δικηγόροι: Κωνσταντία Βακουφτσή, Κων. Κλειδωνάρης

Παραδεκτό αγωγής έστω κι αν το αίτημα περιέχεται στο ιστορικό.

Επί οφειλών του Δημοσίου και των νηδδ, έναρξη τόκων υπερημερίας μόνο με επίδοση καταψηφιστικής αγωγής.

Αντίθετη με το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα η δ/ξη του 8 ν. 2095/52 περί μη εκτέλεσης δικ. αποφάσεων που επιδικάζουν χρηματικές απαιτήσεις κατά Δημοσίου και ΟΤΑ.

Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται στα νηπιαγωγεία και τα δημοτικά σχολεία. Τα νηπιαγωγεία μπορούν να λειτουργούν και σε κέντρα μαζί με κρατικούς παιδικούς σταθμούς, το δε εκπαιδευτικό προσωπικό τους ανήκει στον κλάδο των νηπιαγωγών, η ειδικότητα των οποίων, όπως και των νηπιοβρεφοκόμων, ανήκει στους εκπαιδευτικούς.

Χορήγηση επιδόματος εξωδρακτικής απασχόλησης στους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, επέκτασή του δε και στο προσωπικό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου ή ορισμένου χρόνου που υπηρετεί στο Δημόσιο, νηδδ και ΟΤΑ.

Καταβολή, βάσει της συνταγματικής αρχής της ισότητας, του επιδόματος εξωδρακτικής απασχόλησης και στους νηπιαγωγούς και νηπιοβρεφοκόμους, που τελούν υπό τις ίδιες συνθήκες με τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επί εργοδότη νηδδ η αξίωση καταβολής του άνω επιδόματος δεν απαιτεί ρητή πρόβλεψη οργανισμού ή άλλου ειδικού νόμου.

2ετής παραγραφή των αξιώσεων των υπαλλήλων των νηδδ για αποδοχές, κάθε φύσης απολαβές ή αποζημιώσεις από αδικ. πλουτισμό που οφείλονται απευθείας από το νόμο, 5ετής δε όταν για τη θεμελίωση του δικαιώματος για τις αποδοχές απαιτείται έκδοση διοικ. πράξης, την οποία παρέλειψαν υπαίτια τα όργανά του. Συνταγματικότητα 2ετούς παραγραφής.

{...}Με την από 17.12.2007 (αριθ. εκθ. καταθ. 141/27.12.2007) αγωγή που απηύθυναν ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου κατά του άνω εναγομένου και ήδη εκκαλούντος και αντεφεσιβλήτου, οι ενάγοντες και ήδη εφεσίβλητοι και αντεκκαλούντες ισχυρίστηκαν ότι με συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, που συνήψαν με τον εναγόμενο κατά τις αναφερόμενες ημεροχρονολογίες, προσλήφθηκαν από αυτό και προσφέρουν τις υπηρεσίες τους ως εκπαιδευτικοί και, ειδικότερα, οι μεν πρώτοι πέντε ως νηπιαγωγοί, η έκτη ως νηπιοβρεφοκόμος και οι λοιποί ως βοηθοί νηπιοβρεφοκόμοι και ότι παρά την παροχή της εργασίας τους υπό τις προαναφερόμενες ιδιότητές τους, το εναγόμενο αρνείται να τους καταβάλλει το επίδομα εξωδιδασκτικής απασχόλησης, που προβλέπεται από τη διάταξη του αρθ. 8 § 3 ν. 3205/2005 αναδρομικά από την 1.1.2004 και χορηγείται στους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ανέρχεται δε σε 302 Ε για το έτος 2004, αναπροσαρμοζόμενο κατ' έτος κατά το ποσοστό του πληθωρισμού, παραβιάζοντας έτσι τις διατάξεις των αρθ. 4 § 1 και 22 § 1 του Συντάγματος, με τις οποίες

καθιερώνεται η αρχή της ίσης αμοιβής για παροχή ίσης εργασίας. Ζήτησαν δε να υποχρεωθεί το εναγόμενο να καταβάλει συνολικά στους πρώτη, δεύτερη, τρίτο, τέταρτη, πέμπτη, όγδοη δέκατη και ενδέκατη των εναγόντων το ποσό των 11.646,16 Ε, στις έκτη και ένατη το ποσό των 4.948,08 Ε και στην έβδομη το ποσό των 4.624,44 Ε, με το νόμιμο τόκο από τη δέλη ημέρα καταβολής κάθε επί μέρους ποσού, διαφορετικά από την επίδοση της αγωγής και να κηρυχθεί η απόφαση προσωρινά εκτελεστή. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την προσβαλλόμενη απόφασή του έκρινε ορθώς παραδεκτή την αγωγή, παρά το ότι στο αιτητικό της δεν περιεχόταν το άνω αίτημα της ενδέκατης των εναγόντων, καθόσον αυτό περιεχόταν στο ιστορικό αυτής, γεγονός που αρκεί για το παραδεκτό και το νόμιμο της αγωγής (ΑΠ 1786/02 ΝοΒ 2003.1235), απορριπτομένων ως αβασίμων των αντιθέτως υποστηριζομένων από το εναγόμενο με τις προτάσεις του. Επίσης, ορθώς έκρινε νόμιμη την αγωγή ως στηριζόμενη στις διατάξεις των αρθ. 4 § 1, 22 § 1, 2 του Συντάγματος, 345, 346, 648 επ. ΑΚ, 907, 908 ΚΠολΔ, 8 § 4 ν. 2470/1997, 2, 12 ν. 1566/1985, 8 § 3 και 56 ν. 3205/2003, εκτός από το αίτημα περί επιδικάσεως τόκων υπερημερίας για χρόνο προγενέστερο της επίδοσης της αγωγής, που δεν είναι νόμιμο, εφόσον η υποχρέωση καταβολής τόκων υπερημερίας επί των οφειλών του Ελληνικού Δημοσίου και των ΝΠΔΔ, όπως είναι το εναγόμενο, αρχίζει πάντοτε και μόνο μετά την επίδοση της σχετικής καταψηφιστικής αγωγής, σύμφωνα με το αρθ. 7 § 2 ν.δ. 496/1974, που τελεί σε αρμονία προς τα αρθ. 4 § 1, 28 § 1 του

Συντάγματος και 6 § 1 της ΕΣΔΑ (ΑΠ 272/09 - 1917/07, Νόμος) και όσα αντίθετα υποστηρίζουν οι αντεκκαλούντες με το σχετικό λόγο της αντέφεσης τους είναι απορριπτέα ως αβάσιμα. Πρέπει δε να σημειωθεί ότι η διάταξη του αρθ. 8 ν. 2095/1952, κατά την οποία δεν συγχωρείται κατά του Δημοσίου και των ΟΤΑ (και σύμφωνα με τη διάταξη του αρθ. 276 § 1 ν. 3463/2006 και των ΝΠΔΔ των ΟΤΑ όπως το εναγόμενο) εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων που επιδικάζουν χρηματικές απαιτήσεις, θεωρείται καταργηθείσα, ως ευρισκόμενη σε αντίθεση προς το αρθ. 2 § 3 του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, που κυρώθηκε με το ν. 2462/1997 (ολΑΠ 21/2001 ΕΛΔ 43,83), απορριπτομένων ως αβάσιμων των αντιθέτως υποστηριζομένων από το εναγόμενο με τις προτάσεις του. Στη συνέχεια, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την εκκαλούμενη απόφασή του δέχτηκε κατά ένα μέρος ως κατ' ουσίαν βάσιμη την αγωγή και υποχρέωσε το εναγόμενο να καταβάλει σε καθένα από τους πρώτο, δεύτερη, τρίτο, τέταρτη, πέμπτη, όγδοη, δέκατη και ενδέκατη των εναγόντων το ποσό των 8.153,50 Ε, σε έκαστη από τις έκτη και ένατη το ποσό των 4.948,08 Ε και στην έβδομη το ποσό των 4.624,44 Ε νομιμοτόκως από την επίδοσή της. Κατά της απόφασης αυτής παραπονείται το εναγόμενο με τους λόγους της ένδικης έφεσης, που ανάγονται σε εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων, αιτούμενο τη μεταρρύθμισή της και την απόρριψη της αγωγής στο σύνολό της, καθώς και οι ενάγοντες με την ένδικη αντέφεσή τους για τους αναφερόμενους σ' αυτή λόγους, που ανάγονται σε

εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου και ζητούν τη μεταρρύθμισή της, ώστε να γίνει δεκτή στο σύνολό της η αγωγή τους.

Το αρθ. 4 § 1 του Συντάγματος ορίζει ότι οι Έλληνες είναι ίσοι απέναντι του νόμου. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι δεσμεύεται ο κοινός νομοθέτης, υπό την έννοια ότι είναι υποχρεωμένος, όταν ρυθμίζει ουσιαστικά όμοια πράγματα, σχέσεις, καταστάσεις ή το νομικό καθεστώς συγκεκριμένης κατηγορίας πολιτών, να μην κάνει διακρίσεις, οι οποίες επιφέρουν ευνοϊκή μεταχείριση μιας κατηγορίας πολιτών απέναντι σε άλλους πολίτες, μολονότι στην ίδια κατηγορία, εκτός αν οι διακρίσεις ή η διαφορετική μεταχείριση επιβάλλονται από λόγους γενικότερου ή δημόσιου συμφέροντος, οι οποίοι όμως υπόκεινται στον έλεγχο των δικαστηρίων και δεν είναι αυθαίρετοι. Επομένως, σε περίπτωση κατά την οποία ο κοινός νομοθέτης αποκλείει αδικαιολόγητα από ειδική και νομική ρύθμιση συγκεκριμένη κατηγορία πολιτών, μολονότι συντρέχει και ως προς την τελευταία ο ίδιος λόγος που επιβάλλει την ειδική ευνοϊκή μεταχείριση και ως προς αυτήν, τότε ο αποκλεισμός αυτός ως αδικαιολόγητος και συνεπώς αυθαίρετος είναι αντισυνταγματικός, αφού παραβιάζει το αρθ. 4 § 1 του Συντάγματος, και επομένως ανίσχυρος. Στην περίπτωση αυτή, κατά την επικαλούμενη "αποκαταστατική μέθοδο", τα δικαστήρια εφαρμόζουν την ευνοϊκή νομοθετική ρύθμιση και ως προς την κατηγορία των πολιτών, η οποία αδικαιολόγητα αποκλείστηκε από αυτήν (ολΑΠ 34/98 Δνη 39. 1265, ΑΠ 243/08 ΔΕΝ 64. 590).

Εξάλλου, σύμφωνα με το αρθ. 2 § 1 ν. 1566/1985 "Δομή και λειτουργία της

πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις”, η πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται στα νηπιαγωγεία και στα δημοτικά σχολεία. Τα νηπιαγωγεία μπορούν να εντάσσονται και σε κέντρα στα οποία λειτουργούν μαζί με κρατικούς παιδικούς σταθμούς (παιδικά κέντρα), ενώ κατά τη διάταξη του αρθ. 12 § 1 ορίζεται ότι το εκπαιδευτικό προσωπικό των νηπιαγωγείων ανήκει στον κλάδο των νηπιαγωγών, η ειδικότητα των οποίων, όπως και εκείνη των νηπιοβρεφολόγων, ανήκει στους εκπαιδευτικούς (αρθ. 59 ν. 2413/1996). Περαιτέρω, με το αρθ. 8 § 4 ν. 2470/1997 “Αναμόρφωση μισθολογίου προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης και άλλες συναφείς διατάξεις” θεσπίστηκε η χορήγηση επιδόματος εξωδρακτικής απασχόλησης στους εκπαιδευτικούς λειτουργούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το οποίο στη συνέχεια με την αριθ. 20206439/3480/0022/1997 Α.Υ. Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών (ΔΕΝ 1997, σελ. 741) επεκτάθηκε και στο προσωπικό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου και ορισμένου χρόνου που υπηρετεί στο Δημόσιο, ΝΠΔΔ και ΟΤΑ. Το εν λόγω επίδομα ανήλθε για το έτος 2002 σε 220,44 Ε και για το έτος 2003 σε 228,38 Ε (σχετ. εγκύκλιος 2/29069/0022/29.5.2003 ΔΕΝ 2003. 881). Το ίδιο συνέβη με το άρθρο 8 § 3 ν. 3205/2003 “Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, ΝΠΔΔ και ΟΤΑ”, που άρχισε να ισχύει από την 1.1.2004, όπου ορίστηκε ότι, εκτός από το βασικό μισθό του κάθε μισθολογικού κλιμακίου, χορηγείται κατά μήνα επίδομα εξωδρακτικής απασχόλησης εκ-

παιδευτικών λειτουργών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οριζόμενο σε 302 Ε, αναπροσαρμοζόμενο κατ’έτος από την 1.1.2005 σύμφωνα με το ποσοστό πληθωρισμού του επόμενου έτους. Με την αριθ. δε 2/7093/0022/2004 ΑΥ Οικονομίας - Οικονομικών - Εσωτερικών (ΔΕΝ 2004. 352) η εφαρμογή της άνω διάταξης (αρθ. 8 § 3 ν. 3205/2003) επεκτάθηκε και στο προσωπικό που υπηρετεί στο Δημόσιο, ΝΠΔΔ και ΟΤΑ με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου. Περαιτέρω, από τις διατάξεις των αρθ. 321, 322, 324 και 331 ΚΠολΔ προκύπτει ότι από τελεσίδικη απόφαση παράγεται δεδικασμένο και όταν το αντικείμενο της νέας δίκης που διεξάγεται μεταξύ των ιδίων προσώπων είναι διαφορετικό από εκείνο που προηγήθηκε, έχει όμως ως αναγκαία προϋπόθεση την ύπαρξη δικαιώματος, που κρίθηκε στη δίκη εκείνη. Τούτο συμβαίνει όταν στη νέα δίκη πρόκειται να κριθεί η ίδια δικαιολογητική σχέση και το ίδιο νομικό ζήτημα με αυτό που κρίθηκε στην προηγούμενη δίκη (ΑΠ 276/09, 358/09, Νόμος).

Στην προκειμένη περίπτωση, από την εκτίμηση όλων ανεξαιρέτως των εγγράφων, τα οποία οι διάδικοι νομίμως επικαλούνται και προσκομίζουν με τις προτάσεις τους στο παρόν Δικαστήριο, μεταξύ των οποίων οι αριθ. 47/2000 και 92/2005 αποφάσεις του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου που σχετίζονται με την ένδικη υπόθεση και λαμβάνονται υπόψη ως δικαστικά τεκμήρια (ΑΠ 1129/06, Νόμος), αποδείχθηκαν τα εξής: Οι ενάγοντες προσλήφθηκαν από το εναγόμενο ΝΠΔΔ και παρέχουν τις υπηρεσίες τους σ’ αυτό με συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας ιδιωτι-

κού δικαίου, αορίστου χρόνου. Ειδικότερα, παρέχουν τις υπηρεσίες τους ως νηπιαγωγοί οι πρώτη, τέταρτη και πέμπτη από την 26.1.2001 και οι δεύτεροι και τρίτος από την 21.12.2001, ως νηπιοβρεφοκόμος η έκτη από την 20.9.2006 και ως βοηθοί νηπιοβρεφοκόμοι οι λοιποί των εναγόντων, από την 21.12.2001 οι όγδοη, δέκατη και ενδέκατη και από την 20.9.2006 οι έβδομη και ένατη. Με την αριθ. εκθ. καταθ. 208/29.12.2004 (προγενέστερη) αγωγή, που απηύθυναν ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου κατά του εδώ εναγόμενου ΝΠΔΔ, οι πρώτη, δεύτερη, τρίτος, τέταρτη, πέμπτη, όγδοη, δέκατη και ενδέκατη των εδώ εναγόντων ισχυρίστηκαν ότι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σ' αυτό ως εκπαιδευτικοί, ότι στους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πέρα απ' το βασικό τους μισθό χορηγείται, σύμφωνα με το άρθρο 8 § 4 ν. 2470/1997, επίδομα εξωδιδασκτικής απασχόλησης, το οποίο το εναγόμενο παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις τους αρνείται να τους καταβάλει, κατά παράβαση των διατάξεων των σχετικών άρθρων του Συντάγματος (4 § 1 και 22 § 1), με τις οποίες καθιερώνεται η αρχή της ίσης αμοιβής για παροχή ίσης εργασίας. Ζήτησαν δε να αναγνωριστεί ότι το εναγόμενο οφείλει σε καθένα απ' αυτούς τα αναφερόμενα χρηματικά ποσά. Το Μονομελές Πρωτοδικείο Βόλου με την αριθ. 80/2005 οριστική απόφασή του, αφού έκρινε ότι οι άνω ενάγοντες ανήκουν στον κλάδο των εκπαιδευτικών παρέχοντες εκπαιδευτικό έργο, δέχθηκε κατά ένα μέρος την αγωγή ως κατ' ουσίαν βάσιμη και αναγνώρισε ότι το εναγόμενο οφείλει να καταβάλει σε καθένα από αυτούς

το ποσό των 8.790,40 Ε. Κατά της εν λόγω απόφασης το εναγόμενο άσκησε ενώπιον του Εφετείου Λάρισας την αριθ. εκθ. καταθ. 33/5.12.2007 έφεσή του. Επί της εφέσεως αυτής εκδόθηκε η αριθ. 573/2007 τελεσίδικη απόφαση του άνω Εφετείου, με την οποία κρίθηκε ότι οι ενάγοντες - εφεσίβλητοι ανήκουν στον κλάδο των εκπαιδευτικών παρέχοντες εκπαιδευτικό έργο και ότι το εναγόμενο δεν κατέβαλε σ' αυτούς το ανώτερο επίδομα ως όφειλε, παραβιάζοντας έτσι ευθέως τις διατάξεις των αρθ. 4 § 1 και 22 § 1 του Συντάγματος, με τις οποίες καθιερώνεται η αρχή της ίσης αμοιβής για παροχή ίσης εργασίας. Από την ανωτέρω απόφαση παράγεται, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στην αμέσως πιο πάνω μείζονα νομική πρόταση της παρούσας, δεδικασμένο (που κατ' αρθ. 332 ΚΠολΔ λαμβάνεται υπόψη αυτεπαγγέλτως), ως προς το ότι οι εδώ πρώτη, δεύτερος, τρίτος, τέταρτη, πέμπτη, όγδοη, δέκατη και ενδέκατη των εναγόντων τελούν υπό τις ίδιες συνθήκες με τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στους οποίους καταβάλλεται επίδομα εξωδιδασκτικής απασχόλησης, καθόσον τα περιστατικά που κρίθηκαν με αυτήν, δηλαδή ότι, όπως και οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, και οι άνω ενάγοντες παράγουν εκπαιδευτικό έργο, αποτελούν το νομικό ζήτημα που πρέπει να κριθεί και στην παρούσα δίκη για την επιδίκαση του παραπάνω επιδόματος.

Περαιτέρω, από τις ίδιες πιο πάνω αποδείξεις αποδείχθηκε ότι η έκτη, έβδομη και ένατη των εναγόντων, που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στο εναγόμενο η έκτη ως νηπιοβρεφοκόμος και οι

λοιπές ως βοηθοί νηπιοβρεφοκόμου, απασχολούνται με τη φύλαξη και προστασία, ψυχαγωγία, διατροφή, εξυπηρέτηση της υγιούς σωματικής εξέλιξης και τη σωστή ψυχοσωματική υγεία των νηπίων και προνηπίων που φοιτούν στους παιδικούς σταθμούς του εναγόμενου ΝΠΔΔ. Συνεπώς, οι ως άνω ενάγοντες, που παρέχουν τις ίδιες ακριβώς υπηρεσίες με τις ανωτέρω όγδοη, δέκατη και ενδέκατη των εναγουσών, παρέχουν εκπαιδευτικό έργο. Εξάλλου, και το ελληνικό δημόσιο, σύμφωνα με τη διάταξη του αρθ. 59 ν. 2413/1996 “Η ελληνική παιδεία στο εξωτερικό, η διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις”, κατά την οποία “στους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων δασκάλων, νηπιαγωγών, νηπιοβρεφοκόμων ... και έχουν προϋπηρεσία σε παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς είτε σε ΝΠΔΔ είτε σε ΝΠΙΔ, αναγνωρίζεται η παραπάνω προϋπηρεσία”, θεωρεί τους νηπιοβρεφοκόμους (και τους βοηθούς νηπιοβρεφοκόμων) εκπαιδευτικούς. Επομένως, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που με την προβαλλόμενη απόφασή του δέχτηκε ότι οι ενάγοντες ανήκουν στον κλάδο των εκπαιδευτικών, παρέχοντας εκπαιδευτικό έργο, αν και με εν μέρει εσφαλμένη αιτιολογία, που αντικαθίσταται με την πιο πάνω ορθή (αρθ. 534 ΚΠολΔ), δεν έσφαλε κατ’ αποτέλεσμα και ο σχετικός λόγος της ένδικης έφεσης, με τον οποίο το εκκαλούν υποστηρίζει τα αντίθετα, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Περαιτέρω, από τα ίδια πιο πάνω αποδεικτικά στοιχεία αποδείχθηκε ότι, παρόλο που οι ενάγοντες έχουν την ειδικότητα του νηπιαγωγού, του νηπιοβρεφοκόμου και του βοηθού νηπιοβρεφοκόμου και τε-

λούν υπό τις ίδιες συνθήκες με τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, δεν καταβάλλεται σ’ αυτούς το επίδομα εξωδιδασκτικής απασχόλησης, που χορηγήθηκε στους τελευταίους με τους νόμους που προαναφέρθηκαν στη μείζονα νομική πρόταση της παρούσας και ανερχόταν για το έτος 2005 στο ποσό των 310,66 Ε μηνιαίως, στο ποσό των 321,64 Ε μηνιαίως για το έτος 2006 και στο ποσό των 331,93 Ε για το έτος 2007 (σχετ. οι αριθ. 2/12412/0022/3.3.2006, 2/12540/0022/23.3.2007 εγκύκλιοι του Γ.Λ.Κ.). Η μη καταβολή του επιδόματος αυτού και στους ενάγοντες δεν δικαιολογείται, ούτε επιβάλλεται από κάποιο λόγο δημοσίου συμφέροντος και εισάγει σε βάρος τους δυσμενή διάκριση, αφού η διαφορετική αντιμετώπιση δεν είναι δικαιολογημένη, καθόσον και οι ενάγοντες προσφέρουν εκπαιδευτικό έργο ανάλογης σπουδαιότητας και σημασίας με το έργο των εκπαιδευτικών της δημόσιας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στους οποίους καταβάλλεται το εν λόγω επίδομα, χωρίς καμία επιπλέον προϋπόθεση από το νόμο ως προς την ιδιαίτερη φύση της παρεχόμενης απ’ αυτούς εργασίας. Επομένως, οι ενάγοντες ως υπάλληλοι του εναγομένου δικαιούνται να απολαμβάνουν την παραπάνω μισθολογική παροχή, που χορηγείται στους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και ανέρχεται συνολικά για έκαστο των πρώτης, δεύτερης, τρίτο, τέταρτη, πέμπτη, όγδοη, δέκατη και ενδέκατη των εναγόντων στο ποσό των 8.153,50 Ε, για έκαστη των έκτης και ένατης των εναγόντων στο ποσό των 4.624,44 Ε. Διαφορετικά παραβιάζονται ευθέως οι διατάξεις των αρθ. 4 § 1 και 22 § 1 του Συντάγ-

ματος, με τις οποίες καθιερώνεται η αρχή της ίσης αμοιβής για παροχή ίσης εργασίας. Με τις άνω Συνταγματικές διατάξεις δεν δεσμεύεται μόνο ο νομοθέτης, αλλά θεσπίζεται κανόνας δημοσίας τάξεως, που παρέχει ευθέως το δικαίωμα στους ενάγοντες να αξιώσουν από τον εργοδότη τους την εν λόγω παροχή, χωρίς να απαιτείται, όταν ο εργοδότης τους είναι ΝΠΔΔ, όπως συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση, ρητή πρόβλεψη οργανισμού ή άλλου ειδικού νόμου (σχετ. ΑΠ 1242/01 Δνη 43. 135 - 1761/06 ΕΕργΔ 2007. 1173). Κατά συνέπεια, προκειμένου να αρθεί η ανισότητα και να αποκατασταθεί η ως άνω Συνταγματική αρχή, πρέπει να χορηγηθεί στους ενάγοντες το ανώτερο επίπεδο εξωδιδασκτικής απασχόλησης, που λαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί της δημόσιας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αφού ανήκουν στην ίδια κατηγορία και παρέχουν κάτω από τις ίδιες συνθήκες την ίδια ποιοτικώς και ποσοτικώς εργασία. Τα ίδια δεχόμενο και το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την εκκαλούμενη απόφασή του ορθά ερμήνευσε το νόμο και εκτίμησε τα αποδεικτικά στοιχεία που τέθηκαν υπό την κρίση του και όσα αντίθετα υποστηρίζει το εκκαλούν με το δεύτερο και τελευταίο λόγο της ένδικης έφεσής του είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.

Με το αρθ. 6 § 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ), που κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974 και έχει υπερνομοθετική ισχύ (αρθ. 28 § 1 του Συντάγματος), ορίζεται ότι "Παν πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεση του δικαστεί δικαίως, δημοσίως και εντός λογικής προθεσμίας υ-

πό ανεξαρτήτου και αμερόληπτου δικαστηρίου, νομίμως λειτουργούντος, το οποίο θα αποφασίσει είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως...", ενώ με το αρθ. 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής αυτής Σύμβασης, που επίσης κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974 και έχει, σύμφωνα με το αρθ. 28 § 1 του Συντάγματος, αυξημένη έναντι των κοινών νόμων τυπική ισχύ, ορίζεται ότι "Παν φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικαιούται σεβασμού της περιοσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθεί της ιδιοκτησίας του, ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπόμενους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους. Οι προαναφερόμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα κάθε Κράτους να θέτει σε ισχύ νόμους, τους οποίους κρίνει αναγκαίους προς ρύθμιση της χρήσης αγαθών σύμφωνα με το δημόσιο συμφέρον ή προς εξασφάλιση της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων". Στην κατά τα ανωτέρω προστατευόμενη περιοσιά περιλαμβάνονται όχι μόνο τα από το αρθ. 17 του Συντάγματος προστατευόμενα εμπράγματα δικαιώματα, αλλά και όλα τα περιουσιακής φύσεως δικαιώματα και τα νομίμως κεκτημένα οικονομικά συμφέροντα, άρα και τα περιουσιακά ενοχικά δικαιώματα και, ειδικότερα, οι περιουσιακού χαρακτήρα απαιτήσεις, είτε αναγνωρισμένες με δικαστική ή διαιτητική απόφαση, είτε απλώς γεννημένες κατά το εθνικό δίκαιο, εφόσον υπάρχει νόμιμη προσδοκία, με βάση το ισχύον πριν από την προσφυγή στο δικαστήριο νομοθετικό καθεστώς, ότι μπορούν να ικανοποιηθούν δικαστικά (ολΑΠ 40/98). Οι προπαρατε-

θείσες διατάξεις του αρθ. 6 § 1 της ΕΣΔΑ, που εξασφαλίζει σε κάθε πρόσωπο το δικαίωμα να δικάζεται η υπόθεσή του δίκαια και αμερόληπτα, και του αρθ. 1 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου αυτής, που επιβάλλει το σεβασμό της περιουσίας του προσώπου, δεν θίγουν το δικαίωμα κάθε Κράτους να θέτει νόμιμους περιορισμούς στην ικανοποίηση των αξιώσεων των πολιτών, όπως είναι η άσκηση των αξιώσεών τους εντός ορισμένου χρόνου, όταν συντρέχουν λόγοι γενικότερου, κοινωνικού ή δημοσίου, συμφέροντος που να δικαιολογούν τη σχετική ρύθμιση.

Εξάλλου, με το αρθ. 44 § 1 ν.δ. 496/1974 “Περί Λογιστικού των ΝΠΔΔ” ορίζεται ότι “κάθε χρέος προς το νομικό πρόσωπο παραγράφεται, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά από τις διατάξεις του παρόντος, μετά πέντε έτη από τη λήξη του οικονομικού έτους εντός του οποίου βεβαιώθηκε”, ενώ με το αρθ. 48 του ίδιου ν.δ/τος ορίζεται στην § 1 ότι “ο χρόνος παραγραφής των χρηματικών αξιώσεων κατά του ΝΠΔΔ είναι πέντε ετών, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά υπό του παρόντος...” και στην § 3 αυτού ότι ο χρόνος παραγραφής των κατά του νομικού προσώπου αξιώσεων των υπαλλήλων τούτου, που συνδέονται με αυτό με σχέση δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, από καθυστερούμενες αποδοχές ή άλλες πάσης φύσεως απολαβές ή αποζημιώσεις από αδικαιολόγητο πλουτισμό είναι δύο ετών”. Όπως από τις προαναφερόμενες διατάξεις του αρθ. 48 ν. δ/τος 496/1974 προκύπτει, με την παρ. 3 αυτού θεσπίζεται βραχυπρόθεσμη διετής παραγραφή ειδικά για τις αξιώσεις των υπαλλήλων των ν.π.δ.δ., κατ’ αυτών, που αφορούν καθυ-

στερούμενες αποδοχές ή άλλες πάσης φύσεως απολαβές ή αποζημιώσεις από αδικαιολόγητο πλουτισμό, οι οποίες οφείλονται απευθείας από το νόμο, ενώ όταν για τη θεμελίωση του σχετικού δικαιώματος για τις αποδοχές αυτές απαιτείται η έκδοση διοικητικής πράξης, την έκδοση της οποίας υπαιτίως παρέλειψαν τα αρμόδια όργανα του ν.π.δ.δ., στις περιπτώσεις δηλαδή που πρόκειται για την αποκαλούμενη αποζημιωτική αγωγή, τότε για τις αξιώσεις αυτές των υπαλλήλων των ν.π.δ.δ. ισχύει η οριζόμενη από την παρ. 1 του ίδιου αρθ. 48 του ν. δ/τος 496/1974 πενταετής παραγραφή. Η προβλεπόμενη από την παραπάνω διάταξη του αρθ. 48 § 3 ν. δ/τος 496/1975, για τις πιο πάνω αξιώσεις των υπαλλήλων των ν.π.δ.δ., βραχυπρόθεσμη (διετής) παραγραφή, ο χρόνος της οποίας είναι μικρότερος από το χρόνο παραγραφής που ισχύει, σύμφωνα με το αρθ. 250 αριθ. 6 και 17 ΑΚ, για τις παρόμοιες αξιώσεις των υπαλλήλων και εργατών των ιδιωτικών επιχειρήσεων, αλλά και από τον οριζόμενο στο αρθ. 44 του ίδιου ν. δ/τος χρόνο παραγραφής των χρηματικών απαιτήσεων του νομικού προσώπου κατά τρίτων (πενταετία), έχει θεσπισθεί για τις γενικότερου δημόσιου συμφέροντος και συγκεκριμένα από την ανάγκη ταχείας εκκαθάρισεως των σχετικών αξιώσεων και των αντιστοίχων υποχρεώσεων των ν.π.δ.δ., η οποία είναι απαραίτητη για την προστασία της περιουσίας και της οικονομικής κατάστασης αυτών, στην οποία συμβάλλουν οι φορολογούμενοι πολίτες με την καταβολή φόρων. (βλ. ολΑΠ 38/05, σχετικά με το ζήτημα της συνταγματικότητας της διάταξης του αρθ. 52 εδ. γ’ του ν.δ. 496/1974, που

προβλέπει την αυτεπάγγελτη λήψη από τα δικαστήρια της ως άνω ισχύουσας υπέρ των ν.π.δ.δ. διετούς παραγραφής). Εξάλλου, με τη θέσπιση της εν λόγω διετούς παραγραφής δεν δημιουργείται άνιση δυσμενής μεταχείριση των υπαλλήλων των ν.π.δ.δ. σε σχέση με τους υπαλλήλους των ιδιωτικών επιχειρήσεων, αλλ' ούτε και των ιδιωτών εργοδοτών σε σχέση με τα ν.π.δ.δ., ως προς τη διάρκεια της ισχύουσας έναντι των πρώτων πενταετούς παραγραφής, αφού η διαφοροποίηση αυτή δικαιολογείται, όχι μόνο από την ανάγκη προστασίας της περιουσίας των ν.π.δ.δ., αλλά και λόγω των διαφορετικών συνθηκών υπό τις οποίες τελούν οι υπάλληλοι των ν.π.δ.δ. σε σχέση με τους υπαλλήλους των ιδιωτικών επιχειρήσεων, καθώς και του διαφορετικού νομικού καθεστώτος που διέπει, αντίστοιχα, τις σχέσεις των δύο αυτών κατηγοριών υπαλλήλων προς τους εργοδότες τους.

Συνεπώς, η διάταξη αυτή του αρθ. 48 § 3 ν.δ/τος 496/1975, που θεσπίζει διετή παραγραφή για τις ρηθείσες αξιώσεις των υπαλλήλων των ν.π.δ.δ., δεν αντίκειται στην κατά το αρθ. 4 § 1 του Συντάγματος αρχή της ισότητας. Η ίδια ρύθμιση δεν αντίκειται ούτε στην προαναφερόμενη διάταξη του αρθ. 6 § 1 της ΕΣΔΑ, αφού αυτή εξασφαλίζει σε κάθε πρόσωπο το δικαίωμα να δικάζεται η υπόθεσή του δίκαια και αμερόληπτα, αλλά δεν απαγορεύει τη θέσπιση διαφορετικού χρόνου παραγραφής κατά κατηγορία αξιώσεων και δικαιούχων. Επίσης, η άνω διάταξη του αρθ. 48 § 3 του ν.δ/τος 496/1975 δεν είναι αντίθετη ούτε προς τις διατάξεις του αρθ. 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής αυτής Σύμβασης (ΕΣΔΑ), που

επιβάλλουν το σεβασμό της περιουσίας του προσώπου, αφού οι υπερνομοθετικής ισχύος αυτές διατάξεις παρεμποδίζουν το νομοθέτη να καταργεί και ενοχικά ακόμη δικαιώματα (ενδεχομένως και με τη μέσση της αναδρομικής ισχύος νόμου, απόσβεση ή κατάργηση αυτών), και όχι να θεσπίζει κανόνες που καθορίζουν διαφορετικό, κατά περίπτωση, χρόνο παραγραφής των αξιώσεων που θα γεννηθούν μετά την έναρξη της ισχύος τους. Άλλωστε, από τη διάταξη της παρ. 2 του αρθ. 1 του ως άνω Πρόσθετου Πρωτοκόλλου, που ορίζει ότι "Οι προαναφερόμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα κάθε Κράτους να θέτει σε ισχύ νόμους, τους οποίους κρίνει αναγκαίους προς ρύθμιση της χρήσης αγαθών σύμφωνα με το δημόσιο συμφέρον ή προς εξασφάλιση της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων" προκύπτει ότι και το Πρωτόκολλο αυτό ευθέως αναγνωρίζει το δικαίωμα κάθε κράτους να θεσπίζει νόμους, αν το κρίνει αναγκαίο, για τη διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος, επομένως και να θέτει νόμιμους περιορισμούς στην ικανοποίηση των αξιώσεων των πολιτών, όπως είναι η άσκηση των αξιώσεων τους εντός ορισμένου χρόνου, προς διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος, στην έννοια του οποίου εμπίπτει, κατά το προεκτιθέμενο, και η προστασία της περιουσίας των ν.π.δ.δ. (ολΑΠ 31/07 - ΑΠ 279/09, Νόμος).

Στην προκειμένη περίπτωση, οι αντεκκαλούντες με τον πρώτο λόγο της ένδικης αντέφεσής τους προβάλλουν την αιτίαση ότι εσφαλμένα το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την προσβαλλόμενη απόφασή του έκρινε ότι οι άνω ένδικες αξιώσεις τους του χρονικού διαστήματος

1.1.2005 έως 30.11.2005 υπόκεινται σε διετή παραγραφή, καθόσον αυτές, σύμφωνα με τις διατάξεις του αρθ. 250 αριθ. 1 και 17 ΑΚ, υπόκεινται σε πενταετή παραγραφή. Ο ισχυρισμός αυτός και ο σχετικός λόγος αντεφέσεως είναι, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στην αμέσως πιο πάνω νομική σκέψη, μη νόμιμος και απορριπτέος, εφόσον οι εν λόγω αξιώσεις υπόκεινται σε διετή παραγραφή κατά τις προαναφερόμενες νομικές διατάξεις, οι οποίες όπως προαναφέρθηκε δεν αντίκεινται στην κατά το αρθ. 4 § 1 του Συντάγματος αρχή της ισότητας, ούτε στη διάταξη του αρθ. 6 § 1 της ΕΣΔΑ. Κατά συνέπεια, αφού δεν υπάρχει άλλος λόγος εφέσεως και αντεφέσεως προς έρευνα, πρέπει οι κρινόμενες έφεση και αντέφεση να απορριφθούν ως ουσιαστικά αβάσιμες...

82/2010

Πρόεδρος: Μαρία Βαρελά

Εισηγητής: Ναπολέων Ζούκας

Δικηγόροι: Γεωρ. Καψιώχας, Μιχ. Κατσουλάκης

Η πνευματική ιδιοκτησία περιλαμβάνει ως αποκλειστικά και απόλυτα δικαιώματα αφενός το περιουσιακό εκμετάλλευσης του έργου και αφετέρου το ηθικό προστασίας του προσωπικού δεσμού του δημιουργού με αυτό. Ως έργο νοείται κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή και ιδίως τα γραπτά ή προφορικά κείμενα, τα θεατρικά και τα οπτικοακουστικά έργα. Προϋπόθεση προστασίας του έργου αποτελεί η ανταπόκρισή του στη ρήτρα της πρωτο-

τυπίας, που αποτελεί αποδεικτέο πραγματικό ζήτημα.

Ως πρωτότυπο θεωρείται το έργο που παρουσιάζει είτε ατομική ιδιομορφία, με βάση την κρίση ότι παρόμοιο έργο δεν θα ήταν σε θέση να δημιουργήσει κανένας άλλος υπό παρόμοιες συνθήκες, είτε ένα ελάχιστο όριο δημιουργικού ύψους, κάποια δηλ. απόσταση από τα ήδη γνωστά. Αντικείμενο προστασίας είναι η μορφή και όχι η ιδέα που περιγράφεται σε ένα πνευματικό δημιούργημα.

Ο τρόπος ξεϋφανσης, που επινόησε η ενάγουσα για δημιουργία εργόχειρων με συγκεκριμένη τεχνοτροπία, δεν αποτελεί "έργο", καθόσον δεν έχει υλική υπόσταση αντιληπτή στις αισθήσεις.

Πρωτότυπο έργο θα μπορούσαν να αποτελέσουν τα εργόχειρα, εφόσον τα σχέδιά τους χαρακτηρίζονται από κάποια πρωτοτυπία.

{...}Από το συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 1 § 1, 2 § 1, 4 § 1, 3 και 12 § 2 ν. 2121/1993 "περί πνευματικής ιδιοκτησίας, συγγενικών δικαιωμάτων και πολιτιστικών θεμάτων" προκύπτει ότι οι πνευματικοί δημιουργοί με τη δημιουργία του έργου αποκτούν σ' αυτό πνευματική ιδιοκτησία, που περιλαμβάνει ως αποκλειστικά και απόλυτα δικαιώματα αφενός το δικαίωμα εκμετάλλευσης αυτού (περιουσιακό δικαίωμα) και αφετέρου το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού τους δεσμού (ηθικό δικαίωμα) προς το έργο, όπως το τελευταίο προσδιορίστηκε λεπτομερώς στη διάταξη του αρθ. 2 § 1 του πιο πάνω νόμου. Ως έργο νοείται κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με ο-

ποιαδήποτε μορφή και ιδίως τα γραπτά ή προφορικά κείμενα, τα θεατρικά έργα, τα οπτικοακουστικά έργα. Προϋπόθεση της παρεχόμενης από τις διατάξεις του ν. 2121/1993 προστασίας του έργου, υπό την έννοια που προεκτέθηκε, αποτελεί η ανταπόκριση αυτού στην οριζόμενη στην παρ. 1 του άρθρου 2 του νόμου αυτού ρήτρα της πρωτοτυπίας, η οποία αποτελεί ζήτημα πραγματικό υποκείμενο σε απόδειξη (βλ. ΑΠ 1248/03 Δνη 46. 452). Ως πρωτότυπο έργο θεωρείται κατά την κρατούσα στη νομολογία άποψη εκείνο που παρουσιάζει είτε ατομική ιδιομορφία, που κρίνεται με το μέτρο της στατικής ιδιομορφίας, δηλαδή, με βάση την κρίση ότι παρόμοιο έργο δεν θα ήταν σε θέση να το δημιουργήσει κανένας άλλος δημιουργός κάτω από παρόμοιες συνθήκες και με τους ίδιους στόχους, είτε ένα ελάχιστο όριο δημιουργικού ύψους, κάποια δηλαδή απόσταση από τα ήδη γνωστά ή αυτονόητα. Αντικείμενο της προστασίας αυτής στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι η μορφή και όχι η ιδέα που περιγράφεται σε ένα πνευματικό δημιούργημα (βλ. ΑΠ 257/95 ΝοΒ 43. 893 - 152/05 Δνη 47. 493 - 5863/08 Δνη 50. 582, ΕφΑθ 2932/06 Δνη 48. 1478).

Στην προκειμένη περίπτωση από τις καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Η εκκαλούσα είχε επινοήσει έναν τρόπο αφαίρεσης κλωστών και συντόμευσης παράλληλα του χρόνου εργασίας που απαιτείται για την ξεύφανση του υφάσματος, προκειμένου να δημιουργηθούν εργόχειρα με την τεχνοτροπία “Λουμινάκι Σκυριανό”. Τον τρόπο δε αυτό ξεύφανσης κατοχύρωσε στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλά-

δος. Ο τρόπος αυτός ξεύφανσης του υφάσματος δεν αποτελεί “έργο”, καθόσον δεν έχει υλική υπόσταση, αντιληπτή στις αισθήσεις και αντικείμενο προστασίας του ν. 2121/1993 δεν αποτελεί η ιδέα ή πληροφορία που περικλείει ένα έργο, αλλά η μορφή με την οποία εκφράζεται. Το ότι η επινοήση της εκκαλούσας είναι ένας τρόπος “ξεφτίσματος” του υφάσματος προκύπτει από την κατάθεση της μάρτυρός της, αλλά και από εξώδικη ομολογία της ίδιας (εκκαλούσας) στη σύνταξη περιγραφής και σχεδίων της εφεύρεσης που κατάθεσε στην Εθνική Βιβλιοθήκη, όπου ρητώς αναφέρει ότι “τα σχέδιά μου είναι παραδοσιακά κοφτά, ο τρόπος με τον οποίο εγώ δημιουργώ πάνω στο ύφασμα τα κοφτά καταργεί το συνεχές μέτρημα και αντικαθιστά αυτό με υπολογισμούς”. Η εφεσιβλητος - εναγομένη είναι ιδιοκτήτρια καταστήματος πώλησης λιανικής κεντημάτων, εργόχειρων και ψιλικών στο Β. και στην οδό Σ. αριθ. Υστερα από συμφωνία που κατήρτισε με την Α. Κ. στις 7.3.2001 ανέλαβε την υποχρέωση να της κατασκευάσει ένα τεμάχιο υφάσματος 0,60cm x 0,60cm, το οποίο θα το παρέδιδε ξεφτισμένο. Σ’ εκτέλεση δε της συμφωνίας αυτής στις 17.7.2001 παρέδωσε το ύφασμα αυτό στην ως άνω, αφού προηγουμένως προέβη στη διαδικασία ξεύφανσης. Η εκκαλούσα - εναγομένη θεωρώντας ότι η εφεσιβλητος με την ως άνω πράξη της εκτέλεσε δημόσια πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα τέχνης, το οποίο έχει ως αποκλειστική δικαιούχο αυτήν (εκκαλούσα), άσκησε την ένδικη αγωγή. Πρωτότυπο έργο θα μπορούσαν να αποτελέσουν τα εργόχειρα που κατασκευάζει με τη μέθοδο που προαναφέρθηκε η εκ-

καλούσα, εφόσον τα σχέδιά τους, πέρα από το ξεφτίσμα, χαρακτηρίζονται από κάποια πρωτοτυπία, με την έννοια ότι παρουσιάζουν κάποιο ελάχιστο όριο δημιουργικού ύψους, κάποια δηλαδή απόσταση από τα ήδη γνωστά ή αυτονόητα και αποτελούν προσωπικά ευρήματα της δημιουργού τους πέρα από τη σφαίρα της πρωτότυπης κατασκευής. Τα σχέδια της εκκαλούσης βασίζονται στην παραδοσιακή βελονιά “Λουμινάκι Σκυριανό” και πρόκειται για παραλλαγές σχεδίων παραδοσιακών σχεδίων που έχουν μεταφερθεί από γενιά σε γενιά και όχι για πρωτότυπα έργα αυτής. Το ότι η εκκαλούσα χρησιμοποιεί έναν τρόπο αφαίρεσης των κλωστών του υφάσματος δικής της επινοήσης, που συντομεύει το χρόνο εργασίας, δεν συνεπάγεται ότι αυτή καθίσταται δικαιούχος πνευματικής ιδιοκτησίας στο ως άνω είδος εργόχειρου, καθόσον ο τρόπος αυτός αφαίρεσης δεν παρουσιάζει ατομική ιδιομορφία, δηλαδή με βάση την κρίση ότι παρόμοιο έργο δεν θα ήταν σε θέση να το δημιουργήσει κανένας άλλος δημιουργός κάτω από παρόμοιες συνθήκες και με τους ίδιους στόχους. Καθένας που ασχολείται με αυτό το είδος εργόχειρου μπορεί να χρησιμοποιήσει διαφόρους τρόπους ξεϋφανσης, προκειμένου να έχει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Επί πλέον, ο τρόπος αυτός αφαίρεσης των κλωστών, που χρησιμοποιεί η εκκαλούσα, δεν παρουσιάζει, όπως προεκτέθηκε, ούτε ένα ελάχιστο όριο δημιουργικού ύψους, κάποια δηλαδή απόσταση από τα ήδη γνωστά ή αυτονόητα. Τα περιστατικά αυτά προκύπτουν από τη σαφή και πειστική κατάθεση του μάρτυρος της εφεσιβλήτου, ο οποίος, λόγω της ιδιότητάς του ως συναδέλφου

αυτής, καταθέτει μετά λόγου γνώσεως. Χαρακτηριστικά καταθέτει: “... οι τρόποι ξεφτίσματος είναι πάρα πολλοί, ο καθένας μπορεί να το δημιουργήσει και από μόνος του ... Σ’ αυτό που μου επέδειξε η Κα Β. δεν διέκρινα κάποια πρωτοτυπία, ίσα - ίσα είχα πολλά περιοδικά στο μαγαζί μου που μόλις τα ανοίξουμε είναι γεμάτα από τέτοια θέματα ... Οι τρόποι που ξεφτίζονται είναι πολλοί, όταν το δούμε ξεφτισμένο δεν μπορούμε να ξέρουμε με ποιο τρόπο έχει ξεφτιστεί ... Η Κα Π. έκανε αυτό που έκανε όλα τα χρόνια που είχε στην καριέρα της και δεν έκανε κάτι διαφορετικό...”. Ας σημειωθεί ότι τα ίδια σχετικά με τον τρόπο αφαίρεσης των κλωστών του υφάσματος δέχτηκε και το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Βόλου, το οποίο με την 1160/19.2.2003 απόφασή του αθώωσε την εφεσιβλήτο από την αποδιδόμενη σ’ αυτήν παράβαση του αρθ. 66 §1 ν. 2121/1993, ήτοι κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας. Το γεγονός ότι η εκκαλούσα έχει κατοχυρώσει στον Οργανισμό Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (ΟΒΙ) τριάντα σχέδια τέτοιων παραδοσιακών κεντημάτων δεν ασκεί επιρροή, καθόσον από το συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 2, 12, 13 και 24 του π.δ. 259/1997, που εκδόθηκε κατά εξουσιοδότηση του αρθ. 4 του ν. 2417/1996, προκύπτει ότι παρά την κατοχύρωση του σχεδίου ή υποδείγματος στον ΟΒΙ, τούτο προστατεύεται μόνο αν είναι νέο και έχει ατομικό χαρακτήρα (βλ. ΕφΠειρ 220/04 ΔΕΕ 2004. 748).

Στην προκειμένη περίπτωση, τα σχέδια της εκκαλούσης βασίζονται σ’ ένα παμπάλαιο είδος παραδοσιακού εργόχειρου και δεν παρουσιάζουν ατομική ιδιομορφία, ούτε ένα ελάχιστο όριο δημιουργικού ύ-

ψους. Εφόσον η εκκαλουμένη απόφαση δέχτηκε τα ίδια, προέβη σε σύννομη και προσήκουσα εκτίμηση του αποδεικτικού υλικού που προσκομίστηκε. Τα αντίθετα δε υποστηριζόμενα με τους λόγους του εφετηρίου είναι απορριπτέα ως αβάσιμα και η έφεση στο σύνολό της απορριπτέα ως αβάσιμη...

97/2010

Πρόεδρος: Πηνελόπη Ζωντανού
Εισηγητής: Γεωρ. Αποστολάκης
Δικηγόροι: Νικ. Χελιδόνης - Ιωαν. Κουτσογιαννούλης, Βασ. Κούτας

Υποχρέωση διαδίκων και πληρεξουσίων να τηρούν τους κανόνες των χρηστών ηθών και της καλής πίστης, να αποφεύγουν ενέργειες παρέλκυσης της δίκης καθώς και διαφορούμενες και ασαφείς εκφράσεις.

Η παράβαση του καθήκοντος αλήθειας και της αρχής της καλόπιστης διεξαγωγής της δίκης συνεπάγεται, εκτός από δικονομικές κυρώσεις (επιβολή χρηματικής ποινής, καταδίκη στα έξοδα), και πειθαρχική ευθύνη του πληρεξούσιου δικηγόρου, ενδεχόμενα δε και ποινική ευθύνη του παραβάτη.

Αν διάδικος προβάλλει αναληθή ισχυρισμό με αβάσιμη αγωγή ή ένσταση, στοιχειοθετείται απάτη επί δικαστηρίου όταν η παράβαση του καθήκοντος αλήθειας συνοδεύεται από ψευδή αποδεικτικά μέσα.

Η παράβαση του καθήκοντος της αλήθειας, όταν μάλιστα πληροί και τα στοιχεία απάτης, επάγεται και υποχρέωση προς αποζημίωση του αντιδίκου, αν δεν αντιμάχεται το δεδικασμένο που απορρέ-

ει από την απόφαση που τελικά εκδόθηκε.

{...}2. Σύμφωνα με το αρθ. 116 ΚΠολΔ, οι διάδικοι, οι νόμιμοι αντιπρόσωποι και οι πληρεξούσιοι αυτών οφείλουν να τηρούν τους κανόνες των χρηστών ηθών και της καλής πίστωσης, να αποφεύγουν ενέργειες που φανερά οδηγούν στην παρέλκυση της δίκης, να εκθέτουν τα πραγματικά γεγονότα που αναφέρονται στην υπόθεση, έτσι ακριβώς όπως τα γνωρίζουν με πληρότητα και σύμφωνα με την αλήθεια, αποφεύγοντας διαφορούμενες και ασαφείς εκφράσεις. Η διάταξη αυτή, που αποσκοπεί στον περιορισμό της καταχρήσεως των δικονομικών δυνατοτήτων, επιβάλλει στο διάδικο την τήρηση, κατά τη διενέργεια των διαφόρων διαδικαστικών πράξεων, των κανόνων των χρηστών ηθών και της καλής πίστωσης. Επίσης, καθιερώνει ως γνήσια υποχρέωση (και όχι απλώς ως δικονομικό βάρος) την τήρηση του καθήκοντος αληθείας. Τούτο απαγορεύει στα ανωτέρω πρόσωπα να προβάλλουν αναληθείς πραγματικούς ισχυρισμούς, την ανακρίβεια των οποίων γνωρίζουν, και αφετέρου να αμφισβητούν πραγματικούς ισχυρισμούς του αντιδίκου, καίτοι γνωρίζουν ότι είναι αληθείς. Δηλαδή η παράβαση του καθήκοντος αυτού προϋποθέτει ενσυνείδητο ψεύδος (ΕφΠειρ 233/92 ΠειρΝομ 1992. 301, ΕφΑθ 4340/88 Δνη 31. 377, 379, ΕφΑθ 3098/86 Δνη 27. 951, 954, ΕφΑθ 5454/86 Δνη 1987. 654, ΕφΑθ 4769/84 Δνη 26. 676, Ν. Νίκας ΠολΔ Ι 2003 σελ. 560 επ.). Η παράβαση του καθήκοντος αυτού και γενικότερα η παράβαση της αρχής της καλόπιστης διεξαγωγής της δίκης συνε-

πάγεται, εκτός από δικονομικές κυρώσεις (επιβολή χρηματικής ποινής, καταδίκη στα έξοδα), και την πειθαρχική ευθύνη του πληρεξούσιου δικηγόρου, ενδεχόμενα δε και ποινική ευθύνη του παραβάτη. Αν ο - εν γνώσει ψευδόμενος ενώπιον του δικαστηρίου - διάδικος είναι αυτός που προβάλλει επιθετικά τον αναληθή ισχυρισμό (με αβάσιμη αγωγή ή ένσταση), τότε μόνο στοιχειοθετείται απάτη επί δικαστηρίου (αρθ. 368 ΠΚ), όταν η παράβαση του καθήκοντος αλήθειας συνοδεύεται από ψευδή αποδεικτικά μέσα (ενδεικτικά βλ. ΑΠσυμβ 404/02 ΠοινΧρ 52. 984). Περαιτέρω, η παράβαση του καθήκοντος της αλήθειας, πολύ περισσότερο μάλιστα όταν πληροί και τις προϋποθέσεις στοιχειοθετήσεως της απάτης, συνεπάγεται και υποχρέωση προς αποζημίωση του αντιδίκου (αρθ. 914, 919 ΑΚ), αν δεν αντιμάχεται το δεδικασμένο που απορρέει από την απόφαση που τελικά εκδόθηκε, όπως λ.χ. συμβαίνει όταν η αγωγή που ασκήθηκε κατά παράβαση του καθήκοντος αληθείας απορρίφθηκε τελεσιδικά ως ουσιαστικά αβάσιμη (ΕφΠειρ 233/92 ό.π., ΕφΑθ 4769/84 ό.π., ΕφΑθ 4769/84 ό.π., Δ. Κονδύλης, Το Δεδικασμένο 1983 σελ. 375, 379, Ν. Νίκας ό.π. σελ. 566, contra Κ. Καλαβρός Δίκη 4. 198 επ.). Και τούτο διότι “η διάσπαση του δεδικασμένου που αποκλήθηκε με δόλο δεν επιτρέπεται ούτε έμμεσα με την άσκηση απ’ το διάδικο που νικήθηκε αγωγής αποζημιώσεως κατά του νικήσαντα, κατά τα αρθ. 914 και 919 ΑΚ, αφού, σύμφωνα με την κρατούσα θεωρία της πρόσφορης αιτίας, η ζημία του ενάγοντα δεν προήλθε από τη δικαστική απόφαση ή την εκτέλεση αυτής, αλλά από τις δόλιες ενέργειες του αντιδίκου, η δε

μείωση της περιουσίας του ενάγοντα απ’ την εκτέλεση της αποφάσεως, δεν αποτελεί ζημία κατά την έννοια των αρθ. 914 και 919, αφού με δύναμη δεδικασμένου έχει κριθεί ότι αποτελεί νόμιμη υποχρέωση του καταδικασθέντα” (ΑΠ 1571/87 ΕΝ 1988. 842). Διαφορετικά όμως έχει το πράγμα όταν δεν παρήχθη δεδικασμένο. Στην περίπτωση αυτή, όποιος βλάφτηκε από την παράβαση του καθήκοντος αληθείας του αντιδίκου του, μπορεί να αξιώσει από τον παραβάτη αποζημίωση για περιουσιακή ζημία που έπαθε (επί πλέον εκείνης που καλύφθηκε από τη δικαστική δαπάνη), εφόσον η ζημία του τελεί σε αιτιώδη σύνδεσμο με την παράβαση, καθώς και χρηματική ικανοποίηση για την προβολή της προσωπικότητάς του και γενικά για ηθική βλάβη, αφού μία τέτοια αγωγή (για αποζημίωση ή ηθική βλάβη) δεν αντιμάχεται το ουσιαστικό δεδικασμένο, αλλά συμπορεύεται μ’ αυτό. Απαιτείται, όμως, η παράβαση του καθήκοντος αληθείας να έγινε δολίως κατά τρόπο που αντιβαίνει τα χρηστά ήθη κλπ, ώστε να πληρούνται οι προϋποθέσεις του αρθ. 919 ΑΚ (ΕφΑθ 4340/88 ό.π., ΕφΑθ 4769/84 ό.π., Γεωργιάδης, Σταθοπούλου - Γεωργιάδη ΑΚ, αρθ. 919 αριθ. 29α και 41, επίσης για τη δυνατότητα αποζημίωσης από τα καλούμενα διαδικαστικά αδικήματα βλ. ΕφΑθ 7752/91 Δνη 34. 1637 και Κ. Φαφούτη υπό την οΛΑΠ 448/84 ΝοΒ 33. 61).

Εν προκειμένω, ο ενάγων, όπως το δικαστήριο εκτίμησε την αγωγή του, ισχυρίζεται τα ακόλουθα: Ότι την 18.9.2000 κατάρτισε με τον πρώτο εναγόμενο ατομικά σύμβαση πωλήσεως, με την οποία αυτός (πρώτος εναγόμενος) του υποσχέθηκε ότι θα του παραδώσει την 28.2.2001 μία

ξύλινη προκατασκευασμένη οικία αντί τιμήματος 44.000 Ε. Ότι εν τέλει η οικία αυτή παραδόθηκε το 2003, όχι μόνο εκπρόθεσμα, αλλά και πλημμελώς κατασκευασμένη. Ότι, παρά ταύτα, την 23.3.2004 κατατέθηκε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, με πρωτοβουλία του πρώτου εναγομένου, αγωγή κατά του ενάγοντος περί καταβολής του τιμήματος, την οποία υπέγραφε ως πληρεξούσια δικηγόρος (καίτοι δεν είχε πληρεξουσιότητα) η δεύτερη εναγόμενη, όχι ατομικά επ' ονόματι του Ι. Δ., που ήταν ο αληθινός πωλητής, αλλά επ' ονόματι της εταιρίας με την επωνυμία "Α. Μ. - Ι. Δ. Ο.Ε.", μολοντί δεν ήταν η πωλήτρια της οικίας. Ότι, συγχρόνως, κατέθεσε εναντίον του, πάλι επ' ονόματι της ανωτέρω εταιρίας, αίτηση ασφαλιστικών μέτρων και εκδόθηκε η υπ' αριθ. 1696/2004 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, με την οποία διατάχθηκε η συντηρητική κατάσχεση (υπέρ της εταιρίας) κάθε κινητής και ακίνητης περιουσίας του προς εξασφάλιση του τιμήματος. Ότι ο πρώτος εναγόμενος διεκδίκησε τα οφειλόμενα χρήματα όχι ατομικά, αλλά επ' ονόματι της εταιρίας, χρησιμοποιώντας την εταιρία αυτή σαν "αχυράνθρωπο" και "προπέτασμα" για να επιτύχει δόλια την είσπραξη μη δικαιούμενου (από την φερόμενη ως πωλήτρια ενάγουσα εταιρία) τιμήματος. Ότι η ως άνω εταιρία συστήθηκε μεταξύ του εναγομένου και της Α. Μ. την 31.12.2001, δηλαδή μετά από την κατάρτιση της προαναφερόμενης συμβάσεως πωλήσεως, έχοντας ως νόμιμη εκπρόσωπο την Α. Μ. Ότι την 31.12.2003 λύθηκε και τέθηκε σε εκκαθάριση με συνεκκαθαριστές αρχικά και τους δύο εταίρους.

Ότι με την υπ' αριθ. 3131/2004 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Πειραιά διορίσθηκαν ως εκκαθαριστές, σε αντικατάσταση των αρχικών, τρίτα πρόσωπα. Ότι κατά την εκδίκαση της προαναφερόμενης αίτησης ασφαλιστικών μέτρων προσκομίσθηκαν από τον πρώτο εναγόμενο που εκπροσωπούσε την εταιρία σε αντίγραφα (επικυρωμένα από τη δεύτερη εναγόμενη, δικηγόρο) τα εξής έγγραφα: α) η από 25.5.2004 δήλωσή του ενώπιον της Δ.Ο.Υ. Λ., στην οποία ψευδώς ανέφερε: "Δεν έχω ατομική επιχείρηση, δεν έχω θεωρήσει βιβλία σε καμία Δ.Ο.Υ., απλά συμμετέχω σε μία Ο.Ε. στον Πειραιά..." και β) τα υπ' αριθ. .../10.10.2003 τιμολόγια πωλήσεως της ένδικης οικίας με τα αντίστοιχα δελτία αποστολής, εκδόσεως της ανωτέρω εταιρίας, η οποία έφερε πλαστή εταιρική σφραγίδα. Ότι ο πρώτος εναγόμενος άσκησε τα ανωτέρω ένδικα βοηθήματα, παραλείποντας εκ προθέσεως να διευκρινίσει, όπως όφειλε, αν η ανωτέρω εταιρία τελεί σε εκκαθάριση, καθώς και αν τα ασκεί εν γνώσει και με τη συναίνεση της άλλης συνεκκαθαρίστριας. Επίσης, ότι τα προαναφερόμενα δύο αποδεικτικά μέσα που προσκόμισε στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων ήταν εν γνώσει του ψευδή.

Περαιτέρω, ο ενάγων εκθέτει ότι όλα τα ανωτέρω συμπεριέλαβε σε μηνυτήρια αναφορά σε βάρος των εναγομένων για πλαστογραφία και άλλα αδικήματα που διέπραξαν σε βάρος του, καταγγέλλοντας τον πρώτο εναγόμενο ως αυτοουργό και τη δεύτερη ως ηθική αυτοουργό. Ότι εξ αιτίας των ανωτέρω υπαίτιων ενεργειών των εναγομένων υπέστη ηθική βλάβη διότι "τρώθηκε η τιμή, φήμη και υπόληψη

του”, αφού μετά την αβάσιμη αγωγή της εταιρίας ακολούθησε και η συντηρητική κατάσχεση της περιουσίας του από την ανωτέρω εταιρία, της οποίας έτσι εμφανίζεται ως οφειλέτης χωρίς να είναι. Για τους λόγους αυτούς ζητεί να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι, εις ολόκληρον ο καθένας, να του καταβάλουν 50.000 Ε ως εύλογη χρηματική ικανοποίηση λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστη, με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής και μέχρι την εξόφλησή του, καθώς και να απαγγελθεί προσωπική κράτηση σε βάρος των εναγομένων λόγω της αδικοπραξίας τους.

Η υπό κρίση αγωγή, όπως είναι διατυπωμένη, θεμέλιο έχει την (παρά το νόμο και υπαίτια) προσβολή της προσωπικότητας του ενάγοντος και συγκεκριμένα της τιμής του, η οποία προκλήθηκε α) από την κατά παράβαση του καθήκοντος της αλήθειας εμπλοκή του σε δικαστικό αγώνα με πρόσωπο, προς το οποίο ουδέν οφείλει, και β) την κατόπιν εξαπάτησης του δικαστηρίου συντηρητική κατάσχεση της περιουσίας του, αίτημα δε την κατ’ αρθ. 59 ΑΚ αποκατάσταση της ηθικής του βλάβης με χρηματική ικανοποίηση. Το καθήκον της αλήθειας παραβίασαν, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του ενάγοντος, οι εναγόμενοι (ο πρώτος ως διάδικος και η δεύτερη ως πληρεξούσια δικηγόρος του) κατ’ εξακολούθηση και δολίως, την πρώτη φορά με την άσκηση εν γνώσει ψευδούς ενδίκου βοηθήματος (αγωγής για την καταψήφιση του τιμήματος), με το οποίο επιδίωξαν εν γνώσει με αβάσιμη αγωγή την καταβολή στην ανωτέρω εταιρία μη δικαιούμενου τιμήματος, και τη δεύτερη τόσο με την άσκηση εν γνώσει ψευδούς ενδί-

κου βοηθήματος (αίτηση συντηρητικής κατασχέσεως), όσο και με την επίκληση εν γνώσει ψευδών αποδεικτικών μέσων. Η ένδικη αγωγή, σύμφωνα και με τις προαναφερόμενες αιτιολογίες, είναι νόμιμη και στηρίζεται στα αρθ. 57, 59 ΑΚ, 345, 346, 116, 1047 ΚΠολΔ. Είναι δε ικανοποιητικά ορισμένη, αφού σ’ αυτήν εξιστορούνται, όπως απαιτούν τα αρθ. 118, 216 ΚΠολΔ, όλες οι κατά νόμο ουσιαστικές προϋποθέσεις που δικαιολογούν το αίτημά της, δηλαδή την κατ’ αρθ. 59 ΑΚ αποκατάσταση της ηθικής βλάβης του ενάγοντος με χρηματική ικανοποίηση. Η εκκαλούμενη απόφαση θεώρησε την αγωγή αόριστη και την απέρριψε ως απαράδεκτη. Κρίνοντας έτσι, κήρυξε παρά το νόμο απαράδεκτο και συνεπώς έσφαλε. Γι’ αυτό η έφεση του ενάγοντος, με την οποία κατά την εκτίμηση του δικαστηρίου προβάλλεται με ορισμένο τρόπο αυτό το σφάλμα, πρέπει να γίνει δεκτή ως βάσιμη και από ουσιαστική άποψη. Στη συνέχεια, το δικαστήριο, αφού εξαφανίσει την εκκαλούμενη, πρέπει να κρατήσει την υπόθεση και να δικάσει την ουσία της, δεδομένου ότι το ανάλογο τέλος του δικαστικού ενσήμου με τις προσαυξήσεις υπέρ ΤΝ και ΤΑΧΔΙΚ έχει καταβληθεί.

3. Η αγωγή της προαναφερόμενης εταιρίας περί καταβολής του τιμήματος (αριθ. εκθ. κατ. 318/2004), για την οποία γίνεται λόγος ανωτέρω, εκκρεμεί ενώπιον του παρόντος δικαστηρίου, δεδομένου ότι με την υπ’ αριθ. 215/2005 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας απορρίφθηκε ερήμην της ενάγουσας (ομόρρυθμης εταιρίας). Κατά της αποφάσεως αυτής η ενάγουσα άσκησε ανακοπή ερημοδικίας, η οποία απορρίφθηκε με την

υπ' αριθ. 155/2008 απόφαση του ίδιου δικαστηρίου. Κατά της τελευταίας η ενάγουσα άσκησε έφεση ενώπιον του παρόντος δικαστηρίου, η οποία πρόκειται να συζητηθεί την 12.2.2010. Η τελική τύχη της αγωγής αυτής επηρεάζει άμεσα και την εξέλιξη της υπό κρίση διαφοράς. Αν η αγωγή γίνει τελικά δεκτή και κριθούν βάσιμοι οι ισχυρισμοί, που κατά τον ενάγοντα είναι ψευδείς και προβλήθηκαν εν γνώσει του ψεύδους κατά παράβαση του καθήκοντος της αλήθειας, τότε δεν μπορεί να τεθεί ζήτημα παραβάσεως του καθήκοντος αυτού, διότι, σύμφωνα και με τις προαναφερόμενες αιτιολογίες, η παράβαση του καθήκοντος της αλήθειας συνεπάγεται μεν (πλην άλλων) και υποχρέωση προς αποζημίωση του αντιδίκου (αρθ. 914, 919 ΑΚ), εφόσον όμως δεν αντιμάχεται το δεδικασμένο που απορρέει από την απόφαση που τελικά εκδόθηκε. Και τούτο διότι η διάσπαση του δεδικασμένου που αποκτήθηκε με δόλο δεν επιτρέπεται ούτε έμμεσα με την άσκηση απ' το διάδικο που νικήθηκε αγωγής αποζημιώσεως κατά του νικήσαντα, κατά τα αρθ. 914 και 919 ΑΚ. Αν πάλι η αγωγή απορριφθεί κατ' ουσίαν και προκύψει δεδικασμένο για το αβάσιμο των προβληθέντων κατά παράβαση του καθήκοντος της αλήθειας ισχυρισμών, αυτό θα επηρεάσει θετικά και την υπό κρίση αγωγή, αφού κατά τα προαναφερόμενα σε μία τέτοια περίπτωση όποιος βλάφτηκε από την παράβαση του καθήκοντος αληθείας του αντιδίκου του, μπορεί να αξιώσει από τον παραβάτη αποζημίωση για περιουσιακή ζημία που έπαθε (επί πλέον εκείνης που καλύφθηκε από τη δικαστική δαπάνη), εφόσον η ζημία του τελεί σε αιτιώδη σύνδεσμο με την πα-

ράβαση, καθώς και χρηματική ικανοποίηση για την προσβολή της προσωπικότητάς του και γενικά για ηθική βλάβη, δεδομένου ότι μία τέτοια αγωγή (για αποζημίωση ή ηθική βλάβη) δεν αντιμάχεται το ουσιαστικό δεδικασμένο, αλλά συμπορεύεται μ' αυτό. Κατόπιν αυτών, το δικαστήριο κρίνει ότι πρέπει, κατ' εφαρμογή του αρθ. 249 ΚΠολΔ, να διατάξει αυτεπαγγέλτως την αναβολή της συζήτησης μέχρι να περατωθεί αμετάκλητα η ανωτέρω δίκη, όπως ορίζεται στο διατακτικό.

109/2010

Πρόεδρος: Κων. Παπασταματίου

Εισηγήτρια: Ελένη Πολυχρόνου

Δικηγόροι: Βασ. Νιζάμης, Κων. Κλειδωνάρης

Αν η αποζημίωση υπαλλήλου λόγω απόλυσης είναι μεγαλύτερη από τις αποδοχές έξι μηνών, η δμνηη αποσβεστική προθεσμία για άσκηση της σχετικής αγωγής αρχίζει για μεν το μέρος που αντιστοιχεί στις αποδοχές έξι μηνών από την επόμενη της καταγγελίας, για δε κάθε τριμηνιαία δόση από την επόμενη της ημέρας κατά την οποία αυτή έγινε απαιτητή.

Λήψη αυτεπάγγελα υπόψη της αποσβεστικής προθεσμίας, που διακόπτεται επί αναγνώρισης της αξίωσης από τον υπόχρεο. Αναγνώριση με οποιαδήποτε συμπεριφορά του οφειλέτη, ακόμη και προφορικά, που δεν απαιτείται να έχει δικαιοπρακτικό χαρακτήρα, πρέπει δε να επιδεικνύεται πριν τη συμπλήρωση της παραγραφής έναντι του δανειστή και όχι έναντι τρίτου. Η αντένσταση διακοπής της προθεσμίας πρέπει να αναφέρει το χρόνο

**και τρόπο της αναγνώρισης.
Επί διακοπής της άνω αποσβεστικής προ-
θεσμίας δεν αρχίζει να τρέχει νέα, διότι
δεν εφαρμόζεται ο κανόνας του 261 ΑΚ.**

{...} Με την υπ' αρ. κατ. 24/2008 αγωγή ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου, η ενάγουσα και ήδη εκκαλούσα ζήτησε, μεταξύ άλλων, να υποχρεωθεί η εναγομένη ήδη εφεσίβλητη να της καταβάλει το ποσό των 33.105,03 € ως αποζημίωση, λόγω καταγγελίας την 31.8.2007 από την εναγομένη της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου που τις συνέδεε, με το νόμιμο τόκο από την 1.9.2007 και έως την εξόφληση. Η αγωγή ως προς το ανωτέρω αίτημά της απορρίφθηκε ως απαράδεκτη με την εκκαλούμενη απόφαση, λόγω άπρακτης παρέλευσης, για την εμπρόθεσμη άσκηση της, της οριζόμενης στο αρθ. 6 παρ. 2 ν. 3198/1955 εξάμηνης προθεσμίας. Κατά της αποφάσεως αυτής ως προς την ανωτέρω διάταξή της παραπονείται η εκκαλούσα με την ένδικη έφεσή της ότι εσφαλμένως το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο απέρριψε τον ισχυρισμό της περί διακοπής της ως άνω αποσβεστικής προθεσμίας και ζητεί να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση κατά την απορριπτική, του ως άνω αγωγικού αιτήματός της, διάταξή της και να γίνει δεκτό το εν λόγω αίτημα της αγωγής.

Κατά το αρθ. 6 παρ. 2 ν. 3198/1955, κάθε αξίωση μισθωτού για καταβολή ή συμπλήρωση της κατά το ν. 2112/1920, όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα, ή το βδ της 16/18.7.1920 αποζημίωσης είναι απαράδεκτη, εφόσον η σχετική αγωγή δεν κοινοποιήθηκε μέσα σε ένα ε-

ξάμηνο, από τότε που η ασκούμενη με αυτήν αξίωση έγινε απαιτητή. Εξάλλου, κατά το αρθ. 2 του ίδιου νόμου, αν η κατά το ν. 2112/1920 αποζημίωση των υπαλλήλων που απολύονται χωρίς να τηρηθούν οι διατάξεις του αρθ. 1 του εν λόγω νόμου για την προμήνυση είναι μεγαλύτερη από τις αποδοχές έξι (6) μηνών, ο εργοδότης υποχρεούται να καταβάλει κατά την απόλυση το μέρος αυτής που αντιστοιχεί στις αποδοχές των έξι (6) μηνών, το δε υπόλοιπο επί πλέον ποσό σε τριμηνιαίες δόσεις, κάθε μια από τις οποίες δεν μπορεί να είναι κατώτερη από τις αποδοχές τριών (3) μηνών. Η πρώτη από αυτές τις δόσεις είναι καταβλητέα την επομένη της συμπλήρωσης τριμήνου από την απόλυση. Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι σε περίπτωση που η αποζημίωση υπαλλήλου για την καταγγελία της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας του αορίστου χρόνου από τον εργοδότη του είναι μεγαλύτερη από τις αποδοχές έξι (6) μηνών, η παραπάνω εξάμηνη αποσβεστική προθεσμία για την άσκηση της σχετικής αγωγής, που καθιερώνεται με την πρώτη από τις διατάξεις του ν. 3198/1955 που προπαρατέθηκαν, αρχίζει, για μεν το μέρος αυτής που αντιστοιχεί στις αποδοχές έξι (6) μηνών, από την επομένη (αρθ. 241 ΑΚ) της καταγγελίας της εργασιακής σύμβασης, για δε κάθε μία δόση, από την επομένη της ημέρας κατά την οποία αυτή έγινε απαιτητή (αρθ. 279, 251 ΑΚ, ΑΠ 1938/07 Νόμος, ΑΠ 320/85 Δνη 26. 665, ΕφΑθ 5481/91 Δνη 1993. 191). Η ανωτέρω αποσβεστική προθεσμία, σε αντίθεση με την παραγραφή, λαμβάνεται υπόψη αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο και υπόκειται, κατ' ανάγκη εφαρμογή του αρθ. 279 ΑΚ, σε δια-

κοπή, σύμφωνα με τη διάταξη του αρθ. 260 ΑΚ, κατά την οποία η παραγραφή διακόπτεται όταν ο υπόχρεος αναγνωρίσει την αξίωση με οποιονδήποτε τρόπο (ΕφΛαρ 47/01 Δικογρ 2001. 77, Εφθεσ 2138/94 Αρμ 1994. 1291). Η αναγνώριση μπορεί να γίνει με οποιαδήποτε ενέργεια και συμπεριφορά του οφειλέτη απέναντι στο δανειστή, ακόμη και προφορικά, αρκεί να προκύπτει κατ' αντικειμενική κρίση ότι ο πρώτος, ευρισκόμενος σε πλήρη επίγνωση της αξιώσεως του τελευταίου, θεωρεί αυτήν υπάρχουσα, ώστε να μην είναι αναγκαία η έγερση σχετικής αγωγής. Η ενέργεια και συμπεριφορά του οφειλέτη δεν είναι αναγκαίο να έχει δικαιοπρακτικό χαρακτήρα ή να συνιστά συμβατική ή μονομερή αναγνώριση της αξιώσεως ή σύμβαση αναγνώρισης χρέους κατά την έννοια του αρθ. 873 ΑΚ, πρέπει δε να επιδεικνύεται πριν από τη συμπλήρωση της παραγραφής, έναντι του δανειστή και όχι έναντι τρίτου προσώπου (ΑΠ 72/07 ΧρίΔ 2007. 411, ΑΠ 1908/08 Νόμος).

Η εκκαλούσα, με τις προσκομιζόμενες με επίκληση από 23.5.2008 προτάσεις της, που εμπρόθεσμα κατέθεσε στο Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, αλλά και με προφορική δήλωση του πληρεξουσίου της δικηγόρου, πριν από την έναρξη της συζήτησης στο ίδιο Δικαστήριο, η οποία καταχωρίστηκε στα προσκομιζόμενα με επίκληση ταυτάριθμα με την εκκαλούμενη απόφαση πρακτικά δημόσιας συνεδρίασης του ως άνω Δικαστηρίου, πρόβαλε καθ' υποφωράν τον ισχυρισμό περί διακοπής της προβλεπόμενης από το αρθ. 6 παρ. 2 ν. 3198/1955 εξάμηνης προθεσμίας, με την αναγνώριση της αξίωσής της από την εναγομένη και, συγκεκριμένα, ισχυρίστηκε

ότι με την από 31.12.2007 καρτέλα λογαριασμού, όπου αναγράφονται τα ποσά, που η εναγομένη θεωρούσε ότι της όφειλε, στα οποία περιλαμβάνεται και το ποσό της αποζημίωσης απολύσεώς της, φέρει τον τίτλο βεβαίωση και υπογράφεται από τον πρόεδρο του δ.σ. της εναγομένης, η τελευταία αναγνώρισε το ως άνω χρέος της. Ο ισχυρισμός αυτός αποτελεί αντένσταση, η οποία είναι πλήρως ορισμένη, καθόσον αναφέρεται ο χρόνος και ο τρόπος, που έγινε η επικαλούμενη αναγνώριση της αξίωσης, όπως απαιτείται (Εφθεσ 1732/03 Αρμ 2004. 1396), ασκήθηκε παραδεκτά και είναι νόμιμη, στηριζόμενη στις προαναφερόμενες διατάξεις. Επομένως, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο με την προσβαλλόμενη απόφασή του απέρριψε σιγή την ως άνω αντένσταση, εσφαλμένα το νόμο ερμήνευσε και εφάρμοσε. Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτός ο σχετικός λόγος της έφεσης, να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση μερικώς, ως προς το ανωτέρω κεφάλαιό της, να κρατηθεί η υπόθεση στο Δικαστήριο τούτο, σύμφωνα με το αρθ. 535 παρ. 1 ΚΠολΔ και να δικασθεί η ανωτέρω αγωγική αίτηση κατ' ουσίαν.

Από την ένορκη κατάθεση του μάρτυρα ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα. Με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, που συνήφθη μεταξύ της ενάγουσας και της εναγομένης, νομίμως εκπροσωπούμενης, η τελευταία προσέλαβε την 1.10.1984 την ενάγουσα για να προσφέρει τις υπηρεσίες της ως γραμματέας. Με την ιδιότητα αυτή απασχολήθηκε η ενάγουσα στην επιχείρηση της εναγομένης, από τον ως άνω χρόνο πρόσληψής της έως την 31.8.2007, οπότε η εναγομένη κα-

τήγγειλε εγγράφως την εργασιακή σύμβαση της ενάγουσας, χωρίς να της καταβάλει τη νόμιμη αποζημίωση απολύσεως. Οι μηνιαίες τακτικές αποδοχές της ενάγουσας κατά τον τελευταίο πριν από την απόλυσή της μήνα ανέρχονταν στο ποσό των 1.576,43 Ε. Η ενάγουσα είχε συμπληρώσει κατά το χρόνο της απόλυσής της 22 έτη στην υπηρεσία της εναγομένης. Επομένως, η πλήρης αποζημίωση απολύσεως της κατά το ν. 2112/1920 ήταν ίση με τις αποδοχές της 18 μηνών, προσαυξημένη κατά την αναλογία επιδομάτων εορτών και άδειας και συνολικά ίση με το ποσό των 33.105,03 Ε (1.576,43 επί 18 μήνες συν 1/6). Η εξάμηνη αποσβεστική προθεσμία του αρθ. 6 παρ. 2 του ν. 3198/1955 άρχισε για την αξίωση αποζημιώσεως, ποσού 11.035 Ε, που αντιστοιχεί σε αποδοχές έξι μηνών, από την 1.9.2007 και για την αξίωση αποζημιώσεως κάθε μιας από τις 4 τριμηνιαίες δόσεις, ποσού 5.517,5 Ε, την 1.12.2007, 1.3.2008, 1.6.2008 και 1.9.2008 αντίστοιχα. Την 31.12.2007 η εναγομένη δια του νομίμου εκπροσώπου της ενεχείρισε στην ενάγουσα την με ίδια χρονολογία καρτέλα λογαριασμού, με την κάτω από αυτή γραμμένη βεβαίωση, στην οποία έχει τεθεί η σφραγίδα της εναγομένης, υπογράφεται από τον πρόεδρο του ΔΣ της τελευταίας Θ. Γ. και στην οποία αναφέρονται τα εξής: “βεβαιώνεται ότι το ποσό της Α. Σ. του Α. λόγω απόλυσης είναι 61.181,20 Ε”. Με το έγγραφο αυτό η εναγομένη αναγνώρισε την επίδικη αξίωση της ενάγουσας. Ο ισχυρισμός της εναγομένης ότι η ως άνω καρτέλα δεν αφορά την ενάγουσα και δεν απευθυνόταν προς αυτήν είναι αβάσιμος, διότι αν δεν απευθυνόταν σ’ αυτήν, δεν θα υπήρχε κανένας

λόγος να περιληφθεί σ’ αυτή η ως άνω βεβαίωση. Με την κατά τα ως άνω αναγνώριση της αξίωσης αποζημιώσεως της ενάγουσας επήλθε διακοπή της αποσβεστικής προθεσμίας του αρθ. 6 παρ. 2 του ν. 3198/1955, όσον αφορά τα ποσά της αποζημιώσεως που αντιστοιχούν σε αποδοχές 6 μηνών και της πρώτης δόσης. Ως προς τα λοιπά ποσά δεν είχε αρχίσει να τρέχει η ως άνω αποσβεστική προθεσμία. Η νέα αποσβεστική προθεσμία άρχισε την 1.1.2008, η οποία διακόπηκε με την άσκηση της ένδικης αγωγής, η οποία έλαβε χώρα την 7.3.2008, οπότε επιδόθηκε στην εναγομένη η εν λόγω αγωγή. Νέα προθεσμία δεν άρχισε να τρέχει, διότι εν προκειμένω δεν εφαρμόζεται ο κανόνας του αρθ. 261ΑΚ (ΑΠ 232/06 Νόμος, ΑΠ 1167/99 Δνη 41. 403). Κατόπιν των ανωτέρω, πρέπει να γίνουν δεκτές ως ουσία βάσιμες η αντένσταση περί διακοπής της αποσβεστικής προθεσμίας, καθώς και η αγωγή ως προς το αίτημά της περί επιδίκασεως αποζημιώσεως απολύσεως και να υποχρεωθεί η εναγομένη να καταβάλει στην ενάγουσα το ποσό των 33.105,03 Ε. Επειδή η υπερημερία ως προς την καταβολή της νόμιμης αποζημιώσεως απολύσεως αρχίζει για την αποζημίωση μέχρι ποσού αποδοχών έξι μηνών αμέσως και από τη λήξη κάθε τριμήνου για τα επί πλέον ποσά αποζημιώσεως (ολΑΠ 39/02 ΝοΒ 2003. 859), η εναγομένη οφείλει νόμιμους τόκους υπερημερίας για το ποσό των 11.035 Ε από 1.9.2007, για το ποσό των 5.517,5 Ε από 1.12.2007, για το ποσό των 5.517,5 Ε από 1.3.2008, για το ποσό των 5.517,5 Ε από 1.6.2008 και για το ποσό των 5.517,5 Ε από 1.9.2008...

163/2010

Πρόεδρος: Πηνελόπη Ζωντανού**Εισηγητής:** Νικ. Παπαδούλης**Δικηγόροι:** Τριανταφυλλιά Κωστούλη,
Βασ. Κόκκαλης

Η αξίωση του συζύγου προς συμμετοχή στα αποκτήματα είναι ενοχική και κατ' αρχήν οικονομική, χωρίς να αποκλείεται να ζητηθεί και διαταχθεί από το δικαστήριο η αυτούσια απόδοση αναλόγου ποσοστού των αποκτημάτων ή ορισμένων αντικειμένων ίσης αξίας προς το ποσοστό της συμμετοχής του δικαιούχου στην αύξηση της περιουσίας του άλλου.

Η αξίωση γεννιέται αφότου λυθεί ή ακυρωθεί αμετάκλητα ο γάμος ή συμπληρωθεί ζετία στη διάσταση, πριν από την επέλευση των οποίων ο σύζυγος έχει απλώς δικαίωμα προσδοκίας, το οποίο δεν εξομοιώνεται προς το υπό αίρεση δικαίωμα προσδοκίας, και γι' αυτό δεν είναι δυνατή η έγερση προκαταβολικά από το μέλλοντα δικαιούχο αγωγής επιδίκασης ή αναγνώρισης της εν λόγω απαίτησης, καθόσον δεν έχει εφαρμογή η δ/ξη του 69 ΚΠολΔ, ενόψει του ότι δεν είναι γεννημένο το δικαίωμα.

{...} Με την ως άνω αγωγή, που απηύθυνε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας κατά του ανωτέρω εναγομένου και ήδη εκκαλούντος, η άνω ενάγουσα και ήδη εφεσίβλητη ισχυρίζεται ότι στις 29.7.1974 τέλεσε νόμιμο θρησκευτικό γάμο με τον εναγόμενο, με τον οποίο βρίσκεται σε διάσταση για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών ετών κατά το χρόνο άσκησης της αγωγής. Ότι ο εναγόμενος σύζυγός της, ο οποίος κατά

το χρόνο τελέσεως του γάμου δεν είχε κανένα περιουσιακό στοιχείο, κατά τη διάρκεια της έγγαμης συμβίωσης απέκτησε το αναφερόμενο στην αγωγή ακίνητο, που υπήρχε κατά το χρόνο της συμπλήρωσης της τριετούς διάστασης και η αξία του οποίου κατά το χρόνο άσκησης της αγωγής ανερχόταν στο ποσό των 117.388,11 Ε και ότι στην επαύξηση αυτή της περιουσίας του εναγομένου συνέβαλε η ίδια κατά ποσοστό 50% με τα εισοδήματα που αποκόμιζε από την εργασία της. Ζητεί δε να αναγνωριστεί ότι η συμβολή της στην αύξηση της περιουσίας του εναγομένου κατά τη διάρκεια της έγγαμης συμβίωσης ανέρχεται σε ποσοστό 50% και να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να της μεταβιβάσει κατά κυριότητα το 1/2 εξ αδιαιρέτου του ως άνω ακινήτου, άλλως να της καταβάλει το ποσό 58.694,06 Ε, ως συμβολή της στην επαύξηση της περιουσίας του τελευταίου κατά ποσοστό 50%, επικουρικά δε να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να της μεταβιβάσει κατά κυριότητα το 1/3 εξ αδιαιρέτου του ανωτέρου ακινήτου, άλλως να της καταβάλει το 1/3 της εν λόγω επαυξήσεως, ήτοι το ποσό των 39.129,37 Ε, με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής.

Όπως προκύπτει από τις διατάξεις του αρθ. 1400 ΑΚ, προϋποθέσεις της αξιώσεως του συζύγου προς συμμετοχή στα αποκτήματα του άλλου είναι: 1) λύση ή ακύρωση του γάμου ή διάσταση των συζύγων επί χρόνο μεγαλύτερο των τριών (3) ετών, 2) αύξηση της περιουσίας του υπόχρεου αφότου τελέστηκε ο γάμος, 3) συμβολή με οποιοδήποτε τρόπο του δικαιούχου συζύγου στην ανωτέρω αύξηση της περιουσίας του υπόχρεου (ΑΠ 1247/09

Νόμος). Η αξίωση αυτή, η οποία είναι ενδοχική και κατ' αρχήν οικονομική, χωρίς να αποκλείεται να ζητηθεί και να διαταχθεί από το δικαστήριο η αυτούσια απόδοση αναλόγου ποσοστού των αποκτημάτων ή ορισμένων αντικειμένων ίσης αξίας προς το ποσοστό της συμμετοχής του δικαιούχου στην αύξηση της περιουσίας του άλλου (ολΑΠ 28/96 Δνη 38. 28), γεννιέται από τη στιγμή που θα λυθεί ή ακυρωθεί αμετάκλητα ο γάμος ή που θα συμπληρωθεί τριετία στη διάσταση των συζύγων, πριν από την επέλευση των χρονικών αυτών σημείων ο σύζυγος έχει απλώς δικαίωμα προσδοκίας, το οποίο δεν εξομοιώνεται προς το υπό αίρεση δικαίωμα προσδοκίας, και γι' αυτό δεν είναι δυνατό να εγερθεί προκαταβολικά από το μέλλοντα δικαιούχο η σχετική αγωγή για την επιδίκαση της εν λόγω απαιτήσεώς του ή και την κατ' αρθ. 70 ΚΠολΔ αναγνώριση αυτής. Συνακόλουθα, εφόσον κάθε σύζυγος δεν είναι ούτε υπό προθεσμία ούτε υπό αίρεση δικαιούχος, αλλά έχει απλή προσδοκία κτήσεως μελλοντικού δικαιώματος, στην περίπτωση της τριετούς διάστασης, η σχετική για αποκτήματα αγωγή δεν ασκείται νομίμως πριν από τη συμπλήρωση της τριετίας, καθόσον δεν έχει εφαρμογή η διάταξη του αρθ. 69 ΚΠολΔ, ενόψει του ότι δεν είναι γεννημένο το δικαίωμα, όπως απαιτείται κατά νόμο (ΑΠ 1590/05 Νόμος).

Στην προκειμένη περίπτωση, από την εκτίμηση ... αποδείχθηκαν τα εξής: Οι διάδικοι τέλεσαν νόμιμο γάμο στις 29.7.1979 στην Κ. Γερμανίας. Κατά το μήνα Ιούλιο του έτους 2004 διεκόπηκε οριστικά η έγγαμη συμβίωσή τους, με την αποχώρηση του εναγόμενου από τη συζυγική

οικία στη Λ.. Αυτό αποδεικνύεται ιδίως από την (εξώδικη) ομολογία της ενάγουσας, που περιέχεται στην αριθ. εκθ. καταθ. 1411/14.5.2004 αίτησή της περί λήψεως ασφαλιστικών μέτρων σε βάρος του εναγόμενου, ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, στην οποία ομολογεί ότι "το τελευταίο διάστημα ο έγγαμος βίος μας διέρχεται σοβαρή κρίση και στις 18.3.2004 υπέβαλα αίτηση ασφαλιστικών μέτρων εις βάρος του καθού (εναγόμενου), σύμφωνα με την οποία αιτούμαι τη μετοίκησή του από τη συζυγική οικία" και από την πιο πάνω ένορκη βεβαίωση του Α. Κ., ο οποίος έχοντας άμεση γνώση και αντίληψη της κατάστασης, καθόσον διατηρούσε στενή φιλική σχέση με τον εναγόμενο, με σαφήνεια και πειστικότητα βεβαίωσε ενόρκως ότι η έγγαμη συμβίωση των διαδίκων διακόπηκε οριστικά κατά μήνα Ιούλιο 2004. Γι' αυτό και η κατάθεση της μάρτυρος αποδείξεως, κατά την οποία η ένδικη έγγαμη σχέση διασπάστηκε το έτος 2000, δεν κρίνεται πειστική. Συνεπώς, η κρινόμενη εκ του αρθ. 1400 ΑΚ αγωγή της ενάγουσας για τη συμμετοχή της στα αποκτήματα του εναγόμενου, που ασκήθηκε με την κατάθεσή της στη γραμματεία του Πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου στις 23.12.2004 και την επιδίκασή της στον εναγόμενο στις 10.1.2005 (αρθ. 215 § 1 ΚΠολΔ), είναι απορριπτέα ως μη νόμιμη, εφόσον τόσο κατά την άσκησή της, όσο και κατά την πρώτη συζήτησή της ενώπιου του άνω πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου (17.5.2005) δεν είχε συμπληρωθεί τριετία στη διάσταση των διαδίκων συζύγων.

Τα δικαστικά έξοδα και των δύο βαθμών δικαιοδοσίας πρέπει να συμψηφι-

στούν μεταξύ των διαδίκων, λόγω του ότι πρόκειται για διαφορά μεταξύ συζύγων (αρθ. 178, 183 ΚΠολΔ).

182/2010

Πρόεδρος: Κων. Παπασταματίου

Εισηγητής: Γρηγ. Καλαθάς

Δικηγόροι: Δημ. Λιβογιάννης, Ιωαν. Μπατσή

Το δικαίωμα επίσχεσης, το οποίο ασκείται μόνο με ένσταση από τον οφειλέτη και προβάλλεται καθ' ον χρόνο το πράγμα τελεί στην κατοχή του, επί δίκης διανομής παρέχεται στο συγκοινωνό προς ικανοποίησή του για αξιώσεις και για γενόμενες δαπάνες συναφείς προς την κοινωνία και όχι άσχετες μ' αυτήν.

Μη δυνατή, ως ασύμφορη, η αυτούσια διανομή του κοινού ακινήτου, καθόσον, λόγω της έκτασης και του είδους του, δεν θα αποδίδει την πραγματική σημερινή αξία του, ενόψει της αδυναμίας εκμετάλλευσης αυτοτελώς με ανοικοδόμηση ή καλλιέργεια των προκυπόντων τμημάτων λόγω της μικρής έκτασής τους.

{...} Το δικαίωμα της επισχέσεως, συνιστάμενο στην εξουσία να παρακρατείται η οφειλόμενη παροχή μέχρις ότου ο δικαιούχος εκπληρώσει και αυτός την έναντι του παρακρατούντος υποχρέωσή του, το οποίο ασκείται μόνο με ένσταση εκ μέρους του οφειλέτη, η οποία προβάλλεται καθ' ον χρόνο το πράγμα τελεί στην κατοχή του, δίδεται στον συγκοινωνό, όπως προκύπτει από τις διατάξεις των αρθ. 325 επ., 794, 802 και 1106 ΑΚ, προς ικανοποίησή του για αξιώσεις συναφείς προς την κοινωνία και για γενόμενες δα-

πάνες και όχι για αξιώσεις και δαπάνες άσχετες μ' αυτήν (βλ. σχετ. ΑΠ 331/80 ΝοΒ 28. 1732, ΕφΑθ 6132/02 Δνη 44. 1399, ΕφΠατρ 881/05 ΑχαΝομ 2006. 194, Κ. Παπαδόπουλος ΑγγΕμπρΔικ 1989. 444).

Στην προκειμένη περίπτωση, ο εναγόμενος με τις εμπροθέσμως κατατεθείσες προτάσεις του ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου ισχυρίσθηκε ότι η ενάγουσα του οφείλει το συνολικό ποσό των 9.804,90 Ε από δαπάνες μισθωμάτων, ύδρευσης, ηλεκτροδότησης, τηλεφωνικής σύνδεσης κλπ για το αναφερόμενο στις προτάσεις του χρονικό διάστημα, κατά το οποίο κατοικούσε σε οικία, που βρίσκεται σε γειτονικό του επιδίκου ακίνητο, το οποίο ανήκει στην κυριότητά του, και τις οποίες για λογαριασμό του κατέβαλε ο ίδιος. Για τις δαπάνες δε αυτές άσκησε το δικαίωμα επισχέσεως ως προς το διανεμητέο ακίνητο μέχρι την καταβολή από την ενάγουσα των δαπανών αυτών. Η ένσταση αυτή είναι μη νόμιμη, καθόσον οι ως άνω “δαπάνες”, στις οποίες ισχυρίζεται ο εναγόμενος ότι υπεβλήθη και βαρύνουν την ενάγουσα, δεν αφορούν το επίκοινο ακίνητο, κατά τα ιστορούμενα στις προτάσεις του, και έτσι δεν του παρέχεται η παραπάνω ένσταση για την ικανοποίηση των αξιώσεών του που προκύπτουν από αυτές στην παρούσα δίκη, σύμφωνα και με όσα αναφέρονται στην αμέσως παραπάνω νομική σκέψη. Το Πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που έκρινε κατά τον ίδιο τρόπο, ορθά το νόμο ερμήνευσε και εφάρμοσε και, συνεπώς, ο περί του αντιθέτου 4ος λόγος της έφεσης είναι απορριπτός ως αβάσιμος.

Κατά την έννοια του αρθ. 281 ΑΚ το δικαίωμα ασκείται καταχρηστικά και όταν

η συμπεριφορά του δικαιούχου, που προηγήθηκε της ασκήσεώς του, καθώς και η πραγματική κατάσταση που διαμορφώθηκε κατά το διάστημα που μεσολάβησε δημιουργήσαν στον υπόχρεο την εύλογη πεποίθηση ότι δεν θα ασκηθεί το δικαίωμα, σε τρόπο ώστε η μεταγενέστερη άσκησή του, που θα έχει επαχθείς για τον οφειλέτη συνέπειες, να μη δικαιολογείται επαρκώς και να υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη και τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος. Μόνη η μακροχρόνια αδράνεια του δικαιούχου και όταν ακόμη δημιούργησε στον υπόχρεο την πεποίθηση ότι δεν υπάρχει το δικαίωμα ή ότι δεν πρόκειται πλέον να ασκηθεί, δεν αρκεί να καταστήσει καταχρηστική τη μεταγενέστερη άσκηση αυτού, αλλ' απαιτείται να συντρέχουν προσθέτως ειδικές συνθήκες και περιστάσεις, προερχόμενες κυρίως από τη συμπεριφορά του δικαιούχου και του υποχρέου που προηγήθηκε, ενόψει των οποίων και της αδράνειας του δικαιούχου, η επακολουθούσα άσκηση του δικαιώματος, που τείνει σε ανατροπή της καταστάσεως που δημιουργήθηκε υπό τις παραπάνω ειδικές συνθήκες και διατηρήθηκε επί μακρό χρόνο, να εξέρχεται από τα όρια που επιβάλλει η διάταξη του αρθ. 281 ΑΚ (ΑΠ 2011/06 ΝοΒ 55. 940, ΑΠ 189/93 ΔΕΝ 1994. 7).

Στην προκειμένη περίπτωση, ο εναγόμενος με τις εμπροθέσμως κατατεθείσες προτάσεις του ενώπιον του Πρωτοβάθμιου δικαστηρίου προς απόκρουση της αγωγής ισχυρίσθηκε ότι από το έτος 1985, που απεβίωσε ο σύζυγος της ενάγουσας και πατέρας του, κύριος μέχρι τότε του επιδικού ακινήτου, μέχρι την άσκηση της

κρινόμενης αγωγής η ενάγουσα ουδέποτε προέβαλε κάποια διεκδίκηση επί του επιδικού ακινήτου, με συνέπεια το με την ένδικη αγωγή ασκούμενο δικαίωμά της περί διανομής του επιδικού ακινήτου να καθίσταται καταχρηστικό, καθόσον υπερβαίνει τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη, τα χρηστά ήθη και ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος. Ζήτησε δε την απόρριψη της αγωγής για το λόγο αυτό. Η ένσταση αυτή είναι απορριπτέα ως μη νόμιμη, καθόσον τα προβαλλόμενα προς θεμελίωσή της ως άνω περιστατικά δεν καθιστούν καταχρηστική (κατά την έννοια του αρθ. 281 ΑΚ) την άσκηση του ένδικου δικαιώματος της ενάγουσας προς διανομή του κοινού ακινήτου, σύμφωνα και με όσα αναφέρονται στην αμέσως παραπάνω νομική σκέψη. Το Πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλουμένη έκρινε ομοίως και απέρριψε ως μη νόμιμη την ένσταση αυτή, ορθά την άνω διάταξη ερμήνευσε και εφάρμοσε και ο περί του αντιθέτου τρίτος λόγος της έφεσης είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Από την εκτίμηση των καταθέσεων των μαρτύρων ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά. Ο Ι. Π., σύζυγος από δεύτερο γάμο της ενάγουσας και πατέρας από πρώτο γάμο του εναγόμενου, είχε στην κυριότητά του από κληρονομιά (κατά ποσοστό 3/4 και 1/4 αντιστοίχως) εξ αδιαθέτου του πατέρα και της μητέρας του, που απεβίωσαν την 5.2.1935 και 30.5.1968 αντιστοίχως, κληρονομίες, τις οποίες απεδέχθη τη μεν πρώτη δια αναμίξεως σ' αυτήν, τη δε δεύτερη δια αποδοχής της και μεταγραφής της εν λόγω δηλώσεως νόμιμης (.../13.11.1970 πράξη του συμ/φου Α. Α., που μεταγράφηκε στα

βιβλία μεταγραφών Ν. Μ. στον τόμο ... α.α. ...), ένα αγροτεμάχιο εμβαδού 1.064,07 τμ, που βρίσκεται στη θέση Μ. της κτηματικής περιφέρειας του Δήμου Α. Μ. και συνορεύει βόρεια σε πλευρά 59,20 μ. με ιδιοκτησία Κ. Π. (εναγομένου), ανατολικά σε πλευρά 20,90 μ. με αγροτικό δρόμο, νότια σε πλευρά 58,80 μ. με ιδιοκτησία Α. Σ. και δυτικά σε πλευρά 15,50 μ. όπως τούτο εμφανίζεται στο από Νοέμβριο 1984 τοπογραφικό σχεδιάγραμμα του αρχιτέκτονα μηχανικού Κ. Π. και ήδη εναγομένου. Στις 1.5.1985 ο Ι. Π. απεβίωσε, με τη με αριθ. .../1984 δημόσια διαθήκη του, που συντάχθηκε ενώπιον του συμ/φου Α. Δ. και δημοσιεύθηκε νομίμως με τα 99/26.4.1988 πρακτικά του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου, εγκατέστησε κληρονόμους του και σε ποσοστό 50 % εξ αδιαιρέτου τον καθένα τους διαδίκους, σύζυγο και γιο του. Με τις .../26.4.1998 πράξεις αποδοχής κληρονομιάς του ως άνω συμβολαιογράφου η ενάγουσα και ο εναγόμενος αντιστοίχως αποδέχθηκαν την επαχθείσα σ' αυτούς ως άνω κληρονομιά, τη δήλωσή τους δε αυτή μετέγραψαν νομίμως στα βιβλία μεταγραφών του παραπάνω υποθηκοφυλακίου (τομ. ... α.α. ...). Έτσι, οι διάδικοι κατέστησαν συγκύριοι κατά ποσοστό 1/2 εξ αδιαιρέτου ο καθένας του επιδίκου ακινήτου, το οποίο ανήκε στη μη αμφισβητούμενη κυριότητα του προαναφερθέντος δικαιοπαρόχου τους, ο οποίος μέχρι το θάνατό του ασκούσε σ' αυτό όλες τις πράξεις νομής και κατοχής που αρμόζουν στη φύση και τον προορισμό του και, ειδικότερα, το χρησιμοποιούσε για την καλλιέργεια λαχανικών και καρποφόρων δέντρων, αλλά και την εκτροφή οικόσιτων ζώων, χωρίς να ενοχληθεί από κανέναν

στην άσκηση των προαναφερθεισών πράξεων νομής και κατοχής. Στη συνέχεια και μετά το θάνατο αυτού, η νομή του εν λόγω ακινήτου περιήλθε κατά το προαναφερθέν ποσοστό εξ αδιαιρέτου στην ενάγουσα κληρονόμο του εκ διαθήκης, η οποία έκτοτε ασκούσε όλες τις πράξεις νομής και κατοχής που αρμόζουν στη φύση και τον προορισμό του, χωρίς να ενοχληθεί από κανέναν μέχρι το έτος 2000 περίπου, οπότε ο εναγόμενος άρχισε να αμφισβητεί φανερά τη συγκυριότητα της ενάγουσας, δείχνοντας τη βούλησή του περί αποκλειστικής νομής επί του επιδίκου. Ειδικότερα, η ενάγουσα μέχρι το έτος 1993, που κατοικούσε σε παρακείμενη του επιδίκου οικία, δυνάμει δουλείας οικήσεως διά δωρεάς, που είχε συστήσει την 2.12.1984 με το ... συμβόλαιο του άνω συμ/φου που μετεγράφη νόμιμα ο άνω σύζυγός της, κύριος μέχρι τότε της εν λόγω οικίας, επέβλεπε καθημερινά το επίδικο, φρόντιζε να μην καταπατηθεί από τρίτους, εξέθρεφε σ' αυτό οικόσιτα ζώα και μάζευε τους καρπούς από τα ευρισκόμενα εντός αυτού δένδρα (4-5 καρυδιές), ενώ ακόμη την 24.6.1988 αποδέχθηκε ως άνω την επαχθείσα σ' αυτήν κληρονομιά του επικόινου. Ακολούθως, μετά την αναχώρησή της στην Αμερική, όπου το έτος 1997 ήλθε σε δεύτερο γάμο με τον Ε. Π. (μάρτυρά της) και μέχρι το χρόνο άσκησης της κρινόμενης αγωγής, κατά τους θερινούς μήνες κάθε έτους που επέστρεφε στην Ελλάδα, διέμενε με τον άνω σύζυγό της στο Μ. Ν. Μ., όπου βρίσκεται το επίδικο, επισκεπτόταν δε συχνά το τελευταίο και το επιτηρούσε, αποτρέποντας την καταπάτησή του από τρίτους, ενώ ακόμη την 10.10.1995 με το υπ' αριθ. ... διπλότυπο είσπραξης

της ΔΟΥ Β. κατέβαλε για φόρο κληρονομιάς που αναλογούσε στο μερίδιό της επί του επιδικίου το ποσό των 240.608 δρχ. Έτσι, καθίσταται φανερό ότι η ενάγουσα ουδέποτε αποξενώθηκε από τη νομή της στο άνω εξ αδιαρέτου μερίδιό της επί του επιδικίου ακινήτου και όσα περί του αντιθέτου υποστηρίζει ο εναγόμενος περί μεταβίβασης σ' αυτόν της νομής του μεριδίου της ενάγουσας επί του επιδικίου, από την τελευταία το έτος 1991, προκειμένου να εξοφλήσει αυτή οφειλές της προς αυτόν ύψους 9.804,90 Ε, και ασκήσεως έκτοτε αυτής απ' αυτόν είναι αβάσιμα. Πράγματι, η κατάθεση του με επιμέλεια αυτού εξετασθέντος στο Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο μάρτυρα Α. Γ., για το σημείο αυτό της υποθέσεως, δεν κρίνεται αξιόπιστη, καθόσον αυτός ναι μεν καταθέτει ότι καλλιεργεί όλο το επίδικο συνεχώς μέχρι σήμερα από το έτος 1994 τουλάχιστον κατόπιν εντολής του εναγομένου, πλην όμως η κατάθεση αυτή αντικρούεται από την κατάθεση του μάρτυρα της ενάγουσας, ο οποίος καταθέτει ότι το επίδικο είναι ακαλλιεργητό με δασική βλάστηση σε μεγάλο μέρος του, η δε κατάθεση αυτή επιβεβαιώνεται από τις παραπάνω επικαλούμενες και προσκομιζόμενες φωτογραφίες που λήφθησαν περί τις αρχές 2004 έτους περίπου, όπου απεικονίζεται το επίδικο χέρσο με δασική βλάστηση, σε αντίθεση με το γειτονικό αγροτεμάχιο, που ανήκει στη κυριότητα του εναγομένου, και είναι καθαρό και καλλιεργημένο με ελαιόδενδρα. Κατ' ακολουθία αυτών, η ενάγουσα απέκτησε την κυριότητα του επιδικίου ακινήτου κατά το παραπάνω ποσοστό εξ αδιαρέτου και δύναμει έκτακτης χρησικτησίας, αφού κατείχε και νεμόταν αυτό διανοία κυρίου για χρονικό

διάστημα πλέον των 35 ετών, προσμετρώτας στον άνω χρόνο νομής του δικαιοπαρόχου της Ι.Π., ήτοι από το έτος 1968 τουλάχιστον έως το χρόνο ασκήσεως της κρινόμενης αγωγής (19.2.2004).

Περαιτέρω, από τα προαναφερθέντα αποδεικτικά μέσα αποδείχθηκε ότι η κατάτμηση του επιδικίου σε δύο ίσα διαιρετά τμήματα, ώστε καθένας από τους διαδίκους να λάβει το αναλογούν στη μερίδα του τμήμα, λόγω της άνω έκτασής του και του είδους του, δεν θα αποδίδει την πραγματική σημερινή αξία αυτού αδιαρέτου, που ανέρχεται στο ποσό των 29.374,03 Ε, εξαιτίας της αδυναμίας εκμεταλλεύσεώς τους αυτοτελώς με ανοικοδόμηση ή οποιασδήποτε καλλιέργειας λόγω της μικρής έκτασης κάθε τμήματος (περί τα 532 τμ), που καθιστά αυτήν ασύμφορη. Υφίσταται, επομένως, νόμιμη περίπτωση να διαταχθεί η πώληση του επικοίνου με πλειστηριασμό, προκειμένου από το εκπλειστηρίασμα κάθε κοινωνός να λάβει ποσό ανάλογο με το ιδανικό του μερίδιο. Το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που έκρινε κατά τον ίδιο τρόπο, ορθά τις αποδείξεις εκτίμησε και οι σχετικοί περί του αντιθέτου λόγοι είναι αβάσιμοι και απορριπτέοι.

Κατ' ακολουθία αυτών, η έφεση πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της ως ουσία αβάσιμη ...

255/2010

Πρόεδρος: Πηνελόπη Ζωντανού

Εισηγήτρια: Σοφία Πανουτσσκοπούλου

Δικηγόροι: Τριαντάφυλλος Εμμανουηλίδης, Μιχ. Δροσινός

Για τις προπαρασκευαστικές πράξεις ως την πρώτη συζήτηση θεωρείται ότι υπάρχει πληρεξουσιότητα, ενώ για τη συζήτηση στο ακροατήριο απαιτείται ρητή πληρεξουσιότητα, άλλως κηρύσσονται άκυρες όλες οι πράξεις, ακόμη και οι προηγούμενες.

Αν ο παριστάμενος ως πληρεξούσιος δεν αποδεικνύει την πληρεξουσιότητα, το δικαστήριο μπορεί να ορίσει προθεσμία για συμπλήρωση της έλλειψης και να του επιτρέψει να συμμετάσχει στη δίκη προσωρινά. Επί μη συμπλήρωσης το δικαστήριο προχωρεί στην εκδίκαση της υπόθεσης και καταδικάζει τον παραστάτη δίχως πληρεξουσιότητα σε πληρωμή των προκληθέντων από την αιτία αυτή εξόδων.

Εάν η έλλειψη πληρεξουσιότητας διαπιστωθεί κατά το στάδιο της διάσκεψης, μπορεί το δικαστήριο να μην κηρύξει άκυρη τη συμμετοχή στη δίκη του ως πληρεξούσιου παραστάτη, αλλά να τάξει προθεσμία προς συμπλήρωση της έλλειψης και να αναβάλει την οριστική απόφαση, οπότε, επαναφερομένης της υπόθεσης με κλήση, το δικαστήριο δεν κωλύεται όπως δεχθεί, και σιωπηρά, και για τις προηγούμενες πράξεις την προσκομιζόμενη, κατά τη συζήτηση επί της κλήσης, πληρεξουσιότητα του πρότερου χωρίς τοιαύτη παραστάτη δικηγόρου.

Η έλλειψη συμβολαιογραφικής πληρεξουσιότητας, ενόψει της ειδικής ρύθμισης του 105 ΚΠολΔ, δεν εμπίπτει στις τυπικές παραλείψεις για τις οποίες παρέχεται δυνατότητα συμπλήρωσης και μετά τη συζήτηση κατά το 227 ΚΠολΔ.

Κατά το αρθ. 104 ΚΠολΔ, για τις προ-

παρασκευαστικές πράξεις και τις κλήσεις έως την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο θεωρείται ότι υπάρχει πληρεξουσιότητα, ενώ για τη συζήτηση στο ακροατήριο απαιτείται ρητή πληρεξουσιότητα, και αν δεν υπάρχει κηρύσσονται άκυρες όλες οι πράξεις, ακόμη και εκείνες που είχαν γίνει προηγουμένως. Το δικαστήριο εξετάζει αυτεπάγγελα, σε κάθε στάση της δίκης, την έλλειψη πληρεξουσιότητας, καθώς και την υπέρβασή της (ολΑΠ 964/82 ΝοΒ 31. 991, ΑΠ 115/09 Νόμος). Εξάλου: α) Κατά την § 1 του αρθ. 105 ΚΠολΔ, αν αυτός που παρίσταται ως πληρεξούσιος δεν αποδεικνύει την ύπαρξη πληρεξουσιότητας, το δικαστήριο μπορεί να ορίσει σύντομη προθεσμία για τη συμπλήρωση της έλλειψης και να επιτρέψει σε εκείνον που δεν αποδεικνύει την πληρεξουσιότητά του να συμμετάσχει στη δίκη προσωρινά. Το κύρος των πράξεων που επιτράπηκαν εξαρτάται από την εμπρόθεσμη συμπλήρωση της έλλειψης, β) Κατά την § 2 του αυτού άρθρου, η οριστική απόφαση δεν επιτρέπεται να εκδοθεί προτού συμπληρωθεί η έλλειψη ή πριν παρέλθει η προθεσμία που ορίστηκε, και γ) Κατά την § 3 του αυτού άρθρου, αν δεν συμπληρώθηκε η έλλειψη μέσα στην προθεσμία που ορίστηκε, το δικαστήριο προχωρεί στην εκδίκαση της υπόθεσης και καταδικάζει εκείνον που παραστάθηκε χωρίς πληρεξουσιότητα να πληρώσει τα έξοδα που προκλήθηκαν από την παράστασή του αυτή. Όπως προκύπτει από τις προπαρατεθείσες διατάξεις, το δικαστήριο, διαπιστώνοντας κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο ότι ο παριστάμενος ως πληρεξούσιος στερείται πληρεξουσιότητας, δύναται να επιτρέψει εις αυτόν την

προσωρινή συμμετοχή στη συζήτηση, τάσσοντας συγχρόνως και σύντομη προθεσμία για τη συμπλήρωση της ελλείψεως, μετά την άπρακτη παρέλευση της οποίας κηρύσσει άκυρη την προσωρινώς επιτραπείσα συμμετοχή του ως πληρεξουσίου παραστάτος στη δίκη και πράττει και τα λοιπά οριζόμενα στη προδιαληφθείσα παρ. 3 του αρθ. 105 ΚΠολΔ. Είναι όμως δυνατόν η έλλειψη πληρεξουσιότητας του ως πληρεξουσίου παραστάτος να μην υποπέσει στην αντίληψη του δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οπότε, διαπιστούμενου του γεγονότος τούτου κατά το στάδιο της διασκέψεως, δύναται το δικαστήριο με απόφασή του να μην κηρύξει άκυρη τη συμμετοχή στη δίκη του ως πληρεξουσίου παραστάτος, αλλά να τάξει σ' αυτόν εύλογη προθεσμία προς συμπλήρωση της ελλείψεως και να αναβάλει την οριστική του απόφαση επί της υποθέσεως. Στην περίπτωση αυτή, επαναφερομένης της υποθέσεως δια κλήσεως προς έκδοση οριστικής απόφασης μετά την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας, που τάχθηκε προς συμπλήρωση της ελλείψεως, ουδέν εμπόδιο τάσσεται στο δικαστήριο από τις προδιαληφθείσες διατάξεις όπως δεχθεί και για τις προηγηθείσες πράξεις την προσκομιζόμενη, κατά τη συζήτηση επί της κλήσεως, πληρεξουσιότητα του πρότερου άνευ πληρεξουσιότητας παραστάτος δικηγόρου. Η λύση αυτή, έχουσα υπέρ αυτής το σκοπό του νομοθέτη, ο οποίος με την προπαρατεθείσα ρύθμιση απέβλεψε στην περιστολή των ακυροτήτων των δικαστικών πράξεων με την κατόπιν αδείας του δικαστηρίου προσκομιδή της ελλείπουσας πληρεξουσιότητας του ως πληρεξουσίου παρι-

σταμένου δικηγόρου, σε χρόνο μεταγενέστερο και πάντως πριν την έκδοση απόφασης, που να τέμνει οριστικά τη διαφορά και να κηρύσσει άκυρες τις πράξεις αυτού, συνάδει απολύτως και με την ευχέρεια, την οποία έχει το δικαστήριο, ακόμη και μετά την πάροδο της προθεσμίας, που τάχθηκε απ' αυτό, να χορηγεί νέα προθεσμία προς συμπλήρωση της ελλείψεως (βλ. Μπέη, ΠολΔικ, αρθ. 105 σελ. 489), πράγμα το οποίο μπορεί να πράξει και σιωπηρώς με την υπ' αυτού αποδοχή της, μετά την πάροδο της το πρώτον ταχθείσας προθεσμίας, προσκομιζόμενης πληρεξουσιότητας (ΕφΑθ 3937/01 Νόμος).

Στην προκείμενη περίπτωση, με την ένδικη αγωγή η ενάγουσα ζητεί να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να της καταβάλουν, σε ολόκληρο ο καθένας, το ποσό των 81.098,70 Ε με το νόμιμο τόκο, ως αποζημίωσή της για τη ζημία που έπαθε σε τροχαίο ατύχημα από υπαιτιότητα της πρώτης εναγομένης, οδηγού μοτοσικλέτας ασφαλισμένης στη δεύτερη εναγομένη ασφαλιστική εταιρεία. Επί της αγωγής αυτής εκδόθηκε η εκκαλουμένη υπ' αριθ. 98/2007 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου, που απέρριψε την αγωγή ως ουσιαστικά αβάσιμη. Κατά της απόφασης αυτής παραπονείται με την υπό κρίση έφεση η ενάγουσα, ζητώντας την εξαφάνισή της για τους εκεί λόγους. Περαιτέρω, όπως προκύπτει από τα ταυτάρια με την παρούσα απόφαση πρακτικά του παρόντος Δικαστηρίου, οι διάδικοι κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο εκπροσωπήθηκαν από τους πληρεξουσίους τους δικηγόρους. Όμως, ο πληρεξούσιος δικηγόρος της πρώτης εναγομένης - εφεσίβλητης, παριστάμενος στο

ακροατήριο και εκπροσωπώντας αυτήν, δεν αποδεικνύει με προσαγωγή συμβολαιογραφικής πράξης (αρθ. 96 ΚΠολΔ) - εφόσον η εναγομένη δεν παραστάθηκε αυτοπροσώπως στο ακροατήριο μαζί με αυτόν - την πληρεξουσιότητά του, την ύπαρξη της οποίας εξετάζει αυτεπαγγέλτως σε κάθε στάση της δίκης το Δικαστήριο, κατά τα αναφερόμενα στη νομική σκέψη της παρούσας, αλλά και την οποία ρητώς αμφισβητεί με σχετική δήλωσή του ο πληρεξούσιος δικηγόρος της εκκαλούσας - ενάγουσας. Η έλλειψη αυτή, ενόψει της ειδικής ρύθμισης της προαναφερόμενης διάταξης του αρθ. 105 ΚΠολΔ, δεν εμπίπτει στις τυπικές παραλείψεις, για τις οποίες παρέχεται δυνατότητα συμπλήρωσης και μετά τη συζήτηση κατά τη διάταξη του αρθ. 227 ΚΠολΔ, διότι αντίθετη εκδοχή θα κατέληγε ουσιαστικά στην καταστράτηγηση του άρθρου αυτού (105 ΚΠολΔ, ΕφΠειρ 627/87 Δνη 29. 741). Πρέπει λοιπόν, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη μείζονα σκέψη της παρούσας, προκειμένου να κριθεί το παραδεκτό ή όχι της εν λόγω παράστασης της πρώτης εφεσίβλητης, να αναβληθεί η συζήτηση της έφεσης και, αφού επιτραπεί στην πρώτη εφεσίβλητη να συμμετάσχει στη δίκη προσωρινά, (πρέπει) να ταχθεί προθεσμία προς συμπλήρωση της ως άνω έλλειψης, όπως ορίζεται ειδικότερα στο διατακτικό. Προκειμένου δε η δίκη να διεξαχθεί ενιαίως, πρέπει να αναβληθεί η συζήτηση και για τη δεύτερη εφεσίβλητη ασφαλιστική εταιρεία (πρβλ. αρθ. 75 § 2 εδ. 1 και 246 ΚΠολΔ, ΕφΑθ 7744/89 Δνη 33. 897).

256/2010

Πρόεδρος: Πηνελόπη Ζωντανού
Εισηγήτρια: Δημητρία Στρούζα-Ξένου ή Κοκολέτση
Δικηγόροι: Σταυρούλα Γκούμα

Επί ανακριβούς πρώτης εγγραφής στα κτηματολογικά βιβλία, ο έχων έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει αναγνώριση του προσβαλλόμενου δικαιώματος και διόρθωση της εγγραφής, στρεφόμενος κατά του αναγραφόμενου ως κυρίου ή των καθολικών και ειδικών διαδόχων του. Άσκηση της αγωγής στο αρμόδιο καθ' ύλην και κατά τόπον Πρωτοδικείο σε αποκλειστική προθεσμία 8 ετών από τη δημοσίευση στην ΕτΚ της απόφασης περί έναρξης του Κτηματολογίου, καταχώριση στο κτηματολογικό φύλλο σε 30 μέρες από την κατάθεση και κοινοποίηση αντιγράφου της στον Προϊστάμενο του Κτηματολογικού Γραφείου.

Κτήση κυριότητας με έκτακτη χρησικτησία. Η νομή αποκτάται πρωτότυπα είτε με μονομερή πράξη (κατάληψη), είτε σύμφωνα με το νόμο (βάσει συγκεκριμένου κανόνα δικαίου) και παράγωγα με μονομερή δικαιοπραξία (διαθήκη) ή σύμβαση. Δυνατή άσκηση νομής αυτοπρόσωπα ή και μέσω άλλου.

Αν ο χρησιδεσπόςας έχει συμπληρώσει 20ετή νομή και έχει καταστεί κύριος ήδη πριν από τις πρώτες εγγραφές ή μέσα στην προθεσμία του 6 παρ. 2 ν. 2664/98 (δηλαδή πριν την οριστικοποίηση της εγγραφής), μπορεί να αμφισβητήσει την ορθότητα της εγγραφής με την αγωγή του άνω άρθρου.

{...}II. Ο ενάγων και ήδη εκκαλών με

την από 21.12.2007 (αριθ. εκθ. καταθ. 2087/2007) αγωγή του, όπως εκτιμάται από το Δικαστήριο, ισχυρίστηκε ότι η μητέρα του Μ. χήρα Σ. Σ. το Δεκέμβριο του έτους 1985 του παρέδωσε τη νομή, λόγω δωρεάς, ιδανικού μεριδίου 1/3 επί του λεπτομερώς περιγραφόμενου στην αγωγή ακινήτου (οικοπέδου), συνολικής επιφάνειας κατά τους τίτλους κτήσης 620 τμ και κατά νεώτερη καταμέτρηση 703,24 τμ, μετά της επ' αυτού ισογείου αίθουσας, επιφανείας 494,15 τμ, που βρίσκεται εντός του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου του Δημοτικού Διαμερίσματος Α. του ομώνυμου Δήμου και επί της οδού Λ. αρ. ... Ότι έκτοτε μέχρι τον χρόνο άσκησης της αγωγής, ήτοι για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει την εικοσαετία, ασκούσε επί του ως άνω ακινήτου κατά το προαναφερόμενο ιδανικό μερίδιο τις ειδικά προσδιοριζόμενες στην αγωγή πράξεις νομής, με αποτέλεσμα να καταστεί κύριος αυτού με έκτακτη χρησικτησία. Ότι στις αρχικές εγγραφές το ανωτέρω ακίνητο κατά ποσοστό 33,34% καταχωρήθηκε στο Κτηματολογικό Γραφείο Τ. και στο Κτηματολογικό Βιβλίο αυτού με ΚΑΕΚ ... με φερόμενο δικαιούχο τον αποβιώσαντα την 2.11.1996 Α.Δ. του Μ. και της Ε., ο οποίος κατά το χρόνο του θανάτου του δεν κατέλειπε διαθήκη και μόνοι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι είναι οι εναγόμενοι και δη η πρώτη - σύζυγός του και ο δεύτερος και τρίτη - τέκνα του. Ότι η εγγραφή αυτή είναι ανακριβής και προσβάλλει το εμπράγματο δικαίωμά του επί του ανωτέρω ακινήτου. Με βάση το ιστορικό αυτό ζήτησε να αναγνωριστεί ότι είναι συγκύριος του ακινήτου κατά το προαναφερόμενο ιδανικό μερίδιο, να διορθωθεί σχετικά η αρχι-

κή εγγραφή στα Κτηματολογικά Βιβλία του Κτηματολογικού Γραφείου Τ., ώστε να αναγραφεί συγκύριος αυτού κατά ποσοστό 1/3 εξ αδιαιρέτου ο ίδιος και να καταδικαστούν οι εναγόμενοι στα δικαστικά του έξοδα. Η εκκαλούμενη απόφαση απέρριψε την αγωγή ως μη νόμιμη, με την αιτιολογία ότι κατά το χρόνο έναρξης του Κτηματολογίου στο Δημοτικό Διαμέρισμα Α., ήτοι την 11.8.2004, δεν είχε εμπράγματο δικαίωμα, που προσβάλλονταν με τις ανακριβείς πρώτες εγγραφές, αφού, κατά τα ιστορούμενα στην αγωγή, συμπλήρωσε το χρόνο χρησικτησίας επί του ακινήτου το Δεκέμβριο του έτους 2005, δηλαδή μετά την ημερομηνία έναρξης του Κτηματολογίου στη συγκεκριμένη περιοχή. Κατά της απόφασης αυτής ο ενάγων με την κρινόμενη έφεσή του και τους διαλαμβανόμενους σ' αυτή λόγους παραπονείται για εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου, ήτοι των διατάξεων των αρθ. 1045 ΑΚ και 6 παρ. 2 ν. 2664/1998 και ζητά να εξαφανιστεί η εκκαλουμένη απόφαση, με σκοπό να γίνει δεκτή η αγωγή του.

III. Κατά τη διάταξη του αρθ. 6 παρ. 2 του ν. 2664/1998, όπως ισχύει, σε περίπτωση ανακριβούς πρώτης εγγραφής στα κτηματολογικά βιβλία αναφορικά με την κυριότητα, δηλαδή όταν στο κτηματολογικό φύλλο και δη στις πρώτες εγγραφές αναγράφεται ως δικαιούχος κυριότητας διαφορετικό πρόσωπο από τον πραγματικό κύριο, μπορεί όποιος έχει έννομο συμφέρον να ζητήσει την αναγνώριση του προσβαλλόμενου με την ανακριβή εγγραφή δικαιώματος και τη διόρθωση της πρώτης εγγραφής, στρεφόμενος κατά του αναγραφόμενου στο κτηματολογικό φύλλο ως κυρίου ή των καθολικών του διαδόχων

και, σε περίπτωση που εχώρησε μεταβίβαση, και κατά του ειδικού διαδόχου. Η εν λόγω αγωγή απευθύνεται ενώπιον του αρμοδίου καθ' ύλην και κατά τόπο (Μονομελούς ή Πολυμελούς) Πρωτοδικείου, το οποίο συγκροτείται από τον Κτηματολογικό Δικαστή (αρθ. 17 παρ. 4 ν. 2664/1998), δικάζοντας κατά την τακτική διαδικασία. Για το παραδεκτό της εν λόγω αγωγής, πέραν αυτών που ορίζει ο ΚΠολΔ, θα πρέπει να συντρέχουν και οι ακόλουθες προϋποθέσεις: 1) να ασκηθεί αυτή εντός αποκλειστικής προθεσμίας οκτώ ετών, που αρχίζει από την ημερομηνία δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της αποφάσεως του ΟΚΧΕ περί ενάρξεως του Κτηματολογίου στη συγκεκριμένη περιοχή, στην οποία βρίσκεται το ακίνητο και 2) να καταχωρηθεί στο οικείο κτηματολογικό φύλλο μέσα σε προθεσμία, κατ' ανώτατο όριο, τριάντα (30) ημερών από την κατάθεσή της (αρθ. 12 περ. β και 13 παρ. 2 ν. 2664/1998 σε συνδυασμό με αρθ. 220 ΚΠολΔ). Για το παραδεκτό της συζητήσεως της ως άνω αγωγής είναι αναγκαίο να κοινοποιηθεί αντίγραφο αυτής στον Προϊστάμενο του οικείου Κτηματολογικού Γραφείου. Περαιτέρω, επειδή η εν λόγω αγωγή δεν είναι παρά μια αναγνωριστική της κυριότητας ακινήτου αγωγή (και, σε περίπτωση που το επίδικο κατέχεται από τους εναγόμενους, διεκδικητική), για το ορισμένο αυτής ισχύουν όσα ισχύουν και για κάθε άλλη αναγνωριστική αγωγή. Με έκτακτη χρησιμότητα αποκτά την κυριότητα ακινήτου, όπως προκύπτει από τη διάταξη του αρθ. 1045 ΑΚ, εκείνος που έχει στη νομή του αυτό για μια εικοσαετία. Η νομή αποκτάται πρωτοτύπως είτε με μονομερή

πράξη (κατάληψη - occupatio), είτε σύμφωνα με το νόμο (απευθείας βάσει συγκεκριμένου κανόνα δικαίου) και παραγωγώς είτε με μονομερή δικαιοπραξία (διαθήκη), είτε με σύμβαση. Η άσκηση νομής συνίσταται, όπως προκύπτει από το συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 974, 979 και 980 ΑΚ, στην άσκηση πράξεων φυσικής εξουσίας του πράγματος με διάνοια κυρίου, μπορεί δε να γίνεται όχι μόνο αυτοπροσώπως, αλλά και μέσω άλλου (ΑΠ 485/07, ΑΠ 354/07 Νόμος). Αν δε ο χρησιδεσπόσας έχει συμπληρώσει εικοσαετή νομή και έχει καταστεί κύριος ήδη πριν από τις πρώτες εγγραφές ή αυτό συμβεί μέσα στην προθεσμία του αρθ. 6 παρ. 2 ν. 2664/1998 (δηλαδή πριν από την οριστικοποίηση της εγγραφής), μπορεί να αμφισβητήσει την ορθότητα της εγγραφής με την αγωγή του ως άνω αρθ. 6 παρ. 2 και να επιτύχει την καταχώρηση του δικού του δικαιώματος στο βιβλίο (βλ. Λάμπρου Κιτσαρά, Οι πρώτες εγγραφές στο Εθνικό Κτηματολόγιο, 2001, σελ. 250, Τάσου Αθανασόπουλου, Το δίκαιο του Κτηματολογίου - Θεωρία και Πράξη, 2008, σελ. 89 - 90).

Στην προκειμένη περίπτωση, με το προαναφερόμενο περιεχόμενο η αγωγή είναι νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις που προαναφέρθηκαν, αφού ο χρησιδεσπόσας ενάγων, κατά τα εκτιθέμενα σ' αυτή, δεν είχε μεν συμπληρώσει εικοσαετή νομή κατά την έναρξη του Κτηματολογίου στο Δημοτικό Διαμέρισμα Α. του ομώνυμου Δήμου του Νομού Λ., ήτοι την 11.8.2004 (με αριθ. 242/9/2.8.2004 και 243/9/3.8.2004 ΦΕΚ Β' 1231/11.8.2004), αφού άρχισε να νέμεται το ιδανικό μερίδιο το Δεκέμβριο του έτους 1985, πλην όμως

την συμπλήρωσε το Δεκέμβριο του έτους 2005, ήτοι πριν την άσκηση της ένδικης αγωγής και εντός της προθεσμίας του αρθ. 6 παρ. 2 ν. 2664/1998, δηλαδή πριν από την οριστικοποίηση της εγγραφής, οπότε και μπορούσε να αμφισβητήσει την ορθότητα της εγγραφής με την ένδικη αγωγή του αρθ. 6 παρ. 2, που άσκησε εντός της προβλεπόμενης από το ίδιο άρθρο οκταετίας, προκειμένου να επιτύχει την καταχώρηση του δικού του δικαιώματος στα κτηματολογικά βιβλία. Συνεπώς, η εκκαλουμένη απόφαση, που απέρριψε την αγωγή ως μη νόμιμη, έσφαλε στην ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και πρέπει να εξαφανιστεί, δεκτού καθισταμένου ως βασίμου του σχετικού λόγου της ένδικης έφεσης, διακρατούμενης δε της υποθέσεως, πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω από ουσιαστική άποψη (αρθ. 535 παρ. 1 ΚΠολΔ, βλ. και Σ. Σαμουήλ, Η έφεση, 2003, παρ. 857) κατά την τακτική διαδικασία (αρθ. 6 παρ. 2 ν. 2664/1998), δεδομένου ότι έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα εντός της προβλεπόμενης από το αρθ. 6 παρ. 2 ν. 2664/1998 οχταετούς προθεσμίας, έχει καταχωρηθεί εντός τριάντα ημερών, ήτοι την 4.1.2008, στο οικείο κτηματολογικό φύλλο (βλ. με αριθ. πρωτ. .../4.1.2008 πιστοποιητικό της Προϊσταμένης του Κτηματολογικού Γραφείου Τ.) και έχει κοινοποιηθεί στην Προϊσταμένη του Κτηματολογικού Γραφείου Τ. (βλ. τη με αριθ. .../18.1.2008 έκθεση επίδοσης της Δικαστικής Επιμελήτριας Μ. Π.).

IV. Από την εκτίμηση της ένορκης κατάθεσης του μάρτυρα ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά γεγονότα, που ασκούν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης: Με το με αριθ./2.12.1985 συμ-

βόλαιο δωρεάς του Συμβολαιογράφου Δ.Ψ., που νόμιμα μεταγράφηκε στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακίου Τ., ο ενάγων απέκτησε από τον παππού του Κ. Σ. του Σ. και της Γ. τη συγκυριότητα κατά ποσοστό 1/3 εξ αδιαφέτου ενός οικοπέδου, συνολικής έκτασης 620 τμ και ήδη μετά από νεότερη καταμέτρηση 703,24 τμ, μετά της επ' αυτού ισόγειας αίθουσας, εμβαδού 495,15 τμ, κειμένου εντός της κωμοπόλεως Α. του ομώνυμου Δήμου, του πρώην Υποθηκοφυλακείου Τ. και νυν Κτηματολογικού Γραφείου Τ. και επί της οδού Λ. αρ. ..., το οποίο συνορεύει ανατολικά με ακίνητο Δ. Π., δυτικά με δημόσιο δρόμο, βόρεια με ακίνητο Α.Μ. και νότια με δρόμο, όπως το ακίνητο περιγράφεται στον εν λόγω τίτλο, ακριβές αντίγραφο του οποίου επικαλείται και προσκομίζει ο ενάγων, ενώ παράλληλα ο Σ. Σ. του Κ. και της Α., πατέρας του, παραχώρησε ατύπως σ' αυτόν τη χρήση κατά ποσοστό 1/3 εξ αδιαφέτου του ως άνω ακινήτου, το οποίο είχε περιέλθει στον ως άνω συγκύριο με το με αριθ./2.12.1985 συμβόλαιο γονικής παροχής του ίδιου ως άνω Συμβολαιογράφου (βλ. επικαλούμενο και προσκομιζόμενο από τον ενάγοντα συμβόλαιο). Τον ίδιο δε χρόνο η μητέρα του ενάγοντα Μ. χήρα Σ. Σ., το γένος Γ. και Α. Μ., του παρέδωσε τη νομή, λόγω δωρεάς, του ιδανικού μεριδίου της επί του προαναφερθέντος ακινήτου, ανερχόμενο σε ποσοστό 1/3. Έκτοτε ο ενάγων και μέχρι το χρόνο άσκησης της αγωγής (25.1.2008 και 10.1.2008 - βλ. .../25.1.2008, και .../10.1.2008 εκθέσεις επιδόσεως της Δικαστικής Επιμελήτριας Μ.Π.), ήτοι για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει την εικοσαετία, ασκούσε επί

του ως άνω ακινήτου με διάνοια συγκυρίου κατά το ως άνω ποσοστό 1/3 εξ αδιαιρέτου τις προσιδιάζουσες σ' αυτό πράξεις νομής, χωρίς να ενοχληθεί από κανένα, με αποτέλεσμα να καταστεί κύριος αυτού με έκτακτη χρησικτησία. Ειδικότερα αυτός, αφού προέβη στις απαραίτητες ενέργειες για την έκδοση άδειας λειτουργίας κινηματογράφου στο όνομα του πατέρα του Σ. Σ. του Κ. και της Α., χρησιμοποιούσε την ισόγεια αίθουσα ως κινηματογράφο, έχοντας την επιμέλεια και επίβλεψη αυτού για την ομαλή λειτουργία του, ενώ στη συνέχεια, μετά τη λήξη της άδειας του κινηματογράφου, λειτούργησε σ' αυτή (αίθουσα) ραδιοφωνικό σταθμό με την επωνυμία "S. F.M.", ιδιοκτησίας του. Όλα τα παραπάνω προκύπτουν από τη σαφή και κατηγορηματική κατάθεση της μάρτυρος αδελφής του Ε. Σ., η οποία επί λέξει καταθέτει: "... Το επιδικο οικοπέδο βρίσκεται στο κέντρο του Α ... εντός του οικοπέδου βρίσκεται μία ισόγεια αίθουσα, 500 τμ, η οποία χρησιμοποιείται σαν έδρα του ραδιοφωνικού σταθμού "S. F.M.". Ο ραδιοφωνικός σταθμός είναι ιδιοκτησία του ενάγοντα, μέχρι και σήμερα. Παλαιότερα χρησιμοποιούνταν σαν αίθουσα κινηματογράφου, τον οποίον εκμεταλλευόταν ο πατέρας μου και ο αδελφός μου ... Ο αδελφός μου το απέκτησε το 1/3 του επιδικού ακινήτου με άτυπη δωρεά από τη μητέρα μου το έτος 1985. Η μητέρα μου το αγόρασε με συμφωνο από τον κ. Α.Δ. και αμέσως το μεταβίβασε με άτυπη δωρεά στο γιο της...". Περαιτέρω, αποδείχτηκε ότι το ως άνω ακίνητο καταχωρήθηκε στα Κτηματολογικά Βιβλία του Κτηματολογικού Γραφείου Τ. με ΚΑΕΚ ... και στο οικείο

Κτηματολογικό Φύλλο και στις πρώτες εγγραφές αναγράφηκε ως δικαιούχος κυριότητας κατά ποσοστό 33,34% αυτού "άγνωστος ιδιοκτήτης" και μετά την έκδοσή της με αριθ. 521/2008 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας διατάχθηκε η διόρθωση της εγγραφής αυτής, ώστε να αναγραφεί ο ενάγων ως συγκύριος κατά το εν λόγω ποσοστό με τίτλο κτήσης το προαναφερθέν .../2.12.1985 συμβόλαιο δωρεάς, κατά ποσοστό 33,34% αυτού η Μ. χήρα Σ. Σ., το γένος Γ. και Α.Μ., η Ε. Σ., του Σ. και της Μ., ο ενάγων και η Α. Σ. του Σ. και της Μ. σε ποσοστό 8,33% καθένας απ' αυτούς, με τίτλο κτήσεως τη με αριθ. .../12.11.2003 πράξη αποδοχής κληρονομίας της Συμβολαιογράφου Μ. Γ. - Μ., που νόμιμα μεταγράφηκε, με την οποίαν αποδέχτηκαν κοινώς και κατ' ισομορία το ποσοστό συγκυριότητας επί του ως άνω ακινήτου του αποβιώσαντα πατέρα τους Σ. Σ. και κατά ποσοστό 33,34% ο αποβιώσας ήδη την 2.11.1996 (βλ. με αριθ. .../3.11.1996 ληξιαρχική πράξη θανάτου του Ληξιαρχου Λ.) Α. Δ. του Μ. και της Ε., ο οποίος κατά το χρόνο του θανάτου του δεν κατέλειπε διαθήκη και μόνοι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι είναι οι εναγόμενοι και δη η πρώτη - σύζυγός του και ο δεύτερος και τρίτη - τέκνα του (βλ. αρ. πρωτ. .../2007 πιστοποιητικά του Γραμματέα του Πρωτοδικείου Λάρισας και .../2007 πιστοποιητικό πλησιεστέρων συγγενών του Δημάρχου Λ.), δηλαδή κατά το ποσοστό συγκυριότητας που ανήκει στον ενάγοντα, ο οποίος, κατά τα προεκτεθέντα, το απέκτησε με χρησικτησία. Για το λόγο αυτό, η εν λόγω τελευταία εγγραφή είναι ανακριβής και προσβάλλει το εμπράγματο δικαίωμα συ-

γκυριότητας του ενάγοντα επί του ανωτέρω ακινήτου. Συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτή η ένδικη αγωγή από ουσιαστική πλευρά, αναγνωριστεί ότι ο ενάγων είναι κύριος κατά ποσοστό 1/3 εξ αδιαιρέτου του επιδίκου ακινήτου και να διορθωθεί η ανακριβής πρώτη εγγραφή στο Κτηματολογικό Βιβλίο του Κτηματολογικού Γραφείου Τ., ώστε στο Κτηματολογικό Φύλλο με ΚΑΕΚ ... να αναγραφεί ως δικαιούχος κυριότητας ο ενάγων κατά ποσοστό 1/3 εξ αδιαιρέτου, με τίτλο κτήσης χρησικτησία, από το εσφαλμένο “Α. Δ. κατά ποσοστό 33,34%”...

287/2010

Πρόεδρος: Πηνελόπη Ζωντανού

Εισηγητής: Γεωρ. Αποστολάκης

Δικηγόροι: Αποστ. Ανδρέοπουλος, Ευριπίδης Κωνσταντίνου

Ακυρότητα απόφασης ΓΣ αγροτικής συνεταιριστικής οργάνωσης αν αντιβαίνει στο νόμο ή στο καταστατικό, κηρυσσόμενη από το ΜονΠρωτ της έδρας του συνεταιρισμού κατά την εκούσια δικαιοδοσία, με αίτηση μέλους ή τρίτου έχοντος έννομο συμφέρον, ασκούμενη, με ποινή απαράδεκτου, εντός 20 ημερών από τη λήψη της απόφασης και κοινοποιούμενη στο συνεταιρισμό στην ίδια προθεσμία (13 παρ. 1 ν. 2810/00).

Η προβλεπόμενη στο 748 παρ. 3 και 4 ΚΠολΔ δυνατότητα του δικαστή να διατάξει την κλήτευση τρίτων που έχουν έννομο συμφέρον από τη δίκη είναι εντελώς διάφορη και δεν αναπληρώνει την κατά το 13 παρ. 1 ν. 2810/2000 ανάγκη κοινοποίησης της αγωγής.

{...}3. Οι εκκαλούντες με την αγωγή τους, την οποία απηύθυναν ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας κατά του εφεσίβλητου, ζήτησαν να ακυρωθεί η υπ' αριθ. 158/2007 απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μελών του εναγομένου αγροτικού συνεταιρισμού. Προς τούτο επικαλέσθηκαν ότι είναι μέλη του τελευταίου και συνεπώς έχουν έννομο συμφέρον να ζητήσουν την ακύρωση της ανωτέρω αποφάσεως, διότι έχει ληφθεί κατά παράβαση του Καταστατικού, σύμφωνα με όσα ειδικότερα εκθέτουν στην αγωγή τους. Το Μονομελές Πρωτοδικείο Λάρισας, δικάζοντας κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, απέρριψε την αγωγή ως απαράδεκτη. Καίτοι στο σκεπτικό σαφώς αναφέρεται ότι η αγωγή είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη, εν τούτοις από παραδρομή στο διατακτικό διατυπώνεται ότι το δικαστήριο “κηρύσσει τη συζήτηση απαράδεκτη”, διάταξη που καθιστά την απόφαση μη οριστική και άρα μη υποκείμενη σε έφεση. Ωστόσο, το δικαστήριο, εκτιμώντας το διατακτικό της απόφασης σε συνδυασμό με το σκεπτικό της και όχι αυτοτελώς, κρίνει ότι με την απόφαση απορρίπτεται η αγωγή ως απαράδεκτη και άρα έχει οριστικό χαρακτήρα, υποκείμενη σε έφεση. Κατά της αποφάσεως αυτής (υπ' αριθ. 360/2008) άσκησαν έφεση οι ενάγοντες και παραπονούνται για κακή ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου, ζητώντας να εξαφανισθεί, ώστε να γίνει δεκτή η αγωγή τους.

4. Σύμφωνα με το αρθ. 13 παρ. 1 ν. 2810/2000 “αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις”, απόφαση της γενικής συνελεύσεως, η οποία αντιβαίνει στο νόμο ή στο καταστατικό, είναι άκυρη. Σύμφωνα

δε με τη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου, η ακυρότητα αποφάσεων κηρύσσεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας του συνεταιρισμού, μετά από αίτηση κάθε μέλους ή τρίτου που έχει έννομο συμφέρον, η οποία εκδικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Η αίτηση ασκείται μέσα σε προθεσμία 20 ημερών από τη λήψη της απόφασης από τη γενική συνέλευση και κοινοποιείται στο συνεταιρισμό. Είναι φανερό ότι η ανωτέρω ακυρωτική διαφορά, η οποία αποτελεί ειδική μορφή της ακυρωτικής αγωγής του αρθ. 101 ΑΚ, δεν συνιστά γνήσια (υπό στενή έννοια) υπόθεση της εκούσιας δικαιοδοσίας, όπου απουσιάζει το στοιχείο της αντιδικίας (βλ. υποθέσεις των αρθ. 782 επ. ΚΠολΔ), αλλά μη γνήσια (υπό ευρεία έννοια) υπόθεση της εκούσιας δικαιοδοσίας. Στις τελευταίες περιλαμβάνονται διαφορές διαπλαστικού συνήθως χαρακτηριστήρα, στις οποίες υπάρχει κανονικά το στοιχείο της αντιδικίας (λ.χ. αρθ. 1022, 1023 ΚΠολΔ και οι πτωχευτικές διαφορές του αρθ. 44 ΕισΝΑΚ) και τις οποίες ο νομοθέτης για λόγους σκοπιμότητας και ταχύτητας παραπέμπει προς εκδίκαση στην εκούσια δικαιοδοσία αντί της πλέον δύσκαμπτης διαδικασίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, στην οποία κανονικά ανήκουν (ΕρμΚΠολΔ Κεραμέα / Κονδύλη / Νίκα, 2ος τόμος, σελ. 1460). Σύμφωνα με την προαναφερόμενη διάταξη, η αγωγή ακυρώσεως αποφάσεως γ.σ. αγροτικού συνεταιρισμού πρέπει να ασκηθεί μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 20 ημερών από τη λήψη της απόφασης από τη γενική συνέλευση. Διαφορετικά είναι απαράδεκτη, διότι η παρέλευση της νόμιμης αυτής προθεσμίας συνεπάγεται έκπτωση από το

δικαίωμα να επιχειρηθεί η πράξη (αρθ. 151 ΚΠολΔ). Η άσκηση βέβαια στην εκούσια δικαιοδοσία συντελείται κατά το αρθ. 747 παρ. 1 ΚΠολΔ μόνο με την κατάθεση του δικογράφου. Ωστόσο, στην ανωτέρω διάταξη του αρθ. 13 παρ. 1 ν. 2810/2000 προστίθεται ότι δεν αρκεί η κατάθεση, αλλά πρέπει και να κοινοποιηθεί η αγωγή στο συνεταιρισμό, διότι αυτός είναι ο ουσιαστικός αντίδικος εκείνων που ζητούν την ακύρωση. Η κοινοποίηση της ακυρωτικής αγωγής, την οποία άλλωστε επιβάλλει η αρχή της ακροάσεως (αρθ. 6 παρ. 1 ΕυρΣΔΑ, 20 Συντ και 110 ΚΠολΔ), συνιστά και αυτή όρο του παραδεκτού της αγωγής, υπό την έννοια ότι, αν δεν κοινοποιηθεί, η αγωγή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, όπως ακριβώς γίνεται δεκτό για τις πτωχευτικές διαφορές του αρθ. 44 ΕισΝΑΚ (Κ. Μπέης, σχόλια στην ΠολΠρωτΑθ 200/05 Δ 2005. 489). Λόγω της γραμματικής διατυπώσεως του αρθ. 13 παρ. 1 ν. 2810/2000, στο οποίο δεν αναφέρεται ρητά η προθεσμία (και η αφετηρία αυτής), μέσα στην οποία πρέπει να γίνει η ανωτέρω κοινοποίηση, ανακύπτει το ζήτημα αν ο νομοθέτης, για το παραδεκτό της αγωγής, αρκείται σε μία απρόθεσμη κοινοποίηση ή απαιτεί την τήρηση κάποιας προθεσμίας και ποίας ακριβώς. Επειδή είναι σαφές ότι ο ανωτέρω όρος του παραδεκτού (κοινοποίηση στο συνεταιρισμό) αποσκοπεί στην εμπρόθεσμη ενημέρωση του συνεταιρισμού για τη ζητούμενη ακύρωση, που έτσι παρίσταται ως ενδεχόμενη, για την αποτροπή παθολογικών και αναπώτερπτων εξελίξεων από την εφαρμογή της ακυρωτέας απόφασης, ορθότερο είναι να γίνει δεκτό ότι η κοινοποίηση αυτή τελεί υπό προθεσμία

(ενέργειας), η οποία δεν μπορεί να είναι διαφορετική από την προθεσμία των 20 ημερών, που τάσσεται για την άσκηση της αγωγής και που η επανάληψή της ήταν περιττή λόγω της συμπλεκτικής συνδέσεως των δύο όρων του παραδεκτού της αγωγής (άσκηση και κοινοποίηση). Αφετηρία δε και σ' αυτή την περίπτωση είναι η λήψη της ακυρωτέας απόφασης. Η προβλεπόμενη κατά τα ανωτέρω κοινοποίηση είναι εντελώς διάφορη από την προβλεπόμενη στο αρθ. 748 παρ. 3 και 4 ΚΠολΔ δυνατότητα του δικαστή της πρώτης παραγράφου του ίδιου άρθρου να διατάξει την κλήτευση "τρίτων που έχουν έννομο συμφέρον από τη δίκη", διότι αφενός μεν ο συνεταιρισμός δεν είναι τρίτος στην έννομη σχέση της ακυρωτικής δίκης, αλλά διάδικο μέρος, αφετέρου δε η κλήτευση του αρθ. 748 παρ. 3 και 4 ΚΠολΔ είναι δυνατή για το δικαστή, ενώ η κοινοποίηση του αρθ. 13 παρ. 1 ν. 2810/2000 είναι υποχρεωτική.

Εν προκειμένω, η ακυρωτέα απόφαση λήφθηκε την 16.10.2007 και η υπό κρίση αγωγή κατατέθηκε την 1.11.2007, δηλαδή εμπρόθεσμα, μέσα στην προβλεπόμενη 20ήμερη κατά τα ανωτέρω προθεσμία. Ωστόσο, η αγωγή, όπως προκύπτει από την υπ' αριθ. .../6.11.2007 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελητή Κ.Δ., την οποία προσκομίζουν και επικαλούνται οι εκκαλούντες, κοινοποιήθηκε στον εναγόμενο συνεταιρισμό την 6.11.2007, δηλαδή μετά τη λήξη της ανωτέρω 20ήμερης προθεσμίας, η οποία έληγε τη Δευτέρα 5.11.2007. Είναι αλήθεια ότι ο δικαστής του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας διέταξε, κατά αρθ. 748 παρ. 3 και 4 ΚΠολΔ, την προ 5 ημερών (από τη συζή-

τηση της υπόθεσης) κλήτευση τόσο του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Λάρισας, όσο και του προέδρου του δ.σ. του εναγομένου συνεταιρισμού. Οι ενάγοντες όντως τήρησαν την υποχρέωσή τους αυτή. Ωστόσο, η κλήτευση των προσώπων αυτών δεν αναπληρώνει την κατ' αρθ. 13 παρ. 1 ν. 2810/2000 ανάγκη κοινοποίησης της αγωγής στον εναγόμενο συνεταιρισμό εντός προθεσμίας 20 ημερών από τη λήψη της απόφασης, διότι πρόκειται για μία άλλη, παράλληλη, δικονομική υποχρέωση, η παράλειψη της οποίας δεν συνεπάγεται το απαράδεκτο της αγωγής, αλλά το απαράδεκτο της συζητήσεως σύμφωνα με τα αρθ. 111 παρ. 2, 159 αρ. 2 και 559 αρ. 14 ΚΠολΔ λόγω μη τήρησεως της προδικασίας (ΑΠ 1503/02, 606/02 αδημ., ΑΠ 413/99 ΝοΒ 48. 1116).

Σύμφωνα λοιπόν με τις προπαρατιθέμενες αιτιολογίες, η αγωγή είναι απαράδεκτη και πρέπει να απορριφθεί. Ο ισχυρισμός των εναγόντων και ήδη εκκαλούντων ότι αρκούσε για το παραδεκτό της αγωγής η εμπρόθεσμη κατάθεσή της είναι, κατά τα προαναφερόμενα, αβάσιμος, διότι η κοινοποίηση (εντός της ίδιας προθεσμίας) της ακυρωτικής αγωγής συνιστά και αυτή όρο του παραδεκτού της αγωγής, υπό την έννοια ότι αν δεν κοινοποιηθεί η αγωγή εμπρόθεσμα, η αγωγή απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Τα ίδια έκρινε και η εκκαλούμενη με διαφορετικές αιτιολογίες. Επομένως, δεν έσφαλε κατ' αποτέλεσμα και ορθά εφάρμοσε το νόμο. Πρέπει μόνο να αντικατασταθούν οι αιτιολογίες της. Γι' αυτό η έφεση των εναγόντων, με την οποία υποστηρίζουν τα αντίθετα, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη...

288/2010

Πρόεδρος: Πηνελόπη Ζωντανού
Εισηγητής: Γεωρ. Αποστολάκης
Δικηγόροι: Ιωαν. Γιαγλάρας, Δημ. Φιλίππουλος

Η ερήμην οριστική πρωτόδικη απόφαση υπόκειται και σε έφεση εξαρχής, δηλ. από τη δημοσίευσή της, οι δε προθεσμίες για την άσκηση ανακοπής ερημοδικίας και έφεσης συντρέχουν και αρχίζουν ταυτόχρονα από την επίδοση της ερήμην απόφασης. Στην περίπτωση αυτή η έφεση ασκείται επικουρικά, υπό την αίρεση απόρριψης της ανακοπής ερημοδικίας. Όσο εκκρεμεί η ανακοπή στον πρώτο ή δεύτερο βαθμό, η συζήτηση της έφεσης είναι απαράδεκτη.

{...}2. Επειδή, από το συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 501, 502 παρ. 1, 503 παρ. 1, 513 παρ. 1, 516 παρ. 1 και 518 παρ. 1 ΚΠολΔ, προκύπτουν τα ακόλουθα: Η ερήμην απόφαση προσβάλλεται με αιτιολογημένη ανακοπή ερημοδικίας από το διάδικο που ερημοδικάστηκε. Αν η ερήμην απόφαση είναι επιπλέον πρωτόδικη και οριστική, υπόκειται και σε έφεση εξαρχής, δηλαδή ευθύς από τη δημοσίευσή της, γιατί η προθεσμία για την άσκηση αιτιολογημένης ανακοπής δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Συνεπώς, οι προθεσμίες για την άσκηση των δύο αυτών ενδίκων μέσων αρχίζουν ταυτόχρονα από την επίδοση της ερήμην αποφάσεως και συντρέχουν (ΑΠ 1220/00 Δνη 43. 102). Στην περίπτωση αυτή, η έφεση ασκείται επικουρικά, υπό την αίρεση απόρριψης της ανακοπής ερημοδικίας. Αν η ανακοπή γίνει δεκτή, η έφεση στερείται πλέον αντικειμένου. Όσο εκκρεμεί η ανακοπή στον πρώ-

το ή στο δεύτερο βαθμό, η συζήτηση της έφεσης είναι απαράδεκτη (ΑΠ 1782/02 ΧριΔ 2003. 243).

Στην προκειμένη περίπτωση, με την 145/2006 οριστική απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, που εκδόθηκε ερήμην της εναγομένης και ήδη εκκαλούσας, έγινε δεκτή η αγωγή διαζυγίου του εφεσίβλητου και κηρύχθηκε λυμένος ο γάμος των διαδίκων. Κατά της απόφασης αυτής η εναγομένη και ήδη εκκαλούσα άσκησε: α) Την υπ' αριθ. κατ. 323/20.9.2006 ανακοπή ερημοδικίας και β) την υπ' αριθ. κατ. 334/27.9.2006 (υπό κρίση) έφεση. Επί της ανακοπής ερημοδικίας εκδόθηκε η υπ' αριθ. 325/2007 απορριπτική απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, κατά της οποίας η ανακόπτουσα (εκκαλούσα) άσκησε την υπ' αριθ. κατ. 65/2009 έφεση, της οποίας η συζήτηση ενώπιον του Εφετείου Λάρισας δεν προσδιορίστηκε μέχρι σήμερα. Επομένως, εφόσον εκκρεμεί η ανακοπή ερημοδικίας στο δεύτερο βαθμό, η συζήτηση της υπό κρίση εφέσεως, η οποία εκτιμάται ότι ασκήθηκε επικουρικά, είναι σύμφωνα και με τα προαναφερόμενα απαράδεκτη. Πρέπει λοιπόν να κηρυχτεί απαράδεκτη η συζήτηση της εφέσεως και όχι να ανασταλεί η εκδίκαση της εφέσεως μέχρι να περατωθεί αμετάκλητα η εκδίκαση της ανακοπής ερημοδικίας, όπως ζητεί η εκκαλούσα.

314/2010

Πρόεδρος: Μαρία Βαρελά
Εισηγήτρια: Μαρία Γούλα
Δικηγόροι: Ευαγ. Μυτούλας - Ιωαν. Διαμαντής, Αικατερίνη Ζέρβα-Θεοδωράκη

Επί ελλείψεων του έργου, ο εργοδότης δεν έχει ένσταση μη προσήκουσας εκτέλεσης της σύμβασης, ούτε δικαίωμα αποποίησης του έργου, αλλά μόνο αξιώσεις μείωσης της αμοιβής, αναστροφής ή αποζημίωσης.

Άρνηση καταβολής της αμοιβής μόνον όταν το έργο είναι εντελώς διαφορετικό από το συμφωνηθέν.

Δικαίωμα εργοδότη, αντί των άνω αξιώσεων, να απαιτήσει αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης, αν οι ελλείψεις οφείλονται σε υπαιτιότητα του εργολάβου.

Υποχρέωση εργολάβου να ειδοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον εργοδότη αν κινδυνεύει η εκτέλεση του έργου ή αν η χορηγηθείσα ύλη ή το υποδειχθέν γήπεδο παρουσιάζουν ελαττώματα, άλλως υποχρεούται σε αποζημίωση, χωρίς να χάνει το δικαίωμα αμοιβής.

Μετάθεση του κινδύνου του έργου από τον εργολάβο στον εργοδότη πριν το χρόνο παράδοσης, αν η καταστροφή, χειροτέρευση ή αδυναμία εκτέλεσης οφείλεται σε ελάττωμα της χορηγηθείσας από τον εργοδότη ύλης. Μη εφαρμογή τούτου όταν το έργο παραδόθηκε, έστω και με ελλείψεις.

Συρροή συμβατικής και αδικοπρακτικής ευθύνης.

Επί καταγγελίας της σύμβασης από τον εργοδότη πριν την περάτωση του έργου, αυτός υποχρεούται να το παραλάβει στην κατάσταση που βρίσκεται και να καταβάλει την αμοιβή, από την οποία, κατόπιν ένστασής του, αφαιρείται η εξοικονομηθείσα δαπάνη.

Ελλείψει αντίθετης συμφωνίας, η αμοιβή είναι μία, έστω και αν εμφανίζεται ως ά-

θροισμα μερικότερων αμοιβών, που αντιστοιχούν στα μέρη του σύνθετου έργου.

{...}Επειδή, από το συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 681, 694, 688 έως 691, 685 εδ. β', 374 και 699 ΑΚ συνάγονται τα εξής: 1) Δια της συμβάσεως της μισθώσεως έργου, ο μεν εργολάβος υποχρεούται να εκτελέσει το έργο, ο δε εργοδότης να καταβάλει τη συμφωνημένη αμοιβή, η οποία, δυνάμενη να συμφωνηθεί κατ' αποκοπή ή κατά μονάδα εργασίας, είναι καταβλητέα κατά την παράδοση του έργου (ΑΚ 694). 2) Ο εργολάβος που ενάγει τον εργοδότη προς καταβολή της συμφωνημένης εφάπαξ αμοιβής, ενόψει του ότι είναι υποχρεωμένος σε προεκπλήρωση, αρκεί να επικαλεσθεί και, στην περίπτωση αμφισβητήσεως, να αποδείξει τη σύναψη της εργολαβικής συμβάσεως, το συμφωνημένο έργο, τη συμφωνημένη αμοιβή, την εκτέλεση του έργου, καθώς και την παράδοσή του ή, τουλάχιστον, την πραγματική προσφορά του προς τον εργοδότη (ΑΠ 1367/03). 3) Στην περίπτωση ελλείψεων του έργου, στις οποίες περιλαμβάνονται τόσο τα ουσιώδη και επουσιώδη αυτού ελαττώματα, όσο και η έλλειψη συνομολογηθεισών ιδιοτήτων, ο εργοδότης, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία το εκτελεσθέν και παραδοθέν έργο είναι άχρηστο, δεν έχει κατά του εργολάβου, που ζητεί την καταβολή συμφωνημένης εργολαβικής αμοιβής, την ένσταση της μη εκπληρώσεως ή της μη προσήκουσας εκτελέσεως της συμβάσεως, ούτε και μπορεί να αποποιηθεί το προσφερόμενο σ' αυτόν ελαττωματικό έργο, καθιστώντας έτσι ανενεργό το δικαίωμα του εργολάβου για την καταβολή της αμοιβής

του κατά τη διάταξη του αρθ. 694 ΑΚ, περιοριζόμενος μόνο στην άσκηση των υπό των διατάξεων των αρθ. 688 έως 690 ΑΚ περιοριστικώς προβλεπομένων αξιώσεων προς μείωση της αμοιβής, αναστροφή ή καταβολή αποζημιώσεως. Άρνηση καταβολής της συμφωνημένης αμοιβής μπορεί ο εργοδότης να αντιτάξει κατά του εργολάβου μόνο στην περίπτωση κατά την οποία το εκτελεσθέν έργο που παραδόθηκε ή προσφέρθηκε εξαιτίας των ελλείψεων είναι εντελώς διαφορετικό από το συμφωνηθέν, οπότε, στην περίπτωση αυτή, δεν υπάρχει ούτε και μερική εκπλήρωση της παροχής που συμφωνήθηκε, η οποία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση του δικαιώματος του εργολάβου να ζητήσει τη συμφωνημένη αμοιβή του και δεν ισχύει η ειδική ρύθμιση των αρθ. 688 έως 690 ΑΚ. 4) Ο εργοδότης αντί για αναστροφή ή μείωση της αμοιβής έχει δικαίωμα να απαιτήσει αποζημίωση για μη εκτέλεση της συμβάσεως, αν οι ελλείψεις του έργου οφείλονται σε υπαιτιότητα του εργολάβου (αρθ. 690 ΑΚ). Προϋπόθεση για την επιδίκαση αποζημιώσεως κατά την ίδια διάταξη είναι η ύπαρξη υπαιτιότητας από τον εργολάβο, την οποία δεν υποχρεούται να αποδείξει ο ενάγων εργοδότης, αλλά να αποκρούσει ο εναγόμενος εργολάβος, επικαλούμενος την έλλειψη υπαιτιότητάς του προς καταβολή αποζημιώσεως εξαιτίας των ελλείψεων του έργου. 5) Ο εργοδότης δεν έχει κανένα δικαίωμα για ελλείψεις του έργου, αν είναι υπαίτιος γι' αυτές, είτε εξαιτίας των οδηγιών που έδωσε παρά τις ρητές αντιρρήσεις του εργολάβου, είτε κατ' άλλον τρόπο (αρθ. 691 ΑΚ). Επομένως, αν οι ελλείψεις του εκτελεσθέντος έργου οφείλονται στην ε-

λαττωματικότητα ή την κακή ποιότητα της υπό του εργοδότη χορηγηθείσης ύλης, που περιλαμβάνει την κύρια ύλη, είτε πρόκειται για κινητά ή για ακίνητα, ο εργολάβος απαλλάσσεται της ευθύνης προς αποζημίωση του εργοδότη, εφόσον επεσήμανε εγκαίρως προς τον εργοδότη τον εκ της χρήσεως του ελαττωματικού υλικού (ή του γηπέδου) βέβαιο ή πιθανό κίνδυνο εμφανίσεως ελαττωμάτων. Ο δε εργολάβος έχει υποχρέωση να ειδοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση ("αμελλητί") τον εργοδότη, αν προκύψει κατάσταση από την οποία κινδυνεύει η έγκαιρη ή η προσήκουσα εκτέλεση του έργου, καθώς και αν κατά την εκτέλεση του έργου η ύλη που χορήγησε ο εργοδότης ή το γήπεδο που αυτός υπέδειξε παρουσιάζουν ελαττώματα (αρθ. 685 εδ. β' ΑΚ). Το βάρος επικλήσεως και αποδείξεως της γενομένης ειδοποιήσεως φέρει ο εργολάβος. Η παράβαση της υπό της διατάξεως αυτής θεσπιζόμενης υποχρέωσης ειδοποιήσεως του εργοδότη από τον εργολάβο, γεννά υποχρέωση του τελευταίου προς αποκατάσταση της προκληθείσης στον εργοδότη ζημίας, αιτιωδώς συνδεόμενης προς την ως άνω παράβαση, χωρίς όμως η παράλειψη τηρήσεως της προαναφερομένης υποχρέωσης να συνεπάγεται την αποστέρηση του δικαιώματος του εργολάβου να ζητήσει την καταβολή από τον εργοδότη της συμφωνηθείσης εργολαβικής αμοιβής. 6) Με τη διάταξη του αρθ. 699 εδ. α' ΑΚ, ορίζουσα ότι "Αν από το ελάττωμα της ύλης που χορήγησε ο εργοδότης ή εξαιτίας του τρόπου που αυτός όρισε για την εκτέλεση, το έργο καταστράφηκε ή χειροτέρευσε πριν από την παράδοση ή έγινε αδύνατη η εκτέλεσή του, ο εργολά-

βος έχει δικαίωμα, εφόσον επέστησε εγκαίρως την προσοχή του εργοδότη σ' αυτούς τους κινδύνους, να απαιτήσει αμοιβή για την εργασία που εκτελέσθηκε και απόδοση των δαπανών που δεν περιλαμβάνονται στην αμοιβή", ρυθμίζεται η περίπτωση της μεταθέσεως του κινδύνου του έργου από τον εργολάβο στον εργοδότη πριν από τον χρόνο της παραδόσεώς του, όπως ορίζεται στη διάταξη του αρθ. 698 § 1 ΑΚ, στην περίπτωση κατά την οποία η καταστροφή ή η χειροτέρευση ή η αδυναμία εκτελέσεως του έργου οφείλεται σε ελάττωμα της ύλης που χορήγησε ο εργοδότης, οπότε ο κίνδυνος μετατίθεται σ' αυτόν κατά τη στιγμή της καταστροφής ή χειροτερεύσεως ή επελεύσεως της αδυναμίας. Η εν λόγω διάταξη δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση που το έργο εκτελέσθηκε και παραδόθηκε στον εργοδότη, έστω και με ελλείψεις (ΑΠ 1336/08 Νόμος).

Περαιτέρω, μεταξύ των στοιχείων που πρέπει να περιέχει η αγωγή για να είναι ορισμένη, σύμφωνα με το αρθ. 216 παρ. 1 ΚΠολΔ, δεν περιλαμβάνεται και η νομική βάση, τυχόν δε μνεία περί υπαγωγής των γεγονότων που τη θεμελιώνουν σε κάποια νομική διάταξη δεν δεσμεύει το δικαστήριο. Συνεπώς, ο αναγραφόμενος στην αγωγή νομικός χαρακτηρισμός της μεταξύ των διαδίκων συμβάσεως, στην οποία θεμελιώνεται το υποβαλλόμενο αίτημα, δεν είναι δεσμευτικός για το δικαστήριο, το οποίο οφείλει αυτεπαγγέλτως να προβεί σε ορθή υπαγωγή, έστω και διαφορετική από εκείνη στην οποία προβαίνει ο ενάγων, χωρίς αυτό να συνιστά ανεπίτρεπτη μεταβολή της βάσεως της αγωγής, αφού αυτή συγκροτείται από τα θε-

μελιούντα το αίτημα πραγματικά περιστατικά και όχι από το νομικό χαρακτηρισμό (βλ. ΑΠ 843/00 Δνη 2001. 160). Τέλος, από το συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 534 και 545 ΚΠολΔ προκύπτει ότι αν η εκκαλούμενη απόφαση, εκτιμώντας τα εκτιθέμενα στην αγωγή πραγματικά περιστατικά, έκανε λανθασμένο νομικό χαρακτηρισμό και υπαγωγή τους όχι στον προσηκόντα κανόνα δικαίου, δεν εξαφανίζεται από το Εφετείο, αφού στο στάδιο αυτό δεν έχει διαπιστωθεί αν το διατακτικό της είναι ορθό (ΚΠολΔ 534), και αν επομένως έσφαλε περί την ουσιαστική βασιμότητα της αγωγής, η οποία θα κριθεί μέσα στα πλαίσια της νομικής βάσης, τα στοιχεία της οποίας περιέχει (βλ. ΕφΑθ 8950/83 Δνη 25. 1039, ΕφΑιγ 127/85 Δνη 26. 1203, ΕφΚρ 451/91 Δνη 33. 1285).

Εν προκειμένω, με την εκκαλούμενη απόφαση συνεκδικάσθησαν: 1) η από 21.9. 2006 αγωγή του ενάγοντος, ήδη εκκαλούντος εφεσίβλητου, Χ. Θ. κατά του Δ. Τ. και 2) η από 31.5.2007 αγωγή του εναγομένου - ενάγοντα Δ. Τ., ήδη εφεσίβλητου εκκαλούντος. Με την υπό στοιχείο 1 αγωγή (αριθ. κατ. 242/2006), που άσκησε ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων ο ενάγων Χ. Θ., ήδη εκκαλών της υπό στοιχ. α' εφέσεως και εφεσίβλητος της υπό στοιχ. β', κατά του άνω Δ. Τ., ιστορούσε ότι με έγγραφη σύμβαση, που καταρτίσθηκε στις 12.7.2005 μεταξύ αυτού και του εναγομένου, αρχιτέκτονα μηχανικού εργολάβου οικοδομών, αυτός ανέθεσε στον τελευταίο την ανέγερση οικοδομής σύμφωνα με τη σχετική οικοδομική άδεια που είχε εκδοθεί, αντί αμοιβής 140.865 Ε, που θα καλύπτετο στο σύνολό της από προϊόν δανείου. Ότι η παράδοση

του έργου είχε συμφωνηθεί να γίνει το αργότερο τον Οκτώβριο του 2006, αφού όμως πρώτα ο εναγόμενος προέβαινε στην τροποποίηση της εκδοθείσας οικοδομικής άδειας σε σχέση με το ύψος του υπογείου. Ότι ο εναγόμενος προέβη στην έναρξη των εργασιών ανέγερσης της οικοδομής, χωρίς όμως πρώτα να μεριμνήσει για την τροποποίηση της οικοδομικής άδειας, τον Ιούλιο δε του 2005 με απόφαση της αρμόδιας πολεοδομικής αρχής διατάχθηκε η διακοπή των εργασιών ανέγερσης της οικοδομής, γιατί, μετά από αυτοψία των οργάνων της, διαπιστώθηκε πως ο εναγόμενος αυτοβούλως και κατά παράβαση της άνω οικοδομικής άδειας προέβη στην ανέγερση της οικοδομής σε θέση διάφορη της προβλεπομένης από την εν λόγω άδεια, τούτο δε είχε ως συνέπεια τη διακοπή των εργασιών ανέγερσης από την αρμόδια πολεοδομική αρχή και το χαρακτηρισμό της υπό ανέγερση οικοδομής ως αυθαίρετης και κατεδαφιστέας. Ότι ο εναγόμενος με τις άνω ενέργειες του δεν εκπλήρωσε την παροχή, αφού το έργο που επιχείρησε αυτός να εκτελέσει ήταν εντελώς διαφορετικό από εκείνο που συμφωνήθηκε ως εκτελεστέο, πλην όμως ο εναγόμενος, μετά τη διακοπή των οικοδομικών εργασιών και το χαρακτηρισμό της οικοδομής ως αυθαίρετης, προέβη στην είσπραξη μέρους της αμοιβής του ύψους 42.700 Ε, αφού με ενέργειές του εκταμιεύθηκε η πρώτη δόση του δανείου από τη δανειστρία ΕΤΕ. Ότι ο εναγόμενος μετά από αυτά δεν φρόντισε να προβεί στην κατεδάφιση του αυθαίρετου κτίσματος και στην κατασκευή του συμφωνηθέντος έργου, αλλά εγκατέλειψε αυτό και με το από 7.9.2005 εξώδικο κα-

τήγγειλε τη μεταξύ τους σύμβαση. Ότι εξ αιτίας της άνω αντισυμβατικής συμπεριφοράς του εναγομένου και την ανώμαλη εξέλιξη της συμβάσεως ο ενάγων υπέστη περιουσιακή ζημία ύψους 83.772,90 Ε, για την αποκατάσταση της οποίας έχει υποχρέωση να του καταβάλει ο εναγόμενος ως αποζημίωση το ποσό αυτό. Ότι επίσης, εξ αιτίας της άνω υπαίτιας και παράνομης συμπεριφοράς του εναγομένου, ο ενάγων υπέστη ηθική βλάβη, για την αποκατάσταση της οποίας ο εναγόμενος πρέπει να υποχρεωθεί να του καταβάλλει ως χρηματική ικανοποίηση το ποσό των 10.000 Ε.

Με βάση αυτά τα περιστατικά ζήτησε ο ενάγων να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να του καταβάλει το άνω ποσό των 93.772,90 Ε και συγκεκριμένα: 1) 3.300,30 Ε που κατέβαλε στον εναγόμενο για τροποποίηση της οικοδομικής άδειας, 2) 42.700 Ε που εισέπραξε ο εναγόμενος από την ΕΤΕ ως αμοιβή, 3) 5.759,60 Ε για δαπάνες καθαίρεσης του ανεγερθέντος κτίσματος, 4) 6.656 Ε για δόσεις του δανείου που ήδη κατέβαλε αυτός στην ΕΤΕ, 5) 2.800 Ε για δαπάνες μεταστέγασης από μισθωμένη οικία κείμενη επί της οδού Σ. ... στο Χ., σε άλλη κείμενη επί της οδού Χ. ... στο Χ., 6) 16.152,00 Ε για μισθώματα είκοσι τεσσάρων (24) μηνών για την εκμίσθωση οικίας αντί μηνιαίου μισθώματος 673 Ε, 7) 6.405 Ε, ποσό που θα απαιτηθεί να καταβάλει αυτός πλέον της συμφωνηθείσης αμοιβής για την επανακατασκευή της οικίας, λόγω της ανατίμησης των υλικών και των ημερομισθίων κατά ποσοστό 15% και 8) 10.000 Ε ως χρηματική ικανοποίηση. Με το περιεχόμενο αυτό η αγωγή περιέχει σαφώς ως νομικό έρεισμα όλα

τα διαλαμβανόμενα στη μείζονα σκέψη στοιχεία, που συνθέτουν, κατ' αρθ. 690 ΑΚ, την αξίωση του ενάγοντα εργοδότη για καταβολή αποζημίωσης λόγω μη εκπληρώσεως της παροχής. Και τούτο γιατί, κατά τα εκτιθέμενα στην αγωγή, το εκτελεσθέν έργο ήταν διάφορο του συμφωνηθέντος, αφού από υπαιτιότητα του εναγομένου εργολάβου είχε ελαττώματα που το καθιστούσαν άχρηστο, δοθέντος ότι ο τελευταίος προέβη στην ανέγερση του αναφερομένου στην αγωγή κτίσματος κατά παράβαση της οικοδομικής άδειας, παρά τις ρητές οδηγίες του εργοδότη ενάγοντα, ήδη εκκαλούντος - εφεσίβλητου, συνεπώς περιέχονται όλα τα απαιτούμενα κατά τα άνω στοιχεία για το ορισμένο και τη νομική βασιμότητα στις προαναφερόμενες διατάξεις των αρθ. 681, 690 ΑΚ. Συνεπώς, η αγωγή βρίσκει νομικό έρεισμα στις άνω διατάξεις των αρθ. 681, 690 ΑΚ, αφού ο ενάγων της αγωγής αυτής ασκεί την αξίωσή του για αποζημίωση και όχι το δικαίωμα της υπαναχώρησης από τη σύμβαση, όπως με την εκκαλουμένη απόφαση κρίθηκε. Έσφαλε, συνεπώς, η εκκαλουμένη απόφαση στην κρίση της για τη νόμιμη βασιμότητα της αγωγής, διότι δέχθηκε ότι αυτή στηρίζεται κύρια στη διάταξη του αρθ. 361 ΑΚ, όπως βάσιμα με το δεύτερο λόγο εφέσεως ο εκκαλών παραπονείται. Ωστόσο, εφόσον η αγωγή περιέχει, σύμφωνα με τα ανωτέρω εκτεθέντα, τα στοιχεία του νόμου, στον οποίο πραγματικά στηρίζεται, και στο στάδιο αυτό δεν προκύπτει σφάλμα της εκκαλουμένης σε σχέση με την ουσιαστική βασιμότητα της αγωγής, πρέπει, χωρίς να εξαφανισθεί, να εξεταστεί σε σχέση με την κρίση της για το κατ' ουσία βάσιμο της αγωγής,

στα πλαίσια της άνω προσήκουσας νομικής βάσης, τα στοιχεία της οποίας περιέχει.

Με την υπό στοιχείο 2 αγωγή (με αριθ. κατ. 170/2007) ο ενάγων αυτής Δ. Τ., εκκαλών της υπό στοιχ. β' εφέσεως και εφεσίβλητος της υπό στοιχ. α', ιστορούσε ότι με έγγραφη σύμβαση που καταρτίστηκε στις 12.7.2005 μεταξύ αυτού και του εναγομένου, ο τελευταίος του ανέθεσε την ανέγερση οικοδομής αντί αμοιβής 140.865 Ε, καθώς και την τροποποίηση ως προς το ύψος του υπογείου της εκδοθείσης ήδη οικοδομικής άδειας για την ανέγερση της εν λόγω οικοδομής. Ότι ο ενάγων έκανε έναρξη του συμφωνηθέντος έργου, προβαίνοντας στην ανέγερση της οικοδομής σε σημείο του ακινήτου που ο εργοδότης του υπέδειξε και σύμφωνα με τις οδηγίες του τελευταίου, εκτέλεσε δε αυτός τμήμα του έργου (ήτοι διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου, ρίψη μπετόν καθαριότητας, κατασκευή θεμελίωσης και κατασκευή του υπογείου εξοπλισμένου σκυροδέματος), για το οποίο η αμοιβή του ανέρχεται στο ποσό των 42.700 Ε, ποσό το οποίο και έλαβε με τη συναίνεση του εργοδότη από προϊόν δανείου, που χορηγήθηκε στον τελευταίο από την ΕΤΕ. Ότι με σχετικό έγγραφο της αρμόδιας πολεοδομικής αρχής τον Ιούλιο του 2005 διακόπηκαν οι εργασίες ανέγερσης της οικοδομής και αυτό, γιατί τα συνοδεύοντα τη σχετική μελέτη, με βάση την οποία εκδόθηκε η οικοδομική άδεια, τοπογραφικά διαγράμματα εσφαλμένως απεικόνιζαν το ακίνητο του εργοδότη εντός της οικοδομικής γραμμής, μετά από αυτοψία δε των αρμοδίων οργάνων της πολεοδομίας διαπιστώθηκε ότι η υπό ανέγερση οικοδομή

απέιχε από τον άξονα της ΕΟ Τ.-Α. 26 μ. και όχι 45, όπως έπρεπε σύμφωνα με τις κείμενες πολεοδομικές διατάξεις, και εσφαλμένως εμφανιζόταν και πάλι στο άνω τοπογραφικό διάγραμμα ότι η εν λόγω απόσταση ήταν πράγματι 45 μ. Ότι η διακοπή των εργασιών ανέγερσης της οικοδομής δεν οφείλεται σε δική του υπαιτιότητα, αλλά στο γεγονός ότι το ακίνητο του εργοδότη αφ' ενός μεν δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις αρτιότητας, αφ' ετέρου στη σχετική μελέτη που εκπονήθηκε βεβαιωνόταν ψευδώς ότι το ακίνητο βρισκόταν εντός της οικοδομικής γραμμής και ότι πληρούντο οι περί αποστάσεων διατάξεις, όλα δε αυτά ήταν γνωστά στον εναγόμενο εργοδότη. Ότι με βάση τα δεδομένα αυτά δεν ήταν δυνατή η ανέγερση οποιουδήποτε κτίσματος στο ακίνητο του εναγομένου, γι' αυτό και με εξώδικη δήλωσή του ο ενάγων κατήγγειλε τη μεταξύ τους συναφθείσα σύμβαση έργου, με αποτέλεσμα, λόγω της λύσεως της μεταξύ τους συμβάσεως, να απωλέσει αυτός το εργολαβικό του κέρδος, που ανέρχεται σε ποσοστό 30% της συνολικής δαπάνης για την ανέγερση της οικοδομής, ήτοι σε $(140.865 \times 30\% =) 42.259,50$ Ε. Ότι μετά τη διακοπή των οικοδομικών εργασιών με απόφαση της αρμόδιας πολεοδομικής αρχής, ο εναγόμενος διέδωσε σε βάρος του εναγοντος ενώπιον τρίτων ψευδή περιστατικά, τα οποία μπορούν να μειώσουν την τιμή και την υπόληψή του και συγκεκριμένα: α) ότι ο ενάγων προέβη στην κατασκευή του άνω κτίσματος χωρίς να τηρήσει τις αποστάσεις από τον άξονα της ΕΟ χωρίς αυτός να το γνωρίζει, β) ότι ο ενάγων προέβη στην είσπραξη του άνω ποσού από την ΕΤΕ χωρίς την έγκρισή του,

γ) ότι δήθεν ο εναγόμενος αγνοούσε πως η άνω οικοδομική άδεια εκδόθηκε χωρίς να τηρηθούν οι περί αποστάσεων διατάξεις, δ) ότι ο ενάγων προέβη στην ανέγερση του άνω κτίσματος χωρίς να τηρήσει τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης και πως αυτός αδυνατεί να εφαρμόσει τα τοπογραφικά διαγράμματα και τις κατόψεις, με βάση τα οποία εκδόθηκε η οικοδομική άδεια και ε) ότι ο ενάγων είναι πρόσωπο αφερέγγυο, γιατί δήθεν προτίθεται να απαλλοτριώσει τα περιουσιακά του στοιχεία, με σκοπό να ματαιώσει την ικανοποίηση των χρηματικών απαιτήσεων του εναγοντος. Με βάση αυτά τα περιστατικά ζήτησε ο ενάγων να αναγνωρισθεί: 1) όπως κατά λέξη αναφέρει στην αγωγή, ότι “νομίμως και βασίμως του καταβλήθηκε από τον εναγόμενο το ποσό των 42.700 Ε μέσω της ΕΤΕ” για το εκτελεσθέν τμήμα του έργου και 2) ότι ο εναγόμενος έχει υποχρέωση να του καταβάλλει το ποσό των 127.259,50 Ε νομιμότοκα από την επίδοση της αγωγής και συγκεκριμένα: α) το ποσό των 42.259,50 Ε, που αντιστοιχεί στο εργολαβικό του κέρδος και το οποίο θα εισέπραττε κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων από την εκτέλεση της συμβάσεως και β) το ποσό των 85.000 Ε ως χρηματική ικανοποίηση λόγω της προσβολής της προσωπικότητάς του ένεκα της άνω παράνομης συμπεριφοράς του εναγομένου.

Επί των αγωγών αυτών εκδόθηκε η εκκαλουμένη απόφαση με την οποία 1) η υπό στοιχείο α' αγωγή του Χ. Θ. κρίθηκε νόμιμη ως προς το αίτημα καταβολής αποζημιώσεως από την ανώμαλη εξέλιξη της συμβάσεως και έγινε κατά ένα μέρος δεκτή κατά το σημείο τούτο ως βάσιμη και

στην ουσία της, απορριφθέντος του αιτήματος περί καταβολής χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης, και 2) η υπό στοιχείο β' αγωγή του Δ. Τ. απερρίφθη ως προς την πρώτη βάση της ως μη νόμιμη, με την αιτιολογία ότι ο τελευταίος δεν μπορεί να αξιώσει την καταβολή της αμοιβής, αφού δεν είναι δυνατή η καταγγελία της συμβάσεως έργου εκ μέρους του εργολάβου, κρίθηκε δε νόμιμη η σωρευόμενη αγωγή αποζημίωσης και απερρίφθη ως αβάσιμη κατ' ουσία. Κατά της αποφάσεως αυτής άσκησε ο ενάγων της υπό στοιχείο 1 αγωγής Χ. Θ. την υπό στοιχ. α' έφεση, με την οποία ζητά την παραδοχή της εφέσεώς του, για λόγους που ανάγονται σε εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων, ζητά δε την εξαφάνιση της εκκαλουμένης απόφασης, με σκοπό να γίνει δεκτή η αγωγή του στο σύνολό της. Κατά της αποφάσεως αυτής άσκησε επίσης ο εναγόμενος της υπό στοιχείο 1 αγωγής και ενάγων της υπό στοιχείο 2 Δ. Τ. την υπό στοιχ. β' έφεση, με την οποία ζητά την παραδοχή της εφέσεώς του, για λόγους που ανάγονται σε εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και σε κακή εκτίμηση των αποδείξεων, ζητά δε την εξαφάνιση της εκκαλουμένης απόφασης, με σκοπό να απορριφθεί στο σύνολό της η αγωγή του Χ. Θ. και να γίνει δεκτή η κατά του τελευταίου υπό στοιχείο 2 αγωγή του.

Από τις διατάξεις των αρθ. 914 επ. ΑΚ περί αδικοπραξιών προκύπτει ότι για να υπάρξει αδικοπραξία και υποχρέωση του ζημιώσαντος να αποζημιώσει τον παθόντα και περαιτέρω να ικανοποιηθεί η ηθική βλάβη του τελευταίου κατά το αρθ. 932 ΑΚ, προϋποτίθεται ότι η ζημία (θετική ή α-

ποθετική) προκλήθηκε παρά το νόμο (αρθ. 914 ΑΚ) ή από συμπεριφορά αντίθετη προς τα χρηστά ήθη (αρθ. 919 ΑΚ), από πράξη ή παράλειψη, η οποία οφείλεται σε πταίσμα του δράστη, ήτοι σε δόλο ή αμέλεια, και ότι υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της πράξης ή της παράλειψης και της ζημίας που επήλθε. Η ζημία είναι παράνομη, όταν με την πράξη ή την παράλειψη του υπαιτίου προσβάλλεται δικαίωμα ή και απλό συμφέρον του παθόντος, προστατευόμενο από ορισμένη διάταξη νόμου, η οποία παραβιάσθηκε, ενώ ως κριτήριο των χρηστών ηθών και συνακόλουθα της αντίθετης προς αυτά συμπεριφοράς λαμβάνονται υπόψη οι ιδέες, που κατά τη γενική αντίληψη του χρηστώ και εμφρόνως σκεπτόμενου μέσου κοινωνικού ανθρώπου επικρατούν σε μια δεδομένη χρονική περίοδο. Μόνη η αθέτηση προϋφιστάμενης ενοχής είναι μεν πράξη παράνομη, δεν συνιστά όμως και αδικοπραξία κατά την έννοια των αρθ. 914 επ. ΑΚ. Είναι δυνατό, ωστόσο, μια ζημιόγωνα ενέργεια, πράξη ή παράλειψη, με την οποία παραβιάζεται η σύμβαση, να θεμελιώνει συγχρόνως και ευθύνη από αδικοπραξία. Αυτό συμβαίνει όταν η ενέργεια αυτή καθ' εαυτή και χωρίς την προϋπάρχουσα συμβατική σχέση θα ήταν παράνομη, ως αντίθετη στο γενικό καθήκον, που επιβάλλει η διάταξη του αρθ. 914 ΑΚ, να μην προκαλεί κανένας υπαίτια ζημία σε άλλον (βλ. ολΑΠ 967/73 ΝοΒ 22. 505, ΑΠ 1120/05 Νόμος, ΑΠ 212/00 ΕΔΠ 2000. 258, ΑΠ 555/99 Δνη 41. 87, ΕφΑθ 302/06 ΔΕΕ 2006. 513, ΕφΔωδ 182/05 Νόμος, Γεωργιάδη - Σταθόπουλου ΑΚ αρθ. 914 - 938 αρ. 7 και εκεί παραπομπές). Για τη θεμελίωση, όμως, και της πρωτογενούς

αδικοπρακτικής ευθύνης, ο ενάγων θα πρέπει στο δικόγραφο της αγωγής του να περιλαμβάνει, κατά το αρθ. 216 ΚΠολΔ, όλα τα προαναφερόμενα στοιχεία, που αποτελούν τις προϋποθέσεις της αποζημίωσής του (βλ. ΕφΔωδ 182/05 ό.π.).

Εν προκειμένω, με τον πρώτο λόγο εφέσεως ο εκκαλών της υπό στοιχ. α' εφέσεως Χ. Θ. ισχυρίζεται ότι το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου με την εκκαλουμένη απόφαση έκρινε ότι η άνω συμπεριφορά του εναγομένου δεν συνιστά συγχρόνως και αδικοπραξία κατά την έννοια των αρθ. 914 επ. ΑΚ, αλλά μόνο παράβαση των συμβατικών του υποχρεώσεων και απέρριψε έτσι το αίτημα του εκκαλούντος προς καταψήφιση του εναγομένου στην καταβολή αποζημιώσεως λόγω της ηθικής βλάβης, που ισχυρίζεται ότι υπέστη αυτός από την παράνομη και υπαίτια συμπεριφορά του τελευταίου. Ο λόγος αυτός της εφέσεως είναι παραδεκτός, αποδεικνύεται όμως αβάσιμος κατ' ουσία, και τούτο γιατί, ως προκύπτει από την επισκόπηση του δικογράφου της αγωγής του ήδη εκκαλούντος της άνω εφέσεως και κατά τα εκτιθέμενα σ' αυτή πραγματικά περιστατικά, δεν υπάρχει εν προκειμένω συρροή συμβατικής και αδικοπρακτικής ευθύνης του εναγομένου, και τούτο γιατί η άνω συμπεριφορά του τελευταίου αποτελεί μεν πράξη παράνομη, συνιστά όμως μόνο αθέτηση προϋφιστάμενης ενοχής και δεν συνιστά αυτή καθ' αυτή αδικοπραξία, για τη θεμελίωση και πρωτογενούς αδικοπρακτικής ευθύνης του εναγομένου, αφού η παραπάνω συμπεριφορά του τελευταίου χωρίς την προϋπάρχουσα συμβατική σχέση δεν είναι παράνομη, ως αντίθετη στο

γενικό καθήκον που επιβάλλει η διάταξη του αρθ. 914 ΑΚ. Συνεπώς, δεν συντρέχουν εν προκειμένω προϋποθέσεις για τη θεμελίωση της αξιώσεως αυτής του εκκαλούντα, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο δε, το οποίο με την εκκαλουμένη απόφαση έκρινε ότι η συμπεριφορά του εναγομένου δεν μπορεί να θεμελιώσει αυτοτελή αξίωση του ενάγοντα από αδικοπραξία και απέρριψε το αίτημα της αγωγής για καταβολή αποζημιώσεως λόγω ηθικής βλάβης, ορθά ερμήνευσε και εφάρμοσε το νόμο, γι' αυτό και ο πρώτος λόγος της εφέσεως αυτής πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Κατ' αρθ. 681 ΑΚ, με τη σύμβαση έργου ο εργολάβος έχει υποχρέωση να εκτελέσει το έργο και ο εργοδότης να καταβάλει τη συμφωνημένη αμοιβή. Από το συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων συνάγεται ότι για το ορισμένο της αγωγής εργολάβου που ενάγει τον εργοδότη για την καταβολή της αμοιβής του, απαιτείται η επίκληση της καταρτισθείσης συμβάσεως μισθώσεως έργου, του συμφωνηθέντος έργου, της εκτελέσεως και παραδόσεως τούτου στον εργοδότη, της συμφωνηθείσης αμοιβής και της παραλαβής του έργου από τον εργοδότη (βλ. ΑΠ 1539/08 Νόμος). Περαιτέρω κατά τη διάταξη του αρθ. 700 ΑΚ "ο εργοδότης έχει το δικαίωμα έως την περάτωση του έργου να καταγγείλει οποτεδήποτε τη σύμβαση. Αν γίνει καταγγελία, οφείλεται στον εργολάβο η συμφωνημένη αμοιβή, αφαιρείται, όμως, από αυτήν η δαπάνη που εξοικονομήθηκε από τη ματαίωση της σύμβασης, καθώς και οτιδήποτε άλλο ωφελήθηκε ο εργολάβος από άλλη εργασία του ή παρέλειψε με δόλο να ωφεληθεί". Από τη διά-

ταξη αυτή προκύπτει σαφώς ότι αν ο εργοδότης καταγγείλει τη σύμβαση πριν από την περάτωση του έργου, αυτή λύεται για το μέλλον και ο εργοδότης υποχρεούται να παραλάβει το έργο στην κατάσταση που βρίσκεται κατά την καταγγελία και να καταβάλει στον εργολάβο ολόκληρη τη συμφωνημένη αμοιβή, από την οποία, μετά από ένσταση του εργοδότη, μπορούν να αφαιρεθούν τα άνω ποσά (ολΑΠ 717/78, ΑΠ 762/06, ΑΠ 95/01). Εξάλλου, από το συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 361 και 681 ΑΚ προκύπτει ότι με τη σύμβαση έργου ο εργολάβος έχει υποχρέωση να εκτελέσει το έργο και ο εργοδότης να καταβάλει τη συμφωνημένη αμοιβή, με την επιφύλαξη δε αντίθετης συμφωνίας, η οφειλόμενη για την εκτέλεση του έργου, απλού ή σύνθετου, αμοιβή είναι μία, έστω και αν στη σύμβαση εμφανίζεται αυτή ως άθροισμα μερικότερων αμοιβών, που αντιστοιχούν στα μέρη του αναληφθέντος σύνθετου έργου (ΑΠ 14/09 Νόμος, ΑΠ 218/04).

Με τον πρώτο λόγο εφέσεως ο εκκαλών της υπό στοιχ. β' εφέσεως Δ. Τ. παραπονείται ότι το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου με την εκκαλουμένη απόφαση απέρριψε ως αόριστο το αίτημα της αγωγής του, με το οποίο ζητά να αναγνωρισθεί η υποχρέωση του εναγομένου προς καταβολή της αμοιβής του ύψους 42.259 Ε. Ο λόγος αυτός όμως της εφέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, αφού ο εκκαλών δεν επικαλείται στην ένδικη αγωγή του ότι παρέδωσε το έργο, ώστε να δικαιούται τη συμφωνηθείσα αμοιβή, ούτε εν πάση περιπτώσει επικαλείται πως συμφωνήθηκε να καταβάλλεται η αμοιβή κατά

τμήματα, ώστε να δικαιούται αυτός της ανάλογης αμοιβής για το παραδοθέν τμήμα του έργου. Άλλωστε η επικαλούμενη εκ μέρους του καταγγελίας της επίδικης συμβάσεως έργου δεν επέφερε τη λύση της συμβάσεως αυτής και έτσι ο εκκαλών δεν δικαιούται να αξιώσει κατ' αρθ. 700 ΑΚ τη συμφωνηθείσα αμοιβή, δοθέντος ότι το δικαίωμα καταγγελίας της συμβάσεως έργου παρέχεται από την ίδια διάταξη μόνο στον εργοδότη.

Επίσης, ο λόγος της εφέσεως αυτής, με τον οποίο ο εκκαλών παραπονείται γιατί με την εκκαλουμένη απόφαση απερίφθη το αίτημα της αγωγής του, με το οποίο ζητούσε να αναγνωρισθεί ότι ο εναγόμενος καλώς του κατέβαλε το ποσό των 42.700 Ε τυγχάνει απορριπτέος, αφού τούτο αποτελεί πραγματικό γεγονός και όχι έννομη σχέση δεκτική αναγνωρίσεως με δικαστική απόφαση. Η εκκαλουμένη συνεπώς απόφαση, η οποία με εν μέρει άλλη αιτιολογία, η οποία κατά το μέρος αυτό αντικαθίσταται, απέρριψε τα αιτήματα αυτά της αγωγής της υπό στοιχείο 2 αγωγής, ορθά κατ' αποτέλεσμα έκρινε και τα αντίθετα υποστηριζόμενα με το λόγο αυτό της υπό στοιχ. β' εφέσεως πρέπει να απορριφθούν.

Με το δεύτερο λόγο της υπό στοιχ. α' εφέσεως ο εκκαλών αυτής Χ. Θ. παραπονείται ότι, λόγω κακής εκτίμησης των αποδείξεων, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την εκκαλουμένη απόφαση έκανε κατά ένα μέρος την αγωγή δεκτή ως βάσιμη και στην ουσία της, αφού απέρριψε: α) το κονδύλιο αυτής για καταβολή των μισθωμάτων για το χρονικό διάστημα από 1.11.2007 έως 31.10.2008 ποσού 7.800 Ε, β) το κονδύλιο αυτής που αφορά την

καταβολή των τοκοχρεολυτικών δόσεων του δανείου στην ΕΤΕ, ύψους 6.656 Ε και γ) το κονδύλιο της αγωγής που αφορά την ανατίμηση των υλικών, ύψους 6.405 Ε, ζητά δε την παραδοχή της εφέσεώς του και την εξαφάνιση της εκκαλουμένης απόφασης, ώστε να γίνει δεκτή η αγωγή στο σύνολο της. Με το δεύτερο λόγο της εφέσεως ο εκκαλών της υπό στοιχ. β' εφέσεως Δ. Τ. παραπονεείται γιατί το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο κατά κακή εκτίμηση των αποδείξεων απέρριψε τη σωρευόμενη στο δικόγραφο της υπό στοιχείο 2 αγωγής, αγωγή αποζημίωσης λόγω της εκ μέρους του εναγομένου προσβολής της προσωπικότητάς του. Επίσης, με τον τρίτο λόγο της εφέσεως αυτής ο εκκαλών ισχυρίζεται ότι το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο κατά κακή επίσης εκτίμηση των αποδείξεων έκανε κατά ένα μέρος δεκτή την αγωγή του εφεσίβλητου Χ. Θ. και απέρριψε τον ισχυρισμό, που προέβαλε αυτός προς απόκρουση της εν λόγω αγωγής, περί απαλλαγής του εκ της υποχρεώσεώς του προς αποζημίωση του εργοδότη, γιατί οι ελλείψεις του έργου δεν οφείλονται σε δική του υπαιτιότητα, αλλά σε υπαιτιότητα του εφεσίβλητου εργοδότη. Οι άνω λόγοι αμφοτέρων των εφέσεων παραδεκτά προβάλλονται και πρέπει να ερευνηθούν περαιτέρω κατ' ουσία.

Από την εκτίμηση των ενόρκων καταθέσεων ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Ο ενάγων της υπό στοιχείο 1 αγωγής Χ. Θ. είναι συγκύριος κατά ποσοστό 1/2 εξ αδιαιρέτου ενός αγρού, εμβαδού 2.127,29 τμ, κείμενου στη θέση "Μ." της κτηματικής περιφέρειας του χωρίου Π, ΔΔ του Δήμου Α. Νομού Τ, που συνορεύει Ανατολικά με ιδιοκτησία Κοινότητας, Δυτικά με

ιδιοκτησία Κ.Μ., Βόρεια με δημοτικό δρόμο και Νότια με ιδιοκτησία Α.Κ. Το προπεριγραφόμενο ακίνητο περιήλθε στον ενάγοντα με τη μεταγραφή του υπ' αριθ. .../1979 συμβολαίου, που συνέταξε ο συμβολαιογράφος Κ. Τ., ως τότε συμ/φος Π. Με την υπ' αριθ. .../2003 πράξη συστάσεως διηρημένων ιδιοκτησιών επί οικοδομών, που συνέταξε ο ίδιος ως άνω συμβολαιογράφος και μεταγράφηκε νόμιμα, ο ενάγων και ο έτερος συγκύριος του άνω ακινήτου συνέστησαν επ' αυτού κάθετη ιδιοκτησία, κατά την έννοια των διατάξεων του ν. 3741/1929, ν.δ. 1024/1971 και των αρθ. 1002 και 1117 ΑΚ, και δημιουργήθηκαν έτσι δύο χωριστές διακεκριμένες ιδιοκτησίες υπό τα στοιχεία Ε1 και Ε2. Στην αποκλειστική κυριότητα του ενάγοντα με τη μεταγραφή της άνω πράξης περιήλθε η υπό στοιχείο Ε1 αυτοτελής και διακεκριμένη ιδιοκτησία, εμβαδού 1.056,95 τμ, στην οποία αναλογούν τα 496,85/1000 εξ αδιαιρέτου του προπεριγραφόμενου ακινήτου, που συνορεύει Ανατολικά με την υπό στοιχείο Ε2 κάθετη ιδιοκτησία του Α.Π. - Ε. Μ., Δυτικά με ιδιοκτησία Α.Μ., Βόρεια με δημοτικό δρόμο και Νότια με ιδιοκτησία Σ.Κ. Το ακίνητο αυτό βρίσκεται εκτός σχεδίου εντός ζώνης, από τη βόρεια πλευρά συνορεύει με δημοτική οδό και πέραν της οδού αυτής διέρχεται η ΕΟ Τ. - Α. Ο ενάγων, προτιθέμενος να αξιοποιήσει την περιελθούσα σ' αυτόν διακεκριμένη ιδιοκτησία, απεφάσισε την ανέγερση οικίας και για το λόγο αυτό ανέθεσε στον πολιτικό μηχανικό Μ. Μ. την εκπόνηση της σχετικής μελέτης, με βάση την οποία θα εκδιδόνταν και η σχετική οικοδομική άδεια από την αρμόδια Διεύθυνση Πολεοδομίας, ανέθεσε δε

επίσης σ' αυτόν την επίβλεψη του μέλλοντος να αναγερθεί κτίσματος. Ο τελευταίος κατέθεσε τη σχετική μελέτη στη Διεύθυνση Πολεοδομίας της Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης Τ., συνοδευόμενη από τα σχετικά τοπογραφικά διαγράμματα και στη συνέχεια εκδόθηκε η υπ' αριθ. .../12.2.2004 οικοδομική άδεια, σύμφωνα με την οποία θα ανεγυρόταν επί του οικοπέδου οικία με καλυπτόμενη επιφάνεια 99,30 τμ, αποτελούμενη από ισόγειο όροφο εμβαδού 99,30 τμ και υπόγειο. Περαιτέρω, από τα ίδια αποδεικτικά στοιχεία αποδείχθηκε ότι ο Μ. Μ. επρόκειτο να αναλάβει και την κατασκευή της οικίας του ενάγοντος, πλην όμως τελικώς δεν επετεύχθη συμφωνία και για το λόγο αυτό ο τελευταίος ανέθεσε την κατασκευή της στον εναγόμενο αρχιτέκτονα μηχανικό Δ. Τ., ο οποίος ανέλαβε επίσης την τροποποίηση της άνω άδειας ως προς το ύψος της οικοδομής και συγκεκριμένα του υπογείου, αντί αμοιβής 3.300 Ε, η οποία και καταβλήθηκε από τον ενάγοντα στον εναγόμενο Δ. Τ. την 1.7.2005. Έτσι στις 12.7.2005 συνήφθη μεταξύ των διαδίκων έγγραφη σύμβαση έργου, σε εκτέλεση της οποίας ο ενάγων - εναγόμενος, ήδη εκκαλών εφεσίβλητος Χ. Θ., ανέθεσε στον εναγόμενο - ενάγοντα, ήδη εφεσίβλητο εκκαλούντα Δ. Τ., την κατασκευή οικίας επί της άνω διαιρητής ιδιοκτησίας. Κατά τους όρους της συμβάσεως αυτής ο τελευταίος ανέλαβε να κατασκευάσει, σύμφωνα με την άνω υπ' αριθ. .../2004 οικοδομική άδεια, όπως θα τροποποιείτο, οικία αποτελούμενη από ισόγειο όροφο εμβαδού 99,30 τμ και υπόγειο όροφο ίδιου εμβαδού (όροι 1 και 1.1). Η αμοιβή του εργολάβου για το έργο αυτό συμφω-

νήθηκε στο ποσό των 140.865 Ε, θα καταβαλλόταν δε με την πρόοδο των εργασιών και θα καλυπτόταν στο σύνολό της από προϊόν δανείου, το οποίο θα ελάμβανε ο Χ. Θ. από την ΕΤΕ. Το έργο συμφωνήθηκε να παραδοθεί από τον εργολάβο πλήρως αποπερατωμένο το Σεπτέμβριο του 2006, με δυνατότητα να καθυστερήσει η παράδοσή του για ένα ακόμη μήνα, ήτοι μέχρι τον Οκτώβριο του 2006. Περί τα μέσα Ιουλίου του 2005, και πριν ο εργολάβος μεριμνήσει για την τροποποίηση της άνω οικοδομικής άδειας και την κατάθεση στην αρμόδια πολεοδομική αρχή της σχετικής δήλωσης του εργοδότη περί αναθέσεως σ' αυτόν και της επίβλεψης της υπό ανέγερση οικοδομής, ο εναγόμενος - ενάγων εργολάβος έκανε έναρξη των εργασιών ανέγερσης του έργου και συγκεκριμένα προέβη στη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου, στην κατασκευή θεμελίωσης, στη ρίψη μπετόν καθαριότητας και την κατασκευή των περιμετρικών τοίχων του υπογείου από οπλισμένο σκυρόδεμα. Ο εργολάβος, όμως, κατά παράβαση της άνω οικοδομικής άδειας, προέβη στη θεμελίωση και ανέγερση της οικοδομής όχι στη θέση που προβλεπόταν από την άδεια αυτή, αλλά σε εντελώς διάφορη θέση, ήτοι βορειότερα και πλησιέστερα προς τη δημοτική οδό που διέρχεται από το βόρειο όριο του οικοπέδου. Στο μεταξύ, ο άνω πολιτικός μηχανικός Μ. Μ., στον οποίο είχε ανατεθεί από το Χ. Θ. η εκπόνηση της μελέτης, με βάση την οποία εκδόθηκε η άνω οικοδομική άδεια και η επίβλεψη της υπό ανέγερση οικίας, πληροφορήθηκε ότι ήδη έγινε έναρξη των εργασιών για την κατασκευή της οικίας αυτής και με την από 25.7.2005 δήλωσή του προς τη

Δ/ση Πολοδομίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Τ. δήλωσε ότι παραιτείται από επιβλέπων μηχανικός "... της οικοδομής του κ. Χ. Θ. στο Π. Τ., αρ. αδειάς .../2004, διότι ο ιδιοκτήτης προέβη σε έναρξη εργασιών χωρίς να ειδοποιηθώ, ώστε να ασκήσω τον απαιτούμενο έλεγχο.", όπως κατά λέξη αναφέρει στη δήλωσή του αυτή. Εξ αιτίας της υποβολής της άνω δήλωσης παραίτησης, με το υπ' αριθ. πρωτ. .../26.7.2005 έγγραφο της Δ/σης Πολοδομίας Ν.Α. Τ. προς το Α.Τ. Π. διατάχθηκε η διακοπή των εργασιών, γιατί, ως αναφέρεται στο έγγραφο αυτό, "... ο πολιτικός μηχανικός Μ. Μ. παραιτήθηκε από την επίβλεψη της οικοδομής". Μετά από αυτά διενεργήθηκε αυτοψία από αρμόδιο υπάλληλο της πολοδομίας και διακόπηκαν επ' αόριστον οι οικοδομικές εργασίες, η οικοδομή δε κρίθηκε αυθαίρετη και κατεδαφιστέα λόγω της θεμελιώσεώς της σε θέση διάφορη από εκείνη που προβλεπόταν στην ως άνω άδεια. Συγκεκριμένα, στο υπ' αριθ. πρωτ. .../24.11.2005 έγγραφο της Δ/σεως Πολοδομίας ΝΑ Τ. προς τον εργοδότη, ενάγοντα της υπό στοιχείο 1 αγωγής, αναφέρεται ότι, μετά από αυτοψία του αρμοδίου υπαλλήλου της υπηρεσίας, διαπιστώθηκε ότι "... η οικοδομή βρισκόταν στο στάδιο κατασκευής των περιμετρικών τοιχίων του υπογείου, αλλά σε λάθος θέση σε σχέση με την υπ' αριθ. .../2004 οικοδομική άδεια και μάλιστα σε απόσταση από τον άξονα του Εθνικού δρόμου μικρότερη από την επιτρεπόμενη". Περαιτέρω, από τα ίδια αποδεικτικά στοιχεία αποδείχθηκε ότι όταν ο εναγόμενος πληροφορήθηκε την εντολή διακοπής των εργασιών, απευθύνθηκε στο διευθυντή του αρμόδιου

Πολοδομικού Γραφείου για το πρόβλημα που ανέκυψε. Παρά όμως την κατά τα άνω διακοπή των εργασιών ανέγερσης και τη γνώση του θέματος τούτου εκ μέρους του εναγομένου εργολάβου, στις 1.8.2005 ζητήθηκε με αίτημα του τελευταίου η πιστοποίηση της προόδου των εργασιών κατασκευής του έργου από τον αρμόδιο προς τούτο μηχανικό της δανειστρίας Τράπεζας ΕΤΕ. Έτσι εκταμιεύτηκε η πρώτη δόση του δανείου, το οποίο αυτός θα ελάμβανε για την κατασκευή του έργου, ποσού 42.700 Ε, τούτο δε καταβλήθηκε απ' ευθείας στον εργολάβο, όπως άλλωστε προκύπτει και από την από 1.8.2005 απόδειξη είσπραξης της ΕΤΕ. Μετά από αυτά, ο ενάγων της υπό στοιχείο 1 αγωγής, μαζί με τη σύζυγό του, μετέβη στα Τ. στις 5.8.2005 και επισκέφθηκε τον εναγόμενο εργολάβο στο γραφείο του, ο οποίος τον ενημέρωσε για το πρόβλημα που είχε πλέον προκύψει και καθιστούσε αδύνατη τη συνέχιση του έργου. Κατά την επίσκεψη του αυτή ο ενάγων μετέβη και στο Π., όπου διαπίστωσε ότι ο εργολάβος κατά τη θεμελίωση της οικοδομής εντός του ακινήτου του δεν εφάρμοσε την εγκεκριμένη μελέτη της υπ' αριθ. .../2004 οικοδομικής άδειας και συγκεκριμένα παραβίασε την απόσταση αυτής από τα όρια του οικοπέδου, δηλαδή, ενώ έπρεπε η οικοδομή να απέχει από το όριο του οικοπέδου με τη δημοτική οδό 12,00 μ., ο εναγόμενος τοποθέτησε την οικοδομή σε απόσταση μόλις 2,00 μ. Επίσης, διαπίστωσε ότι ο εναγόμενος δεν είχε προβεί στην τροποποίηση της άνω οικοδομικής άδειας ως προς το ύψος του υπογείου, όπως είχαν συμφωνήσει, ούτε είχε καταθέσει στην αρμόδια Πολοδομική Αρχή ότι είναι

αυτός πλέον ο επιβλέπων μηχανικός του έργου. Μετά από την ανώμαλη εξέλιξη αυτή της συμβάσεως, ο εργολάβος, εναγόμενος της υπό στοιχείο 1 αγωγής και ενάγων της υπό στοιχείο 2, με την από 29.8.2005 εξώδικη δήλωσή του, που επέδωσε νομότυπα στον εργοδότη, κατήγγειλε τη μεταξύ αυτού και του τελευταίου συναφθείσα σύμβαση έργου, στη δήλωση δε αυτή αναφέρει ότι είναι πλέον αδύνατη η συνέχιση της κατασκευής του έργου αυτού, γιατί η άνω άδεια είναι άκυρη, αφού μετά από εξέταση του φακέλου της σχετικής μελέτης, με βάση την οποία εκδόθηκε η άνω οικοδομική άδεια από την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία, διαπιστώθηκε πως η απόσταση της ελάχιστης κάθετης απόστασης από τον άξονα της ΕΟ Ε.-Π.-Ν. ήταν μικρότερη της προβλεπόμενης από τις σχετικές πολεοδομικές διατάξεις. Στη συνέχεια, ο εργοδότης επέδωσε στον εργολάβο την από 12.9.2005 εξώδικη δήλωση, στην οποία αναφέρει ότι ο τελευταίος προέβη στην έναρξη των εργασιών χωρίς να τον ενημερώσει και χωρίς να προβεί στην τροποποίηση της οικοδομικής άδειας, θεμελίωσε δε την οικοδομή κατά παράβαση της αναληφθείσης από αυτόν υποχρεώσεως να προβεί στην ανέγερση της οικοδομής σύμφωνα με τη νομίμως εκδοθείσα υπ' αριθ. .../2004 οικοδομική άδεια, σε διαφορετικό σημείο του ακινήτου από αυτό που προβλεπόταν από την εν λόγω άδεια, ζήτησε δε να του επιστρέψει το ποσό της αμοιβής που έλαβε και να προβεί στην καθάρωση του κτίσματος, το οποίο είχε κριθεί αυθαίρετο και κατεδαφιστέο. Ο εργολάβος (εναγόμενος της υπό στοιχείο 1 αγωγής) δεν ανταποκρίθηκε και εγκατέλειψε το έργο, το οποίο κατά

τους όρους της μεταξύ τους συμβάσεως είχε αναλάβει να εκτελέσει σύμφωνα με τη σχετική εδαφοτεχνική μελέτη που είχε εκπονηθεί και σύμφωνα με τη μελέτη, με βάση την οποία είχε εκδοθεί η υπ' αριθ. .../2004 οικοδομική άδεια. Η θεμελίωση όμως της οικοδομής από τον εργολάβο, ως προαναφέρεται, έγινε σε θέση διάφορη από αυτή που προέβλεπε η εν λόγω άδεια και σε απόσταση μόλις δύο μέτρων από τη δημοτική οδό που διέρχεται από το βόρειο όριο του ακινήτου. Ο εναγόμενος βέβαια ισχυρίζεται ότι προέβη στη θεμελίωση της οικοδομής σε σημείο διάφορο του προβλεπόμενου από την άνω οικοδομική άδεια μετά από σχετική συμφωνία με τον εργοδότη, πλην όμως τέτοιου είδους συμφωνία δεν αποδείχθηκε, ούτε αποδείχθηκε επίσης ότι έπραξε τούτο μετά από εντολή του εργοδότη. Στην άνω ενέργεια προδήλως προέβη ο εργολάβος με σκοπό να μειώσει το κόστος κατασκευής της οικοδομής, αφού, λόγω του επικλινούς του εδάφους του άνω ακινήτου, για τη διαμόρφωση της θέσης που τελικώς θεμελιώθηκε η οικοδομή απαιτούντο λιγότερες εργασίες αντιστήριξης και χωματουργικές και τούτο βέβαια συνεπάγεται χαμηλότερο κόστος.

Ισχυρίζεται, περαιτέρω, ο εναγόμενος εργολάβος ότι τα ελαττώματα αυτά του έργου οφείλονται σε υπαιτιότητα του εργοδότη, ο οποίος από την αρχή γνώριζε πως η ως άνω οικοδομική άδεια εκδόθηκε με βάση ψευδείς επιμετρήσεις, ήτοι κατά παράβαση του αρθ. 2 παρ. 1β του π.δ. 209/1998 (ΦΕΚ Α' 169/15.7.1998), με το οποίο ορίζεται ότι η ελάχιστη απόσταση των κτιρίων από τους άξονες των οδών στο Δευτερεύον Εθνικό Οδικό Δί-

κτυο είναι 45 μ., και πως εν προκειμένω η απόσταση της οικοδομής από τον άξονα της ΕΟ Α.-Τ. στην πραγματικότητα ήταν μικρότερη από την εμφανιζόμενη στη σχετική μελέτη, με βάση την οποία εκδόθηκε η άνω οικοδομική άδεια. Τούτο όμως δεν ήταν δυνατόν να γνωρίζει εξ αρχής ο εργοδότης, ενώ αντίθετα είναι βέβαιο ότι γνώριζε τούτο εξ αρχής ο εναγόμενος, ο οποίος, λόγω της ιδιότητός του ως αρχιτέκτονας μηχανικού, ακόμη και με απλή επιμέτρηση μπορούσε να διαπιστώσει αν η απόσταση της οικοδομής, όπως εμφανιζόταν στη σχετική μελέτη, ήταν σύμφωνη με τις άνω διατάξεις. Αντίθετα, ο εργοδότης δεν διέθετε τις απαιτούμενες γνώσεις, ούτε ήταν δυνατόν, ως χημικός μηχανικός, να γνωρίζει τις κείμενες περί αποστάσεων πολεοδομικές διατάξεις, ούτε διέθετε ανάλογη εμπειρία, άλλωστε ο ενάγων είχε αναθέσει την εκπόνηση της σχετικής μελέτης, με βάση την οποία εκδόθηκε η σχετική οικοδομική άδεια στον πολιτικό μηχανικό Μ. Μ., ο οποίος είχε τη σχετική γνώση και εμπειρία. Έτσι αυτός ανέθεσε στη συνέχεια την κατασκευή της άνω οικοδομής στον εναγόμενο, δοθέντος ότι είχε ήδη εκδοθεί η άνω υπ' αριθ. .../2004 οικοδομική άδεια του αρμόδιου πολεοδομικού γραφείου και φυσικά δεν ήταν δυνατόν να γνωρίζει ο εργοδότης ότι ενδεχομένως αυτή έπασχε ακυρότητας, όταν είχε τηρήσει τις απαραίτητες διαδικασίες εκδόσεώς της. Άλλωστε δεν αποδείχθηκε ότι ο εργολάβος είχε οποιαδήποτε αντίρρηση στις οδηγίες του εργοδότη να κατασκευάσει την οικοδομή σύμφωνα με την άδεια αυτή, ούτε ότι αυτός επισήμανε στον τελευταίο πως σε περίπτωση παραβίασης των εν λόγω διατάξεων,

υφίσταται ο κίνδυνος η υπό ανέγερση οικοδομή να χαρακτηριστεί αυθαίρετη και κατεδαφιστέα.

Επίσης, δεν αποδείχθηκε ότι ο εναγόμενος μόλις αντιλήφθηκε πως η εν λόγω οικοδομική άδεια είχε εκδοθεί, ως ισχυρίζεται, κατά παράβαση των άνω πολεοδομικών διατάξεων ενημέρωσε άμεσα, ως όφειλε, τον εργοδότη και επισήμανε το βέβαιο κίνδυνο εμφανίσεως ελαττωμάτων στο έργο. Αντίθετα, ως προαναφέρεται, ο εργολάβος, αντί να απόσχει από κάθε οικοδομική εργασία μετά τη διαπίστωση της πλημμέλειας της οικοδομικής αυτής άδειας, προέβη άμεσα στην έναρξη των εργασιών για την εκτέλεση του έργου, χωρίς μάλιστα να προβεί στην τροποποίησή της, όπως είχε συμφωνηθεί, και χωρίς να υποβάλλει στην Πολεοδομική αρχή τη σχετική δήλωση ότι αυτός πλέον είναι ο επιβλέπων μηχανικός του έργου. Το γεγονός ότι ο εναγόμενος, ως επιβλέπων μηχανικός, δεν επισήμανε άμεσα, ως όφειλε, στον ενάγοντα εργοδότη για τις τυχόν πλημμέλειες της οικοδομικής άδειας ενισχύεται και από την υπ' αριθ. .../2006 απόφαση του αρμόδιου πειθαρχικού οργάνου του ΤΕΕ, κινηθείσης της πειθαρχικής διαδικασίας μετά από αναφορά του ενάγοντος Χ. Θ., με την οποία κρίθηκε ένοχος των πειθαρχικών αδικημάτων που προβλέπονται και τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του αρθ. 30 παρ. 1 του από 27/11-14.12.1926 π.δ. "περί κωδικοποίησης των περί συστάσεως του ΤΕΕ κειμένων διατάξεων", όπως τροποποιήθηκε με το αρθ. 1 του ν.δ. 783/1970. Στον εναγόμενο επιβλήθηκε από το άνω πειθαρχικό όργανο η ποινή της επίπληξης, γιατί, ως αναφέρεται, εκτός των άλλων,

στη σχετική απόφαση: “Επειδή ο εγκαλούμενος κ. Δ. Τ. δεν τοποθέτησε το κτίσμα στην προβλεπόμενη από τη νομοθεσία απόσταση από την εκεί Εθνική οδό, γεγονός που συνιστά σαφή πολεοδομική παράβαση, αλλά ούτε και στην προβλεπόμενη από την οικοδομική άδεια θέση εντός του οικοπέδου, οπότε και πάλι βέβαια δεν θα τηρούνταν η προβλεπόμενη από τη νομοθεσία απόσταση από την εκεί Εθνική οδό, τουλάχιστον όμως αυτός θα είχε εφαρμόσει τη με ευθύνη άλλων εκδοθείσα οικοδομική άδεια. Επειδή ο εγκαλούμενος κ. Δ. Τ. όφειλε αμέσως μόλις διαπίστωσε τα προβλήματα στο ακίνητο ως Επιβλέπων να ενημερώσει τον ιδιοκτήτη για τα προβλήματα και τις συνέπειες αυτών και να απόσχει από κάθε κατασκευαστική ενέργεια...”.

Από τα ίδια αποδεικτικά στοιχεία αποδείχθηκε περαιτέρω ότι στη συνέχεια η οικοδομή καθαιρέθηκε, ο εναγόμενος δε στις 28.3.2006 κατέθεσε αίτηση στο τμήμα ελέγχου κατασκευών και χορηγήσεως οικοδομικών αδειών της Διεύθυνσης Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος της Ν.Α. Τ., με την οποία ζήτησε την ανάκληση της υπ’ αριθ. .../2004 οικοδομικής άδειας. Με το υπ’ αριθ. πρωτ. .../3.4.2006 έγγραφο, η ανωτέρω υπηρεσία απάντησε ότι, μετά από αυτοψία υπαλλήλου της υπηρεσίας τους, διαπιστώθηκε πως καθαιρέθηκαν τα περιμετρικά τοιχία του υπογείου, που κατασκευάστηκαν σε διαφορετική θέση σε σχέση με την υπ’ αριθ. .../2004 οικοδομική άδεια, και, επειδή η άδεια είναι σε ισχύ και υπάρχει δυνατότητα αναθεώρησής της, δεν συντρέχει λόγος ανάκλησής της, καθώς και ότι η επ’ αόριστο διακοπή εργασιών συνιστά ανάκληση της οικοδομι-

κής αδειάς. Μετά την κατεδάφιση του άνω αυθαιρέτου κτίσματος εκπονήθηκε νέα μελέτη από την αρχιτέκτονα μηχανικό Γ. Χ. και με βάση αυτή εκδόθηκε η υπ’ αριθ. .../2006 άδεια οικοδομής, με την οποία αναθεωρήθηκε η υπ’ αριθ. .../2004 οικοδομική άδεια ως προς τη θέση του κτίσματος στο άνω ακίνητο του ενάγοντος και το περιτύπωμα αυτού, ήτοι την προβολή του κτίσματος στο έδαφος.

Από τα ανωτέρω αποδεικνύεται ότι ο ενάγων κατάρτισε με τον εναγόμενο την ένδικη σύμβαση έργου, περιεχόμενο της οποίας αποτέλεσε η ανέγερση οικίας του σε εφαρμογή της υπ’ αριθ. .../2004 οικοδομικής άδειας, η οποία είχε εκδοθεί από το αρμόδιο πολεοδομικό γραφείο μετά την εκπόνηση της σχετικής μελέτης, την οποία είχε αναθέσει ο ενάγων αυτός στον έχοντα τις σχετικές γνώσεις πολιτικό μηχανικό Μ. Μ., είναι δε πρόδηλο ότι ο ίδιος δεν ήταν δυνατόν να γνωρίζει ότι η άδεια αυτή έπασχε ακυρότητας, αφού δεν είχε τις σχετικές προς τούτο γνώσεις, αλλά και την ανάλογη εμπειρία, σε αντίθεση με τον εναγόμενο, ο οποίος ευχερώς μπορούσε να αντιληφθεί, λόγω της ειδικότητός του και της εμπειρίας του, τα ελαττώματα αυτής και όχι μόνο δεν έφερε οποιαδήποτε αντίρρηση στην εφαρμογή αυτής, αλλά προέβη άμεσα στην έναρξη των εργασιών για την εκτέλεση του έργου, αλλά και σε περαιτέρω παραβάσεις των πολεοδομικών διατάξεων. Με βάση τα ανωτέρω, ο ισχυρισμός του εναγομένου αυτού ότι ο ίδιος δεν έχει ευθύνη για τα ελαττώματα του επιδίκου έργου, αλλά ότι αυτά οφείλονται σε υπαιτιότητα του ενάγοντα εργοδότη, πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος. Κατ’ ακολουθία, αφού

τα ελαττώματα αυτά καθιστούσαν άχρηστο το έργο, ο ενάγων δικαιούται να αξιώσει αποζημίωση, λόγω μη εκπληρώσεως της παροχής εκ μέρους του εναγομένου της υπό στοιχείο 1 αγωγής.

Από τα ίδια αποδεικτικά στοιχεία αποδείχθηκε ότι ο ενάγων της αγωγής αυτής από τη μη εκτέλεση της ένδικης συμβάσεως υπέστη ζημία για την ανόρθωση της οποίας ευθύνεται ο εναγόμενος. Ειδικότερα, ο ενάγων της υπό στοιχείο 1 αγωγής κατέβαλε στον εναγόμενο ως αμοιβή το ποσό των 3.300 Ε για την τροποποίηση της άνω οικοδομικής άδειας, ενέργεια στην όμως ουδέποτε προέβη ο τελευταίος, ζημιώνοντας έτσι τον εργοδότη κατά το εν λόγω ποσό, ο εργολάβος εισέπραξε απευθείας από την ΕΤΕ το ποσό των 42.700 Ε, με συνέπεια ο ενάγων να υποστεί ισόποση ζημία. Επίσης, ο ενάγων ζημιώθηκε κατά το ποσό των 5.759,60 Ε, αφού υποχρεώθηκε να προβεί στην καθάρωση του αυθαιρέτου κτίσματος και στη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου, καταβάλλοντας το ποσό των 4.000 Ε και 840 Ε αντίστοιχα, ήτοι 4.840 Ε και μαζί με την αναλογία του ΦΠΑ από 919,96 Ε (βλ. .../5.10.2005 τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών του εργολάβου χωματουργικών και τεχνικών έργων Κ. Τ.).

Περαιτέρω, δεν αποδείχθηκε από τα ίδια πιο πάνω αποδεικτικά στοιχεία ότι ο ενάγων της αγωγής αυτής, συνεπεία της ανώμαλης εξέλιξης της ένδικης συμβάσεως έργου και της μη εκπληρώσεως της παροχής εκ μέρους του εναγομένου, υποχρεώθηκε να διαμείνει στην Α., γιατί ματαιώθηκε, ως ισχυρίζεται, η δυνατότητά του να μεταστεγασθεί στο Π., προτιθέμενος να χρησιμοποιήσει την εν λόγω οικία

ως κύρια κατοικία του, ως ισχυρίζεται. Συνεπώς, τα αιτούμενα με την αγωγή κονδύλια για δαπάνες μεταστεγάσεως σε νέα μισθωμένη οικία ύψους 2.800 Ε, όπως και αυτό της καταβολής μισθωμάτων για χρονικό διάστημα 24 μηνών, ήτοι 1.11.2006 και εφεξής, ύψους 16.152 Ε, πρέπει να απορριφθούν ως ουσιαστικά αβάσιμα. Εξάλλου, το αιτούμενο επίσης με την αγωγή κονδύλιο ύψους 6.656 Ε, που αφορά την καταβολή εκ μέρους του για το χρονικό διάστημα από 1.9.2005 μέχρι την άσκηση της αγωγής προς τη δανειστρία Τράπεζα ΕΤΕ των τοκοχρεωλυτικών δόσεων για την αποπληρωμή του ποσού του δανείου ύψους 42.700 Ε, που εκταμιεύθηκε και εισπράχθηκε από τον εναγόμενο, πρέπει επίσης να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμα. Και τούτο γιατί αφ' ενός μεν ήδη ο εναγόμενος υποχρεώνεται στην καταβολή ολοκλήρου του εκταμιευθέντος ποσού του δανείου, αφ' ετέρου η αποπληρωμή του δανείου σε κάθε περίπτωση θα βάρυνε το δανειολήπτη ενάγοντα και δεν συνδέεται αιτιωδώς με τη ζημία του τελευταίου από τη μη εκτέλεση της συμβάσεως, αφού ήδη το ποσό αυτό έχει ήδη εκπέσει από το συνολικό ποσό του δανείου που έχει ληφθεί. Τέλος, το αιτούμενο με την αγωγή κονδύλιο ύψους 6.405 Ε, το οποίο απαιτείται για την κατασκευή νέας οικίας, λόγω της επελθούσης, κατά τους ισχυρισμούς του ενάγοντος, στο μεταξύ ανατίμησης των υλικών και των ημερομισθίων, πρέπει επίσης να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμα, γιατί δεν αποδείχθηκε ότι ο ενάγων υπέστη οποιαδήποτε ζημία από την αιτία αυτή.

Με βάση τα ανωτέρω, ο εναγόμενος της υπό στοιχείο 1 αγωγής εργολάβος έ-

χει υποχρέωση να καταβάλει στον ενάγοντα αυτής, ως αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη ο τελευταίος από τη μη εκπλήρωση της συμβάσεως, το συνολικό ποσό των $(3.300,30 + 42.700 + 5.759,60) = 51.759,90$ €, ποσό κατά το οποίο η υπό στοιχείο 1 αγωγή ελέγχεται ουσιαστικά βάσιμη. Έσφαλε, συνεπώς, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο με την εκκαλουμένη απόφαση έκανε κατά ένα μέρος δεκτή την αγωγή αυτή ως βάσιμη στην ουσία της και υποχρέωσε τον εναγόμενο της αγωγής αυτής να καταβάλλει στον ενάγοντα το ποσό των 62.359,60 €, αντί του ορθού ποσού των 51.759,90 €, γι' αυτό και ο λόγος της υπό στοιχ. β' εφέσεως του Δ.. Τ., κατά το μέρος που αφορά την εν λόγω αγωγή, περί κακής εκτίμησης των αποδείξεων ως προς το ύψος της ζημίας που υπέστη ο ενάγων εργοδότης, πρέπει να γίνει δεκτός ως ουσιαστικά βάσιμος {...}.

326/2010

Πρόεδρος: Κων. Παπασταματίου

Εισηγήτρια: Μαρία Τζέρμπου

Δικηγόροι: Σπυρ. Αναγνωστάκης, Ελευθερία Μουντούλια-Τσόπελα, Δημ. Γιαννακόπουλος

Επί ύπαρξης πραγματικών ελαττωμάτων ή έλλειψης ιδιοτήτων τα δικαιώματα για διόρθωση ή αντικατάσταση, μείωση του τιμήματος και υπαναχώρηση συρρέουν εκλεκτικά υπέρ του αγοραστή.

Κατά γένος ορισμένο είναι το πράγμα, που, ανεξάρτητα αν είναι αντικαταστατό ή όχι, προσδιορίζεται με τα γενικά γνωρίσματα της κατηγορίας στην οποία ανήκει, καθώς και όταν ο προσδιορισμός κατά

γένος γίνεται συμβατικά και από άλλα γνωρίσματα.

Επί έλλειψης συμφωνημένης ιδιότητας του πωληθέντος που δεν είναι κατά γένος ορισμένο, αξίωση αποζημίωσης του αγοραστή για μη εκτέλεση της σύμβασης αν η έλλειψη υπάρχει τόσο κατά την κατάρτιση της πώλησης όσο και κατά την παράδοση του πωληθέντος στον αγοραστή, ενώ αν είναι κατά γένος ορισμένο, αξίωση αποζημίωσης του αγοραστή και αν η συμφωνημένη ιδιότητα λείπει μόνο κατά το χρόνο παράδοσης.

Κρίση ότι δεν υπήρξε ελαττωματικότητα των πωληθέντων φυτών και ότι η μη ανάπτυξη ή μη αποδοτικότητα αυτών οφείλεται σε πλημμελή καλλιεργητική πρακτική του αγοραστή.

{...}Σύμφωνα με τις διατάξεις των αρθ. 534, 535 ΑΚ, όπως αυτά αντικαταστάθηκαν με το αρθ. 1 ν. 3043/21.8.2002, ο πωλητής ευθύνεται αν κατά το χρόνο που ο κίνδυνος μεταβαίνει στον αγοραστή, το πράγμα που πουλήθηκε έχει πραγματικά ελαττώματα ή δεν έχει τις συμφωνημένες ιδιότητες. Το πράγμα δεν ανταποκρίνεται στη συνομολογημένη σύμβαση ιδίως αν: 1) δεν ανταποκρίνεται στην περιγραφή που έχει γίνει από τον πωλητή ή στο δείγμα ή υπόδειγμα που ο πωλητής είχε παρουσιάσει στον αγοραστή, 2) δεν είναι κατάλληλο για το σκοπό της συγκεκριμένης σύμβασης και ιδιαίτερα για τη σύμφωνη με το σκοπό αυτόν ειδική χρήση, 3) δεν είναι κατάλληλο για τη χρήση για την οποία προορίζονται συνήθως πράγματα της ίδιας κατηγορίας, 4) δεν έχει την ποιότητα ή την απόδοση που ο αγοραστής ευλόγως προσδοκά από

πράγματα της ίδιας κατηγορίας, λαμβάνοντας υπόψη και τις δημόσιες δηλώσεις του πωλητή, του παραγωγού ή του αντιπροσώπου, εκτός αν ο πωλητής δεν γνώριζε, ούτε όφειλε να γνωρίζει τη σχετική δήλωση. Η μη ανταπόκριση του πράγματος στη σύμβαση, δηλαδή η ύπαρξη πραγματικών ελαττωμάτων ή η έλλειψη συνολοποιημένων ιδιοτήτων παρέχουν κατά πρώτο λόγο στον αγοραστή, σε κάθε είδους πώληση και ανεξάρτητα από οποιασδήποτε μορφής υπαιτιότητα του πωλητή, τα δικαιώματα για: α) διόρθωση ή αντικατάσταση του πράγματος (αρθ. 540 αρ. 1 ΑΚ), β) μείωση του τιμήματος (αρθ. 540 αρ. 2 ΑΚ), γ) υπαναχώρηση από τη σύμβαση της πώλησης (αρθ. 540 αρ. 3 ΑΚ) και σωρευτικά δ) αποζημίωση (αρθ. 543 ΑΚ). Τα δικαιώματα για διόρθωση ή αντικατάσταση του πράγματος με άλλο, μείωση του τιμήματος και υπαναχώρηση από τη σύμβαση της πώλησης συρρέουν εκλεκτικά υπέρ του αγοραστή και μάλιστα χωρίς ιεραρχική διαβάθμιση μεταξύ τους (Εισηγητική Έκθεση του ν. 3043/2002). Περαιτέρω, κατά γένος ορισμένο είναι το πράγμα, που, ανεξάρτητα αν είναι αντικαταστατό ή όχι, προσδιορίζεται με τα γενικά γνωρίσματα της κατηγορίας στην οποία ανήκει καθώς και όταν ο προσδιορισμός κατά γένος γίνεται κατά τη βούληση των μερών και από άλλα, πλην των ιδιοτήτων της κατηγορίας, γνωρίσματα (ΑΠ 1709/99 Δνη 41. 1035). Στην πώληση πράγματος ορισμένου κατά γένος, αν κατά το χρόνο που ο κίνδυνος μεταβαίνει στον αγοραστή λείπει η συμφωνημένη ιδιότητα, ο αγοραστής έχει το δικαίωμα, αντί για την αναστροφή ή τη μείωση του τιμήματος ή την παροχή άλλου πράγματος,

να απαιτήσει αποζημίωση για τη μη εκτέλεση της συμβάσεως και τον κίνδυνο για την τυχαία καταστροφή ή τη χειροτέρευση του φέρει ο αγοραστής. Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών προκύπτει ότι, λόγω ελλείψεως συμφωνημένης ιδιότητας του πωληθέντος πράγματος, που δεν είναι κατά γένος ορισμένο, αξίωση αποζημίωσης του αγοραστή για μη εκτέλεση της συμβάσεως παρέχεται, εάν η έλλειψη αυτή υπάρχει τόσο κατά την κατάρτιση της συμβάσεως πώλησεως, όσο και κατά το χρόνο παραδόσεως του πωληθέντος στον αγοραστή, ενώ αν το πωληθέν είναι κατά γένος ορισμένο πράγμα, αξίωση αποζημίωσης για μόνη την παραπάνω έλλειψη παρέχεται στον αγοραστή και αν η συμφωνημένη ιδιότητα λείπει μόνο κατά το χρόνο μεταβάσεως του κινδύνου σε αυτόν, δηλαδή κατά το χρόνο που παραδίδεται το πράγμα, όχι όμως και κατά το χρόνο συνάψεως της συμβάσεως πώλησεως (ΕφΑθ 74/08 Νόμος).

Στην προκειμένη περίπτωση, η κρινόμενη αγωγή με το ως άνω περιεχόμενο και αιτήματα είναι πλήρως ορισμένη, αφού περιέχει τα αναγκαία κατά νόμο στοιχεία και τα πραγματικά περιστατικά, σύμφωνα με το αρθ. 216 παρ. 1 ΚΠολΔ, που θεμελιώνουν τις επίδικες αξιώσεις του ενάγοντος κατά του εναγομένου από παράβαση συμβάσεως πώλησεως και ο σχετικός ισχυρισμός του εναγομένου, τον οποίο παραδεκτά πρότεινε πρωτοδίκως και επαναφέρει με λόγο έφεσης, με τον οποίο αυτός παραπονεείται για αοριστία της αγωγής, πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλουμένη απόφασή του δέχθηκε τα ίδια, δεν έσφαλε και ο

σχετικός λόγος έφεσης του εναγομένου πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος.

Από τις καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Ο ενάγων είναι παραγωγός αγροτικών προϊόντων από το έτος 1991, ενώ παράλληλα, κατέχοντας τη με αριθ. .../29.7.1998 άδεια της Διεύθυνσης Εμπορίου και Τουρισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μ., συμμετέχει στις Λαϊκές αγορές του Νομού Μ. ως πωλητής οπωρολαχανικών. Στα πλαίσια ενάσκησης των ως άνω δραστηριοτήτων του προέβη το Σεπτέμβριο του 2003 σε μίσθωση αγροτικών ακινήτων συνολικής έκτασης 20.500 τμ, δυνάμει των με αριθ. .../22.9.2003 μισθωτηρίων συμβολαίων αγροτικών ακινήτων, της συμβολαιογράφου Ε.Α.Κ., που νόμιμα μεταγράφηκαν. Για την καλλιέργεια των ως άνω κτημάτων προέβη στην αγορά μεγάλης ποσότητας φυτών από τον εναγόμενο Δ. Λ., έμπορο γεωργικών εφοδίων. Συγκεκριμένα αγόρασε: α) Στις 19.5.2004, 4.500 φυτά ντομάτας ποικιλίας "BELADONA" Χ 0,19 Ε το τεμάχιο, αντί του συνολικού τιμήματος των 923,40 Ε, συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 8% (βλ. το με αριθ. .../19.5.2004 δελτίο αποστολής - τιμολόγιο), β) στις 22.5.2004, 690 φυτά καρπουζιού, ποικιλίας "PLUS" Χ 0,24 Ε το τεμάχιο, αντί του συνολικού τιμήματος των 178,85 Ε, συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 8% (βλ. το με αριθ. .../22.5.2004 δελτίο αποστολής - τιμολόγιο), γ) στις 9.6.2004, 1.500 φυτά πεπονιού ποικιλίας "DIKTI" Χ 0,22 Ε το τεμάχιο, αντί του συνολικού τιμήματος των 356,40 Ε, συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 8% (βλ. το με αριθ. .../9.6.2004 δελτίο αποστολής - τιμολόγιο), δ) στις

17.7.2004, 1.000 φυτά κουνουπιδιού ποικιλίας "A-12" Χ 0,04 Ε το τεμάχιο, και 1.000 φυτά μπρόκολου ποικιλίας "SUPER KING" Χ 0,04 Ε το τεμάχιο, αντί του συνολικού τιμήματος των 86,40 Ε, συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 8% (βλ. το με αριθ. .../17.7.2004 δελτίο αποστολής - τιμολόγιο), ε) στις 11.8.2004 αγόρασε 2.480 φυτά κουνουπιδιού ποικιλίας "A-12" Χ 0,04 Ε το τεμάχιο, 2.026 φυτά μπρόκολου ποικιλίας "GRANDE" Χ 0,04 Ε το τεμάχιο, 450 φυτά μπρόκολου ποικιλίας "SUPER KING" Χ 0,04 Ε το τεμάχιο, αντί του συνολικού τιμήματος των 214,09 Ε, συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 8% (βλ. το με αριθ. .../11.8.2004 δελτίο αποστολής - τιμολόγιο). Συνολικά για τα παραπάνω προϊόντα κατέβαλε στον εναγόμενο το ποσό των 1.759,14 Ε. Στη συνέχεια, ο ενάγων προέβη στη φύτευση των ως άνω φυτών, προσλαμβάνοντας και εργατικό προσωπικό για το σκοπό αυτό, πλην όμως δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, περί τα μέσα Αυγούστου για πρώτη φορά διαπίστωσε ότι τα φυτά δεν παρουσίαζαν τη φυσιολογική ανάπτυξη, άλλα από αυτά δεν ρίζωσαν, ενώ τα υπόλοιπα απέδωσαν καχεκτικούς καρπούς, ακατάλληλους προς πώληση, ενώ δεν υπήρχε πιθανότητα βλάβης αυτών εξ αιτίας καιρικών συνθηκών.

Η μειωμένη όμως απόδοση των ως άνω λαχανικών και φρούτων ντομάτας, πεπονιού και καρπουζιού δεν οφείλεται στην ποιότητα των καλλιεργηθέντων φυτών, αλλά στην κακή τεχνική καλλιέργειας που εφάρμοσε ο παραγωγός ενάγων, αφού και άλλοι παραγωγοί προμηθεύτηκαν φυτά από τον εναγόμενο το ίδιο χρονικό διάστημα και από τις ίδιες παρτίδες, χωρίς να

παρουσιάσουν οι καλλιέργειές τους κανένα πρόβλημα. Συγκεκριμένα, ο ενάγων διαπίστωσε προβλήματα στην ανάπτυξη των φυτών ντομάτας "BELLADONA" στα μέσα Αυγούστου 2004, τρεις μήνες μετά την αγορά τους, ενώ τα συγκεκριμένα φυτά δίνουν καρπούς στην περιοχή του Α. 60 ημέρες μετά τη φύτευση και μετά από 1-2 εβδομάδες καθίσταται δυνατόν να κριθεί το μέγεθος της ανάπτυξης του ριζικού συστήματος των φυτών, η αύξηση του μεγέθους των φυτών, η ζωηρότητά τους και εν γένει η ποιότητά τους. Η ως άνω διαπίστωση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η μειωμένη ανάπτυξη οφείλεται όχι σε φυτά ελαττωματικά, αλλά σε άλλες αιτίες. Συγκεκριμένα, όπως αποδείχθηκε, ο ενάγων μεταφύτευσε τα ως άνω φυτά ντομάτας σε σακουλάκια με κοπριά, άγνωστης προέλευσης, ενώ αυτά ήταν κατάλληλα για άμεση φύτευση. Η μεταφύτευση των φυτών αυτών ήταν μη ορθή καλλιεργητική πρακτική και η οποία είχε ως αποτέλεσμα την καταστροφή τους. Στο τέλος Μαΐου 2004, ο ενάγων τοποθέτησε πάνω στα φυτά καρπουζιού νάιλον, το ίδιο έπραξε τον Ιούνιο του 2004 στα φυτά πεπονιού. Η τεχνική αυτή ήταν λανθασμένη καλλιεργητική πρακτική, με αποτέλεσμα τη μείωση της ποιότητας των φυτών. Με βάση τα παραπάνω, ο ενάγων δεν συνέβαλε απλά στην έκταση της ζημίας του, αλλά την προκάλεσε ο ίδιος με τις κακές καλλιεργητικές ως άνω τεχνικές που εφάρμοσε, χωρίς να οφείλεται αυτή (ζημία) στην κακή ποιότητα των φυτών. Τα ανωτέρω πραγματικά περιστατικά, όπως προαναφέρθηκαν, έκρινε η εκκαλουμένη, της οποίας όμως η κρίση για τα ανωτέρω δεν πλήττεται με έφεση.

Περαιτέρω, ο ενάγων, όσον αφορά τα φυτά κουνουπιδιού και μπρόκολου, όπως αυτά ανωτέρω αναλυτικά περιγράφονται κατά ποσότητα και ποικιλία, παρέλαβε στις 17.7.2004 την πρώτη ποσότητα από 1.000 φυτά μπρόκολου και 1.000 φυτά κουνουπιδιού και στις 11.8.2004 δεύτερη ποσότητα από 2.489 φυτά κουνουπιδιού, 2.026 φυτά μπρόκολου και 450 φυτά μπρόκολου. Στη συνέχεια προέβη στη φύτευση αυτών, πλην όμως το Νοέμβριο του 2004 κατά την προγραμματισθείσα συγκομιδή τους, όπως ο ίδιος ο ενάγων ιστορεί, διαπίστωσε ότι τα φυτά δεν ρίζωσαν σε μεγάλο ποσοστό, ενώ κατά το υπόλοιπο απέδωσαν καχεκτικούς καρπούς, πλήρως ακατάλληλους προς πώληση, ισχυριζόμενος ότι αυτό οφείλετο σε πραγματικά ελαττώματα των φυτών κατά την πώλησή τους, γεγονός που γνώριζε ο εναγόμενος. Όμως, από τα αυτά ως άνω αποδεικτικά στοιχεία αποδείχθηκε ότι η μη προσδοκώμενη απόδοση των ως άνω φυτών δεν οφείλετο σε πραγματικά ελαττώματα αυτών κατά το χρόνο παράδοσής τους από τον εναγόμενο, αλλά στη μη σωστή καλλιέργειά τους εκ μέρους του ενάγοντα, και ειδικότερα, όπως αποδείχθηκε, αυτός μετά τη φύτευση των φυτών δεν ασχολήθηκε καθόλου με το πότισμα, το καθάρισμα και γενικά την παρακολούθηση της ανάπτυξής τους. Την κρίση του αυτή το δικαστήριο στηρίζει στην κατάθεση των μαρτύρων ανταπόδειξης, η οποία ενισχύεται και από το γεγονός ότι αν τα φυτά παρουσίαζαν ελάττωμα στις ρίζες, όπως ο ενάγων ισχυρίζεται, το ελάττωμα αυτό αφενός θα ήταν αντιληπτό άμεσα κατά την παραλαβή των φυτών και αφετέρου θα εμφανιζόταν το πολύ δέκα ημέρες

μετά τη φύτευσή τους, όπως καταθέτουν οι μάρτυρες ανταπόδειξης, και ο ενάγων θα διαμαρτυρόταν έγκαιρα στον εναγόμενο για τη μη ανάπτυξη των φυτών, ενώ, όπως ο ενάγων ομολογεί, αυτός διαπίστωσε κατά τα μέσα Νοεμβρίου, όταν έπρεπε να συλλέξει τους καρπούς αυτών, ότι η ανάπτυξή τους δεν ήταν η προσδοκώμενη. Τα ανωτέρω ενισχύονται επί πλέον και από το γεγονός ότι ο ενάγων προσέφυγε σε χρόνο πολύ μεταγενέστερο από τη φύτευση των ως άνω φυτών, με την υπ' αριθ. πρωτ. .../5.12.2004 αίτησή του στο Κέντρο Προστασίας φυτών και Ποιοτικού ελέγχου Β., και το οποίο με την υπ' αριθ. πρωτ. .../2.12.2004 απάντηση του Διευθυντού του, Β. Φ., του γνωστοποίησαν κατά λέξη ότι "... για την εξέταση συγκεκριμένου δείγματος από κουνουπίδι, λάχανο, μπρόκολο, σας γνωρίζουμε ότι μετά από έλεγχο διαπιστώθηκε ότι στα συγκεκριμένα δείγματα δεν υπάρχουν εχθροί ή ασθένειες". Εξάλλου, ο εναγόμενος, επειδή ο ενάγων αρνείτο να του καταβάλει το τίμημα των ως άνω πωληθέντων φυτών, εξέδωσε σε βάρος του τη με αριθ. 62/2004 διαταγή πληρωμής του Ειρηνοδικείου Αλμυρού για το ποσό των 5.800 Ε πλέον τόκων. Κατ' αυτής, όμως, ο ενάγων δεν άσκησε ανακοπή, για να εκθέσει τους ως άνω ισχυρισμούς του, ενώ, τελικά, για να μη γίνει σε βάρος του εκτέλεση, κατέβαλε στις 9.11.2004 στον εναγόμενο το οφειλόμενο ποσό των 6.200 Ε. Σύμφωνα λοιπόν με τα ανωτέρω, η ζημία που υπέστη ο ενάγων από τη φύτευση των φυτών μπρόκολων και λάχανων και τη μη προσδοκώμενη απόδοση αυτών, δεν οφείλεται σε πραγματικά ελαττώματα των φυτών, αλλά στη δική του αποκλειστική υπαιτιό-

τητα, και δη στη μη σωστή καλλιέργεια αυτών. Συνεπώς, εφόσον δεν αποδείχθηκε η ιστορική βάση της αγωγής σχετικά με τα κονδύλια που αναφέρονται στη ζημία που υπέστη ο ενάγων από τη μη προσδοκώμενη απόδοση των ως άνω φυτών (μπρόκολων και κουνουπιδιών), πρέπει η αγωγή να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη. {...}

366/2010

Πρόεδρος: Πηνελόπη Ζωντανού

Εισηγήτρια: Δημητρία Στρούζα-Ξένου ή Κοκολέτση

Δικηγόροι: Κασσιανή Βαρδάλη, Ελευθερία Μουντούλια-Τσόπελα

Προσφυγή μέλους σωματείου κατά της περί αποβολής του απόφασης. Αρμοδιότητα ΜονΠρωτ της έδρας του σωματείου, που δικάζει για οριστική επίλυση της διαφοράς κατά τη διαδικασία των ασφ. μέτρων, εκ της οποίας εφαρμόζονται οι δ/ξεις για τον τρόπο άσκησης της προσφυγής και την αποδεικτική πιθανολόγηση, όχι όμως και οι δ/ξεις που αφορούν ανάκληση της απόφασης και αποκλεισμό των ένδικων μέσων.

Κατά την αρχή της διαθέσεως η δικ. προστασία παρέχεται μόνο αν και καθό μέτρο ζητείται ή εξακολουθεί να ζητείται από τους διαδίκους. Εξαίρεση για ορισμένες ρητά από το νόμο προβλεπόμενες περιπτώσεις εκούσιας δικαιοδοσίας.

Κατά την αρχή της συζητήσεως δεν επιτρέπεται στο Δικαστήριο να λάβει υπόψη ισχυρισμούς μη προταθέντες από τους διαδίκους.

Η αποστολή από το αποβληθέν μέλος εξώδικων δηλώσεων - διαμαρτυριών προς

το σωματείο χωρίς υπερβολές ή ακρότητες δεν στοιχειοθετεί λόγο διαγραφής του, καθόσον αυτές έγιναν από το ενδιαφέρον του ως μέλους, προς έκφραση απόψεών του για την κατάσταση που επικρατούσε σε χώρο δράσης των μελών.

{...} Στα πλαίσια ερμηνείας και εφαρμογής του αρθ. 88 ΑΚ, στη θεωρία και στη νομολογία έχει ανακύψει διχογνωμία σε δύο θέματα: Πρώτο του αρμόδιου δικαστηρίου, ενώπιον του οποίου το αποβληθέν μέλος σωματείου δικαιούται να ασκήσει την προσφυγή βάσει του αρθ. 88 ΑΚ και δεύτερο της τηρητέας διαδικασίας εκδικάσεώς της. Κατά τη μία άποψη, αρμόδιο είναι το μονομελές πρωτοδικείο της έδρας του σωματείου, που δικάζει κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (ΑΠ 490/01 Δνη 2002. 460, ΕφΑθ 1811/01 Δνη 2003. 257, ΕφΑθ 5589/00 Δνη 2001. 1421, ΕφΑθ 2821/00 ΔΕΕ 2000. 1237, Σημαντήρας, Γενικά Αρχαί, αριθ. 499, Γαζής, Γενικά Αρχαί, παρ. 46 ν, 3γ, Καρακατσάνης, ΕρμΑΚ αρθ. 78-107, σε αριθ. 31, Βλαστός, Αστικά Σωματεία, Συνδικαλιστικές και Εργοδοτικές Οργανώσεις, γ' εκδ, σελ. 156, Σαρτζετάκης σε Δ 1. 491), ενώ κατ' άλλη άποψη αρμόδιο είναι το μονομελές πρωτοδικείο (μετά την ισχύ της διατάξεως του αρθ. 8 ν. 2145/1993), που δικάζει κατά την τακτική διαδικασία (Μπέης, Δ 1. 92 και 505, Κρητικός, Δίκαιο Σωματείων και Συνδικαλιστικών Οργανώσεων, τομ. Α', σελ. 451). Κρατούσα θεωρείται η πρώτη άποψη, με την οποία και το Δικαστήριο τούτο συντάσσεται, διότι έχει υπέρ αυτής το πλεονέκτημα της ταχύτερης εκδόσεως αποφάσεως, στοιχείο που εδώ έχει ιδιαίτερη βαρύτητα, ενόψει του

αντικειμένου της σχετικής διαφοράς και των συνεπειών που προκαλούνται από το αποτέλεσμα της εν λόγω δίκης, τόσο για το μέλος του σωματείου, όσο και για το ίδιο το σωματείο γενικότερα, και έτσι κρίνεται ότι η άποψη αυτή συμφωνεί περισσότερο με το γράμμα της ΑΚ 88 σε συνδυασμό με την ΕισΝΚΠολΔ 3 παρ. 2 (Βλαστός ό.π.). Ειδικότερα, σύμφωνα με το αρθ. 3 § 2 ΕισΝΚΠολΔ η τηρητέα διαδικασία είναι των ασφαλιστικών μέτρων. Όμως, στις γνήσιες υποθέσεις ασφαλιστικών μέτρων η εκδιδόμενη απόφαση, σύμφωνα με το αρθ. 695 ΚΠολΔ, έχει προσωρινή ισχύ και δεν επηρεάζει την κύρια υπόθεση, η οποία συνήθως επακολουθεί. Συναφώς δε, για τις γνήσιες υποθέσεις ασφαλιστικών μέτρων, το αρθ. 699 του ίδιου κώδικα ορίζει ότι αποκλείεται η άσκηση ένδικων μέσων, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά (βλ. ΚΠολΔ 734 § 3 προκειμένου για ασφαλιστικά μέτρα σε υποθέσεις νομής ή κατοχής). Στο θέμα της προσφυγής κατά της περί αποβολής αποφάσεως, που θα εκδικαστεί από το μονομελές πρωτοδικείο, θα πρέπει να αποσαφηνιστεί εάν η υπόθεση θα δικαστεί προσωρινώς και θα επακολουθήσει τακτική αγωγή (προσφυγή) ή εάν κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων η υπόθεση θα λυθεί κατά τρόπο οριστικό, οπότε θα πρέπει να αντιμετωπιστεί το θέμα των εφαρμοστέων διατάξεων. Σύμφωνα με τα εκτεθέντα ανωτέρω και τη ρύθμιση του νόμου, η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων θα εφαρμοστεί για την οριστική επίλυση της διαφοράς. Και εδώ ακολούθως γεννιέται το θέμα των εφαρμοστέων και μη διατάξεων από το κεφάλαιο των ασφαλιστικών μέτρων. Από τη διαδικασία των ασφαλιστι-

κών μέτρων εφαρμόζονται οι διατάξεις που αναφέρονται στον τρόπο ασκήσεως της προσφυγής και στην επάρκεια της πιθανολογήσεως προς απόδειξη της βασιμότητάς της. Αντιθέτως, δεν ισχύουν οι διατάξεις που αφορούν την ανάκληση της αποφάσεως (αρθ. 696 - 698 ΚΠολΔ) και η διάταξη που αφορά τον αποκλεισμό των ένδικων μέσων (ΑΠ 1811/01 Δνη 44. 257, ΑΠ 490/01 Δνη 43. 460, Βλαστός ό.π. σελ. 187, Αθ. Κρητικός, Όρια Νόμιμης Λειτουργίας Συλλογικών Οργάνων Σωματείων, Συνδικαλιστικών Οργανώσεων και Συνεταιρισμών, § 113, 115, 120). Συνεπώς, στην προκειμένη περίπτωση, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που δίκασε την ένδικη αίτηση κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, ορθά εφάρμοσε και ερμήνευσε το νόμο και ο σχετικός ισχυρισμός - λόγος έφεσης του εκκαλούντος σωματείου, με τον οποίον υποστηρίζεται ότι έπρεπε να δικαστεί κατά την τακτική διαδικασία, πρέπει ν' απορριφθεί ως αβάσιμος.

Με το αρθ. 106 ΚΠολΔ, που ορίζει ότι "το δικαστήριο ενεργεί μόνο ύστερα από αίτηση διαδίκου και αποφασίζει με βάση πραγματικούς ισχυρισμούς που προτείνουν και αποδεικνύουν οι διάδικοι και τις αιτήσεις που υποβάλλουν, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά", κατοχυρώνονται δύο βασικές αρχές: α) η αρχή της διαθέσεως (ΑΠ 207/75 ΝοΒ 23. 1037) και β) η αρχή της συζητήσεως (ΑΠ 118/78 ΝοΒ 26. 1364). Η αρχή της διαθέσεως ορίζει ότι η δικαστική προστασία παρέχεται μόνον αν ζητείται, στην έκταση που ζητείται και εφόσον εξακολουθεί να ζητείται από τους διαδίκους. Εξαίρεση ισχύει για ορισμένες ρητά από το νόμο προβλεπόμενες

περιπτώσεις εκούσιας δικαιοδοσίας (π.χ. αρθ. 826, 831 § 1, 838 § 1 κλπ). Συνεπώς, το δικαστήριο δεσμεύεται από τις αιτήσεις των διαδίκων και δεν επιτρέπεται να επιδικάσει κάτι περισσότερο ή διαφορετικό απ' αυτό που ζητήθηκε ή να επιδικάσει κάτι που δεν ζητήθηκε (ΕφΑθ 6532/04 Νόμος, ΕφΑθ 7023/92 Δνη 34. 1126, 4795/92 ΑρχΝ 1993. 127). Η αρχή της συζητήσεως ορίζει ότι η συγκέντρωση, η εισαγωγή και η απόδειξη των πραγματικών περιστατικών ανατίθεται κατά κανόνα στους διαδίκους. Συνεπώς, δεν επιτρέπεται στο Δικαστήριο να λάβει υπόψη ισχυρισμούς που δεν προτάθηκαν από τους διαδίκους.

Εν προκειμένω, η εκκαλουμένη απόφαση, αφού έκρινε ότι η περιγραφόμενη σ' αυτή συμπεριφορά του αιτούντος προς το καθ' ου δεν αντίκειται στο αρθ. 5 παρ. 5 του καταστατικού του τελευταίου και το αρθ. 88 ΑΚ, ακύρωσε τις προσβαλλόμενες αποφάσεις του Δ.Σ. του καθ' ου. Με την κρίση του όμως αυτή δεν στηρίχθηκε για την ακύρωση των προσβαλλόμενων αποφάσεων σε διαφορετικούς ισχυρισμούς - λόγους από εκείνους που πρόβαλε ο αιτών στην ένδικη αίτησή του, παραβιάζοντας την προαναφερθείσα διάταξη του αρθ. 106 ΚΠολΔ. Και τούτο, διότι ο αιτών με την ένδικη αίτησή του και από την εκτίμηση του περιεχομένου της, ισχυριζόταν ότι η περιγραφόμενη σ' αυτή συμπεριφορά του δεν αντίκειται στο πνεύμα των διατάξεων του καταστατικού του καθ' ου και δεν υπήρχε σπουδαίος λόγος διαγραφής του. Η διηγηματική αναφορά στην ένδικη αίτηση ότι ο αιτών ζητά την ακύρωση των προσβαλλόμενων αποφάσεων για το λόγο ότι εκδόθηκαν "κατά πλάνη περί τα πράγ-

ματα”, δεν τέθηκε με τη νομική έννοια του αρθ. 140 ΑΚ, ώστε να απαιτείται για το ορισμένο αυτής (αίτησης) να αναφέρονται και τα στοιχεία του εν λόγω άρθρου, αλλά ενέχει την έννοια ότι λανθασμένα εκτιμήθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο του καθ’ ου οι αιτιάσεις που αυτός περιέλαβε στις από 2.6.2008 και 26.6.2008 εξωδίκους δηλώσεις του. Συνεπώς, ο σχετικός λόγος της έφεσης, με τον οποίον υποστηρίζεται ότι η εκκαλουμένη απόφαση παραβίασε τη διάταξη του αρθ. 106 ΚΠολΔ, πρέπει ν’ απορριφθεί ως αβάσιμος. Περαιτέρω, από την εκκαλουμένη απόφαση προκύπτει ότι έγινε δεκτό από το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο ότι κατά τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου του καθ’ ου, κατά τις οποίες λήφθηκαν οι προσβαλλόμενες αποφάσεις, ο αιτών κλήθηκε για να παραστεί σ’ αυτές, δηλαδή τόσο κατά την πρώτη συνεδρίαση (18.6.2008) με την από 10.6.2008 εξώδικη δήλωση που επιδόθηκε σ’ αυτόν, όσο και στη δεύτερη (2.7.2008) με την από 23.6.2008 συστημένη επιστολή που απεστάλη σ’ αυτόν. Έτσι, απορρίφθηκε ο λόγος ακυρώσεως των προσβαλλόμενων αποφάσεων περί παραβιάσεως του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος της ακρόασεως, απλώς η εκκαλουμένη απόφαση δεν περιέλαβε σχετική πανηγυρική διάταξη περί απορρίψεως του ως άνω λόγου. Συνεπώς, ο σχετικός λόγος έφεσης ότι η εκκαλουμένη έπρεπε ν’ απορρίψει τον ισχυρισμό ότι δεν τηρήθηκε το δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης πρέπει ν’ απορριφθεί ως αβάσιμος.

Από όλα γενικά τα, μετ’ επικλήσεως προσκομιζόμενα από τους διαδίκους, έγγραφα ... πιθανολογήθηκαν τα ακόλουθα

πραγματικά γεγονότα, που ασκούν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης: Το καθ’ ου σωματείο, το οποίο ιδρύθηκε το έτος 1950 με την επωνυμία “Σύλλογος Ερασιτεχνών Αλιέων Β.” (Σ.Ε.Α.Β.) και στη συνέχεια μετονομάστηκε σε “Όμιλος Ερασιτεχνών Αλιέων και Ναυτικών Αθλημάτων Β.” (ΟΕΑ-ΝΑΒ), λειτουργεί με βάση το από 23.5.2005 κωδικοποιημένο Καταστατικό του, το οποίο νόμιμα δημοσιεύτηκε στα βιβλία σωματείων του Πρωτοδικείου Βόλου, και τις διατάξεις του διέποντος τα αθλητικά σωματεία ν. 2725/1999. Η έδρα του καθ’ ου ορίστηκε η πόλη του Β., ενώ στη Διοίκηση αυτού παραχωρείται από τον “Όργανισμό Λιμένος Β. Α.Ε.” από το έτος 1980 η χρήση με αντάλλαγμα χώρων του λιμενίσκου της περιοχής Ι. Ν. Α. Κ. και Ε. για τη φύλαξη σκαφών που ανήκουν μόνο στα μέλη του. Ο αιτών ήταν μέλος του καθ’ ου από το Μάιο του έτους 2007, μετά την υποβολή στις 19.4.2007 σχετικής αίτησης εγγραφής του προς τη Διοίκηση του καθ’ ου, μέχρι και τις 2.7.2008, όταν το τελευταίο με την από 2.7.2008 απόφαση του Διοικητικού του Συμβουλίου αποφάσισε τη διαγραφή του. Ειδικότερα, το Διοικητικό Συμβούλιο του καθ’ ου κατά τη συνεδρίασή του στις 18.6.2008 αποφάσισε να προβεί στην επιβολή πειθαρχικής ποινής εις βάρος του αιτούντος, καθώς σύμφωνα με το αρθ. 5 παρ. 5 του Καταστατικού επιδείκνυε συμπεριφορά ανάρμοστη προς τα συμφέροντα και τους σκοπούς του Ομίλου, ενώ κατά τη συνεδρίασή του στις 2.7.2008 αποφάσισε, σύμφωνα με το αρθ. 5 παρ. 5 του καταστατικού, τη διαγραφή του και τη μετακίνηση του σκάφους αναψυχής του εκτός του λιμενίσκου του Α.Κ.. Από τα απο-

δεικτικά στοιχεία που προαναφέρθηκαν πιθανολογήθηκε ότι ο αιτών, στον οποίον, λόγω της ιδιότητάς του ως μέλους του καθ' ου, είχε παραχωρηθεί χρήση θέσεως πρυμνοδετήσεως του σκάφους αναψυχής της κυριότητάς του με την επωνυμία "Τ.", το ..., στο λιμενίσκο του Α. Κ., στις 2.6.2008 κοινοποίησε στο καθ' ου (βλ. με αριθ. .../4.6.2008 έκθεση επιδόσεως του Δικαστικού Επιμελητή Ε.Κ.), αλλά και στο Λιμενικό Ταμείο Β. και στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Βόλου, την από 2.6.2008 εξώδικη δήλωση - διαμαρτυρία - πρόσκληση, με την οποίαν ζήτησε, προκειμένου να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη είσοδός του στις εγκαταστάσεις του ομίλου στο λιμενίσκο του Α.Κ.: α) τη χορήγηση αντιγράφου του κλειδιού του λουκέτου, που ήταν τοποθετημένο στην κεντρική πύλη εισόδου των εγκαταστάσεων του καθ' ου και β) την απομάκρυνση από τον προαύλιο χώρο των εγκαταστάσεων αυτού των μικρών σκαφών (κυρίως βάρκες), που επισκευάζονται και μολύνουν το περιβάλλον, ως και παντός είδους υλικών (παλαιές μηχανές καϊκιών, τσιμεντόλιθοι, ξύλα, λάστιχα αυτοκινήτων κλπ) και τρέιλερ, ώστε ανεμπόδιστα να εισέρχεται στο χώρο ελλιμενισμού του παραπάνω σκάφους του, το όχημά του και οποιοδήποτε κατάλληλο για τροφοδοσία αυτού όχημα, αλλά και οποιοδήποτε όχημα προς άμεσο αποτροπή κινδύνου της περιουσίας και της ζωής του (πυροσβεστικό όχημα, ασθενοφόρο κλπ). Το καθ' ου απάντησε στην άνω εξώδικη δήλωση - διαμαρτυρία - πρόσκληση με την από 10.6.2006 εξώδικη απάντηση - δήλωση - πρόσκληση, που κοινοποιήθηκε, εκτός από τον αιτούντα, στον "Όργανισμό Λιμένος Β. Α.Ε." και στον Εισαγγελέα

Πρωτοδικών Βόλου και ισχυρίστηκε ότι η Διοίκηση του σωματείου δεν χορηγεί αντίγραφα των κλειδιών της κεντρικής εισόδου του λιμενίσκου, καθώς και ότι είναι αναληθή όσα αναφέρονται στην από 2.6.2008 εξώδικη διαμαρτυρία του αιτούντα, καθόσον δεν γίνονται επισκευές σκαφών, παρά μόνο καθαρισμοί μικρών σκαφών, χωρίς να χρησιμοποιούνται χημικά προϊόντα και να μολύνεται το περιβάλλον, το οποίο αντιθέτως όλοι σέβονται και συμβάλλουν στη διατήρησή του, συγχρόνως δε κάλεσε τον αιτούντα στη συνεδρίαση της 18.6.2008 του Διοικητικού Συμβουλίου για να λογοδοτήσει για τις αναληθείς αναφορές και τις υπέρμετρες αξιώσεις του, που συνίστανται στην απονομή εξαιρετικών προνομίων σε σχέση με τα υπόλοιπα μέλη του ομίλου, που έρχονται σε πλήρη αντίθεση με το πνεύμα των διατάξεων του καταστατικού. Κατά τη συνεδρίαση της 18.6.2008, κατά την οποίαν δεν παρέστη αυτοπροσώπως ο αιτών, ούτε έγινε δεκτή η παράστασή του δια της δικηγόρου - συζύγου του Ε. Μ. - Τ., το Διοικητικό Συμβούλιο του καθ' ου αποφάσισε, όπως προεκτέθηκε, να προβεί στην επιβολή πειθαρχικής ποινής, καθώς σύμφωνα με το αρθ. 5 παρ. 5 του Καταστατικού επιδείκνυε συμπεριφορά ανάρμοστη προς τα συμφέροντα και τους σκοπούς του Ομίλου, παράλληλα δε κάλεσε αυτόν, πριν την επιβολή της πειθαρχικής ποινής, να καταθέσει έγγραφη απολογία, σύμφωνα και πάλι με το ως άνω αρθ. 5 παρ. 5, προκειμένου να λογοδοτήσει, όπως ισχυρίζονταν το καθ' ου, για τις αναληθείς δηλώσεις του, που ανέφερε στην από 2.6.2008 εξώδικη δήλωση - διαμαρτυρία - πρόσκλησή του. Η απόφαση αυτή απεστά-

λη επί συστάσει και παραλήφθηκε από τον αιτούντα στις 26.6.2008, ο οποίος απέστειλε στο καθ' ου την από 26.6.2008 εξώδικη απάντηση - δήλωση - πρόσκληση και διαμαρτυρία, με την οποίαν αφενός μεν αναφερόταν στις αιτιάσεις του, που περιέχονταν στην προηγούμενη από 2.6.2008 εξώδικη δήλωση - διαμαρτυρία - πρόσκλησή του, αφετέρου διαμαρτυρήθηκε για την άρνηση του Διοικητικού Συμβουλίου του καθ' ου να δεχτεί την εκπροσώπησή του από την ως άνω Δικηγόρο - σύζυγό του κατά τη συνεδρίαση της 18.6.2008 και για τη μη χορήγηση αντιγράφων των εγγράφων, που ζητούσε με την από 23.6.2008 αίτησή του, που κατέθεσε στο γραμματέα του καθ' ου την 25.6.2008 και δη αντιγράφων των πρακτικών συνεδρίασης του Δ.Σ., δυνάμει των οποίων το ως άνω σκάφος του ελλιμενίζεται στο λιμενίσκο του Α. Κ. καθώς και των πρακτικών συνεδρίασης του Δ.Σ. της 4.6.2008 και 18.6.2008, ενώ αρνήθηκε να απολογηθεί εγγράφως μέχρι να ικανοποιηθεί το ως άνω αίτημά του για χορήγηση των προαναφερομένων εγγράφων. Το Διοικητικό Συμβούλιο του καθ' ου κατά τη συνεδρίαση της 2.7.2008 αποφάσισε την οριστική διαγραφή του αιτούντα ως μέλους του σωματείου, με την αιτιολογία ότι με τη συμπεριφορά του, η οποία προέκυπτε από τις ως άνω από 2.6.2008 και 26.6.2008 εξωδίκους, αντιδρούσε στις κοινές επιδιώξεις και σκοπούς του Ομίλου, παρενέβαλε εμπόδια στην εκτέλεση των αποφάσεων της διοίκησης, επεδείκνυε συμπεριφορά ανάρμοστη προς τα συμφέροντα και τους σκοπούς του Ομίλου και δεν συμμορφωνόταν με τις διατάξεις του Καταστατικού και των εσωτερικών κα-

νονισμών του Ομίλου και παράλληλα αποφάσισε εντός δέκα (10) ημερών από της παραλαβής της αποφάσεως να μετακινήσει ο αιτών το σκάφος του εκτός του λιμενίσκου του Α. Κ.

Με βάση, όμως, τα ως άνω πραγματικά περιστατικά, δεν πιθανολογήθηκε ότι η ενέργεια του αιτούντος να αποστείλει τις από 2.6.2008 και 26.6.2008 εξωδίκους δηλώσεις - διαμαρτυρίες - προσκλήσεις του προς το καθ' ου με το προαναφερθέν περιεχόμενο, χωρίς υπερβολές ή ακρότητες στις εκφράσεις του, στοιχειοθετεί λόγο επιβολής εις βάρος του της πειθαρχικής ποινής διαγραφής του ως μέλος του καθ' ου για παράβαση του αρθ. 5 παρ. 5 του Καταστατικού αυτού. Ειδικότερα, με το εν λόγω άρθρο ορίζεται ότι "Κάθε μέλος ή αθλητής του Ομίλου, που αντιδρά στις επιδιώξεις και στους σκοπούς του ή παρεμβάλει εμπόδια στην εκτέλεση των αποφάσεων της διοίκησης και της γενικής συνέλευσης ή δείχνει συμπεριφορά ανάρμοστη προς τα συμφέροντα και τους σκοπούς του Ομίλου ή δεν συμμορφώνεται με τις διατάξεις του παρόντος καταστατικού και των εσωτερικών κανονισμών του Ομίλου ή επιδεικνύει γενικά αντιαθλητική συμπεριφορά και διαγωγή, υπόκειται στις παρακάτω πειθαρχικές ποινές: α) έγγραφη επίπληξη για απλά πειθαρχικά παραπτώματα, που επιβάλλεται με απόφαση της διοίκησης και β) προσωρινή ή οριστική διαγραφή." και ο αιτών με την ως άνω συμπεριφορά του δεν πιθανολογήθηκε ότι παραβίασε τους ορισμούς του άρθρου αυτού. Αντίθετα, με τις εξωδίκους δηλώσεις του, οι οποίες πιθανολογήθηκε ότι έγιναν από ενδιαφέρον εκ μέρους του ως μέλους του καθ' ου, εκφράζει τις απόψεις

του για την κατάσταση που επικρατούσε στο χώρο του λιμενίσκου του Α. Κ. (βλ. κατάθεση μάρτυρα Δ. Κ. στην ως άνω με αριθ. .../2008 ένορκη βεβαίωση, όπου καταθέτει για τη δυσκολία εισόδου του αιτούντος στο χώρο ελλιμενισμού του σκάφους του από την κεντρική είσοδο και τη μετατροπή του προαύλιου χώρου του λιμενίσκου σε “ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη”, καθώς και επικαλούμενες και προσκομιζόμενες από τον αιτούντα φωτογραφίες), που είχε ως αποτέλεσμα να πιστεύει ότι δεν μπορεί να ασκήσει τα δικαιώματά του ως μέλος του σωματείου, καθώς και ότι υπεύθυνη είναι η διοίκηση του καθ’ ου, δεδομένου μάλιστα ότι σκοπός της παραχώρησης της χρήσης των χώρων που συγκροτούν το λιμενίσκο περιοχής Ι. Ν. Α. Κ. Β. προς το καθ’ ου είναι ο ελλιμενισμός των σκαφών των μελών αυτού και μόνον και στην έννοια του ελλιμενισμού δεν συμπεριλαμβάνονται η ανέλκυση και παραμονή σκαφών σε χερσαίους χώρους και πολύ περισσότερο η διενέργεια επισκευών οιασδήποτε μορφής επ’ αυτών (βλ. αριθ. πρωτ. .../27.10.2008 βεβαίωση του “Όργανισμού Λιμένος Β. Α.Ε.”). Πρέπει δε να σημειωθεί ότι το καθ’ ου υπέβαλε ενώπιον του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Βόλου την από 24.7.2008 έγκλησή του εναντίον του αιτούντα για το αδίκημα της συκοφαντικής δυσφήμισης για όσα στην από 2.6.2008 εξώδικη δήλωση - διαμαρτυρία - πρόσκληση ανέφερε, καθώς και για το αδίκημα της ψευδούς καταμήνυσης, λόγω της κοινοποίησης αυτής προς το Λιμεναρχείο Β. και την Εισαγγελία Βόλου. Η έγκληση αυτή με τη με αριθ. 35/13.1.2009 διάταξη του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Βόλου, σύμφωνα με το

αρθ. 47 ΚΠΔ, απορρίφθηκε ως αβάσιμη, καθόσον κρίθηκε ότι τα αναφερόμενα στην ως άνω εξώδικη δήλωση - διαμαρτυρία - πρόσκληση πραγματικά περιστατικά ήταν απολύτως αληθή και επιβεβαιώθηκαν από την επισκόπηση του φωτογραφικού υλικού και των ενόρκων καταθέσεων των μαρτύρων Α. Σ., Ε. Τ. και Δ. Κ., μη αναιρούμενα από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων Ν. Κ. και Γ. Μ., εκ των οποίων ο τελευταίος είναι αντιπρόεδρος του Δ.Σ. του καθ’ ου, και από την έκθεση αυτοψίας, η οποία διενεργήθηκε από τα αρμόδια όργανα του Λιμεναρχείου Β. σε μεταγενέστερο από το χρόνο που αναφέρεται στην ως άνω εξώδικη, ενώ δεν προέκυψε ούτε σκοπός εξύβρισης, ούτε στοιχειοθέτηση του αδικήματος της ψευδούς καταμήνυσης. Κατά της διάταξης αυτής, παρότι επιδόθηκε νομότυπα, δεν είχε ασκηθεί μέχρι την 7.5.2009 προσφυγή, σύμφωνα με το αρθ. 48 ΚΠΔ (βλ. αριθ. πρωτ. ΑΒΜ: Δ08 - 552/7.5.2009 βεβαίωση του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Βόλου).

Κατόπιν αυτών, κρίνεται ότι δεν συντρέχει λόγος κατά το αρθ. 5 παρ. 5 του Καταστατικού του καθ’ ου, ούτε και άλλος σπουδαίος λόγος, που να συνιστά ασυμβίβαστη την ιδιότητα του αιτούντος ως μέλους αυτού, ώστε να του επιβληθεί η πειθαρχική ποινή της οριστικής διαγραφής του, και οι προσβαλλόμενες από 18.6.2008 και 2.7.2008 αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου του καθ’ ου είναι άκυρες. Το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο δέχτηκε τα ίδια και αναγνωρίζοντας ως άκυρες τις προαναφερόμενες αποφάσεις δέχτηκε την αίτηση, ορθά ερμήνευσε και εφάρμοσε το νόμο και ορθά εκτίμησε τις αποδείξεις, οι δε περί του αντιθέτου σχετικοί λόγοι της υ-

πό κρίση εφέσεως πρέπει να απορριφθούν ως ουσιαστικά αβάσιμοι, καθώς και η έφεση στο σύνολό της...

391/2010

Πρόεδρος: Κων. Παπασταματίου

Εισηγητής: Γρηγ. Καλαθάς

Δικηγόροι: Δημ. Κατσαρός - Γεωρ. Γιαγιάννης, Σωτ. Παταβούκας

Ερμηνεία διαθήκης για αναζήτηση, χωρίς προσήλωση στις λέξεις, της αληθινής βούλησης του διαθέτη, η οποία πρέπει να βρίσκεται έστω και έμμεσο στήριγμα στη διαθήκη, επιτρεπόμενης προσφυγής και σε εκτός αυτής προσιτά γεγονότα ή στοιχεία.

Η εγκατάσταση μεριδούχου, όπως είναι το γνήσιο τέκνο, σε μόνη την ψιλή κυριότητα ορισμένων κληρονομαίων ακινήτων (με κατάλειψη της επικαρπίας σε άλλους) αποτελεί περιορισμό, που θεωρείται σαν να μην έχει γραφεί καθό βαρύνει τη νόμιμη μοίρα, οι δε σχετικές δ/ξεις της διαθήκης είναι άκυρες. Ο μεριδούχος θα λάβει ως προς το ποσοστό της νόμιμης μοίρας του κατά πλήρη κυριότητα το καταλειφθέν ακίνητο και κάθε κληρονομαίο στοιχείο, επιπλέον δε και την ψιλή κυριότητα του καταλειφθέντος ακινήτου, στην οποία εγκαταστάθηκε, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη δ/ξη (σοκίνειος ρήτρα) στη διαθήκη. Αφού ο μεριδούχος λαμβάνει ποσοστό από κάθε κληρονομαίο στοιχείο, μη ανάγκη εκτίμησης και σύγκρισης της αξίας της όλης κληρονομίας και του καταλειφθέντος.

Η εκκαλούσα με την από 20.9.2006 (αριθ. εκθ. κατ. 237/2006) αγωγή της και

κατ' εκτίμηση του συνόλου της, ιστορούσε ότι την 16.1.2005 απεβίωσε στην Κ. η μητέρα της Α. Μ. του Ν., κάτοικος όσο ζούσε Κ. Ότι αυτή κατά το χρόνο του θανάτου της ήταν κυρία, νομεύς και κάτοχος των ακινήτων που αναφέρει στην αγωγή, μεταξύ των οποίων και ενός οικοπέδου στην Κ., επί του οποίου είχε αναγείρει τριώροφη οικοδομή, την οποία λεπτομερώς περιγράφει στην αγωγή. Ότι με την .../22.10.2004 δημόσια διαθήκη του συμ/φου Ν. Α., που δημοσιεύθηκε νόμιμα με τα υπ' αριθ. 73/2.3.2005 πρακτικά συνεδριάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων, εγκατέστησε κληρονόμους της αυτήν (ενάγουσα), το σύζυγό της από δεύτερο γάμο - πρώτο εναγόμενο και το γιο του τελευταίου από τον πρώτο του γάμο - δεύτερο εναγόμενο και κατέλειπε σε ένα έκαστο των διαδίκων αυτών τα λεπτομερώς περιγραφόμενα στην αγωγή ακίνητα της άνω περιουσίας της. Ότι η διαθήκη αυτή είναι εντελώς ασαφής και αόριστη κατά τη διάταξή της, με την οποία καταλείπονται στους διαδίκους οριζόντιες ιδιοκτησίες της άνω πολυώροφης οικοδομής, ενώ ακόμη περιορίζεται μ' αυτήν το δικαίωμα της νόμιμης μοίρας της, όπως ειδικότερα εκθέτει στην αγωγή, οπότε είναι άκυρη ολόκληρη η διαθήκη, κατ' αρθ. 181 ΑΚ, αφού από το σύνολό της συνεπάγεται ότι δεν θα είχε επιχειρηθεί χωρίς το άκυρο μέρος της. Ζητούσε δε: α) να αναγνωρισθεί η ακυρότητα της διαθήκης αυτής και επερχομένης ακολουθως της εξ αδιαθέτου διαδοχής, β) να αναγνωρισθεί η ενάγουσα κληρονόμος της αποβιώσασης μητέρας της σε ποσοστό 3/4 εξ αδιαιρέτου επί του συνόλου των αντικειμένων της κληρονομαίας περιου-

σίας, άλλως κληρονόμος κατά το ποσοστό της νομίμου μοίρας της επί των αυτών αντικειμένων και γ) να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι, οι οποίοι κατέχουν και νέμονται αυτά ως κληρονόμοι από το θάνατο της κληρονομούμενης μέχρι σήμερα, αντιπυοιούμενοι το κληρονομικό της δικαίωμα, να της αποδώσουν τα αντικείμενα της περιουσίας αυτής κατά το λόγο της κληρονομικής της μερίδος. Επικουρικά, σε περίπτωση δηλαδή απόρριψης των βάσεων αυτών της αγωγής, ζητούσε να αναγνωρισθεί ότι υποχρεούνται οι εναγόμενοι, προς συμπλήρωση της νόμιμης μοίρας της, να της αποδώσουν αυτοσίσως τα κατεχόμενα από αυτούς αντικείμενα της κληρονομίας, τα οποία προσδιορίζει στην αγωγή κατ' είδος και αξία και μάλιστα κατά ποσοστό 86,36% ο πρώτος και 13,64% ο δεύτερος, άλλως, και σε περίπτωση αδυναμίας αυτών προς αυτούσια απόδοση, να αναγνωρισθεί ότι οι εναγόμενοι υποχρεούνται να της αποδώσουν αναλογικά κατά τα άνω ποσοστά το ποσό των 110.332,47 Ε και συγκεκριμένα 95.283,12 Ε ο πρώτος και 15.049,35 Ε ο δεύτερος, με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής.

Επί της αγωγής αυτής εκδόθηκε η εκκαλουμένη απόφαση, με την οποία το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο απέρριψε την κυρία βάση της αγωγής ως αβάσιμη κατ' ουσία κατά το υπό στοιχείο α' ως άνω αίτημά της και ανέστειλε την πρόοδο της δίκης ως προς τα λοιπά αιτήματα και βάσεις της αγωγής, μέχρι να προσκομισθεί πιστοποιητικό του αρμοδίου οικονομικού Εφόρου περί υποβολής σ' αυτόν εκ μέρους της ενάγουσας της κατά νόμο δήλωσης κληρονομίας (ν.δ. 118/1973). Κατά

της οριστικής διάταξης της απόφασης αυτής, με την οποία απερρίφθη το άνω αίτημα της κύριας βάσης της αγωγής ως αβάσιμο κατ' ουσία, παραπονείται η ενάγουσα με την κρινόμενη έφεση για εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων και ζητά να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη κατά την άνω διάταξή της, ώστε να γίνει δεκτή η αγωγή της κατά το εν λόγω αίτημα της κύριας βάσης ως βάσιμο κατ' ουσία.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 173 και 1781 ΑΚ προκύπτει ότι αν η διάταξη της διαθήκης είναι εντελώς ασαφής και αόριστη, οπότε είναι ανεπίδεκτη ερμηνείας και επομένως άκυρη, αλλά υπάρχει βάση για ερμηνεία αυτής, τότε η ασάφεια αίρεται με την ερμηνεία, με την οποία θα αναζητηθεί, χωρίς προσήλωση στις λέξεις, η αληθινή βούληση του διαθέτη, σκοπούμενη από άποψη υποκειμενική και όχι αντικειμενική, κατά την έννοια της οποίας η βούληση αυτή θα προσδιοριζόταν κατά τις αντιλήψεις τρίτων, σύμφωνα με τη συναλλακτική πίστη την προβλεπόμενη από το αρθ. 200 ΑΚ, το οποίο όμως δεν έχει εφαρμογή στην ερμηνεία των διαθηκών. Σκοπός της ερμηνείας είναι η άρση της μερικής ασάφειας αυτής και η διαπίστωση του νομικώς σημαντικού περιεχομένου της βούλησης του διαθέτη, ενώ αντικείμενό της είναι ακριβώς η δήλωση της βούλησης αυτού. Κατά την ερμηνεία των διαθηκών δεν αναζητείται μία βούληση του διαθέτη αποκομμένη από τη σχετική δήλωση της βούλησής αυτής, αλλά το τι ήθελε να πει ο διαθέτης χρησιμοποιώντας τις σχετικές λέξεις. Έτσι, για να βρεθεί αυτή η αληθινή βούληση του διαθέτη, ερευνάται κατ' αρχήν το κοινό

νόημα των λέξεων που χρησιμοποίησε στη διαθήκη. Η αναζητούμενη με την ερμηνεία αληθινή βούληση του διαθέτη θα πρέπει να βρίσκει κάποιο, έστω και έμμεσο, στήριγμα στο ίδιο το κείμενο της διαθήκης, καθόσον, διαφορετικά, θα παραβιάζονταν οι διατάξεις για τον τύπο των διαθηκών, ενώ θα υπήρχε πάντοτε ο κίνδυνος να αλλοιωθεί πλήρως η βούλησή του με τη βοήθεια ψευδομαρτύρων. Με την προϋπόθεση αυτή, επιτρέπεται κατά την αναζήτηση της αληθινής βούλησης του διαθέτη η προσφυγή και σε όλα τα προσιτά γεγονότα ή στοιχεία που βρίσκονται έξω από τη διαθήκη. Έτσι, το δικαστήριο, στην περίπτωση αυτή, πρέπει να διατάσσει και μαρτυρικές αποδείξεις, οπότε είναι υποχρεωμένο να λάβει υπ' όψιν για τη συναγωγή από αυτά τεκμηρίων και όλα τα έγγραφα ή άλλα αποδεικτικά μέσα, που προσκομίζουν οι διάδικοι, όπως επίσης και τους ισχυρισμούς που προτείνονται και συντελούν στη διάγνωση της αληθινής βούλησης του διαθέτη (βλ. σχετ. ΑΠ 1710/09 Τ.Ν.Π. ΔΣΑ, ΑΠ 1262/08 ΝοΒ 57. 134, ΑΠ 538/03 Δνη 44. 1619).

Περαιτέρω, όπως προκύπτει από τις διατάξεις των αρθ. 1142, 1800, 1813 παρ. 1, 1820 παρ. 1, 1825, 1827 και 1829 ΑΚ η εγκατάσταση αναγκαίου κληρονόμου (μεριδούχου), όπως είναι το γνήσιο τέκνο, σε μόνη την ψιλή κυριότητα ορισμένων κληρονομιαίων ακινήτων, ενώ η επικαρπία αυτών καταλείφθηκε σε άλλους, αποτελεί περιορισμό αυτού, ο οποίος θεωρείται σαν να μην έχει γραφεί όσο βαρύνει τη νόμιμη μοίρα, οι δε σχετικές διατάξεις της διαθήκης είναι άκυρες. Συνεπώς, ο μεριδούχος θα λάβει το καταλη-

φθέν ακίνητο κατά πλήρη κυριότητα ως προς το ποσοστό της νόμιμης μοίρας του, το οποίο είναι το μισό εξ αδιαθέτου μερίδας, το αυτό δε ποσοστό θα λάβει και σε κάθε κληρονομαίο στοιχείο, επί πλέον δε και την ψιλή κυριότητα του άνω ακινήτου, στην οποία εγκαταστάθηκε, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη διάταξη (σοκίνειος ρήτρα) στη διαθήκη του διαθέτη. Αφού δε ο μεριδούχος λαμβάνει ποσοστό από κάθε κληρονομαίο στοιχείο, δεν παρίσταται ανάγκη εκτίμησης και σύγκρισης της αξίας της όλης κληρονομίας και του καταλειφθέντος (βλ. σχετ. ΑΠ 948/08 Νόμος, ΑΠ 208/89 ΕΕΝ 90. 48).

Από τις καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά σε σχέση με το πρώτο αίτημα της άνω βάσης της αγωγής. Η μητέρα της ενάγουσας και ήδη εκκαλούσας Α. Μ. απεβίωσε στην Κ. την 16.1.2005. Αυτή κατά το χρόνο του θανάτου της ήταν κυρία, νομέας και κάτοχος των ακόλουθων ακινήτων. Ήτοι: 1) μίας τριώροφης οικοδομής με υπόγειο, που βρίσκεται στην Κ. επί της οδού Α. αρ. ... και είναι κτισμένη σε διακεκρωμένο τμήμα, συνεπεία συστάσεως κάθετης ιδιοκτησίας, οικοπέδου συνολικού εμβαδού 527 τμ, με ποσοστό συνιδιοκτησίας επί του όλου οικοπέδου 500/1000. Με τη με αριθ. .../22.10.2004 δημόσια διαθήκη του συμ/φου Ν. Α., που δημοσιεύθηκε νόμιμα με τα με αριθ. 73/2.3.2005 πρακτικά του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων, η ως άνω αποβίωσασα, εκτός των άλλων, προέβη σε σύσταση οριζόντιας ιδιοκτησίας επί της οικοδομής αυτής, που ανηγέρθηκε το έτος 1981, και συγκεκριμένα συνέστησε τις ακόλουθες αυτοτελείς ιδιοκτησίες σ'

αυτήν: α) υπόγειο όροφο, στον οποίο βρίσκονται οι κοινόχρηστοι χώροι του κλιμακοστασίου και λεβητοστασίου, καθώς και το Υ-1 αυτοτελές διαμέρισμα, εμβαδού 62,05 τμ, με ποσοστό συνιδιοκτησίας επί του όλου οικοπέδου 37,74/1000 εξ αδιαίρετου, β) ισόγειο όροφο, αποτελούμενο από το Κ-1 κατάστημα, εμβαδού 83,68 τμ, με ποσοστό συνιδιοκτησίας επί του όλου οικοπέδου 130,42/1000 εξ αδιαίρετου, με αποκλειστική χρήση του γύρωθεν αυτού ακάλυπτου χώρου του οικοπέδου, γ) πρώτο όροφο, αποτελούμενο από τον κοινόχρηστο χώρο του κλιμακοστασίου και το Α-1 αυτοτελές διαμέρισμα, εμβαδού 93,86 τμ, με ποσοστό συνιδιοκτησίας επί του όλου οικοπέδου 110,61/1000 εξ αδιαίρετου, δ) δεύτερο όροφο, αποτελούμενο από τον κοινόχρηστο χώρο του κλιμακοστασίου και Β-1 αυτοτελές διαμέρισμα, εμβαδού 93,86 τμ, με ποσοστό συνιδιοκτησίας επί του όλου οικοπέδου 110,62/1000 εξ αδιαίρετου, ε) τρίτο όροφο, που θα κατασκευασθεί σε περίπτωση καθ' ύψος επεκτάσεως της οικοδομής και θα αποτελείται από τον κοινόχρηστο χώρο του κλιμακοστασίου και το με στοιχείο Γ-1 αυτοτελές διαμέρισμα, εμβαδού 93,86 τμ, με ποσοστό συνιδιοκτησίας στο όλο οικοπέδο 110,61/1000 εξ αδιαίρετου, όπως οι οριζόντιες αυτές ιδιοκτησίες και τα κοινόχρηστα και κοινόκτητα μέρη της οικοδομής φαίνονται ειδικότερα στο προσαρτηθέν στην εν λόγω διαθήκη από Σεπτέμβριο 2004 τοπογραφικό διάγραμμα με πίνακα κατανομής ποσοστών συνιδιοκτησίας και κοινοχρήστων μερών της οικοδομής του Πολιτικού Μηχανικού Α. Α., 2) του 1/2 εξ αδιαίρετου ενός αγρού, που βρίσκεται στη θέση Ρ. Α. Δ. του Δήμου Χ.

Κ., εμβαδού 3.642 τμ και διαχωρίζεται σε δυο τμήματα από την Ε.Ο. Κ.-Γ., 3) του 1/2 εξ αδιαίρετου ενός αγρού, που βρίσκεται στη θέση Δ. Κ. του Δήμου Κ., εμβαδού 5.900 τμ, 4) του 1/2 εξ αδιαίρετου ενός οικοπέδου, που βρίσκεται στη θέση Α. Β. του Δήμου Λ. Κ., εμβαδού 1.441 τμ.

Με την ως άνω διαθήκη, περαιτέρω, η ως άνω θανούσα εγκατέστησε την ενάγουσα θυγατέρα της από πρώτο γάμο, τον πρώτο εναγόμενο σύζυγό της από δεύτερο γάμο και τον δεύτερο εναγόμενο γιο του τελευταίου από πρώτο γάμο κληρονόμους της και κατέλιπε σ' αυτούς όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία της. Ειδικότερα, η διαθέτιδα όρισε με τη διαθήκη της αυτή επί λέξει τα εξής: "Α) Η θυγατέρα μου Κ. Σ. θα λάβει από την περιουσία μου μετά το θάνατό μου κατά ψιλή κυριότητα μόνο: 1) την εξής μόνο από τις προπεριγραφόμενες αυτοτελείς και ανεξάρτητες οριζόντιες ιδιοκτησίες της εν λόγω οικοδομής, ήτοι το με στοιχεία Α-1 διαμέρισμα Α' ορόφου, επιφάνειας 93,86 τμ, με τα αναλογούντα σ' αυτήν ποσοστά εξ αδιαίρετου επί του όλου οικοπέδου και των κοινοχρήστων και κοινοκλήτων μερών της οικοδομής, όπως με λεπτομέρεια περιγράφεται παραπάνω και 2) το ανήκον σε μένα 1/2 εξ αδιαίρετου αγρού στη θέση "Ρ." Α. Δ. του Δήμου Χ. Κ., ολικής έκτασης 3.642 τμ, ο οποίος διαχωρίζεται σε δυο τμήματα από την Εθνική οδό Κ.-Γ. Β) Ο γιος του συζύγου μου Χ. Β. (δευτερος των εναγομένων) θα λάβει από την περιουσία μου μετά το θάνατό μου, κατά ψιλή κυριότητα, μόνο: 1) το ανήκον σε μένα 1/2 εξ αδιαίρετου αγρού στη θέση "Δ." Κ. του Δήμου Κ., ολικής έκτασης 5.900,50 τμ και 2) το ανήκον σε μένα 1/2 εξ αδιαίρετου οικοπέ-

δου στη θέση “Α.” Β. του Δήμου Λ. Κ., ολικής έκτασης 1.441 τμ. Και Γ) Ο σύζυγός μου Σ. Β. θα λάβει, εφ’ όρου ζωής του, το δικαίωμα της επικαρπίας επί ολόκληρου της προπεριγραφόμενης ακίνητης περιουσίας μου, το οποίο δικαίωμα της επικαρπίας θα αποσβεστεί αυτοδικαίως μετά το θάνατό του και θα συνενωθεί, χωρίς καμία άλλη πράξη, με την ψιλή κυριότητα των άνω κληρονόμων μου, καθώς επίσης θα λάβει κατά πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή και ολόκληρη την υπόλοιπη ευρεθησομένη οπουδήποτε ακίνητη και κινητή περιουσία μου και θεωρώ όλους τους άνω κληρονόμους μου ικανοποιημένους, εν πάση δε περιπτώσει τους περιορίζω στη νόμιμη κληρονομική τους μοίρα”.

Με βάση τα ανωτέρω, στην εν λόγω διαθήκη και, όσον αφορά στην πολυώροφη οικοδομή, ουδέν αναφέρεται σχετικά με το δικαιούχο της ψιλής κυριότητας επί των λοιπών οριζοντίων ιδιοκτησιών, πλην του με στοιχείο Α-1 διαμερίσματος του πρώτου ορόφου, την ψιλή κυριότητα του οποίου η κληρονομούμενη κατέλειπε στην ενάγουσα κόρη της. Από το ανωτέρω περιεχόμενο της δημόσιας διαθήκης γίνεται φανερό ότι η δήλωση βουλήσεως της κληρονομούμενης έχει διατυπωθεί ατελώς και κατά τρόπο που γεννά αμφιβολία ως προς την αληθινή βούλησή της σχετικά με το δικαιούχο της ψιλής κυριότητας επί των λοιπών οριζοντίων ιδιοκτησιών της άνω πολυώροφης οικοδομής, πλην του υπό στοιχείο Α-1 διαμερίσματος αυτής. Ειδικότερα, διαπιστώνεται ασάφεια από το περιεχόμενο της διαθήκης ως προς το αν η διαθέτιδα ήθελε να εγκαταστήσει κληρονόμο της τον πρώτο των εναγομένων σύζυγό της στις λοιπές οριζόντιες ιδιο-

κτησίες της εν λόγω οικοδομής, πλην της υπό στοιχείο Α-1 τέτοιας του πρώτου ορόφου, ή αν από παραδρομή άφησε αδιάθετες τις οριζόντιες αυτές ιδιοκτησίες. Συνεπώς, υπάρχει ανάγκη να γίνει ερμηνεία της διαθήκης, προκειμένου να διαπιστωθεί η αληθινή βούληση της διαθέτιδος ως προς το σημείο αυτό. Από το προεκτεθέν δε περιεχόμενο της επίδικης διαθήκης συνάγεται ότι η αληθινή βούληση της διαθέτιδος ήταν να είναι κληρονόμος της ο εναγόμενος σύζυγός της στις προαναφερθείσες οριζόντιες ιδιοκτησίες της άνω οικοδομής, πλην αυτής με στοιχείο Κ-1 που βρίσκεται στον πρώτο όροφο και περιγράφεται παραπάνω με αριθμό 1 στοιχ. γ’. Τούτο προκύπτει από το πνεύμα του ιδίου του κειμένου της διαθήκης, σύμφωνα με το οποίο η διαθέτης ήθελε τον πρώτο εναγόμενο σύζυγό της κληρονόμο “ολόκληρης της υπόλοιπης ευρεθησομένης οπουδήποτε ακίνητης και κινητής περιουσίας της”, σε συνδυασμό με το ότι, σε σχέση με την ενάγουσα, χρησιμοποιώντας δύο φορές στην ίδια φράση της εν λόγω διαθήκης τη λέξη “μόνο”, δηλώνει τη βούλησή της να εγκαταστήσει αυτήν κληρονόμο από το σύνολο της περιουσίας της, που λεπτομερώς περιγράφει στη διαθήκη, μόνο στην ψιλή κυριότητα των άνω με στοιχεία 1 περ. γ’ και 2 ακινήτων (το Κ-1 διαμέρισμα “μόνο” “από τις προπεριγραφόμενες αυτοτελείς ανεξάρτητες οριζόντιες ιδιοκτησίες της οικοδομής” και αγρού στη θέση “Ρ.”), πράγμα που πράττει και με το δεύτερο εναγόμενο, τον οποίο ρητά δηλώνει ότι εγκαθιστά κληρονόμο κατά ψιλή κυριότητα “μόνο” για τα με αριθμό 3 και 4 ως άνω ακίνητα της κληρονομιαίας περιουσίας. Η κρίση αυτή του δι-

καστηρίου ενισχύεται και από το γεγονός ότι η διαθέτης επιθυμούσε να εξασφαλίσει τον εναγόμενο σύζυγό της, ο οποίος είχε συμβάλει οικονομικά στην ανέγερση του 2ου ορόφου της οικοδομής αυτής και της σοφίτας της, και με τον οποίο διατηρούσε άριστες σχέσεις, σε αντίθεση με την ενάγουσα κόρη της, με την οποία οι σχέσεις της δεν ήταν καλές. Έτσι, με την επίμαχη διαθήκη, ο πρώτος εναγόμενος κατέστη κληρονόμος και επί των προαναφερόμενων οριζοντίων ιδιοκτησιών της επιδικής οικοδομής και ουδεμία πάσχει ακυρότητας η διαθήκη αυτή λόγω της άνω μερικής ασάφειάς της και η σχετική ως άνω βάση της αγωγής είναι απορριπτέα ως αβάσιμη.

Όμως, η ως άνω εγκατάσταση της ενάγουσας, που ως τέκνο της διαθέτιδος τυγχάνει νόμιμος αυτής μεριδούχος, σε μόνη την ψιλή κυριότητα των ως άνω κληρονομιαίων ακινήτων, συνιστά περιορισμό της νόμιμης μοίρας της, με συνέπεια την ακυρότητα κατά τούτο της εν λόγω διαθήκης, σύμφωνα και με όσα αναφέρονται στη σχετική μείζονα σκέψη της απόφασης αυτής. Η ακυρότητα αυτή του μέρους της διαθήκης δεν επιφέρει την ακυρότητα όλης της διαθήκης, αφού η διαθέτης σε κάθε περίπτωση, όπως προαναφέρθηκε, προσέθεσε όρο στη διαθήκη να περιορισθεί η ενάγουσα στη νόμιμη μοίρα της, αν επιδιώξει την αναγνώριση της ακυρότητας της διαθήκης κατά το μέρος που μ' αυτήν περιορίζεται το δικαίωμα της νόμιμης μοίρας (όπως και οι λοιποί κληρονόμοι της, αν πράξουν το ίδιο). Έτσι, η ενάγουσα ως αναγκαία μεριδούχος έχει κληρονομικό δικαίωμα πλήρους κυριότητας σε όλα τα ανωτέρω κληρονομιαία ακίνητα

της διαθέτιδος, κατά το ποσοστό της νόμιμης μοίρας της, που ανέρχεται στο μισό εξ αδιαθέτου μερίδος της ήτοι ($3/4 : 2 =$) $3/8$ εξ αδιαθέτου, κατά το οποίο και είναι άκυρη η διαθήκη, λόγω του άνω περιορισμού αυτού. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλουμένη απόφασή του απέρριψε τη βάση της αγωγής περί αναγνώρισεως της ακυρότητας της διαθήκης λόγω αοριστίας μέρους αυτής, ορθά τις άνω διατάξεις ερμήνευσε και εφάρμοσε και τις αποδείξεις εκτίμησε, πλην όμως, απορρίπτοντας σιγή και τη σωρευόμενη βάση της αγωγής περί ακυρότητας της διαθήκης κατά το μέρος που με αυτήν περιοριζόταν το δικαίωμα της νόμιμης μοίρας της ενάγουσας, έσφαλε περί την ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και την εκτίμηση των αποδείξεων και ο σχετικός λόγος της έφεσης πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος και ουσιαστικά. Στη συνέχεια, πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η έφεση ως βάσιμη και ουσιαστικά. Να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη κατά τις διατάξεις της, με τις οποίες απερρίφθη η εν λόγω βάση της αγωγής κατά το προαναφερθέν αίτημά της εν όλω. Να κρατηθεί η υπόθεση από το δικαστήριο αυτό και να δικασθεί η βάση αυτή της αγωγής κατά το άνω αίτημα, που είναι νόμιμο, στηριζόμενο στις παραπάνω διατάξεις, ως και σ' αυτές των αρθ. 70 και 176 ΚΠολΔ, κατά το οποίο πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή ως βάσιμη και ουσιαστικά, όπως στο διατακτικό. {...}

395/2010

Πρόεδρος: Κων. Παπασταματίου

Εισηγητής: Γρηγ. Καλαθάς

Δικηγόροι: Παντελής Φωτάκης, Λεων.

Γκότης

Άσκηση αγωγής αναγνωριστικής της ύπαρξης ή μη έννομης σχέσης από τον έχοντα άμεσο έννομο συμφέρον προς άρση αβεβαιότητας.

Τα οικοδομήματα είναι συστατικά μέρη του εδάφους και η κυριότητα επ' αυτών ανήκει στον κύριο του οικοπέδου επί του οποίου έχουν ανεγερθεί, ή στους συγκυρίους κατ' ανάλογο ποσοστό.

Καταχρηστική άσκηση δικαιώματος όταν η μεταβολή της προηγούμενης συμπεριφοράς του δικαιούχου είναι αδικαιολόγητη και μη αναμενόμενη, η δε άσκηση του δικαιώματος επιφέρει ανατροπή της κατάστασης με επαχθείς, αν και όχι κατ' ανάγκη αφόρητες ή υπέρμετρα επαχθείς, συνέπειες.

Η άρνηση του ενάγοντος συγκυρίου να συμπράξει σε εξώδικη διανομή του κοινού ακινήτου και η αυθαίρετη ανοικοδόμηση καταστήματος εκ μέρους του άλλου κοινωνού, έστω κατά το αναλογούν σε αυτόν ποσοστό δόμησης, δεν καταλύουν το δικαίωμα συγκυριότητας του αρνούμενου την εξώδικη διανομή συγκυρίου, ούτε καθιστούν την άσκηση αναγνωριστικής αγωγής συγκυριότητας καταχρηστική.

{...}Από τη διάταξη του αρθ. 70 ΚΠολΔ συνάγεται ότι μπορεί να ασκηθεί αναγνωριστική αγωγή από εκείνον που έχει έννομο συμφέρον να αναγνωρισθεί η ύπαρξη ή μη κάποιας έννομης σχέσης. Απαραίτητη όμως προϋπόθεση για να ασκηθεί μια τέτοια αγωγή είναι να έχει ο ενάγων έννομο προς τούτο συμφέρον, το οποίο, σύμφωνα με το αρθ. 68 ΚΠολΔ, πρέπει να είναι άμεσο (βλ. ΑΠ 941/97 Νόμος, ΑΠ 1312/89 Βασ.Νομ.Συμπλ. 2 τομ.

Α. σελ. 210). Ειδικότερα, από το αρθ. 20 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος, κατά το οποίο καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του όπως ο νόμος ορίζει, σε συνδυασμό με τα αρθ. 68 και 70 ΚΠολΔ που προαναφέρθηκαν, συνάγεται ότι προϋπόθεση παροχής έννομης προστασίας με τη μορφή έκδοσης αναγνωριστικής απόφασης είναι η ύπαρξη αμέσου εννόμου συμφέροντος, πρέπει δηλαδή η έννομη προστασία που ζητείται με τη μορφή αυτήν (αναγνωριστική απόφαση) να αποτελεί πρόσφορο μέσο για την αποτροπή του κινδύνου στα συμφέροντα του ενάγοντος (υλικά ή ηθικά). Πρόσφορο δε μέσο για την άρση της αβεβαιότητας ή της έριδας νοείται ότι υπάρχει όταν με τη χρήση του δεδικασμένου που δημιουργείται μεταξύ των διαδίκων από την τελεσιδικία της απόφασης, με την επέμβαση της δικαιοδοτούσας πολιτείας, πραγματώνεται το δίκαιο και επανέρχεται η κοινωνική ειρήνη που διαταράχθηκε (βλ. ΑΠ 941/97, ΑΠ 1313/89 Νόμος, ΕφΑθ 744/07 Δνη 2007. 903). Περαιτέρω, από το συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 953 και 954 αρ. 1. ΑΚ προκύπτει ότι τα οικοδομήματα, συνεπώς και τα καταστήματα και οικίες, είναι συστατικά μέρη του εδάφους και η κυριότητα επ' αυτών ανήκει στον κύριο του οικοπέδου, επί του οποίου έχουν ανεγερθεί. Σε περίπτωση δε συγκυριότητας επί του τελευταίου, ανήκουν (τα οικοδομήματα) στους συγκυρίους, κατ' ανάλογο ποσοστό συγκυριότητας, όπως και το οικόπεδο (βλ. σχετ. ΑΠ 46/94 ΕΕΝ 62. 28).

Στην προκειμένη περίπτωση, ο ενά-

γων και ήδη εφεσίβλητος με την από 23.5.2003 και με αριθ. εκθ. καταθ. 321/23.5.2003 αγωγή του ισχυρίσθηκε ότι, δυνάμει του με αριθ. .../1990 αγοραπωλητηρίου συμβολαίου της συμβολαιογράφου Θ. Κ.-Ζ., που μεταγράφηκε νόμιμα, αυτός και ο εναγόμενος έγιναν κύριοι, κατά ποσοστό 50% εξ αδιαιρέτου ο καθένας, ενός οικοπέδου που βρίσκεται στη Λ. και περιγράφεται λεπτομερώς κατ' έκταση και όρια στην αγωγή. Ότι ο εναγόμενος επί του οικοπέδου αυτού ανηγέρει το περιγραφόμενο στην αγωγή οικοδόμημα (κατάστημα με υπόγειο), το οποίο ως συστατικό του οικοπέδου ανήκει στην κυριότητα αυτού και του εναγομένου κατ' ίσο ποσοστό συγκυριότητας, όπως και το οικόπεδο. Ενόψει αυτών, είχε ζητήσει να αναγνωρισθεί η συγκυριότητά του επί του εν λόγω ακινήτου κατά το παραπάνω ποσοστό, επικαλεσθείς ότι έχει προς τούτο έννομο συμφέρον, δεδομένου ότι ο εναγόμενος αμφισβητεί το δικαίωμα συγκυριότητός του και επί της οικοδομής και ποιείται αποκλειστικά αυτός χρήση αυτής. Το Πρωτοβάθμιο δικαστήριο με την προσβαλλόμενη απόφασή του έκρινε ότι η αγωγή με το ως άνω περιεχόμενο και αίτημα είναι νόμιμη, στηριζόμενη στις άνω διατάξεις, ως και σ' αυτές των αρθ. 1033, 1192 περ. 1 ΑΚ και 176 ΚΠολΔ. Στη συνέχεια δε, έκανε δεκτή την αγωγή ως βάσιμη κατ' ουσία και αναγνώρισε ότι ο ενάγων είναι συγκύριος του αγωγικού οικοπέδου μετά του επ' αυτού κτίσματος κατά 1/2 εξ αδιαιρέτου. Ήδη ο εκκαλών με την κρινόμενη έφεσή του παραπονείται κατά της εν λόγω αποφάσεως για κακή εφαρμογή του νόμου και εσφαλμένη εκτίμηση των αποδείξεων και ζητά να εξαφανισθεί

η εκκαλουμένη και στη συνέχεια να απορριφθεί η αγωγή ως μη νόμιμη και ουσία αβάσιμη. Ενόψει του παραπάνω περιεχομένου και αιτήματός της και σύμφωνα με όσα έχουν αναφερθεί στη νομική σκέψη που προηγήθηκε, ο ενάγων έχει άμεσο έννομο συμφέρον προς άσκηση της ένδικης αγωγής κατά του εναγομένου, αφού με την παραδοχή ή απόρριψη αυτής στην ουσία της επιλύεται η έριδα μεταξύ των διαδίκων, όσον αφορά το δικαίωμα συγκυριότητας του ενάγοντος επί του αγωγικού ακινήτου. Κατόπιν αυτών, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την προσβαλλόμενη απόφασή του έκρινε νόμιμη την αγωγή, δεν έσφαλε περί την ερμηνεία και εφαρμογή των άνω διατάξεων και ο περί του αντιθέτου χωρίς αριθμηση λόγος της έφεσης είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Με το αρθ. 281 ΑΚ ορίζεται ότι η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται, αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος. Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, για να θεωρηθεί η άσκηση του δικαιώματος ως καταχρηστική, θα πρέπει η προφανής υπέρβαση των ορίων που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο οικονομικός ή κοινωνικός σκοπός του δικαιώματος να προκύπτει από τη συμπεριφορά του δικαιούχου που προηγήθηκε ή τις περιστάσεις που μεσολάβησαν ή από άλλα περιστατικά, τα οποία, χωρίς να εμποδίζουν τη γέννηση ή να επάγονται την απόσβεση του δικαιώματος, καθιστούν μη ανεκτή την άσκησή του, κατά τις περί δικαίου και ηθικής αντιλήψεις του μέσου κοινωνικού ανθρώπου (ολΑΠ 17/95). Η συμπεριφορά του δικαιούχου που προη-

γήθηκε μπορεί να συνίσταται σε θετική πράξη ή παράλειψη του, καταχρηστική δε άσκηση του δικαιώματος υφίσταται όχι μόνο στην περίπτωση αδράνειας του δικαιούχου να ασκήσει το δικαίωμά του, η οποία, εάν συνοδεύεται και από άλλες περιστάσεις, μπορεί να θεμελιώσει την ένσταση καταχρηστικότητας υπό την ειδικότερη μορφή της αποδυνάμωσης δικαιώματος (ολΑΠ 7/02, ολΑΠ 62/90, 56/90 Νόμος, ΑΠ 971/04 Δνη 46. 421, ΑΠ 66/04, ΑΠ 291/03 Νόμος), αλλά και στην περίπτωση που η μεταβολή της προηγούμενης συμπεριφοράς του δικαιούχου, που είχε δημιουργήσει στον προσβολέα την εύλογη πεποίθηση ότι δεν θα ασκήσει αυτός το δικαίωμά του και είχε συντελέσει στην ενέργεια πράξεων από εκείνον που αποκρούει το δικαίωμα και στη δημιουργία ορισμένης πραγματικής κατάστασης, είναι αδικαιολόγητη και μη αναμενόμενη, η λόγω δε της μεταβολής της συμπεριφοράς αυτής άσκηση του δικαιώματος επιφέρει ανατροπή της κατάστασης που δημιουργήθηκε, με επαχθείς, αν και όχι κατ' ανάγκη αφόρητες ή υπέρμετρα επαχθείς συνέπειες, για την αποτροπή των οποίων, με γνώμονα την καλή πίστη, τα χρηστά ήθη ή το οικονομικό και κοινωνικό σκοπό του δικαιώματος, να παρίσταται επιβεβλημένη η θυσία του (ΑΠ 263/07 Νόμος).

Στην προκειμένη περίπτωση, ο εναγόμενος ισχυρίστηκε πρωτοδίκως ότι το αγωγικό δικαίωμα του ενάγοντος ασκείται καταχρηστικά, διότι, ενώ συμφώνησε με τον ενάγοντα να προβούν στην εξώδικη διανομή του κοινού, ως ανήκοντος σε αμφοτέρους κατ' ισομοιρία και εξ αδιαιρέτου αγωγικού οικοπέδου, ο τελευταίος μετέγνωσε και αρνήθηκε τη διανομή αυτή, κα-

θόσον αυτός (εναγόμενος) δεν συνήναισε στην απαίτησή του να επωμισθεί ο ίδιος όλα τα έξοδα που απαιτούνται για τη συντέλεση της εξώδικης διανομής του οικοπέδου τους, με συνέπεια, επειδή είχε ανάγκη να στεγάσει την επιχείρηση κατασκευής καροσερί αυτοκινήτων που διατηρούσε, να προβεί στην ανέγερση επί του οικοπέδου σχετικού οικοδομήματος, με δικά του αποκλειστικά έξοδα, κατά το ποσοστό δόμησης που αναλογεί στο εξ αδιαιρέτου ποσοστό συγκυριότητας επί αυτού και χωρίς να προσβάλει το ποσοστό δόμησης που αναλογεί στο εξ αδιαιρέτου ποσοστό του, και ότι έτσι το δικαίωμα του ενάγοντα για αναγνώριση του δικαιώματος συγκυριότητας επί του αγωγικού ακινήτου, ήτοι του οικοπέδου μετά του επί αυτού καταστήματος, κατά ποσοστό 50% εξ αδιαιρέτου, ασκείται καταχρηστικά, ενόψει και του ότι η αυτούσια διανομή αυτού είναι εφικτή. Ο εν λόγω ισχυρισμός του εναγόμενου - εκκαλούντος, που επαναφέρεται με σχετικό χωρίς αριθμηση λόγο της έφεσης, είναι μη νόμιμος και απορριπτός, καθόσον τα ανωτέρω περιστατικά και αληθή υποτιθέμενα δεν καθιστούν καταχρηστική την άσκηση του δικαιώματος, αφού δεν συντρέχουν στην προκειμένη περίπτωση οι εξαιρετικές εκείνες περιστάσεις, που επιβάλλουν τη θυσία του δικαιώματος του ενάγοντος. Ειδικότερα, η, έστω και μεταγενέστερη και πριν την οικοδόμηση, άρνηση αυτού να συμβράξει στην άνω εξώδικη διανομή του κοινού ακινήτου θεμελιώνει αξίωση δικαστικής διανομής αυτού εκ μέρους του εναγόμενου συγκυρίου, κατ' αρθ. 799 ΑΚ, και δεν μπορεί τόσο η άρνηση αυτή, όσο και η ανοικοδόμηση εκ μέρους του τελευ-

ταίους επί του κοινού οικοπέδου καταστήματος, έστω και κατά το ποσοστό δόμησης που αναλογεί στο εξ αδιαιρέτου ποσοστό συγκυριότητός του (και καθήν στιγμή μάλιστα ήταν γνωστό ότι ο ενάγων δεν συναινεί στην εξώδικη διανομή) να καταλύσει το δικαίωμα συγκυριότητος εξ αδιαιρέτου του αρνουμένου την εξώδικη διανομή συγκυρίου - ενάγοντος και να καταστήσει την άσκηση του σχετικού αγωγικού δικαιώματος καταχρηστική. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, επομένως, το οποίο με την προσβαλλομένη απόφασή του όμοια έκρινε, δεν έσφαλε και ο ανωτέρω λόγος έφεσης, με τον οποίο υποστηρίζονται τα αντίθετα, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Από τις καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά. Με το .../19.12.1990 πωλητήριο συμβόλαιο της συμβολαιογράφου Θ. Κ.-Ζ., που μεταγράφηκε νόμιμα στα βιβλία μεταγραφών του υποθηκοφυλακείου Λ. (τόμος ... α.α ...), η Β. συζ. Ε. Μ. πούλησε και μεταβίβασε στους διαδίκους, κατά το 1/2 εξ αδιαιρέτου στον καθένα, ένα οικόπεδο που ανήκε στην κυριότητά της, εμβαδού 511 τμ (ήδη 482,26 τμ), που βρίσκεται εντός του εγκεκριμένου σχεδίου της πόλης της Λ., στη θέση "Α.", στο τέρμα της οδού Β. και στο ... οικοδομικό τετράγωνο. Το οικόπεδο αυτό συνορεύει βόρεια επί πλευράς μήκους 33 μ. με αγροτικό δρόμο, νότια επί πλευράς μήκους 33 μ. με την οδό Λ.-Β., ανατολικά επί πλευράς μήκους 17 μ. με ιδιοκτησία κληρονόμων Σ. Σ. και δυτικά επί πλευράς μήκους 14 μ. με δρόμο πλάτους 7 μ. Έτσι, ο ενάγων κατέστη κύριος του ακινήτου αυτού κατά ποσοστό 1/2 εξ αδιαιρέτου, ό-

πως συνομολογείται και από τον εναγόμενο συγκύριο αυτού κατά το υπόλοιπο 1/2 εξ αδιαιρέτου. Στη συνέχεια, ο τελευταίος περί το έτος 1993 και αφού μετά την αναθεώρηση του σχεδίου πόλεως Λ. το οικόπεδο αυτό ήταν δυνατό να χωρισθεί σε δύο ίσα άρτια και οικοδομήσιμα τμήματα, εμβαδού 241,13 τμ το καθένα, ζήτησε από τον ενάγοντα να προβούν στην εξώδικη διανομή του εν λόγω οικοπέδου, προκειμένου στο μέρος που θα ελάμβανε αυτός να αναγείρει κατάστημα, για να στεγάσει την επιχείρηση επισκευής αυτοκινήτων που διατηρούσε. Όμως, ο ενάγων τελικά δεν συμφώνησε στην εξώδικη αυτή διανομή. Παρά ταύτα, ο εναγόμενος, δυνάμει της με αριθ. .../1993 αδείας οικοδομής, που εκδόθηκε κατόπιν αιτήσεώς του στο όνομά του από το αρμόδιο τμήμα πολεοδομίας του Δήμου Λ., προέβη, παρά τις αντιρρήσεις του ενάγοντος, στην ανέγερση επί τμήματος του οικοπέδου εμβαδού 241,13 μ. οικοδομής και, συγκεκριμένα, ενός ισογείου καταστήματος εμβαδού 200 τμ περίπου, μετά υπογείου εμβαδού επίσης 200 τμ περίπου. Η οικοδομή αυτή ως ανηγερθείσα στο κοινό των διαδίκων οικόπεδο ανήκει σ' αυτούς κατ' ίσο ποσοστό συγκυριότητος, όπως και τα οικόπεδα, ήτοι κατά 1/2 εξ αδιαιρέτου στον καθένα.

Ο εναγόμενος, όμως, αμφισβητεί το δικαίωμα αυτό συγκυριότητος του ενάγοντος επί του προπεριγραφέντος συστατικού του κοινού οικοπέδου, ισχυριζόμενος ότι αυτό ανήκει στην αποκλειστική κυριότητά του, αφού έχει κτισθεί με δικά του αποκλειστικά χρήματα και απαγορεύει στον ενάγοντα κάθε πρόσβαση και εκμετάλλευση αυτού. Ο ισχυρισμός αυτός περί α-

νεγέρσεως του καταστήματος με δικά του αποκλειστικά χρήματα δεν ασκεί ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης αυτής ως προς το άνω ζήτημα, αφού, και αν ακόμη είναι αληθινός, δεν αναιρεί την ιδιότητα του καταστήματος ως συστατικού του εδάφους και συνεπώς ως ανήκοντος στους διαδίκους κατά το ίδιο ποσοστό με το έδαφος. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλουμένη απόφασή του έκρινε ομοίως και δεχόμενο την αγωγή ως βάσιμη κατ' ουσία αναγνώρισε ότι ο ενάγων είναι κύριος κατά το 1/2 εξ αδιαιρέτου του άνω οικοπέδου μετά του επ' αυτού οικοδομήματος, ορθά τις άνω διατάξεις ερμήνευσε και εφάρμοσε και τις αποδείξεις εκτίμησε και ο περί του αντιθέτου λόγος της έφεσης είναι απορριπτός ως αβάσιμος. Η έφεση δεν περιέχει άλλους λόγους και συνεπώς πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη...

398/2010

Πρόεδρος: Ναπολέων Ζούκας

Εισηγήτρια: Σοφία Μαντζακίδου

Δικηγόροι: Ιγνάτιος Παππάς, Παν. Ντάλης

Παραδεκτή άσκηση έφεσης εναντίον απόφασης περί αποβολής ιδιοκτήτη λόγω εφαρμογής πολεοδομικής μελέτης, εκδοθείσας κατά τη διαδικασία των ασφ. μέτρων, γιατί με την απόφαση δεν διατάχθηκε ασφ. μέτρο, αλλά επιλύθηκε οριστικά η διαφορά.

Εφαρμογή πολεοδομικής μελέτης. Επιτρέπεται η αφαίρεση των υποχρεωτικώς εισφερόμενων τμημάτων γης και των αναγκαίως συνεχόμενων με αυτά επικείμενων συστατικών, και πριν την καταβο-

λή στο δικαιούχο της οφειλόμενης για τα τελευταία αποζημίωσης.

Με την ολοκλήρωση της διοικ. διαδικασίας επέρχεται κτήση της κυριότητας με πρωτότυπο τρόπο και σύγχρονη απόσβεση τυχόν προϋφιστάμενου δικαιώματος κυριότητας.

Το ΜονΠρωτ εξετάζει μόνο το ζήτημα της συνδρομής των προϋποθέσεων της αποβολής, με βάση τα όρια των τελικών ιδιοκτησιών εκ της πράξης εφαρμογής.

Τεκμήριο νομιμότητας των διοικ. πράξεων, οι οποίες εφόσον δεν έχουν ακυρωθεί ή ανακληθεί είναι εκτελεστές και παράγουν έννομα αποτελέσματα. Τα πολιτικά δικαστήρια εξετάζουν παρεμπιπτότως τη νομιμότητα αυτών ως προς το αν τα εκδόσαντα αυτές όργανα ενήργησαν κατά τους νόμιμους τύπους, όχι για να τις ακυρώσουν ή να αποκρούσουν την εκτελεστότητά τους, αλλά για να απαγγείλουν άλλες συνέπειες ιδιωτικού χαρακτήρα και δη αποζημιωτικές, που προκύπτουν από την εκτέλεση παράνομων τοιούτων, χωρίς να επιτρέπεται ο έλεγχος της ουσιαστικής κρίσης των διοικ. οργάνων.

{...} Ειδικότερα, η άσκηση της προκειμένης έφεσης είναι παραδεκτή, καίτοι η εκκαλούμενη απόφαση έχει εκδοθεί κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, σύμφωνα με τη διάταξη του αρθ. 12 παρ. 7 ν. 1337/1983, όπως ισχύει σήμερα, καθόσον στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν ισχύει η από το αρθ. 699 ΚΠολΔ απαγόρευση της ασκήσεως ενδίκων μέσων, γιατί με τη συγκεκριμένη απόφαση δεν διατάχθηκε ασφαλιστικό μέτρο με την έννοια του αρθ. 682 ΚΠολΔ (για την εξασφάλιση

ή διατήρηση δικαιώματος ή τη ρύθμιση καταστάσεως), όπως είναι τα προβλεπόμενα από τα αρθ. 704 - 738 ΚΠολΔ, ούτε ρυθμιστικό καταστάσεως, εξομοιούμενο μ' αυτά, όπως είναι τα προβλεπόμενα από τα αρθ. 632 παρ. 2, 912 παρ. 2, 918 παρ. 3, 929 παρ. 3, 938 παρ. 3, 994 και 1019 παρ. 1 ΚΠολΔ, ούτε ανακλήθηκε ασφαλιστικό μέτρο, αλλά επιλύθηκε οριστικά η διαφορά περί της αποδόσεως απαλλοτριωθέντος ακινήτου, η παραπομπή δε με την ανωτέρω διάταξη στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων έγινε απλώς και μόνο για την ταχύτερη εκδίκαση των συναφών υποθέσεων (βλ. οΛΑΠ 21-22/02, οΛΑΠ 38/02, ΑΠ 1526/07 Νόμος, ΑΠ 171/06 Δνη 48. 172, όπως και ΕφΛαρ 113/07, ΕφΛαρ 2/05, ΕφΛαρ 703/02 Νόμος). Επομένως, μετά τα ανωτέρω, πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή η έφεση και να ερευνηθεί περαιτέρω, ως προς το παραδεκτό και βάσιμο των λόγων της, κατά την ίδια ως άνω διαδικασία (αρθ. 532, 533 παρ. 1 ΚΠολΔ).

Η αιτούσα και ήδη εφεσίβλητη ιστορούσε στην ασκηθείσα σε βάρος της καθής και ήδη εκκαλούσας υπ' αριθ. 1686/2008 αίτησή της, κατ' ορθή εκτίμηση του περιεχομένου του δικογράφου της, ότι με την υπ' αριθ. .../1998 πράξη εφαρμογής της πολεοδομικής μελέτης επέκτασης της περιοχής "Ζ." του Δήμου, όπως διορθώθηκε με την υπ' αριθ. .../2006 διορθωτική πράξη, που κυρώθηκαν με τις υπ' αριθμ. .../1998 και .../2006, αντίστοιχα, αποφάσεις του Νομάρχη Κ. και μεταγράφηκαν νόμιμα στα οικεία βιβλία μεταγραφών, αφαιρέθηκε από τη με κωδικό αριθμό κτηματογράφησης ... του Ο.Τ. ιδιοκτησία της καθής, εδαφι-

κό τμήμα 116 τμ, το οποίο περιέρχεται στη με κωδικό αριθμό κτηματογράφησης ... ιδιοκτησία της ίδιας (της αιτούσας), για το οποίο δεν οφείλεται αποζημίωση και ότι η καθής, μολοντί προσκλήθηκε εγγράφως, στις 19.3.2006, να της το παραδώσει, αρνείται να το πράξει. Με βάση τα ανωτέρω πραγματικά περιστατικά, ζήτησε να διαταχθεί η αποβολή της καθής από το επίδικο εδαφοτεμάχιο και η εγκατάσταση της ίδιας σ' αυτό, καθώς και να καταδικασθεί στη δικαστική της δαπάνη. Το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, με την εκκαλούμενη απόφασή του, αφού έκρινε την ανωτέρω αίτηση ορισμένη και νόμιμη (στηριζόμενη στις διατάξεις των αρθ. 1, 5, 6, 8, 9, 12 παρ. 1, 2, 3 και 7, 26 και 28 ν. 1337/1983), τη δέχθηκε και στην ουσία της, διατάσσοντας την αποβολή της ήδη εκκαλούσας από το επίδικο εδαφικό τμήμα. Κατά της απόφασης αυτής παραπονεύεται τώρα η καθής - εκκαλούσα, με την κρινόμενη έφεσή της, για τους διαλαμβανόμενους σ' αυτήν τέσσερις λόγους, που ανάγονται σε εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και σε εσφαλμένη εκτίμηση των αποδείξεων, σύμφωνα με όσα αναλυτικά υποστηρίζει στο δικόγραφο της και ζητεί την εξαφάνισή της, με σκοπό την ολοκληρωτική απόρριψη της ανωτέρω ένδικης αίτησης της εφεσίβλητης.

Με το ν. 1337/1983 "επέκταση των Πολεοδομικών σχεδίων ... κλπ", που εκδόθηκε σε εφαρμογή των συνταγματικών επιταγών του αρθ. 24 παρ. 2 έως 4 του τότε ισχύοντος Συντάγματος, θεσμοθετείται νέα διαδικασία για τη διαχείριση των ακινήτων της οικιστικής περιοχής, προς εξυπηρέτηση της λειτουργικότητας και της αναπτύξεως των οικισμών και

προς εξασφάλιση των καλύτερων δυνατών όρων διαβίωσης, με την υποχρεωτική συμμετοχή στη διάθεση εκτάσεων κλπ. Με τη διάταξη της παρ. 7 του αρθ. 12 του πιο πάνω ν. 1337/1983, όπως έχει αντικατασταθεί με το αρθ. 4 ν. 1772/1988, ορίζεται μεταξύ άλλων ότι: “α) η πράξη εφαρμογής της πολεοδομικής μελέτης κυρώνεται με απόφαση του Νομάρχη, αποτελεί ταυτόχρονα και πράξη βεβαίωσης για τη συμπλήρωση των υποχρεώσεων εισφοράς σε γη ... όπως και κάθε μεταβολής που επέρχεται στα ακίνητα σύμφωνα με την παράγραφο 3 και μεταγράφεται στο οικείο Υποθηκοφυλακείο ... Με τη μεταγραφή επέρχονται όλες οι αναφερόμενες στην πράξη εφαρμογής μεταβολές στις ιδιοκτησίες, εκτός από αυτές που οφείλεται αποζημίωση και για τη συντέλεση των οποίων πρέπει να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες του ν. δ/τος από 17.7.1923 και του ν. δ/τος 797/1971, β) αμέσως μετά την κύρωση και μεταγραφή των πράξεων εφαρμογής, ο οικείος ΟΤΑ, το Δημόσιο ή τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, καθώς και κάθε ενδιαφερόμενος μπορούν να καταλάβουν τα νέα ακίνητα, που διαμορφώθηκαν με την πράξη εφαρμογής και περιέρχονται σ’ αυτούς, με την προϋπόθεση ότι έχουν καταβληθεί οι αποζημιώσεις της προηγούμενης περίπτωσης (α). Δικαιώματα της επόμενης περίπτωσης (δ) μετατρέπονται σε ενοχική αξίωση για αποζημίωση. Σε περίπτωση άρνησης του κατόχου ή νομέως να παραδώσει το ακίνητο που του αφαιρείται σύμφωνα με την πράξη εφαρμογής εντός 15 ημερών από της εις αυτόν εγγράφου προσκλήσεως, διατάσσεται η αποβολή του με απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου, που εκδί-

δεται μετά από αίτηση των παραπάνω ενδιαφερομένων, κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων., γ) η μεταβολή ακινήτων σύμφωνα με την παρ. 3 και την πράξη εφαρμογής συνεπάγεται την άμεση απόσβεση κάθε εμπραγμάτου δικαιώματος τρίτου που υφίστατο στα μεταβαλλόμενα ακίνητα ... δ) δένδρα, φυτείες, μανδρότοιχοι, συρματοπλέγματα, φρέατα και λοιπές εγκαταστάσεις και κατασκευές νομίμως υφιστάμενες σε ιδιοκτησίες που με την πράξη εφαρμογής μεταβάλλουν ιδιοκτήτη αποζημιώνονται από τον οικείο ΟΤΑ. Το ποσό της αποζημίωσης καθορίζεται από την επιτροπή του π.δ/τος 5/1986 (ΦΕΚ Α), όπως ισχύει κάθε φορά και καταβάλλεται στο δικαιούχο. Σε περίπτωση διαφωνίας ως προς την αξία των ανωτέρω αποφαινεται το καθ’ ύλην αρμόδιο δικαστήριο με τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας...”. Η τελευταία αυτή διάταξη, με την οποία επιτρέπεται η αφαίρεση των υποχρεωτικώς εισφερομένων τμημάτων γης, άρα και των αναγκαιώς συνεχόμενων με αυτά επικειμένων συστατικών, στα οποία περιλαμβάνονται τα οικοδομήματα και τα μέρη αυτών, και πριν ακόμη από την καταβολή στο δικαιούχο της οφειλομένης για τα τελευταία αποζημιώσεως, δεν αντίκειται στις προστατευτικές της ιδιοκτησίας διατάξεις των παρ. 1 και 2 του αρθ. 17 του Συντάγματος, διότι εντάσσεται στο πλαίσιο του νέου θεσμού της υποχρεωτικής και χωρίς αποζημίωση εισφοράς γης από τους συμμετέχοντες ιδιοκτήτες, κατά τους ορισμούς του αρθ. 24 του ίδιου Συντάγματος και αποσκοπεί στην ανάπτυξη και την αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος με τη σύγχρονη εξυπηρέτηση του συμφέροντος των ιδιοκτητών και γενι-

κότερα του δημοσίου συμφέροντος (ολΑΠ 19/02 Νόμος).

Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι με την ολοκλήρωση της διοικητικής διαδικασίας και εφόσον δεν τίθεται ζήτημα αποζημιώσεως για τυχόν αφαιρούμενο έδαφος, επέρχεται κτήση της κυριότητας με πρωτότυπο τρόπο και σύγχρονη απόσβεση του τυχόν προϋφισταμένου δικαιώματος κυριότητας και για την πραγμάτωση της μεταβολής παρέχεται δικαστική προστασία με την απλή και ταχεία διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων του Μονομελούς Πρωτοδικείου, το οποίο επομένως οφείλει να εξετάσει μόνο το ζήτημα της συνδρομής των προϋποθέσεων της αποβολής, με βάση τα όρια των τελικών ιδιοκτησιών, που διαμορφώνονται με την πράξη εφαρμογής της πολεοδομικής μελέτης (ΑΠ 563/06, ΑΠ 1226/05 Νόμος, ΑΠ 1711/06, ΑΠ 1284/03 Νόμος). Εξάλλου, σύμφωνα με πάγια αρχή του διοικητικού δικαίου, οι διοικητικές πράξεις έχουν το τεκμήριο της νομιμότητας, έτσι ώστε και οι παράνομες διοικητικές πράξεις, εφόσον δεν έχουν ακυρωθεί ή ανακληθεί, είναι εκτελεστές και παράγουν τα έννομα αποτελέσματά τους. Κατά τα αρθ. 1 και 2 ΚΠολΔ, τα πολιτικά δικαστήρια εξετάζουν παρεμπιπτόντως τη νομιμότητα των διοικητικών πράξεων και, συγκεκριμένως, εάν τα όργανα που τις εξέδωσαν ενήργησαν σύμφωνα με τους νόμους τύπους και όρους και μέσα στα πλαίσια της ανήκουσας στα ίδια εξουσίας, όχι για να τις ακυρώσουν, ούτε για να αποκρούσουν την εκτελεστότητά τους, αλλά προκειμένου να απαγγείλουν άλλες συνέπειες ιδιωτικού χαρακτήρα και δη αποζημιωτικές, οι οποίες προκύπτουν από

την εκτέλεση των παράνομων διοικητικών πράξεων. Δεν επιτρέπεται, όμως, να ελέγξουν την ουσιαστική κρίση των οργάνων της διοικήσεως που εξέδωσαν τη διοικητική πράξη, ως προς την ύπαρξη των πραγματικών προϋποθέσεων εκδόσεώς της (ΑΠ 171/06 Νόμος, όπως και ΕφΛαρ 113/07, ΕφΛαρ 261/07 Νόμος).

Στην προκειμένη περίπτωση, από όλα ανεξαιρέτως τα προσκομιζόμενα και επικαλούμενα από τους διαδίκους έγγραφα ... πιθανολογήθηκαν, κατά την κρίση του παρόντος Δικαστηρίου, το οποίο μπορεί να λάβει υπόψη του κατά την προκειμένη διαδικασία και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου (αρθ. 690 παρ. 1 και 347 ΚΠολΔ), τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Με το από 2.6.1988 προεδρικό διάταγμα (ΦΕΚ 589Δ/10.8.88) εγκρίθηκε το πολεοδομικό σχέδιο της περιοχής "Ζ." του Δήμου Κ., με τον καθορισμό οικοδομήσιμων χώρων, οδών, πεζοδρόμων, κοινόχρηστων χώρων κλπ. Με βάση την υπ' αριθ. .../3.11.1998 απόφαση του Νομάρχη Κ. κυρώθηκε η υπ' αριθ. .../98 πράξη εφαρμογής της πολεοδομικής μελέτης της περιοχής "Ζ." του Δήμου Κ. και μεταγράφηκε νόμιμα, στις 11.11.1998, στα οικεία βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Κ. Στη συνέχεια, η παραπάνω πράξη εφαρμογής διορθώθηκε με την υπ' αριθ. .../2006 (διορθωτική) πράξη, η οποία κυρώθηκε με την υπ' αριθ. .../31.3.2006 απόφαση του Νομάρχη Κ., που μεταγράφηκε νόμιμα στα οικεία βιβλία μεταγραφών, στις 28.9.2006 αντίστοιχα. Μεταξύ των εκτάσεων, που εντάσσονται στο πιο πάνω πολεοδομικό σχέδιο, συμπεριλαμβάνεται και η ιδιοκτησία της εκκαλούσας, με κωδικό αριθμό

κτηματολογίου ... του οικοδομικού τετραγώνου ... Ειδικότερα, σύμφωνα με την ανωτέρω πράξη εφαρμογής, από την πιο πάνω ιδιοκτησία της εκκαλούσας αφαιρείται, μεταξύ των άλλων, λόγω εισφοράς σε γη, χωρίς την καταβολή αποζημιώσεως, εδαφικό τμήμα, εμβαδού 116 τμ, το οποίο περιέρχεται στη με κωδικό αριθμό κτηματολογίου ... ιδιοκτησία της εφεσίβλητης. Με την κύρωση της προρρηθείσας πράξεως εφαρμογής και από τη μεταγραφή της επίθλαν, όπως αναφέρεται στην αμέσως παραπάνω νομική σκέψη, οι οριζόμενες με την εν λόγω πράξη μεταβολές κυριότητας, κατ' αρθ. 12 παρ. 7α του ως άνω ν. 1337/1983 και η εφεσίβλητη κατέστη κυρία της ανωτέρω έκτασης των 116 τμ. Εξάλλου, μολονότι το αρθ. 12 παρ. 7ε του εν λόγω νόμου ορίζει ότι "η πράξη εφαρμογής μετά την κύρωσή της γίνεται οριστική και αμετάκλητη", είναι δυνατός ο δικαστικός της έλεγχος με το ένδικο βοήθημα της αιτήσεως ακυρώσεως, ενώπιον του ΣτΕ, η άσκηση του οποίου βέβαια δεν αναστέλλει την άμεση εκτελεστικότητα, που για λόγους ταχείας περατώσεως του πολεοδομικού σχεδιασμού έχει προσδώσει ο νόμος στην κυρωθείσα πράξη εφαρμογής (βλ. και ΣτΕ 3568/96, Β. Σκουρής, Η έννομη προστασία στο πλαίσιο των πράξεων εφαρμογής, Αρμ 1995. 1571-1575). Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η εκκαλούσα άσκησε, ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, την από 12.7.1999 αίτηση ακύρωσης σε βάρος: α) της οικ. .../3.11.1998 απόφασης του Νομάρχη Κ., με την οποία κυρώθηκε η κατά τα άνω υπ' αριθ. .../1998 πράξη εφαρμογής της πολεοδομικής μελέτης της περιοχής "Ζ." του Δήμου Κ., που εγκρίθηκε με το από

2.6.1988 Π.Δ., β) της υπ' αριθ. .../2.3.1999 απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Θεσσαλίας, με την οποία είχε απορριφθεί η από 8.12.1998 προσφυγή της ήδη εκκαλούσας κατά της πιο πάνω νομαρχιακής απόφασεως, γ) της υπ' αριθ. .../24.5.1999 απόφασης του ΥΠΕΧΩΔΕ, με την οποία είχε απορριφθεί η από 24.3.1999 προσφυγή της κατά της ανωτέρω απόφασης του Γενικού Γραμματέα. Η εν λόγω αίτηση ακυρώσεως απορρίφθηκε, ως εκπροθέσμως ασκηθείσα, δυνάμει της υπ' αριθ. 490/2002 του ΣτΕ. Επομένως, με βάση τα ανωτέρω, εφόσον κρίθηκε αμετάκλητα η έκταση της υποχρέωσης της εκκαλούσας για εισφορά γης και δεν υφίσταται, αναφορικά με το παραχωρούμενο στην εφεσίβλητη εδαφικό τεμάχιο, συναφής υποχρέωση της τελευταίας για αποζημίωση της εκκαλούσας, γεννάται, κατ' αρχήν, δικαίωμα της εφεσίβλητης να εγκατασταθεί στο επίδικο και, ως εκ τούτου, τα όσα περί του αντιθέτου υποστηρίζει η εκκαλούσα με ένα σκέλος του πρώτου και του δεύτερου λόγου της έφεσής της είναι απορριπτέα, ως νομικά αβάσιμα.

Περαιτέρω, η εκκαλούσα, που κατέχει ακόμα το επίδικο εδαφικό τμήμα, παρότι προσκλήθηκε νομότυπα στις 19.5.2006 να το αποδώσει στην εφεσίβλητη (βλ. την υπ' αριθ. .../15.5.2006 έγγραφη πρόσκληση της Διεύθυνσης Πολεοδομίας Κ. και το από 19.5.2006 αποδεικτικό επιδόσεώς της), αρνήθηκε να της το αποδώσει, ισχυριζόμενη ότι η ανωτέρω πράξη εφαρμογής της προρρηθείσας πολεοδομικής μελέτης είναι παράνομη, ζήτημα, που, όπως διατείνεται, πρέπει να εξετασθεί παρεμπιπτόντως και από το παρόν Δικαστή-

ριο, κατ' αρθ. 1 και 2 ΚΠολΔ, γιατί, όπως ειδικότερα υποστηρίζει: α) η ιδιοκτησία της εντάσσεται σε τμήμα οικισμού, που διαμορφώθηκε από διανομές του Υπουργείου Γεωργίας και, επομένως, σύμφωνα με τη διάταξη του αρθ. 38 παρ. 7 ν. 1337/1983, δεν υπόκειται σε υποχρέωση εισφοράς σε γη και άρα δεν υποχρεούται σε απόδοση του επιδικίου ακινήτου και 2) εδαφικό τμήμα, εμβαδού 650 τμ της ιδιοκτησίας της, που αποτελούσε ιδιωτική οδό, θεωρήθηκε εσφαλμένα ως κοινόχρηστος δρόμος και δεν υπολογίστηκε στην εισφορά σε γη, χωρίς να της καταβληθεί η ανάλογη αποζημίωση, με συνέπεια να μην υποχρεούται και η ίδια, αντίστοιχα, στην απόδοση του επιδικίου εδαφικού τμήματος στην εφεσίβλητη. Ο εν λόγω ισχυρισμός, όμως, της εκκαλούσας, τον οποίο επαναφέρει ανεπτυγμένα και στην παρούσα δίκη με τον πρώτο λόγο της έφεσής της, είναι απορριπτέος πρωτίστως ως απαράδεκτος, καθόσον, αντίθετα με όσα αβάσιμα υποστηρίζει η ίδια, ανάγεται στην ουσιαστική κρίση των ως άνω οργάνων της διοικήσεως (την οποία κρίση προσβάλλει), ως προς τη συνδρομή ή όχι των πραγματικών προϋποθέσεων για την έκδοση της επίδικης (διοικητικής) πράξεως εφαρμογής (και όχι στη νομιμότητά της, ήτοι εάν τα εκδόσαντα αυτήν όργανα της διοίκησης ενήργησαν σύμφωνα με τους νόμους τύπους και όρους και μέσα στα πλαίσια της ανήκουσας στα ίδια εξουσίας), περιστατικά τα οποία, όπως αναλυτικά εκτίθεται στην προηγηθείσα νομική σκέψη, δεν ελέγχονται, ούτε παρεμπιπτόντως, από τα τακτικά πολιτικά δικαστήρια, αλλά υπάγονται στην αποκλειστική δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων. Ανε-

ξάρτητα όμως και πέρα από τα παραπάνω, ακόμη και με την εκδοχή ότι με τον ανωτέρω ισχυρισμό της εκκαλούσας προσβάλλεται η νομιμότητα της επίδικης πράξεως εφαρμογής, ο εν λόγω ισχυρισμός της δεν ασκεί επιρροή στην παρούσα, περί αποδόσεως του επιδικίου εδαφοτεμαχίου, δίκη, γιατί το αντικείμενο της συγκεκριμένης δίκης αφορά στην εκτέλεση της φερόμενης ως παράνομης διοικητικής πράξεως και όχι στη ζημία που υφίσταται ενδεχομένως απ' αυτήν η εκκαλούσα. Επομένως, σύμφωνα και με όσα εκτενώς αναπτύσσονται στην προηγηθείσα νομική σκέψη, ο παρεμπίπτων έλεγχος της επίδικης (παράνομης, όπως τη χαρακτηρίζει η εκκαλούσα) πράξης εφαρμογής στην προκειμένη δίκη δεν θα μπορούσε να οδηγήσει στην "εν τοις πράγμασιν" αναστολή της εκτελέσεώς της, όπως επιδιώκει η εκκαλούσα, αφού τα αναγόμενα στην ακύρωση των πράξεων αυτών και την αναστολή της εκτελέσεώς τους θέματα υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα των διοικητικών δικαστηρίων και διαφεύγουν της δικαιοδοσίας των πολιτικών δικαστηρίων (ΑΠ 171/06 ό.π., όπως και ΕφΛαρ 261/07 ό.π.).

Ακόμη, η εκκαλούσα υποστηρίζει ότι, εκτός από την οφειλόμενη εκ μέρους της εισφορά σε γη, ρυμοτομήθηκε εδαφικό τμήμα της ιδιοκτησίας της, εκτάσεως 24 τμ, για το οποίο δεν της καταβλήθηκε ακόμη η οφειλόμενη αποζημίωση (χωρίς να περιγράφει ή να προσδιορίζει το εν λόγω εδαφικό τμήμα και χωρίς να αναφέρει ποιος είναι ο υπόχρεος σε αποζημίωσή της γι' αυτό και σε ποιο ποσό ανέρχεται η εκ μέρους της επικαλούμενη οφειλόμενη αποζημίωση) και άρα δεν υποχρεούται σε

απόδοση του επίδικου τμήματος στην εφεσίβλητη και, περαιτέρω, προβάλλει έναντι της τελευταίας το δικαίωμα επίσχεσης του επίδικου τμήματος των 116 τμ, μέχρις ότου της καταβληθεί η οφειλόμενη αποζημίωση για το ρυμοτομούμενο, πέραν της οφειλόμενης εισφοράς σε γη, τμήμα των 24 τμ. Ο ανωτέρω ισχυρισμός της εκκαλούσας, που επαναφέρεται στην παρούσα (κατ' έφεση) δίκη με τους δεύτερο και τρίτο λόγους της εφέσεώς της, ανεξάρτητα από την προφανή αοριστία του, είναι απορριπτέος και ως μη νόμιμος, καθόσον αναφέρεται σε άλλο εδαφικό τμήμα της ιδιοκτησίας της, άσχετο με το επίδικο, για το οποίο, όπως προεκτίθεται, δεν οφείλεται αποζημίωση και, συνεπώς, δεν χρειάζεται να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες του ν.δ. από 17.7.1923 και του ν. 797/1971 για να επέλθουν οι μεταβολές στις αντίστοιχες ιδιοκτησίες, κατ' αρθ. 12 ν. 1337/1983, αφού πρόκειται για αφαίρεση, λόγω εισφοράς σε γη, τμήματος, εμβαδού 116 τμ, από την ιδιοκτησία της εκκαλούσας και παραχώρησή του στην εφεσίβλητη, για την αποκατάσταση της ιδιοκτησίας της, που δεσμεύτηκε για τους κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους της επίδικης πολεοδομικής μελέτης, ανεξάρτητα και πέραν του ότι, κατά την κρατούσα στη νομολογία άποψη, δεν επιτρέπεται η προβολή δικαιώματος επισχέσεως κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (όπως και ΕφΛαρ 113/07 Νόμος, Βαθρακοκόιλη ΕρμΚΠολΔ, υπ' αρθ. 682, Δ' τόμος, σελ. 35, παρ. 42 και εκεί παραπομπές στη νομολογία).

Συνακόλουθα, ενόψει των ανωτέρω, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που με την εκκαλούμενη απόφασή του, έστω και με

εν μέρει ελλειπείς αιτιολογίες, που συμπληρώνονται μ' αυτές της παρούσας (αρθ. 534 ΚΠολΔ), κατέληξε στο ίδιο συμπέρασμα και, κατά παραδοχή της ένδικης αίτησης, διέταξε την αποβολή της εκκαλούσας από το επίδικο εδαφικό τμήμα, ορθά ερμήνευσε και εφαρμόσε το νόμο και ορθά, επίσης, εκτίμησε το όλο αποδεικτικό υλικό. Ωσαύτως, η εκκαλούσα - καθής μέμφεται με τον τέταρτο και τελευταίο λόγο της εφέσεώς της την προσβαλλόμενη απόφαση και ως προς τη διάταξή της, με την οποία την καταδίκασε στην πληρωμή των δικαστικών εξόδων της εφεσίβλητης - αιτούσας, ενώ, όπως υποστηρίζει, θα έπρεπε να συμψηφίσει τα έξοδα "λόγω εύλογης αμφιβολίας του καταγομένου σε δίκη δικαιώματος". Ο λόγος αυτός της κρινόμενης έφεσης, ο οποίος είναι παραδεκτός (αρθ. 193 ΚΠολΔ), γιατί κατά τα ανωτέρω προσβάλλεται συγχρόνως και η ουσία της υπόθεσης (ΑΠ 617/08, ΑΠ 1000/05 Νόμος), δεν βρίσκει έρεισμα στο νόμο και, ως εκ τούτου, είναι απορριπτέος ως νομικά αβάσιμος, αφού η εκκαλούμενη απόφαση, κατ' ορθή εφαρμογή των διατάξεων των αρθ. 176 και 191 παρ. 2 ΚΠολΔ, καταδίκασε την καθής και ήδη εκκαλούσα, λόγω της ήττας της, στην πληρωμή των δικαστικών εξόδων της παρασταθείσας αιτούσας - εφεσίβλητης, που όρισε στο ποσό των διακοσίων πενήντα (250) ευρώ, στον υπολογισμό των οποίων προέβη, κατ' ορθή εφαρμογή των διατάξεων των αρθ. 99, 100, 107, 109, 116, 166 και 176 του Κώδικα Δικηγόρων, με βάση τα καθοριζόμενα μ' αυτές ελάχιστα όρια της αμοιβής του πληρεξουσίου δικηγόρου της για τη σύνταξη της αίτησης και του σημειώματος, την παράστασή του

στο Πρωτοδικείο και τις λοιπές εξώδικες ενέργειες, ανεξάρτητα και πέραν του ότι το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, ούτως ή άλλως, δεν είχε την επικαλούμενη από την εκκαλούσα δυνατότητα (“για συμψηφισμό των δικαστικών εξόδων, λόγω εύλογης αμφιβολίας στην έκβαση της δίκης”), καθόσον το κατά τα άνω περιεχόμενο της διάταξης του αρθ. 179 περ. β’ ΚΠολΔ είχε καταργηθεί και αντικατασταθεί δυνάμει του αρθ. 2 παρ. 2 ν. 2915/2001. Ακολούθως, εφόσον δεν υπάρχουν άλλοι λόγοι προς έρευνα, πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της η κρινόμενη έφεση, ως αβάσιμη στην ουσία της...

400/2010

Πρόεδρος: Ναπολέων Ζούκας
Εισηγήτρια: Σοφία Μαντζακίδου
Δικηγόροι: Χρ. Μπραζιιώτης

Κατά θεμελιώδη αρχή του πτωχευτικού δικαίου και προς αποτροπή διάσπασης της ενότητας της πτωχευτικής διαδικασίας, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο κηρύσσεται μόνο μία φορά σε κατάσταση πτώχευσης, που περιλαμβάνει ολόκληρη την πτωχευτική περιουσία, η δε απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση είναι εκτελεστή αμέσως από τη δημοσίευσή της και αποτελεί δεδικασμένο έναντι όλων των δανειστών, είτε έλαβαν μέρος στη συναφή δίκη είτε όχι.

{...} Σύμφωνα με θεμελιώδη αρχή του πτωχευτικού δικαίου και προκειμένου να αποφευχθεί η διάσπαση της ενότητας και της αρμονίας της πτωχευτικής διαδικασίας, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο κηρύσσεται μόνο μία φορά σε κατάσταση

πτώχευσεως, που περιλαμβάνει ολόκληρη την πτωχευτική περιουσία, ενώ η απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση είναι εκτελεστή αμέσως από τη δημοσίευσή της (αρθ. 7 παρ. 5 του νέου ν. 3588/2007 ΦΕΚ Α/153/10.7.2007, σε συνδυασμό με αρθ. 763 παρ. 1 ΚΠολΔ) και αποτελεί δεδικασμένο έναντι όλων των δανειστών, είτε έλαβαν μέρος στη συναφή δίκη είτε όχι (σχετική η ΑΠ 577/90 Δνη 31. 1026, όπως και οι ΕφΛαρ 142/06 αδημ., ΕφΑθ 873/85 ΕΕμπΔ 1986. 696, ΕφΑθ 4089/77 ΕΕμπΔ ΚΘ. 123).

Στην προκειμένη περίπτωση, από όλα τα έγγραφα που η καθής προσκομίζει ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Μετά από την υποβολή της προηγηθείσας, υπ’ αριθ. καταθ. 4/2007, αίτησης άλλου δανειστή της καθής - ομόρρυθμης εταιρίας και συγκεκριμένα της ανώνυμης τραπεζικής εταιρίας με την επωνυμία “ΕΤΕ ΑΕ”, εκδόθηκε, κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, η προγενέστερη υπ’ αριθ. 5/21.1.2008 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, με την οποία η καθής κηρύχθηκε σε κατάσταση πτωχεύσεως και ορίσθηκε ως χρόνος παύσεως των πληρωμών της η 21η Ιανουαρίου 2006, γεγονός που αγνοούσε η αιτούσα - Τράπεζα. Σύμφωνα, λοιπόν, με όσα αναπτύσσονται στην προηγηθείσα νομική σκέψη, από τη δημοσίευση της ανωτέρω απόφασης, η οποία αποτελεί δεδικασμένο έναντι όλων των δανειστών της καθής (μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνεται και η αιτούσα - Τράπεζα), είτε έλαβαν μέρος στη δίκη εκείνη είτε όχι, δεν μπορεί να κηρυχθεί και δεύτερη πτώχευση της καθής η αίτηση, αφού, όπως προεκτίθεται, κάθε φυσικό ή

νομικό πρόσωπο κηρύσσεται μόνο μία φορά σε κατάσταση πτώχευσης. Επομένως, ενόψει των ανωτέρω, η υπό κρίση (νεώτερη) υπ' αριθ. καταθ. 493/18.7.2007 αίτηση της ετέρας δανειστριάς της - ανώνυμης τραπεζικής εταιρίας με την επωνυμία "Μ. Ε. Τ. Α.Ε.", με την οποία, όπως προαναφέρεται, ζητείται να κηρυχθεί η (ήδη κηρυχθείσα σε πτώχευση) καθής και πάλι σε κατάσταση πτωχεύσεως, πρέπει, κατά παραδοχή και του συναφούς ισχυρισμού της καθής, να απορριφθεί, ως αβάσιμη από ουσιαστική άποψη...

407/2010

Πρόεδρος: Μαρία Βαρελά

Εισηγητής: Νικ. Παπαδούλης

Δικηγόροι: Φιλ. Σαμαράς, Ιουλία Μαυρογεώργου

Η προθεσμία άσκησης έφεσης κατά μη επιδοθείσας απόφασης είναι 3 χρόνια και αρχίζει από τη δημοσίευσή της (καταχρηστική προθεσμία), μετά δε την παρέλευσή της η απόφαση καθίσταται τελεσίδικη και η ασκούμενη εκπρόθεσμα έφεση απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Δικαίωμα διαδίκου, που δεν τήρησε προθεσμία εξαιτίας ανώτερης βίας ή δόλου του αντιδίκου, να ζητήσει την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση σε 30 μέρες από την άρση του εμποδίου ή τη γνώση του δόλου, με το ίδιο ή χωριστό δικόγραφο ή και με τις προτάσεις. Οι καταχρηστικές προθεσμίες δεν είναι δεκτικές αποκατάστασης με επαναφορά στην προτέρα κατάσταση, το δε χρονικό διάστημα που προβλέπεται σε αυτές αποτελεί αποσβεστικό λόγο της άσκησης του ενδίκου μέσου.

Από τις συνδυασμένες διατάξεις των αρθ. 513, 518 § 2 και 532 ΚΠολΔ προκύπτει ότι η προθεσμία για την άσκηση έφεσης κατά απόφασης που δεν επιδόθηκε είναι τρία χρόνια και αρχίζει από τη δημοσίευση της απόφασης που περατώνει τη δίκη (καταχρηστική προθεσμία). Μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής η απόφαση καθίσταται σε κάθε περίπτωση τελεσίδικη, εάν δε η έφεση ασκήθηκε εκπρόθεσμα, το δικαστήριο απορρίπτει αυτή ως απαράδεκτη και αυτεπαγγέλτως (ΑΠ 621/09 Νόμος, 1471/07 ΧρΙΔ 2008. 439). Εξάλλου, από τις διατάξεις των αρθ. 152 § 1, 153, 155 § 1, 156 και 158 ΚΠολΔ προκύπτει ότι αν κάποιος διάδικος δεν μπόρεσε να τηρήσει κάποια προθεσμία εξ αιτίας ανώτερης βίας ή δόλου του αντιδίκου του, μπορεί να ζητήσει την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση, μέσα σε προθεσμία τριάντα ημερών από την ημέρα άρσης του εμποδίου, που συνιστούσε την ανώτερη βία ή της γνώσης του δόλου, με το ίδιο ή χωριστό δικόγραφο ή ακόμη και με τις προτάσεις. Οι καταχρηστικές όμως προθεσμίες δεν είναι δεκτικές αποκατάστασης με την επαναφορά στην προηγούμενη κατάσταση, διότι αυτές τάσσονται από το νόμο με σκοπό τη δημιουργία διαδικαστικής βεβαιότητας και ασφάλειας των συναλλαγών, το δε χρονικό διάστημα που προβλέπεται σ' αυτές αποτελεί αποσβεστικό λόγο της ασκήσεως του ενδίκου μέσου, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι προσωπικές συνθήκες των διαδίκων, που συνιστούν την ανώτερη βία, εξ αιτίας της οποίας δεν μπόρεσαν να τηρήσουν την ανώτερη προθεσμία (ΑΠ 1471/07 ό.π.).

Στην προκειμένη περίπτωση, από την επισκόπηση των διαδικαστικών εγγραφών

που προσκομίζονται, προκύπτουν τα εξής: Η εκκαλούμενη αριθ. 461/2004 οριστική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, που εκδόθηκε κατά την ειδική διαδικασία των διαφορών από αυτοκίνητο, καθώς και από τη σύμβαση της ασφάλισής του (αρθ. 681Α', 666, 667, 670 έως 676 ΚΠολΔ) δημοσιεύτηκε στις 16.9.2004. Μέχρι την 17.9.2007 που έληξε η άνω τριετής προθεσμία άσκησης κατ' αυτής του ένδικου μέσου της έφεσης, η εν λόγω απόφαση δεν είχε επιδοθεί, με έννομη συνέπεια να καταστεί τελεσίδικη, μη υποκειμένη σε έφεση. Από την επί του δικογράφου της ένδικης έφεσης καταχωρημένη έκθεση κατάθεσης δικογράφου με αριθ. 350/2007 του Γραμματέα του Πρωτοδικείου Λάρισας προκύπτει ότι η έφεση αυτή ασκήθηκε στις 6.11.2007, ήτοι μετά την πάροδο τριών ετών από τη δημοσίευση της προσβαλλόμενης απόφασης. Εξάλλου, η σωρευόμενη στο δικόγραφο της έφεσης αίτηση για επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση, με την οποία ζητείται να θεωρηθεί η ένδικη έφεση εμπρόθεσμη, λόγω του ότι οι εκκαλούντες δεν μπόρεσαν να την ασκήσουν εντός της ανωτέρω (καταχρηστικής) προθεσμίας, εξ αιτίας ανώτερης βίας, είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στη μείζονα νομική πρόταση της παρούσας. Επομένως και η κρινομένη έφεση είναι απαράδεκτη ως εκπρόθεσμη και πρέπει να απορριφθεί...

415/2010

Πρόεδρος: Κων. Παπασταματίου

Εισηγήτρια: Ευαγγελία Καρδάση

Δικηγόροι: Αντ. Τίγκας, Κων. Χατζόπουλος - Παρασκευή Παπαναστασίου

Μισθώσεις ακινήτων για εγκατάσταση εκπαιδευτηρίων και παιδικών σταθμών υπάγονται στο νόμο περί εμπορικών μισθώσεων.

Διαδικασία μίσθωσης από τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις ακινήτων για στέγαση δημόσιων σχολικών μονάδων.

Επί τήρησης της προβλεπόμενης διαδικασίας μέσω δημοσίου διαγωνισμού και ανάδειξης πλειοδότη, η μεταξύ αυτού και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης σύμβαση μίσθωσης έχει διάρκεια 12 ετών.

Επί κατεπίγουσας μίσθωσης χώρου για εγκατάσταση σχολικής μονάδας και κατάρτισης σύμβασης μίσθωσης κατά παράκλιση από τις κείμενες δ/ξεις, εάν προηγήθηκε άκαρπος διαγωνισμός η διάρκεια της μίσθωσης δεν μπορεί να υπερβεί τα 5 έτη, ενώ αν δεν προηγήθηκε διαγωνισμός η διάρκειά της δεν υπερβαίνει τους 6 μήνες.

Μη επιτρεπτή σιωπηρή αναμίσθωση ή παράταση της μίσθωσης. Υποχρέωση του νηδδ όπως κατά τη συμβατική λήξη παραδώσει το μίσθιο, εκτός αν συμφωνήθηκε ότι μπορεί να το παραδώσει μεταγενέστερα, όχι όμως πέραν διμήνου από τη λήξη.

{...} Κατά το αρθ. 1 § 1β π.δ. 34/1995 "Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων περί εμπορικών μισθώσεων", στις διατάξεις αυτού υπάγονται και οι μισθώσεις ακινήτων, οι οποίες συνάπτονται για εγκατάσταση γενικώς εκπαιδευτηρίων και παιδικών σταθμών. Κατά δε τη διάταξη του άρθρου 5 § 1 του ίδιου π.δ/τος, η μίσθωση ισχύει για δώδεκα (12) έτη και αν έχει συμφωνηθεί για βραχύτερο ή για αόριστο χρόνο, μπορεί όμως να λυθεί με νεότερη συμφω-

νία, που αποδεικνύεται με έγγραφο βεβαίας χρονολογίας.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη της §1 του αρθ. 16 π.δ. 242/1996, οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις - στις οποίες μεταβιβάστηκαν με το ν. 2218/1994 και το π.δ. 161/2000 οι αρμοδιότητες του Δημοσίου για τη μίσθωση ακινήτων προς το σκοπό στεγάσεως δημοσίων σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (βλ. ΕφΑθ 82/03 Δνη 44. 850, ΕφΠειρ 629/97 Δνη 38. 1910, ΕφΑθ 1183/97 Δνη 39. 188) - για τη μίσθωση εκ μέρους τους ακινήτων που ανήκουν σε τρίτους απαιτείται να προβαίνουν στη διενέργεια δημοπρασίας. Σύμφωνα δε με την §2α του ιδίου ως άνω αρθ. 16 π.δ. 242/1996, κατ' εξαίρεση δεν απαιτείται δημοπρασία και όταν η ανάγκη μισθώσεως ακινήτου έχει κατεπείγοντα χαρακτήρα, οπότε όμως η διάρκεια της μίσθωσης δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τους έξι μήνες. Εξάλλου κατά το αρθ. 20 § 1, 2 και 3 ν. 3369/2005, για τη μίσθωση χώρων από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες στέγασης σχολικών μονάδων, επιτρέπεται σε κατεπείγουσες περιπτώσεις με απόφαση του Νομάρχη μετά από εισήγηση της Νομαρχιακής Επιτροπής και πρόταση της Διευθύνσεως Εκπαίδευσης, κατά παρέκκλιση από τις κείμενες διατάξεις, η κατ' εξαίρεση μίσθωση σχολείων, ακόμη και χωρίς τις τυπικές προϋποθέσεις που απαιτούνται κάθε φορά (§1). Για την κατ' εξαίρεση μίσθωση της προηγούμενης παραγράφου θα πρέπει προηγουμένως να έχει εξαντληθεί η διαδικασία εξεύρεσης σχολείου μέσω της προβλεπόμενης διαδικασίας δημοσίου διαγωνισμού που προ-

βλέπεται στο π.δ. 242/1996 και να έχει κριθεί ο σχετικός διαγωνισμός ως άγονος (§2). Η διάρκεια της μίσθωσης μπορεί να καταλαμβάνει όλο το χρονικό διάστημα μέχρι την οριστική στέγαση του οικείου σχολικού συγκροτήματος σε δημόσιο κτίριο και δεν δύναται να υπερβεί, με τις παρατάσεις της ή ανανεώσεις, τα πέντε (5) έτη. Η μίσθωση θα λύνεται αυτοδικαίως και χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση για τη Νομαρχία, σε περίπτωση που εξερευρεθεί κτίριο για τη στέγαση του συγκεκριμένου σχολείου.

Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων σαφώς συνάγεται ότι σε περίπτωση που τηρηθεί η διαδικασία εξεύρεσης ακινήτου για την εγκατάσταση εκπαιδευτηρίου μέσω της προβλεπόμενης διαδικασίας δημοσίου διαγωνισμού που προβλέπεται στο π.δ. 242/1996 και ο διαγωνισμός τελεσφορήσει με την ανάδειξη πλειοδότη, η μεταξύ αυτού και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης σύμβαση μίσθωσης για τη στέγαση του εκπαιδευτηρίου δεν μπορεί παρά να έχει 12 έτη διάρκεια, σύμφωνα με το αρθ. 5 § 1 π.δ. 34/1995. Αν, όμως, συντρέχει κατεπείγουσα περίπτωση μίσθωσης από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση χώρου προς κάλυψη των στεγαστικών αναγκών σχολικής μονάδας και προέλθει στην κατάρτιση συμβάσεως μισθώσεως κατά παρέκκλιση από τις κείμενες διατάξεις, χωρίς τη διενέργεια δημοσίου διαγωνισμού, εφόσον προηγήθηκε διαγωνισμός και απέβη άκαρπος, η διάρκεια της μίσθωσης δεν δύναται να υπερβεί τα πέντε (5) έτη, ενώ σε περίπτωση που δεν προηγήθηκε διαγωνισμός και δεν εξαντλήθηκε η προβλεπόμενη από το π.δ. 242/1996 διαδικασία για

την εξεύρεση ακινήτου προς εγκατάσταση της σχολικής μονάδας, η διάρκεια της μίσθωσης δεν δύναται να υπερβεί τους έξι (6) μήνες.

Τέλος, σύμφωνα με τις διατάξεις των αρθ. 37 και 34 § 5 π.δ. 715/1979 “Περί τρόπου ενέργειας υπό των ΝΠΔΔ προμηθειών, μισθώσεων και εκμισθώσεων εν γένει, αγορών ή εκποιήσεων ακινήτων, εκποιήσεων κινητών πραγμάτων, ως και εκτελέσεως εργασιών”, που τυγχάνει εφαρμογής και στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις (βλ. ΕφΑθ 92/03 Δνη 2003. 850), σιωπηρή αναμίσθωση ή παράταση της μισθώσεως, πέραν του δια της συμβάσεως συμφωνηθέντος χρόνου, δεν επιτρέπεται (αρθ. 37). Η μίσθωση λήγει κατά τον δια της συμβάσεως ορισθέντα χρόνο. Το ΝΠΔΔ υποχρεούται όπως κατά το χρόνο αυτό παραδώσει το μίσθιο στο μισθωτή (βλ. ΑΠ 183/80 ΝοΒ 28. 1474, ΑΠ 540/81 ΝοΒ 30. 211, ΕφΑθ 873/83 Δνη 24. 1010, ΕφΑθ 92/03 Δνη 44. 850), εκτός αν συμφωνήθηκε ότι δύναται να παραδώσει τούτο μεταγενέστερα, όχι όμως πέραν του διμήνου από της λήξεως της μισθώσεως, επί καταβολή στον μισθωτή του συμφωνηθέντος μισθώματος (αρθ. 34 §5) (βλ. και ΕφΑθ 92/03 Δνη 44. 850).

Στην προκείμενη περίπτωση, από την κατάθεση του ενόρκως εξετασθέντος ... αποδείχθηκαν, σύμφωνα και με τα διδάγματα της κοινής πείρας, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Η Ε. Κ. (πρώτη των εναγόντων και ήδη εφεσιβλήτων) και ο Ι. Χ., ως συγκύριοι κατά το 1/2 εξ αδιαιρέτου μιας οικοπεδικής εκτάσεως 2000 τμ, μετά των επ’ αυτής ανεγερθέντων κτιρίων, συνολικής επιφάνειας 820 τμ, που βρίσκεται επί των οδών Φ., Π. και Τ. της

πόλεως των Τ., είχαν εκμισθώσει το έτος 1974 την έκταση αυτή μετά των κτισμάτων της στο ελληνικό Δημόσιο για την κάλυψη αναγκών στεγάσεως του ... Δημοτικού Σχολείου Τ.. Μετά την παρέλευση του συμβατικού χρόνου διάρκειας της μισθώσεως, που ορίσθηκε εξαετής, η μίσθωση παρατάθηκε σιωπηρώς και έληξε κατόπιν καταγγελίας με την επέχουσα ισχύ καταγγελίας υπ’ αριθ. καταθ. 800/2003 αγωγή, περί αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου, την οποία άσκησαν ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων η εκ των εκμισθωτών πρώτη των εναγόντων - εφεσιβλήτων, ομού μετά των λοιπών εναγόντων - εφεσιβλήτων, στους οποίους ο έτερος των εκμισθωτών, Ι. Χ., μεταβίβασε κατά κυριότητα το εξ αδιαιρέτου μερίδιο συγκυριότητάς του στο μίσθιο ακίνητο και υπεισήλθαν στη μισθωτική σχέση. Κατόπιν τούτων, επί της αγωγής, την οποία οι ενάγοντες έστρεψαν κατά της ήδη εκκαλούσας - εναγομένης Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Τ., στην οποία μετά την ισχύ του ν. 2218/1994 είχαν μεταβιβασθεί οι αρμοδιότητες για τη μίσθωση ακινήτων προς στέγαση δημοσίων σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εκδόθηκε η 142/2004 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων που δέχτηκε αυτήν κατ’ ουσίαν. Μετά δε και την έκδοση της 534/2005 αποφάσεως του Δικαστηρίου τούτου, που απέρριψε ως ουσία αβάσιμη την κατ’ αυτής έφεση που άσκησε η εναγομένη, η 142/2004 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων εκτελέστηκε αναγκαστικά και συνετάγη η .../22.6.2006 έκθεση αποβολής και εγκατάστασης του δικ. επιμελητή Ν. Τ., βάσει της οποίας ο ί-

διος δικαστικός επιμελητής απέβαλε από τη χρήση του επίδικου μίσθιου ακινήτου την εναγόμενη και εγκατέστησε τους ενάγοντες. Ωστόσο, η εναγομένη μέχρι τότε δεν είχε προβεί σε καμία ενέργεια για την εξεύρεση χώρου προς στέγαση του άνω Δημοτικού Σχολείου μέσω της προβλεπόμενης διαδικασίας δημόσιου διαγωνισμού που ορίζεται στο π.δ. 242/1996, ο χρόνος δε που μεσολάβησε μέχρι την 1η Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους (2006), κατά την οποία άρχισε η νέα σχολική χρονιά, δεν επαρκούσε προς τούτο. Έτσι, αναγκάστηκε να απευθυνθεί εκ νέου στους ενάγοντες και τους ζήτησε, λόγω του κατεπείγοντος, να της εκμισθώσουν, χωρίς τη διενέργεια διαγωνισμού, για χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών το επίδικο μίσθιο ακίνητο, ενώψει και του γεγονότος ότι είχε ληφθεί ομόφωνα η 227/2006 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Τ. για αναγκαστική απαλλοτρίωση τούτου και εκκρεμούσε απόφαση του ίδιου Δημοτικού Συμβουλίου, ύστερα από την από 28.7.2006 εισήγηση του Γενικού Δ/ντού του Δήμου, για απευθείας εξαγορά του μισθίου από τους ενάγοντες, αντί τιμήματος που θα καθόριζε το Σώμα Ορκωτών Εκτιμητών (Σ.Ο.Ε.), για οριστική επίλυση του στεγαστικού προβλήματος του ... Δημοτικού Σχολείου. Προ αυτής της καταστάσεως, οι ενάγοντες δέχθηκαν την πρόταση της εναγομένης, απαιτώντας, όμως, ως μίσθωμα το ποσόν των 5.000 Ε, μηνιαίως. Παρά το γεγονός ότι το μίσθωμα θεωρήθηκε υψηλό, η Νομαρχιακή Επιτροπή με την 128/1.8.2006 ομόφωνα απόφασή της ενέκρινε τη μίσθωση του επίδικου μισθίου ακινήτου των εναγόντων, για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών

του άνω Δημοτικού Σχολείου, χωρίς τη διενέργεια δημοσίου διαγωνισμού, για χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών, αφενός λόγω του κατεπείγοντος και αφετέρου λόγω της επικείμενης εξαγοράς του μισθίου από το Δήμο Τ.. Μετά την έκδοση της ανωτέρω αποφάσεως της Νομαρχιακής Επιτροπής συνετάγη μεταξύ των δίδικων το από 1.8.2006 ιδιωτικό μισθωτήριο συμφωνητικό, δυνάμει του οποίου οι ενάγοντες αντί μηνιαίου μισθώματος 5.000 Ε εκμίσθωσαν στην εναγόμενη προς κάλυψη των στεγαστικών αναγκών του ... Δημοτικού Σχολείου Τ. το επίδικο μίσθιο ακίνητο για 6 μήνες, και ειδικότερα από 1.8.2006 έως 31.1.2007 χρονικό διάστημα, μνημονεύοντας στο συμφωνητικό τους προεκτεθέντες λόγους, που επέβαλαν την κατάρτιση της άνω βραχυχρόνιας μισθώσεως χωρίς τη διενέργεια δημόσιου διαγωνισμού, κατ' εφαρμογή της διατάξεως του αρθ. 16 § 2α π.δ. 242/1996. Με το ίδιο δε συμφωνητικό η εναγομένη ανέλαβε την υποχρέωση μετά το πέρας του εξαμήνου να αποδώσει άμεσα στους ενάγοντες τη χρήση του μισθίου.

Περαιτέρω, στις 3.8.2006 ελήφθη η αναμενόμενη με αριθ. 297/2006 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Τ., με την οποία εγκρίθηκε η εξαγορά του μισθίου από το Δήμο για τη στέγαση του ... Δημοτικού Σχολείου Τ.. Η απόφαση όμως αυτή δεν υλοποιήθηκε ποτέ. Στις 31.1.2007 δε, με την παρέλευση του συμβατικού χρόνου, η μίσθωση έληξε, διότι συνήφθη κατ' εξαίρεση, χωρίς τη διενέργεια δημόσιου διαγωνισμού, σύμφωνα με το αρθ. 16 § 2α π.δ. 242/1996, και δεν μπορούσε να υπερβεί τους έξι (6) μήνες. Αβασίμως λοιπόν η εναγομένη ισχυρίζεται

ότι η διάρκεια της μισθώσεως ήταν 12ετής, βάσει του αρθ. 5 § 1 π.δ. 34/1995, και σε κάθε περίπτωση 5ετής, βάσει του αρθ. 20 ν. 3369/2005, διότι, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στη μείζονα σκέψη, για την εφαρμογή του αρθ. 5 § 1 π.δ. 34/1995 έπρεπε να προηγηθεί δημόσιος διαγωνισμός και να τελεσφορήσει με την ανάδειξη πλειοδότη, για δε την εφαρμογή του αρθ. 20 ν. 3369/2005 έπρεπε ομοίως να προηγηθεί δημόσιος διαγωνισμός, ο οποίος να έχει αποβεί άκαρπος. Συνεπώς, μετά την παρέλευση του εξαμήνου, που ορίστηκε ως συμβατικός χρόνος διάρκειας της επιδίκου μισθώσεως, και τη λήξη αυτής, σύμφωνα με τα ανωτέρω εκτεθέντα, η εναγόμενη, όπως άλλωστε υποσχέθηκε στο μισθωτήριο συμφωνητικό, όφειλε να αποδώσει άμεσα στους ενάγοντες τη χρήση του μισθίου, δεδομένου ότι στη μίσθωση αυτή ως μίσθωση από ΝΠΔΔ, σύμφωνα με το αρθ. 37 π.δ. 715/1979 σιωπηρή αναμίσθωση ή σιωπηρή παράταση ήταν ανεπίτρεπτη. Η εναγόμενη, όμως, καίτοι οι ενάγοντες την όχλησαν επανειλημμένως προς τούτο και της κοινοποίησαν την από 9.3.2007 εξώδικη πρόσκληση (βλ. την .../9.3.2007 έκθεση επιδόσεως του δικ. επιμελητή Ν. Τ.), με την οποία εκδήλωσαν την πλήρη αντίθεσή τους στην εξακολούθηση παραμονής της στο μίσθιο, αρνήθηκε να τους αποδώσει τη χρήση του. Και τούτο διότι ισχυρίστηκε και πάλι με την έφεση ότι οι ενάγοντες και ο δικαιούχος των 2ου, 3ου, 4ου και 5ου εξ αυτών, ο οποίος με την πρώτη των εναγόντων είχαν ειδικώς διαμορφώσει το μίσθιο για τη στέγαση σχολικής μονάδας, ανέκαθεν επιθυμούσαν την εκμίσθωση τούτου για το σκοπό αυτό και, ως εκ τού-

του, μετά τη λήξη της προγενεστεράς μισθώσεως που διήρκεσε 29 έτη, παρά την αποβολή της εναγομένης από τη χρήση του μισθίου, προήλθαν εκ νέου στην κατάρτιση της επιδίκου μισθώσεως, εκδηλώνοντας εμπράκτως τη βούλησή τους να εξακολουθήσει η μίσθωση και μετά την πάροδο του συμβατικού χρόνου, ο οποίος ορίστηκε μικρής διάρκειας, κατ' απαίτηση των εναγόντων, ως μέσο πίεσης προς το Δήμο Τ. για την επίλυση μεταξύ τους άλλων διαφορών. Συνεπώς, και ενόψει του γεγονότος ότι η εναγομένη τηρούσε ανελλιπώς τους όρους της μισθώσεως, οι οποίοι ήταν ιδιαίτερος ευνοϊκοί για τους ενάγοντες, αυτοί δεν είχαν κανένα λόγο να επιδιώξουν την απόδοση της χρήσεως του μισθίου, και ως εκ τούτου η επιδίκη αξιώσή τους ασκείται καταχρηστικά, δεδομένου ότι με την άνω συμπεριφορά τους δημιούργησαν στην εναγομένη την εύλογη πεποίθηση ότι δεν θα ασκήσουν την εν λόγω αξίωση και, συνεπεία τούτου, δεν προέβη στις απαιτούμενες ενέργειες για την εξεύρεση κατάλληλου χώρου προς μεταστέγαση του ... Δημοτικού Σχολείου Τ., πράγμα που θα έχει ιδιαίτερος επαχθείς συνέπειες για αυτήν και το κοινωνικό σύνολο, διότι το Σχολείο αυτό θα πρέπει αναγκάτως να συστεγασθεί με άλλο σχολείο, προκαλώντας αναστάτωση στη λειτουργία του τελευταίου και στις οικογένειες των μαθητών που θα αλλάξουν στέγη.

Όμως, βάσει όσων ως άνω αποδείχθηκαν, η διάρκεια της επιδίκου μισθώσεως ορίστηκε εξαμήνος, όχι εξαιτίας σχετικής απαιτήσεως των εναγόντων, αλλά διότι τούτου επεβάλετο εκ του νόμου, λόγω της κατεπείγουσας ανάγκης κάλυψης

των στεγαστικών αναγκών του άνω Δημοτικού Σχολείου, χωρίς τη διενέργεια δημοσίου διαγωνισμού. Έτσι, οι ενάγοντες, επιδεικνύοντας κοινωνική ευαισθησία, αναγκάστηκαν να προέλθουν στην κατάρτιση της μισθώσεως, ενόψει και των διαβεβαιώσεων της εναγομένης ότι επίκειται η εξαγορά του μισθίου εκ μέρους του Δήμου Τ.. Επομένως, εφόσον η εξαγορά δεν έλαβε χώρα, η εναγομένη έπρεπε να αναμένει την απόδοση της χρήσεως του μισθίου στους ενάγοντες αμέσως μετά τη λήξη του συμβατικού χρόνου διάρκειας της μισθώσεως, διότι, όπως προεκτέθηκε, η εν λόγω μίσθωση βάσει του νόμου δεν μπορούσε να υπερβεί τους έξι μήνες, ούτε να ανανεωθεί ή να παραταθεί σιωπηρά. Έτσι, δεν δικαιολογείται η πειροίτησή της ότι οι ενάγοντες δεν θα ασκήσουν την επίδικη αξίωσή τους, ούτε βεβαίως δικαιολογείται η αδράνιά της κατά το μεσολαβήσαν χρονικό διάστημα για την εξεύρεση κατάλληλου χώρου προς μετεστέγαση του Σχολείου μέσω των νομίμων διαδικασιών. Ως εκ τούτου, οι συνέπειες από την αδράνιά της αυτή βαρύνουν την ίδια και όχι τους ενάγοντες, οι οποίοι, χωρίς υπέρβαση των ορίων που διαγράφονται στην ΑΚ 281, άσκησαν καθ' όλα νόμιμα την αξίωσή τους. Κατ' ακολουθίαν, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο που με την εκκαλουμένη απόφαση απέρριψε την εκ του αρθ. 281 ΑΚ ένσταση που προέβαλε η εναγομένη, και στη συνέχεια, αφού δέχθηκε την αγωγή κατ' ουσίαν, υποχρέωσε την εναγομένη να αποδώσει στους ενάγοντες τη χρήση του επιδικίου μισθίου ακινήτου, αν και με εν μέρει διαφορετική αιτιολογία που αντικαθίσταται με τις αιτιολογίες της παρούσας (ΚΠολΔ 534), ορθώς το νόμο

εφάρμοσε και τις αποδείξεις εκτίμησε, και ως εκ τούτου οι περί του αντιθέτου λόγοι της έφεσης πρέπει να απορριφθούν, όπως και η έφεση στο σύνολό της ως αβάσιμη κατ' ουσίαν...

417/2010

Πρόεδρος: Κων. Παπασταματίου

Εισηγητής: Ναπολέων Ζούκας

Δικηγόροι: Στυλιανή Χριστινιάκη - Σταμάτης Σταμόπουλος, Χρ. Δημουλάς

Ανίσχυρες ως αντίθετες στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ τόσο η δ/ξη του 5 παρ. 8 ν. 1418/1984 κατά το μέρος που ορίζει ότι οφείλεται τόκος υπερημερίας ίσος με το 85% του τόκου των εξαμηνιαίων γραμματίων του Δημοσίου, όσο και η δ/ξη του 21 Κώδικα δικών του Δημοσίου.

Επί χρέους καταλογισμός της καταβολής πρώτα στα έξοδα, έπειτα στους τόκους και τελευταία στο κεφάλαιο. Δικαίωμα δανειστή να αρνηθεί την αποδοχή της παροχής, αν ο οφειλέτης όρισε αλλιώς τον καταλογισμό. Λόγω ενδοτικότητας του 423 ΑΚ, μπορούν οι συμβαλλόμενοι να συμφωνήσουν, έστω και σιωπηρά, διαφορετικό καταλογισμό. Επί μη ύπαρξης τέτοιας σύμβασης, αν ο οφειλέτης ορίσει σειρά διαφορετική από την άνω και ο δανειστής λάβει και κρατήσει την παροχή όπως όρισε τον καταλογισμό ο οφειλέτης, είναι υποχρεωμένος να την καταλογίσει σύμφωνα με τη θέληση του οφειλέτη.

Με την ένδικη αγωγή της η ενάγουσα ανώνυμη τεχνική εταιρία, ανάδοχος του έργου "Υδρευση Β. - Επέκταση και βελτίωση δικτύου ύδρευσης" μετά από δια-

γωνισμό που διεξήχθη στις 28.7.2004 και με βάση σύμβαση που υπογράφηκε με το εναγόμενο ν.π.ι.δ. στις 7.3.2005, ζητεί, όπως το αίτημα αυτής το περιόρισε παραδεκτά με τις προτάσεις (ΚΠολΔ 223), να υποχρεωθεί το τελευταίο να της καταβάλει το αναφερόμενο σ' αυτή ποσό του 3B λογαριασμού, στο οποίο περιλαμβάνεται και ο ανάλογος Φ.Π.Α. Το ποσό αυτό το ζητεί νομιμοτόκως με το οριζόμενο στο αρθ. 4 παρ. 4 π.δ. 166/2003 επιτόκιο υπερημερίας από 17.4.2006, ημερομηνία ρητής έγκρισης του έργου, άλλως από 17.5.2006, ημερομηνία κατά την οποία παρήλθε μήνας από τη ρητή έγκριση, άλλως από 16.5.2006, ημερομηνία έκδοσης του σχετικού τιμολογίου, άλλως από 30.5.2006, ημερομηνία υποβολής όχλησης για την πληρωμή. Με αυτό το περιεχόμενο και αίτημα η ένδικη αγωγή αρμόδια και παραδεκτά εισάγεται για συζήτηση ενώπιον αυτού του Δικαστηρίου (αρθ. 13 παρ. 1, 2, 3 και 4 ν. 1418/1984, όπως η παρ. 1 αντικαταστάθηκε από το αρθ. 4 παρ. 3α' ν. 3481/2006 και η παρ. 2 τροποποιήθηκε με το αρθ. 3 παρ. 3 ν. 2229/1994). Είναι δε νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις των αρθ. 1, 2, 4, 5, 7 ν. 1418/1984, 681 και 694 ΑΚ. Το παρεπόμενο αίτημα, περί καταβολής του ποσού του λογαριασμού νομιμοτόκως ως το οριζόμενο στο αρθ. 4 παρ. 4 του π.δ. 166/2003 επιτόκιο υπερημερίας, είναι νόμιμο, δεδομένου ότι τόσο η διάταξη του αρθ. 5 παρ. 8 ν. 1418/1984, κατά το μέρος που ορίζει ότι οφείλεται τόκος υπερημερίας ίσος με το 85% του τόκου των εξαμηνιαίων γραμματίων του Δημοσίου, όσο και η διάταξη του αρθ. 21 του Κώδικα Νόμων περί δικών του Δημοσίου, είναι α-

νίσχυρες ως αντίθετες στις διατάξεις των αρθ. 4 παρ. 1 και 20 παρ. 1 του Συντάγματος και στη διάταξη υπερνομοθετικής ισχύος του αρθ. 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ (βλ. ολΣΤΕ 3651/02, ΣΤΕ 807/07, ΔΕΦΑΘ 529/09 προσκομιζόμενες). Είναι όμως νόμιμο το παρεπόμενο αίτημα από την ημερομηνία έγγραφης όχλησης, στηριζόμενο στις διατάξεις του αρθ. 5 παρ. 8 εδ. τελευταίο ν. 2418/1984, που ορίζει ότι, αν καθυστερήσει η πληρωμή των λογαριασμών, οφείλεται, αν υποβληθεί έγγραφη όχληση και από το χρόνο υποβολής της, ο τόκος υπερημερίας που ισχύει για τις οφειλές γενικά του Δημοσίου. Πρέπει, συνεπώς, να ερευνηθεί περαιτέρω από ουσιαστική άποψη, εφόσον για το παραδεκτό αυτής καταβλήθηκε το απαιτούμενο για το αντικείμενό της τέλος δικαστικού ενσήμου με τα ποσοστά υπέρ τρίτων και δεν απαιτείται η τήρηση ενδικοφανούς προδικασίας, αφού στην προκειμένη περίπτωση στο δικόγραφο της ένδικης αγωγής δεν σωρεύεται αίτημα ακύρωσης ή τροποποίησης διοικητικής πράξης ή παράλειψης (αρθ. 13 παρ. 3 ν. 1418/1984, στο οποίο προστέθηκε τελευταίο εδάφιο με αρθ. 4 παρ. 3 εδ. β' ν. 3481/2006).

Κατά το αρθ. 423 ΑΚ, αν το χρέος αποτελείται από κεφάλαιο, τόκους και έξοδα, η παροχή καταλογίζεται πρώτα στα έξοδα, έπειτα στους τόκους και τελευταία στο κεφάλαιο. Ο δανειστής μπορεί να αρνηθεί την αποδοχή της παροχής, αν ο οφειλέτης όρισε αλλιώς τον καταλογισμό. Από τις διατάξεις αυτές, οι οποίες θεσπίστηκαν κατά την αντίληψη του πρακτικού βίου και των συναλλακτικών ηθών και είναι ενδοτικού δικαίου, προκύπτει ότι α) μπορούν οι συμβαλλόμενοι να συμφωνή-

σουν, έστω και σιωπηρά, διαφορετικό καταλογισμό και β) αν δεν υπάρξει τέτοια σύμβαση, μόνον εάν ο οφειλέτης ορίσει άλλη σειρά, διαφορετική από την οριζόμενη στην παρ. 1 του άρθρου αυτού, και ο δανειστής έλαβε και κράτησε την παροχή όπως όρισε τον καταλογισμό ο οφειλέτης, είναι υποχρεωμένος ο δανειστής να την καταλογίσει σύμφωνα με τη θέληση του οφειλέτη. Διαφορετικά, αν δηλαδή δεν υπάρξει συμφωνία και ο οφειλέτης καταβάλει χωρίς να ορίσει σειρά διαφορετική από την οριζόμενη στην παρ. 1, θα ισχύσει η τελευταία. Από αυτά ακολουθεί ότι στον οφειλέτη εναπόκειται να ισχυρισθεί ότι συμφώνησε με το δανειστή ή ότι όρισε σειρά διαφορετική από την οριζόμενη στην παρ. 1, ώστε να μην ισχύσει η τελευταία (βλ. ΑΠ 150/00 Νόμος).

Στην προκειμένη περίπτωση, το εναγόμενο ομολογεί με τις προτάσεις του τόσο την κατάρτιση της σύμβασης, όσο και την εκτέλεση και παράδοση των εργασιών που αναφέρονται στον επίμαχο 3B λογαριασμό. Παράλληλα, ισχυρίζεται ότι έχει ήδη καταβάλει στην ενάγουσα στις 28.8.2008 το ποσό που αναγράφεται στο λογαριασμό αυτό (592.857,67 Ε), χωρίς όμως να ισχυριστεί ότι συμφώνησε με την ενάγουσα ή ότι όρισε διαφορετική σειρά καταλογισμού του ποσού αυτού από την οριζόμενη στην παρ. 1 του αρθ. 423 ΑΚ, ώστε να μην ισχύσει η τελευταία. Η ενάγουσα με τις προτάσεις της, χωρίς να προσδιορίζει το ύψος τυχών εξόδων, καταλογίζει από το ποσό των 592.857,67 Ε, που της καταβλήθηκε, με τη σειρά του ως άνω άρθρου ποσό 155.719,57 Ε για τους τόκους του χρονικού διαστήματος από την ημερομηνία έγγραφης όχλησης

(30.5.2006) έως το χρόνο καταβολής (28.8.2008) και ποσό 437.138,10 Ε στο κεφάλαιο. Απομένει δε υπόλοιπο οφειλόμενο ποσό 155.719,57 Ε, στο οποίο και περιορίζει το αίτημα της αγωγής. Ας σημειωθεί ότι για τον καταλογισμό αυτό (σειρά και τρόπος) δεν εκφράζεται κανένα παράπονο από την πλευρά του εναγόμενου ν.π.ι.δ. Κατόπιν τούτων, πρέπει η ένδικη αγωγή να γίνει δεκτή ως βάσιμη και από ουσιαστική άποψη και υποχρεωθεί το εναγόμενο να καταβάλει στην ενάγουσα το ποσό των 155.719,57 Ε, νομιμώτως με το επιτόκιο αναφοράς του Β' εξαμήνου του 2008 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά επτά εκατοστιαίες μονάδες από 28.8.2008. Τα δικαστικά έξοδα βαρύνουν το εναγόμενο, επειδή ηττήθηκε. Θα επιβληθούν όμως μειωμένα κατ' αρθ. 22 ν. 3693/1957 (αρθ. 304 π.δ. 410/1995).

435/2010

Πρόεδρος: Πηνελόπη Ζωντανού
Εισηγητής: Γεωρ. Αποστολάκης
Δικηγόροι: Ευαγγελία Κουρεμένου, Ιωαν. Μητσιάδης

Το Εφετείο εφαρμόζει τον κατά το χρόνο δημοσίευσης της πρωτόδικης απόφασης νόμο, πλην όμως, όταν κατ' αποδοχή λόγου έφεσης εξαφανίσει την εκκαλουμένη και κρατήσει για να δικάσει την αγωγή, εφαρμόζει το νόμο που ισχύει κατά το χρόνο δημοσίευσης της δικής του απόφασης, εφόσον αυτός καταλαμβάνει την επίδικη σχέση, ανεξάρτητα αν έχει ή όχι αναδρομική δύναμη.

2ετής παραγραφή της αξίωσης του ζη-

μιωθέντος κατά του ασφαλιστή. Επιμήκυνση της παραγραφής σε 5 χρόνια με το 7 ν. 3557/2007 (14.5.2007). Κατά γενική αρχή διαχρονικού δικαίου, οι περί παραγραφής δ/ξεις νεότερου νόμου εφαρμόζονται και στις αξιώσεις που έχουν γεννηθεί, αλλά δεν έχουν ακόμη παραγραφεί (με βάση το προγενέστερο δίκαιο) κατά την έναρξη ισχύος του.

{...}6. Επειδή ναι μεν, κατά το αρθ. 533 παρ. 2 ΚΠολΔ, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο εφαρμόζει το νόμο που ίσχυε όταν δημοσιεύτηκε η πρωτόδικη απόφαση, πλην όμως, όταν τούτο, κατά αποδοχή λόγου εφέσεως, εξαφανίσει την πρωτόδικη απόφαση και κρατήσει για να δικάσει την αγωγή προς οριστική διάγνωση της διαφοράς κατά το αρθ. 535 του ίδιου κώδικα, εφαρμόζει το νόμο που ισχύει κατά το χρόνο της δημοσίευσής της δικής του αποφάσεως, εφόσον βέβαια αυτός καταλαμβάνει την επίδικη έννομη σχέση, ανεξάρτητα από το αν έχει ή όχι αναδρομική δύναμη και αν η εφαρμογή του οδηγεί σε κρίση διαφορετική ολικά ή εν μέρει από εκείνη του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου (ολΑΠ 654/84 ΝοΒ 1985. 71, ΑΠ 74/02 ΔΕΕ 2002. 716). Περαιτέρω, σύμφωνα με το αρθ. 10 παρ. 2 ν. 479/1976 (π.δ. 237/1986), όπως είχε πριν τροποποιηθεί από το αρθ. 7 ν. 3557/2007, η αξίωση του ζημιωθέντος κατά του ασφαλιστή παραγράφεται μετά πάροδο δύο (2) ετών από την ημέρα του ατυχήματος, επιφυλασσομένων των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας για την αναστολή και τη διακοπή της παραγραφής. Ο ανωτέρω χρόνος παραγραφής μεταβλήθηκε με νεότερη νομοθετική ρύθμιση (αρθ. 7 ν. 3557/2007, που

ισχύει από 14.5.2007) και έγινε διάρκειας πέντε ετών. Τέλος, κατά γενική αρχή διαχρονικού δικαίου επί παραγραφής, συναγόμενη από το αρθ. 18 ΕισΝΑΚ, οι περί παραγραφής διατάξεις ενός νεότερου νομοθετήματος εφαρμόζονται και στις αξιώσεις που έχουν γεννηθεί αλλά δεν έχουν ακόμη παραγραφεί (με βάση το προγενέστερο δίκαιο) κατά την έναρξη της ισχύος του (Ράμμος, ΕρμΑΚ, ΕισΝΑΚ, αρθ. 18, αριθ. 1 επ., ΑΠ 339/96 Δνη 1997. 71, ΣτΕ 658/96 Δνη 1996. 726).

Εν προκειμένω, η εναγομένη ανώνυμη ασφαλιστική εταιρία προτείνει (παραδεκτώς κατά το αρθ. 527 ΚΠολΔ) την οψιγενή ένσταση ότι η εναντίον της αξίωση του παθόντος ενάγοντος παραγράφηκε σε επιδικία, διότι από το χρόνο εκδόσεως της εκκαλούμενης αποφάσεως (8.6.2006) μέχρι την άσκηση της εφέσεως (30.7.2008) συμπληρώθηκε ο χρόνος της διετούς παραγραφής του αρθ. 10 παρ. 2 ν. 489/1976, όπως είχε πριν τροποποιηθεί από το αρθ. 7 ν. 3557/2007, υποστηρίζοντας ότι εν προκειμένω εφαρμοστέος είναι ο νόμος που ίσχυε κατά το χρόνο δημοσίευσής της οριστικής αποφάσεως. Ωστόσο, η ένστασή της αυτή δεν είναι νόμιμη και πρέπει να απορριφθεί, διότι, σύμφωνα και με τις προαναφερόμενες αιτιολογίες, όταν το Εφετείο, κατά αποδοχή λόγου εφέσεως, εξαφανίσει την πρωτόδικη απόφαση και κρατήσει για να δικάσει την αγωγή προς οριστική διάγνωση της διαφοράς, εφαρμόζει το νόμο που ισχύει κατά το χρόνο της δημοσίευσής της δικής του αποφάσεως, εφόσον βέβαια αυτός καταλαμβάνει την επίδικη έννομη σχέση, ανεξάρτητα από το αν έχει ή όχι αναδρομική δύναμη και αν η εφαρμογή του

οδηγεί σε κρίση διαφορετική ολικά ή εν μέρει από εκείνη του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση εφαρμοστέο είναι το αρθ. 10 παρ. 2 ν. 489/1976, όπως έχει μετά την τροποποίησή του από το αρθ. 7 ν. 3557/2007, με το οποίο προβλέπεται χρόνος παραγραφής πέντε ετών, που δεν συμπληρώθηκε εν προκειμένω. Η δε νεότερη ρύθμιση καταλαμβάνει και την επιδικη έννομη σχέση, ανεξάρτητα από το ότι δεν έχει αναδρομική δύναμη, διότι, όπως προαναφέρθηκε, κατά γενική αρχή διαχρονικού δικαίου επί παραγραφής, συναγόμενη από το αρθ. 18 ΕισΝΑΚ, οι περί παραγραφής διατάξεις ενός νεότερου νομοθετήματος εφαρμόζονται και στις αξιώσεις που έχουν γεννηθεί αλλά δεν έχουν ακόμη παραγραφεί (με βάση το προγενέστερο δίκαιο) κατά την έναρξη της ισχύος του. Στην προκειμένη περίπτωση, η ένδικη αξίωση δεν είχε παραγραφεί την 14.5.2007, που άρχισε να ισχύει το αρθ. 7 ν. 3557/2007. {...}

458/2010

Πρόεδρος: Πηνελόπη Ζωντανού
Εισηγήτρια: Μαρία Γούλα
Δικηγόροι: Κων. Κωλέττης - Αντ. Γραφανάκης, Βιργινία Κατσούλη

Ευθύνη προστήσαντος για αδικοπραξία προστηθέντος, τελεσθείσα επ' ευκαιρία της υπηρεσίας ή κατά κατάχρηση αυτής, εκτός αν ο ζημιωθείς γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την κατάχρηση.

Μη αοριστία αγωγής εκ του ότι η έννοια της πρόστησης δεν προσδιορίζεται εξαντλητικά, χωρίς μνεία των εντολών υπό τις οποίες τελούσε ο προστηθείς.

Ένσταση εξαίρεσης του έχοντος συμφέρον μάρτυρα πριν την όρκισή του. Μη εξαιρετέος ο μάρτυρας που άσκησε αγωγή κατά του εναγομένου με την ίδια ιστορική και νομική αιτία.

Σχέση πρόστησης μεταξύ αφενός μεν της εταιρείας διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων και της αντιπροσώπου αυτής τραπεζικής ή ασφ. εταιρείας και αφετέρου του συνεργάτη (προστηθέντος) των τελευταίων, εφόσον αυτές διατηρούν το δικαίωμα οδηγιών στον προστηθέντα.

Αντιπρόσωποι της εταιρείας διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων είναι τράπεζες, ασφ. εταιρίες ή επενδυτικές επιχειρήσεις.

Οι παραγωγοί συνδέονται με την ασφ. εταιρεία με σύμβαση ανεξαρτήτων υπηρεσιών. Ήδη μετονομάστηκαν σε ασφ. συμβούλους και ορίσθηκε ότι συνδέονται με τις ασφ. επιχειρήσεις με σύμβαση έργου. Εφαρμογή του 922 ΑΚ επί διάθεσης μεριδίων αμοιβαίου κεφαλαίου από ασφ. σύμβουλο.

Επί απάτης και υπεξαίρεσης από ασφ. σύμβουλο, αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ των πράξεών του και της υπηρεσίας του, καθόσον οι ζημιογόνες πράξεις δεν θα μπορούσαν να τελεστούν χωρίς την ιδιότητά του αυτή.

{...} Η ενάγουσα και ήδη εφεσίβλητη με τις δύο ένδικες αγωγές της (αριθ. εκθ. καταθ. 1051/2005 και 297/2007), που άσκησε εναντίον διαφορετικών εναγομένων, ισχυρίστηκε, κατ' ορθή εκτίμηση του δικογράφου τους, ότι ο μη διάδικος στον παρόντα βαθμό πρώτος εναγόμενος Κ. Μ., ασφαλιστικός σύμβουλος, υπεύθυνος και τελευταία διευθυντής στα Τ. των λοιπών εναγομένων - εκκαλουσών εται-

ρειών, οι οποίες ανήκουν όλες στον όμιλο "Ι.", η οποία διατηρεί υποκατάστημα στα Τ., τελούσε σε σχέση πρόστησης με τις εναγόμενες - εκκαλούσες εταιρείες, ότι ο πρώτος εναγόμενος, εκμεταλλεούμενος τη φήμη του ομίλου "Ι." και την παραπάνω ιδιότητά του και ενεργώντας κατά κατάχρηση της υπηρεσίας που του είχε ανατεθεί από τις εναγόμενες - εκκαλούσες εταιρείες, την έπεισε να του καταβάλει τα αναφερόμενα σ' αυτές ποσά, συνολικού ύψους 12.197 Ε, για να τα επενδύσει σε άυλους τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου (ομόλογα), ότι τα καταβληθέντα από αυτή ποσά ο πρώτος εναγόμενος Κ. Μ. δεν τα επένδυσε σε ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου, αλλά τα ιδιοποιήθηκε παράνομα, με αποτέλεσμα αυτή (ενάγουσα) να υποστεί από τις παράνομες και υπαίτιες πράξεις του ισόποση ζημία και ότι αναγκαίο μέσο για την επιχείρηση από τον πρώτο εναγόμενο των παραπάνω υπαίτιων και ζημιογόνων πράξεων σε βάρος της αποτέλεσε η φήμη του ομίλου "Ι." και η προαναφερόμενη ιδιότητα αυτού ως ασφαλιστικού συμβούλου, υπεύθυνου και τελευταία διευθυντή των ως άνω εταιρειών του υποκαταστήματος του ομίλου "Ι." στα Τ. Για τους λόγους αυτούς ζήτησε, προς αποκατάσταση της ζημίας της, να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να της καταβάλουν, εις ολόκληρον ο καθένας τους, το ως άνω ποσό, καθώς και το ποσό των 10.000 Ε ως χρηματική ικανοποίηση προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης, που υπέστη από την παράνομη πράξη του πρώτου εναγόμενου. Επικουρικά ζήτησε το πρώτο από τα ως άνω ποσά κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό. Κατόπιν συνεκδίκασης των αγωγών αυτών εκδό-

θηκε η εκκαλουμένη απόφαση, η οποία, αφού απέρριψε τις αγωγές ως προς την επικουρική τους βάση, έκρινε αυτές όσον αφορά τις εκκαλούσες εταιρείες και τον πρώτο εναγόμενο νόμιμες ως προς την κύρια βάση και τις έκανε δεκτές και από ουσιαστική άποψη κατά ένα μέρος, κήρυξε δε απαράδεκτη τη με αριθ. κατ. 297/2007 αγωγή ως προς την σ' αυτή εναγομένη εταιρία με την επωνυμία "Ι. Ν. BANK Ν.Υ.". Κατά της απόφασης αυτής παραπονούνται με τις κρινόμενες εφέσεις οι εκκαλούσες - εναγόμενες για εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων, ζητώντας να εξαφανιστεί η προσβαλλόμενη απόφαση, ώστε να απορριφθούν οι αγωγές κατά το μέρος που στρέφονται εναντίον τους.

Από τη διάταξη του αρθ. 922 ΑΚ προκύπτει ότι για να ιδρυθεί ευθύνη του προστήσαντος από αδικοπραξία του προστηθέντος, είναι ανάγκη ο τελευταίος να τελεί κάτω από τις εντολές και οδηγίες του προστήσαντος ως προς τον τρόπο εκπλήρωσης των καθηκόντων του, προς τις οποίες υποχρεούται να συμμορφώνεται. Την ίδια ευθύνη υπέχει ο προστήσας και όταν η ζημία προκλήθηκε από τον προστηθέντα επ' ευκαιρία της εκτέλεσης της υπηρεσίας του ή κατά κατάχρηση αυτής και κατά παράβαση των οδηγιών που του δόθηκαν, καθώς και από κάθε άλλη πράξη που προήλθε από τη δυνατότητα, την οποία παρέσχε στον προστηθέντα η υπηρεσία του, να χρησιμοποιήσει για άλλο σκοπό τα μέσα που του διατέθηκαν, δηλαδή όταν η υπηρεσία του προστηθέντος αποτέλεσε το αναγκαίο μέσο για την επιχείρηση της ζημιογόνου πράξεως και, γενικά, σε κάθε περίπτωση κατά την οποία

μεταξύ αυτής και της υπηρεσίας του προστηθέντος υφίσταται στενός αιτιώδης σύνδεσμος, με την έννοια ότι η πρώτη δεν θα μπορούσε να υπάρξει χωρίς τη δεύτερη (ΑΠ 1198/09, ΑΠ 1425/07 Νόμος). Περαιτέρω, από τη διάταξη του αρθ. 216 παρ. 1α' ΚΠολΔ προκύπτει ότι, για να είναι ορισμένη η ιστορική βάση της αγωγής, πρέπει να εκτίθενται στο αγωγικό δικόγραφο με σαφήνεια τα στοιχεία που πληρούν το πραγματικό του εφαρμοστέου κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Αν τέτοιο στοιχείο αποτελεί μία νομική έννοια, όπως είναι η πρόστηση, τότε, σύμφωνα και με την ισχύουσα στο χώρο του ελληνικού δικονομικού δικαίου θεωρία του συγκεκριμένου προσδιορισμού ή της λειτουργίας του κανόνα δικαίου, δεν απαιτείται λεπτομερής αναφορά και ανάλυση των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων της εν λόγω νομικής έννοιας, αλλά αρκεί να εκτίθενται εκείνα τα βασικά περιστατικά που επιτρέπουν στο μεν δικαστήριο να ελέγξει αν πληρούται η νομική έννοια, στο δε εναγόμενο να αμυνθεί αποτελεσματικώς. Τυχόν εκδοχή για εξαντλητική εξειδίκευση των ουσιωδών γεγονότων που συνθέτουν τη νομική έννοια θα υπερέβαινε την υπηρετούμενη συναφώς ανάγκη διασφάλισης αφενός της άμυνας του εναγομένου και αφετέρου της δυνατότητας δικαστικού ελέγχου του νόμου βάσιμου της αγωγής. Η συγκεκριμενοποίηση των αναφερόμενων στην αγωγή βασικών γνωρισμάτων της νομικής έννοιας μπορεί να γίνει με βάση τα ειδικότερα περιστατικά που προκύπτουν από την αποδεικτική διαδικασία, έστω και αν αυτά δεν τα έχει επικαλεσθεί ο ενάγων (ΑΠ 1226/07, ΑΠ 1198/09 Νόμος).

Στην προκειμένη περίπτωση, με το

προαναφερόμενο περιεχόμενο και αίτημα οι αγωγές, όσον αφορά την κύρια βάση τους, είναι αρκούντως ορισμένες, περιέχοντας όλα τα στοιχεία που απαιτούνται κατά τα αρθ. 216 παρ. 1, 2 και 118 ΚΠολΔ και 922 ΑΚ, καθόσον στα δικόγραφα τους εκτίθενται τα αξιούμενα από τις ανωτέρω διατάξεις πραγματικά περιστατικά: α) η σχέση της πρόστησης μεταξύ των εναγομένων, β) ότι η υπαίτια και παράνομη ενέργεια του πρώτου εναγομένου έγινε κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας που του είχε ανατεθεί, αλλά κατά κατάχρηση αυτής και ότι αυτή απετέλεσε το αναγκαίο μέσο για την επιχείρηση της πράξης του καθώς και ότι τελούσε σε αιτιώδη σύνδεσμο μ' αυτήν, γ) ότι ο προστηθείς ενήργησε παράνομα και υπαίτια και δ) προσδιορίζεται η ζημία που υπέστη η ενάγουσα εφεσβλήτη (βλ. ΕφΛαρ 100/04, ΕφΚερκ 211 και 212/00 ΔΕΕ 2001. 1251 και 1107). Συνεπώς, οι λόγοι των εφέσεων, με τους οποίους οι εκκαλούσες παραπονούνται ότι οι αγωγές έπρεπε ν' απορριφθούν ως προς αυτές ως παθητικά ανόμιμοποιητες και αόριστες, είναι αβάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν. Είναι βέβαια αλήθεια ότι στις ένδικες αγωγές η έννοια της πρόστησης δεν προσδιορίζεται εξαντλητικά, διότι δεν γίνεται αναφορά στο ειδικότερο περιεχόμενο των εντολών και οδηγιών υπό τις οποίες τελούσε ο προστηθείς πρώτος εναγόμενος. Ωστόσο, οι αγωγές είναι ορισμένες, γιατί και μόνη η αναφορά της αναμφίβολα γνωστής έννοιας της πρόστησης αρκούσε. Όπως προεκτεθηκε, η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι οι εναγόμενες είχαν αναθέσει στον πρώτο εναγόμενο, τον οποίο αναφέρει ως προστηθέντα, μεταξύ των άλλων (σύναψη

ασφαλιστικών συμβολαίων, συμβολαίων ζωής, γενικές ασφάλειες) και το έργο της ανεύρεσης επενδυτών και της διάθεσης σ' αυτούς μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων. Επομένως, με την αναφορά της έννοιας της πρόσκτησης για τη μεταξύ των εναγομένων σύμβαση έργου ασφαλιστικού συμβούλου, θεωρούνται ότι προβάλλονται με τις αγωγές τα χαρακτηριστικά, για την εξειδίκευση και περιγραφή της έννοιας αυτής, γεγονότα, μεταξύ των οποίων και η από τη σύμβαση διαφύλαξη δικαιώματος του εργοδότη για παροχή οδηγιών και εντολών προς τον υπαίτιο της αδικοπραξίας εργολάβο (βλ. ΑΠ 1876/99 Δνη 41. 1305, ΕφΛαρ 100/04).

Κατά τη διάταξη του αρθ. 400 αριθ. 3 ΚΠολΔ, δεν εξετάζονται όταν κληθούν ως μάρτυρες πρόσωπα που μπορεί να έχουν συμφέρον από τη δίκη. Κατά δε τη διάταξη του αρθ. 403 παρ. 2 του ίδιου Κώδικα, ο διάδικος οφείλει να προτείνει το λόγο της μη εξέτασης του μάρτυρα κατά το αρθ. 400 πριν ορκιστεί. Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών συνάγεται ότι ο λόγος μη εξέτασης του μάρτυρα, γιατί έχει συμφέρον από τη δίκη, παραδεκτά προβάλλεται πριν από την όρκισή του (βλ. ΑΠ 14/82 ΝοΒ 31. 356, 263/89 Δνη 31. 527, ΕφΑθ 4219/88 Δνη 31. 608, ΕφΛαρ 309/03 αδημ., Βαθρακοκόιλη ΕρμΚΠολΔ αρθ. 403 αρ. 2). Στην προκειμένη περίπτωση, οι εκκαλούσες, πριν από την όρκιση της μάρτυρος της εφεσίβλητου Ν. Π., πρόβαλαν ότι αυτή δεν μπορεί να εξεταστεί ως μάρτυρας, γιατί εξαρτούσε συμφέρον από την έκβαση της δίκης, για το λόγο ότι έχει ασκήσει αγωγή κατ' αυτών με το ίδιο ακριβώς αντικείμενο, ώστε η παραδοχή της μαρτυρίας της επηρέαζε

στην ουσία και τη δίκη της αγωγή. Ο λόγος όμως αυτός της εφέσεως πρέπει να απορριφθεί, γιατί ο άνω μάρτυρας, και αν ακόμη έχει ασκήσει αγωγή κατά των εκκαλουσών με την ίδια ιστορική και νομική αιτία, δεν εξαρτά οποιοδήποτε συμφέρον από την έκβαση της παρούσης δίκης και από το γεγονός αυτό και μόνο δεν μπορεί να υποστηριχθεί συμφέρον του μάρτυρα κατά την έννοια του αρθ. 400 αριθ. 3 ΚΠολΔ (βλ. ΕφΑθ 7800/82 Δνη 24. 807, 3242/86 Δνη 27. 958, ΕφΛαρ 309/2003 ό.π., Βαθρακοκόιλη ό.π. αρθ. 400 αριθ. 40.). Γι' αυτό, σωστά το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο έλαβε υπόψη και την κατάθεση της μάρτυρος της εφεσίβλητου και είναι αβάσιμος ο σχετικός τρίτος λόγος των εφέσεων.

Από τη διάταξη του αρθ. 922 ΑΚ, στην οποία ορίζεται ότι ο κύριος ή ο προστήσας άλλον σε κάποια υπηρεσία ευθύνεται για τη ζημία την οποία ο υπηρέτης ή ο προστηθείς στην υπηρεσία αυτού προξένησε παράνομα σε τρίτον, προκύπτει ότι δημιουργείται ευθύνη ενός προσώπου (του "κυρίου" ή του "προστήσαντος") για αλλότρια πράξη (του "υπηρέτη" ή του "προσθηθέντος"). Θεσπίζεται, δηλαδή, σημαντική εξαίρεση από την αρχή της υποκειμενικής ευθύνης, αφού την υποχρέωση για αποζημίωση φέρει πρόσωπο ανυπαίτιο, σε αντίθεση με το γενικό κανόνα του αρθ. 914 ΑΚ. Για να ιδρυθεί όμως ευθύνη του προστήσαντος από αδικοπραξία του προσθηθέντος, είναι ανάγκη ο τελευταίος να τελεί κάτω από τις εντολές και οδηγίες του προστησαντος ως προς τον τρόπο εκπλήρωσης των καθηκόντων του, προς τις οποίες υποχρεούται να συμμορφώνεται. Την ίδια ευθύνη υπέχει ο προ-

στήσας και όταν η ζημία προκλήθηκε από τον προστηθέντα επ' ευκαιρία της εκτέλεσης της υπηρεσίας του ή κατά κατάχρηση αυτής και κατά παράβαση των οδηγιών που του δόθηκαν, καθώς και από κάθε άλλη πράξη που προήλθε από τη δυνατότητα, την οποία παρέσχε στον προστηθέντα η υπηρεσία του, να χρησιμοποιήσει για άλλο σκοπό τα μέσα που του διατέθηκαν, δηλαδή όταν η υπηρεσία του προστηθέντος αποτέλεσε το αναγκαίο μέσο για την επιχείρηση της ζημιολογούσας πράξεως και, γενικά, σε κάθε περίπτωση κατά την οποία μεταξύ αυτής και της υπηρεσίας του προστηθέντος υφίσταται στενός αιτιώδης σύνδεσμος, με την έννοια ότι η πρώτη δεν θα μπορούσε να υπάρξει χωρίς τη δεύτερη. Στην περίπτωση όμως αυτή, αίρεται η ευθύνη του προστήσαντος, εάν ο ζημιωθείς γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την κατάχρηση (ΑΠ 1198/09, ΑΠ 686/08, ΑΠ 995/08, ΑΠ 191/08, ΑΠ 1425/07, ΑΠ 941/06, ΑΠ 924/07). Τέτοια σχέση πρόστησης υφίσταται μεταξύ αφενός μεν της εταιρείας διαχείρισεως αμοιβαίων κεφαλαίων και της αντιπροσώπου αυτής τραπεζικής (ή ασφαλιστικής) εταιρείας και αφετέρου του συνεργάτη της τελευταίας, εφόσον αυτές διατηρούν το δικαίωμα να δίδουν οδηγίες στον προστηθέντα σε σχέση με τον τρόπο εκπληρώσεως της υπηρεσίας του και να προβαίνουν σε έλεγχο αυτών (ΑΠ 116/07, ΑΠ 117/07, ΑΠ 114/07, ΑΠ 941/06, ΑΠ 984/07, ΑΠ 1507/05). Αυτό συμβαίνει παρά το ότι το αρθ. 20 παρ. 4 ν. 1969/1991, όπως ισχύει μετά το π.δ. 433/1993, επιτρέπει στην εταιρεία διαχείρισης, η οποία κατ' αρχήν διαθέτει τα μερίδια των αμοιβαίων κεφαλαίων που διαχειρίζεται στο κοινό, να

προβαίνει στη διάθεση τούτων και μέσω αντιπροσώπων της και παράλληλα ορίζει ότι ως αντιπρόσωποι της εταιρείας διαχείρισης για τη διάθεση μεριδίων μπορούν να ενεργούν μόνο τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες ή επιχειρήσεις παροχής επενδυτικών υπηρεσιών. Και τούτο διότι από τη διατύπωση της διάταξης αυτής δεν προκύπτει ότι η διάθεση μεριδίων αμοιβαίου κεφαλαίου είναι δυνατή μόνο μέσω αυτών των προσώπων. Επομένως, ο αντιπρόσωπος της εταιρείας διαχείρισης, λ.χ. μια ασφαλιστική εταιρεία, έγκυρα συνάπτει στην πράξη νέα σύμβαση για τη διάθεση μεριδίων από άλλο πρόσωπο. Αυτή η αντιπροσώπηση είναι, κατά κάποιον τρόπο, σε δεύτερο βαθμό, πλην όμως δημιουργείται σχέση πρόστησης μεταξύ της εταιρείας διαχείρισης και του προστηθέντος από την αντιπρόσωπό της εταιρεία, εφόσον μάλιστα η πρώτη ελέγχει με οποιοδήποτε τρόπο την αντιπρόσωπό της και δια μέσου αυτής τον προστηθέντα. Η αντιπροσώπηση για τη διάθεση μεριδίων, κατά την έννοια που προεκτέθηκε, είναι ευρέως διαδεδομένη στην περίπτωση διάθεσης μεριδίων δια μέσου ασφαλιστικών δικτύων. Σε αυτή την περίπτωση, η ασφαλιστική εταιρεία (αντιπρόσωπος της εταιρείας διαχείρισης) συνάπτει χωριστές συμβάσεις με ορισμένα πρόσωπα που χρησιμοποιεί ως πράκτορες ή παραγωγούς της για τη διάθεση μεριδίων αμοιβαίου κεφαλαίου. Οι πράκτορες ή οι παραγωγοί διαθέτουν τα μερίδια ως αντιπρόσωποι της ασφαλιστικής εταιρείας. Με την εταιρεία, όμως, διαχείρισης δεν συνδέονται με άμεση συμβατική σχέση, πλην όμως, όπως προαναφέρθηκε, συνδέονται με αυτήν δια μέσου της

εργοδοτιδίας τους ασφαλιστικής εταιρείας, η οποία με τη σειρά της συνδέεται με σχέση πρόσκτησης με αυτήν. Ο παραγωγός δεν συνδέεται με την ασφαλιστική εταιρεία με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, αλλά με σύμβαση παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών, η οποία προσδίδει στον παραγωγό και την εμπορική ιδιότητα. Ήδη οι παραγωγοί ασφαλίσεων μετονομάστηκαν σε ασφαλιστικούς συμβούλους και ρητά ορίστηκε ότι η σχέση που τους συνδέει με τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις είναι σύμβαση έργου, χωρίς να έχουν δικαίωμα υπογραφής και εκπροσώπησης (αρθ. 16 παρ. 1 ν. 1569/1985, όπως τροποποιήθηκε με το αρθ. 36 παρ. 24 ν. 2496/1997). Το αρθ. 922 ΑΚ είναι δυνατό να εφαρμοσθεί στην περίπτωση διάθεσης μεριδίων αμοιβαίου κεφαλαίου από τον ασφαλιστικό σύμβουλο (ΑΠ 1198/09).

Στην προκειμένη περίπτωση, από την επανεκτίμηση της κατάθεσης της μάρτυρος ... αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Οι εκκαλούσες - εναγόμενες ανώνυμες εταιρείες με την επωνυμία "Ι. Ελληνική Ανώνυμη Ασφαλιστική Εταιρία Ζωής", "Ι. Ελληνική Ανώνυμη Εταιρία Γενικών Ασφαλειών" και "Ι. Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων", πρώην "Ι. Π. Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων", ανήκουν όλες στον επιχειρηματικό όμιλο των εταιρειών "Ι.". Η πρώτη από τις άνω εταιρείες "Ι. Ελληνική Ανώνυμη Ασφαλιστική Εταιρία Ζωής" εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα τον Ιανουάριο του έτους 1982, η δεύτερη από τις άνω εταιρείες "Ι. Ελληνική Ανώνυμη Εταιρία Γενικών Ασφαλειών" εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα τον Οκτώβριο του έτους 1985, η δε τρίτη "Ι. Ανώνυμη Ε-

ταιρία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων" συστήθηκε το έτος 1990 με την επωνυμία "Ν. Ν. Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων". Στις 21.11.2002 τροποποιήθηκε η επωνυμία της σε "Ι. Π. Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων", αλλά με την από 30.5.2006 απόφαση της έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της τροποποιήθηκε εκ νέου η επωνυμία της σε "Ι. Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων". Έδρα της 1ης των ως άνω εταιρειών είναι η Κ. Α. και σκοπός της "η διενέργεια ασφαλίσεων ζωής και κάθε άλλη εργασία συναφής στην Ελλάδα και στην αλλοδαπή, καθώς και η συμμετοχή σε άλλες συναφείς ασφαλιστικές επιχειρήσεις, η αντιπροσώπευση αλλοδαπών συναφών ασφαλιστικών επιχειρήσεων και κάθε άλλη πράξη ή επιχείρηση που συνδέεται με τη διεξαγωγή των ως άνω επιχειρήσεων και δραστηριοτήτων σύμφωνα με την εκάστοτε νομοθεσία", έδρα της 2ης των εταιρειών είναι η Α. και σκοπός της η διενέργεια ασφαλειών κατά ζημιών και κάθε άλλη συναφής προς τις ασφαλίσους κατά ζημιών εργασία, έδρα δε της 3ης των εταιρειών είναι η Α. και σκοπός της η διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων. Προς επίτευξη του σκοπού τους, η 1η και η 2η των εταιρειών είχαν καταρτίσει με διάφορους ασφαλιστικούς συμβούλους, μεταξύ των οποίων και με τον Κ. Μ. (1ο εναγόμενο στο Πρωτόδικο δικαστήριο), συμβάσεις με αντικείμενο την δια μέσου αυτών πώληση των προϊόντων τους σε διάφορα πρόσωπα. Η 3η εταιρεία ("Ι. Α.Ε.Δ.Α.Κ."), για την επίτευξη του σκοπού της, δηλαδή για την προώθηση των πωλήσεων των μεριδίων των αμοιβαίων κεφαλαίων, συνήψε με την

1η εταιρεία (“Ι. Ε.Α.Α.Ε.Ζ.”) σύμβαση διαμεσολάβησης. Με τη σύμβαση αυτή η 1η εταιρεία “Ι. Ε.Α.Α.Ε.Ζ.” ανέλαβε, σύμφωνα με το αρθ. 20 παρ. 4 ν. 1969/1991, ως αντιπρόσωπος της 3ης εταιρείας “Ι. Α.Ε.Δ.Α.Κ.”, την προώθηση των προϊόντων της τελευταίας. Με τον τρόπο αυτό η 1η εταιρεία (“Ι. Ε.Α.Α.Ε.Ζ.”), μέσω του πανελληνίου δικτύου αντιπροσώπων και συνεργατών της, με την ιδιότητα της ως αντιπροσώπου της “Ι. Α.Ε.Δ.Α.Κ.”, διέθετε στο κοινό και μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων αυτής (“Ι. Α.Ε.Δ.Α.Κ.”). Για την εκπλήρωση μάλιστα των υποχρεώσεων, που η 1η εταιρεία είχε αναλάβει με την προαναφερόμενη σύμβαση διαμεσολάβησης, ανέθεσε στον Κ. Μ., ασφαλιστικό της σύμβουλο, δυνάμει του από 16.9.1998 ιδιωτικού συμφωνητικού συνεργασίας, που υπογράφηκε μεταξύ τους, την έναντι προμήθειας διαμεσολάβηση αυτού για την πώληση σε τρίτους επενδυτές στην περιοχή των Τ. μεριδίων των αμοιβαίων κεφαλαίων, που διαχειριζόταν η 3η εταιρεία (“Ι. Α.Ε.Δ.Α.Κ.”). Η 3η εταιρεία “Ι. Α.Ε.Δ.Α.Κ.” είχε προσδιορίσει με ειδικό και συγκεκριμένο τρόπο το πλαίσιο μέσα στο οποίο η “Ι. Ε.Α.Α.Ε.Ζ.” και τα μέλη του δικτύου της, όπως ο Κ. Μ., θα κινούνταν για την πώληση μεριδίων των αμοιβαίων κεφαλαίων της, δηλαδή έπρεπε να ενεργούν πάντοτε με βάση τον κώδικα δεοντολογίας των ΑΕΔΑΚ και ΕΕΧ. Ο δε Κ. Μ. όφειλε να συμμορφωθεί στους κανόνες αυτούς, άλλως ο εργοδότης είχε δικαίωμα να καταγγείλει τη σύμβαση. Έτσι ο Κ. Μ. (πρώτος εναγόμενος στον α' βαθμό), ως ασφαλιστικός σύμβουλος, συνδεόταν με την “Ι. Ελληνική Ανώνυμη Ασφαλιστική Εταιρεία Ζωής” και με την “Ι. Ελληνική Ανώνυμη

Ασφαλιστική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών” ως ασφαλιστικός σύμβουλος αυτών με σύμβαση μίσθωσης έργου (αρθ. 16 παρ. 1 ν. 1569/1985), η δε “Ι. Ε.Α.Α.Ε.Ζ.” αντιπροσώπευε την “Ι. Α.Ε.Δ.Α.Κ.” στο έργο της διάθεσης μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων και χρησιμοποιούσε για το λόγο αυτό τον πρώτο εναγόμενο Κ.Μ..

Πλην, όμως, αν και η σχέση, που συνέδεε τον πρώτο εναγόμενο Κ. Μ. με τις 1η και 2η εταιρείες, ήταν βάσει ρητής νομοθετικής εξουσιοδότησης σύμβαση έργου, ωστόσο τελούσαν μαζί του και οι δύο σε σχέση πρόσκτησης, διότι αυτός ενεργούσε κάτω από τις οδηγίες και εντολές τους και η υπηρεσία που του είχε ανατεθεί αποσκοπούσε στη διεκπεραίωση των υποθέσεών τους και στην εξυπηρέτηση των οικονομικών τους συμφερόντων. Είχαν δηλαδή οι δύο ασφαλιστικές εταιρίες διαφυλάξει για τον εαυτό τους τη διεύθυνση και την επίβλεψη της εκτέλεσης του έργου, που είχε αναλάβει ο πρώτος εναγόμενος Κ.Μ., αφού αυτός είχε μεν δικαίωμα να ενεργεί ελεύθερα κατά την κρίση του ως προς την ανεύρεση πελατών, για την υλοποίηση όμως της απόφασης αυτών να συνάψουν ασφαλιστήρια συμβόλαια ή (ως προς την “Ι. Α.Ε.Δ.Α.Κ.”) να αγοράσουν μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, έπρεπε υποχρεωτικά να κινηθεί μέσα στο πλαίσιο, που καθόριζαν οι μεταξύ τους συμβάσεις, άλλως αυτές είχαν το δικαίωμα να καταγγείλουν τη μεταξύ τους σύμβαση.

Για την άσκηση των δραστηριοτήτων τους στο νομό Τ. όλες οι εκκαλούσες εταιρίες διατηρούσαν υποκατάστημα στα Τ., το οποίο στεγάζονταν στο ίδιο οίκημα,

επί των οδών Κ. αρ. ... και Κ., στην πρόσωση του οποίου υπήρχε πινακίδα με την ονομασία Ι. και σήμα το λιοντάρι που χρησιμοποιούνταν από τον όμιλο των επιχειρήσεων που ανήκουν στην πολυεθνική Ι. και στον οποίο ανήκουν όλες οι εκκαλούσες - εναγόμενες. Στον ίδιο χώρο μέχρι το 2002 στα Τ. στεγαζόταν και η Τράπεζα, που ανήκε στον ίδιο όμιλο, "Ι. BANK", της οποίας τα προϊόντα της πώλησης ομολόγων προωθούσε επίσης ο εναγόμενος Κ. Μ. συνδεδεμένος μαζί της με την από 29.9.1995 σύμβαση. Το υποκατάστημα όμως αυτό της Τράπεζας "Ι. BANK Ν. V.", που ανήκε στον ίδιο ως άνω όμιλο εταιριών "Ι.", έπαυσε τις εργασίες του και τέθηκε σε εκκαθάριση στις 28.5.2002, διαγράφηκε δε από τα μητρώα ανωνύμων εταιριών στις 15.6.2006. Προηγουμένως, η ως άνω Τράπεζα, λόγω παύσης των εργασιών του υποκαταστήματός της στην Ελλάδα, είχε καταγγείλει με το από 2.4.2003 έγγραφό της την ως άνω από 29.9.1995 σύμβαση συνεργασίας της με τον πρώτο εναγόμενο.

Περαιτέρω, από τα ίδια ως άνω αποδεικτικά στοιχεία αποδεικνύονται τα εξής: Η ενάγουσα τον Αύγουστο του έτους 2004, έχοντας υπόψη το κύρος του ομίλου "Ι.", επισκέφτηκε τον πρώτο εναγόμενο, με τον οποίο διατηρούσε και κοινωνικές σχέσεις, στα γραφεία του υποκαταστήματος των εκκαλουσών εταιριών επί της οδού Κ. ..και Κ. στα Τ., προκειμένου να ενημερωθεί από αυτόν, που όπως γνώριζε ήταν διευθυντής του υποκαταστήματος των εταιριών του ομίλου "Ι.", για τον προσφορότερο τρόπο επένδυσης των χρημάτων της. Κατά τις επαφές τους ο Κ. Μ. (πρώτος εναγόμενος), εκμεταλ-

λευόμενος το κύρος στη διεθνή οικονομική αγορά του ομίλου "Ι." και την ιδιότητά του ως υπεύθυνου στην περιοχή των Τ. των εταιριών του ομίλου Ι., τη διαβεβαίωσε ότι, με την ιδιότητά του αυτή και μέσω των εταιριών που εκπροσωπούσε, μπορούσε, ενεργώντας νόμιμα στο όνομα και για λογαριασμό των εταιριών του ομίλου, να την προμηθεύσει με ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου, που θα είχαν υψηλή απόδοση. Η ενάγουσα, πεισθείσα στις διαβεβαιώσεις του ότι η καλύτερη επένδυση τη δεδομένη στιγμή ήταν η αγορά ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου μέσω των εταιριών του ομίλου της "Ι." και αποβλέποντας κυρίως στο κύρος στη διεθνή οικονομική αγορά του ομίλου "Ι.", δέχθηκε να επενδύσει χρήματα σε ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου, αφού, όπως τη διαβεβαίωσε, θα είχαν υψηλή απόδοση. Έτσι, εντός του υποκαταστήματος των εκκαλουσών εταιριών στα Τ. και στο γραφείο του Κ. Μ., που αυτές του είχαν παραχωρήσει, υπό τα όμματα όλων των υπαλλήλων, που εργάζονταν και προσέφεραν τις υπηρεσίες τους συγχρόνως σε όλες τις εκκαλούσες εταιρείες, υπέγραψε αιτήσεις εντολών αγοράς ομολόγων, που της χορηγήθηκαν από τον πρώτο εναγόμενο Κ. Μ., τις οποίες αυτός είχε στη διάθεσή του και χρησιμοποιούσε μέσα στα γραφεία του ομίλου και κατέβαλε σ' αυτόν εντός και πάλι του υποκαταστήματος στις 13.8.2004 το ποσό των 11.088 Ε και όχι το αναφερόμενο στην αγωγή ποσό των 12.197 Ε, προκειμένου αυτός να τα επενδύσει σε ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου. Προς επιβεβαίωση της αγοράς των ομολόγων, ο Κ. Μ. παρέδωσε στην ενάγουσα έντυπα αντίγραφα, χρώματος ροζ, των εντολών α-

γοράς, που αυτή εκλάμβανε ως αποδεικτικά έγγραφα της αγοράς των ομολόγων. Στα έντυπα αυτά αναγραφόταν η ονομασία I. BANK με σήμα το λιοντάρι, η εντολή αγοράς των ομολόγων, αριθμός χαρτοφυλακίου, αριθμός λογαριασμού, στοιχεία της αιτούσης - ενάγουσας, διάρκεια, ονομαστική αξία και ημερομηνία, κάτω δε αριστερά του εντύπου υπήρχε επισημείωση "για εσωτερική χρήση της I. BANK μόνο". Το παραπάνω ποσό, συνολικού ύψους 11.088 Ε, που ο Κ. Μ. έλαβε από την εφεσίβλητη - ενάγουσα για την αγορά ομολόγων, παρά τη σαφή εντολή της τελευταίας, τα ιδιοποιήθηκε παράνομα, προξενώντας σ' αυτήν από πρόθεση ισόποση ζημία. Η εφεσίβλητη - ενάγουσα πληροφορήθηκε και επιβεβαίωσε το γεγονός αυτό, δηλαδή της υπεξαίρεσης των χρημάτων της από τον πρώτο εναγόμενο και της εξαπάτησής της από αυτόν περί τον Ιούνιο του έτους 2005, όταν έγινε γνωστό από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ότι ο πρώτος των εναγομένων είχε εξαφανισθεί, έχοντας εξαπατήσει με τον ίδιο ως άνω τρόπο μεγάλο αριθμό πολιτών, από τους οποίους είχε υπεξαιρέσει μεγάλα χρηματικά ποσά.

Με βάση όσα προεκτέθηκαν, για τη ζημία που υπέστη η εφεσίβλητη - ενάγουσα από τις άνω αξιόποινες πράξεις της απάτης και της υπεξαίρεσης, που τέλεσε ο πρώτος εναγόμενος Κ. Μ. σε βάρος της, οι οποίες αποτελούν ταυτόχρονα και παράνομες και υπαίτιες πράξεις αυτού, που πληρούν τις προϋποθέσεις εφαρμογής του αρθ. 914 ΑΚ, ευθύνονται και οι εκκαλούσες εταιρίες, καθεμία εις ολόκληρον, ως προστήσασες αυτόν (αρθ. 922 ΑΚ). Υπήρχε δε σχέση πρόσθησης, διότι ο πρώ-

τος εναγόμενος συνδεόταν συμβατικά με τις εκκαλούσες εταιρίες "Ι. Ε.Α.Ε.Ζ." και "Ι. Ελληνική Ανώνυμη Εταιρία Γενικών Ασφαλειών" (προστηθείς), ενώ με την "Ι. ΑΕΔΑΚ" συνδεόταν διαμέσου της "Ι. Ε.Α.Ε.Ζ." (υποπροστηθείς), η οποία τον χρησιμοποιούσε ως μέλος του δικτύου της για την προώθηση των μεριδίων των αμοιβαίων κεφαλαίων της "Ι. ΑΕΔΑΚ", που αυτή, δυνάμει σύμβασης με την "Ι. Α.Ε.Δ.Α.Κ.", διαχειριζόταν. Υπήρχε δε ευθύνη των εκκαλουσών, διότι ο πρώτος εναγόμενος ενήργησε στις ένδικες περιπτώσεις κατά κατάχρηση της εξουσίας που του είχε ανατεθεί από τις προστήσασες αυτόν εταιρίες ως ασφαλιστικού συμβούλου και ως αρμόδιου για την προώθηση των αμοιβαίων κεφαλαίων της ΑΕΔΑΚ. Και να μεν δεν ενέπιπτε στο αντικείμενο των εργασιών των εναγομένων, σύμφωνα με το καταστατικό τους και το νόμο, η αγορά, διάθεση ή η με οποιονδήποτε τρόπο διαχείριση άυλων τίτλων Ελληνικού Δημοσίου, πλην όμως, υφίσταται εσωτερική συνάφεια μεταξύ της ζημιογόνου πράξης του πρώτου εναγομένου και της ως άνω υπηρεσίας του, υπό την έννοια ότι η πράξη δεν μπορούσε να τελεστεί χωρίς την πρόσθηση. Η δε φήμη του ομίλου "Ι." και η ιδιότητα του πρώτου εναγομένου (προστηθέντος) ως ασφαλιστικού συμβούλου των δύο εναγομένων ασφαλιστικών εταιριών και ως αρμόδιου για την προώθηση των αμοιβαίων κεφαλαίων της ΑΕΔΑΚ στην περιοχή των Τ. αποτέλεσαν το αναγκαίο μέσο για την επιχείρηση των ζημιογόνων πράξεων σε βάρος της ενάγουσας. Και αυτά, διότι η υπαίτια ζημιογόνος συμπεριφορά του πρώτου εναγομένου επιτεύχθηκε με την εκμετάλλευση

της φήμης του ομίλου “Ι.”, βρισκόταν δε σε χρονικό και τοπικό σύνδεσμο με την ανατεθειμένη από τις εκκαλούσες εταιρείες εκτέλεση της υπηρεσίας του, εφόσον, κατά τα προεκτεθέντα, αυτή έλαβε χώρα υπό τα όμματα των υπαλλήλων όλων των εκκαλουσών εταιρειών, οι οποίες όλες (όπως και η εταιρεία “Ι. BANK” πριν την παύση των εργασιών του υποκαταστήματός της στην Ελλάδα) ανήκαν στον όμιλο “Ι.” και εντός του κοινού υποκαταστήματος των εταιρειών, στο πλαίσιο της ως άνω επαγγελματικής του δράσης, καθ’ υπέρβαση όμως των εξουσιών και των αρμοδιοτήτων που του είχαν ανατεθεί από τις ως άνω εταιρείες.

Επομένως, μεταξύ των πράξεων αυτών του πρώτου εναγομένου και της υπηρεσίας του υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος, με την έννοια ότι οι ανωτέρω ζημιόγόνες πράξεις δεν θα μπορούσαν να τελεστούν χωρίς την υπηρεσία του προστηθέντος ως ασφαλιστικού συμβούλου των εναγομένων και αρμόδιου για την προώθηση των αμοιβαίων κεφαλαίων της ΑΕΔΑΚ, διότι, αν ο πρώτος εναγόμενος δεν είχε αυτή την ιδιότητα και αν αυτός ενεργούσε έξω από τη σφαίρα της υπόψη επαγγελματικής του δραστηριότητας, δεν θα μπορούσε επιτυχώς να εμφανισθεί ενώπιον της παθούσης ως εξουσιοδοτημένο από τις εναγόμενες πρόσωπο, δεδομένου ότι αυτή προέβη σε επένδυση στηριζόμενη στην “εγγυητική λειτουργία” που επιτελούν οι εκκαλούσες εταιρείες κατά τις συναλλαγές των υπαλλήλων τους με τους πελάτες τους και δεν θα μπορούσε επιτυχώς να την πείσει να του παραδώσει στα χέρια του το ποσό των 11.088 Ε, δήθεν για την αγορά άυλων τίτλων του Ελλη-

νικού Δημοσίου, με αποτέλεσμα να επέλθει ως άμεση συνέπεια περιουσιακή ζημία σε βάρος της ενάγουσας ύψους 11.088 Ε. Με βάση όσα προεκτέθηκαν αποδείχθηκε ότι υπήρχε σχέση πρόστησης και ως εκ τούτου οι προστήσασες εταιρείες (εκκαλούσες - εναγόμενες) ευθύνονται για τη ζημία που ο προστηθείς από αυτές Κ. Μ. (πρώτος εναγόμενος) προκάλεσε στην εφεσίβλητη - ενάγουσα και έχουν υποχρέωση, δεδομένου ότι η ευθύνη τους είναι αντικειμενική, να αποκαταστήσουν τη ζημία που αυτή υπέστη (αρθ. 926 ΑΚ), απορριπτόμενων των σχετικών λόγων εφέσεων όπως και των σχετικών πρόσθετων αυτών λόγων.

Οι εκκαλούσες, με λόγους των εφέσεων αλλά και με πρόσθετους αυτών λόγους, ισχυρίζονται: α) ότι η εφεσίβλητη γνώριζε ή όφειλε και μπορούσε να γνωρίζει ότι ο πρώτος εναγόμενος ενεργούσε κατά κατάχρηση της υπηρεσίας που του είχε ανατεθεί και β) ότι η εφεσίβλητη είναι συνυπαίτια για τη ζημία που υπέστη. Οι ισχυρισμοί αυτοί είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι, απορριπτόμενων των σχετικών λόγων εφέσεων και των προσθέτων αυτών λόγων. Και αυτό διότι, όπως αποδεικνύεται από τα ίδια ως άνω αποδεικτικά στοιχεία, όλες οι εκκαλούσες εταιρείες του ομίλου “Ι.”, όπως και η εταιρεία “Ι. BANK” (πριν το πέρας της εκκαθάρισης και τη διαγραφή της από το μητρώο των ανωνύμων εταιρειών) στεγάζονταν στα γραφεία της οδού Κ. .. και Κ. στα Τ., χωρίς διαχωρισμό μεταξύ ασφαλιστικών εταιριών, ΑΕΔΑΚ ή Τράπεζας, με υπεύθυνο τον πρώτο εναγόμενο, ο οποίος ήταν αρμόδιος για να καλύπτει όλο το φάσμα των οικονομικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβαν-

νομένων των Τραπεζικών εργασιών, ασφαλειών ζωής και γενικών ασφαλειών. Ο δε πρώτος εναγόμενος, μέχρι να τεθεί η "I. BANK" υπό εκκαθάριση, εκπροσωπούσε και την τελευταία, διενεργώντας για λογαριασμό της τις συμφωνηθείσες μεταξύ τους τραπεζικές εργασίες. Την εντύπωση αυτή ενίσχυαν οι εναγόμενες εταιρίες του ομίλου, διαθέτοντας κοινό υποκατάστημα στα Τ., κοινό υπεύθυνο και κοινούς υπαλλήλους. Επίσης, έξω από το υποκατάστημα, όπου στεγάζονταν στην οδό Κ., υπήρχε ανηρτημένη ταμπέλα, η οποία ανέγραφε απλώς "I." με σήμα το λιοντάρι, και όχι την επωνυμία κάθε μίας εκ των στεγαζόμενων στο γραφείο αυτό εταιρίας, ώστε να γνωρίζει ο τρίτος συναλλασσόμενος με ποιες εταιρίες θα συναλλαγεί σ' αυτό το χώρο, δίδοντας έτσι την εντύπωση ότι κάλυπτε όλο το φάσμα των οικονομικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των Τραπεζικών εργασιών, ασφαλειών ζωής και γενικών ασφαλειών. Συνεπώς, δεν είναι απαραίτητο να προξενήσει κάποια εντύπωση ή να υποψιάσει αρνητικά το μέσο συνετό άνθρωπο, που γνωρίζει ότι στο εν λόγω υποκατάστημα και μέσω του υπευθύνου του γίνονται ασφαλιστικές και επενδυτικές εργασίες, το ότι η εντολή που συμπλήρωσε η ενάγουσα ανέγραφε "I. BANK" και όχι την επωνυμία κάποιας εκ των λοιπών εναγομένων εταιριών, αφού και η "I. BANK" ανήκε στις εταιρίες του ομίλου. Επί πλέον δε, ο πρώτος εναγόμενος δεν είχε μέχρι τότε ακουστεί να έχει δημιουργήσει κάποιο πρόβλημα σε επενδυτές, η δε ενάγουσα και η οικογένειά της, όπως αποδεικνύεται, είχε συνάψει στο παρελθόν διάφορες συμβάσεις με εταιρίες του ομίλου "I.",

συνεργαζόμενη με τον εκάστοτε διευθυντή του υποκαταστήματος των εταιριών του ομίλου στα Τ., που κατά τα τελευταία έτη ήταν ο πρώτος εναγόμενος, χωρίς να δημιουργηθεί κανένα πρόβλημα στις μεταξύ τους συναλλαγές. Η εφεσίβλητη άλλωστε ασχολείται με τα οικιακά, έχει γραμματικές γνώσεις γυμνασίου και η πείρα της στις συναλλαγές δεν της επέτρεπε να διαχωρίζει το αντικείμενο της επιχειρηματικής δραστηριότητας των εναγομένων, ήδη εκκαλουσών εταιριών, όταν μάλιστα ο επιφορτισμένος με αυτή την εργασία Κ.Μ. και προστηθείς των εκκαλουσών εταιριών φρόντιζε επιμελώς να το συγγέει, προς όφελός του. Δεν υπήρχε, επίσης, λόγος να προξενήσει εντύπωση και να υποψιάσει αρνητικά την ενάγουσα, όπως και κάθε μέσο συνετό άνθρωπο, το γεγονός ότι δεν της αποστελλόταν από την "I. BANK" ή από κάποια από τις λοιπές εναγόμενες εταιρίες ταχυδρομικώς κάποιο έγγραφο σχετικό με την αγορά των προαναφερθέντων ομολόγων, αφού κατά το χρονικό διάστημα της υποτιθέμενης επένδυσής της ο πρώτος εναγόμενος είχε φροντίσει να της εγχειρίσει ο ίδιος το προαναφερθέν ροζ έντυπο, στο οποίο μάλιστα ανέγραφε και τη δήθεν απόδοση της επένδυσής της, η δε επένδυσή της ήταν ετήσιας διάρκειας, με τη λήξη της οποίας θα ενημερωνόταν ξανά για την επένδυσή της. Εξ άλλου, όπως αποδεικνύεται, πριν το Μάιο του 2005, η είσπραξη ασφαλιστρών από τις εναγόμενες ασφαλιστικές εταιρίες γινόταν τοις μετρητοίς. Η ενάγουσα, όπως και πολλοί άλλοι ασφαλισμένοι, συνήθιζαν να καταβάλλουν στον πρώτο εναγόμενο τα ασφάλιστρα, χωρίς απόδειξη και μετά από κάποιες η-

μέρες τους εγχειριζόταν το ασφαλιστήριο συμβόλαιο. Η πρακτική αυτή είχε καθιερωθεί, με την ανοχή των εναγόμενων ασφαλιστικών εταιριών, άλλαξε δε μετά το Μάιο του 2005, κατόπιν ενημέρωσης των ασφαλισμένων να καταβάλουν τα ασφάλιστρα σε συγκεκριμένες τράπεζες. Αποτέλεσμα αυτής της πρακτικής ήταν οι συναλλασσόμενοι με τις εναγόμενες μέσω του Μ., μεταξύ αυτών και η εναγούσα - εφεσίβλητη, να θεωρούν την καταβολή σ' αυτόν χρημάτων τοις μετρητοίς και χωρίς απόδειξη ως μία συνηθισμένη για αυτούς κίνηση, που δεν βάζει κανένα σε υποψίες. Από όλα τα παραπάνω προκύπτει ότι η ενάγουσα δεν γνώριζε, ούτε θα μπορούσε να γνωρίζει την κατάχρηση από την πλευρά του πρώτου εναγομένου και ότι ως μέσος συνेतός άνθρωπος κατέβαλε την επιμέλεια που απαιτείται σε τέτοιου είδους συναλλαγές για να αποτρέψει τη ζημία και ουδεμία συνυπαιτιότητα τη βαρύνει ως προς την επέλευση και την έκταση αυτής, αφού, αν είχε αυτή τη δυνατότητα, ασφαλώς και δεν θα του κατέβαλε τα χρήματά της. Περαιτέρω, η ζημία, που η εφεσίβλητη - ενάγουσα υπέστη, ανέρχεται, κατά τα προεκτεθέντα, στο ποσό των 11.088 ευρώ, απορριπτόμενου του σχετικού λόγου των εφέσεων.

Τέλος, από τα ίδια ως άνω αποδεικτικά στοιχεία αποδείχθηκε επίσης ότι από την σε βάρος της ενάγουσας τελεσθείσα αδικοπραξία η τελευταία αισθάνθηκε στενοχώρια και ψυχική ταραχή και υπέστη ηθική βλάβη (αρθ. 932 ΑΚ). Το ύψος δε της χρηματικής ικανοποίησης που η ενάγουσα δικαιούται, αφού ληφθούν υπ' όψη ιδίως τα περιστατικά που αποδείχθηκαν, το είδος της προσβολής που υπέστη η ενά-

γουσα, το μέγεθος της βλάβης, η οικονομική κατάσταση των μερών, ο βαθμός της υπαιτιότητας του πρώτου εναγομένου και η έλλειψη οποιουδήποτε πταίσματος από την πλευρά της ενάγουσας, ανέρχεται για την ανόρθωση της βλάβης που αυτή υπέστη στο ποσό των 1.000 Ε, το οποίο το Δικαστήριο θεωρεί εύλογο ποσό, απορριπτόμενου του σχετικού λόγου των εφέσεων. Το Πρωτόδικο Δικαστήριο, το οποίο με την εκκαλουμένη απόφασή του δέχθηκε τα ίδια πραγματικά περιστατικά και έκανε κατά ένα μέρος δεκτή την αγωγή, υποχρεώνοντας τις εκκαλούσες να καταβάλουν εις ολόκληρο στην ενάγουσα, ήδη εφεσίβλητη, το συνολικό ποσό των (11.088 + 1.000 =) 12.088 Ε, ορθά ερμήνευσε και εφάρμοσε το νόμο και εκτίμησε τις αποδείξεις, γι' αυτό τα αντιθέτως υποστηριζόμενα με τον άνω λόγο εφέσεως πρέπει να απορριφθούν, απορριπτόμενης της εφέσεως στο σύνολο της...

483/2010

Πρόεδρος: Πηνελόπη Ζωντανού

Εισηγητής: Γεωρ. Αποστολάκης

Δικηγόροι: Στέργιος Λυμπερδόπουλος, Θεοδ. Κανελλής

Επί επιχείρησης που διεξάγεται ως εκ της φύσης της στο ύπαιθρο, οι συνήθειες εποχιακές μεταβολές (βροχή, ομίχλη, παγετός), που παρεμποδίζουν πρόσκαιρα την εκτέλεση εργασίας, δεν απαλλάσσουν τον εργοδότη από την καταβολή του μισθού.

{...}5. Κατά τη διάταξη του αρθ. 656 εδ. α' ΑΚ "αν ο εργοδότης έγινε υπερήμερος ως προς την αποδοχή της εργα-

σίας ή αν η αποδοχή της εργασίας είναι αδύνατη από λόγους που τον αφορούν και δεν οφείλονται σε ανώτερη βία, ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα να απαιτήσει το μισθό, χωρίς να είναι υποχρεωμένος να παρήσχει την εργασία σ' άλλο χρόνο". Επομένως, ο εργοδότης οφείλει να καταβάλει το μισθό όχι μόνον όταν δεν θέλει, αλλά και όταν δεν μπορεί να αποδεχτεί τις υπηρεσίες που πράγματι του προσφέρει ο εργαζόμενος. Γίνεται, έξαλλου, δεκτό ότι ο εργοδότης καθίσταται υπερήμερος δανειστής και όταν ακόμη η άρνησή του να δεχθεί τις υπηρεσίες του εργαζομένου οφείλεται σε γεγονότα, έστω και τυχερά, που αφορούν όμως τη δική του σφαίρα δραστηριότητας. Επομένως, όταν πρόκειται για επιχείρηση που διεξάγεται ως εκ της φύσεώς της στο ύπαιθρο, οι συνήθεις εποχιακές μεταβολές (βροχή, ομίχλη, παγετός κ.α.), εξ αιτίας των οποίων παρεμποδίζεται πρόσκαιρα η εκτέλεση της εργασίας, αποτελούν γεγονότα που δεν απαλλάσσουν τον εργοδότη προς καταβολή του μισθού, αφού και στον κύκλο της επαγγελματικής του δραστηριότητας ανάγονται και μπορούν να ληφθούν υπόψη ως κατά κοινή πείρα ενδεχόμενα (ΑΠ 677/74 ΝοΒ 22. 258, Εφθεσ 1775/94 Αρμ 1995. 50). Εν προκειμένω, αποδείχθηκε ότι η εναγόμενη αρνήθηκε να απασχολήσει τον ενάγοντα κατά τις εργάσιμες ημέρες της 6 και 7 Νοεμβρίου 2002 διότι έβρεχε και ήταν αδύνατη η εκτέλεση εξωτερικών εργασιών. Αρνούμενη όμως να τον απασχολήσει, μολοντί ο ενάγων προσέφερε την εργασία του κανονικά, περιήλθε σε κατάσταση υπερημερίας εργοδότη και του οφείλει τις ανάλογες αποδοχές (αρθ. 656 ΑΚ) διότι, σύμφωνα και με τις προαναφε-

ρόμενες αιτιολογίες, οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες, που ωστόσο δεν ήταν ασυνήθεις για την εποχή, δεν συνιστούν γεγονός ανώτερης βίας για την επιχείρηση της εναγομένης λόγω της φύσεως του επιχειρησιακού αντικειμένου αυτής (κατασκευή εξωτερικών οικοδομικών εγκαταστάσεων), διότι ένας τέτοιος συνήθης κίνδυνος ανάγεται στον κύκλο της επαγγελματικής της δραστηριότητας και μπορεί εκ των προτέρων να ληφθεί υπόψη. Επομένως, ο ενάγων δικαιούται ως αποδοχές υπερημερίας για τις δύο αυτές ημέρες 72,90 Ε (36,44 Χ 2). Η εκκαλούμενη απέρριψε το κονδύλιο αυτό ως ουσιαστικά αβάσιμο, κρίνοντας ότι λόγω της βροχήςόπτωσης, που συνιστούσε γεγονός ανώτερης βίας, η εναγομένη δεν κατέστη υπερήμερη. Κρίνοντας όμως έτσι δεν εκτίμησε ορθά τις αποδείξεις και γι' αυτό ο σχετικός (τρίτος λόγος) της εφέσεως του ενάγοντος πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος. Συνολικά λοιπόν ο ενάγων δικαιούται να λάβει 9.669,20 Ε. {...}

523/2010

Πρόεδρος: Κων. Παπασταματίου

Εισηγήτρια: Μαρία Τζέρμπου

Δικηγόροι: Κων. Πάσχος, Ιωάννα Τόγελου

Απαγόρευση δανείων από ΑΕ προς ιδρυτές, μέλη του ΔΣ, Γενικούς Διευθυντές και τρίτους. Ακυρότητα και οποιωνδήποτε άλλων συμβάσεων της εταιρείας με τα άνω πρόσωπα χωρίς προηγούμενη ειδική έγκριση από τη ΓΣ των μετόχων, εκτός αν πρόκειται για συμβάσεις που δεν εξέρχονται των ορίων της τρέχουσας συναλλαγής της εταιρείας με τους πελάτες

της, ήτοι εκείνων που βάσει του αντικειμένου τους εμπίπτουν και καταρτίζονται στο πλαίσιο της καθημερινής δράσης της εταιρείας.

Απαγόρευση χορήγησης δανείων από τους μετόχους ή τα πρόσωπα του αρθ. 1 παρ. 10 εδ. δ' ν. 2328/95 προς την εταιρία που κατέχει άδεια ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας τηλεοπτικού σταθμού, όταν τα επιμέρους ποσά των δανείων, και όχι το σύνολό τους, υπερβαίνουν το 5% του εταιρικού κεφαλαίου. Συμβάσεις και συλλογικές πράξεις δεν μπορούν να αποδειχθούν με μάρτυρες εφόσον η αξία του αντικειμένου τους υπερβαίνει τα 5.900 Ε, εκτός αν υπάρχει αρχή έγγραφης απόδειξης που πηγάζει από έγγραφο που έχει συνταχθεί κατά τους νόμιμους τύπους και πιθανολογεί το αποδεικτέο γεγονός.

{...} Κατά το αρθ. 23α §§ 1 και 2 του ν. 2190/1920, που προστέθηκε με το αρθ. 4 ν. 5076/1931 και αντικαταστάθηκε με το αρθ. 10 ν.δ. 4237/1962 και τροποποιήθηκε με το αρθ. 24 π.δ. 409/1986 και το αρθ. 2 π.δ. 498/1987: “Δάνεια της εταιρείας προς ιδρυτάς, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, Γενικούς Διευθυντάς ή Διευθυντάς αυτής, συγγενείς αυτών μέχρι και του τρίτου βαθμού εξ αίματος ή αγχιστείας συμπεριλαμβανομένου ή συζύγους των ανωτέρω, ως και η παροχή πιστώσεων προς αυτούς καθ' οιονδήποτε τρόπον ή παροχή εγγυήσεων υπέρ αυτών προς τρίτους απαγορεύονται απολύτως και είναι άκυρα. Επίσης, δάνεια της εταιρείας σε τρίτους, καθώς και η παροχή πιστώσεων σ' αυτούς με οποιονδήποτε τρόπο ή παροχή εγγυήσεων υπέρ αυτών με σκοπό

την απόκτηση απ' αυτούς μετοχών της εταιρείας απαγορεύονται απολύτως και είναι άκυρα. Οιαδήποτε άλλαι συμβάσεις της εταιρείας μετά των άνω προσώπων είναι άκυροι άνευ προηγουμένης ειδικής εγκρίσεως αυτών υπό της γενικής συνελεύσεως των μετόχων. Η έγκρισις δεν παρέχεται αν εις την απόφασιν αντετάχθησαν μέτοχοι εκπροσωπούντες τουλάχιστον το 1/3 του εν τη συνελεύσει εκπροσωπούμενου μετοχικού κεφαλαίου. Η απαγόρευσις αυτή δεν ισχύει προκειμένου περί συμβάσεως μη εξερχόμενης των ορίων της τρεχούσης συναλλαγής της εταιρείας μετά των πελατών της”. Όπως προκύπτει από το παραπάνω άρθρο, που, κατά τα δηλούμενα και στην εισηγητική έκθεση του ν. 4237/1962, θεσπίστηκε για την πρόληψη ενδεχομένων καταχρήσεων εκ μέρους των ιθυνόντων προσώπων μιας ανώνυμης εταιρείας, άκυρες είναι όχι μόνο οι αναφερόμενες στην § 1 συμβάσεις, που απαγορεύονται απολύτως, αλλά και οποιεσδήποτε άλλες, με τα ίδια ως άνω πρόσωπα, συμβάσεις, οι οποίες, ανεξαρτήτως του επωφελούς ή μη αυτών για την εταιρεία, αφού τέτοιο κριτήριο δεν τάσσεται από το νόμο, έγιναν χωρίς προηγουμένη ειδική έγκριση από τη γενική συνέλευση των μετόχων, εξαιρουμένων, όμως, απ' αυτές εκείνων που δεν εξέρχονται των ορίων της τρέχουσας συναλλαγής μετά των πελατών της εταιρείας. Ο όρος “πελατών”, που αναφέρεται στην ως άνω διάταξη, δεν χρησιμοποιείται από το νομοθέτη κυριολεκτικώς, αλλά προς υποδήλωση του συνήθως συμβαινόντος. Δεν περιορίζεται, συνεπώς, η με την εν λόγω διάταξη εξαίρεση από την απαγόρευση μόνο στις συμβάσεις που συνάπτουν τα α-

ναφερόμενα πρόσωπα ως πελάτες της εταιρείας, αλλά εκτείνεται και σε κάθε άλλη σύμβαση των εν λόγω προσώπων μετά της εταιρείας, που δεν εξέρχεται των ορίων της τρέχουσας συναλλαγής. Εξάλλου, ως σύμβαση των άνω προσώπων μετά της εταιρείας, που δεν εξέρχεται των ορίων της τρέχουσας συναλλαγής, νοείται εκείνη, που βάσει του αντικειμένου της εμπίπτει στις συμβάσεις που καταρτίζονται στα πλαίσια της καθημερινής δράσης της εταιρείας και που κατά το περιεχόμενό της, ήτοι τους όρους αυτής, συμφωνεί με τους συνήθεις όρους των συμβάσεων που η εταιρεία συνάπτει με τους λοιπούς συναλλασσόμενους μ' αυτή. Η απόδειξη ότι το αντικείμενο της συγκεκριμένης σύμβασης δεν εξέρχεται από τα όρια της τρέχουσας συναλλαγής, βαρύνει αυτόν που μάχεται υπέρ του κύρους της σύμβασης, Ως εκ τούτου, σύμβαση, που το αντικείμενο της διαφέρει από το αντικείμενο των συμβάσεων που καταρτίζονται στα πλαίσια της καθημερινής δράσης της εταιρείας ή που κατά το περιεχόμενό της και ειδικότερα τους όρους της υπερβαίνει το σύνηθες για τη συγκεκριμένη περίπτωση μέτρο, όπως αυτό προσδιορίζεται από τη δραστηριότητα της εταιρείας, την οικονομική της ευρωστία και τα ειθισμένα στις συναλλαγές για συμβάσεις του αυτού είδους, εξέρχεται από τα όρια της τρέχουσας συναλλαγής και είναι άκυρη, αν δεν προηγηθεί της κατάρτισης αυτής η από το ως άνω άρθρο αξιούμενη ειδική έγκριση της γενικής συνέλευσης (ΑΠ 1802/01 Δνη 43. 1405, ΑΠ 842/99 Δνη 41. 418, ΑΠ 1393 και 248/98 ΕΕμπΔ 1999. 70 και 511 αντίστοιχα, ΕφΑΘ 9135/05 Νόμος).

Εξάλλου, στη διάταξη της παρ. 13 του αρθ. 1 ν. 2328/1995, όπως η διάταξη αυτή ίσχυε πριν την τροποποίησή της με το αρθ. 29 ν. 3166/2003 (ΦΕΚ Α 178/2.7.2003) και την αντικατάστασή της με την παρ.4 αρθ. 12 ν. 3310/2005 (ΦΕΚ Α 30/14.2.2005), και ισχύει παράλληλα με τον ανωτέρω νόμο περί ανωνύμων εταιριών (επιχείρημα εκ του αρθ. 1 παρ. 8, 9 και 10 ν. 2328/1995), μολονότι ο πρώτος νόμος είναι ειδικός, ορίζεται ότι: "13. Κάθε μεταβίβαση της επιχείρησης που κατέχει άδεια ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας τηλεοπτικού σταθμού στο σύνολό της ή μετοχών εταιρείας που κατέχει τέτοια άδεια σε ποσοστό που υπερβαίνει το δυόμισι τοις εκατό (2,5%) του κεφαλαίου, εντός ή εκτός του Χρηματιστηρίου, κάθε σύσταση νέας εταιρείας με τη συμμετοχή επιχείρησης αυτής της κατηγορίας, κάθε μετατροπή της εταιρείας, καθώς και κάθε τροποποίηση του καταστατικού της, γνωστοποιείται μέσα σε δέκα (10) ημέρες στο Ε.Σ.Π. και στον Υπουργό τύπου και Μ.Μ.Ε. με κατάθεση αντιγράφου της σχετικής σύμβασης που πρέπει να περιβάλλεται το συμβολαιογραφικό τύπο ή των πινακίων της χρηματιστηριακής μεταβίβασης μετοχών. Το ίδιο ισχύει και για κάθε σύμβαση ενεχυρίασης μετοχών ανώνυμης εταιρίας που κατέχει άδεια ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας τηλεοπτικού σταθμού ανεξαρτήτως ποσού, καθώς και για κάθε σύμβαση δανείου ή σύσταση αλληλόχρεου λογαριασμού που υπερβαίνει το δέκα πέντε τοις εκατό (15%) του μετοχικού κεφαλαίου, όπως και για περισσότερα δάνεια ή συστάσεις αλληλόχρεων λογαριασμών μικρότερων ποσών, που αθροιστικά υπερβαίνουν το πο-

σοστό αυτό. Η χορήγηση δανείων από τους μετόχους ή τα πρόσωπα που εμπίπτουν στο εδάφιο δ' της παραγράφου 10 του άρθρου αυτού προς την εταιρεία και για ποσό μεγαλύτερο του πέντε τοις εκατό (5%) του μετοχικού κεφαλαίου της απαγορεύεται. Τυχόν ιδιωτικά συμφωνητικά ή άλλα αντέγγραφα ως προς το ύψος του τιμήματος, την εικονική συμμετοχή εταίρων ή μετόχων, την ενεχυρίαση μετοχών ή οποιοδήποτε άλλο συναφές ζήτημα που άγει σε καταστρατήγηση των διατάξεων του παρόντος, είναι απολύτως άκυρα και δεν ισχύουν έναντι οποιουδήποτε...". Από τη διάταξη αυτή σαφώς συνάγεται ότι απαγορεύεται η χορήγηση δανείων από τους μετόχους ή τα πρόσωπα που αναφέρονται στο εδ. δ' της παρ. 10 του αρθ. 1 του ανωτέρω νόμου προς την εταιρεία, όταν τα επί μέρους ποσά των δανείων, και όχι το σύνολο των χορηγηθέντων δανείων, υπερβαίνουν το 5% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας. Τούτο προκύπτει από τη γραμματική ερμηνεία της ανωτέρω διάταξης, που κάνει λόγο για "χορήγηση δανείων", χωρίς να αναφέρεται σε αθροιστικό ποσό. Αν ο νομοθέτης ήθελε να αναφερθεί σε συνολικό ποσό, θα το έκανε, όπως ακριβώς το έκανε στο αμέσως προηγούμενο εδάφιο του ίδιου άρθρου, όπου αναφέρει χαρακτηριστικά "και για περισσότερα δάνεια ή συστάσεις αλληλόχρεων λογαριασμών μικρότερων ποσών, που αθροιστικά υπερβαίνουν το ποσοστό αυτό". Αν ήθελε να θεωρηθεί ως ανώτατο όριο το σύνολο των χορηγηθέντων δανείων, οπωσδήποτε ο νόμος θα έβαζε κάποιο χρονικό περιθώριο, εντός του οποίου θα υπολογίζονταν "το συνολικό" ποσό των χορηγηθέντων

δανείων. Επιχείρημα υπέρ της ανωτέρω απόψεως συνάγεται και από τη διάταξη του αρθ. 23α παρ.1 και 2 του ν. 2190/1920, που προστέθηκε με το αρθ. 4 του ν. 5076/1931 και αντικαταστάθηκε με το αρθ. 10 του ν.δ. 4237/1962, με την οποία ρυθμίζονται συναφή θέματα χορηγήσεως δανείων από μετόχους κλπ προς ανώνυμη εταιρεία και στην οποία γίνεται λόγος για άδεια της Γενικής συνέλευσης των μετόχων για "κάθε χορηγούμενο δάνειο" και όχι σε κάποιο συμποσούμενο από επί μέρους δάνεια συνολικό ποσό.

Τέλος, κατά τη διάταξη του αρθ. 393 παρ. 1 ΚΠολΔ, συμβάσεις και συλλογικές πράξεις δεν μπορούν να αποδειχθούν με μάρτυρες εφόσον η αξία του αντικειμένου τους υπερβαίνει τα 5.900 Ε. Εξαίρεση από την άνω διάταξη εισάγεται με την επόμενη διάταξη του αρθ. 394 παρ. 1α του ίδιου κώδικα, που ορίζει ότι η απόδειξη με μάρτυρες επιτρέπεται σε κάθε περίπτωση αν υπάρχει αρχή έγγραφης απόδειξης που πηγάζει από έγγραφο που έχει αποδεικτική δύναμη. Αρχή έγγραφης απόδειξης υπάρχει όταν για την απόδειξη του υπό απόδειξη γεγονότος προσκομίζεται έγγραφο, που έχει συνταχθεί κατά τους νόμιμους τύπους, το οποίο δεν αποδεικνύει πλήρως, πιθανολογεί όμως το αποδεικτέο γεγονός. Αν το Δικαστήριο, κατ' εκτίμηση του περιεχομένου του εγγράφου, κρίνει ότι υπάρχει πιθανολόγηση για το αποδεικτικό γεγονός, δέχεται τη συνδρομή της αρχής της έγγραφης απόδειξης και επιτρέπει βάσει αυτής τη μαρτυρική απόδειξη για την κύρια απόδειξη του αποδεικτέου θέματος, με βάση την πιο πάνω διάταξη. (βλ. ΕφΑθ 2602/07,

ΕφΑΘ 2031/84 Δ 15. 845, Βαθρακοκοίλη ΚΠολΔ, αρθ. 394, τόμος β', σελ. 772 επ. αρ. 1-7, 50, όπου και άλλες παραπομπές στη θεωρία και νομολογία).

Στην προκειμένη περίπτωση από την ένορκη κατάθεση της μάρτυρα ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Στις 13.7.99 ... και 29.2.00 ο ενάγων, που ήταν ιδρυτής, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και βασικός μέτοχος της εναγομένης, δάνεισε στην τελευταία τα εξής χρηματικά ποσά ... συνολικού ύψους 31.741.545 δρχ, τα οποία έπρεπε να επιστραφούν με το νόμιμο δικαιопρακτικό τόκο ένα μήνα μετά την καταβολή τους. Το γεγονός αυτό προκύπτει από αντίστοιχες προσκομιζόμενες, σε απλά φωτοαντίγραφα, αποδείξεις της εναγομένης (τις με αριθ. ...). Εξάλλου, οι συμβάσεις δανείων και η καταβολή των αντίστοιχων ποσών εκ. μέρους του ενάγοντος συνομολογούνται, εμμέσως πλην σαφώς, από την εναγομένη με την προβαλλόμενη από αυτήν ένσταση ακυρότητας των συμβάσεων αυτών, λόγω ελλείψεως προηγούμενης άδειας της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της εναγομένης, χωρίς ειδικώς να αρνείται την κατάρτιση των δανείων και την καταβολή των ως άνω ποσών. Όπως προκύπτει από το αρθ. 5 του καταστατικού της εναγομένης, το μετοχικό κεφάλαιο αυτής από τα έτη 1999 - 2000 ανερχόταν σε 150.000.000 δρχ. Συνεπώς, ο ενάγων, με την προαναφερόμενη ιδιότητά του, είχε τη δυνατότητα να δανείσει νόμιμα την εναγομένη κατ' αρθ. 1 παρ. 13 ν. 2328/1995, όπως ίσχυε πριν την τροποποίησή του με το αρθ. 29 ν. 3166/2003 και το αρθ. 12 παρ. 4 ν. 3310/2005, το ποσό των (150.000.000 Χ

5%) 7.500.000 δρχ ή 22.010,27 Ε. Κανένα από τα επί μέρους δανεισθέντα ποσά δεν υπερβαίνει το παραπάνω καθοριζόμενο όριο και συνεπώς δεν υπάρχει νόμο απαγορευμένη παροχή και ως εκ τούτου ακυρότητα, όπως αβασίμως ισχυρίζεται η εναγομένη. Αυτή λανθασμένα υπολαμβάνει ότι υφίσταται απαγόρευση ως εκ του συνόλου των δανεισθέντων ποσών. Τούτο, όμως, κατά τα προαναφερόμενα, δεν είναι ορθό και συνεπώς ο ισχυρισμός της αυτός πρέπει να απορριφθεί.

Περαιτέρω, από τα ίδια παραπάνω στοιχεία προέκυψε ότι για την κατάρτιση των προαναφερομένων συμβάσεων και την καταβολή των ποσών δεν προηγήθηκε άδεια της Γ.Σ. των μετόχων της εναγομένης. Το γεγονός αυτό άλλωστε συνομολογείται, εμμέσως πλην σαφώς, και από τον ενάγοντα. Όμως, από τα αυτά ως άνω αποδεικτικά μέσα αποδείχθηκε ότι η εναγομένη, που συστήθηκε τον Ιούλιο του 1993, είχε ως αντικείμενό της την ίδρυση και λειτουργία τηλεοπτικού σταθμού και μετοχικό κεφάλαιο κατά το επίδικο χρονικό διάστημα 150.000.000 δρχ. Τα ποσά που δάνειζε ο ενάγων στην εναγομένη, όπως με σαφήνεια καταθέτει η μάρτυράς του, χρησιμοποιούνταν για την κάλυψη τρεχουσών και ανεπίδεκτων αναβολής ταμειακών αναγκών του σταθμού, όπως η εξόφληση λογαριασμών (ΔΕΗ), η πληρωμή μισθών και ασφαλιστικών εισφορών ΙΚΑ για τους 15 εργαζομένους που απασχολούσε η εναγομένη εκείνο το χρονικό διάστημα. Η κρίση αυτή ενισχύεται αφενός από το γεγονός ότι οι καταβολές ήταν επαναλαμβανόμενες, περιοδικές και κάλυπταν διάστημα πλέον του έτους και από το ότι το ύψος των δανειζόμενων ποσών δεν ήταν σταθε-

ρό, αλλά κυμαινόταν ανάλογα με τις ανάγκες που έπρεπε να καλύψει η εναγομένη προκειμένου να μη διακοπεί η λειτουργία της. Όπως επί πλέον κατέθεσε η μάρτυρας του ενάγοντος ότι ήταν πρακτική της εταιρείας τα μέλη που αναλάμβαναν τις θέσεις κλειδιά του προέδρου και του διευθύνοντα συμβούλου να βοηθούν οπωσδήποτε το σταθμό, δεδομένου ότι από την αρχή ο σταθμός είχε οικονομικά προβλήματα και όποιος αναλάμβανε τις ανωτέρω θέσεις βοηθούσε την εναγομένη για τις άμεσες τρέχουσες ανάγκες. Έτσι και κατά το παρελθόν είχαν δανείσει την εναγομένη ο κ. Τ., που ήταν διευθύνων σύμβουλος, ο κ. Φ. ο κ. Β. και ο κ. Α., μέλη του ΔΣ αυτής. Μάλιστα, ο κ.Φ. για τα ποσά που δάνεισε στην εναγομένη, για την αυτήν ως άνω αιτία, άσκησε σε βάρος της αγωγή, η οποία έγινε δεκτή με την υπ' αριθ. 128/2006 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων. Συνεπώς, οι συμβάσεις, με τις οποίες έγιναν οι δανειοδοτήσεις, ενόψει των ανωτέρω αναφερόμενων ειδικών περιστάσεων, δεν εξέρχονται των ορίων της τρέχουσας συναλλαγής της εναγομένης και είναι έγκυρες. Και ο σχετικός ισχυρισμός της εναγομένης πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος.

Περαιτέρω, αποδείχθηκε ότι έναντι του ως άνω συνολικού δανεισθέντος ποσού η εναγομένη κατέβαλε στις 30.12.1999 στον εναγόμενο το ποσό των 1.057.305 δρχ, με τις οποίες εξοφλήθηκαν το πρώτο δάνειο κατά τόκους και κεφάλαιο και το δεύτερο δάνειο κατά τόκους και μέρος του κεφαλαίου εκ 57.304,17 δρχ, γεγονός που επίσης επιρρωνύει την ανωτέρω κρίση του Δικαστηρίου, εφόσον η εναγομένη δεν θα δεχόταν την εξόφληση απαιτήσεων από

συμβάσεις άκυρες λόγω έλλειψης σχετικής αδείας της Γενικής Συνελεύσεως. Εξακολουθεί, επομένως, να οφείλεται το υπόλοιπο ποσό, ανερχόμενο συνολικά σε 30.684.240,83 δρχ ή 90.049,13 Ε, με το νόμιμο τόκο από την επόμενη της ημέρας που κάθε επιμέρους ποσό έπρεπε να επιστραφεί, πλην του ποσού των 349.942,70 δρχ, που έπρεπε να επιστραφεί την 25.9.1999, πλην όμως οφείλονται τόκοι μόνο από τις 30.12.1999, διότι για το προηγούμενο διάστημα οι τόκοι έχουν καταβληθεί, όπως αμέσως ανωτέρω αναφέρεται. Ειδικότερα, οφείλονται τα κάτωθι επί μέρους δανεισθέντα ποσά με το νόμιμο τόκο από την ημερομηνία που για το καθένα από αυτά αναγράφεται κατωτέρω {...}.

Ενώ ο ισχυρισμός της εφεσίβλητης ότι δεν έπρεπε να ληφθεί υπόψιν από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο η κατάθεση της μάρτυρα του ενάγοντος για την κατάρτιση και το περιεχόμενο των ένδικων συμβάσεων δανείου, που υπερβαίνει το ποσό των 5.900 Ε, καθ' όσον έγινε κατά παράβαση των διατάξεων του αρθ. 393 ΚΠολΔ, σύμφωνα με το οποίο δεν επιτρέπεται η απόδειξη με μάρτυρες συμβάσεων και συλλογικών πράξεων, εφόσον η αξία του αντικείμενου τους υπερβαίνει τα 5.900 Ε, πρέπει να απορριφθεί, καθ' όσον στην προκειμένη υπόθεση η απόδειξη της σύμβασης με μάρτυρες είναι επιτρεπτή, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στη μείζονα σκέψη, καθόσον κρίνεται ότι υπάρχει αρχή έγγραφης απόδειξης που πηγάζει από τις προαναφερόμενες αποδείξεις της εναγομένης, από τις οποίες προκύπτουν τα δανεισθέντα ως άνω ποσά από τον ενάγοντα στην εναγομένη. Εξάλλου, η εναγομένη, όπως προαναφέρθηκε, συνομο-

λόγησε τις ως άνω συμβάσεις δανείου και τα αναφερόμενα ποσά.

Σύμφωνα λοιπόν με τα ανωτέρω η αγωγή έπρεπε να γίνει δεκτή κατά ένα μέρος ως ουσιαστικά βάσιμη. Και να υποχρεωθεί η εναγομένη να καταβάλει στον ενάγοντα το συνολικό ποσό των 30.684.240 δρχ ή 90.049,13 Ε με το νόμιμο τόκο, όπως ειδικότερα προσδιορίζεται ανωτέρω για το κάθε επί μέρους ποσό. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλούμενη απόφασή του απέρριψε την αγωγή ως ουσιαστικά αβάσιμη, δεχόμενη ότι οι συμβάσεις με τις οποίες ο ενάγων δάνεισε την εναγομένη ήταν άκυρες, διότι δεν προηγήθηκε άδεια της ΓΣ των μετόχων της εναγομένης, και ότι δεν αποδείχθηκε ότι τα ποσά που δάνεισε ο ενάγων στην εναγομένη έγιναν για την κάλυψη τρεχουσών οικονομικών υποχρεώσεων της εναγομένης, κακώς εκτίμησε τις αποδείξεις και οι σχετικοί λόγοι έφεσης των εκκαλούντων, με τους οποίους αυτοί παραπονούνται για κακή εκτίμηση των αποδείξεων, πρέπει να γίνουν δεκτοί ως ουσιαστικά βάσιμοι. Κατά συνέπεια όλων των παραπάνω, πρέπει να γίνει δεκτή ως ουσιαστικά βάσιμη η έφεση των εκκαλούντων - καθολικών διαδόχων του ενάγοντος. Στη συνέχεια, πρέπει να εξαφανιστεί η εκκαλουμένη απόφαση και, αφού κρατηθεί η υπόθεση από το Δικαστήριο τούτο για ουσιαστική εκδίκασή της (αρθ. 535 παρ. 1 του ΚΠολΔ), πρέπει η αγωγή να γίνει δεκτή...

539/2010

Πρόεδρος: Μαρία Βαρελά

Εισηγήτρια: Ελένη Πολυχρόνου

Δικηγόροι: Γεωρ. Ζορμπάς, Νικ. Αλεξίου

Η αποδοχή της απόφασης πριν την άσκηση ενδίκου μέσου, υποδηλώνουσα παραίτηση από το δικαίωμα της άσκησης του, δεν υπόκειται σε ορισμένο διαδικαστικό τύπο, δυνάμενη να γίνει ρητά, με τήρηση των διατυπώσεων του 297 ΚΠολΔ, ή σιωπηρά, με δηλώσεις ή πράξεις από τις οποίες συνάγεται αναγκαίως ο περί αποδοχής σκοπός.

Η παραίτηση από το δικαίωμα άσκησης ενδίκου μέσου προϋποθέτει ειδική πληρεξουσιότητα του δικηγόρου που προβαίνει στη σχετική δήλωση, η εκ της έλλειψης όμως αυτής ακυρότητα θεραπεύεται δια της εκ των υστέρων ρητής ή σιωπηρής έγκρισης από τον ενδιαφερόμενο διάδικο, και δη αναδρομικά.

{...} Περαιτέρω, από το συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 294, 297, 298 και 299 ΚΠολΔ προκύπτει ότι η αποδοχή της αποφάσεως, προ της ασκήσεως κάποιου ενδίκου μέσου εναντίον της, η οποία υποδηλώνει παραίτηση από το δικαίωμα της ασκήσεώς του, δεν υπόκειται σε ορισμένο διαδικαστικό τύπο, όπως εκείνη που γίνεται μετά την άσκηση του ενδίκου μέσου, δυνάμενη να γίνει ρητώς, με την τήρηση των διατυπώσεων που διαγράφονται στη διάταξη του αρθ. 297 του κώδικος αυτού και συγκεκριμένα με δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά ή με δικόγραφο που επιδίδεται στον αντίδικο αυτού που παραιτείται, είτε σιωπηρώς, με δηλώσεις ή πράξεις από τις οποίες συνάγεται αναγκαίως ο περί αποδοχής σκοπός. Εξάλλου, ναι μεν η παραίτηση από του δικαιώματος προς άσκηση ενδίκου μέσου προϋποθέτει, κατά το αρθ. 98 εδ. β' ΚΠολΔ, την ύπαρξη ειδικής πληρεξου-

σιότητα προς τον δικηγόρο, ο οποίος προβαίνει στη σχετική δήλωση, πλην όμως η από την έλλειψη αυτή επερχόμενη ακυρότητα, όπως προκύπτει από το αρθ. 544 αριθ. 4 του ίδιου κωδικός, διασταλτικώς ερμηνευομένου, θεραπεύεται δια της εκ των υστέρων εγκρίσεως των γενομένων πράξεων από τον ενδιαφερόμενο διάδικο, με αποτέλεσμα η δηλωθείσα παραίτηση από του δικαιώματος ασκήσεως ενδίκου μέσου να ισχυροποιείται αναδρομικώς. Η έγκριση αυτή μπορεί να γίνει ρητώς ή και σιωπηρώς (ολΑΠ 15/08 Νόμος).

Από το σύνολο των επικαλουμένων και προσκομιζομένων διαδικαστικών εγγράφων αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Ο ενάγων και ήδη εκκαλών Κ. Π. άσκησε, ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων κατά του εναγομένου Β. Β., την (προγενέστερη) υπ' αρ. κατ. 1036/2003 αγωγή, επί της οποίας εκδόθηκε η υπ' αρ. 220/2004 οριστική απόφαση του ως άνω Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή έχει καταστεί τελεσίδικη. Και τούτο, διότι αφενός ο ενάγων, με δήλωσή του, που περιέχεται στην ένδικη αγωγή, η οποία ασκήθηκε μετά την έκδοση της ως άνω αποφάσεως και η οποία επιδόθηκε στον εναγόμενο, παραιτήθηκε από την άσκηση κάθε ενδίκου μέσου κατά της ανωτέρω αποφάσεως, αφετέρου δε μέχρι τη συζήτηση της υποθέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου είχε παρέλθει η προθεσμία των τριών ετών από τη δημοσίευση της παραπάνω αποφάσεως, χωρίς να ασκηθεί κατ' αυτής έφεση. {...}

696/2010

Πρόεδρος: Κων. Παπασταματίου
Εισηγήτρια: Ελένη Πολυχρόνου

Δικηγόροι: Αναστασία Παπαδοπούλου, Δημ. Βούλγαρης

Επί εκκρεμούς ποινικής αγωγής που επηρεάζει τη διάγνωση της διαφοράς, δυνατότητα του δικαστηρίου να διατάξει, και αυτεπάγγελα, την αναβολή της συζήτησης μέχρι την αμετάκλητη περάτωση της ποινικής διαδικασίας.

Η αποδιδόμενη στο μάρτυρα κατηγορία για ψευδορκία δεν αποτελεί προδικαστικό ζήτημα για την κρινόμενη υπόθεση, αλλά ζήτημα εκτίμησης της αξιοπιστίας του.

Μη δυνατή με απόφαση της πλειοψηφίας τροποποίηση ομόφωνης απόφασης των κοινωνών ως προς τον τρόπο διοίκησης του κοινού.

Διορισμός διαχειριστή, ως πρόσφορου και συμφέροντος τρόπου διοίκησης κοινού λεωφορείου, καθόσον με την αυθαίρετη απομάκρυνση του προηγούμενου διαχειριστή και την αυθαίρετη ανάληψη της διοίκησης του κοινού από το σύζυγο της εναγομένης επήλθε μεταβολή των πραγματικών συνθηκών και ανατροπή του δικαιοπρακτικού θεμελίου της προηγούμενης απόφασης.

Εξουσίες και υποχρεώσεις του διορισθέντος διαχειριστή.

Με την υπ' αρ. κατ. 519/2005 αγωγή ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Βόλου, ο ενάγων και ήδη εφεσίβλητος ισχυρίστηκε ότι με την εναγομένη και ήδη εκκαλούσα είναι συγκύριοι και συννομείς κατά ποσοστό 40% και 60% αντίστοιχα του περιγραφόμενου σ' αυτή λεωφορείου. Ότι παρά την ύπαρξη κοινής συμφωνίας των δικαιοπαρόχων τους να διαχειρίζεται

το λεωφορείο ο Θ. Κ., άλλως να ασκείται η διαχείριση από κοινού, η εναγομένη αυθαίρετα απέπεμψε τον ανωτέρω διαχειριστή και ανέλαβε καθήκοντα διαχειριστή ο σύζυγος της εναγομένης οδηγός του λεωφορείου, ο οποίος ενεργεί τις αναφερόμενες παράνομες διαχειριστικές πράξεις, οι οποίες είναι αντίθετες προς τα συμφέροντα αυτού (ενάγοντος) ως συγκυρίου και σε βάρος του κοινού πράγματος. Ζήτησε δε να καθορισθεί ως πλέον πρόσφορος και συμφέρων για όλους τους κοινωνούς τρόπος διοικήσεως και χρήσεως του κοινού πράγματος ο διορισμός διαχειριστή, με τις αναφερόμενες εξουσίες και αμοιβή και να υποχρεωθεί η εναγομένη να συναινέσει στη ρύθμιση της καταστάσεως κατά τον πιο πάνω τρόπο. Επί της αγωγής αυτής εκδόθηκε η εκκαλουμένη απόφαση, η οποία δέχθηκε την αγωγή ως ουσιαστικά βάσιμη και, συγκεκριμένα, διόρισε ως διαχειριστή του κοινού λεωφορείου το Θ. Κ., με τις αναφερόμενες σ' αυτή αρμοδιότητες και εξουσίες, καθόρισε ως αμοιβή αυτού το ποσό των 100 Ε μηνιαίως και καταδίκασε την εναγομένη σε δήλωση βουλήσεως περί αποδοχής του ως άνω διορισμού. Κατά της αποφάσεως αυτής παραπονείται η εκκαλούσα για τους αναφερόμενους στην έφεση λόγους, που ανάγονται σε εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων, και ζητεί να εξαφανισθεί και να απορριφθεί η αγωγή.

Κατά τη διάταξη του αρθ. 250 ΚΠολΔ, αν είναι εκκρεμής ποινική αγωγή, που επηρεάζει τη διάγνωση της διαφοράς, το δικαστήριο μπορεί, αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση κάποιου διαδίκου, να διατάξει την αναβολή της συζήτησης εω-

σότου περατωθεί αμετάκλητα η ποινική διαδικασία. Εν προκειμένω, η εκκαλούσα, με τις προτάσεις που κατέθεσε κατά την παρούσα συζήτηση, ζήτησε την αναβολή της υπό κρίση υποθέσεως μέχρι πέρατος της ποινικής διώξεως που ασκήθηκε, κατόπιν μηνύσεώς της, κατά του πρωτοδίκως εξετασθέντος μάρτυρος του ενάγοντος Α. Σ. για την αξιόποινη πράξη της ψευδορκίας μάρτυρος και κατά του ενάγοντος για ηθική αυτουργία στην παραπάνω πράξη. Το ανωτέρω αίτημα πρέπει να απορριφθεί, γιατί η αποδιδόμενη στο μάρτυρα κατηγορία για ψευδορκία και στο διάδικο για ηθική αυτουργία σ' αυτήν, δεν αποτελεί προδικαστικό ζήτημα για την κρινομένη υπόθεση, που πρέπει να λυθεί από το ποινικό δικαστήριο, αλλά είναι ζήτημα αξιοπιστίας του ως άνω μάρτυρα, η οποία θα ερευνηθεί από το παρόν Δικαστήριο (ΑΠ 1479/84 Δνη 26. 646, ΕφΑθ 372/04 Νόμος, Εφθεσ 175/90 Αρμ 1990. 327).

Από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Οι μη διάδικοι στην παρούσα δίκη Μ. και Σ. Ο. και Γ. Ρ. ήταν συγκύριοι κατά ποσοστό 40% από κοινού οι δύο πρώτες και κατά ποσοστό 60% ο τρίτος του με αρ. κυκλ. ΒΟΒ ... δημοσίας χρήσεως λεωφορείου, ενταγμένου στο ΚΤΕΛ Ν. Μ.. Στις 14.10.2003 οι ανωτέρω Μ. και Σ. Ο. πώλησαν και μεταβίβασαν το ως άνω ιδανικό μεριδίό τους στο παραπάνω λεωφορείο στον ενάγοντα, ο οποίος έτσι έγινε συγκύριος και συννομέας αυτού κατά το ως άνω ποσοστό, ο δε Γ. Ρ. στις 25.4.2002 μεταβίβασε το ως άνω ιδανικό του μεριδίο στην εναγομένη σύζυγό του, η οποία έγινε συγκυρία και συννομέας αυτού κατά το

άνω ποσοστό. Στις 2.4.2004 το παραπάνω λεωφορείο αντικαταστάθηκε από το με αρ. κυκλ. BON ... λεωφορείο, το οποίο είναι ενταγμένο στο ΚΤΕΛ Ν. Μ.. Οι ανωτέρω δικαιοπάροχοι των διαδίκων στις 9.9.1999 με ομόφωνη απόφασή τους, που καταχωρίστηκε στα υπ' αριθ. 2/1999 πρακτικά δημόσιας συνεδρίασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου, διόρισαν διαχειριστή του ανωτέρω κοινού λεωφορείου το Θ. Κ., στον οποίο ανέθεσαν τη διενέργεια των αναγκαίων πράξεων τακτικής διοικήσεως του επικοίνου λεωφορείου. Το ανωτέρω γεγονός προκύπτει αναμφίβολα από το περιεχόμενο της ανωτέρω συμφωνίας, σύμφωνα με την οποία ο ανωτέρω διαχειριστής ήταν επιφορτισμένος με την εξόφληση των εξόδων του λεωφορείου, με βάση τα τιμολόγια που ήταν υποχρεωμένοι να του προσκομίζουν οι συγκύριοι και ο οδηγός του λεωφορείου, καθώς και με την είσπραξη από το ΚΤΕΛ του προβλεπομένου χρηματικού ποσού για την αποκατάσταση σοβαρών ζημιών, οι συγκύριοι του λεωφορείου ήταν υποχρεωμένοι να καταβάλουν στον ανωτέρω διαχειριστή την αναλογία τους στα έξοδα και τον τελευταίο να ενημερώνει ο οδηγός του λεωφορείου για σοβαρές βλάβες και επισκευές του αυτοκινήτου. Εξάλλου, το ως άνω γεγονός προκύπτει και από το ότι η εναγομένη άσκησε κατά των δικαιοπαρόχων του ενάγοντος την υπ' αριθ. καταθ. 883/2003 αίτηση, με την οποία, επικαλούμενη μεταβολή των συνθηκών, ζήτησε να ληφθούν ασφαλιστικά μέτρα και να ορισθεί νέος διαχειριστής του κοινού λεωφορείου. Επομένως, ο ισχυρισμός της εναγομένης ότι ο ανωτέρω Θ. Κ. δεν είχε ορισθεί διαχειριστής του κοινού, αλλά εί-

χε προσληφθεί ως λογιστής, είναι αβάσιμος και απορριπτέος. Επί της ανωτέρω αιτήσεως εκδόθηκε η υπ' αριθ. 1789/2003 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου (διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων), η οποία την απέρριψε ως ουσιαστικά αβάσιμη. Η ανωτέρω συμφωνία των δικαιοπαρόχων των διαδίκων περί διορισμού του Θ. Κ. ως διαχειριστή του κοινού λεωφορείου δεσμεύει τους διαδίκους, σύμφωνα με το αρθ. 791 ΑΚ. Και μετά την απόκτηση από τον ενάγοντα του ως άνω ιδανικού μεριδίου συγκυριότητας στο ανωτέρω λεωφορείο, διαχειριστής αυτού εξακολουθούσε να είναι ο ανωτέρω Θ. Κ.. Από τα μέσα του 2004, ο σύζυγος της εναγομένης, σε συνεννόηση μαζί της, αυθαίρετα και παρά την εναντίωση του ενάγοντος, αφαίρεσε από τον ανωτέρω διορισμένο διαχειριστή του επικοίνου λεωφορείου όλες τις προαναφερόμενες διαχειριστικές αρμοδιότητές του και τις ανέλαβε ο ίδιος. Έκτοτε, η εναγομένη και ο σύζυγός της αποφάσιζαν μόνοι τους, χωρίς να ενημερώνουν τον ενάγοντα, για τις δαπάνες λειτουργίας του κοινού λεωφορείου, για τις ζημίες αυτού και τις δαπάνες αποκατάστασής τους καθώς και για την πρόσληψη και απόλυση των εφεδρικών οδηγών. Επίσης, δεν επέτρεπαν στον ενάγοντα να ελέγχει και να επιθεωρεί το κοινό λεωφορείο. Τα ανωτέρω αποδεικνύονται ιδίως από τη σαφή και πειστική κατάθεση του μάρτυρα του ενάγοντος, ο οποίος έχει ίδια αντίληψη αυτών, καθώςσον εργάστηκε ως οδηγός του ανωτέρω λεωφορείου από το Δεκέμβριο του 2003 έως το τέλος του 2004, η οποία επιβεβαιώνεται και από το περιεχόμενο του υπ' αριθ. .../26.5.2005 συμβολαιο-

γραφικού πληρεξουσίου της εναγομένης, με το οποίο η τελευταία παρέσχε στο σύζυγο και το γιο της πληρεξουσιότητα να ασκούν όλες τις πράξεις διοίκησης και διαχείρισης του ως άνω κοινού λεωφορείου. Εξάλλου, και ο μάρτυρας της εναγομένης κατέθεσε ότι τη διαχείριση του κοινού λεωφορείου ασκεί ο σύζυγος της εναγομένης, για το λόγο ότι η τελευταία έχει την πλειοψηφία. Ενόψει του ότι η ομόφωνη απόφαση των κοινωνιών ως προς τον τρόπο διοίκησης και εκμετάλλευσης του κοινού δεν μπορεί να τροποποιηθεί με απόφαση της πλειοψηφίας (Σκούρας ΑΚ Γεωργιάδη - Σταθόπουλου αρθ. αρ. 17), ο ορισμός από την εναγομένη ως διαχειριστή του συζύγου της είναι άκυρη. Με τα ανωτέρω δεδομένα και ιδίως την αυθαίρετη απομάκρυνση του προηγούμενου διαχειριστή, την αυθαίρετη ανάληψη της διοίκησης του κοινού πράγματος από το σύζυγο της εναγομένης, επήλθε μεταβολή των πραγματικών συνθηκών και ανατροπή του δικαιοπρακτικού θεμελίου της προηγούμενης απόφασης των δικαιοπαρόχων των διαδίκων και, συνεπώς, πρέπει, με βάση την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, να κανονιστεί οριστικά ο τρόπος διοίκησης του επικοινού λεωφορείου με το διορισμό διαχειριστή, που είναι ο πλέον πρόσφορος και συμφέρων για αμφοτέρους τους διαδίκους τρόπος διοικήσεως αυτού. Ως διαχειριστής δε πρέπει να διοριστεί ο συνταξιούχος λογιστής του ΚΤΕΛ Μ. Θ. Κ., ο οποίος είναι έμπειρος και κατάλληλος και ο οποίος θα ενημερώνει αμφοτέρους τους συνιδιοκτήτες για όλα τα θέματα, που αφορούν τη λειτουργία και συντήρηση του κοινού λεωφορείου και θα εξοφλεί τα έξοδα αυτού, αφού θα του καταβάλουν οι

συνιδιοκτήτες την αναλογία τους επί των εξόδων, είτε από το μέρισμα, που τους αναλογεί από το ΚΤΕΛ, είτε από δικά τους έξοδα και εν γένει θα διοικεί και θα διαχειρίζεται το λεωφορείο για λογαριασμό και προς το συμφέρον αμφοτέρων των διαδίκων, έναντι αμοιβής 100 Ε μηνιαίως.

Κατά συνέπειαν, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που με την εκκαλούμενη απόφασή του κατέληξε στην ίδια κρίση και δέχθηκε, κατά τα προεκτεθέντα, την αγωγή ως ουσιαστικά βάσιμη, ορθά ερμήνευσε το νόμο και σωστά εκτίμησε τις αποδείξεις και γι' αυτό οι λόγοι της έφεσης, με τους οποίους η εκκαλούσα υποστηρίζει τα αντίθετα, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι κατ' ουσίαν καθώς και η έφεση στο σύνολο της...

722/2010

Πρόεδρος: Κων. Παπασταματίου

Εισηγήτρια: Μαρία Ρώμη

Δικηγόροι: Νικήτας Κουκουζέλης, Σοφία Σιώμου

Δουλεία οικήσεως όταν ο δουλειοδόχος έχει δικαίωμα να κατοικεί στο ακίνητο, κατ' αποκλεισμό του κυρίου. Προστασία του δικαιούχου οικήσεως με διεκδικητική, αρνητική και πουβλικιανή αγωγή, με τις περί νομής αγωγές κατά τρίτων ως οιονεί νομέα, και με την αυτοδύναμη προστασία της νομής. Ο δικαιούχος οικήσεως μπορεί να ενάγει και να ενάγεται μαζί με τον κύριο από κοινού ή χωριστά. Επί σύστασης οίκησης σε διαμέρισμα οροφοκτησίας, ο δικαιούχος αποκτά αυτοδίκαια την εξουσία να χρησιμοποιεί τα κοινά μέρη της οικοδομής, χωρίς να εμποδίζει τους λοιπούς ενοίκους, υποχρε-

ούμενος να τα μεταχειρίζεται με επιμέλεια και να επιβαρύνεται με τις δαπάνες επισκευών και ανακαινίσεων συνήθους συντήρησής τους.

Επί αγωγής καταβολής κοινοχρήστων δαπανών πολυκατοικίας παθητική νομιμοποίηση του με πράξη γονικής παροχής συστήσαντος υπέρ εαυτού προσωπική δουλεία οικήσεως σε ακίνητο, στο οποίο διαμένει και κάνει αποκλειστική χρήση.

{...}Επειδή από το συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 1183 και 1188 ΑΚ, που ορίζουν η μεν πρώτη ότι “η προσωπική δουλεία της οίκησης συνίσταται στο εμπράγματο και αποκλειστικό δικαίωμα του δικαιούχου να χρησιμοποιεί ως κατοικία ξένη οικοδομή ή διαμέρισμα”, η δε δεύτερη ότι “πάνω στο ακίνητο μπορεί να συσταθεί εμπράγματο δικαίωμα προσωπικής δουλείας που να παρέχει κάποια εξουσία ή χρησιμότητα υπέρ ορισμένου προσώπου”, προκύπτει ότι υπάρχει δουλεία οικήσεως, όταν ο δουλειοδόχος έχει δικαίωμα να κατοικεί διαρκώς στην οικία ή στο διαμέρισμα, κατ’ αποκλεισμό του κυρίου (ΑΠ 868/05 Δνη 46. 1085). Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη του αρθ. 1187 ΑΚ “Στην οίκηση εφαρμόζονται κατά τα λοιπά αναλόγως οι γενικές διατάξεις για επικαρπία ακινήτων, εφόσον συμβιβάζονται και με τη φύση της οίκησης”. Από το άρθρο αυτό αβίαστα προκύπτει ότι ο δικαιούχος οικήσεως προστατεύεται κατά τον ίδιο τρόπο με αυτόν που προστατεύεται ο κύριος (ΑΚ 1173), έχει δηλαδή τη διεκδικητική (ΑΚ 1094), την αρνητική (ΑΚ 1108) και την πουβλικιανή αγωγή (ΑΚ 1112). Μπορεί ακόμη να εγείρει κατά τρίτων τις περί νομής αγωγές (ΑΚ 987, 989), εφό-

σον, σαν οιονεί νομέας, απολαμβάνει της προστασίας που έχει ο νομέας (ΑΚ 966). Έχει ακόμη την αυτοδύναμη προστασία της ΑΚ 985 (Παπαδοπούλου, σε Γεωργιάδη - Σταθόπουλου ΑΚ, αρθ. 1187, σελ. 200 - 201). Επομένως, σύμφωνα με τα παραπάνω, μπορεί ο δικαιούχος οικήσεως να ενάγει και να ενάγεται όπως ο επικαρπωτής μαζί με τον ψιλό κύριο από κοινού ή χωριστά, με τη διαφορά ότι στην οίκηση υπάρχει πλήρης κυριότητα, αυτή δε παρακρατείται με τη συμβολαιογραφική πράξη της μεταβίβασης με οποιονδήποτε τρόπο κυριότητας.

Από την ανάλογη εφαρμογή στο πεδίο της οίκησης του αρθ. 10 ν. 3741/1929 προκύπτει ότι κατά τη σύσταση της οίκησης σε διαμέρισμα του ν. 3741/1929, ο δικαιούχος αποκτά αυτοδίκαια την εξουσία να χρησιμοποιεί τα κοινά μέρη της οικοδομής προς εξυπηρέτηση του δικαιώματός του. Αυτός οφείλει να χρησιμοποιεί τα παραπάνω μέρη - λ.χ. τους διαδρόμους, τον ανελκυστήρα, τις εγκαταστάσεις κεντρικής θέρμανσης της οικοδομής - όπως ακριβώς και ο κύριος, χωρίς δηλαδή να εμποδίζει τη χρησιμοποίησή τους και από τους υπόλοιπους ενοίκους (αρθ. 3 παρ. 1 και 5 παρ. 1 α.ν. 3741/1929). Η χρησιμοποίηση των κοινών πραγμάτων από το δικαιούχο οίκησης μοιραία συνεπάγεται γι’ αυτόν ορισμένες υποχρεώσεις. Ειδικότερα, ο δικαιούχος οίκησης οφείλει να τηρεί τη συμπεριφορά που υπαγορεύουν τα αρθ. 1148, 1152, 1153 και 1155 εδ. α’ ΑΚ και για τα κοινά πράγματα. Πρέπει, δηλαδή, να τα μεταχειρίζεται με επιμέλεια και κατά τους κανόνες της τακτικής εκμετάλλευσης, να μην μεταβάλλει την οικονομική τους λειτουργία, να επιβα-

ρύνεται με τις δαπάνες επισκευών και ανακαινίσεων συνήθους συντήρησής τους (αρθ. 1152 ΑΚ) και να επιβαρύνεται με τα τακτικά δημόσια βάρη που αφορούν την κοινή οικοδομή (αρθ. 1155 εδ. α' ΑΚ).

Εν προκειμένω, από την εκτίμηση της ένορκης καταθέσεως ... αποδείχθηκαν κατά την κρίση του Δικαστηρίου αυτού τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Ο ενάγων είναι διαχειριστής της επί της οδού Γ. αριθ. ... πολυκατοικίας στην πόλη της Κ., μετά την εκλογή του κατά τη γενική συνέλευση των κατοίκων της ως άνω οικοδομής της 27.9.2005, με την οποία δόθηκε στον παραπάνω η πληρεξουσιότητα και εντολή να ασκήσει αγωγή εναντίον όσων οφείλουν τις δαπάνες κοινοχρήστων της ιδιοκτησίας τους και ληξιπρόθεσμες οφειλές προγενέστερων ετών. Επομένως, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που απέρριψε ως μη νόμιμη την ένσταση περί ελλείψεως παθητικής νομιμοποίησης του εναγομένου, ορθά το νόμο εφήρμοσε και τις αποδείξεις εξετίμησε. Συνακόλουθα και ο σχετικός λόγος εφέσεως πρέπει να απορριφθεί και ως κατ ουσία αβάσιμος.

Περαιτέρω, απεδείχθησαν ότι ο Α. Π. είναι ιδιοκτήτης του διαμερίσματος (οριζόντιας ιδιοκτησίας) υπό στοιχεία ... του έκτου πάνω από την πιλοτή ορόφου της ως άνω οικοδομής, η οποία διέπεται από τους ειδικότερους όρους της υπ' αριθ. .../30.3.1993 πράξης συστάσεως οριζοντίου ιδιοκτησίας και κανονισμού πολυκατοικίας του Συμβολαιογράφου Κ. Μ., νομίμως μεταγεγραμμένης στον τόμο ... και με αριθ. ... των οικείων βιβλίων μεταγραφών του υποθηκοφυλακείου Κ.. Εξάλλου, ο πρώτος εναγόμενος απέκτησε την πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή του παρα-

πάνω ακινήτου δυνάμει της υπ' αριθ. .../27.11.2003 πράξης γονικής παροχής του ιδίου ως άνω συμβολαιογράφου, με την οποία συστήθηκε προσωπική δουλεία οικήσεως, με παρακράτηση του δικαιώματος οικήσεως από τον γονικώς παρέχοντα πατέρα του ανηλίκου και δεύτερο εναγόμενο, αυτός δε διαμένει και κάνει αποκλειστική χρήση του ακινήτου συνεχώς. Επομένως, σύμφωνα με όσα έχουν αναφερθεί στη μείζονα σκέψη, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο που απέρριψε την ένσταση ελλείψεως παθητικής νομιμοποίησης ορθά εφήρμοσε το νόμο.

Περαιτέρω, αποδείχθηκε ότι οι δαπάνες που αναλογούν στη μερίδα των οριζοντίων ιδιοκτησιών για τις κοινές εγκαταστάσεις και για τη λειτουργία της πολυκατοικίας όλων των συνιδιοκτητών, υπολογίζονται και εκδίδονται με μηχανογραφημένη κατάσταση από την εταιρία "Τ. Κ.", η οποία επεξεργάζεται όλες τις δαπάνες και αποτελεί βοηθό του διαχειριστή, ο οποίος φροντίζει για την εύρυθμη λειτουργία της πολυκατοικίας, όπως τη συντήρηση, την αγορά και αντικατάσταση αντικειμένων για την πολυκατοικία, τον εφοδιασμό με καύσιμα θέρμανσης, τη σύγκληση γενικής συνέλευσης των συνιδιοκτητών. Η ανάληψη δε της υποχρέωσης της παραπάνω εταιρίας για την έκδοση των λογαριασμών δαπανών κοινοχρήστων έγινε μετά από την κατάρτιση ιδιωτικών συμφωνητικών μεταξύ του διαχειριστή και του εκπροσώπου της εταιρείας. Επίσης, αποδείχθηκε ότι οι εναγόμενοι δεν έχουν καταβάλει στον ενάγοντα τις δαπάνες που αναλογούν στη μερίδα τους για τις κοινές εγκαταστάσεις και για τη λειτουργία της πολυκατοικίας και οι οποίες αφορούν τους μή-

νες {...}. Οι παραπάνω εναγόμενοι οφείλουν συνολικά το ποσό των 1.750,12 € με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής, όπως ο ίδιος ο δεύτερος εναγόμενος κατέθεσε στο ακροατήριο.

Κατόπιν αυτών, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που έκρινε τα ίδια και απέρριψε

τους ισχυρισμούς των εναγομένων, ορθά το νόμο εφάρμοσε και τις αποδείξεις εξετίμησε, όσα δε αντίθετα υποστηρίζονται με την έφεση κρίνονται αβάσιμα και απορριπτέα. Επομένως, πρέπει να απορριφθεί η έφεση ως αβάσιμη ως προς τον πρώτο εναγόμενο...

ΜΟΝΟΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

26/2010

Πρόεδρος: Ελευθερία Κώνστα

Δικηγόροι: Γεωρ. Βέβης, Νικ. Γιανδικίδης

Συρροή συμβατικής και αδικοπρακτικής ευθύνης του εντολοδόχου επί άρνησής του να αποδώσει χρήματα που απέκτησε κατά την εκτέλεση της εντολής για λ/σμό του εντολέα.

Μη κυριότητα εντολοδόχου επί των προκαταβαλλομένων σ' αυτόν χρημάτων, επί δε μη ανάλωσης και παράνομης ιδιοποίησής τους διαπράττει υπεξαίρεση.

Μη εμάρτυρη απόδειξη συμβάσεων, όταν η αξία του αντικειμένου τους υπερβαίνει τα 5.900 Ε, εκτός εάν υπάρχει αρχή έγγραφης απόδειξης, όπως αποδείξεις εισπράξεων και εντολές πληρωμής τραπεζών ή απόφαση ασφ. μέτρων που διέταξε συντηρητική κατάσχεση.

Επιτρεπτό το εμάρτυρο μέσο επί ηθικής αδυναμίας κτήσης εγγράφου.

Επί σύμβασης εντολής στο πλαίσιο της οποίας δόθηκαν χρήματα για τίμημα αγοράς ακινήτων, η εξέταση μαρτύρων δικαιολογείται λόγω ηθικής αδυναμίας κτήσης εγγράφου, που απορρέει τόσο από τη φιλική σχέση των διαδίκων, όσο και από την υποκρύπτουσα συναλλαγή (μεγαλύτερο τίμημα), καθόσον οι συμβαλλόμενοι δεν θέλουν την εμφάνιση στα συμβόλαια του αληθούς τιμήματος.

Περαιτέρω από τις διατάξεις των αρθ. 713, 714, 719 και 297, 298, 914 ΑΚ προκύπτει ότι ο εντολοδόχος οφείλει να διε-

ξαγάγει την υπόθεση που του ανατέθηκε από τον εντολέα σύμφωνα με τις οδηγίες του τελευταίου, σε περίπτωση δε που δεν δόθηκαν τέτοιες οδηγίες, να πράξει κάθε τι που επιβάλλει η φύση της υπόθεσης και το συμφέρον του εντολέα. Κατά τη διάταξη του αρθ. 719 ΑΚ ο εντολοδόχος έχει υποχρέωση να αποδώσει στον εντολέα καθετί που έλαβε για την εκτέλεση της εντολής ή απέκτησε από την εκτέλεση αυτής. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι αν ο εντολοδόχος απέκτησε, εκτελώντας την εντολή, χρήματα για τον εντολέα του και αρνείται να διαθέσει αυτά προς περαιτέρω τυχόν εκτέλεση της εντολής ή αρνείται να τα αποδώσει στον εντολέα ιδιοποιούμενος αυτά, δεν αθετεί μόνο την υποχρέωσή του από τη σύμβαση εντολής, αλλά διαπράττει και παράνομο πράξη και επομένως έχει ευθύνη κατά τις διατάξεις περί αδικοπραξιών των αρθ. 914 και επομ. ΑΚ (ΑΠ 353/03 Νόμος). Εξάλλου, κατά τις διατάξεις των αρθ. 721 και 719 ΑΚ ο μεν εντολέας έχει υποχρέωση να προκαταβάλει τις δαπάνες που απαιτούνται για την εκτέλεση της εντολής, ο δε εντολοδόχος να αποδώσει στον εντολέα καθετί που έλαβε για την εκτέλεση της εντολής ή απέκτησε από την εκτέλεσή της. Ο εντολοδόχος δεν αποκτά κυριότητα επί των προκαταβαλλομένων με παράδοση σ' αυτόν χρημάτων. Γι' αυτό, σε περίπτωση μη ανάλωσης και παράνομης ιδιοποίησης αυτών (προκαταβαλλομένων χρημάτων), διαπράττει το αδίκημα της υπεξαίρεσης του αρθ. 375 ΠΚ (ΑΠ 481/00 Νόμος), για την τέλεση του οποίου, μεταξύ των άλ-

λων, πρέπει το κινητό πράγμα που ιδιοποιείται ο δράστης να είναι ξένο ως προς αυτόν, με την έννοια ότι είναι υπό ξένη κυριότητα, όπως αυτή διαπλάσσεται στο αστικό δίκαιο, και δεν περιήλθε στην κατοχή του υπαιτίου με κάποια μεταβιβαστική της κυριότητας πράξη. Κατά την έννοια αυτή, είναι ξένο το χρηματικό ποσό που δίνεται, δυνάμει συμβάσεως εντολής, στον εντολοδόχο για τη δαπάνη εκτέλεσης της εντολής (αρθ. 721 ΑΚ) και το οποίο υποχρεούται να αποδώσει σε περίπτωση που δεν χρησιμοποιήθηκε για την εκτέλεσή της (αρθ. 719 ΑΚ), οπότε, αρνούμενος να αποδώσει τούτο στον εντολέα του, διαπράττει υπεξαίρεση (ΕφΛαρ 284/04 Νόμος). Εξάλλου, υπαίτια ζημιόγόνος πράξη ή παράλειψη, με την οποία παραβιάζεται κάποια σύμβαση, μπορεί, πέραν της αξιώσεως από τη σύμβαση, να θεμελιώσει και αξίωση από αδικοπραξία, όταν και χωρίς τη συμβατική σχέση διαπραττόμενη θα ήταν παράνομη, ως αντικείμενη στο κατά το αρθ. 914 ΑΚ επιβαλλόμενο γενικό καθήκον να μη ζημιώνει κάποιος τον άλλο υπαίτια (ολΑΠ 967/73). Σε τέτοια περίπτωση υπάρχει συρροή συμβατικής και αδικοπρακτικής ευθύνης, ο δε ζημιωθείς έχει το δικαίωμα να στηρίξει τη σχετική αξίωσή του για αποζημίωση είτε στη σύμβαση, είτε στην αδικοπραξία, είτε επιβοηθητικά και στις δύο (ΑΠ 555/99 Δνη 41. 87).

Ο ενάγων με την υπό κρίση αγωγή του ισχυρίζεται ότι, στα πλαίσια σύμβασης εντολής που είχε συνάψει με τον εναγόμενο, συμφώνησαν όπως ο τελευταίος άνευ αμοιβής προβεί στην εξεύρεση ακινήτων για λογαριασμό του πρώτου, προκειμένου αυτός να συστήσει Κέντρο Αποθεραπείας

και Αποκατάστασης Ατόμων με ειδικές ανάγκες στην περιοχή της Λ.. Ότι ο εναγόμενος, ενεργώντας στα πλαίσια της ανωτέρω εντολής, βρήκε πωλητές και με τη συνδρομή του ο ενάγων αγόρασε τα αναφερόμενα στην αγωγή αγροτεμάχια, καταβάλλοντας ως πραγματικό τίμημα για το μεν πρώτο ποσό των 150.000 Ε, για το δε δεύτερο το ποσό των 32.000 Ε. Ότι μετέπειτα πληροφορήθηκε ότι οι πωλητές είχαν συμφωνήσει και έλαβαν από τον εναγόμενο μικρότερο τίμημα για τα ακίνητα που πώλησαν, το δε επιπλέον ποσά, ήτοι 50.000 για το πρώτο και 8.000 Ε για το δεύτερο, τα καρπώθηκε ο τελευταίος εν αγνοία των υπολοίπων συμβαλλομένων μερών. Ότι, ένεκα της εν λόγω αντισυμβατικής συμπεριφοράς του, ο εναγόμενος ζημίωσε τον ενάγοντα κατά το ποσό των 58.000 Ε, το οποίο ζητά να υποχρεωθεί να του καταβάλλει με απόφαση που θα κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή, νομιμότεως από της επιδόσεως της αγωγής μέχρις ολοσχερούς εξοφλήσεως και να καταδικαστεί ο εναγόμενος στη δικαστική του δαπάνη. Με αυτό το περιεχόμενο και τα αιτήματα η αγωγή, που είναι επαρκώς ορισμένη, αρμοδίως καθ' ύλην και κατά τόπον εισάγεται ενώπιον αυτού του Δικαστηρίου, το οποίον θα δικάσει κατά την τακτική διαδικασία, και είναι νόμιμη, στηριζόμενη στις αναφερθείσες στη μείζονα σκέψη διατάξεις, καθώς και σ' αυτές των αρθ. 713 και 714, 914, 297, 298, 346 ΑΚ, 907, 908, και 176 ΚΠολΔ. Συνεπώς, η αγωγή πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω κατ' ουσία, καθότι για το παραδεκτό αυτής έχει καταβληθεί το προσήκον τέλος δικαστικού ενσήμου με τις υπέρ τρίτων κρατήσεις.

Κατά δε τη διάταξη του αρθ. 393 παρ. 1 ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του από το αρθ. 14 παρ. 5 ν. 2915/2001, συμβάσεις και συλλογικές πράξεις δεν μπορούν να αποδειχθούν με μάρτυρες, εφόσον η αξία του αντικειμένου τους υπερβαίνει τα πέντε χιλιάδες εννιακόσια (5.900) ευρώ. Κατά τη διάταξη όμως του αρθ. 394 παρ. 2 περ. α' ΚΠολΔ, η απόδειξη με μάρτυρες επιτρέπεται σε κάθε περίπτωση, εάν υπάρχει αρχή έγγραφης απόδειξης που πηγάζει από έγγραφο που έχει αποδεικτική δύναμη. Για την ύπαρξη αρχής έγγραφης απόδειξης από έγγραφο, απαιτείται αυτό να πιθανολογεί, δηλαδή να καθιστά πιθανό, το αμφισβητούμενο γεγονός. Τούτο συμβαίνει, όταν από το έγγραφο δεν αποδεικνύεται πλήρως το αμφισβητούμενο γεγονός, αλλά αναφέρονται σε αυτό περιστατικά, από τα οποία με πιθανότητα μπορεί να εξαχθεί συμπέρασμα για την ύπαρξη του αμφισβητούμενου γεγονότος. Πότε δε το έγγραφο καθιστά πιθανό το αποδεικτέο γεγονός είναι ζήτημα πραγματικό. Όταν υπάρχει αρχή έγγραφης απόδειξης από επικαλούμενο και νόμιμα προσκομιζόμενο έγγραφο, το δικαστήριο επιτρέπει τη μαρτυρική απόδειξη και αν δεν προταθεί από το διάδικο ότι το έγγραφο αυτό αποτελεί αρχή έγγραφης απόδειξης, καθόσον η αναγκαιότητα της πρότασης αυτής δεν προκύπτει από την ως άνω ή άλλη διάταξη (ΑΠ 219/07). Η εφαρμογή των προαναφερθεισών διατάξεων των αρθ. 393 και 394 έχει επιφυλαχθεί από τη διάταξη του αρθ. 270 παρ. 2 εδ. β' ΚΠολΔ, όπως αντικαταστάθηκε από το αρθ. 12 ν. 2915/2001, και στις υποθέσεις αρμοδιότητας Πολυμελούς και Μονομελούς Πρω-

τοδικείου, που εκδικάζονται κατά την τακτική διαδικασία του αρθ. 270 ΚΠολΔ στον πρώτο βαθμό μετά την 1.1.2002, αλλά και όταν οι ίδιες υποθέσεις εκδικάζονται σε δεύτερο βαθμό στο Εφετείο κατ' αρθ. 524 παρ. 1 ΚΠολΔ (ΑΠ 847/09 Νόμος). Μεταξύ των εγγράφων που αποτελούν αρχή έγγραφης απόδειξης κατατάσσονται οι αποδείξεις εισπράξεων και εντολές πληρωμής των τραπεζών καθώς και η απόφαση ασφαλιστικών μέτρων, η οποία ύστερα από πιθανολόγηση της απαίτησης διέταξε τη συντηρητική κατάσχεση (βλ. ΕφΑθ 2602/07, ΕφΑθ 2031/84 Δ 15.845, Βαθρακοκοίλη ΚΠολΔ, αρθ. 394, τόμος β', σελ. 772 επ., αρ. 1-7, 50, όπου και άλλες παραπομπές στη θεωρία και νομολογία).

Εξάλλου, από τις ίδιες ως άνω διατάξεις των αρθ. 393 παρ. 1 και 394 παρ. 1 περ. β' ΚΠολΔ προκύπτει ότι επιτρέπεται το εμάρτυρο μέσο προς απόδειξη σύμβασης, η αξία του αντικειμένου της οποίας υπερβαίνει το από το ως άνω αρθ. 393 παρ. 1 οριζόμενο ποσό, σε κάθε περίπτωση που υπάρχει ηθική αδυναμία για την απόκτηση αποδεικτικού εγγράφου. Ηθική αδυναμία για την απόκτηση αποδεικτικού εγγράφου υπάρχει, αν κατά το χρόνο που καταρτίστηκε η σύμβαση, λόγω σχέσεων φιλίας, συγγένειας, εταιρικής ή συναδελφικής συνεργασίας, υπηρεσιακής ή οικονομικής εξάρτησης κλπ, η απαίτηση λήψεως αποδεικτικού εγγράφου στη συγκεκριμένη περίπτωση θα παρίστατο ως αδικαιολόγητη, σύμφωνα με τις κρατούσες συναλλακτικές αντιλήψεις. Η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας περί συνδρομής ηθικής αδυναμίας προς απόκτηση εγγράφου στη συγκεκριμένη περίπτωση, ό-

ταν τα θεμελιούνται αυτή πραγματικά περιστατικά αμφισβητούνται από τον αντίδικο του επικαλούμενου την αδυναμία αυτή, σχηματίζεται εκ των ενόντων με ελεύθερη προς τούτο απόδειξη των πραγματικών περιστατικών (ολΑΠ 487/82, ΑΠ 1402/08 Νόμος, ΑΠ 1616/08 Νόμος, ΑΠ 1644/05, 1453/95, 791/72).

Από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδείχθηκαν τα εξής πραγματικά περιστατικά: Στις αρχές του έτους 2005 ο ενάγων, στα πλαίσια επιχειρηματικών του δραστηριοτήτων, ενδιαφέρθηκε να αγοράσει κάποια ακίνητα (αγροτεμάχια) στην περιοχή της Λ., προκειμένου με άλλους εταίρους να προβεί στην οικοδόμηση και λειτουργία κατόπιν Κέντρου Αποθεραπείας και Αποκατάστασης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. Ο μετέπειτα συνέταιρός του Ι. Σ. του σύνεστησε τον εναγόμενο, ο οποίος, υπό την ιδιότητά του ως τοπογράφος μηχανικός στην τοπογραφική υπηρεσία Λ., γνώριζε την περιοχή και θα τον βοηθούσε στην ανεύρεση των επιθυμητών ακινήτων. Πράγματι, ο ενάγων, μετά από επαφή με τον εναγόμενο, συμφώνησαν όπως ο τελευταίος, ενεργώντας για λογαριασμό του, να βρει ιδιοκτήτες ακινήτων, που θα ενδιαφέρονταν να πωλήσουν τα ακίνητα τους, αναλαμβάνοντας άνευ αμοιβής να διαπραγματευθεί μαζί τους το ύψος του τιμήματος και να συνεννοηθεί για την τελική μεταβίβαση αυτών, που θα επερχόταν με τη σύναψη σχετικής συμβολαιογραφικής πράξης. Πράγματι, δυνάμει του υπ' αριθ. .../11.5.2005 συμβολαίου πώλησης της συμβολαιογράφου Γ. Σ. Β., νομίμως μεταγραφέντος, ο ενάγων αγόρασε από τη Φ. Ν. επικαρπώτρια και τον Α. Ν. ψιλό κύριο ένα αγροτεμάχιο,

ευρισκόμενο στη θέση "Κ." της κτηματικής περιφέρειας του Δ.Δ. Τ. του Δήμου Λ., συνολικής έκτασης 11.000 τμ, αντί τιμήματος 150.000 Ε, ενώ δυνάμει του υπ' αριθ. .../2006 προσυμφώνου πώλησης της συμβολαιογράφου Γ. Σ. Β., νομίμως μεταγραφέντος, ο ενάγων αγόρασε από τους Π. Μ., Α. Μ. και Ν. Μ. ένα αγροτεμάχιο ευρισκόμενο στη θέση "Κ." της κτηματικής περιφέρειας του Δ.Δ. Τ. του Δήμου Λ., συνολικής έκτασης 4.000 τμ, αντί τιμήματος 32.000 Ε. Το τίμημα που αναγράφηκε στα προαναφερόμενα συμβόλαια ήταν σαφώς μικρότερο, ανταποκρινόμενο στην αντικειμενική αξία των ακινήτων. Στη συνέχεια, ο ενάγων εισέφερε κατά πλήρη κυριότητα το πρώτο εξ αυτών στη συσταθείσα δυνάμει της υπ' αριθ. .../25.1.2006 πράξης της ανωτέρω συμβολαιογράφου ανώνυμη εταιρία με το διακριτικό τίτλο "Α. ΑΕ", η οποία λειτουργεί πλέον στο ακίνητο κέντρο αποκατάστασης ατόμων με ειδικές ανάγκες. Ο ενάγων, εκτιμώντας τις ενέργειες του εναγόμενου προς υποβοήθηση του έργου του, του πρόσφερε ένα φορητό Η/Υ αξίας 1.500 τότε Ε. Μετά την πάροδο ορισμένου χρονικού διαστήματος, ο ενάγων πληροφορήθηκε από τους πωλητές των προαναφερόμενων ακινήτων ότι αυτοί είχαν συμφωνήσει και εισπράξει μικρότερο τίμημα από αυτό που του είχε αναφέρει ο εναγόμενος. Συγκεκριμένα, ο τελευταίος, ενώ είχε συμφωνήσει με τους Φ. και Α. Ν. να τους καταβληθεί το ποσό των 100.000 Ε για την αγορά του πρώτου ακινήτου, στον ενάγοντα δήλωσε το ποσό των 150.000 Ε. Γεγονός που επανέλαβε και με τους Π. Μ., Α. Μ. και Ν. Μ., με τους οποίους συμφώνησε ως τίμημα για την πώληση του αγρού το ποσό των 24.000 Ε,

ενώ στον ενάγοντα ισχυρίστηκε ότι το τίμημα που συμφωνήθηκε ανερχόταν σε 32.000 Ε. Τα επιπλέον των συμφωνηθέντων ποσά παρακράτησε ο εναγόμενος, χωρίς να έχει προς τούτο δικαίωμα, ζημιώνοντας αντίστοιχα τον ενάγοντα κατά το συνολικό ποσό των 58.000 Ε.

Στο σημείο αυτό, ως προς τον ισχυρισμό του εναγόμενου περί μη λήψεως υπόψη της υπ' αριθ. .../2009 ένορκης βεβαίωσης του Ειρηνοδίκη Λάρισας, διότι το αποδεικτέο θέμα αφορά το τίμημα πώλησης των ακινήτων που περιγράφονται στην αγωγή, για τις οποίες υπάρχουν συμβολαιογραφικά έγγραφα και συνεπώς συμβάσεις που αφορούν αντικείμενο η αξία των οποίων ξεπερνά τις 5.900 Ε και, ως εκ τούτου, απαγορεύεται η εμμάρτυρη απόδειξη τους κατ' αριθ. 393 παρ.1 ΚΠολΔ, πρέπει να επισημανθούν τα εξής: Στο υπ' αριθ. .../11.5.2005 συμβόλαιο αγοράς της συμβολαιογράφου Γ. Π. Σ., δυνάμει του οποίου μεταβιβάζονται τα (11) στρέμματα αγροτικής γης, αναφέρεται όσον αφορά το τίμημα επί λέξει "κατά τη δήλωση των συμβαλλομένων τριάντα δύο χιλιάδες πεντακόσια πενήντα εννέα ευρώ και εξήντα επτά λεπτά (32.559,67)", το οποίο στη συνέχεια οι συμβαλλόμενοι συμφωνούν για τον τρόπο αποπληρωμής του, καθώς μέρος του τμήματος πιστώθηκε Στο δε υπ' αριθ. .../2006 προσύμφωνο πώλησης της ίδιας συμβολαιογράφου ως τίμημα αναγράφεται το ποσό των 20.000 Ε, το οποίο θα λάβουν σύμμετρα οι πωλητές κατά τη σύνταξη του οριστικού συμβολαίου, ενώ στη συνέχεια γίνεται μνεία για δοθείσα προκαταβολή, που οι πωλητές υποχρεούνται να επιστρέψουν εις διπλούν (αρραβώνας) σε περίπτωση μεταμείλειας

τους για τη σύνταξη οριστικών συμβολαίων. Το τελευταίο δε ποσό από το σύνολο του συμβολαιογραφικού εγγράφου προκύπτει ότι αποτελεί επιπλέον τίμημα από το πιστωθέν ποσό των 20.000 Ε. Ακολούθως, από την υπ' αριθ. 4708/2005 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας προκύπτει ότι ο ενάγων παραχωρεί στον έναν εκ των δύο πωλητών του πρώτου ακινήτου Α. Ν. το δικαίωμα να εγγράψει προσημείωση υποθήκης μέχρι του ποσού των 110.000 Ε σε ακίνητα ιδιοκτησίας του πρώτου ένεκα απαίτησης αυτού ποσού 100.000 Ε ένεκα σύμβασης δανείου. Εν προκειμένω, υπάρχει αρχή έγγραφης απόδειξης κατ' αριθ. 394 παρ. 1 εδ. α' ΚΠολΔ, καθώς το έγγραφο από το οποίο πηγάζει αυτή, ήτοι από την αμέσως προαναφερόμενη απόφαση του παρόντος Δικαστηρίου, η οποία δεν παρέχει μεν πλήρη απόδειξη για το αποδεικτέο γεγονός, δηλαδή για το εάν το αναγραφόμενο στα συμβόλαια τίμημα ήταν και το πραγματικό, αλλά προκύπτει πιθανολόγηση, προς ενίσχυση της οποίας επιτρέπεται και η εμμάρτυρη απόδειξη (ΑΠ 1667/08 και 211/83 Νόμος). Εξάλλου, ως προς τη σύμβαση εντολής, στα πλαίσια της οποίας εδόθησαν τα χρήματα που αποτελούσαν το τίμημα για καθένα από τα ακίνητα, λόγω του γεγονότος ότι σε τέτοιες περιπτώσεις τα συμβαλλόμενα μέρη δεν θέλουν να εμφανίζονται στα αγοροπωλητήρια συμβόλαια τα πραγματικά καταβληθέντα ποσά, συμπέρασμα στο οποίο οδηγείται το Δικαστήριο λαμβανομένων υπόψη και των διδαγμάτων της κοινής πείρας και λογικής, η εξέταση μαρτύρων προς απόδειξη πρόσθετου συμφώνου της κρίσιμης σύμβασης εντολής δικαιολογείται και από

την ύπαρξη ηθικής αδυναμίας προς απόκτηση εγγράφου, η οποία απορρέει τόσο από την αναφερόμενη στην αγωγή φιλική σχέση μεταξύ των διαδίκων κατά το χρόνο συνάψεως της εντολής, γεγονός που δεν αμφισβητήθηκε από τον εναγόμενο, όσο και από την υποκρύπτουσα συναλλαγή (μεγαλύτερο τίμημα). Συνεπώς, το παρόν Δικαστήριο δύναται να λάβει υπόψη τα προαναφερόμενα αποδεικτικά μέσα προς συναγωγή συμπερασμάτων περί του αποδεικτέου θέματος. Τα ως άνω πραγματικά περιστατικά ενισχύονται, λοιπόν, και από την κατάθεση του μάρτυρα αποδείξεως, Ν. Μ., συμβαλλόμενου στο δεύτερο συμβολαιογραφικό προσύμφωνο αγοράς ακινήτου, ο οποίος αναφέρει μετά λόγου γνώσεως ότι, παρότι συναντήθηκε με τον ενάγοντα αγοραστή εντός του συμβολαιογραφείου, την προκαταβολή για την αγοροπωλησία την κατέβαλε ο εναγόμενος πριν την είσοδό τους στο γραφείο. Συγκεκριμένα, αναφέρει ότι ο εναγόμενος του έδωσε το ποσό των 4.000 Ε ως προκαταβολή, με τη συμφωνία το υπόλοιπο του συμφωνηθέντος ποσού, ήτοι 20.000 Ε, να του καταβληθούν με την υπογραφή των οριστικών συμβολαίων. Η διαφορά στο τίμημα αποκαλύφθηκε, όταν μετά από ενάμισι χρόνο ο εν λόγω μάρτυρας, συνεπής στην υποχρέωσή του, αναζήτησε τον ενάγοντα για την υπογραφή του οριστικού συμβολαίου, και συζητώντας μαζί του διαπίστωσε ότι αυτός είχε δώσει στον εναγόμενο ως προκαταβολή όχι το ποσό που εκείνος του κατέβαλε, δηλαδή 4.000 Ε, αλλά 12.000 Ε, καθώς είχε δεχθεί το λόγο του τελευταίου ότι οι πωλητές ζητούσαν για την πώληση του αγροτεμαχίου το ποσό των 32.000 Ε. Προς

επίρρωση των ανωτέρω, ο Ι. Σ., που ήταν ο άνθρωπος που σύστησε τους διαδίκους και είχε μακρά φιλία με τον εναγόμενο, στην προαναφερόμενη ένορκη βεβαίωση καταθέτει με σαφήνεια ότι ενώπιόν του ο ενάγων έδωσε την προκαταβολή των 12.000 Ε στον εναγόμενο για την αγορά του δεύτερου αγροτεμαχίου.

Συνεπώς, ο εναγόμενος, ως εντολοδόχος, έχοντας υποχρέωση να αποδώσει στον εντολέα καθετί που έλαβε για την εκτέλεση της εντολής ή απέκτησε από την εκτέλεση αυτής, όφειλε να αποδώσει στον ενάγοντα το ποσό των 50.000 Ε, που έλαβε ως επιπλέον τίμημα για την πρώτη αγοροπωλησία, και το ποσό των 8.000 Ε, που έλαβε για τη δεύτερη, όμως αυτός, αρνούμενος να τα αποδώσει στον εντολέα του, ιδιοποιούμενος αυτά, δεν αθετεί μόνο την υποχρέωσή του από τη σύμβαση εντολής, αλλά διαπράττει το αδίκημα της υπεξαίρεσης του αρθ. 375 ΠΚ λόγω παράνομης ιδιοποίησης αυτών (προκαταβαλλομένων χρημάτων).

Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αγωγή ως και κατ' ουσίαν βάσιμη και να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να καταβάλει στον ενάγοντα το συνολικό ποσό των 58.000 Ε, με το νόμιμο τόκο από την επομένη της επιδόσεως της αγωγής μέχρις εξοφλήσεως. Όσον αφορά στο αίτημα για την κήρυξη της απόφασης προσωρινά εκτελεστής, το Δικαστήριο κρίνει ότι η επιβράδυνση της εκτελέσεως θα επιφέρει σημαντική ζημία στον ενάγοντα (αρθ. 908 παρ. 1δ' ΚΠολΔ), γι' αυτό πρέπει να γίνει δεκτό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο διατακτικό της παρούσας...

ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

233/2010

Πρόεδρος: Γλυκερία Γκουτζηγιάννη
Δικηγόροι: Γεωρ. Μπαρτζώκης, Παντελής Φωτάκης

Καταχρηστικότητα και ακυρότητα των ΓΟΣ που διατυπώνονται εκ των προτέρων για απροσδιόριστο αριθμό μελλοντικών συμβάσεων, αν διαταράσσουν την ισορροπία των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή. Οι περιπτώσεις γενικών όρων του 2 παρ. 7 ν. 2251/94 θεωρούνται από το νόμο ως καταχρηστικοί, χωρίς συνδρομή των προϋποθέσεων της γενικής ρήτρας της παρ. 6 του ίδιου άρθρου.

Η παραγραφή αναγνωρίζεται ως νόμιμος λόγος πλουτισμού, εκτός μόνον των εξαιρετικών περιπτώσεων παραγραφής της αξίωσης από αδικοπραξία και προς απόδοση της νομής.

Για την καταχρηστική άσκηση δικαιώματος απαιτείται όπως η υπέρβαση είναι προφανής, προκαλώντας εντύπωση έντονης αδικίας σε σχέση με το όφελος του δικαιούχου.

Απαγόρευση είσπραξης προμήθειας σε δάνεια των οποίων το επιτόκιο ορίζεται ελεύθερα από τα πιστωτικά ιδρύματα. Οι επιβαρύνσεις των δανειοληπτών στεγαστικών δανείων για έξοδα ελέγχου τίτλων ή φακέλου κλπ είναι παράνομες ως απαγορευμένες, επιπρόσθετα δε η πρόβλεψη για αυτές, που δεν περιλαμβάνεται στους έντυπους όρους συναλλαγών, αλλά ανακοινώνεται στους δανειοδοτού-

μενους προφορικά, συνιστά γενικό όρο συναλλαγών. Καταχρηστικότητα του όρου αυτού γιατί παραβιάζει την αρχή της διαφάνειας και διαταράσσει την ισορροπία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή.

Κατά τη διάταξη του αρθ. 2 § 6 του ν. 2251/1994 “Περί προστασίας των καταναλωτών”, όπως ο νόμος αυτός ισχύει σήμερα, οι γενικοί όροι συναλλαγών (Γ.Ο.Σ.), δηλαδή οι όροι που έχουν διατυπωθεί εκ των προτέρων για απροσδιόριστο αριθμό μελλοντικών συμβάσεων, απαγορεύονται και είναι άκυροι, αν έχουν ως αποτέλεσμα τη διατάραξη της ισορροπίας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων μερών σε βάρος του καταναλωτή. Στην παρ. 7 του πιο άνω άρθρου αναφέρονται ενδεικτικά περιπτώσεις γενικών όρων, που θεωρούνται άνευ ετέρου από το νόμο ως καταχρηστικοί, χωρίς να χρειάζεται ως προς αυτούς και η συνδρομή των προϋποθέσεων της γενικής ρήτρας της παρ. 6 του αρθ. 2 ν. 2251/1994. Κατά την έννοια των παραπάνω διατάξεων, οι οποίες ως προς τον έλεγχο των Γ.Ο.Σ. αποτελούν εξειδίκευση του γενικού κανόνα του αρθ. 281 ΑΚ με τα αναφερόμενα σ’ αυτές κριτήρια, για την κρίση της ακυρότητας ή μη ως καταχρηστικών των όρων αυτών λαμβάνεται υπόψη, κατά κύριο λόγο, το συμφέρον του καταναλωτή, με συνεκτίμηση όμως της φύσης των αγαθών ή υπηρεσιών που αφορά η σχετική σύμβαση καθώς και του σκοπού

της, πάντοτε δε στα πλαίσια επίτευξης σχετικής ισορροπίας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλόμενων μερών. Ως μέτρο ελέγχου της διατάραξης της ισορροπίας αυτής χρησιμεύει κάθε φορά το ενδοτικό δίκαιο που ισχύει για τη συγκεκριμένη σύμβαση. Τα συμφέροντα, η διατάραξη της ισορροπίας των οποίων σε βάρος του καταναλωτή μπορεί να χαρακτηρίσει ένα γενικό όρο άκυρο ως καταχρηστικό, πρέπει να είναι ουσιώδη, η διατάραξη δε αυτή πρέπει να είναι ιδιαίτερα σημαντική σύμφωνα με τις αρχές της καλής πίστης. Προς τούτο, λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα των συμβαλλόμενων στη συγκεκριμένη σύμβαση μερών και εξετάζεται ποιο είναι το συμφέρον του προμηθευτή για διατήρηση του όρου που ελέγχεται και ποιο είναι εκείνο του καταναλωτή για κατάργησή του. Οι Γ.Ο.Σ., τέλος, πρέπει, σύμφωνα με την αρχή της διαφάνειας, να παρουσιάζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών κατά τρόπο ορισμένο, ορθό και σαφή (ΑΠ 296, 1030 και 1219/01 ΔΔΕ 11. 1112, 1125 και 1128 αντίστοιχα).

Στην κρινόμενη αγωγή, οι ενάγοντες εκθέτουν ότι με συμβάσεις στεγαστικού δανείου, που καταρτίστηκαν μεταξύ αυτών και της εναγόμενης Τράπεζας, η τελευταία τους χορήγησε τα αναφερόμενα στην αγωγή δάνεια, όπως ειδικότερα περιγράφεται το ύψος καθενός εξ αυτών και οι ειδικότεροι όροι χορήγησής τους. Ότι κατά την κατάρτιση των ως άνω συμβάσεων η εναγομένη αξίωσε να της καταβάλουν μία επιβάρυνση, που ανερχόταν σε διάφορα ποσά, ανάλογα με το ύψος κάθε δανείου, την οποία (επιβάρυνση) ονόμαζε ως “έξοδα ελέγχου τίτλων και εκτιμήσε-

ως” ή “δαπάνη συνομολόγησης δανείου” ή “δικαιώματα εξέτασης αιτήματος και ελέγχου τίτλων” ή “προμήθειες εξέτασης αιτήματος χορήγησης δανείου, εκτίμησης και ελέγχου τίτλων” και άλλες παρεμφερείς εκφράσεις, όπως αυτές αναφέρονται στην αγωγή. Ότι κατά τη χορήγηση των ως άνω δανείων κατέβαλαν στην εναγομένη διάφορα ποσά και ειδικότερα: ο 1ος ενάγων το ποσό των 103.000 δρχ η 302,27 Ε, ο 2ος και η 3η το ποσό των 500 Ε, η 4η και ο 5ος το ποσό 742,82 Ε, ο 6ος και η 7η το ποσό των 243.420 δρχ ή 714,37 Ε, ο 8ος το ποσό των 579 Ε, ο 9ος και η 10η το ποσό των 103.000 δρχ ή 302,27 Ε, ο 11ος και η 12η το ποσό των 1.513,58 Ε, ο 13η και η 14η το ποσό των 317,43 Ε, ο 15ος και η 16η το ποσό των 230.000 δρχ ή 674,98 Ε, ο 17ος το ποσό των 616,94 Ε και ο 18ος το ποσό των 530 Ε. Ότι η είσπραξη από την εναγομένη των παραπάνω ποσών, που έλαβε από τον καθένα απ’ αυτούς, είναι παράνομη, κατά το αρθ. 1 της 1969/8.8.1991 ΠΔ/ΤΕ, και παράνομα και υπαίτια η εναγομένη τους ζημίωσε κατά τα ποσά αυτά. Ότι, επιπροσθέτως, ο όρος της πρόβλεψης της παραπάνω επιβάρυνσης είναι καταχρηστικός, γιατί παραβιάζει τις αρχές της καλής πίστης και τη διάταξη του αρθ. 2 παρ. 6 ν. 2251/1994. Ζητούν δε να υποχρεωθεί η εναγομένη να καταβάλει, για την αποκατάσταση της υλικής τους ζημιάς, το ποσό που κατέβαλε καθένας εξ αυτών, καθώς επίσης να επιδικαστεί στον 1ο το ποσό των 500 Ε, στο 2ο και στην 3η το ποσό των 300 Ε, στην 4η και στον 5ο το ποσό των 500 Ε, στον 6ο και στην 7η το ποσό των 500 Ε, στον 8ο το ποσό των 300 Ε, στον 9ο και στη 10η το ποσό των 200 Ε,

στον 11ο και στη 12η το ποσό των 800 Ε, στο 13ο και στη 14η το ποσό των 200 Ε, στο 15ο και στη 16η το ποσό των 200 Ε, στο 17ο το ποσό των 300 Ε και στο 18ο το ποσό των 300 Ε, ως χρηματική τους ικανοποίηση, ισχυριζόμενοι ότι υπέστησαν ηθική βλάβη λόγω προσβολής της προσωπικότητάς τους από την παραπάνω ενέργεια της εναγομένης, η οποία παραβίασε την 1969/1961 ΠΔ/ΤΕ, που απαγορεύει την είσπραξη προμήθειας και χρησιμοποίησε αδιαφανή και καταχρηστικό όρο στη χορήγηση των δανείων, με σκοπό να τον χρησιμοποιεί ως πρόσχημα για να εισπράττει με συγκαλυμμένο τρόπο ποσά που δεν δικαιούται, προκαλώντας τους ζημιά. Επικουρικά, ζητούν να τους καταβληθούν τα προαναφερόμενα ποσά που εισέπραξε η εναγομένη με τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού, εφόσον τόσο η συμφωνία για την καταβολή τους είναι άκυρη, εφόσον προσκρούει στην ΠΔ/ΤΕ 1969/1991, όσο και ο όρος που προβλέπει την καταβολή τους στην εναγομένη, προκειμένου να πάρουν απ' αυτή δάνειο, είναι καταχρηστικός κατά το αρθ. 2 § 6 ν. 2251/1994 και, συνεπώς, κατ' αρθ. 174 ΑΚ, ανίσχυρος, ως εκ τούτου δε τα ποσά αυτά καταβλήθηκαν στην εναγομένη χωρίς να οφείλονται και πρέπει να τους επιστραφούν, με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής, να κηρυχθεί η απόφαση προσωρινά εκτελεστή και να επιβληθεί εις βάρος της εναγομένης και η δικαστική τους δαπάνη. Η αγωγή αρμόδια εισάγεται για να συζητηθεί ενώπιον του δικαστηρίου τούτου κατά την τακτική διαδικασία και είναι νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις των αρθ. 1 της 1969/1991 ΠΔ/ΤΕ, 2 § 6 ν. 2251/1994, 914, 297,

298, 346 ΑΚ, 176, 907, 908 ΚΠολΔ και στη διάταξη του αρθ. 904 ΑΚ ως προς την επικουρική της βάση. Το αίτημα όμως της καταβολής χρηματικής ικανοποίησης για ηθική βλάβη, λόγω προσβολής της προσωπικότητάς τους, πρέπει να απορριφθεί ως μη νόμιμο, εφόσον τα επικαλούμενα πραγματικά περιστατικά, που αφορούν μάλιστα και το σύνολο των καταναλωτών της εναγομένης, δεν συνιστούν, κατ' αντικειμενική κρίση, προσβολή κάποιου αγαθού της σωματικής, ψυχικής, πνευματικής ή κοινωνικής ατομικότητάς τους. Πρέπει, επομένως, κατά το μέρος που κρίθηκε νόμιμη, να ερευνηθεί περαιτέρω κατ' ουσία, δεδομένου ότι έχει καταβληθεί το απαιτούμενο τέλος δικαστικού ενσήμου με τα ανάλογα ποσοστά υπέρ τρίτων.

Κατά τη διάταξη του αρθ. 904 ΑΚ, όποιος έγινε πλουσιότερος χωρίς νόμιμη αιτία από την περιουσία ή με ζημιά άλλου, έχει υποχρέωση να αποδώσει την ωφέλεια. Η υποχρέωση αυτή γεννιέται ιδίως στην περίπτωση παροχής αχρεώστητης ή παροχής για αιτία που δεν επακολούθησε ή έληξε ή αιτία παράνομη ή ανήθικη. Με παροχή εξομοιώνεται και η συμβατική αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει χρέος. Κατά την αληθινή έννοια της διάταξης αυτής, όταν παραγραφεί αξίωση, που απορρέει από δικαιοπραξία ή το νόμο, δεν καταλείπεται υπέρ του δανειστή αξίωση από αδικαιολόγητο πλουτισμό, αφού σε τέτοια περίπτωση η παραγραφή αναγνωρίζεται ως νόμιμος λόγος της γενόμενης περιουσιακής μεταβίβασης (βλ. Μ. Σταθόπουλο, σε Γεωργιάδη - Σταθόπουλο ΑΚ αρθ. 904 αριθ. 113, ΑΠ 995/83 ΝοΒ 32. 500, ΑΠ 259/81 ΝοΒ 29. 1486, ΑΠ 49/80 ΝοΒ 28. 1154, ΕφΑθ 4061/94

NoB 43. 720, Εφθεσ 3307/97 Αρμ NB. 37). Η αξίωση του αδικαιολόγητου πλουτισμού διατηρείται μόνο στις εξαιρετικές περιπτώσεις της παραγραφής της αξιώσεως από αδικοπραξία (ΑΠ 14/83 Δνη 24. 623, ΑΠ 226/82 Δνη 22. 22, ΑΠ 1036/80 NoB 29. 479, ΕφΠατρ 535/06 Νόμος) και της αξιώσεως προς απόδοση της νομής (ΑΠ 1510/81 NoB 30. 917, ΑΠ 681/77 NoB 26. 362, ΑΠ 80/74 NoB 22. 892).

Περαιτέρω, στη διάταξη του αρθ. 281 ΑΚ ορίζεται ότι η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται, αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο οικονομικός και κοινωνικός σκοπός του δικαιώματος. Από τη διάταξη αυτή σαφώς προκύπτει ότι για την εφαρμογή της απαιτείται η συνδρομή περιστατικών, με βάση τα οποία θα κριθεί η συμπεριφορά του δικαιούχου που προηγήθηκε της άσκησης του δικαιώματος και η πραγματική κατάσταση που έχει διαμορφωθεί, η οποία δεν δικαιολογεί την άσκησή του, επειδή αυτή υπερβαίνει προφανώς τα όρια που καθορίζονται στη διάταξη αυτή. Η υπέρβαση είναι προφανής, όταν προκαλείται η εντύπωση έντονης αδικίας σε σχέση με το όφελος του δικαιούχου από την άσκηση του δικαιώματος. Εξάλλου, από την ανωτέρω διάταξη προκύπτει ότι για την εφαρμογή της δεν αρκεί μόνη η μακροχρόνια αδράνεια του δικαιούχου να ασκήσει το δικαίωμά του, αλλά απαιτείται να συντρέχουν και άλλα περιστατικά ή ειδικές συνθήκες και περιστάσεις που προέρχονται από τη συμπεριφορά του ίδιου (δικαιούχου), από τα οποία, ενόψει και της αδράνειάς του, να δημιουργήθηκε ευλόγως στον οφειλέτη η πεποίθηση ότι αυτό (δικαίωμα) δεν πρόκειται να ασκηθεί,

οπότε και μόνον η μεταγενέστερη άσκηση του δικαιώματος, που τείνει σε ανατροπή της καταστάσεως, η οποία δημιουργήθηκε υπό ορισμένες συνθήκες και διατηρήθηκε για μακρό χρονικό διάστημα, αντίκειται προφανώς στην καλή πίστη, τα χρηστά ήθη ή τον κοινωνικό ή οικονομικό σκοπό του δικαιώματος (ολΑΠ 1/97 Δνη 38. 534).

Στην προκείμενη περίπτωση, η εναγομένη, αμυνόμενη κατά της ένδικης αγωγής, ισχυρίζεται κατ' ένσταση ότι: 1) παραγράφηκε το επίδικο δικαίωμα για κάποιους από τούς ενάγοντες και ειδικότερα: του Ν. Γ., της Λ. Α., του Β. Μ., του Α. Α., του Β. Π., του Ι. Μ., του Ι. Π., του Γ. Φ., του Δ. Μ. και του Β. Μ., για το λόγο ότι από το χρόνο καταβολής των ένδικων ποσών μέχρι την άσκηση της κρινόμενης αγωγής παρήλθε χρονικό διάστημα πλέον των πέντε ετών. Η ένσταση αυτή είναι νόμιμη, στηριζόμενη στη διάταξη του αρθ. 937 ΑΚ, και πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω κατ' ουσία. Περαιτέρω, η εναγόμενη ισχυρίζεται ότι οι ενάγοντες κατά χρήση δικαιώματος άσκησαν την ένδικη αγωγή, καθόσον αυτή ασκήθηκε πολλά χρόνια μετά την εκταμίευση του δανείου και ενώ έχουν ήδη καρπωθεί τη χρήση του κεφαλαίου του και παρότι κατά την υπογραφή της δανειακής σύμβασης γνώριζαν τους όρους αυτής (Γ.Ο.Σ.), μεταξύ των οποίων και αυτούς για τα επιβληθέντα έξοδα, χωρίς ποτέ να διαμαρτυρηθούν, αλλά αντίθετα, προσυπογράφοντας την προσφορά δανείου της εναγομένης, αποδέχτηκαν αυτούς. Επίσης, ισχυρίζεται με τις έγγραφες προτάσεις της, που κατατέθηκαν στην έδρα, ότι τα ποσά που κατέβαλαν οι ενάγοντες σ' αυτήν (εναγομένη)

είναι μικρότερα από αυτά που θα κατέβαλαν αν διενεργούσαν μόνοι τους τον τεχνικό ή νομικό έλεγχο. Αυτά διαλαμβάνοντας η προβληθείσα ένσταση εκ του αρθ. 281 ΑΚ τυγχάνει, σύμφωνα με όσα αναλύονται στην ανωτέρω νομική σκέψη, απορριπτέα ως αβάσιμη, διότι μόνον η καθυστέρηση των εναγόντων να ασκήσουν το ένδικο δικαίωμά τους σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παραίτησή τους από την άσκηση του δικαιώματός τους αυτού προς αναζήτηση των καταβληθέντων στην εναγομένη ποσών, το γεγονός δε ότι καρπώθηκαν τα ποσά των δανείων δεν μπορεί να θεωρηθεί ως συμπεριφορά, από την οποία μπορεί να δημιουργηθεί η πεποίθηση ότι οι ενάγοντες δεν θα ασκούσαν το δικαίωμά τους προς αναζήτηση των επίδικων ποσών.

Από την ένορκη κατάθεση του μάρτυρα ... αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Η εναγομένη είναι ανώνυμη τραπεζική εταιρία, μεταξύ δε των υπηρεσιών που προσφέρει είναι και η χορήγηση στεγαστικών δανείων προς τους πελάτες της, μετά από την υπογραφή των σχετικών συμβάσεων. Όλοι οι ενάγοντες υπέγραψαν με την εναγομένη συμβάσεις χορήγησης στεγαστικού δανείου. Ειδικότερα: 1) Ο 1ος ενάγων, δυνάμει σύμβασης στεγαστικού δανείου, που καταρτίστηκε την 14.7.2000 στη Λ. μεταξύ αυτού και της εναγομένης και φέρει τον αριθμό ..., έλαβε από την τελευταία τοκοχρεολυτικό δάνειο για την αγορά κατοικίας ποσού 21.300.000 δρχ. Η εξόφληση του δανείου θα γινόταν σε 180 μηνιαίες τοκοχρεολυτικές δόσεις και το επιτόκιο συμφωνήθηκε σταθερό για τον πρώτο χρόνο, σε ποσο-

στό 9,25 % και για το επόμενο διάστημα κυμαινόμενο, ίσο πάντοτε με το εκάστοτε βασικό επιτόκιο χορηγήσεως στεγαστικού δανείου της εναγομένης. Το ποσό του ως άνω δανείου εκταμιεύτηκε από τον 1ο ενάγοντα την 1.8.2000. Πριν την εκταμίευση του δανείου και ειδικότερα την 8.6.2000 ο ενάγων κατέβαλε στην εναγομένη, κατόπιν αξιώσής της, για "έξοδα ελέγχου τίτλων και εκτιμήσεως" το ποσό των 103.000 δρχ ή 302,27 Ε. 2) Ο 2ος και η 3η εκ των εναγόντων, δυνάμει δύο συμβάσεων στεγαστικού δανείου, που καταρτίστηκαν την 8.7.2005 στη Λ. μεταξύ αυτών και της εναγομένης και φέρουν τους αριθμούς ..., έλαβαν από την τελευταία δύο δάνεια ύψους 49.600 και 85.400 Ε αντίστοιχα, για την αγορά και βελτίωση επισκευή κατοικίας. Η εξόφληση των δανείων θα γινόταν σε 300 μηνιαίες τοκοχρεολυτικές δόσεις και το επιτόκιο συμφωνήθηκε σταθερό για τον πρώτο χρόνο, σε ποσοστό 3,72 % και για το επόμενο διάστημα κυμαινόμενο, ίσο πάντοτε με το εκάστοτε βασικό επιτόκιο για πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Το ποσό του ως άνω δανείου εκταμιεύτηκε από τους πιο πάνω ενάγοντες σταδιακά και ειδικότερα την 14.7.2005 αυτοί έλαβαν 85.400 Ε, την 13.12.2005 25.000 Ε και την 24.8.2006 24.600 Ε. Την ίδια ημέρα που έλαβαν την 1η δόση, ήτοι την 14.7.2005, οι ενάγοντες κατέβαλαν στην εναγομένη, κατόπιν αξιώσής της, για "έξοδα ελέγχου τίτλων και εκτιμήσεως" το ποσό των 500 Ε. 3) Η 4η και ο 5ος εκ των εναγόντων, δυνάμει δύο συμβάσεων στεγαστικού δανείου, που καταρτίστηκαν την 5.2.2003 στη Λ. μεταξύ αυτών και της εναγομένης και φέ-

ρουν τούς αριθμούς ..., έλαβαν από την τελευταία δυο δάνεια ύψους 60.500 και 15.000 Ε αντίστοιχα, για την ανέγερση - αποπεράτωση κατοικίας. Η εξόφληση του 1ου δανείου θα γινόταν σε 15 έτη ή 180 μηνιαίες τοκοχρεολυτικές δόσεις και του 2ου δανείου σε 20 έτη ή 240 μηνιαίες τοκοχρεολυτικές δόσεις, το δε επιτόκιο συμφωνήθηκε κυμαινόμενο για το 1ο δάνειο και για το 2ο δάνειο σταθερό για τον πρώτο χρόνο, σε ποσοστό 3,72 % και για το επόμενο διάστημα κυμαινόμενο. Το ποσό του ως άνω δανείου εκταμιεύτηκε από τους πιο πάνω ενάγοντες σταδιακά και ειδικότερα την 13.2.2003 αυτοί έλαβαν 20.000 (15.000 + 5.000) Ε, την 17.4.2003 25.500 Ε, την 4.7.2003 20.000 Ε και την 4.12.2003 10.000 Ε. Πριν την εκταμίευση του δανείου και ειδικότερα την 9.12.2002 οι ενάγοντες κατέβαλαν στην εναγομένη, κατόπιν αξίωσής της, για “εξέταση αιτήματος στεγαστικού δανείου” το ποσό των 40 Ε. Επίσης την 8.1.2003 και την 5.2.2003 οι ενάγοντες κατέβαλαν στην εναγομένη τα ποσά των 322,82 και 380 Ε αντίστοιχα για “δικαιώματα εξέτασης αιτήματος και δικαιώματα ελέγχου τίτλων” όσον αφορά το 1ο ποσό και για “δικαιώματα ελέγχου τίτλων και εκτίμησης” όσον αφορά το 2ο ποσό, ήτοι συνολικά προκατέβαλαν το ποσό των 742,82 Ε. 4) Ο 6ος και η 7η των εναγόντων, δυνάμει σύμβασης στεγαστικού δανείου, που καταρτίστηκε την 23.11.2001 στη Λ. μεταξύ αυτών και της εναγομένης και φέρει τον αριθμό ..., έλαβαν από την τελευταία τοκοχρεολυτικό δάνειο για την αγορά κατοικίας, ποσού 60.161,41 Ε. Η εξόφληση του δανείου θα γινόταν σε 15 έτη ή 180 μηνιαίες τοκοχρεολυτικές δόσεις και

το επιτόκιο συμφωνήθηκε κυμαινόμενο. Το ποσό του ως άνω δανείου εκταμιεύτηκε από τους ενάγοντες την 7.12.2001, την ίδια δε ημέρα οι τελευταίοι κατέβαλαν στην εναγομένη, κατόπιν αξίωσής της, για “προμήθειες εξέτασης αιτήματος χορήγησης δανείου, εκτίμησης και ελέγχου τίτλων” το ποσό των 243.420 δρχ ή 714,37 Ε. 5) Ο 8ος ενάγων, δυνάμει σύμβασης στεγαστικού δανείου που καταρτίστηκε την 3.2.2003 στη Λ. μεταξύ αυτού και της εναγομένης και φέρει τον αριθμό ..., έλαβε από την τελευταία τοκοχρεολυτικό δάνειο για την ανέγερση και αποπεράτωση κατοικίας, ποσού 54.900 Ε. Η εξόφληση του δανείου θα γινόταν σε 15 έτη ή 180 μηνιαίες τοκοχρεολυτικές δόσεις και το επιτόκιο συμφωνήθηκε κυμαινόμενο. Το ποσό του ως άνω δανείου εκταμιεύτηκε από τον 8ο ενάγοντα σταδιακά και ειδικότερα την 13.2.2003 έλαβε 20.000 Ε, την 14.4.2003 20.000 Ε και την 17.7.2003 10.900 Ε. Πριν την εκταμίευση του δανείου και ειδικότερα την 21.1.2003 ο ενάγων κατέβαλε στην εναγομένη, κατόπιν αξίωσής της, για “δικαιώματα ελέγχου τίτλων και εκτιμήσεως” το ποσό των 579 Ε. 6) Ο 9ος και η 10η των εναγόντων, δυνάμει της με αριθμό ... σύμβασης στεγαστικού δανείου, που καταρτίστηκε την 26.4.2000 στη Λ. μεταξύ αυτών και της εναγομένης, έλαβαν από την τελευταία τοκοχρεολυτικό δάνειο για την αγορά κατοικίας, ποσού 9.500.000 δρχ. Η εξόφληση του δανείου θα γινόταν σε 15 έτη ή 180 μηνιαίες τοκοχρεολυτικές δόσεις και το επιτόκιο συμφωνήθηκε σταθερό για τους πρώτους 12 μήνες, σε ποσοστό 9,75 % και μεταβλητό για τις υπόλοιπες δόσεις, ίσο πάντοτε με το εκάστοτε τρέχον επιτό-

κιο χορηγήσεων. Το ποσό του ως άνω δανείου εκταμιεύτηκε από τους ενάγοντες την 1.6.2000, την ίδια δε ημέρα οι τελευταίοι κατέβαλαν στην εναγομένη, κατόπιν αξίωσής της, για “δικαιώματα ελέγχου τίτλων και εκτίμησης” το ποσό των 103.000 δρχ ή 302,27 Ε. 7) Ο 11ος και η 12η των εναγόντων, δυνάμει δύο συμβάσεων στεγαστικού δανείου και ειδικότερα των με αριθμό ..., που καταρτίστηκαν την 17.11.2000 και 15.3.2001 στη Λ. μεταξύ αυτών και της εναγομένης, έλαβαν από την τελευταία τοκοχρεολυτικά δάνεια για την ανέγερση - αποπεράτωση κατοικίας, ποσού 40.000.000 δρχ. το πρώτο και 117.388,11 Ε το δεύτερο. Η εξόφληση των δανείων θα γινόταν σε 15 έτη ή 180 μηνιαίες τοκοχρεολυτικές δόσεις και το επιτόκιο συμφωνήθηκε για το 1ο δάνειο σταθερό για τους πρώτους 12 μήνες, σε ποσοστό 8,65 % και κυμαινόμενο για τις υπόλοιπες δόσεις και για το 2ο δάνειο σταθερό για τους πρώτους 12 μήνες, σε ποσοστό 6,37 % και κυμαινόμενο για τις υπόλοιπες δόσεις. Το ποσό του ως άνω δανείου εκταμιεύτηκε από τους ενάγοντες την 27.3.2001, οι τελευταίοι δε κατέβαλαν στην εναγομένη την 26.9.2000, κατόπιν αξίωσής της, για “έξοδα συγκέντρωσης δικαιολογητικών χορήγησης στεγαστικού δανείου” το ποσό των 309.000 δρχ ή 906,82 Ε και την 9.4.2001 ως “προμήθειες για εξασφάλιση της Τράπεζας με ακίνητο διαφορετικό από το δανειοδοτούμενο” το ποσό των 50.000 δρχ ή 146,82 Ε. Επίσης, την 26.8.2004 οι ενάγοντες πέτυχαν την τροποποίηση της με αριθμό ... δανειακής σύμβασης και κατέβαλαν ως “προμήθεια για λοιπές εργασίες - υπηρεσίες” στην εναγομένη το πο-

σό των 210 Ε και την 8.2.2006 προέβησαν και πάλι στην τροποποίηση της σύμβασης που είχε ήδη τροποποιηθεί και κατέβαλαν και πάλι στην εναγομένη ως “δαπάνη τροποποίησης όρων δανειακής σύμβασης” το ποσό των 250 Ε, ήτοι συνολικά κατέβαλαν το ποσό των 1.513,58 Ε. 8) Ο 13ος και η 14η εκ των εναγόντων, δυνάμει της με αριθμό ... σύμβασης στεγαστικού δανείου, που καταρτίστηκε την 18.9.2002 στη Λ. μεταξύ αυτών και της εναγομένης, έλαβαν από την τελευταία τοκοχρεολυτικό δάνειο για την αγορά κατοικίας, ποσού 60.500 Ε. Η εξόφληση του δανείου θα γινόταν σε 15 έτη ή 180 μηνιαίες τοκοχρεολυτικές δόσεις και το επιτόκιο συμφωνήθηκε σε ποσοστό 5,72 % κυμαινόμενο, ίσο πάντοτε με το εκάστοτε βασικό επιτόκιο χορηγήσεων της εναγομένης. Το ποσό του ως άνω δανείου εκταμιεύτηκε από τους ενάγοντες την 3.10.2002, την ίδια δε ημέρα οι τελευταίοι κατέβαλαν στην εναγομένη, κατόπιν αξίωσής της, για “δικαιώματα εξέτασης αιτήματος” το ποσό των 317,43 Ε. 9) Ο 15ος και η 16η εκ των εναγόντων, δυνάμει δύο συμβάσεων στεγαστικού δανείου που καταρτίστηκαν την 5.4.2001 στη Λ. μεταξύ αυτών και της εναγομένης και φέρουν τους αριθμούς ..., έλαβαν από την τελευταία δύο δάνεια ύψους 17.000.000 και 8.000.000 δρχ αντίστοιχα, για την ανέγερση κατοικίας. Η εξόφληση των δανείων θα γινόταν σε 180 μηνιαίες τοκοχρεολυτικές δόσεις και το επιτόκιο συμφωνήθηκε σε ποσοστό 6,3 % κυμαινόμενο, ίσο πάντοτε με το εκάστοτε βασικό επιτόκιο χορηγήσεων της εναγομένης. Το ποσό του ως άνω δανείου εκταμιεύτηκε από τους πιο πάνω ενάγοντες σταδιακά και ειδικότερα την 20.4.2001 έ-

λαβαν 15.000.000 δρχ, την 30.8.2001 6.000.000 δρχ και την 29.11.2001 4.000.000 δρχ. Την 9.3.2001 οι ενάγοντες κατέβαλαν στην εναγομένη, κατόπιν αξίωσής της, για “προμήθειες ελέγχου τίτλων και εκτιμήσεως ακινήτου” το ποσό των 230.000 δρχ ή 674,98 Ε. Επίσης, την 18.12.2008 οι ενάγοντες κατέβαλαν στην εναγομένη το ποσό των 100 Ε, τα οποία η τελευταία αξίωσε, προκειμένου να τους χορηγήσει αντίγραφα λογαριασμών των δανείων τους. 10) Ο 17ος ενάγων, δυνάμει σύμβασης στεγαστικού δανείου, που καταρτίστηκε την 2.7.2002 στη Λ. μεταξύ αυτού και της εναγομένης και φέρει τον αριθμό ..., έλαβε από την τελευταία τοκοχρεολυτικό δάνειο για την ανέγερση κατοικίας, ποσού 58.694,06 Ε. Η εξόφληση του δανείου θα γινόταν σε 15 έτη ή 180 μηνιαίες τοκοχρεολυτικές δόσεις και το επιτόκιο συμφωνήθηκε σε ποσοστό 5,72% κυμαινόμενο, ίσο πάντοτε με το εκάστοτε βασικό επιτόκιο χορηγήσεων της εναγομένης. Το ποσό του ως άνω δανείου εκταμιεύτηκε από τον ενάγοντα σταδιακά και ειδικότερα την 10.7.2002 έλαβε 29,347 Ε, την 18.9.2002 15.000 Ε και την 12.3.2003 3.378,06 Ε. Πριν την εκταμίευση του δανείου και ειδικότερα την 6.6.2002 ο ενάγων κατέβαλε στην εναγομένη, κατόπιν αξίωσής της, για “αίτηση χορήγησης στεγαστικού δανείου - δικαιώματα ελέγχου τίτλων και εκτιμήσεως” το ποσό των 616,94 Ε και 11) Ο 18ος ενάγων, δυνάμει σύμβασης στεγαστικού δανείου, που καταρτίστηκε την 2.7.2002 στη Λ. μεταξύ αυτού και της εναγομένης και φέρει τον αριθμό ..., έλαβε από την τελευταία τοκοχρεολυτικό δάνειο για την ανέγερση κατοικίας, ποσού 50.000 Ε. Η ε-

ξόφληση του δανείου θα γινόταν σε 15 έτη ή 180 μηνιαίες τοκοχρεολυτικές δόσεις και το επιτόκιο συμφωνήθηκε σε ποσοστό 5,72 % κυμαινόμενο, ίσο πάντοτε με το εκάστοτε βασικό επιτόκιο χορηγήσεων της εναγομένης. Το ποσό του ως άνω δανείου εκταμιεύτηκε από τον ενάγοντα σταδιακά και ειδικότερα την 16.9.2002 έλαβε 15.200 Ε και την 14.11.2002 5.453 Ε. Πριν την εκταμίευση του δανείου και ειδικότερα την 6.6.2002 ο ενάγων κατέβαλε στην εναγομένη, κατόπιν αξίωσής της, για “αίτηση χορήγησης στεγαστικού δανείου - δικαιώματα ελέγχου τίτλων και εκτιμήσεως” το ποσό των 530 Ε.

Κατά τη σύναψη όλων των προαναφερομένων δανείων η εναγομένη είχε επιβάλλει στους ενάγοντες, πέρα από το επιτόκιο με το οποίο επιβαρύνονται τα δάνεια, το οποίο πρέπει να σημειωθεί ότι καθόριζε η ίδια, και μία εφάπαξ επιβάρυνση, που ανέρχεται σε διάφορα ποσά, την οποία η εναγομένη ονομάζει “έξοδα ελέγχου τίτλων και εκτιμήσεως” ή “δαπάνη συνολογησης δανείου” ή “δικαιώματα εξέτασης αιτήματος και ελέγχου τίτλων” ή “προμήθεια εξέτασης αιτήματος χορήγησης δανείου, εκτίμησης και ελέγχου τίτλων” ή “προμήθεια για την εξασφάλιση της τράπεζας με ακίνητο διαφορετικό από το δανειοδοτούμενο” ή “προμήθεια για λοιπές εργασίες - υπηρεσίες” ή με άλλες παρεμφερείς εκφράσεις, όπως ειδικότερα αναφέρεται πιο πάνω, και συγκεκριμένα: 103.000 δρχ ή 302,27 Ε, 500 Ε, 742,82 Ε, 243.420 δρχ ή 714,37 Ε, 579 Ε, 103.000 δρχ ή 302,27 Ε, 1.513,58 Ε, 317,43 Ε, 230.000 δρχ ή 674,98 Ε, 616,94 Ε και 530 Ε αντίστοιχα. Η πιο πά-

νω επιβάρυνση συνιστά προμήθεια της εναγομένης για τη χορήγηση των στεγαστικών δανείων, αφού φέρει όλα τα χαρακτηριστικά της προμήθειας. Δηλαδή έχει προκαθοριστεί το ύψος της από την εναγομένη, προκαταβάλλεται εφάπαξ από τους δανειολήπτες κατά τη σύναψη των δανειακών συμβάσεων και μάλιστα συνήθως πριν από τη χορήγηση σ' αυτούς του ποσού του δανείου ή ταυτόχρονα με τη χορήγησή του και είναι ανεξάρτητη από το επιτόκιο και τα άλλα έξοδα που επιβάλλονται στους τελευταίους για τη χορήγηση του δανείου. Πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το αρθ. 1 της ΠΔ/ΤΕ 1969/1991 και την απόφαση ΕΝΠΘ/ΤΕ 524/1993, απαγορεύεται η είσπραξη προμήθειας στα δάνεια των οποίων το επιτόκιο ορίζεται ελεύθερα από τα πιστωτικά ιδρύματα. Επομένως, η εν λόγω επιβάρυνση είναι παράνομη, αφού αντίκειται στη διάταξη αυτή και οι σχετικές συμφωνίες είναι άκυρες, κατά το αρθ. 174 ΑΚ. Επιπρόσθετα, η πρόβλεψη για την επιβάρυνση αυτή, η οποία δεν περιλαμβάνεται στους έντυπους όρους συναλλαγών, αλλά ανακοινώνεται στους δανειοδοτούμενους προφορικά, συνιστά γενικό όρο συναλλαγών, καθώς η σχετική πρόβλεψη έχει γίνει εκ των προτέρων, δεν αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης και ισχύει για απροσδιόριστο αριθμό καταναλωτών που συνάπτουν συμβάσεις στεγαστικών δανείων. Ελέγχεται έτσι για την εγκυρότητά της με βάση τις διατάξεις του αρθ. 2 ν. 2251/1994. Συνεπώς, με βάση αυτές τις διατάξεις, ο πιο πάνω όρος είναι καταχρηστικός, γιατί παραβιάζει την αρχή της διαφάνειας και διαταράσσει την ισορροπία των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων

των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή, δεδομένου ότι προκαλείται σύγχυση στον τελευταίο για το τι καλύπτει ο τόκος και τι η προμήθεια και δημιουργείται αδιαφάνεια, μη συγκρισιμότητα με αντίστοιχες παροχές άλλων Τραπεζών και μη ομαλή λειτουργία του ανταγωνισμού σε βάρος των καταναλωτών.

Περαιτέρω, ο ισχυρισμός της εναγομένης ότι η παραπάνω εφάπαξ επιβαλλόμενη στους ενάγοντες επιβάρυνση δεν συνίσταται σε προμήθεια για τη χορήγηση των δανείων, αλλά σε διαχειριστικά έξοδα αυτών, πρέπει να απορριφθεί σαν αβάσιμος, γιατί δεν προκύπτει συγκεκριμένα ποια είναι αυτά τα διαχειριστικά έξοδα και τι ποσό αντιστοιχεί σε καθένα από αυτά. Ο μάρτυρας της εναγομένης δεν προσδιόρισε τις ακριβείς υπηρεσίες που καλύπτουν τα εν λόγω έξοδα, ούτε το ύψος κάθε μίας εξ αυτών. Κατ' ακολουθία, με την παράνομη και υπαίτια είσπραξη από τους ενάγοντες των προαναφερομένων ποσών, κατά τη χορήγηση των σχετικών δανείων, η εναγομένη τους ζημίωσε κατά τα ποσά αυτά αντίστοιχα. Πλην όμως, η αξίωση από αδικοπραξία του 1ου, της 4ης και του 5ου, του 6ου και της 7ης, του 8ου, του 9ου και της 10ης, του 11ου και της 12ης, του 13ου και της 14ης, του 15ου και της 16ης, του 17ου και του 18ου των εναγόντων υπέπεσε στην πενταετή παραγραφή του αρθ. 937 ΑΚ, γενομένης δεκτικής της σχετικής ένστασης της εναγομένης, περί παραγραφής της αξίωσης των προαναφερομένων εναγόντων. Συνεπώς, για αυτούς πρέπει να απορριφθεί η αγωγή ως προς την κύρια βάση της αδικοπραξίας, λόγω παραγραφής, γίνει όμως δεκτή η επικουρική βάση της αγωγής περί αδι-

καιολόγητου πλουτισμού, σύμφωνα και με προηγούμενη σκέψη της απόφασης αυτής, αφού στην περίπτωση που η αξίωση από αδικοπραξία έχει παραγραφεί, ο δικαιούχος αυτής δικαιούται να αξιώσει από τον υπόχρεο τον πλουτισμό που αυτός προσπορίστηκε. Οι σχετικές ενστάσεις της εναγομένης περί γνώσεως των εναγόντων ότι δεν όφειλαν τα καταβληθέντα ποσά (αρθ. 905 ΑΚ) και όμως τα κατέβαλαν καθώς και ότι δεν σώζεται ο πλουτισμός της (αρθ. 909 ΑΚ), πρέπει να απορριφθούν ως ουσιαστικά αβάσιμες, αφού αυτή (εναγομένη), που φέρει το βάρος αποδείξεως, δεν προσκόμισε επαρκή στοιχεία για να τις αποδείξει. Κατ' ακολουθία, πρέπει να γίνει κατά ένα μέρος δεκτή η κρινόμενη αγωγή ως και κατ' ουσία βάσιμη...

111/2010 (Ασφ. Μέτρα)

Πρόεδρος: Μπέλλα Καραμήχου

Δικηγόροι: Νικ. Μαλάκος - Χρ. Δεμερούκας, Βασ. Μάλαμας

Ακυρότητα της συμφωνίας για λήψη αμοιβής κατώτερης των ελαχίστων ορίων του Κώδικα Δικηγόρων, ανεξαρτήτως του χρόνου και της μορφής σύναψής της, ενώ επί έλλειψης συμφωνίας ισχύουν τα ελάχιστα όρια.

Η αξίωση του δικηγόρου για αμοιβή υφίσταται για την όλη αμοιβή συνολικά, δηλαδή για το σύνολο των μερικότερων ενεργειών στη δίκη και γεννιέται από το χρονικό σημείο που ενήργησε την τελευταία διαδικαστική πράξη στη δίκη, ανεξαρτήτως των δικαστηρίων και των βαθμών δικαιοδοσίας εκ των οποίων διήλθε η διαφορά, ή αφότου έπαυσε η εντολή,

και όχι από το τέλος του έτους κατά το οποίο πραγματοποιήθηκε κάθε επιμέρους διαδικαστική πράξη.

Χωριστή αμοιβή δικηγόρου για σύνταξη και υπογραφή επιταγής προς εκτέλεση, η οποία επιβαρύνει όχι τον εντολέα αλλά τον οφειλέτη αυτού, περιλαμβάνεται στα έξοδα εκτέλεσης και δεν μπορεί να συμψηφιστεί με την αμοιβή που δικαιούται ο δικηγόρος εκ του χειρισμού της υπόθεσης.

Επί πλειόνων δικηγόρων ο εντολέας βαρύνεται με την αμοιβή όλων.

Μη καταχρηστική η επιδίωξη είσπραξης της ελάχιστης δικηγορικής αμοιβής, ακόμα και αν κινδυνεύει η οικονομική κατάσταση του οφειλέτη, έστω κι αν δημιουργήθηκε η πεποίθηση ότι ο δικαιούχος δεν θα την αναζητήσει, διότι αυτό συνιστά ανεπίτρεπτη σιωπηρή παραίτηση από την ελάχιστη δικηγορική αμοιβή.

{...} Από την εκτίμηση των ενόρκων καταθέσεων των μαρτύρων που εξετάστηκαν στο ακροατήριο και των εγγράφων που οι διάδικοι προσκομίζουν δεν πιθανολογείται ότι θα ευδοκιμήσει η ανακοπή κατά της παραπάνω διαταγής πληρωμής, δυνάμει της οποίας η ανακόπτουσα υποχρεώθηκε να καταβάλει στον καθ' ου 7.504 Ε, πλέον τόκων και δικαστικών εξόδων.

Συγκεκριμένα, κατά το αρθ. 92 § 1 του Κώδικα περί Δικηγόρων (ν.δ. 3026/1954) “τα της αμοιβής του δικηγόρου κανονίζονται κατά συμφωνία μετά του εντολέως αυτού εν ουδεμία όμως περιπτώσει επιτρέπεται η αμοιβή να υπολείπεται των εν άρθρω 98 και επόμενα ελαχίστων ορίων”. Σύμφωνα δε με το εδ. β' της τελευταίας

αυτής διατάξεως “πάσα συμφωνία περί λήψεως μικροτέρας αμοιβής είναι άκυρος ανεξαρτήτως χρόνου συνάψεώς της”. Από τις διατάξεις αυτές, οι οποίες αποσκοπούν όχι μόνο στην προστασία του ιδιωτικού συμφέροντος του δικηγόρου ως εργαζομένου, αλλά και στην κατοχύρωση του κύρους του δικηγορικού λειτουργήματος ως θεράποντος του δημοσίου συμφέροντος, συνάγεται ότι η μεταξύ εντολέα και δικηγόρου συμφωνία για τη λήψη αμοιβής κατώτερης των ελαχίστων ορίων των καθορισμένων στα αρθ. 98 επ. του Κ. Δικηγόρων, ανεξαρτήτως του χρόνου συνάψεώς της (πριν ή μετά την εκτέλεση της συμφωνημένης εργασίας) και της μορφής υπό την οποία συνάπτεται (αφέσεως χρέους του αρθ. 454 ΑΚ ή άλλης συμφωνίας) είναι άκυρη και θεωρείται ως μη γενόμενη κατά τα αρθ. 174, 180 ΑΚ, ενώ σε περίπτωση έλλειψης συμφωνίας περί αμοιβής ισχύουν τα άνω ελάχιστα όρια (ΑΠ 229/06 ΝοΒ 54. 893, ΑΠ 415/04 ΝοΒ 53. 674, ΑΠ 381/01 Δνη 43. 117).

Περαιτέρω, από το συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 98 § 1, 100 § 1 και 107 § 1 του ίδιου Κώδικα προκύπτει ότι το ελάχιστο όριο της αμοιβής του δικηγόρου του ενάγοντος για σύνταξη αγωγής ορίζεται σε 2% επί της αξίας του αντικειμένου της, για κατάθεση προτάσεων στο Πρωτοδικείο σε επιπλέον 1%, για κατάθεση προτάσεων στο εφετείο σε επιπλέον 2% (ΑΠ 1879/05 Δνη 2006. 785) και για έκδοση δ/γής πληρωμής - έστω κι αν δεν έχει βάση πιστωτικούς τίτλους - σε 1 % της αξίας του αντικειμένου της (ΑΠ 1879/05 Δνη 47. 785). Τα ανωτέρω ισχύουν και για τις δίκες στα διοικητικά δικαστήρια (Εφθεσ 1563/07 Αρμ 2008. 342).

Περαιτέρω, κατ’ αρθ. 161 Κώδικα Δικηγόρων, για τη σύνταξη ιδιωτικών εγγράφων ή σχεδίων δημοσίων εγγράφων για κάθε είδους δικαιοπραξίες, το ελάχιστο όριο της αμοιβής του δικηγόρου κάθε μέρους ορίζεται βάσει της αξίας του αντικειμένου της σε ποσοστό 1% για ποσό έως 44.020 Ε και 0,5% για το επιπλέον (ΑΠ 1031/08 ΝοΒ 56. 2165). Ως αντικείμενο της αγωγής νοείται το ποσό αυτής που ζητείται ως κεφάλαιο, επαυξημένο με τους αξιούμενους τόκους μέχρι την επιδίκαση της δικηγορικής αμοιβής, διότι τότε διαμορφώνεται κατά την ΚΠολΔ 224 το αντικείμενό της (ΑΠ 1225/01 Δνη 43. 117, ΑΠ 742/00 ΝοΒ 49. 1290).

Ο καθ’ ου η παρούσα είναι δικηγόρος Λάρισας και από του έτους 2001 χειρίστηκε διάφορες υποθέσεις επτά Αωνύμων Εταιριών ανακύκλωσης (Τ., Α. κλπ) του ομίλου εταιριών - συμφερόντων Κ. Κ., ο οποίος είναι μέτοχος αυτών, μεταξύ δε των εταιριών αυτών συγκαταλέγεται και η αιτούσα. Στην προκειμένη περίπτωση, ο άνω Δικηγόρος συνέταξε και κατέθεσε ενώπιον του ΜονΠρΤρικάλων για λογαριασμό της αιτούσας, κατόπιν εντολής του τότε εκπροσώπου της Κ. Κ. που του εδόθη στο τέλος Δεκεμβρίου 2001, την υπ’ αριθ. καταθ. 1052/31.12.01 αγωγή καταβολής αμοιβής της από σύμβαση καθαρισμού του Δήμου Ε. Νομού Τ., κατά του οποίου ο καθ’ ου Δικηγόρος παρέστη και κατέθεσε προτάσεις στη δικάσιμο της 4.12.02 για αιτούμενο ποσό 42.168,01 Ε νομμότοκα από 31.7.00, η οποία απερρίφθη λόγω ελλείψεως δικαιοδοσίας των πολιτικών δικαστηρίων με την υπ’ αριθ. 105/03 απόφαση του ΜονΠρΤρικάλων, αλλά έγινε πλήρως δεκτή με την υπ’ αριθ.

141/05 απόφαση του Εφετείου Λάρισας, κατόπιν ασκήσεως της από 12.6.03 εφέσεως που συνέταξε, κατέθεσε και εκδικάστηκε με παράστασή του και κατάθεση προτάσεων που συνέταξε και κατέθεσε την 25.11.04 στο Εφετείο Λάρισας. Παράλληλα, για την ίδια αιτία, ενόψει της κумαινόμενης νομολογίας περί της δικαιοδοσίας των πολιτικών ή διοικητικών δικαστηρίων επί διοικητικών συμβάσεων, και μετά την απόρριψη από το ΜονΠρΤρικάλων της άνω αγωγής, ο άνω δικηγόρος συνέταξε και κατέθεσε βάσει της ίδιας εντολής ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Λάρισας την από 19.6.03 αγωγή - προσφυγή (υπ' αριθ. καταθ. 30/03), αιτούμενος το ίδιο ποσό, η οποία συζητήθηκε την 18.10.05 και απερρίφθη τύποις με την υπ' αριθ. 567/05 απόφαση αυτού, διότι η αιτούσα είχε ήδη δικαιωθεί κατά τα ανωτέρω στα πολιτικά δικαστήρια. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, η ελάχιστη αμοιβή του για τις άνω δίκες ανέρχεται σε 42.168,01 Ε κεφάλαιο (απαίτηση αιτούσας) + 43.205,17 Ε (κεφαλαιοποιημένοι τόκοι από 31.7.00 έως 12.11.09 - ημερομηνία έκδοσης ανακοπτόμενης διαταγής) = 85.373,18 Χ 7 % (ήτοι 2% για την αστική αγωγή + 1% προτάσεις + 2% προτάσεις επί εφέσεως στο ΕφΛάρισας + 2% διοικητική αγωγή) = 5.976,12 Ε πλέον 80 Ε εκ της εκδόσεως του υπ' αριθ. 68/05 απογράφου της άνω απόφασης του Εφετείου (υπ' αριθ. 1146/7.12.07 απόφαση Υπ. Δικαιοσύνης), 20 μετ. δρχ. για την παραγγελία επίδοσης αντιγράφου της άνω απόφασης προς γνώσιν και για τις νόμιμες συνέπειες και αντιγράφου εξ απογράφου της μετ' επιταγής προς πληρωμή κατ' αρθ. 134 παρ. 2 Κ.Δικ. (υπ' αριθ.

.../22.4.05 και .../28.6.05 εκθέσεις επιδόσεως δικ. επιμελητού Β. Ν.), 20 μετ. δρχ. εκ της συντάξεως της από 2.11.04 κλήσεως προς εξέταση μαρτύρων στο Εφετείο Λάρισας κατ' αρθ. 134 παρ. 1 Κ.Δικ. (υπ' αριθ. .../8.11.04 έκθεση επιδόσεως δικ. επιμελητού Ι. Α.), 30 μετ. δρχ. για σύνταξη του από 15.10.01 εξωδίκου (αρθ. 162 Κ.Δικ.), 150 μετ. δρχ. κατ' αρθ. 127 παρ. 4 Κ.Δικ. για εντολή έκδοσης 6 επαναληπτικών περιλήψεων κατασχετηρίων εκθέσεων (υπ' αριθ. .../1.9.06 Στ' Επαναληπτική Περίληψη κατασχετηρίας έκθεσης δικ. επιμελητού Β.Ν.) και 300 μετ. δρχ. κατ' αρθ. 165 Κ.Δικ. για κατάθεση αγωγής στα Τρίκαλα, παράσταση την 17.4.02 που η συζήτηση ανεβλήθη και την 4.12.02 που συζητήθηκε (ΑΠ 1747/84 ΝοΒ 33. 1133) και εν συνόλω 520 μετ. δρχ. Χ 140 = 72.800 δρχ. (213,65 Ε) και συνολικά 5.976,12 + 80 + 213,65 = 6.269,77 Ε, όσα και του επιδικάσθηκαν με την προσβαλλόμενη Διαταγή Πληρωμής για την άνω αιτία.

Η αιτούσα υπέβαλε την ένσταση παραγραφής της άνω απαιτήσεως του καθ' ου για το ποσό των 4.404,24 Ε. Πλην όμως η πενταετής κατ' αρθ. 250 παρ. 11 και 253 ΑΚ αξίωση του δικηγόρου για την αμοιβή και τις δαπάνες του, υφίσταται για την όλη αμοιβή, δηλαδή για το σύνολο των μερικότερων ενεργειών του στη δίκη αυτή, και γεννιέται από το χρονικό σημείο που ενήργησε την τελευταία διαδικαστική πράξη στη δίκη, λαμβανομένης στο σύνολό της, ανεξαρτήτως των δικαστηρίων και των βαθμών δικαιοδοσίας από τους οποίους διήλθε η διαφορά, ή από τότε που έπαυσε η εντολή, και όχι από του τέλους του έτους κατά το οποίο πραγματοποιή-

θηκε κάθε μία επιμέρους διαδικαστική πράξη. Η σκοπιμότητα της άνω διάταξης είναι προφανής, διότι με αυτή κατοχυρώνονται οι δικηγορικές απαιτήσεις, οι οποίες στην αντίθετη περίπτωση θα κινδύνευαν να παραγραφούν σε περιπτώσεις μακροχρόνιων δικών, λόγω ευλόγων ηθικών ενδοιασμών των δικηγόρων να εγείρουν αγωγές κατά πελατών τους ενώ συνεχίζεται η σχέση εντολής και ο χειρισμός των υποθέσεων από αυτούς (ΑΠ 407/08 ΝοΒ 2008. 2439, ΑΠ 8/08 ΝοΒ 2008. 1281, ΕφΚρ 194/07 Δνη 2008. 250, ΕφΠειρ 180/06 ΠειρΝ 2006. 447). Κατά συνέπεια, εφόσον η τελευταία εκδοθείσα δικαστική απόφαση στην αντιδικία της αιτούσας με το Δήμο Ε. ήταν, όσον αφορά τα Δικαστήρια της Λάρισας, η υπ' αριθ. 141/05 του Εφ. Λάρισας, που δημοσιεύθηκε την 23.2.05 και, όσον αφορά τα Δικαστήρια των Τρικάλων, η υπ' αριθ. 1714/06 (Ασφ.Μ.) του ΜονΠρΤρικάλων, που δημοσιεύθηκε την 28.7.06 κι απέρριψε αίτηση αναστολής κατά της εκτέλεσης του Δήμου Ε., η παραγραφή της απαίτησης του καθου για όλες τις προηγούμενες ενέργειές του ξεκίνησε την 1.1.07, και έτσι η ένσταση της αιτούσας τυγχάνει απορριπτέα.

Περαιτέρω, η αιτούσα υπέβαλε την ένσταση εξοφλήσεως της άνω απαιτήσεως του καθ' ου: Α) δια καταβολών προς αυτόν συνολικού ύψους 4.920 Ε (ήτοι 300 Ε την 26.2.02, 720 Ε την 29.11.02, 400 Ε την 4.6.03, 600 Ε την 22.10.04, 400 Ε την 6.12.04, 2.300 Ε την 22.6.05 και 200 Ε την 15.11.05), Β) δια παρακράτησης ποσού 2.750 Ε το 2006 και Γ) δια μερικών καταβολών συνολικού ποσού 2.050 Ε, πλην όμως η αιτούσα δεν απέδειξε ότι

οι άνω υπό στοιχ. Α' καταβολές αφορούσαν τη συγκεκριμένη αμοιβή του καθ' ου, για την οποία εκδόθηκε η ανακοπτόμενη διαταγή, διότι στις μερικότερες αποδείξεις τραπεζών καταβολής του ποσού των 4.920 Ε που προσεκόμισε (πλην δύο, για τις οποίες η αιτούσα εξέδωσε τις υπ' αριθ. .../26.2.02 και .../6.12.04 αποδείξεις της ποσών 300 και 400 Ε αντιστοίχως, οι οποίες αποσαφηνίστηκε ότι αφορούσαν το χειρισμό της συγκεκριμένης υπόθεσης, χωρίς όμως να αναφέρεται σ' αυτές ότι καταλογίζονται στην αμοιβή του καθ' ου), δεν αναφέρεται η αιτία καταβολής, και δεδομένου του γεγονότος ότι ο άνω δικηγόρος χειριζέτο και άλλες υποθέσεις της αιτούσας, δεν διευκρινίστηκε αν αυτές αφορούσαν τη συγκεκριμένη δίκη ή άλλες (ΑΠ 1098/09 ΝοΒ 2009. 2395, ΑΠ 1583/09 ΔΕΝ 66. 495), πολλώ μάλλον αφού ο μάρτυς της αιτούσας κατέθεσε ότι στον ίδιο λογαριασμό του καθ' ου κατετίθεντο χρήματα όλων των εταιριών του ομίλου συμφερόντων Κ..

Η αιτούσα προσθέτει (6η σελ. 4η σειρά ανακοπής) στις επικαλούμενες καταβολές, εις εξόφλησιν της αμοιβής που επιδικάστηκε στον καθ' ου με την ανακοπτόμενη διαταγή, και ποσό 2.750 Ε (στοιχ. Β'), το οποίο ισχυρίζεται ότι παρέκράτησε από 15.000 Ε, που του απέστειλε ο δικ. επιμελητής Β. Ν. Από το άνω ποσό των 2.750 Ε, 1.900 Ε αντιστοιχούν στη σύνταξη και υπογραφή από τον καθ' ου της από 27.6.05 επιταγής προς εκτέλεση της υπ' αρ. 141/05 απόφασης του Εφ.Λαρίσης, το δε ποσό των 850 Ε στη δικαστική δαπάνη της άνω απόφασης.

Επειδή ο Δικηγόρος, εκτός των άλλων, δικαιούται χωριστή αμοιβή για τη σύ-

νταξη και υπογραφή επιταγής προς εκτέλεση κάτωθι αντιγράφου εξ απογράφου, το οποίο επιβαρύνει όχι τον εντολέα του δικηγόρου, αλλά τον οφειλέτη του, δηλαδή καταβάλλεται από τον τελευταίο και περιλαμβάνεται στα έξοδα εκτελέσεως, όπως αναφέρει στην από 16.6.09 Γνωμοδότησή του ο Δικηγορικός Σύλλογος Λάρισας (ΑΠ 450/06 Δνη 2008. 446, ΕφΠατρ 860/04 ΑχΝομ 2005. 682). Συνεπώς, ο Δήμος Ε., και όχι η αιτούσα, κατέβαλε στον καθ' ου τα δικαιώματά του εκ της εκδόσεως απογράφου και σύνταξης επιταγής κάτωθι αντιγράφου εξ απογράφου της υπ' αριθ. 141/05 αποφάσεως του Εφ.Λαρίσης, ήτοι 1.900 Ε, που αναφέρονται στην από 27.6.05 επιταγή του προς εκτέλεση, ποσό τελείως ανεξάρτητο από την αμοιβή του καθ' ου, το οποίο δεν είναι δυνατόν να συμψηφιστεί με τμήμα της αμοιβής που δικαιούται εκ του χειρισμού της άνω υποθέσεως, αφού του κατεβλήθη υπό του Δήμου Ε. εις εκτέλεσιν υποχρεώσεώς του κατά την εκτέλεση και όχι από την αιτούσα, η δε δικαστική δαπάνη των 850 Ε μετακυλήθηκε υπό της αιτούσης στα έξοδα εκτελέσεως και επιβάρυνε τελικά το Δήμο Ε., γεγονός που συνάγεται εμμέσως πλην σαφώς και από την ανακοπή της αιτούσας (4η σελ. 25η σειρά), σύμφωνα με την οποία "με την από 27.6.05 επιταγή προς εκτέλεση επιτασσόταν ο Δήμος να καταβάλει για κεφάλαιο, τόκους, δικαστική δαπάνη και έξοδα το συνολικό ποσό των 40.890,10 Ε, ο άνω Δήμος όμως τελικά δεν πλήρωσε το άνω ποσό, αλλά το ποσό των 73.008,5 Ε, όπως αναφέρει η υπ' αριθ. 1714/06 απόφαση του ΜονΠρΤρικάλων, σύμφωνα με την οποία ο άνω Δήμος κατέβαλε σταδια-

κά στην αιτούσα 64.850 Ε, αλλά παρά ταύτα η εκτέλεση συνεχίστηκε για ποσό 7.896,55 Ε και, κατόπιν αυτού, ο Δήμος κατέβαλε στην αιτούσα άλλα 8.158,80 Ε, όπως αποδεικνύεται από την από 4.10.06 εξοφλητική απόδειξή της, άρα κατέβαλε συνολικά τουλάχιστον $64.850 + 8.158,80 = 73.008,80$ Ε, επειδή η αιτούσα συμπεριέλαβε σ' αυτά οπωσδήποτε και την άνω δικαστική δαπάνη των 850 Ε, όπως βεβαιώνεται και από την επ' ακροατηρίω κατάθεση του μάρτυρος της αιτούσας, που ανέφερε ότι από τον άνω Δήμο εισέπραξαν 80.000 Ε. Για την αιτία αυτή μάλιστα, ο καθ' ου απέστειλε στον τότε εκπρόσωπο και νυν κυρίως μέτοχο της αιτούσας Κ. Κ. το από 20.1.06 φαξ, με το οποίο τον ενημέρωσε για το ύψος της νόμιμης αμοιβής του (2%) και για το άνω ποσό των 2.750 Ε που του κατεβλήθη υπό του Δήμου Ε., και ο άνω εκπρόσωπος της αιτούσης δεν αντέλεξε και συνεχίστηκε ομαλά η συνεργασία τους. Άρα, τυχόν ζημιωθείς από την άνω "παρακράτηση" ήτο ο Δήμος Ε., στον οποίον αυτή μετακυλήθηκε, και όχι η αιτούσα, που δεν νομιμοποιείται στην προβολή της σχετικής ενστάσεως, ούτε υπέστη ζημία, αφού η απαίτησή της έμεινε αλώβητη (ΑΠ 1586/09 Δνη 2009. 1365) και έτσι η ένσταση αυτή ως προς το ποσό των 2.750 Ε τυγχάνει απορριπτέα.

Η αιτούσα ισχυρίσθηκε τέλος στην ανακοπή της (5η σελ. τελευταία σειρά) ότι κατέβαλε στον καθ' ου για ενέργειές του, που αφορούσαν την εκτέλεση της υπ' αριθ. 141/05 απόφασης του Εφ.Λαρίσης (πλειστηριασμοί κατά του Δήμου Ε.) και το συνολικό ποσό των 2.050 Ε (ανωτέρω στοιχ. Γ'). Ο ισχυρισμός αυτός τυγχάνει αόριστος και συνεπώς απορριπτέος, αφού

δεν αναφέρει πότε έγινε αυτή η καταβολή και ποια ειδικότερα και μερικότερα ποσά αφορούσε, όπερ δεν μπορεί να διορθωθεί δια του Σημειώματός της (ΑΠ 916/02 Δνη 44. 1297). Στο ακροατήριο πάντως προσεκόμισε για την αιτία αυτή 5 αποδείξεις καταθέσεων σε λογαριασμό του καθ' ου, συνολικού ποσού 2.050 Ε και δη 400 Ε την 4.7.06, 400 Ε την 5.2.07, 350 Ε την 24.4.07, 500 Ε την 6.3.07 και 400 Ε την 8.2.07, ως αμοιβή για ενέργειες του καθ' ου, που αφορούσαν την εκτέλεση της υπ' αριθ. 141/05 απόφασης (πλειστηριασμοί κατά του Δήμου). Πλην όμως, ουδείς πλειστηριασμός κατά του Δήμου Ε. έγινε το 2007, αφού το τελευταίο πρόγραμμα πλειστηριασμού, που εξέδωσε ο δικ. επιμελητής της αιτούσας Β. Ν., ήταν η υπ' αριθ. .../1.9.06 Στ' Επαναληπτική Περίληψη Κατασχετήριας Έκθεσης Ακίνητης Περιουσίας, με την οποία ορίστηκε ο πλειστηριασμός για την 4.10.06, οπότε ματαιώθηκε κατόπιν καταβολής 8.158,80 Ε υπό του Δήμου Ε., εκδίδοντας η αιτούσα την ταυτόχρονη (από 4.10.06) εξοφλητική της απόδειξη στο Δήμο Ε., διότι ο Δήμος τότε εξόφλησε την οφειλή του, παρεκτός του ότι την απόδειξη κατάθεσης 500 Ε σε λογαριασμό του καθ' ου την 6.3.07 είχε επικαλεστεί και η πρώην Πρόεδρος της αιτούσας Α. Π. με τις από 26.11.09 προτάσεις της ως σχετικό 13, στην αίτηση αναστολής της, που απερρίφθη με την αριθ. 206/09 απόφαση του Ειρηνοδικείου Λαρίσας.

Ο καθ' ου πιθανολογήθηκε μάλιστα ότι, παρεκτός του ότι από την αρχή της συνεργασίας του απασχολήθηκε πάνω από 10 ώρες κάθε μήνα για τη μεθόδευση του χειρισμού των υποθέσεων της αιτούσας

και όλων των εταιριών του ομίλου Κ., υπό τη συνεχή ενημέρωση του τελευταίου, όπως κατέθεσε ο μάρτυς του, προέβη επίσης κατ' εντολή και για λογαριασμό της αιτούσας, πέραν της υπόθεσης του Δήμου Ε., σε σύνταξη και κατάθεση: 1) της από 9.2.07 αγωγής της στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Λαρίσης κατά της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λαρίσης για παράβαση (πρόστιμο) του οδηγού της Β. Ρ., 2) της από 9.2.07 (υπ' αριθ. πρωτ. .../9.2.07) προσφυγής της ενώπιον της Περιφέρειας Θεσσαλίας κατά του Δήμου Νικαίας για μη συμμετοχή της σε διαγωνισμό προμηθειών της περιόδου 2007-2010 ύψους 480.000 Ε (7η σελ. 5η σειρά άνω προσφυγής), 3) της από 22.3.07 προσφυγής της ενώπιον της Περιφέρειας Θεσσαλίας (υπ' αριθ. πρωτ. .../22.3.07) κατά της υπ' αριθ. .../28.2.07 απόφασης του ΓΓ της Περιφέρειας Θεσσαλίας, που απέρριψε την αμέσως ανωτέρω υπ' αριθ. 2 προσφυγή της, 4) του από 9.5.07 υπομνήματος για την άνω υπ' αριθ. 3 προσφυγή της, 5) σε παράστασή του στην Περιφέρεια Θεσσαλίας για την εκδίκαση της υπ' αριθ. 2 άνω προσφυγής της την 8.5.07, 6) σε έλεγχο και διόρθωση της από 9.3.07 προσφυγής της στον ΓΓ Περιφέρειας Θεσσαλίας κατά του Δήμου Α. για μη συμμετοχή της σε διαγωνισμό προμηθειών της περιόδου 2007-2011 ύψους 248.000 Ε, η οποία έγινε δεκτή με την υπ' αριθ. .../26.3.07 απόφαση αυτού, 7) σε σύνταξη και κατάθεση της από 21.2 ένστασης της εταιρίας του ίδιου ομίλου "Τ. Ρ." (Μ., Α.) κατά του ίδιου διαγωνισμού του Δήμου Α., 8) σε σύνταξη και κατάθεση αναφοράς της ίδιας εταιρίας για την ίδια αιτία στον ΓΓ της Περιφέρειας Θεσσαλίας, 9) σε έ-

λεγχο και διόρθωση της από 15.1.07 ένστασης της εταιρίας του ιδίου ομίλου "Α. W. R." (ομοίως Μ., Α.) κατά του άνω αναφερόμενου (υπ' αριθ. 2) διαγωνισμού του Δήμου Ν., 10) σε υπεράσπιση της Προέδρου των άνω εταιριών Λ. Π. στο ΜονΠλημΛαρίσης την 3.3.08 για το άνω αδίκημα (υπ' αριθ. 1) του οδηγού της κλπ.

Για το χειρισμό των άνω διοικητικών υποθέσεων η αιτούσα οφείλει στον καθ' ου τη νόμιμη αμοιβή του, που ανέρχεται, όπως και στα πολιτικά δικαστήρια, στο 2% της αξίας τους και για την προδικασία ενώπιον διοικητικών επιτροπών (ΑΠ 337/08, ΑΠ 2080/07, ΔιοκΕφΑθ 5/88 Δ. 1989. 663, Γεωργούλιας Δ 19. 755), ήτοι για κατάθεση και έλεγχο προσφυγών (άνω υπ' αριθ. 2 και 6) επί συμβάσεων ύψους 480.000 + 248.000 = 728.000 Ε, πλέον τόκων από 1.1.08 μέχρι σήμερα, ύψους 172.000 Ε, ήτοι σύνολον 900.000 Χ 2% = 18.000 Ε και ίσο ποσό του οφείλει για τις άνω αιτίες επιπλέον η "Τ. R.", για το οποίο τις όλησε με τις από 5.11.09 εξώδικες διαμαρτυρίες του να εξοφλήσουν.

Πιθανολογείται, συνεπώς, από τη σύγκριση των ημερομηνιών καταθέσεων από την αιτούσα στην Τράπεζα των άνω ποσών, με τις ημερομηνίες καταθέσεως των άνω δικογράφων από τον καθ' ου, ότι οι μερικότερες καταβολές που ισχυρίζεται η αιτούσα ότι έγιναν δια του συνολικού ποσού των 2.050 Ε (στοιχ. Γ') αφορούν έξοδα ή προκαταβολή αμοιβών του καθ' ου για τις άνω διοικητικές υποθέσεις και πάντως όχι για πλειστηριασμούς του Δήμου Ε., συνεπώς για το λόγο αυτό η ένσταση αυτή απορρίπτεται ως ουσία αβάσιμη ως προς το ποσό των 2.050 Ε.

Ανεξάρτητα όμως από τα παραπάνω, και συγκεκριμένα για την υπόθεση του Δήμου Ε., πιθανολογήθηκε ότι ο καθ' ου κατέβαλε για δαπάνες που αφορούσαν τον εν γένει χειρισμό της υποθέσεως αυτής: 1) Για αγωγόσημο 202,40 Ε, όπως αποδεικνύεται από το υπ' αριθ. .../4.12.02 Διπλότυπο Είσπραξης της ΔΟΥ Τ., για εισφορά υπέρ Ταμείου Νομικών την 4.12.02 33,73 Ε, όπως αποδεικνύεται από το υπ' αριθ. ... γραμμάτιο της ΕΤΕ, και για έκδοση απογράφου της υπ' αριθ. 141/05 απόφασης του Εφετείου Λάρισας 1.469,12 Ε, όπως αποδεικνύεται από το υπ' αριθ. .../24.6.05 Διπλότυπο Είσπραξης της ... ΔΟΥ Λ. κι αναγράφεται στο άνω υπ' αρ. 68/05 απόγραφο του Εφετείου. 2) Για χαρτοσήμανση προτάσεων στο ΜονΠρΤρικάλων 15 Ε, για χαρτοσήμανση αγωγής στο Διοικητικό Εφετείο Λάρισας 15 Ε, για προσδιορισμό και πινάκιο εφέσεως στο Εφετείο Λάρισας 50 Ε, προτάσεων στο Εφετείο 20 Ε, φωτοτυπίες και δακτυλογράφηση εγγράφων 10 Ε, για παράβολο αγωγής στο διοικητικό εφετείο 9 Ε και για έξοδα 4 μεταβάσεων του στα Τ. (κατάθεση, αναβολή, συζήτηση αγωγής και λήψη αντιγράφου αποφάσεως πρωτοδικείου την 31.12.01, 17.4.02, 4.12.02 και 11.4.03 αντίστοιχα) Χ 20 Ε εκάστη, σύνολον 199 Ε έως 26.11.04, κατά την οποία έλαβε χώρα η συζήτηση στο πολιτικό εφετείο. 3) Στους δικαστικούς επιμελητές Β. Ν. και Ι. Α. κατέβαλε 97 Ε για αποστολή δικογράφων και έξοδα των επιδόσεων, που αναφέρονται στην 3η σελ. της ανακοπτόμενης διαταγής, μέχρι την 12.1.06, όπως προκύπτει από τις σχετικές αποδείξεις που προσέκομισε ο καθ' ου. 4) Κατά την εκδίκαση της αγωγής στο

ΜονΠρΤρικάλων, επί της οποίας εξεδόθη η υπ' αριθ. 105/03 απόφαση αυτού (4.12.02) συμπαραστάθηκε μαζί του (υποχρεωτικά) η δικηγόρος Τρικάλων Α. Χ., όπως αναφέρεται στην 1η σειρά της άνω αποφάσεως και στα πρακτικά της, οπότε 2 διπλότυπα Δ.Σ. Τρικάλων, που βαρύνουν την αιτούσα, ανέρχονται σε $337 \times 2 = 674$ Ε (υπ' αριθ. 1146/7.12.07 απόφαση Υπ. Δικαιοσύνης, περ. ε'). 5) Για την κατάθεση έφεσης κατά της υπ' αριθ. 105/03 απόφασης του ΜονΠρΤρικάλων η άνω δικηγόρος Τρικάλων κατέβαλε την 2.9.03 132,06 Ε, σύμφωνα με το υπ' αριθ. .../03 Τριπλότυπο του ΔΣ Τρικάλων, όπως αναφέρεται στην έκθεση καταθέσεως της έφεσης, ποσό το οποίο της έδωσε ο καθ' ου. 6) Για παράσταση στο Εφετείο Λάρισας ο καθ' ου κατέβαλε την 1.12.04 400 Ε, όπως αποδεικνύεται από το υπ' αρ. ... Διπλότυπο του ΔΣΛ. 7) Επειδή ο αντίδικος της αιτούσης Δήμος Ε. άσκησε 2 ανακοπές κατά της εκτέλεσης, για τις οποίες εκδόθηκαν οι υπ' αριθ. 2074/05 και 1714/06 αποφάσεις (Ασφ.Μ.) του ΜονΠρΤρικάλων, ο καθ' ου απέστειλε στο Δικηγόρο Τρικάλων Α. Τ. (στα πλαίσια της εντολής της αιτούσης να βρίσκει δικηγόρο να τη νομιμοποιεί στα Τρίκαλα) 200 Ε την 16.11.05 για την α' ανακοπή και 400 Ε την 5.7.06 για τη β' ανακοπή, όπως αποδεικνύεται από το από 17.11.05 αποδεικτικό κατάθεσης στο λογαριασμό του της Α. BANK και την από 25.1.10 βεβαίωσή του, δηλαδή του απέστειλε το 1% του ποσού της εκτέλεσης που επισπευδόταν ως εδικοιούτο (ΑΠ 1255/87 ΕΕΝ 55. 666), συντάξας και σημειώματα ισχυρισμών για τις άνω υποθέσεις.

Κατέβαλε λοιπόν συνολικά ο καθ' ου

για έξοδα χειρισμού της υπόθεσης του Δήμου Ε. 3.807,31 Ε, τα οποία η αιτούσα οφείλει να του αποδώσει κατ' αρθ. 91 παρ. 1 Κ.Δικ., κατά το οποίο ο δικηγόρος, πλην της αμοιβής του, δικαιούται τη δαπάνη που κατέβαλε για το χειρισμό της υποθέσεως (ΑΠ 1586/09 Δνη 2009. 1365) νομιμότοκα από κάθε δαπάνη του κατ' αρθ. 301 ΑΚ, ανερχομένων των τόκων αυτών μέχρι τη συζήτηση της παρούσης (29.4.10) για το άνω κονδύλιο 1: 202,40 Ε από 4.12.02 σε 156,83 Ε, 33,73 Ε από 4.12.02 σε 26,14 Ε, 1.469,12 Ε από 24.6.05 σε 758,11 Ε, για το άνω κονδύλιο 2: 199 Ε από 27.11.04 σε 114 Ε, για το άνω κονδύλιο 3: 97 Ε από 13.1.06 σε 45 Ε, για το άνω κονδύλιο 4: 674 Ε από 4.12.02 σε 522,24 Ε, για το άνω κονδύλιο 5: 132,06 Ε από 2.9.03 σε 92,06 Ε, για το άνω κονδύλιο 6: 400 Ε από 2.12.04 σε 230 Ε και για το άνω κονδύλιο 7: 200 Ε από 17.11.05 σε 95,26 Ε και 400 Ε από 5.7.06 σε 164,25 Ε. Ήτοι σύνολο τόκων των δαπανών του μέχρι τη συζήτηση της παρούσης 2.203,89 Ε και σύνολο κεφαλαίου δαπανών του και τόκων αυτών που του οφείλει η αιτούσα $3.807,31 + 2.203,89 = 6.011,20$ Ε.

Περαιτέρω απεδείχθη ότι η άνω δικηγόρος Τρικάλων Α. Χ. εκχώρησε στον καθ' ου διά του από 11.10.09 εγγράφου της κάθε απαίτηση αμοιβής και εξόδων της κατά της αιτούσας από την επίδικη υπόθεση του Δήμου Ε., όπως η αιτούσα γνώριζε και συναίνεσε κατά την κατάθεση και τη συζήτηση της αγωγής της (ότι δηλ. θα την νομιμοποιήσει και θα πληρώσει υποχρεωτικά δια του καθ' ου και δικηγόρο Τρικάλων) και όπως ο καθ' ου της γνωστοποίησε α) δια της υπ' αριθ. .../2004

ΑΠΥ του, που της απέστειλε διά της από 20.1.06 επιστολής του, που αναφέρει η αιτούσα στην 6η σελ. 14η σειρά της ανακοπής της, β) δια της υπ' αριθ. καταθ. ΜονΠρΛαρ 377/09 προτέρας αγωγής του (1η σελ. 5η σειρά της απ' το τέλος), που η αιτούσα μνημονεύει στην ανακοπή της και γ) δια του κατατεθέντος Σημειώματος Ισχυρισμών του, και επειδή κατ' αρθ. 169 Κ.Δικ. σε περίπτωση υπέρξεως πλειόνων δικηγόρων ο εντολέας βαρύνεται με την αμοιβή όλων (ΕφΑθ 3827/08 Δνη 2008. 1493), η αιτούσα εν προκειμένω βαρύνεται με την εκχωρηθείσα στον καθ' ου αμοιβή της δικηγόρου Τρικάλων Α. Χ., η οποία ανέρχεται στο ποσό των 2.561,20 Ε (ήτοι κεφαλαιοποιημένη απαίτησή της κατά την έκδοση της ανακοπτόμενης διαταγής την 12.11.09 - 3η σελ. 8η σειρά - ύψους 85.373,18 Ε Χ 3% για σύνταξη και κατάθεση αγωγής και προτάσεων στο ΜονΠρΤρικάλων) πλέον τόκων από 13.11.09 μέχρι τη συζήτηση της παρούσης (ανερχομένων σε 104,38 Ε), δηλ. σύνολο 2.665,58 Ε, το οποίο η αιτούσα υποχρεούται να του καταβάλει πλέον της αμοιβής που του επιδικάστηκε με την ανακοπτόμενη διαταγή, ως εκχωρηθείσα στον καθ' ου απαίτηση (Βαθρακοκόιλης ΕΡΝΟΜΑΚ 722 σημ. 7). Συνεπώς, πλην της νομίμου αμοιβής του, η αιτούσα υποχρεούται να καταβάλει στον καθ' ου και τα ποσά των 6.011,20 Ε για έξοδά του και 2.665,58 Ε για εκχωρηθείσα σ' αυτόν αμοιβή της δικηγόρου Τρικάλων Α. Χ. και συνολικά το ποσό των 8.676,78 Ε, το οποίο είναι μεγαλύτερο του ποσού των 4.920 Ε, που ισχυρίζεται η αιτούσα ότι του κατέβαλε για το χειρισμό της υπόθεσης του Δήμου Ε., το οποίο σύμφωνα με τα

παραπάνω δεν διευκρινίστηκε εάν αφορά το Δήμο Ε. ή άλλες υποθέσεις, αφού τα λοιπά κονδύλια καταβολών των 2.750 και 2.050 Ε κρίθηκαν απορριπτέα ως ουσία αβάσιμα.

Τέλος, η αιτούσα υπέβαλε την ένσταση καταχρηστικής ασκήσεως του δικαιώματος του καθ' ου για το λόγο ότι αυτός εξοφλήθηκε και ουδέποτε της ζήτησε μεγαλύτερη αμοιβή. Και η ένσταση αυτή πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη, διότι ουδέποτε θεωρείται καταχρηστική η επιδίωξη είσπραξης της ελάχιστης δικηγορικής αμοιβής, ακόμα και αν κινδυνεύει η οικονομική κατάσταση του οφειλέτη της (ΑΠ 1423/08 ΝοΒ 2009. 1408, ΑΠ 381/01 ΔΕΝ 2001. 1439, ΕφΛαρ 526/06 Δικογρ 2006. 552), έστω κι αν απαιτήθηκε λίγος χρόνος και καταβλήθηκε μικρή επιστημονική προσπάθεια (ΑΠ 229/06 ΝοΒ 2006. 893), έστω κι αν δημιουργήθηκε η πεποίθηση στον οφειλέτη ότι ο δικαιούχος δεν θα την αναζητήσει, διότι αυτό δεν θα διέφερε από σιωπηρή παραίτηση αξίωσης της ελάχιστης δικηγορικής αμοιβής, που όμως δεν επιτρέπεται (ΑΠ 256/99 ΝοΒ 2000. 791, ΕφΛαρ 206/09). Περαιτέρω, για να θεωρηθεί πιθανώς καταχρηστική αίτηση λήψης δικηγορικής αμοιβής απαιτείται πλην της αδράνειας του δικαιούχου, να δήλωσε αυτός ρητά στον αντίδικό του ότι δεν θα την αναζητήσει (ΑΠ 229/06 Δνη 2007. 1052, ΑΠ 33/05 ΕΕΝ 2006. 224, ΑΠ 1038/05 ΕΕΝ 2006. 299, Εφθεσ 1944/95 Αρμ. 1995. 1313, Βαθρακοκόιλης ΚΠολΔ 188 σημ. 5) και εν προκειμένω τέτοιος ισχυρισμός ούτε προτάθηκε, ούτε απεδείχθη. Επίσης ο καθ' ου με σειρά εγγράφων του προ της εκδόσεως της ανακοπτομένης διαταγής υπενθύμιζε

στην αιτούσα την απαίτηση που του επιδικάστηκε με αυτήν, όπως με την άνω από 20.1.06 επιστολή του, την από 5.11.09 εξώδικη διαμαρτυρία του και την από 12.6.09 αγωγή του ενώπιον του ΜονΠρΛαρίσης, που της επιδόθηκε την 21.9.09. Λείπει λοιπόν και το στοιχείο της αδράνειας του δικαιούχου, που πρέπει να συνοδεύεται από επίκληση λοιπών περιστάσεων, που δεν απέδειξε η αιτούσα (ολΑΠ 2101/84 ΝοΒ 33. 648), αφού ο καθ' ου επανειλημμένα την όχλησε. Άλλωστε, δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι η ικανοποίηση των ελάχιστων ορίων της δικηγορικής αμοιβής θα προκαλέσει σοβαρές και δυσβάσταχτες οικονομικές συνέπειες στην αιτούσα, αφού στην τελευταία σελίδα της κρινόμενης αίτησής της ομολογεί ετήσιο τζίρο 4.000.000 Ε, ώστε η αξίωση του καθ' ου να αντίκειται κατά δήλωσιν στην καλή πίστη, αφού μάλιστα δεν είναι δυνατή η παραίτηση δικηγόρου από τις κατώτερες αμοιβές του (ΑΠ 1586/09 Δνη 2009. 1365, ΑΠ 1694/06 ΕΕργΔ 2007. 1017). Η δυνατότης, τέλος, που επικαλείται καταβολής μικρότερης αμοιβής σε άλλον δικηγόρο δεν στοιχειοθετεί κατάχρηση δικαιώματος, αφού οι εκπρόσωποί της ως έμπειροι στις συναλλαγές (όπως κατέθεσε ο μάρτυς της) όφειλαν να προβλέψουν την αναζήτηση αυτή (ΕφΛαρ 180/08 ΑρχΝομ 2009. 441), αφού μάλιστα η σύμβαση εντολής ήτο ενεργός (ΑΠ 203/09 ΔΕΝ 65. 1398) και δεν ασκεί επιρροή ο ισχυρισμός του εντολέα ότι αν ενεργούσε αυτός τις δαπάνες θα ήταν πιο φειδωλός, αφού ο καθ' ου ζήτησε τα κατώτατα όρια αμοιβής του (Βαθρακοκόιλης ΕΡΝΟΜΑΚ 722 σημ. 4β).

Αποδείχθηκε, περαιτέρω, ότι για λο-

γαριασμό της αιτούσας, κατόπιν εντολής της που εδόθη στον καθ' ου Δικηγόρο την 2.1.09, εξεδόθη κατόπιν αιτήσεώς του η υπ' αριθ. 329/09 διαταγή πληρωμής του ΜονΠρΛαρίσης, με την οποία της επιδικάστηκε το ποσό των 38.694,94 Ε νομιμότοκα από 22.7.05 κατά του Δήμου Κ. Νομού Λ., ομοίως για αμοιβή της καθαρισμού των χώρων του, βάσει της από 23.1.09 συμβάσεως αναγνώρισεως χρέους, που ο καθ' ου συνέταξε και υπέγραψε ο Δήμαρχος Κ.. Κατά συνέπεια, η μη καταβληθείσα ελάχιστη αμοιβή του για την έκδοση της άνω διαταγής ανέρχεται σε 38.694,94 Ε κεφάλαιο + 18.103,14 Ε (τόκοι από 22.7.05 έως 12.11.09 - έκδοση της ανακοπτόμενης διαταγής) = 56.798,08 Χ 1% = 567,98 Ε, πλέον 80 Ε εκ της εκδόσεως απογράφου της και 20 μετ. δρχ. για την παραγγελία 2 επιδόσεων της άνω διαταγής κατ' αρθ. 134 παρ. 2 Κ.Δικ. (υπ' αριθ. .../12.3.09 και .../6.4.09 εκθέσεις επιδόσεως δικ. επιμελητού Δ. Κ.) Χ 140 = 2.800 δρχ (8,22 Ε) και συνολικά 567,98 + 80 + 8,22 = 656,20 Ε.

Επειδή, κατ' αρθ. 161 Κ.Δικ., για τη σύνταξη ιδιωτικών εγγράφων ή σχεδίων δημόσιων εγγράφων για κάθε είδους δικαιοπραξίες, το ελάχιστο όριο της αμοιβής του δικηγόρου ορίζεται βάσει της αξίας του αντικειμένου της σε ποσοστό 1% για ποσό έως 44.020 Ε και 0,5% για το επιπλέον (ΑΠ 1031/08 ΝοΒ 56. 2165). Εν προκειμένω, η δικαιοπραξία αναγνώρισεως χρέους του Δημάρχου Κ. έλαβε χώρα βάσει του άνω από 23.1.09 εγγράφου, που ο καθ' ου συνέταξε και αυτός υπέγραψε λαμβάνοντας αριθ. πρωτ. .../23.1.09, συνεπώς ως ελάχιστη αμοιβή η αιτούσα του οφείλει 44.020 Χ 1% + 12.778,08 Χ 0,5%

= 504,09 Ε κατ' αρθ. 161 Κ.Δικ. (Ειρθεσ 4193/05 Αρμ 2010. 175), όπερ (η σύνταξη σχεδίου αναγνώρισης χρέους) ήτο ιδέα και συμβουλή του καθ' ου, όπως κατέθεσε ο μάρτυς του, για να εισπράξει η αιτούσα σύντομα την απαίτησή της (δεν είχε λόγο ο Δήμαρχος Κ. αυτοβούλως να ομολογήσει την οφειλή του Δήμου), όπερ ήτο αδύνατο μετά την από 21.9.06 καταγγελία της συμβάσεως στην οποία προέβη η αιτούσα, όποτε τυχόν αγωγή της εκ της συμβάσεως θα απερρίπτετο. Σύνολο δηλαδή της αμοιβής του καθ' ου εκ της εκδόσεως της άνω υπ' αριθ. 329/09 δ. πληρωμής του ΜονΠρΛαρίσης 656,20 + 504,09 = 1.160,29 Ε, όσα και του επιδικάσθησαν με την προσβαλλόμενη Διαταγή Πληρωμής για την αιτία αυτή.

Η αιτούσα ισχυρίζεται ότι εξόφλησε το άνω ποσό των 1.160 Ε α) δια καταβολής 880,68 Ε την 6.3.09 (9η σελ. 3η σειρά ανακοπής) και β) δια παρακρατήσεως από τον καθ' ου 1.785,62 Ε την 12.5.09, από τη δόση που κατέβαλε ο Δήμος Κ. (9η σελ. προτελευταία σειρά ανακοπής). Όσον αφορά την καταβολή των 880,68 Ε, προκύπτει από την από 25.2.09 επιστολή του καθ' ου, που της απέστειλε με φαξ, ότι σ' αυτήν ανέφερε μόνο το ύψος των εξόδων του για την έκδοση της άνω, και της υπ' αρ. 330/09 διαταγής πληρωμής του ΜονΠρΛαρίσης υπέρ της "Τ. Ρ." (συνολικά 2.341 Ε) και ουδέν ποσό έλαβε ως αμοιβή για τις 2 αυτές διαταγές πληρωμής, ως ισχυρίζεται η αιτούσα, αφού (ομού μετά της "Τ. Ρ.") κατέθεσαν σε λογαριασμό του, όπως αυτή ομολογεί στην κρινόμενη ανακοπή της (9η σελ. 13η σειρά), ακριβώς 2.341 Ε. Κατά τα λοιπά, όσον αφορά την επικαλούμενη παρακράτηση α-

πό τον καθ' ου του ποσού των 1.785,62 Ε και την κατάχρηση του δικαιώματός του, ισχύουν τα ανωτέρω εκτεθέντα περί δικαιώματος του δικηγόρου επί συντάξεως επιταγής, συνεπώς ορθώς ο Δήμος Κ. (και ουχί η αιτούσα) του κατέβαλε το ποσό αυτό ως αμοιβή του εκ της εκδόσεως απογράφου ως εδικοιούτο, πλέον της ενημερώσεως της αιτούσας υπό του καθ' ου για όλες τις άνω απαιτήσεις του μεταξύ άλλων με το από 5.11.09 εξώδικό του, που της επεδόθη νομίμως (υπ' αριθ. .../9.11.09 έκθεση επιδόσεως δικ. επιμελητού Κ. Β.).

Ορθώς λοιπόν εκρίθη υπό της ανακοπτόμενης διαταγής ότι από τις ανωτέρω αιτίες η αιτούσα οφείλει στον καθ' ου 6.269,77 + 1.160,29 = 7.430 Ε, πλέον 1% εκ της εκδόσεως της ανακοπτόμενης διαταγής κατά τις Κωδ.Δικ. 100 και 174, κατά τις οποίες ο δικηγόρος για την υπεράσπιση των ιδίων αυτού υποθέσεων δικαιούται να ζητήσει παρά του αντιδίκου του αμοιβή για τις εργασίες του σαν να ήταν πληρεξούσιος δικηγόρος σε ξένη υπόθεση (ΑΠ 1031/08), ήτοι 74 Ε και εν συνόλω 7.504 Ε, πλέον τόκων και εξόδων. Δεν πιθανολογείται, λοιπόν, η ευδοκίμηση της ανακοπής, αφού η απαίτηση του καθ' ου εκ του αρθ. 98 Κ.Δικ. αφορά τα κατώτατα όρια δικηγορικής αμοιβής, που αποδείχθηκαν με τα ανωτέρω δημόσια έγγραφα, ήτοι δικαστικές αποφάσεις, δικόγραφα, την από 16.6.09 Γνωμοδότηση του ΔΣΛ κλπ, που αποτελούν πλήρη απόδειξη για όσα αναφέρονται σ' αυτές, χωρίς να επιτρέπεται ανταπόδειξη (ΚΠολΔ 438), και πολύ περισσότερο με μάρτυρες (ΚΠολΔ 393 σημ. 2) ενώ και μερική καταβολή από τα επιδικασθέντα πο-

σά να είχε γίνει από την αιτούσα (που δεν απεδείχθη), αυτό δεν θα εμπόδιζε την πρόοδο της εκτέλεσης (ΑΠ 1078/90 Δνη 32. 796, Εφθεσ 1671/07 Αρμ 2008. 455).

Ο δε εξετασθείς μάρτυς της Σ. Ζ. δεν κρίνεται αξιόπιστος, αφού εκτός από υπάλληλος (λογιστής της), άρα έχων εξάρτηση από αυτήν και κάτοικος Αθηνών (άρα μη γνωρίζων τι συνέβαινε στην επίδικη υπόθεση), έχει έμμεσο οικονομικό συμφέρον στην έκβαση της δίκης, ως μέτοχος στον όμιλο εταιριών του Κ. Κ., μετόχου της αιτούσης κατά 98% όπως ο ίδιος κατέθεσε, και συγκεκριμένα τυγχάνει ο μάρτυς αυτός Αντιπρόεδρος της “Τ. Ρ.” (ΦΕΚ 12807/29.10.09 - Τεύχος ΑΕ και ΕΠΕ) και μέλος του ΔΣ της “Μ. Ρ.” (ΦΕΚ 125/10.1.09 - Τεύχος ΑΕ και ΕΠΕ) του ίδιου ομίλου. Αντίθετα, από την κατάθεση του μάρτυρος του καθ’ ου Α.Χ., Δικηγόρου Λάρισας, πιθανολογήθηκε ότι η αιτούσα και οι άνω εταιρίες ανήκουν στον όμιλο εταιριών του Κ. Κ., συζύγου της Λ. Π., ο οποίος χρησιμοποιεί παρένθετα συγγενικά του πρόσωπα, δίδων εντολές σ’ αυτά ως μέλη του ΔΣ αυτών, όπως αποδεικνύεται από τα ΦΕΚ με τα στοιχεία των εταιριών και ότι ο καθ’ ου χειρίστηκε από το 2001 με επιτυχία δεκάδες υποθέσεις των εταιριών αυτών, μεταξύ των οποίων και για την αιτούσα ΑΕ, η οποία όμως ουδέποτε τον πλήρωσε ως όφειλε για τις άνω υποθέσεις της, αλλά του έδινε έναντι μικροποσά, τα οποία τελικά δεν κάλυψαν ούτε τα έξοδα των υποθέσεων που χειρίστηκε.

Συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση πρέπει ν’ απορριφθεί ως κατ’ ουσίαν αβάσιμη (παρεκτός της παρατυπίας του δικογράφου της, όπως και της κρινόμενης ανακοπής, που τυγχάνουν ανυπόγραφα στις πράξεις καταθέσεώς τους κατά παράβαση του αρθ. 117 ΚΠολΔ, αφού χωρίς υπογραφή γραμματέως και καταθέσαντος δικηγόρου η έκθεση κατάθεσης και συνακόλουθα το ένδικο βοήθημα τυγχάνει ανυπόστατο για έλλειψη ουσιώδους τύπου), αφού η ανακοπή της δεν περιέχει ούτε ένα βάσιμο και παραδεκτό λόγο και ουδείς ανεπανόρθωτος κίνδυνος υφίσταται γι’ αυτήν, ως απαιτείται για να ευδοκιμήσει η αίτησή της (ΜονΠρΑθ 7624/07 Δνη 2008. 936, ΜονΠρθεσ 45732/07 Δ 2008. 419) από την εκτέλεση ποσού 7.500 Ε, αφού ομολογεί ετήσιο τζίρο 4.000.000 Ε, ο δε μάρτυς της κατέθεσε: “Τα κέρδη της εταιρίας ετησίως είναι 500.000 Ε, οπότε δεν θα υποστεί βλάβη αν δώσει 7.000 - 8.000 Ε”, και είναι ευχερής η επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση, σε περίπτωση που η ανακοπή της ευδοκιμήσει, αφού ο καθ’ ου είναι δικηγόρος (λαμβάνων μέρισμα από τον ΔΣΛ) και έχει οικία στη Λάρισα, όπως κατέθεσε ο μάρτυς του, αντιθέτως η αιτούσα στερείται εμφανών περιουσιακών στοιχείων και έχει πάψει να δραστηριοποιείται στη Λάρισα από το 2005 όπως κατέθεσε ο μάρτυς της. Επομένως πρέπει ν’ απορριφθεί η αίτησή της ως κατ’ ουσίαν αβάσιμη...

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

210/2009

Πρόεδρος: Κωνσταντινιά Μαργαρίτη (Εισηγήτρια)

Δικηγόροι: Ελένη Καματέρη

Αποζημιωτική ευθύνη των ΟΤΑ από μη νόμιμες υλικές ενέργειες ή παραλείψεις οφειλομένων νομίμων τοιούτων των οργάνων τους, εφόσον συνάπτονται με την οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών και τελούν σε αιτιώδη συνάφεια, χωρίς να απαιτείται υπαιτιότητα.

Τα αναπότρεπτα φυσικά φαινόμενα δεν συνιστούν ανωτέρα βία που επιφέρει ζημία, αλλά μόνο αν εκδηλωθούν κατά τρόπο μη δυνάμενο να προβλεφθεί και καθιστούν τη ζημία αναπόφευκτη.

Υποχρέωση της Νομ/κής Αυτ/σης για κατασκευή και συντήρηση των επαρχιακών οδών.

Ελεύθερη εκτίμηση των ληφθεισών, κατόπιν κλήτευσης του αντιδίκου, καταθέσεων σε Συμβολαιογράφο.

Ευθύνη της Νομ/κής Αυτ/σης, που δεν είχε λάβει προληπτικά τα ενδεικνυόμενα μέτρα για αποφυγή κατολισθήσεων, ούτε είχε τοποθετήσει προειδοποίηση, με αποτέλεσμα λόγω των συνήθων για τη χειμερινή περίοδο φυσικών φαινομένων να γίνει κατολισθήση βράχων κατά τη διέλευση αυτ/του, ο οδηγός του οποίου επιχειρώντας αποφευκτικό ελιγμό προσέκρουσε σε έτερο βράχο, ήδη καταπεσόντα στο οδόστρωμα.

{...}Επειδή, στο αρθ. 1 ν. 3155/1955 “Περί κατασκευής και συντηρήσεως οδών” ορίζεται ότι: “Αι οδοί της χώρας διακρίνονται εις: α) Εθνικάς, β) Επαρχιακάς και γ) Δημοτικάς ή Κοινοτικάς”. Περαιτέρω, στο αρθ. 2 του ως άνω νόμου ορίζεται ότι: “1. Εθνικάι οδοί είναι: α) αι κύριαι οδικαί αρτηρίαί αι ενούσαι τα σπουδαιότερα αστικά κέντρα μεταξύ των και μετά των μεγαλυτέρων λιμένων ή αερολιμένων ή σιδηροδρομικών σταθμών, β) αι κυριώτεραι οδοί αι συνδέουσαι την χώραν μετά την ομόρων Επικρατειών, γ) αι οδοί αι εξυπηρετούσαι τόπους εξαιρετικού τουριστικού ενδιαφέροντος, δ) αι εξυπηρετούσαι την άμυναν της χώρας. 2. Αι εθνικάι οδοί καθορισθήσονται δια Β.Δ/τος εφ’ άπαξ εκδοθησομένου, προτάσει του Υπουργού Συγκοινωνιών και Δημοσίων Έργων μετά γνωμοδότησιν του Συμβουλίου Δημοσίων Έργων”, στο αρθ. 3 του νόμου αυτού ότι: “1. Επαρχιακαί οδοί είναι άπασαι αι οδοί της χώρας, όσαι δεν είναι Εθνικάι, ουδέ Δημοτικάι ή Κοινοτικάι. 2. Αι επαρχιακαί οδοί καθορισθήσονται δια Β.Δ/τος εφ’ άπαξ δι’ έκαστον Νομόν εκδοθησομένου, προτάσει του Υπουργού Δημοσίων Έργων, μετά γνωμοδότησιν του Συμβουλίου Δημοσίων Έργων” και στο αρθ. 4 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι: “Δημοτικάι και Κοινοτικάι οδοί είναι αι εξυπηρετούσαι τας πάσης φύσεως ανάγκας ενός Δήμου ή μιας Κοινότητος εντός των διοικητικών ορίων αυτού”. Εξάλλου, στο αρθ. 5 του ανωτέρω νόμου ορίζεται ότι:

“1. Αι εθνικά οδοί κατασκευάζονται, ανακαινίζονται και συντηρούνται υπό του Κράτους δια της Υπηρεσίας των Δημοσίων Έργων. Αι δια την κατασκευήν και ριζικήν ανακαινίσιν των Εθνικών οδών αναγκαιούσαι πιστώσεις εγγράφονται εις τον προϋπολογισμόν Δημοσίων Επενδύσεων και αποδίδονται εις το Ταμείον Εθνικής Οδοποιίας. 2. Αι επαρχιακά οδοί κατασκευάζονται, ανακαινίζονται και συντηρούνται υπό των Ταμείων Οδοποιίας των Νομών. 3. Αι δημοτικά και Κοινοτικά οδοί κατασκευάζονται, ανακαινίζονται και συντηρούνται υπό των οικείων Δήμων και Κοινοτήτων”. Εξάλλου, μετά την ίδρυση των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων (Ν.Α.) ως αυτοδιοικούμενων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, με το αρθ. 1 του ν. 2218/1994 (ΦΕΚ Α’ 90), και την ολοκλήρωση της μεταβίβασης σ’ αυτές των ασκουμένων προηγουμένως από τα όργανα του Δημοσίου αρμοδιοτήτων νομαρχιακού επιπέδου, σύμφωνα με το αρθ. 3 παρ. 1 και 2 του ως άνω νόμου, ήτοι μετά τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του εσωτερικού Οργανισμού Οργάνωσης και λειτουργίας τους, η κατασκευή και η συντήρηση των επαρχιακών οδών ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, η οποία περιήλθε σ’ αυτές μετά την κατάργηση, κατ’ αρθ. 103 του π.δ. 30/1996 “Κώδικας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης” ΦΕΚ Α’ 21, των συσταθέντων με το αρθ. 1 ν.δ. 3620/1956 ΦΕΚ Α’ 279, Νομαρχιακών Ταμείων, στα οποία είχαν συγχωνευθεί, κατά το αρθ. 7 του ίδιου ν.δ., τα Ταμεία Οδοποιίας των Νομών.

Επειδή ο Εισαγωγικός Νόμος του Αστικού Κώδικα ορίζει στο αρθ. 105 ότι:

“Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει χάριν του γενικού συμφέροντος...”, ενώ στο αρθ. 106 του ίδιου κώδικα ορίζεται ότι: “Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων άρθρων εφαρμόζονται και για την ευθύνη των δήμων, των κοινοτήτων ή των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην Υπηρεσία τους”. Εξάλλου, στο αρθ. 298 του Αστικού Κώδικα ορίζεται ότι: “Η αποζημίωση περιλαμβάνει τη μείωση της υπάρχουσας περιουσίας του δανειστή (θετική ζημία), καθώς και το διαφυγόν κέρδος...”. Περαιτέρω, το αρθ. 932 ΑΚ ορίζει ότι: “Σε περίπτωση αδικοπραξίας, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Αυτό ισχύει ιδίως για εκείνον που έπαθε προσβολή της υγείας, της τιμής ή της αγνείας του ή στερήθηκε την ελευθερία του...”. Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, ευθύνη προς αποζημίωση γεννάται όχι μόνον από την έκδοση μη νόμιμης εκτελεστής διοικητικής πράξεως ή από τη μη νόμιμη παράλειψη εκδόσεως τέτοιας πράξεως, αλλά και από μη νόμιμες υλικές ενέργειες των Οργάνων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) ή από παραλείψεις οφειλομένων νομίμων υλικών ενεργειών αυτών, εφόσον οι υλικές αυτές ενέργειες ή παραλείψεις συνάπτονται με την οργάνωση και λειτουργία των δημο-

σίων υπηρεσιών (βλ. ΑΕΔ 5/95, ΣτΕ 740/01, 2774/99, 2463/98, 3042/92). Άλλωστε, η θεμελίωση της ευθύνης από πράξεις, παραλείψεις ή υλικές ενέργειες των παραπάνω οργάνων προϋποθέτει πρόσφορη αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της πράξης, παραλείψεως ή υλικής ενέργειας και του ζημιογόνου αποτελέσματος, χωρίς να απαιτείται υπαιτιότητα. Η εν λόγω πρόσφορη αιτιώδης συνάφεια υφίσταται όταν, σύμφωνα με τα διδάγματα της κοινής πείρας, η φερόμενη ως παράνομη ζημιογόνος πράξη ή παράλειψη κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων ήταν ικανή να επιφέρει το ζημιογόνο αποτέλεσμα (πρβλ. ΣτΕ 3400/00 ΕΔΚΑ 2001. 29, ΣτΕ 2886/99 ΕΔΚΑ 2001. 106), χωρίς να μεσολαβήσει γεγονός απρόβλεπτο και αναπότρεπτο ακόμα και με μέτρα άκρας επιμέλειας και σύνεσης. Εξάλλου, τα αναπότρεπτα φυσικά φαινόμενα δεν συνιστούν, εξ ορισμού, ανωτέρα βία που επιφέρει ζημία, αλλά μόνο εάν εκδηλωθούν κατά τρόπο που δεν ήταν δυνατό να προβλεφθεί και με ένταση που καθιστούν τη ζημία αναπόφευκτη (ΕφΑθ 2251/72 Αρμ 1972. 1002, Εφθεσ 616/70 Αρμ 1970. 472). Η δε ευθύνη των ΟΤΑ προς αποζημίωση καλύπτει κάθε θετική ή αποθετική ζημία (διαφυγόν κέρδος) του ζημιωθέντος από την παράνομη δραστηριότητα των οργάνων τους, καθώς και τη χρηματική ικανοποίησή του λόγω ηθικής βλάβης, δεδομένου ότι πρόκειται περί μορφής αδικοπραξίας. Κατά την έννοια δε της προπαρατεθείσας διάταξης του αρθ. 932 ΑΚ, χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη μπορεί να επιδικαστεί όχι μόνο στις ενδεικτικώς απαριθμούμενες στο νόμο περιπτώσεις, αλλά και σε περίπτωση αδικοπραξίας που

έχει ως αποτέλεσμα την πρόκληση μόνο υλικής ζημίας, την προσβολή δηλαδή περιουσιακών αγαθών, όπως η κυριότητα, δεδομένου ότι ο ζημιωθείς υφίσταται τάλαιπωρία και στενοχώρια για την αποκατάστασή της. Η επιδικαζόμενη στην ανωτέρω περίπτωση χρηματική ικανοποίηση είναι εύλογη, απόκειται στη διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου, μετά από εκτίμηση των τιθέμενων υπόψη του περιστατικών, του βαθμού του πταίσματος του υποχρέου, του είδους της προσβολής, της περιουσιακής και κοινωνικής καταστάσεως των μερών και με βάση τους κανόνες της λογικής και της κοινής πείρας (ΑΠ 62/07, 674/04, ΕφΑθ 252/04 κλπ).

Επειδή, εξάλλου, στο αρθ. 1 ν. 2696/1999 (Α' 57) "Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας" ορίζεται ότι: "Ο Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας εφαρμόζεται σε οδούς και σε χώρους που χρησιμοποιούνται για δημόσια κυκλοφορία οχημάτων, πεζών και ζώων", στο αρθ. 4 του ίδιου ως άνω νόμου ορίζεται ότι: "1. Οι για τη σήμανση των οδών τοποθετούμενες πινακίδες είναι κατά κατηγορίες οι εξής: α) Αναγγελίας κινδύνου (Κ), δηλωτικές. β) ... γ) ... δ) ... 2. Οι πινακίδες αναγγελίας κινδύνου ... τοποθετούνται για να επιστούν την προσοχή αυτών που χρησιμοποιούν τις οδούς για τους κινδύνους που υπάρχουν στην οδό προς την κατεύθυνση της κίνησής τους, ώστε να λαμβάνουν έγκαιρα τα κατάλληλα μέτρα και, σε περίπτωση ανάγκης, να μειώνουν την ταχύτητα πορείας τους για να τους αποφεύγουν. Η σημασία των πινακίδων αυτών είναι: ... Κ-14 Κίνδυνος από πτώση βράχων και από την παρουσία τους στο οδόστρωμα..." και στο αρθ. 10 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι: "1. Όποιος

έχει τις κατά τον παρόντα κώδικα αρμοδιότητες ή την εξουσία επί του πράγματος, επί του οποίου διεξάγεται δημόσια κυκλοφορία, υποχρεούται να λαμβάνει κάθε μέτρο, ώστε από τη δημόσια κυκλοφορία να μη δημιουργείται κίνδυνος ή ζημία τρίτων προσώπων ή άλλων έννομων αγαθών. 2. Η κατακόρυφη και οριζόντια σήμανση των οδών εκτελείται μόνο κατόπιν σχετικής μελέτης. Αρμόδιοι φορείς για την εκπόνηση ή έγκριση μελετών εφαρμογής που αφορούν την κατακόρυφη και οριζόντια σήμανση των οδών (πινακίδες και διαγραμμώσεις) και για την εγκατάσταση και συντήρηση της σήμανσης αυτής είναι είτε η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, είτε οι υπηρεσίες της Περιφέρειας, είτε οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης που τις συντηρούν, κατά περίπτωση... Η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ασκεί σε όλη τη Χώρα την εποπτεία και παρέχει τις οδηγίες για θέματα κυκλοφοριακής σήμανσης...”.

Από τις διατάξεις αυτές, σε συνδυασμό με τις προπαρατεθείσες διατάξεις του ν. 3155/1955 και του προαναφερόμενου εσωτερικού οργανισμού οργάνωσης και λειτουργίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λάρισας, συνάγεται ότι επιβάλλεται σε βάρος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, μέσα στα όρια της οποίας βρίσκονται μεταξύ των άλλων κοινόχρηστων δημόσιων πραγμάτων και οι επαρχιακές οδοί, ρητή υποχρέωση για την κατασκευή και συντήρησή τους, καθώς και η υποχρέωση, ατομικώς έναντι του κάθε ιδιώτη που χρησιμοποιεί τις ως άνω οδούς, να

μεριμνούν, ώστε η χρησιμοποίησή τους να μην περικλείει κινδύνους ζωής ή περιουσίας, κάθε δε ζημία, προξενούμενη από την παράβαση της ανωτέρω υποχρέωσης, ανάγεται σε άσκηση δημόσιας εξουσίας, που δημιουργεί, κατά τα προαναφερόμενα, ευθύνη προς αποζημίωση αυτών που ζημιώθηκαν, δυνάμει των αρθ. 105 και 106 ΕισΝΑΚ (Σχ. Μιχ. Στασινόπουλου, Αστική Ευθύνη του Κράτους, 1968, στο Κεφάλαιο “Πράξεις Διοικήσεως και διαχειρίσεως της δημόσιας κτήσεως” σελ. 199 επ.), χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί για το σκοπό αυτό και υπαιτιότητα των Οργάνων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, ενόψει της αντικειμενικής ευθύνης (πρβλ. ΣτΕ 740/01).

Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου της δικογραφίας προκύπτουν τα εξής: Με την από 27.7.2006 αγωγή των εφεσίβλητων είχε εκτεθεί ότι στις 4.2.2006 και ώρα 07.00’ περίπου, ο εφεσίβλητος Ν. Σ. εκινείτο με το με αριθ. κυκλοφορίας ΡΙΝ ... επιβατικό αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσεως, μάρκας RENAULT τύπου MEGANE CLASSIC, 1598 ε, ιδιοκτησίας του, στο οποίο επέβαιναν οι λοιποί εφεσίβλητοι, επί της επαρχιακής οδού Α.-Αγ. του Νομού Λάρισας, με κατεύθυνση προς Α.. Στο ύψος του ... χιλιόμετρου και κινούμενος επί του δεξιού τμήματος της λωρίδας κυκλοφορίας του, κατολίσθησε αιφνιδίως από τον κείμενο αριστερά του δρόμου λόφο ένα κομμάτι βράχου, το οποίο απέφυγε με ελιγμό αριστερής, κατά την πορεία του, κατεύθυνσης, ενώ ακολούθως αποκολλήθηκε από το πρανές του ίδιου λόφου έτερο κομμάτι βράχου, το οποίο εισήλθε κινούμενο κάθετα επί του οδοστρώματος και στην προ-

σπάθειά του να αποφύγει την πρόσκρουση με αυτό, ο ίδιος επιχείρησε αποφευκτικό προς τα δεξιά ελιγμό, με συνέπεια να προσκρούσει η εμπρόσθια δεξιά πλευρά του αυτοκινήτου του επί του ήδη κείμενου στη δεξιά πλευρά του οδοστρώματος τμήματος βράχου, που είχε καταπέσει κατά τα προδιαληφθέντα, και να υποστεί υλικές ζημιές. Είχε δε υποστηριχθεί με την εν λόγω αγωγή ότι το ατύχημα οφείλεται αποκλειστικά στην παράνομη παράλειψη των οργάνων της αρμόδιας για τη συντήρηση της ως άνω οδού υπηρεσίας της εκκαλούσας, να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για την αποτροπή της πτώσεως βράχων επί του οδοστρώματος, λόγω της διάβρωσης του βουνού και των συνεχών κατά το προηγούμενο του ατυχήματος χρονικό διάστημα βροχοπτώσεων στην περιοχή καθώς και της πλημμελούς συντήρησης της κείμενης σε υψηλότερο σημείο του βουνού παλαιάς επαρχιακής οδού Α.-Αγ., ζητήθηκε δε ως χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστησαν εκ του ανωτέρω συμβάντος η επιδίκαση ποσού 3.000 Ε στον πρώτο εφεσίβλητο, 2.000 Ε στη δεύτερη και 1.500 Ε στους πρώτο και δεύτερη των εφεσιβλήτων ως ασκούντων τη γονική μέριμνα του ανήλικου τέκνου τους, καθώς και στην τέταρτη. Περαιτέρω, ο πρώτος εφεσίβλητος ζήτησε να του καταβληθεί το συνολικό ποσό των 12.196,50 Ε, ως αποζημίωση για την αποκατάσταση της υλικής ζημίας που υπέστη το αυτοκίνητό του, εξαιτίας του ανωτέρω ατυχήματος.

Προς απόδειξη των ισχυρισμών τους οι εφεσίβλητοι είχαν προσκομίσει: α) το από 4.2.2006 δελτίο οδικού τροχαίου ατυχήματος υλικών ζημιών του Αστυνομικού

Τμήματος Α., σύμφωνα με το οποίο η ακινητοποίηση του ανωτέρω οχήματος επήλθε λόγω πρόσκρουσης σε βράχο κατόπιν κατολίσθησης, με συγκρουσθείσα την εμπρόσθια δεξιά πλευρά αυτού, β) ακριβές απόσπασμα από το βιβλίο αδικημάτων και συμβάντων της 4.2.2006 του Αστυνομικού Τμήματος Α., στο οποίο αναφέρονται τα ανωτέρω, γ) την υπ' αριθ. πρωτ. .../27.9.2007 βεβαίωση του Πυροσβεστικού Κλιμακίου Α., με την οποία βεβαιώνεται ότι στις 4.2.2006 και ώρα 07.55' στο ... χιλιόμετρο της οδού Α.-Αγ., λόγω κατολίσθησης βράχων προκλήθηκαν υλικές ζημιές στο διερχόμενο όχημα του πρώτου εφεσίβλητου, η απομάκρυνση δε των βράχων από το οδόστρωμα έγινε από τους άνδρες της ως άνω Υπηρεσίας, καθώς και η ρυμούλκηση του οχήματος αυτού στην άκρη του δρόμου, δ) το .../15.3.2006 πιστοποιητικό της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας, με την οποία πιστοποιούνται οι ημερομηνίες βροχοπτώσεων και χιονοπτώσεων με τα αντίστοιχα ύψη κατά το χρονικό διάστημα από 21.1.2006 έως 4.2.2006 (ημέρες βροχοπτώσεων και χιονοπτώσεων οι 21, 22 και 23.1.2006, με ύψος 1.8, 7.3 και 0.0 αντίστοιχα), ε) φωτοτυπικό αντίγραφο της άδειας κυκλοφορίας του αυτοκινήτου, από την οποία προκύπτει ότι αυτό τέθηκε σε κυκλοφορία για πρώτη φορά στις 20.2.2001, καθώς και φωτοτυπικό αντίγραφο της από 16.3.1999 γνωμάτευσης του Κέντρου Αξιολόγησης Ικανότητας και Προετοιμασίας Οδήγησης Ατόμων Με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ), με την οποία ο πρώτος εφεσίβλητος κρίθηκε ικανός να οδηγεί ειδικά διασκευασμένο αυτοκίνητο, στ) τη .../2.3.2006 απόδειξη λιανικής πώ-

λησης ανταλλακτικών, συνολικού ποσού 5.497,16 Ε, καθώς και τη .../2.3.2006 απόδειξη παροχής υπηρεσιών για εργασίες συνεργείου συνολικού ποσού 416,50 Ε της επιχείρησης “Α. Α.Ε.”, ζ) το .../27.2.2006 δελτίο αποστολής του Δ. Κ. για την αγορά ενός ελαστικού, συνολικού ποσού 102,34 Ε, η) την .../2.3.2006 απόδειξη παροχής υπηρεσιών της επιχείρησης Κ. Μ.-Η. για αντικαταστάσεις, επαναφορές και βαφές ανταλλακτικών, συνολικού ποσού 1.963,50 Ε, θ) δεκατρείς αποδείξεις εισπράξεως διαδρομών διά του με αριθμό κυκλοφορίας ΤΑΕ ... ταξί, εκδοθείσες από το Λ. Γ., ι) δεκαεπτά φωτογραφίες που απεικονίζουν το αυτοκίνητο μετά το ατύχημα και κ) την .../12.9.2007 ένορκη μαρτυρική κατάθεση του Φ. Ρ. του Β., νομοτύπως ληφθείσα σύμφωνα με το αρθ. 185 ΚΔΔ ενώπιον της Συμβολαιογράφου Δ. Κ., παρά την απουσία εκπροσώπου της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λάρισας, η οποία κλητεύθηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα (σχετ. η .../27.8.2007 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελητή Α. Π.), με την οποία ο ανωτέρω δήλωσε ότι κατά την ημέρα του συμβάντος κινείτο όπισθεν του αυτοκινήτου του πρώτου εφεσίβλητου επί της ως άνω οδού, και επιβεβαίωσε τα ως άνω υποστηριζόμενα από αυτόν σχετικά με τις συνθήκες του ατυχήματος. Επίσης, δήλωσε ότι στο σημείο του ατυχήματος γίνονται κατολισθήσεις από την υπερκείμενη παλαιά επαρχιακή οδό Α.-Αγ., η οποία δεν συντηρείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες και είναι εγκαταλειμμένη, ενώ δεν έχουν ληφθεί προστατευτικά μέτρα, που να εμποδίζουν την κατολίσθηση των βράχων στη θέση που επισυνέβη το ατύχημα, όπως τοποθέτηση

τοίχου αντιστήριξης με συρμάτινο πλέγμα, ούτε υπάρχει σχετική πινακίδα σήμανσης, και ότι ο εφεσίβλητος υπεβλήθη στις ανωτέρω αναφερόμενες δαπάνες, ενώ για την αγορά του αυτοκινήτου του είχε καταβάλει το ποσό των 20.543 Ε, η αξία του οποίου ήδη ανέρχεται σε 17.608 Ε, μειωμένης μετά το ατύχημα κατά 20%.

Το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την εκκαλούμενη απόφασή του (111/2008), αφού απέρριψε την από 27.7.2006 αγωγή ως απαράδεκτη κατά το μέρος που στρέφεται κατά του πρώτου ενάγοντος Ελληνικού Δημοσίου, έκρινε ότι συντρέχει νόμιμος λόγος ευθύνης της εκκαλούσας Νομ/κής Αυτοδιοίκησης Λάρισας, σύμφωνα με τις διατάξεις των αρθ. 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, δέχθηκε εν μέρει την αγωγή ως προς αυτή, την οποία υποχρέωσε να καταβάλει στον πρώτο ενάγοντα ήδη εφεσίβλητο το ποσό των 8.679,50 Ε νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής συνολικά και ειδικότερα έκρινε ότι δικαιούται δαπάνη ποσού 7.979,50 Ε για την αποκατάσταση των ζημιών που προξενήθηκαν στο αυτοκίνητό του από το ανωτέρω ατύχημα καθώς και ποσό 700 Ε ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, ενώ ως προς τους λοιπούς εφεσίβλητους έκρινε ότι, ενόψει του είδους της προσβολής (επέλευση μόνο υλικών ζημιών επί του οχήματος ιδιοκτησίας του πρώτου), δεν δικαιολογείται ηθική βλάβη χρήζουσα χρηματικής ικανοποίησης.

Επειδή κατά της άνω απόφασης του Πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου η εκκαλούσα Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λάρισας άσκησε την κρινόμενη έφεση, με την οποία υποστηρίζει ότι η εκκαλούμενη απόφαση

πρέπει να εξαφανιστεί και η από 27.7.2006 αγωγή να απορριφθεί για τους παρακάτω λόγους: Α) Εσφαλμένα ερμήνευσε και εφάρμοσε το νόμο το πρωτόδικο Δικαστήριο και εκτίμησε τα πραγματικά περιστατικά, αφενός γιατί η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Λάρισας, ως μοναδική αρμόδια για τη συντήρηση και επισκευή του συγκεκριμένου οδικού δικτύου και την απομάκρυνση των τυχόν πεσόντων βράχων, ποτέ δεν ειδοποιήθηκε από τους εφεσίβλητους ή από την ίδια την αστυνομία περί της ύπαρξης βράχων στο μέσο του οδοστρώματος σε ένα δρόμο με συχνή κυκλοφορία, ούτε από 4.2.2006 μέχρι και σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί εργασίες αποκατάστασης του οδοστρώματος στο συγκεκριμένο σημείο, καθώς αυτό βρίσκεται σε άριστη κατάσταση και δεν παρουσιάζει καμία απολύτως φθορά πέραν της συνήθους, αφεντέρου γιατί ο παλαιός επαρχιακός δρόμος Α.-Αγ. είναι σε καλή κατάσταση, βρίσκεται δε σε μεγάλη χιλιομετρική απόσταση από το σημείο του συμβάντος και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί η οποιαδήποτε κατάστασή του να επηρεάζει το νέο επαρχιακό δρόμο. Εξάλλου, ούτε οι εφεσίβλητοι διευκρίνισαν κατά τρόπο ορισμένο και σαφή σε τι ακριβώς συνίσταται η “ολιγωρία” της άνω Διεύθυνσης ως προς τη συντήρηση του οδικού δικτύου. Οι εφεσίβλητοι αντιφάσκουν, ισχυριζόμενοι ότι η υποτιθέμενη αποκόλληση των βράχων προήλθε από τα έντονα καιρικά φαινόμενα που έπληξαν την περιοχή το αμέσως προηγούμενο διάστημα, ενώ από το .../15.3.2006 πιστοποιητικό της ΕΜΥ, που προσκομίζουν, δεν προκύπτουν έντονα καιρικά φαινόμενα το αμέσως προηγούμενο χρονικό διάστημα,

ο δε συγκεκριμένος χειμώνας ήταν ήπιος. Β) Στην ένδικη περίπτωση, οι ίδιοι οι εφεσίβλητοι περιγράφουν εξαρχής ως αιτία του συμβάντος την ύπαρξη απρόβλεπτου και αιφνιδίου γεγονότος, που συνιστά λόγο ανωτέρας βίας, δεν συνδέεται με την άσκηση δημόσιας εξουσίας κι εν πάση περιπτώσει δεν έχει να κάνει με την καλή ή κακή συντήρηση του οδικού δικτύου από την πλευρά της εκκαλούσας, αφού κατά τους ισχυρισμούς των ιδίων υπήρξαν έκτακτα καιρικά φαινόμενα. Συνεπώς, χωρίς αυτομάτως να συντρέχουν οι βασικές προϋποθέσεις της ύπαρξης παράνομης ζημιογόνου παράλειψής της κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας και χωρίς να μπορεί να καταλογιστεί η πράξη στην ίδια ως ν.π.δ.δ., δεν υφίσταται σε καμία περίπτωση η απαιτούμενη πρόσφορη αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της υποτιθέμενης παράλειψης και της ζημίας, που να καθιστά την παράλειψη “ζημιογόνο”. Γ) Η πρωτοδίκως προσκομισθείσα ένορκη βεβαίωση, πέραν της αμφίβολης αντικειμενικότητάς της, είναι και απορριπτέο αποδεικτικό μέσο στη συγκεκριμένη διαδικασία, καθόσον επί των διαφορών, οι οποίες αναφέρονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας που αφορά στην ευθύνη του Δημοσίου και των ν.π.δ.δ. προς αποζημίωση, σύμφωνα με τα αρθ. 105 και 106 ΕισΝΑΚ, δεν προσκομίζονται παραδεκτώς από τους διαδίκους στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, προς απόδειξη των ισχυρισμών τους, μαρτυρικές καταθέσεις που έχουν ληφθεί κατά το αρθ. 49 του π.δ. 341/1978. Ο άνω ισχυρισμός της εκκαλούσας πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, αφού, σύμφωνα με τις διατάξεις των αρθ. 147, 148, 185 ΚΔΔ, που διέπουν την εκδίκαση διοικητικών

διαφορών ουσίας, οι μαρτυρικές καταθέσεις ενώπιον Συμβολαιογράφου αποτελούν αποδεικτικά μέσα εκτιμώμενα ελευθέρως, εφόσον έχουν ληφθεί κατά την προβλεπόμενη στο αρθ. 185 ΚΔΔ διαδικασία, όπως εν προκειμένω η .../12.9.07 ένορκη μαρτυρική κατάθεση ενώπιον της Συμ/φου Δ. Κ..

Επειδή, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες διατάξεις, για την κατασκευή, ανακαίνιση και συντήρηση επαρχιακών οδών αρμόδια είναι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λάρισας, η οποία, αν και υπέχει νόμιμη ευθύνη για τη συντήρηση της επαρχιακής οδού Α.-Αγ. και τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την ασφαλή κίνηση των διερχόμενων οχημάτων, δεν είχε λάβει προληπτικώς τα ενδεικνυόμενα μέτρα κατά τα δεδομένα της επιστήμης και της κοινής πείρας για την αποφυγή κατολισθήσεων και αποκόλλησης τμημάτων βράχων, ενόψει της βραχώδους πλαγιάς που υπάρχει πλησίον του οδοστρώματος, ούτε είχε τοποθετήσει σχετική προειδοποίηση, με αποτέλεσμα από την εκδήλωση των συνήθων για το χρονικό διάστημα (χειμερινή περίοδος) που συνέβη το ατύχημα (4.2.2006) φυσικών φαινομένων, να γίνει κατολίσθηση βράχων κατά τη διέλευση του αυτοκινήτου του πρώτου των εφεσίβλητων, ο οποίος επιχειρώντας αποφευκτικό ελιγμό προσέκρουσε σε έτερο βράχο ήδη καταπεσόντα στο οδόστρωμα και το αυτοκίνητό του υπέστη υλικές ζημιές (Σχ. δελτίο οδικού τροχαίου ατυχήματος, ακριβές απόσπασμα από το βιβλίο αδικημάτων και συμβάντων της 4.2.2006 του Αστυνομικού τμήματος Α., η .../27.9.2007 βεβαίωση του Πυροσβεστικού Κλιμακίου Α.). Συνεπώς, η εκκαλούσα ενέχεται σε

αποζημίωση για τη ζημία που προκύπτει από την παράνομη παράλειψη των οργάνων της να προβαίνουν στην επιβαλλόμενη από το νόμο συντήρηση της ως άνω οδού, ώστε να διευκολύνεται η απρόσκοπτη κυκλοφορία των αυτοκινήτων επ' αυτής και το επελθόν στη συγκεκριμένη περίπτωση ζημιογόνο αποτέλεσμα συνδέεται αιτιωδώς με τις προαναφερόμενες παραλείψεις των οργάνων της εκκαλούσας, απορριπτομένου ως αβασίμου του περί αντιθέτου ισχυρισμού.

Περαιτέρω, και ο δεύτερος ισχυρισμός της εκκαλούσας για επίκληση εκ μέρους των εφεσίβλητων εκτάκτων καιρικών φαινομένων, τα οποία συνιστούν λόγο ανωτέρας βίας, διακοπτομένου ως εκ τούτου του αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της ζημίας και της υποτιθέμενης παράλειψης των οργάνων της εκκαλούσας, πρέπει να απορριφθεί ως ερειδόμενος σε εσφαλμένη προϋπόθεση. Τούτο διότι οι εφεσίβλητοι δεν επικαλούνται με την αγωγή τους, ούτε άλλωστε προέκυψε σχετικά, ότι η κατολίσθηση οφείλετο αποκλειστικά σε έκτακτα αναπάντεχα καιρικά φαινόμενα, αλλά ότι ως εκ της μορφολογίας της περιοχής σε συνδυασμό με την εκδήλωση φυσικών φαινομένων κατά το προηγούμενο χρονικό διάστημα, εντονότερων λόγω της χειμερινής περιόδου, προκλήθηκε διάβρωση του εδάφους, με συνέπεια, λόγω της μη λήψης εκ μέρους των οργάνων αυτής των αναγκαίων προληπτικών μέτρων, την πτώση των βράχων επί του οδοστρώματος. Εξάλλου, ο πρώτος εφεσίβλητος δεν είχε υποχρέωση, όπως αβασίμα υποστηρίζει, να καλέσει τη Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών της εκκαλούσας κατά το ατύχημα, αφού η τελευταία δεν περι-

λαμβάνεται στα αρμόδια προς τούτο όργανα, τα οποία ειδοποίησε ο εφεσίβλητος όπως προκύπτει από τα σχετικά έγγραφά τους. Ως εκ των ανωτέρω, το Δικαστήριο κρίνει ότι συντρέχει νόμιμος λόγος ευθύνης της εκκαλούσας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λάρισας, σύμφωνα με τις διατάξεις των αρθ. 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Περαιτέρω, όπως προκύπτει από τα προσκομιζόμενα τιμολόγια πώλησης - δελτία αποστολής και αποδείξεις λιανικής πώλησης και παροχής υπηρεσιών, ο πρώτος εφεσίβλητος δαπάνησε το συνολικό ποσό των 7.979,50 Ε για την αποκατάσταση των υλικών ζημιών του αυτοκινήτου του, τα οποία δικαιούται, καθώς και χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης 700 Ε, ως ιδιοκτήτης αυτού, για τα οποία δεν υπάρχει αμφισβήτηση με την κρινόμενη έφεση, όπως ορθώς κρίθηκε με την εκκαλούμενη απόφαση, απορριπτομένου ως αβασίμου του αντιθέτου λόγου της κρινόμενης εφέσεως.

Επειδή μετά τα παραπάνω πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη έφεση...

244/2009

Πρόεδρος: Κωνσταντινιά Μαργαρίτη
Εισηγήτρια: Σταυρούλα Μπρούστα
Δικηγόροι: Ευαγ. Γεωργαλιός, Αρετή Πρίντζου

Αποζημιωτική ευθύνη του δημοσίου ή νπδδ για πράξεις ή οι παραλείψεις των οργάνων τους.

Αξίωση αποζημίωσης από το χρόνο τέλεσης της αδικπραξίας, ακόμη και όταν αυτή δημιουργεί διαρκή ζημιογόνο κατάσταση, ακόμη και για μέλλουσα προβλε-

πή ζημία.

Χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος από το Δήμαρχο, μετά από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Αφαίρεση άδειας λειτουργίας και σφράγιση κέντρων διασκέδασης, εφόσον βεβαιώθηκαν εντός έτους 3 παραβάσεις των δ/ξεων για κοινή ησυχία, λειτουργία μουσικής χωρίς άδεια, παραβίαση των όρων της άδειας μουσικής και του ωραρίου λειτουργίας.

Αφαίρεση της άδειας προσωρινά ή οριστικά επί υποτροπής.

Αγωγή χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης ζημιωθέντος από τη λήψη παράνομων αποφάσεων του Δήμου, δυνάμει των οποίων λειτούργησε πλησίον της οικίας του κέντρο διασκέδασης με μουσική, την παράταση της άδειας της οποίας ενέκρινε το Δημοτικό Συμβούλιο, παρότι ήταν γνωστή εκ καταγγελιών η οχληρή λειτουργία και παρά την καθ υποτροπή βεβαίωση υπερβάσεων της άδειας μουσικής.

Μη δεσμευτική για το Δικαστήριο ποινική απόφαση που απήλλαξε το Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο από την κατηγορία της με πρόθεση παράβασης των υπηρεσιακών τους καθηκόντων.

{...}2. Επειδή, στο αρθ. 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984 ΦΕΚ Α' 164) ορίζεται ότι: "Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης, που υπάρ-

χει για χάρη του γενικού συμφέροντος...”, η διάταξη δε του άρθρου τούτου εφαρμόζεται κατά το αρθ. 106 ΕισΝΑΚ και “... για την ευθύνη των δήμων, των κοινοτήτων ή των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους”. Περαιτέρω, στο αρθ. 932 του Αστικού Κώδικα ορίζεται ότι: “Σε περίπτωση αδικοπραξίας, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Αυτό ισχύει ιδίως για εκείνον που έπαθε προσβολή της υγείας, της τιμής ή της αγνείας του ή στερήθηκε την ελευθερία του...”.

3. Επειδή, από τις προεκτεθείσες στην προηγούμενη σκέψη διατάξεις των αρθ. 105 και 106 ΕισΝΑΚ και 932 ΑΚ, προβλέπεται ευθύνη του Δημοσίου ή Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου για την αποκατάσταση ζημίας και τη χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης (ΣτΕ 1147/05, ΑΠ 57/05, 2891/99, 4913, 3226/98, 4776/97, 289/95). Για τη γένεση ευθύνης του Δημοσίου ή των άλλων Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου προς αποζημίωση, απαιτείται, μεταξύ άλλων, οι πράξεις ή οι παραλείψεις των οργάνων τους να είναι παράνομες, παραβιάζουσες ορισμένη διάταξη νόμου, προστατεύουσα δικαίωμα ή συμφέρον του ζημιωθέντος, η παράνομη δε αυτή ενέργεια να τελεί σε εσωτερική συνάφεια προς την υπηρεσία και να συντρέχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ αυτής και της επελθούσης ζημίας (ΣτΕ 602/06, 465/04, 2632/01, 3102/99, 289/95, ΑΠ 1258/85, ΔΕφΑθ 1605/93,

314/92 κ.α.). Εξάλλου, παράνομη πράξη ή παράλειψη υπάρχει και όταν παραλείπονται οι ενέργειες εκείνες, που προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη υπηρεσία και απορρέουν από την κείμενη εν γένει νομοθεσία, τα δεδομένα της κοινής πείρας, της επιστημονικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης ή εμπειρίας και της καλής πίστης. Τέλος, αν από την αδικοπραξία δημιουργήθηκε παρατεταμένη ζημιογόνος κατάσταση, γεγονός γέννησης της αξίωσης προς αποζημίωση είναι ο χρόνος τέλεσης της αδικοπραξίας, η οποία, και όταν ακόμη δημιουργεί διαρκή ζημιογόνο κατάσταση, είναι έννομη σχέση στιγμιαία, που ολοκληρώνεται με την τέλεσή της, έκτοτε δε μπορεί να επιδικασθεί και το σύνολο της αποζημίωσης, είτε έχει επέλθει η ζημία, είτε είναι μέλλουσα, εφ’ όσον μπορεί να προσδιορισθεί (ΣτΕ 4151/05).

4. Επειδή, περαιτέρω, ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας (κωδικοποιημένο π.δ. 410/1995, ΦΕΚ Α’ 231, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο πριν το ν. 3463/2006), όρισε, μεταξύ άλλων, στο αρθ. 25 ότι η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας όλων των καταστημάτων και επιχειρήσεων, οι όροι λειτουργίας των οποίων καθορίζονται από την ΑΙΒ/8577/1983 Υγειονομική Διάταξη, χορηγείται από το Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο της Κοινότητας, μετά από απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που εκδίδεται κατόπιν προελέγχου του σχετικού αιτήματος του ενδιαφερομένου, καθώς και ότι το κλείσιμο, με σφράγιση, των εν λόγω καταστημάτων, που λειτουργούν χωρίς άδεια, ενεργείται από το όργανο που ορίζεται εκάστοτε από το οικείο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο (παρ. 2 και 5). Εξάλλου, στην παρ. 2 του

αρθ. 2 π.δ. 180/1979, “Περί των όρων λειτουργίας καταστημάτων πωλήσεως οινοπνευματωδών ποτών και κέντρων διασκεδάσεως” (Α’ 46), όπως αντικαταστάθηκε τελικά με το αρθ. 1 π.δ. 457/1990, ορίζονται τα εξής: “2. Η Αρχή που χορηγεί την άδεια λειτουργίας των κέντρων διασκεδάσεως και καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, στα οποία, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά Υγειονομικές Διατάξεις, προσφέρονται οινοπνευματώδη ποτά για άμεση εντός αυτών κατανάλωση, αφαιρεί με απόφασή της τη χορηγηθείσα άδεια και σφραγίζει το κατάστημα για χρονικό διάστημα δέκα (10) μέχρι εξήντα (60) ημερών, εφόσον: α) βεβαιώθηκαν από αστυνομικούς τρεις (3) συνολικά παραβάσεις εντός έτους των διατάξεων του αρθ. 4 του παρόντος, των διατάξεων που ισχύουν κάθε φορά για την κοινή ησυχία, τη λειτουργία μουσικής χωρίς άδεια, την παραβίαση των όρων και προϋποθέσεων της κατεχόμενης άδειας λειτουργίας μουσικής και του ωραρίου λειτουργίας του καταστήματος...”.

5. Επειδή, τέλος, στο αρθ. 3 της Αστυνομικής Διάταξης 3/1023/37-ια/8.1.1996 (ΦΕΚ 15 Β/12.1.1996) ορίζεται ότι: “1. Απαγορεύεται στα δημόσια κέντρα (καφενεία, ζαχαροπλαστεία, μπαρ, ταβέρνες κλπ) η λειτουργία κάθε είδους μουσικών οργάνων χωρίς άδεια της αρμόδιας αρχής, καθώς και τα τραγούδια, οι απαγγελίες και η χρήση ηλεκτροφώνων, ραδιοφώνων, τηλεοράσεων κλπ, που προκαλούν διατάραξη της ησυχίας των περιοίκων. Στην απαγόρευση αυτή δεν εμπíπτον τα κέντρα διασκέδασης. 2. Άδεια λειτουργίας μουσικών οργάνων χορηγείται εφόσον δεν διαταράσσεται η ησυχία

των περιοίκων. Στην άδεια αναγράφεται η διάρκεια, το είδος και ο αριθμός των μουσικών οργάνων, η θέση τοποθέτησης αυτών και κάθε άλλος περιοριστικός όρος που καθορίζεται από την Υγειονομική Υπηρεσία. 3. Η ανωτέρω άδεια χορηγείται μέχρι την 22.00’ ώρα τη χειμερινή περίοδο και την 23.00’ ώρα τη θερινή και μπορεί να παραταθεί ύστερα από αίτηση των ενδιαφερομένων, ανάλογα με το είδος των μουσικών οργάνων και τη θέση του κέντρου σε σχέση με τους γύρω κατοικημένους χώρους, για τα κέντρα που λειτουργούν σε κλειστό χώρο μέχρι την 03.00’ ώρα και για τα κέντρα που λειτουργούν σε ανοικτό χώρο μέχρι την 02.00’ ώρα, με την προϋπόθεση ότι δεν διαταράσσεται η ησυχία των περιοίκων. 4... 5. Η άδεια λειτουργίας μουσικών οργάνων μπορεί να αφαιρείται προσωρινά με απόφαση της αρχής που την εξέδωσε, εφ’ όσον διαπιστώνεται παραβίαση των όρων αυτής ή οριστικά σε περίπτωση υποτροπής”.

6. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτουν τα ακόλουθα: Έναντι της ευρισκόμενης στο Β. Μ. και επί της οδού Ι. αρ. ... κατοικίας του εφεσιβλήτου, λειτουργούσε από τις αρχές Σεπτεμβρίου του έτους 1995, κατάστημα υγειονομικού ενδιαφέροντος, με την επωνυμία “Φ. C.”, ιδιοκτησίας του Ι. Τ.. Με το με αριθ. .../15.9.1995 έγγραφό του, ο Διοικητής του Αστυνομικού Τμήματος Β. ενημέρωσε τον εκκαλούντα Δήμο ότι υπεβλήθη μήνυση εις βάρος του Ι. Τ., για τη λειτουργία του εν λόγω καταστήματος και μάλιστα κάνοντας χρήση στερεοφωνικού συγκροτήματος, άνευ των απαιτούμενων κατά νόμο αδειών, ήτοι άδειας ίδρυσης και λει-

τουργίας, καθώς και άδειας λειτουργίας μουσικών οργάνων, επίσης δε για την υποβολή προφορικών καταγγελιών εκ μέρους του ενάγοντος για διατάραξη της κοινής ησυχίας, καλώντας τον παράλληλα να επιβάλει, κατ' εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας, διοικητικές κυρώσεις. Εν συνεχεία, ο εφεσίβλητος με άλλους πολίτες με τη με αριθ. .../21.9.1995 αναφορά τους προς τον εκκαλούντα Δήμο, κατέστησαν γνωστή στον τελευταίο την ενόχληση που υφίσταντο από τη λειτουργία του καταστήματος αυτού. Με το με αριθ. .../21.9.1996 έγγραφό του, ήτοι ένα χρόνο αργότερα, ο Διοικητής του Αστυνομικού Τμήματος Β. ενημέρωσε εκ νέου τον εκκαλούντα Δήμο για την παράνομη και οχληρή λειτουργία του κέντρου αυτού, καλώντας να προβεί στη σφράγισή του. Τελικώς, και κατόπιν επιθεώρησης την 30.9.1996 του καταστήματος από τον αρμόδιο επόπτη δημόσιας υγείας της Δ/σης Υγείας Νομού Μαγνησίας, από τον οποίο προτάθηκε η χορήγηση άδειας λειτουργίας ως "μπαρ - αναψυκτήριο", χορηγήθηκε από το διάδικο Δήμο την 13.12.1996 η με αριθ. .../1996 άδεια ίδρυσης και λειτουργίας "κέντρου διασκέδασης" στον Ι. Τ.. Με νέα επιστολή του προς το Δήμο (αριθ. .../10.9.1998), ο εφεσίβλητος ενημερώνει εκ νέου για την εντονότατη όχληση που υφίσταται ο ίδιος και η οικογένειά του κατά τις νυχτερινές ώρες από τη λειτουργία του εν λόγω καταστήματος. Σύμφωνα με το από .../1.10.1997 έγγραφο της Διεύθυνσης Υγείας του Ν. Μαγνησίας, από τη διενέργεια επιτοπίου υγειονομικού ελέγχου (ηχομέτρηση) στο εν λόγω κατάστημα, διαπιστώθηκε ότι δεν πληρούνται οι προϋπο-

θέσεις των σχετικών υγειονομικών διατάξεων και, ως εκ τούτου, δεν δύναται αυτό να λειτουργήσει ως κέντρο διασκέδασης, χωρίς τη λήψη πρόσθετων μέτρων ηχομόνωσης. Κατόπιν αυτού, ο Δήμαρχος Β. με την .../1.10.1997 απόφασή του, αφαίρεσε προσωρινά την ήδη χορηγηθείσα με αριθ. .../1996 άδεια ίδρυσης και λειτουργίας και στη συνέχεια χορήγησε εκ νέου την .../8.10.1997 όμοια άδεια για το ίδιο κατάστημα ως "μπαρ - αναψυκτήριο", καθώς και τη με αριθ. .../30.10.1997 άδεια λειτουργίας μουσικών οργάνων, με τον όρο ότι θα γίνεται χρήση στερεοφωνικού συγκροτήματος μικρής ισχύος για τη δημιουργία ευχάριστης ατμόσφαιρας, μέχρι την 22.00' ώρα τη χειμερινή και την 23.00' ώρα τη θερινή περίοδο, με χαμηλή ένταση, ώστε να μη διαταράσσεται η κοινή ησυχία των περιοίκων. Ακολούθως, με το .../22.12.1997 έγγραφο του Αστυνομικού Τμήματος Β. γνωστοποιήθηκε στον εκκαλούντα Δήμο η βεβαίωση τριών παραβάσεων για υπέρβαση της άδειας μουσικών οργάνων, ήτοι την 10.10.1997 και ώρα 23.45', την 11.10.1997 και ώρα 01.00' και την 21.12.1997 και ώρα 01.30'. Κατόπιν αυτού, με την .../19.1.1998 απόφαση του Δημάρχου Β. αποφασίστηκε η προσωρινή αφαίρεση της άδειας λειτουργίας από 20 έως 29 Ιανουαρίου 1998, ενώ με όμοια απόφαση (.../11.2.1998) αποφασίστηκε η προσωρινή αφαίρεση της άδειας λειτουργίας από 11 έως 25 Φεβρουαρίου για τον ίδιο λόγο (βλ. το .../3.2.1998 έγγραφο του Αστυνομικού Τμήματος Β., που αφορά βεβαίωση άλλων τριών παραβάσεων για υπέρβαση της άδειας μουσικών οργάνων, ήτοι την 23.12.1997 και ώρα 2.30', την

26.12.1997 και ώρα 1.30' και την 31.1.1998 και ώρα 0.45'). Επίσης, κατά τη συνεδρίαση της 16.2.1998 του Δημοτικού Συμβουλίου Β., και παρά τις επαναλαμβανόμενες διαμαρτυρίες του ενάγοντος (βλ. τις από 21.10.1997 και από 12.2.1998 επιστολές του προς το Δήμο), αποφασίστηκε (αριθμός απόφασης 8/1998) η χορήγηση άδειας χρήσης μουσικών οργάνων στον Ι.Τ., με παράταση του χρόνου λειτουργίας τους έως την 03.00' ώρα (πρωινή), με τον όρο να λαμβάνεται μέριμνα καθ' όλο το χρόνο λειτουργίας του καταστήματος για να μην εξέρχεται ήχος, προς αποφυγήν δημιουργίας θορύβων, ηχορύπανσης και ρύπανσης του περιβάλλοντος χώρου και όχλησης των περιοίκων, με τη σύσταση παράλληλα τριμελούς επιτροπής ελέγχου και εφαρμογής των ανωτέρω, κάνοντας ιδιαίτερη μνεία ότι σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης, θα διαταχθεί η οριστική και αμετάκλητη αφαίρεση της άδειας παράτασης της χρήσης μουσικών οργάνων. Με την ίδια απόφαση ανακλήθηκε και η προσωρινή αφαίρεση της άδειας λειτουργίας από 16 έως 25 Φεβρουαρίου 1998. Εκδόθηκε δε η με αριθμό 497/27.2.1998 άδεια λειτουργίας μουσικών οργάνων, μέχρι την 03.00' ώρα τόσο για τη θερινή όσο και για τη χειμερινή περίοδο. Ο εφεσίβλητος, θεωρώντας παράνομη την απόφαση αυτή του Δημοτικού Συμβουλίου Β., προσέφυγε στην Επιτροπή του αρθ. 18 ν. 2218/1994 ελέγχου και εκδικάσεως προσφυγών κατά πράξεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η οποία, με την .../1998 απόφασή της, τον δικαίωσε πλήρως, ακυρώνοντας την 8/1998 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Β.. Μετά ταύτα, δυνάμει της

.../10.4.1998 απόφασης του Δημάρχου Β. ακυρώθηκε η 497/27.2.1998 άδεια λειτουργίας μουσικών οργάνων και χορηγήθηκε νέα μέχρι την 22.00' ώρα τη χειμερινή και την 23.00' ώρα τη θερινή περίοδο. Ακολούθως, ο εφεσίβλητος άσκησε ενώπιον του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Βόλου την από 14.2.2003 αγωγή, στην οποία ανέφερε ότι η επί σχεδόν τριετία παράνομη λειτουργία του κέντρου διασκέδασης έλαβε χώρα με την ανοχή των αρμοδίων οργάνων του εναγομένου Δήμου, αρχικά άνευ άδειας (Σεπτέμβριος 1995 έως Σεπτέμβριος 1996), αργότερα με παράνομη άδεια ίδρυσης και λειτουργίας και, τελικώς, και παρά τις επανειλημμένες διαπιστώσεις παράβασης του ωραρίου μουσικής και της διατάραξης της κοινής ησυχίας, με την 8/1998 παράνομη απόφαση του Δημοτικού του Συμβουλίου αποφασίστηκε η παράταση του χρόνου λειτουργίας της μουσικής και η ανάκληση του μέτρου της προσωρινής αφαίρεσης της άδειας λειτουργίας, αδιαφορώντας για την καθημερινή βλάβη των εννόμων αγαθών του ίδιου, της οικογένειάς του και της ψυχικής του υγείας, με αποτέλεσμα να καταληφθεί από αγχώδη διαταραχή, να εκδηλώσει καταθλιπτικά συμπτώματα και να υποβληθεί σε ειδική θεραπευτική αγωγή. Προς απόδειξη του ισχυρισμού αυτού προσκόμισε, μεταξύ των άλλων, τις από 23.2.1998 και από 3.6.1998 ιατρικές γνωματεύσεις του επιμελητή Β' του κέντρου ψυχικής υγείας του "Α." Γενικού Νομαρχιακού Νοσοκομείου Β. Κ. Ξ., σύμφωνα με τις οποίες βρέθηκε πάσχων από αγχώδη διαταραχή αντιδραστικού τύπου, με καταθλιπτικά στοιχεία, καθώς και σχετική συνταγογραφία. Για την αποκατάστα-

ση της ηθικής βλάβης, την οποία υπέστη από τις παράνομες αυτές πράξεις και παραλείψεις της Δημοτικής Αρχής, ζήτησε την επιδίκαση του ποσού των 44.020,55 Ε. Το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την 195/2007 εκκαλούμενη απόφασή του, αφού έλαβε υπόψη ότι ο εκκαλών Δήμος, παραβλέποντας το ιστορικό που προηγήθηκε, με την 8/1998 απόφασή του ενέκρινε τη χορήγηση άδειας χρήσης μουσικών οργάνων στο κατάστημα, με παράταση του χρόνου χρήσης αυτών έως ώρας 3ης πρωινής, παρά το γεγονός ότι είχε καταστεί πολλές φορές γνωστή στο Δήμο η οχληρή λειτουργία του κέντρου αυτού, η δύναμη της παράνομης αυτής απόφασης λειτουργία του καταστήματος, τουλάχιστον από 16 Φεβρουαρίου 1998 έως 10 Απριλίου 1998, οπότε περιορίστηκε η καθημερινή διάρκεια της χρήσης μουσικής, ήταν κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας εξ αντικειμένου ικανή, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, αλλά και των ειδικών συνθηκών της συγκεκριμένης περίπτωσης, ήτοι της ευαισθησίας που εκδήλωσε ο εφεσίβλητος, να επιφέρει σ' αυτόν δυσβάσταχτη όχληση, ενόψει της κατάστασης της ψυχικής του υγείας, και έκρινε ότι υφίστατο ο αναγκαίος για τη στοιχειοθέτηση της ευθύνης του εκκαλούντος αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της ανωτέρω παράνομης απόφασης και της ζημίας, υποχρέωσε δε τον εκκαλούντα Δήμο να καταβάλει στον εφεσίβλητο ως αποζημίωση για την παραπάνω αιτία το ποσό των 10.000 Ε, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής έως την πλήρη εξόφληση. Ήδη ο εκκαλών Δήμος με την κρινόμενη έφεση ζητά την εξαφάνιση της εκκαλούμενης απόφασης, ως εσφαλμένης,

ισχυριζόμενος ότι δεν υφίσταται εν προκειμένω, ο απαιτούμενος από το νόμο αιτιώδης σύνδεσμος για την επιδίκαση αποζημίωσης στον εφεσίβλητο, της οποίας το ποσό είναι υπερβολικό.

7. Επειδή, οι προβλεπόμενες από τις παρατεθείσες στη μεζιζονα σκέψη της παρούσας ειδικές διοικητικές άδειες και επιβολή των διοικητικών κυρώσεων, αποβλέπουν στη διασφάλιση της κοινής ησυχίας, ότι στην προκειμένου περίπτωση το Δημοτικό Συμβούλιο του εκκαλούντος Δήμου με την 8/1998 απόφασή του ενέκρινε τη χορήγηση άδειας χρήσης μουσικών οργάνων στο κατάστημα, με παράταση του χρόνου χρήσης αυτών έως ώρας 3ης πρωινής, παρά το γεγονός ότι είχε καταστεί πολλές φορές γνωστή στο Δήμο η οχληρή λειτουργία του κέντρου αυτού, με καταγγελίες του εφεσιβλήτου και άλλων πολιτών και κυρίως παρά την επί έξι φορές βεβαίωση υπερβάσεων της άδειας μουσικής από τα αρμόδια όργανα του Αστυνομικού Τμήματος Β., καταστρατηγώντας το αρθ. 3 της Αστυνομικής Διάταξης 3/1023/37-ια/8.1.1996, σύμφωνα με το οποίο η παράταση της άδειας μουσικής χορηγείται με την προϋπόθεση ότι δεν διαταράσσεται η ησυχία των περιοίκων, και μη αξιολογώντας το γεγονός ότι ο ιδιοκτήτης του κέντρου αυτού είχε ήδη καταστεί υπότροπος κατά την έννοια της ίδιας διάταξης, η οποία προβλέπει την οριστική αφαίρεση της άδειας αυτής σε περίπτωση υποτροπής, ανακάλεσε την ποινή προσωρινής αφαίρεσης που είχε επιβληθεί στον ίδιο επιχειρηματία για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα αυτής, ήτοι από 16 έως 25 Φεβρουαρίου 1998, επιτρέποντας έτσι τη συνέχιση της λειτουργίας του καθημερινά

μέχρι την τρίτη πρωινή ώρα, η δύναμη της παράνομης αυτής απόφασης λειτουργία του εν λόγω καταστήματος, τουλάχιστον από 16 Φεβρουαρίου 1998 έως 10 Απριλίου 1998 (οπότε με την έκδοση της .../10.4.1998 απόφασης του Δημάρχου Β. περιορίστηκε η καθημερινή διάρκεια της χρήσης μουσικής), ήταν, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, εξ αντικειμένου ικανή, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, αλλά και των ειδικών συνθηκών της συγκεκριμένης περίπτωσης, δηλαδή της ευαισθησίας που παρουσίασε ο εφesiβλητος, αλλά και του αναφαίρετου και αναγνωρισμένου από τις οικείες διατάξεις δικαιώματος κάθε πολίτη να απολαμβάνει την κοινή ησυχία, να επιφέρει σ' αυτόν το ζημιόγono αποτελεσμα, ήτοι δυσβάσταχτη όχληση, ενόψει και της κατάστασης της ψυχικής του υγείας, κρίνει ότι υφίσταται ο αναγκαίος για τη στοιχειοθέτηση της ευθύνης του εκκαλούντος αιτώδης σύνδεσμος μεταξύ της ανωτέρω παράνομης απόφασης και της ζημίας και για το λόγο αυτό ο εκκαλών Δήμος οφείλει να αποκαταστήσει την απορρέουσα από την αιτία αυτή ζημία του εφesiβλήτου. Περαιτέρω, ενόψει της φύσης και της έκτασης της παρανομίας, των ειδικότερων συνθηκών, κάτω από τις οποίες εκδηλώθηκε η παράνομη συμπεριφορά οργάνου του εκκαλούντος, του βαθμού της προσβολής των δικαιωμάτων του εφesiβλήτου, της ψυχικής ταλαιπωρίας και ταραχής την οποία υπέστη ο εφesiβλητος από την παράνομη λειτουργία του καταστήματος, κυρίως δε ενόψει της προσβολής της υγείας και της προσωπικότητας, που κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας και λογικής υπέστη, κρίνει ότι ο εφesiβλητος δικαιούται ως

χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης το ποσό των 10.000 Ε, το οποίο είναι προσήκον και εύλογο. Εξάλλου, η 1105/2003 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Βόλου, δύναμη της οποίας ο Δήμαρχος και τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου Φ. απαλλάχτηκαν της κατηγορίας της με πρόθεση παράβασης των υπηρεσιακών τους καθηκόντων, με σκοπό να προσπορίσουν σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, ήτοι του ότι ως αρμόδιοι με την παραπάνω ιδιότητα με την 8/1998 απόφαση χορήγησαν στον Ι. Τ. άδεια χρήσης μουσικών οργάνων με παράταση του χρόνου αυτής μέχρι την τρίτη πρωινή ώρα, μολοντί διαταρασσόταν η ησυχία των περιοίκων, ως αθωωτική απόφαση δεν είναι δεσμευτική για το Δικαστήριο. Επομένως, η εκκαλούμενη απόφαση που δέχτηκε τα ίδια είναι νόμιμη και ορθή και οι αντίθετοι ισχυρισμοί του εκκαλούντος Δήμου είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι.

8. Επειδή, κατ' ακολουθία η κρινόμενη έφεση πρέπει να απορριφθεί...

398/2009

Πρόεδρος: Αικατερίνη Χατζηαναγνώστου
Εισηγήτρια: Κωνσταντινιά Μαργαρίτη
Δικηγόροι: Νικ. Χατζησταματιού, Ελένη Ευσταθίου

Αντικειμενική αποζημιωτική ευθύνη υπδδ για παράνομες υλικές ενέργειες ή παραλείψεις οφειλομένων νόμιμων τοιούτων των οργάνων, όπως όταν παραλείπονται τα ιδιαίτερα καθήκοντα που προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη υπηρεσία βάσει του νόμου και κατά την κοινή πείρα και την καλή πίστη.

Αιφνίδιος τραυματισμός ανήλικου κατά το μάθημα από συμμαθητή του.

Μη παράλειψη του δασκάλου προς άσκηση του καθήκοντος επιτήρησης των μαθητών στην τάξη, αφού ήταν παρών κατά τη διδακτική ώρα και δεν είχε δημιουργηθεί πρόβλημα μεταξύ των μαθητών, ούτε οι γονείς του παθόντος είχαν ενημερώσει στο παρελθόν για άλλες πράξεις βίας σε βάρος του υιού τους, τα δε δύο παιδιά ήταν φίλοι και κάθονταν στο ίδιο θρανίο, ενώ η ενέργεια του ενός ήταν απρόβλεπτη και διήρκεσε μικρό διάστημα.

Μη παράλειψη του δασκάλου και του διευθυντή να παράσχουν τη δέουσα αρωγή στον παθόντα, καθόσον, αφού δόθηκαν αμοιβαίες εξηγήσεις χωρίς διαμαρτυρία, ο παθών αναχώρησε για την οικία, χωρίς ανάγκη μεταφοράς στο νοσοκομείο ή ενημέρωσης των γονέων του.

{...}2. Επειδή στο αρθ. 105 ΕισΝΑΚ ορίζεται ότι: “Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του Δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το Δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος...”. Κατά την έννοια των παραπάνω διατάξεων, ευθύνη προς αποζημίωση γεννάται όχι μόνον από την έκδοση μη νόμιμης εκτελεστής διοικητικής πράξης ή από τη μη νόμιμη παράλειψη έκδοσης τέτοιας πράξης, αλλά και από μη νόμιμες υλικές ενέργειες των οργάνων του Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή από παραλείψεις οφειλομένων νομίμων υλικών ενεργειών αυτών,

εφόσον οι υλικές αυτές ενέργειες ή παραλείψεις συνάπτονται με την οργάνωση και λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών ή των υπηρεσιών νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου (βλ. ΑΕΔ 5/95, ΣτΕ 1413/06, 2727/03, 740/01 κ.α.). Εξάλλου, από τις ίδιες διατάξεις συνάγεται ότι ευθύνη του Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου συντρέχει, τηρουμένων και των λοιπών προϋποθέσεων του νόμου, όχι μόνον κάθε φορά που, με σχετική πράξη ή παράλειψη οργάνου των νομικών αυτών προσώπων, παραβιάζεται συγκεκριμένη διάταξη νόμου, αλλά και όταν παραλείπονται τα ιδιαίτερα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις, που προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη υπηρεσία, βάσει της κείμενης εν γένει νομοθεσίας, καθώς και κατά τα δεδομένα της κοινής πείρας και τις αρχές της καλής πίστης. Ο κατά τα ανωτέρω παράνομος χαρακτήρας της ζημιογόνου πράξης ή παράλειψης ή υλικής ενέργειας αρκεί για να στοιχειοθετηθεί η ευθύνη του Δημοσίου, χωρίς να απαιτείται και η διαπίστωση πταίσματος του οργάνου του (πρβλ ΣτΕ 1413/06, 2727/03, 3102/99, 347, 4776/97). Τέλος, απαραίτητη προϋπόθεση για την επιδίκαση αποζημίωσης αποτελεί μεταξύ άλλων η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας (συνδέσμου) μεταξύ παράνομης πράξης κλπ και της επελθούσας ζημίας (ΣτΕ 1222/00, 878, 2739/00), η οποία (αιτιώδης συνάφεια) συντρέχει όταν οι παραλείψεις των οργάνων του Δημοσίου είναι, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, εξ αντικειμένου ικανές, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων και ενόψει των ειδικών συνθηκών της συγκεκριμένης περίπτωσης, να επιφέρουν το ζημιογόνο αποτέλεσμα (ΣτΕ 4776/97).

3. Επειδή εξάλλου, στο αρθ. 13 (παρ. 2 περ. θ) του π.δ. 201/1998 (ΦΕΚ Α' 161) "Οργάνωση και λειτουργία Δημοτικών Σχολείων" ορίζεται ότι: "Υπεύθυνος για την επιτήρηση των μαθητών μέσα στην τάξη είναι ο εκπαιδευτικός που διδάσκει τη συγκεκριμένη ώρα. Γι' αυτό εισέρχεται στην αίθουσα μαζί με τους μαθητές και μετά το τέλος του μαθήματος εξέρχεται από αυτή, όταν έχουν αποχωρήσει όλοι οι μαθητές".

4. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτουν τα εξής: Στις 24.5.2005 στο ... Δημοτικό Σχολείο Β. και στην αίθουσα του ... τμήματος της πέμπτης τάξης περί ώρα 13.25', παρόντος εντός της αίθουσας του δασκάλου της τάξης Χ. Ν., ο ανήλικος μαθητής Π. Δ., ηλικίας τότε 11 ετών, ενώ καθόταν δίπλα στο συμμαθητή του, υιό των εκκαλούντων, Α. Τ., σηκώθηκε από το θρανίο και, επιστρέφοντας, έπιασε το κεφάλι του τελευταίου, το έκαμψε βίαια (βιαία υπέρκομψη του αυχένα) προς τα κάτω και το κύπησε στο θρανίο (βλ. την κατάθεση του παθόντος ενώπιον του Δικαστηρίου Ανηλίκων και τις από 27.10.2006 και 20.11.2006 ιατρικές βεβαιώσεις των θεραπόντων ιατρών του Γενικού Νοσοκομείου Β. και του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Α.), χωρίς να έχει προηγηθεί διαπληκτισμός ή παρεξήγηση, αλλά χάριν παιχνιδιού και αστειεύσμου (βλ. και στα πρακτικά της 214/2007 απόφασης του Μονομελούς Δικαστηρίου ανηλίκων Βόλου την κατάθεση του παρόντος "παίζαμε μαζί και αλληλοπειραζόμασταν" και την κατάθεση του Π. Δ. "δεν είχα πρόθεση να τον κτυπήσω, απλώς ήθελα να παίξω μαζί του, γι' αυτό του ζήτησα και συγ-

γνώμη", με αποτέλεσμα αυτός να υποστεί υπερξάρθρωμα των Α1 σπονδύλων με αντωρολογιακή στροφή και μετατόπιση του οδόντος, καθώς και συνδεσμική κάκωση στην ινιοαυχενική συνδέσμωση άμφω με ραιβόκρανο (βλ. την από 24.6.2005 ιατρική γνωμάτευση του Γενικού Νοσοκομείου Β., το από 25.5.2005 πόρισμα αξονικής τομογραφίας του Ιατρικού Διαγνωστικού Κέντρου Β. ΑΕ). Ο δάσκαλος, που ήταν παρών στην αίθουσα διδασκαλίας, δεν αντιλήφθηκε το περιστατικό κατά την εκτέλεσή του, λόγω του αιφνιδίου και της ελάχιστης διάρκειάς του, αλλά όταν άκουσε τις φωνές του παθόντος και των παιδιών, πλησίασε αμέσως, επιλήφθηκε της κατάστασης, τους είπε να μη μαλώνουν, και αφού δόθηκαν οι αμοιβαίες, μεταξύ των παιδιών, εξηγήσεις, χωρίς ο παθών να παραπονεθεί για πόνους (βλ. και την κατάθεση της μητέρας του ενώπιον του Δικαστηρίου ανηλίκων, σύμφωνα με την οποία ο γιος της κατά την επιστροφή του την ημέρα εκείνη (24.5.2005) στο σπίτι "δεν μιλούσε το παιδί, τον ώμο του είδα χτυπημένο. Δεν το κρατήσανε το παιδί στο Νοσοκομείο, ήταν χαλασμένος ο αξονικός τομογράφος"), οι μαθητές αναχώρησαν για τα σπίτια τους και ο δάσκαλος ανέφερε το περιστατικό στο Διευθυντή του Σχολείου. Οι δύο μαθητές ήταν άριστοι στις επιδόσεις τους και με διαγωγή κοσμιωτάτη. Ουδέποτε οι γονείς του παθόντος είχαν αναφέρει άλλες πράξεις βίας του ανωτέρω συμμαθητή του γιου τους σε βάρος του τελευταίου, αλλά η μητέρα του πήγαινε στο σχολείο μόνο για τους βαθμούς (βλ. την κατάθεση του Διευθυντή του Σχολείου και του δασκάλου της Ε'... τάξης ενώπιον του Δικαστηρίου

Ανηλίκων). Στις 27.5.2005 επισκέφθηκε το σχολείο η δεύτερη εκκαλούσα, η οποία ζήτησε την παραδειγματική τιμωρία του Π. Δ. για το σοβαρό τραυματισμό του γιου της. Ο σύλλογος διδασκόντων του ... Δημοτικού Σχολείου, αφού άκουσε και το μαθητή Π. Δ., συνέταξε το .../2004 - 2005, πρακτικό με το οποίο αποφάσισε αυτός τη φοίτησή του σε άλλο τμήμα του σχολείου, με τη συναίνεση και των γονέων του. Στην από 25.5.2005 αξονική τομογραφία που υποβλήθηκε την επόμενη του συμβάντος ο παθών και στην ψηφιακή διαστοματική ακτινογραφία της 26.5.2005 (μεθεπομένη του περιστατικού) διαπιστώθηκε "εικόνα υπεξαρθήματος των Α1 Α2 σπονδύλων με αντιωρολογιακή στροφή του οδόντος" και "ασυμμετρία του οδόντιος προς τα πλάγια ογκώματα του άτλαντος με κλίση προς τα δεξιά", η οποία αντιμετωπίστηκε με συνεχή χρήση κηδεμόνα αυχένα τύπου PHILADELPHIA για τρεις μήνες (βλ. τις από 24.6.2005 και από 27.10.2006 γνωματεύσεις του Γενικού Νοσοκομείου Βόλου). Στις 3.7.2007 υποβλήθηκε σε νέα διαστοματική ακτινογραφία οδόντος, κατά την οποία διαπιστώθηκε "φυσιολογική απεικόνιση των αυχενικών σπονδύλων και φυσιολογική στοίχιση αυτών, με φυσιολογικό εύρος απεικονίζονται τα μεσοσπονδύλια διαστήματα, παρατηρείται ασυμμετρία στις αποστάσεις του οδόντα από τον Α1, η απόσταση δεξιά μετράται 4 χιλ και αριστερά 7 χιλ.". Η τελευταία αυτή διαστοματική ακτινογραφία επιβεβαιώνει, κατά τον ορθοπαιδικό γιατρό Κ. Σ., ότι το υπερξάρθρομα εξακολουθεί να υφίσταται, είχε σταθεροποιηθεί μετά δύο χρόνια και συνεπεία αυτού κλινικά εμφανίζει μικρού βαθμού δυσκαμψία στις κινήσεις της αυ-

χενικής μοίρας σπονδυλικής στήλης (μικρού βαθμού δυσκαμψία αυτής, σύμφωνα με τη γνωμάτευση του ίδιου γιατρού της 19.10.2006 και μεγάλου βαθμού δυσκαμψία αυτής, σύμφωνα με τη γνωμάτευση του ίδιου της 7.12.2007, χωρίς όμως παράθεση νέων ευρημάτων ή επιπλοκών). Ο ίδιος γιατρός, μετά από συνολική αξιολόγηση όλων των ευρημάτων, συνιστά στον ασθενή να διαβιεί με προσοχή και να αποφεύγει βίαιες κινήσεις ή κτυπήματα της πάσχουσας αυχενικής χώρας. Εξάλλου, κατά το επόμενο σχολικό έτος (2005 - 2006) ο παθών είχε ομαλή και τακτική φοίτηση στο ίδιο σχολείο, συμμετείχε σε όλες τις εκδηλώσεις αυτού μεταξύ των οποίων και στο μάθημα της γυμναστικής με άριστη επίδοση (βλ. και τις καταθέσεις του Διευθυντή και του Γυμναστή του σχολείου ενώπιον του Δικαστηρίου Ανηλίκων), επελέγη δε παραστάτης της σημαίας στο Α' εξάμηνο της σχολικής χρονιάς 2005 - 2006, αποφοίτησε από το σχολείο στις 15.6.2006 με άριστα και γράφτηκε στο ... Γυμνάσιο Βόλου για τη συνέχιση των σπουδών του. Τέλος, με την από 24.11.2006 γνωμάτευση του νευροχειρουργού Π. Σ. συνεστήθη απαλλαγή του από το μάθημα της γυμναστικής κατά το σχολικό έτος 2006 - 2007 στο Γυμνάσιο. Ο μαθητής Π. Δ., κατόπιν έγκλησης των εκκαλούντων, παραπέμφθηκε στο Μονομελές Δικαστήριο Ανηλίκων Βόλου, από το οποίο κρίθηκε με την 214/21.6.2007 απόφασή του ότι δεν συνέτρεχε περίπτωση επιβολής σε βάρος του αναμορφωτικών ή θεραπευτικών μέσων, αφού δεν αποδείχθηκε η τέλεση αξιόποινης πράξης ή η πρόκληση σωματικής βλάβης στον παθόντα". Οι εκκαλούντες άσκησαν την από

13.11.2008 αγωγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Βόλου, με την οποία ζητούν να υποχρεωθεί το εφεσβλητο Δημοσίο να τους καταβάλει, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των αρθ. 105 ΕισΝΑΚ, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής τους, το συνολικό ποσό των 300.000 Ε ως αποζημίωση και το ποσό των 100.000 Ε σε καθένα από αυτούς ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, εξ αιτίας της ζημίας που υπέστησαν από την, κατά τους ισχυρισμούς τους, παράνομη, από αμέλεια, παράλειψη των οργάνων του Χ. Ν., δασκάλου της Ε'... τάξης του ... Δημοτικού Σχολείου, και Ι. Π., Διευθυντή του σχολείου αυτού, να τηρήσουν την τάξη και την ασφάλεια των μαθητών του σχολείου, να λάβουν προληπτικά μέτρα για την αντιμετώπιση της βίαιας συμπεριφοράς του Π. Δ. και να αντιμετωπίσουν άμεσα ιατρικά τα αποτελέσματα της επίθεσης που δέχτηκε ο υιός τους. Το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την εκκαλούμενη 308/2008 απόφαση απέρριψε κατά πλειοψηφία την αγωγή των εκκαλούντων, για το λόγο ότι δεν υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της ζημίας των εκκαλούντων και της συμπεριφοράς των οργάνων του Δημοσίου. Με την κρινόμενη έφεση οι εκκαλούντες ζητούν την εξαφάνιση της πρωτόδικης απόφασης για τους αναφερόμενους σ' αυτή λόγους.

5. Επειδή με την κρινόμενη έφεση προβάλλεται ότι η εκκαλούμενη απόφαση μη νόμιμα απέρριψε την αγωγή, ερμηνεύοντας εσφαλμένα το αποδεικτικό υλικό, ενώ συντρέχουν οι προϋποθέσεις για τη στοιχειοθέτηση της ευθύνης του Δημοσίου προς αποζημίωση των εκκαλούντων. Ειδικότερα ισχυρίζονται ότι η εκκαλούμέ-

νη εσφαλμένα δέχθηκε ότι είναι φυσικό να έχει σηκωθεί ο δράστης από το θρανίο του μέσα στην αίθουσα διδασκαλίας, στη διάρκεια του μαθήματος, να κάνει βόλτα μέσα στη τάξη, να επιστρέψει και να ξυλοφορτώσει τον παθόντα και ότι "ο δάσκαλος, που ήταν παρών στην αίθουσα διδασκαλίας, δεν αντιλήφθηκε το περιστατικό κατά την εκτέλεσή του". Τα παραπάνω αποτελούν απόδειξη είτε της απώλειας ελέγχου της τάξης εκ μέρους του δασκάλου, είτε εγκληματικής αδιαφορίας του κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, ενόψει του ότι ο έλεγχος της τάξης και η επιβολή πειθαρχίας στους μαθητές αποτελούν στοιχειώδεις υποχρεώσεις του δασκάλου, υπαγορευόμενες από την εκπαιδευτική διαδικασία και του ότι είναι επιφορτισμένος με τη διαφύλαξη της ασφάλειας και της υγείας παιδιών ηλικίας δέκα - έντεκα ετών, τα οποία δεν μπορούν να αξιολογήσουν τη σοβαρότητα και επικινδυνότητα των εκουσίων ή ακόμη και ακουσίων πράξεών τους και, συνεπώς, στοιχειοθετούν ευθύνη αυτού. Δεν αναιρούνται δε τα παραπάνω από όσα εσφαλμένα αναφέρονται στην εκκαλούμενη απόφαση, η οποία χαρακτηρίζει το περιστατικό αιφνίδιο και ελάχιστης διάρκειας, δεδομένου ότι ο δράστης μαθητής είχε σηκωθεί από τη θέση του, περιεφέρτεο στην αίθουσα και, επιστρέφοντας, επιτέθηκε στον υιό των εκκαλούντων και από το ότι ο δάσκαλος αμέσως μετά το ζημιόγνο συμβάν προσέτρεξε και συνέστησε στα παιδιά να μη μαλώνουν. Εξάλλου, ο δάσκαλος και ο Διευθυντής του σχολείου, που ενημερώθηκε για το συμβάν, δεν ειδοποίησαν τους εκκαλούντες σχετικά με αυτό και δεν φρόντισαν να μεταφερθεί ο

παθών μαθητής άμεσα στο νοσοκομείο, με τις όποιες συνέπειες θα μπορούσε να είχε αυτό για την υγεία και τη ζωή του.

Ο πρώτος ισχυρισμός των εκκαλούντων πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, για τον παρακάτω λόγο: Εφόσον, όπως προκύπτει από τα έγγραφα στοιχεία του φακέλου (με αριθ. 214/2007 πρακτικά και απόφαση του Μονομελούς Δικαστηρίου Ανηλίκων Βόλου), ο δάσκαλος της τάξης ήταν παρών εντός της αίθουσας, η διδακτική ώρα, σύμφωνα με τις καταθέσεις δασκάλου και μαθητών, προχωρούσε κανονικά και δεν είχε δημιουργηθεί κατά τη διάρκειά της κάποιο πρόβλημα μεταξύ των μαθητών, ώστε να υπάρξει, πέραν της συνήθους, ανάγκη επιτήρησης των μαθητών από το δάσκαλο, ούτε οι γονείς του παθόντος είχαν ενημερώσει στο παρελθόν το δάσκαλο της τάξης και το Διευθυντή του σχολείου για άλλες πράξεις βίας (πέτρες εναντίον του, κτυπήματα στα δάκτυλα κλπ) του ανωτέρω συμμαθητή σε βάρος του τελευταίου, ώστε να ληφθούν από αυτούς ιδιαίτερα μέτρα επιτήρησής του και ελέγχου των κινήσεων αυτού προς τον παθόντα, ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, τα δύο παιδιά ήταν καλοί μαθητές, έκαναν παρέα μεταξύ τους και την ημέρα εκείνη κάθονταν στο ίδιο θρανίο, ο άνω δάσκαλος ενήργησε εντός των υποχρεώσεών του, που απορρέουν από τη συνήθη άσκηση των καθηκόντων του κατά τη διάρκεια της διδακτικής ώρας ως υπευθύνου δασκάλου της εν λόγω τάξης, η δε παραπάνω ενέργεια του εν λόγω μαθητή, όπως την αναφέρει ο υιός των εκκαλούντων στην κατάθεσή του ενώπιον του Δικαστή Ανηλίκων, ότι δηλαδή είδε το μαθητή Π. Δ. “να

έρχεται προς το μέρος του, να πιάνει το κεφάλι του και να το χτυπά πάνω στο θρανίο με δύναμη”, ήταν αιφνίδια, διήρκεσε μικρό χρονικό διάστημα και δεν μπορούσε να προβλεφθεί από αυτόν, ώστε να προλάβει άμεσα να σπεύσει προς το θρανίο των δύο παιδιών και να αποτρέψει την εκτέλεση της προαναφερόμενης βλαπτικής πράξης προς τον υιό των εκκαλούντων και, συνεπώς, δεν υφίσταται εν προκειμένω παράλειψη εκ μέρους αυτού προς εκτέλεση του ιδιαίτερου καθηκόντος του για συνεχή εποπτεία και επιτήρηση των μαθητών μέσα στην τάξη.

Περαιτέρω και ο δεύτερος ισχυρισμός των εκκαλούντων πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, ενόψει των προαναφερόμενων καταθέσεων ενώπιον του Δικαστή Ανηλίκων, σύμφωνα με τις οποίες ο δάσκαλος επενέβη ευθύς μόλις αντιλήφθηκε το περιστατικό, τους συνέστησε να μη μαλώνουν και, αφού δόθηκαν οι αμοιβαίες, μεταξύ των παιδιών, εξηγήσεις, χωρίς ιδιαίτερη διαμαρτυρία στο δάσκαλο από μέρους του παθόντος, ο τελευταίος αναχώρησε για το σπίτι του, όπως καταθέτει ο Διευθυντής του Σχολείου, ο οποίος ενημερώθηκε από το δάσκαλο για το περιστατικό, και χωρίς συνεπώς να παρουσιάζεται θέμα άμεσης μεταφοράς του από τους παραπάνω εκπαιδευτικούς στο Νοσοκομείο ή ανάγκη ενημέρωσης των γονέων του, οι οποίοι άλλωστε δεν προσκομίζουν έγγραφο του Νοσοκομείου Β., από το οποίο να προκύπτει η μεταφορά του στα επείγοντα περιστατικά εκείνης της ημέρας, ενώ η μητέρα του, στην κατάθεσή της ενώπιον του Δικαστή Ανηλίκων, αναφέρει ότι “το παιδί δεν μιλούσε και είδε τον ώμο του χτυπημένο” και δεν παρέλει-

ψαν να παράσχουν τη δέουσα αρωγή τους στον παθόντα μαθητή, υιό των εκκαλούντων, μετά από περιστατικό. Μετά τα παραπάνω, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν ευθύνεται το Δημόσιο προς αποζημίωση των εκκαλούντων, αφού δεν αποδείχθηκε ότι η ζημία που υπέστησαν οι εκκαλούντες από τη σωματική βλάβη που προκλήθηκε στον υιό τους από συμμαθητή του κατά τη διάρκεια μαθήματος στο Σχολείο που φοιτούσε οφείλεται στην παράλειψη των ανωτέρω δασκάλων του εν λόγω Σχολείου, ως οργάνων του Δημοσίου, να λάβουν τα απαραίτητα και ενδεδειγμένα μέτρα κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους ως εκπαιδευτικών και, συνεπώς, δεν υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της επελθούσας άνω ζημίας στους εκκαλούντες και της επικαλούμενης από αυτούς συμπεριφοράς των εν λόγω Οργάνων του Δημοσίου, όπως άλλωστε ορθά έκρινε το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την εκκαλούμενη απόφασή του, οι δε περί του αντιθέτου σχετικοί ισχυρισμοί των εκκαλούντων πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

Επειδή, μετά τα παραπάνω, πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη έφεση...

143/2010

Πρόεδρος: Αικατερίνη Χατζηαναγνώστου
Εισηγήτρια: Γκιούλα Κιουρουιάν
Δικηγόροι: Ελένη Χατζούλη, Νίκος Μακρής

Η αγωγή αποζημίωσης λόγω παράλειψης οργάνου του Δημοσίου να περιλάβει στον κτηματολογικό πίνακα απαλλοτρίωσης ακινήτου τα επ αυτού επικείμενα υπάγεται στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων.

5ετής παραγραφή της αξίωσης αποζημίωσης, αρχόμενη από το τέλος του έτους εντός του οποίου δημοσιεύθηκε η απόφαση του Εφετείου περί οριστικής τιμής μονάδας.

Η παράλειψη των ιδιοκτητών να ζητήσουν στα πολιτικά δικαστήρια τον καθορισμό προσωρινής ή οριστικής τιμής για τα παραλειφθέντα στον κτηματολογικό πίνακα επικείμενα δεν αναιρεί την ευθύνη του Δημοσίου.

Επικείμενα, εκ των οποίων άλλα συνεχονται με το έδαφος και άλλα είναι ενσωματωμένα σε κάποιο επικείμενο, όπως το φωτιστικό σώμα και ο μεταλλικός βραχίονας της ήδη αποζημιωθείσας κολώνας φωτισμού, μη δυνάμενα να αποχωρισθούν χωρίς αλλοίωση της λειτουργικότητάς τους, αποτελούν συστατικά για τα οποία οφείλεται ιδιαίτερη αποζημίωση.

Αόριστοι λόγοι έφεσης με τους οποίους προβάλλεται εσφαλμένη ή μη νόμιμη κρίση της εκκαλουμένης, χωρίς εξειδίκευση της πλημμέλειας.

{...}3. Επειδή, όπως έχει κριθεί, αγωγή ερειδόμενη στις διατάξεις των αρθ. 105, 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, η οποία έχει ως αντικείμενο τη χορήγηση αποζημιώσεως λόγω παράνομων πράξεων ή παραλείψεων των οργάνων του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου κατά τη διαδικασία αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, υπάγεται στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων (ΑΕΔ 13/92, ΣτΕ 3139/02, 700/03, 2733/07, 2413/09).

4. Επειδή, περαιτέρω, το ν.δ. 797/1971 "Περί αναγκαστικών απαλλοτριώσεων" (φ. 1 Α'), όπως ίσχυε πριν την

ισχύ από 6.5.2001 του Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων (ν. 2882/2001, φ. 17/6.2.2001) και εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση, ως εκ του χρόνου (23.5.1997) κηρύξεως της επιδικής απαλλοτριώσεως (ΣΤΕ 1318/07), ορίζει στο αρθ. 1 ότι: “1. Η αναγκαστική απαλλοτρίωσις αστικών ή αγροτικών ακινήτων ... εφόσον αυτή επιτρέπεται υπό του νόμου, δια δημοσίαν ωφέλειαν, κηρύσσεται δια κοινής αποφάσεως του αρμοδίου, ως εκ του σκοπού της τοιαύτης απαλλοτριώσεως, Υπουργού και του Υπουργού των Οικονομικών...”, στο αρθ. 2 ότι: “1. Δια την έκδοσιν αποφάσεως κηρύξεως αναγκαστικής απαλλοτριώσεως απαιτούνται: α) Κτηματολογικόν διάγραμμα, εικονίζον την απαλλοτριωτέαν έκτασιν και τας περιλαμβανομένας επί μέρους ιδιοκτησίας. β) Κτηματολογικός πίναξ, εμφανίων τους εικαζομένους ιδιοκτήτας των απαλλοτριουμένων ακινήτων, το εμβαδόν εκάστου τούτων, ως και πάντα τα κύρια προσδιοριστικά στοιχεία των επ’ αυτών υφισταμένων κατασκευών...”, στο αρθ. 3 ότι: “Η αναγκαστική απαλλοτρίωσις ακινήτου συνεπάγεται αυτοδικαίως και την απαλλοτρίωσιν παντός επ’ αυτού υπάρχοντος κτίσματος, μονίμου κατασκευής, δένδρου ή φυτείας, ως και πάντων των κατά τα αρθ. 953 και επόμενα του Αστικού Κώδικος συστατικών του πράγματος, έστω και αν ταύτα δεν περιελήφθησαν ρητώς εις την περί κηρύξεως των απαλλοτρίωσιν απόφασιν”, στο αρθ. 16 ότι “1. Αντίγραφον της αποφάσεως κηρύξεως της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως μετά του κτηματολογικού πίνακος ... υποβάλλονται ... προς τον αρμόδιο φύλακα μεταγραφών και υποθηκών. Ο φύλαξ μεταγραφών και υποθηκών υποχρε-

ούται όπως ... χορηγήσει ατελώς προς τον ενδιαφερόμενον πιστοποιητικά ιδιοκτησίας, βαρών και κατασχέσεων επί του απαλλοτριουμένου, ως και πιστοποιητικόν περί των τυχόν υπάρχουσών εγγραφών επί του ακινήτου τούτου εις το κατά τον ν. 4697/1930 βιβλίον διεκδικήσεων ... 2. Η προσαγωγή των υπό του φύλακος μεταγραφών και υποθηκών χορηγουμένων κατά των παρ. 1 πιστοποιητικών μετά σχετικού διαγράμματος, του κτηματολογικού πίνακα και της εκθέσεως της κατά το αρθ. 15 του παρόντος επιτροπής ... αποτελούν στοιχεία της προδικασίας της δίκης περί προσωρινού ή οριστικού προσδιορισμού της αποζημίωσης και άνευ αυτών η σχετική αίτησις απορρίπτεται ως απαράδεκτος. 3...”, στο αρθ. 17 ότι “1. Ο προσδιορισμός της αποζημίωσης γίνεται δια δικαστικής αποφάσεως, καθοριζούσης μόνον την τιμήν μονάδος...”, στο αρθ. 18 ότι “1. Αρμόδιον να προσδιορίση προσωρινώς την αποζημίωσιν είναι το Μονομελές Πρωτοδικείον, εν τη περιφερεία του οποίου κείται το απαλλοτριούμενον ή το μείζον μέρος αυτού. 2. Το Μονομελές Πρωτοδικείον επιλαμβάνεται τη αιτήσει παντός ενδιαφερομένου... 3... 10. Κατά της αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου περί προσωρινού προσδιορισμού της αποζημίωσης ουδέν ένδικον μέσον επιτρέπεται”, στο αρθ. 19 ότι “1. Αρμόδιον να προσδιορίση οριστικώς την αποζημίωσιν είναι το Εφετείον εν τη περιφερεία του οποίου κείται το απαλλοτριούμενον ή το μείζον μέρος αυτού. 2. Εντός τριάκοντα ημερών το βραδύτερον από της κοινοποιήσεως της αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου της προσδιοριζούσης προσωρινώς την αποζημίωσιν, δικαιούνται οι

ενδιαφερόμενοι δι' αιτήσεως των απευθυνόμενης ενώπιον του εν τη προηγουμένη παραγράφω Εφετείου, να αιτήσονται τον οριστικόν προσδιορισμόν της αποζημιώσεως ... 16. Κατά της αποφάσεως του Εφετείου περί οριστικού προσδιορισμού της αποζημιώσεως επιτρέπεται μόνον το ένδικον μέσον της αναφέσεως", και στο αρθ. 24 ότι "1. Ο έλεγχος, η διόρθωσις και η τυχόν αναγκαία συμπλήρωσις του κατά το αρθ. 2 παρ. 1 του παρόντος κτηματολογικού διαγράμματος της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως ή και η εξ αρχής κατάρτισις τοιούτου δι' αποτυπώσεως επ' αυτού των επί μέρους ιδιοκτησιών εάν η κήρυξις της απαλλοτριώσεως ταύτης εγένετο βάσει απλού διαγράμματος οριζοντιογραφίας, ενεργείται υπό διπλωματούχου μηχανικού, υπηρετούντος εν τη περιφερεία του νομού, εν η το απαλλοτριούμενον... 2. ... 3. Ο έλεγχος, η διόρθωσις, η συμπλήρωσις ή η εξ αρχής κατάρτισις του κτηματολογίου και του κτηματολογικού πίνακος γίνονται βάσει των τίτλων και διαγραμμάτων ιδιοκτησίας ... Ο μηχανικός, έχων υπ' όψη την απόφασιν κηρύξεως της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, το κτηματολογικόν διάγραμμα, τον κτηματολογικόν πίνακα και άπαντα τα υπό των ενδιαφερομένων υποβληθέντα στοιχεία, προβαίνει, προσκαλών εν ανάγκη επί τόπου τούτους, εις επιτόπιον έρευναν και εφαρμογήν των τίτλων και καταρτίζει ... α) το κτηματολογικόν διάγραμμα της απαλλοτριουμένης εκτάσεως, εις το οποίον αποτυπούνται, δια χαρακτηριστικών στοιχείων, αι επί μέρους ιδιοκτησίας, καθ' ο μέρος απαλλοτριούνται, ως και αι τυχόν αμφισβητήσεις δικαιωμάτων επί τούτων, β) τον σχετικόν κτηματολογικόν πίνακα, εις ον αναγράφεται ο

αύξων αριθμός της ιδιοκτησίας, το ονοματεπώνυμον και πατρώνυμον εκάστου ιδιοκτήτου, το συνολικόν εμβαδόν της ιδιοκτησίας, ο όγκος των κτισμάτων ταύτης κεχωρισμένως, αναλόγως του είδους της κατασκευής και της ποιότητος αυτών, τα λοιπά επικείμενα κατ' είδος και κατηγορίαν, ως και πάσα ετέρα λεπτομέρεια, χρήσιμος για την κατά μονάδα εκτίμησιν των απαλλοτριουμένων και γ) λεπτομερή έκθεσιν περί εκάστου απαλλοτριούμενου κατά κεχωρισμένην ιδιοκτησίαν και της επί τούτου γενομένης εργασίας επί τόπου εφαρμογής των προσαχθέντων τίτλων ιδιοκτησίας. 4...". Εξάλλου, στο αρθ. 953 ΑΚ ορίζεται ως "συστατικό μέρος πράγματος" το πράγμα "που δεν μπορεί να αποχωρισθεί από το κύριο πράγμα χωρίς βλάβη αυτού του ίδιου ή του κύριου πράγματος ή χωρίς αλλοίωση της ουσίας ή του προορισμού τους", στο αρθ. 954 του ίδιου Κώδικος ορίζεται ότι: "Συστατικά του ακινήτου με την έννοια του προηγούμενου άρθρου είναι και: 1. τα πράγματα που έχουν συνδεθεί στερεά με το έδαφος, ιδίως οικοδομήματα 2. τα προϊόντα του ακινήτου εφόσον συνέχονται με το έδαφος 3. το νερό κάτω από το έδαφος και η πηγή 4. οι σπόροι μόλις σπαρθούν και τα φυτά μόλις φυτευτούν..." και στο αρθ. 955 του ίδιου Κώδικος ορίζεται: "Πράγματα που έχουν συνδεθεί με το έδαφος για παροδικό μόνο σκοπό δεν θεωρούνται συστατικά του ακινήτου...".

Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι ο προσαγόμενος στο μονομελές πρωτοδικείο κτηματολογικός πίνακας του αρθ. 24 του ν. δ/τος 797/1971, στο οποίο αναγράφεται το απαλλοτριούμενο ακίνητο, πρέπει να περιλαμβάνει και τα κατά το αρθ. 3 του ίδιου

ν.δ/τος συστατικά αυτού, για τα οποία προσδιορίζεται ιδιαίτερη αποζημίωση. Αν, συνεπεία παραλείψεως αναγραφής των τελευταίων, δεν προσδιοριστεί προσωρινή αποζημίωση και για τα εν λόγω συστατικά - ούτε οριστική από το Εφετείο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο αρθ. 19 ως άνω ν.δ/τος - ο δικαιούχος μπορεί να ασκήσει, όπως εκτέθηκε στην προηγούμενη σκέψη, αγωγή κατά τα αρθ. 105, 106 ΕισΝΑΚ ενώπιον του αρμοδίου διοικητικού πρωτοδικείου και να ζητήσει αποζημίωση για την αξία των συστατικών του απαλλοτριωθέντος ακινήτου (ΣτΕ 1917/07, 1936/09, 2413/09 κ.α).

5. Επειδή, τέλος, κατά το αρθ. 105 ΕισΝΑΚ “Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος”. Εξάλλου, στο αρθ. 90 ν. 2362/1995 “Περί Δημοσίου Λογιστικού...” (Α’ 247) ορίζεται ότι: “1. Οποιαδήποτε απαίτηση κατά του Δημοσίου παραγράφεται μετά πενταετία...”, ενώ στο αρθ. 91 του αυτού ως άνω νόμου ορίζεται ότι “Επιφυλασσομένης κάθε άλλης ειδικής διάταξης του παρόντος, η παραγραφή οποιασδήποτε απαιτήσεως κατά του Δημοσίου αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκε και ήταν δυνατή η δικαστική επιδίωξη αυτής...”. Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών προκύπτει ότι η αξίωση για αποζημίωση σύμφωνα με τις διατάξεις του αρθ. 105 ΕισΝΑΚ υπόκειται σε πενταετή παραγραφή, η οποία αρχίζει από το τέλος του οι-

κονομικού (ημερολογιακού) έτους, κατά το οποίο γεννήθηκε η σχετική αξίωση και είναι νομικώς δυνατή η δικαστική επιδίωξη της (ΣτΕ 1029/98, 3587/97, 2968/94, 1386-7/91 κ.α.), αδιαφόρως του χρόνου κατά τον οποίο ο ζημιωθείς έλαβε γνώση της ζημίας ή του υπόχρεου προς αποζημίωση (ΟΛΑΠ 33/88).

6. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτουν τα ακόλουθα: Με την 1021767/1394/1110/230501997 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (φ. 489/Δ’11-6-1997), κηρύχθηκε αναγκαστική απαλλοτρίωση, για λόγους δημοσίας ωφέλειας, και ειδικότερα για τη βελτίωση του οδικού άξονα Α. - Θ., τμήμα Α. Θ. - Α. Μ. (χθ 261 + 350 - χθ 287 + 5100), έκτασης συνολικού εμβαδού 828.130,6 τμ, η οποία αποτυπώνεται στο κτηματολογικό διάγραμμα και στον αντίστοιχο κτηματολογικό πίνακα που συντάχθηκε από το μηχανικό Α. Φ. και θεωρήθηκε από το Διευθυντή της Διεύθυνσης Τοπογραφίσεων Απαλλοτριώσεων του Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε, στις 5.2.1996. Εντός της παραπάνω έκτασης περιλαμβάνεται και έκταση, ιδιοκτησίας, κατά το 1/2 εξ αδιαιρέτου, των εκκαλούντων - εφεσιβλήτων, με αριθμό κτηματολογικού πίνακα ..., με τα επικείμενα αυτής. Ο πίνακας αυτός διορθώθηκε στη συνέχεια κατά το αρθ. 24 του ν.δ. 797/1971 με τον από 29.12.1998 κτηματολογικό πίνακα, που συντάχθηκε από τον κτηματογράφο της Κτηματικής Υπηρεσίας του Ν. Μαγνησίας Δ. Φ. και θεωρήθηκε από τον Προϊστάμενο της Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ) Ν. Μαγνησίας. Η οριστική τιμή

μονάδας του πιο πάνω ακίνητου των εκκαλούντων - εφειβλήτων και των επικειμένων αυτού (ήτοι δέκα κολώνες φωτισμού και τρεις διαφημιστικές πινακίδες) προσδιορίστηκε με την 267/2002 του Εφετείου Λάρισας (η προσωρινή τιμή μονάδος είχε ορισθεί με την 178/1999 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου) σε 14,67 Ε το τμ της εδαφικής έκτασης, σε 45 Ε της κάθε κολώνας φωτισμού και σε 40 Ε της καθεμίας διαφημιστικής πινακίδας. Με βάση δε την προσδιορισθείσα ως άνω αξία, καταβλήθηκε στους εκκαλούντες - εφειβλήτους η αποζημίωση για την απαλλοτρίωση της ιδιοκτησίας τους (βλ. σχετική κατάσταση δικαιούχων αποζημίωσης από απαλλοτρίωση του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων). Με την εκκαλούμενη απόφαση του Πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου, που εκδόθηκε επί της από 14.1.2004 αγωγής των εκκαλούντων - εφειβλήτων, κρίθηκε ότι στο απαλλοτριωθέν ακίνητό τους υπήρχαν και τα στην εν λόγω αγωγή αναφερόμενα επικείμενα - συστατικά και ειδικότερα: 1) α) δέκα (10) φωτιστικά σώματα και β) δέκα (10) βραχιόνες, ενσωματωμένα στους ιστούς (κολώνες) φωτισμού, 2) 355 μ.μ. κρασπεδόρειθρα, 3) 180 μ. αγωγού αποχέτευσης ομβρίων υδάτων, 4) 250 μ.μ. πλαστικοί σωλήνες διέλευσης καλωδίων των κολωνών φωτισμού, 5) δέκα (10) τεμάχια ακροκιβώτια ιστών, 6) 300 μ.μ. καλώδιο 4 Χ 6 mm NYΥ, 7) 130 μ.μ. καλώδιο 3 Χ 1,5 mm NYΥ, 8) δέκα (10) τεμάχια φρεατίων ιστών, τα οποία δεν αναγράφονταν στον οριστικό από 29.12.1998 κτηματολογικό πίνακα από το όργανο που τον συνέταξε, με συνέπεια να μην καθορισθεί τιμή μονάδας γι' αυτά με την 178/1999 απόφαση

του Μονομελούς Πρωτοδικείου Βόλου, ούτε και με την 267/2002 απόφαση του Εφετείου Λάρισας και, ως εκ τούτου, να μην αποζημιωθούν για τα εν λόγω συστατικά, κατά παράβαση των αρθ. 17 του Συντάγματος και 24 ν.δ. 797/1971. Με τις παραδοχές αυτές κρίθηκε ότι γεννάται ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση κατ' αρθ. 105 ΕισΝΑΚ, ίση με την αξία των συστατικών αυτών, η οποία προσδιορίστηκε συνολικά στο ποσό των 43.890 Ε και αναγνωρίστηκε η υποχρέωση του Δημοσίου να καταβάλει το εν λόγω ποσό, κατά μερική παραδοχή της ένδικης αγωγής.

7. Επειδή, ήδη το Δημόσιο με την ένδικη έφεση ζητεί την εξαφάνιση της εκκαλούμενης απόφασης ως εσφαλμένης, προβάλλοντας κατ' αρχήν ότι η αγωγή έπρεπε να απορριφθεί για έλλειψη δικαιοδοσίας, αφού αρμόδια για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης λόγω απαλλοτρίωσης ακινήτου είναι τα πολιτικά Δικαστήρια. Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, καθώς, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στην τρίτη σκέψη της παρούσας, αγωγή που έχει ως αντικείμενο την καταβολή αποζημίωσης λόγω παράνομων πράξεων ή παραλείψεων των οργάνων του Δημοσίου κατά τη διαδικασία αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, όπως συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση, υπάγεται στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων.

8. Επειδή, ακόμη, το εκκαλούν Δημόσιο προβάλλει ότι τα όργανα που συνέταξαν και θεώρησαν το διορθωμένο κτηματολογικό πίνακα δεν εδρεύουν στην περιφέρεια του πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου και, επομένως, το τελευταίο δεν είχε τοπική αρμοδιότητα για την εκδίκαση την ένδικης αγωγής. Ο ισχυρισμός, όμως, αυτός

πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι ο εν λόγω από 29.12.1998 κτηματολογικός πίνακας συντάχθηκε από κτηματογράφο - τοπογράφο μηχανικό της κτηματικής υπηρεσίας του Ν. Μαγνησίας και θεωρήθηκε από την Τ.Υ.Δ.Κ Μαγνησίας και, ως εκ τούτου, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο ήταν κατά τόπο αρμόδιο (αρθ. 7 παρ. 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας), αφού στην περιφέρειά του εδρεύουν οι εν λόγω αρχές, από παράλειψη οργάνου των οποίων δημιουργήθηκε η ένδικη διαφορά.

9. Επειδή, περαιτέρω, ο ισχυρισμός του εκκαλούντος Δημοσίου, σύμφωνα με τον οποίο η αξίωση των εκκαλούντων - εφεσιβλήτων για αποζημίωση έχει υποπέσει σε παραγραφή, αφού η επικαλούμενη ζημιόγonos παράλειψη έλαβε χώρα στις 29.12.1998, οπότε και συντάχθηκε ο κτηματολογικός πίνακας, ενώ η αγωγή ασκήθηκε στις 14.1.2004, δηλαδή με την πάροδο της προβλεπόμενης από τις διατάξεις του αρθ. 90 ν. 2362/1995 πενταετίας, πρέπει να απορριφθεί επίσης ως αβάσιμος. Και τούτο, διότι η εν λόγω αξίωση γεννήθηκε πράγματι κατά το χρόνο που έλαβε χώρα η σύνταξη του επίμαχου κτηματολογικού πίνακα στις 29.12.1998. Όμως, ενόψει του ότι δεν είναι δυνατός κατά νόμο ο καθορισμός είτε προσωρινής είτε οριστικής τιμής μονάδας αποζημίωσης για συστατικά που δεν αναφέρονται σε κτηματολογικό πίνακα, δεδομένου ότι δεν υπάρχει η απαιτούμενη προδικασία (ΑΠ 522/00, 370/91, 1199/83 κ.α.), η αξίωση των εκκαλούντων - εφεσιβλήτων να ζητήσουν για τα εν λόγω επικείμενα αποζημίωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του αρθ. 105 ΕισΝΑΚ, κατέστη δικαστικώς επιδιώξιμη στις 10.4.2002, οπότε και δη-

μοσιεύθηκε η 267/2002 απόφαση του Εφετείου Λάρισας, με την οποία καθορίστηκε οριστική τιμή μονάδας αποζημίωσης, μεταξύ των άλλων, και του απαλλοτριούμενου ακινήτου των εκκαλούντων - εφεσιβλήτων, χωρίς να καθορίζεται και τέτοια για τα ως άνω επικείμενα - συστατικά. Κατόπιν αυτών, η έναρξη παραγραφής της ένδικης αξίωσης των εκκαλούντων - εφεσιβλήτων οριοθετείται στο τέλος του έτους 2002 (εντός του οποίου δημοσιεύθηκε η ανωτέρω απόφαση περί καθορισμού οριστικής τιμής μονάδας αποζημίωσης) και εφόσον η ένδικη αγωγή ασκήθηκε στις 14.1.2004 (βλ. πράξη καταθέσεως με αριθ. καταχ. 11/14.1.2004), ήτοι πριν την παρέλευση πέντε ετών, η αξίωσή τους αυτή δεν υπέκυψε στην προβλεπόμενη από το αρθ. 90 παρ. 1 ν. 2362/1995 πενταετή παραγραφή. Εξάλλου, το γεγονός ότι οι εκκαλούντες - εφεσιβλήτοι δεν ζήτησαν με αίτηση ή ανταίτησή τους ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων τον καθορισμό προσωρινής ή οριστικής τιμής μονάδας αποζημίωσης κατά την ειδική προς τούτο διαδικασία για τα παρλειφθέντα στον κτηματολογικό πίνακα επικείμενα, δεν αναιρεί τη σχετική ευθύνη του Δημοσίου, ούτε αποκλείει το δικαίωμα του ιδιοκτήτη, αντί να υποβάλει τέτοια αίτηση, να ζητήσει με αγωγή του αρθ. 105 ΕισΝΑΚ αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη από την παράνομη παράλειψη των οργάνων του Δημοσίου. Ο περί του αντιθέτου δε ισχυρισμός του Δημοσίου πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

10. Επειδή, εξάλλου, το εκκαλούν Δημοσίο προβάλλει ότι εσφαλμένως το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο απέρριψε τον ισχυρισμό του ότι δεν οφείλεται αποζημίωση

για κινητά, τα οποία μπορούν αβλαβώς να αποχωρισθούν από το έδαφος και να τοποθετηθούν αλλού, όπως σιδερένιες κολώνες, πέργκολα, διαφημιστικές πινακίδες, υπέργεια συστήματα αρδεύσεως, οι δε χωματουργικές εργασίες δεν αποτελούν κατά νόμο “επικείμενα” ή “συστατικά”, καθώς η αξία τους περιλαμβάνεται στην αξία της εδαφικής έκτασης, για την οποία αποζημιώθηκαν και ότι, ενόψει αυτών, δεν υπήρξε παρανομία των οργάνων του ως προς την ύπαρξη επικειμένων και συστατικών πέραν αυτών που αναφέρονται στο διορθωμένο πίνακα. Ο λόγος όμως αυτός, ανεξαρτήτως της αοριστίας του, πρέπει να απορριφθεί προεχόντως ως ερειδόμενος σε εσφαλμένη πραγματική προϋπόθεση. Και τούτο, διότι δεν πρόκειται για τα ως άνω αναφερόμενα επικείμενα, αλλά για επικείμενα που παρατέθηκαν στην έκτη σκέψη, εκ των οποίων άλλα συνεχονται με το έδαφος και δεν δύνανται να αποχωρισθούν από αυτό χωρίς αλλοίωση της ουσίας τους, όπως κρασπεδόρειθρα, αγωγός αποχέτευσης ομβρίων υδάτων, πλαστικοί σωλήνες διέλευσης καλωδίων κλπ, και άλλα είναι ενσωματωμένα σε κάποιο επικείμενο, όπως το φωτιστικό σώμα και ο μεταλλικός βραχίονας της ήδη αποζημιωθείσας κολώνας φωτισμού, μη δυνάμενα να αποχωρισθούν από αυτήν χωρίς αλλοίωση της ουσίας, του προορισμού και της λειτουργικότητάς τους, και, επομένως, αποτελούν συστατικά, για τα οποία οφείλεται ιδιαίτερη αποζημίωση και ως προς τα οποία άλλωστε δεν εγείρεται από το Δημόσιο κάποια συγκεκριμένη αμφισβήτηση.

11. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η ένδικη έφεση του Δημοσίου, με την οποία

δεν προβάλλεται άλλος λόγος, πρέπει να απορριφθεί.

12. Επειδή, περαιτέρω, στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1959, Α' 97) ορίζονται τα εξής: “Το δικαστήριο ελέγχει και αυτεπαγγέλτως τη συνδρομή των διαδικαστικών προϋποθέσεων” (αρθ. 35). “Τα δικόγραφα των ενδίκων μέσων, εκτός από τα στοιχεία που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 45, πρέπει να περιέχουν και: α) μνεία της προσβαλλόμενης απόφασης, β) τους ειδικούς για κάθε ένδικο μέσο λόγους και γ) σαφώς καθορισμένο αίτημα” (αρθ. 87). “Λόγο έφεσης μπορεί να θεμελιώσει κάθε νομικό ή πραγματικό σφάλμα της απόφασης και κάθε παράλειψη του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου να ερευνήσει αυτεπαγγέλτως όσα είχε υποχρέωση” (αρθ. 95).

13. Επειδή, όπως προκύπτει από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων, το δικόγραφο της εφέσεως πρέπει να περιέχει σαφείς και συγκεκριμένους λόγους. Για να θεωρηθεί δε ότι οι λόγοι εφέσεως πληρούν την ανωτέρω προϋπόθεση, πρέπει να αποδίδεται μ' αυτούς σαφής και συγκεκριμένη πλημμέλεια στις αιτιολογίες της εκκαλουμένης αποφάσεως. Είναι, κατά συνέπεια, αόριστοι λόγοι εφέσεως, με τους οποίους ο διάδικος προβάλλει ότι είναι εσφαλμένη, αυθαίρετη ή μη νόμιμη η σχετική με ορισμένο ζήτημα κρίση του δικαστηρίου που εξέδωσε την εκκαλούμενη απόφαση, χωρίς να εξειδικεύει την πλημμέλεια, από την οποία πάσχει, κατά την άποψή του, η σχετική αιτιολογία της εκκαλουμένης αποφάσεως (ΣτΕ 1947/96, 922/94 κ.ά.).

14. Επειδή με την κρινόμενη έφεση οι εκκαλούντες - εφεσίβλητοι, παραπονού-

νται κατά της εκκαλούμενης απόφασης και ζητούν την τροποποίησή της, με σκοπό να τους επιδικασθεί για τα ένδικα επικείμενα - συστατικά του ακινήτου τους τα στην αγωγή τους αναφερόμενα ποσά. Ειδικότερα, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη την 267/2002 απόφαση του Εφετείου Λάρισας, με την οποία καθορίσθηκε οριστική τιμή για τα ακίνητα και συστατικά που απαλλοτριώθηκαν αναγκαστικά, καθώς και την 81/2003 απόφαση του Εφετείου Λάρισας, η οποία αφορά οριστική τιμή για ακίνητα και συστατικά που απαλλοτριώθηκαν με την 10540038/3569/0010/23.5.1997 κοινή απόφαση των υπουργών Οικονομικών και ΠΕΧΩΔΕ σε όμορο τμήμα της ίδιας εθνικής οδού με το επίδικο, εντός του οποίου βρίσκεται και το υπόλοιπο τμήμα της επίδικης έκτασης, στο οποίο λειτουργούσε πρατήριο υγρών καυσίμων με διάφορες εγκαταστάσεις και οικήματα, προσδιόρισε την αξία των ανωτέρω επικειμένων - συστατικών ως εξής: 1) των φωτιστικών μαζί με τους βραχίονες σε 8.000 Ε (10 τεμάχια Χ 800 Ε), 2) των κρασπεδόρειθρων σε 21.300 Ε (355 μ.μ. Χ 60 Ε), 3) του αγωγού αποχέτευσης ομβρίων σε 8.100 Ε (180 μ.μ. Χ 45 Ε), 4) του σωλήνα διέλευσης καλωδίων 3.750 Ε (250 μ.μ. Χ 15 Ε), 5) των ακροκιβωτίων ιστών σε 150 Ε (10 τεμάχια Χ 15 Ε), 6) καλωδίου 6mm 1.800 Ε (300 μ.μ Χ 6 Ε), 7) καλωδίου 1,5 mm 390 Ε (130 μ.μ. Χ 3 Ε), 8) των φρεατίων σε 400 Ε (10 τεμάχια Χ 40 Ε) και συνολικά στο ποσό των 43.890 Ε. Με την κρινόμενη έφεση προβάλλεται ότι "Είναι προφανές ότι η προσβαλλόμενη απόφαση προέβη σε εσφαλμένη εκτίμηση και αξιολόγηση των αποδείξεων, γεγονός το οποίο είχε ως α-

ποτέλεσμα να επιδικαστούν σε μας και εις βάρος του αντιδίκου ελληνικού δημοσίου ως αποζημίωση ποσά ασυγκρίτως μικρότερα των αιτούμενων από μας και των ανταποκρινόμενων στο πραγματικό ύψος της ζημίας μας, όπως αυτή συνάγεται και προκύπτει από την αποζημίωση που οριστικά προσδιόρισε το Εφετείο Λαρίσης για ομοειδή επικείμενα. Η κρίση αυτή της εκκαλούμενης απόφασης είναι εντελώς αυθαίρετη και μη στηριζόμενη σε κάποια δικαιολογητική βάση, οφείλεται δε σε εσφαλμένη εκτίμηση και αξιολόγηση του αποδεικτικού υλικού, όσον αφορά την αξία, αλλά και την ύπαρξη των επικειμένων αυτών. Ειδικότερα. Η προσβαλλόμενη, υπ' αριθ. 353/2007, απόφαση του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Βόλου επιδίκασε ως αποζημίωση: α) για τα απαλλοτριωθέντα 10 πλήρη φωτιστικά σώματα, ήτοι 10 κολώνες φωτισμού, 10 βραχίονες και 10 φωτιστικά σώματα 8.000 Ε, ενώ, αν εκτιμούσε ορθά το αποδεικτικό υλικό, έπρεπε να επιδικάσει αποζημίωση εξ 1.174,00 Ε για κάθε πλήρες φωτιστικό και συνολικά 11.740 Ε, όπως επικαλούμαστε εμείς β) ...". Ο τελευταίος αυτός ισχυρισμός επαναλαμβάνεται για κάθε ένα από τα πιο πάνω επικείμενα - συστατικά και παρατίθεται αντίστοιχα η αξία που προσδιόρισε το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο για καθένα από αυτά και η αξία που ζητούσαν να προσδιορισθεί με την αγωγή. Υπό το εκτεθέν, όμως, περιεχόμενο, οι ανωτέρω λόγοι εφέσεως είναι αόριστοι και ανεπίδεκτοι δικαστικής εκτιμήσεως. Διότι με αυτούς δεν προβάλλεται σαφής και συγκεκριμένη αιτίαση κατά της εκκαλουμένης αποφάσεως, αφού δεν εξειδικεύονται οι πλημμέλειες, από τις οποίες πάσχει η

σχετική κρίση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου (ΣτΕ 3391/92). Επομένως, η ένδικη έφεση πρέπει, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα από το Δημόσιο, να απορριφθεί λόγω αοριστίας του δικογράφου της.

15. Επειδή, κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, οι κρινόμενες εφέσεις πρέπει να απορριφθούν...

270/2010

Πρόεδρος: Αικατερίνη Χατζηαναγνώστου
Εισηγήτρια: Κωνσταντινιά Μαργαρίτη
Δικηγόροι: Κυριακή Πλαστάρα

Η ιατρική περίθαλψη περιλαμβάνει εξετάσεις, φάρμακα και περίθαλψη σε κάθε φύσης θεραπευτήρια, εφόσον παρίσταται ανάγκη και στην έκταση που επιβάλλει η κατάσταση του ασθενούς.

Δυνατότητα ασθενή να νοσηλεύεται και σε μη συμβεβλημένα με το ΙΚΑ θεραπευτήρια, οπότε αυτό καταβάλλει μόνο τα νοσήλια που θα κατέβαλε εάν ο ασθενής νοσηλευόταν σε ομοειδές συμβεβλημένο. Όταν, κατ' εξαίρεση, από την αναβολή απειλείται κίνδυνος για τον ασθενή, επιτρεπτή η νοσηλεία σε μη συμβεβλημένα θεραπευτήρια χωρίς τους άνω περιορισμούς.

Απόδοση δαπάνης εξωσωματικής γονιμοποίησης, καθόσον με γνωμάτευση της Επιτροπής Εξωσωματικής Γονιμοποίησης του ΙΚΑ, κατά δεσμευτική για το δικαστήριο ιατρική κρίση, διαγνώστηκε η αδυναμία τεκνοποίησης με φυσιολογικό τρόπο, εγκρίθηκε δε η υποβολή της ασφαλισμένης σε δύο προσπάθειες εξωσωματικής γονιμοποίησης εντός έτους από την έγκριση της Επιτροπής.

Οι εγκύκλιοι δεν θέτουν κανόνες δικαί-

ου, ούτε αποτελούν εκτελεστές διοικ. πράξεις και δεν επάγονται έννομες συνέπειες.

{...} 2. Επειδή στο αρθ. 31 παρ. 4 α.ν. 1846/1951 ορίζεται ότι: "Η ιατρική περίθαλψις περιλαμβάνει ιατρικές φροντίδας, παρακλινικές εξετάσεις πάσης φύσεως, ειδικές θεραπείας, φάρμακα, συνήθη και ειδικά θεραπευτικά μέσα και προθέσεις, λουτροθεραπείαν και περίθαλψιν εις πάσης φύσεως θεραπευτήρια, ως τοιούτων νοουμένων των ασύλων και των σανατορίων, εφ' όσον παρίσταται ανάγκη, και εις ην έκτασιν επιβάλλει η κατάσταση του ασθενούς...". Περαιτέρω, στο αρθ. 3 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού Νοσοκομειακής Περίθαλψης του ΙΚΑ (ΑΥΕ 33651/2.6.56, ΦΕΚ 126 τ. Β') ορίζεται ότι: "2. Δύναται ο ασθενής να νοσηλεύεται και εις μη συμβεβλημένα κατά τ' ανωτέρω Νοσοκομεία δημόσια, δημοτικά Κοινωφελών Ίδρυμάτων... Εις τας συμφώνως προς τας εν τη παραγράφω ταύτη οριζόμενας περιπτώσεις νοσηλείας εις μη συμβεβλημένα θεραπευτήρια το Ίδρυμα καταβάλλει μόνον τα νοσήλια άτινα θα κατέβαλεν εάν ο ασθενής ενοσηλεύετο εν ομοειδή συμβεβλημένω θεραπευτήριω, μη ευθυνόμενον δια την τυχόν επί πλέον δαπάνην, ήτις καταβάλλεται υπό του ασθενούς...". "3. Εις επείγουσας περιπτώσεις καθ' ας εκ της αναβολής απειλείται κίνδυνος δια τον ασθενή, επιτρέπεται η νοσηλεία και εις θεραπευτήρια μη συμβεβλημένα μετά του Ιδρύματος, ανεξαρτήτως των εν τη προηγούμενη παραγράφω περιορισμών...".

3. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, από τα στοιχεία της δικογραφίας, προκύπτουν τα ακόλουθα: Με την

.../5.4.2002 γνωμάτευση της Επιτροπής Εξωσωματικής Γονιμοποίησης του ΙΚΑ (Νομαρχιακή Μονάδα Υγείας Α.) εγκρίθηκε να υποβληθεί η εφεσίβλητη σε δύο (2) προσπάθειες εξωσωματικής γονιμοποίησης λόγω ολιγοασθενοσπερμίας, η πρώτη από τις οποίες έπρεπε να πραγματοποιηθεί εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία έγκρισης και η δεύτερη εντός τεσσάρων μηνών από την πρώτη και, πάντως, πριν παρέλθει έτος από την έγκριση της Επιτροπής. Με την .../6.3.2003 αίτηση - δήλωση η ασφαλισμένη ζήτησε από το διάδικο Ίδρυμα το συνολικό ποσό των 941,26 Ε που δαπάνησε για δύο προσπάθειες εξωσωματικής γονιμοποίησης, στις οποίες υποβλήθηκε. Προσκόμισε δε την .../8.12.2002 απόδειξη παροχής υπηρεσιών ποσού 620 Ε του Ιατρικού Διαγνωστικού Κέντρου Ανθρώπινης Αναπαραγωγής "Μ. ΕΠΕ" που εδρεύει στο Β. (Κ.Κ. ...), το οποίο αναφέρει ως είδος παροχής την ωοληψία, καλλιέργεια ωραρίων και εμβρυομεταφορά (α' προσπάθεια), καθώς και τη .../17.2.2003 όμοια απόδειξη παροχής υπηρεσιών, ποσού 321,26 Ε, του εδρεύοντος στην Α. Μαιευτηρίου "Ε. Β.", που αφορούσε νοσηλεία της κατά την 16.10.2002 για τον ίδιο λόγο. Στη συνέχεια, ο ελεγκτής γιατρός του ΙΚΑ διατύπωσε τη γνώμη στη σχετική αίτηση - δήλωση την 7.3.2003 ότι η δαπάνη ήταν απαραίτητη. Ακολούθως, η Διευθύντρια του Υποκ/τος ΙΚΑ Ν.Ι. Μ., με την .../30.4.2003 απόφασή της, απέρριψε την αίτηση της εφεσίβλητης, με την αιτιολογία ότι αυτή δεν τήρησε τις χρονικές προθεσμίες των προσπαθειών εξωσωματικής γονιμοποίησης που τάχθηκαν από την ειδική επιτροπή τεχνητής γονιμοποίησης,

βάσει της 115/1992 (αρ. πρωτ. Γ 99/1375) εγκυκλίου της Διοίκησης του ΙΚΑ. Ένσταση της εφεσίβλητης κατά της απόφασης αυτής απορρίφθηκε από την Τοπική Διοικητική Επιτροπή του πιο πάνω Υποκ/τος με την .../12.12.2003 απόφαση με την ίδια αιτιολογία. Με την από 31.3.2004 προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Βόλου, η εφεσίβλητη ζήτησε να ακυρωθεί η απόφαση αυτή, για το λόγο ότι για την πραγματοποίηση των δύο προσπαθειών εξωσωματικής γονιμοποίησης είχε λάβει έγκριση από την ειδική επιτροπή τεχνητής γονιμοποίησης, ενώ η καθυστέρησή τους οφείλεται στην προσπάθειά της να επέλθει γονιμοποίηση με φυσιολογικό τρόπο και με τη βοήθεια φαρμακευτικών σκευασμάτων, παραθέτει δε σχετική συνταγογραφία. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την εκκαλούμενη (184/2008) απόφαση έκρινε ότι πρέπει να αποδοθεί η ένδικη δαπάνη εξωσωματικής γονιμοποίησης στην εφεσίβλητη, έκανε δεκτή την από 31.3.2004 προσφυγή της ασφαλισμένης και ακύρωσε την .../12.12.2003 απόφαση της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής του Υποκαταστήματος ΙΚΑ Ν.Ι. Μ.. Με την κρινόμενη έφεση το εκκαλούν Ίδρυμα ζητά την εξαφάνιση της εκκαλούμενης απόφασης και υποστηρίζει ότι εσφαλμένα έκρινε ότι πρέπει να αποδοθεί στην εφεσίβλητη η δαπάνη εξωσωματικής γονιμοποίησης συνολικού ποσού 941,26 Ε, γιατί με την .../5.4.2002 απόφαση της Ειδικής Επιτροπής του ΙΚΑ εγκρίθηκε η διενέργεια από την εφεσίβλητη 2 προσπαθειών εξωσωματικής γονιμοποίησης, της μεν πρώτης εντός τριών μηνών από την έκδοση της σχετικής απόφασης και της δεύτερης σε 4 μήνες του-

λάχιστον από την πρώτη, τις οποίες έκανε στην κλινική Μ. ΕΠΕ και ΜΑΙΕΥΤΗΡΙΟ “Ε. Β.” αντίστοιχα, στις 16.10.2002 και 8.12.2002, καταβάλλοντας για την α’ προσπάθεια εξωσωματικής γονιμοποίησης 321,26 Ε και για τη β’ προσπάθεια εξωσωματικής γονιμοποίησης 620 Ε. Σύμφωνα με το αρθ. 11 του ΚΑ ή με το αρθ. 4 του ΚΝΠ δεν δικαιολογείται η καταβολή από το ΙΚΑ των ανωτέρω χρηματικών ποσών, αφού η εφεσίβλητη δεν τήρησε τις χρονικές προθεσμίες της γνωμάτευσης της επιτροπής, δηλαδή εντός 3 μηνών από την έκδοση της γνωμάτευσης της Επιτροπής για την Α’ προσπάθεια και 4 μηνών τουλάχιστον μετά τη Β’ προσπάθεια, βάσει της αριθ. 115/92 (αρ. πρωτ. Γ 99/1375) εγκυκλίου της Διοίκησης του ΙΚΑ, οι δε επικαλούμενες αρχές της χρηστής διοίκησης και της επιείκειας έχουν συμπληρωματικό χαρακτήρα στο ασφαλιστικό δίκαιο.

4. Επειδή, ενόψει των παραπάνω διατάξεων και των προπαρατιθέμενων πραγματικών περιστατικών, το Δικαστήριο, λαμβάνοντας ειδικότερα υπόψη ότι με την .../5.4.2002 γνωμάτευση της Επιτροπής Εξωσωματικής Γονιμοποίησης του ΙΚΑ, κατά τη δεσμευτική για το δικαστήριο ιατρική κρίση, διαγνώστηκε η αιτία της υπογονιμότητας του ζεύγους (ολιγοασθenoσπερμία) και η αδυναμία τεκνοποίησης με φυσιολογικό τρόπο, εγκρίθηκε δε η υποβολή της εφεσίβλητης σε δύο προσπάθειες εξωσωματικής γονιμοποίησης, εντός έτους από την έγκριση της Επιτροπής (5.4.2002) στις οποίες αυτή υποβλήθηκε (16.10 και 8.12.2002), ο δε ισχυρισμός του εκκαλούντος για μη τήρηση των χρονικών προθεσμιών από την εφεσίβλητη για τη διενέρ-

γεια των εγκριθεισών προσπαθειών πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, ενόψει του ότι και οι δύο προσπάθειες πραγματοποιήθηκαν πριν από την παρέλευση έτους, δηλαδή πριν τις 5.4.2003, που η άνω Επιτροπή όρισε για την απρόσκοπτη και σύντομη υποβοήθηση της αναπαραγωγικής ικανότητας της ασφαλισμένης, αλλά και την αποκατάσταση των οποιασδήποτε φύσης συνεπειών που τυχόν προκύπτουν, σύμφωνα και με την αρχή της επιείκειας που διέπει το ασφαλιστικό δίκαιο, αλλά και λόγω του χαρακτήρα των κρίσιμων διατάξεων ως ασφαλιστικών και, επομένως, ευρέως ερμηνευομένων (πρβλ. ΣτΕ 2253/80), κρίνει ότι πρέπει να αποδοθεί η ένδικη δαπάνη εξωσωματικής γονιμοποίησης στην εφεσίβλητη, απορριπτομένου ως αβασίμου του περί του αντιθέτου ισχυρισμού του εκκαλούντος ΙΚΑ. Εξάλλου, εφόσον οι εγκύκλιοι δεν θέτουν κανόνες δικαίου, ούτε αποτελούν εκτελεστές διοικητικές πράξεις και άρα δεν επάγονται έννομες συνέπειες (βλ. και ΣτΕ 1331/00, 965/04), η 115/92 εγκύκλιος του ΙΚΑ και τα σχετικά διοικητικά έγγραφα, που αναφέρονται σε συνταγογράφηση κατόπιν εγκρίσεως ειδικής επιτροπής γυναικολόγων και σε χρονικά πλαίσια, δεν μπορούν να παράσχουν νόμιμο έρεισμα στην απόρριψη της κρινόμενης αιτήσεως, ενόψει και του ότι το εκκαλούν δεν αμφισβητεί την έλλειψη των νόμιμων προϋποθέσεων για την καταβολή της ένδικης δαπάνης (δηλαδή προϋπόθεσης προβλεπόμενης από συγκεκριμένη διάταξη του ως άνω Κανονισμού ή γενικότερα της ισχύουσας νομοθεσίας του ΙΚΑ), όπως νόμιμα και κατ’ ορθή εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών κρίθηκε και με την εκκαλούμενη απόφαση, πρέπει δε ν’ απορριφθεί ως α-

βάσιμος ο σχετικός περί του αντιθέτου λόγος της υπό κρίση εφέσεως.

5. Επειδή, κατ' ακολουθίαν αυτών, πρέπει ν' απορριφθεί η υπό κρίση έφεση.

318/2010

Πρόεδρος: Αικατερίνη Χατζηαναγνώστου
Εισηγήτρια: Γκιούλα Κιουρουιάν
Δικηγόροι: Ελένη Ξηραδάκη-Σινέλη, Χρ. Δημουλάς

Αποζημιωτική ευθύνη Δημοσίου ή νπδδ και από μη νόμιμες υλικές ενέργειες των οργάνων τους ή από παραλείψεις οφειλομένων νομίμων τοιούτων.

Μέσα μεταφοράς και μηχανήματα που δεν έχουν πινακίδες κυκλοφορίας χαρακτηρίζονται ως εγκαταλειμμένα, εφόσον αφήνονται σε δημόσιους, δημοτικούς ή κοινοτικούς δρόμους για διάστημα άνω των 20 ημερών χωρίς άδεια της αρμόδιας Αρχής, ή για διάστημα πέραν των 10 ημερών αν σε αυτούς απαγορεύεται η στάθμευση. Επικόλληση επί του οχήματος ειδικού αυτοκόλλητου, που το χαρακτηρίζει ως εγκαταλειμμένο, εάν δε εντός 15 ημερών δεν αποσυρθεί από τον κάτοχό του, θεωρείται ως στερεό απόβλητο και περιέρχεται στην κυριότητα του Δήμου ή Κοινότητας, που προβαίνει σε απομάκρυνση και παράδοσή του στον Ο.Δ.Δ.Υ., ο οποίος το φυλάσσει για ένα μήνα και εάν δεν αναζητηθεί από τον κάτοχό του προβαίνει σε εκποίηση ή καταστροφή.

Αγωγή αποζημίωσης λόγω παράνομης μη φύλαξης δημοτικού χώρου εναπόθεσης εγκαταλειμμένων οχημάτων.

{...}2. Επειδή, στο αρθ. 105 του Εισα-

γωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984 Α' 164) ορίζεται ότι: "Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του Δημοσίου κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος..." και στο αρθ. 106 του ίδιου νομοθετήματος ορίζεται ότι: "Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων άρθρων εφαρμόζονται και για την ευθύνη των δήμων, των κοινοτήτων ή των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους".

3. Επειδή, κατά την έννοια των προαναφερόμενων διατάξεων, ευθύνη του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου προς αποζημίωση γεννάται όχι μόνον από την έκδοση μη νόμιμης εκτελεστής διοικητικής πράξης ή από τη μη νόμιμη παράλειψη έκδοσης τέτοιας πράξης, αλλά και από μη νόμιμες υλικές ενέργειες των οργάνων τους ή από παραλείψεις οφειλομένων νομίμων υλικών ενεργειών αυτών, εφόσον οι υλικές αυτές ενέργειες ή παραλείψεις συνάπτονται με την οργάνωση και λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών. Εξ άλλου, υπάρχει ευθύνη του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, τηρουμένων και των λοιπών προϋποθέσεων του νόμου, όχι μόνον όταν με πράξη ή παράλειψη οργάνου του παραβιάζεται συγκεκριμένη διάταξη νόμου, αλλά και όταν παραλείπονται τα ιδιαίτερα καθήκοντα και υποχρεώσεις, που προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη υπηρεσία και προσδιορίζονται από την κείμενη εν γένει νομοθεσία, τα διδάγματα της κοινής

πείρας και τις αρχές της καλής πίστης (ΣτΕ 521, 2579/06, 2172/07, 1019/08). Απαραίτητη, πάντως, προϋπόθεση για την επιδίκαση αποζημίωσης είναι, μεταξύ άλλων, η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της παράνομης πράξης ή παράλειψης ή υλικής ενέργειας ή παράλειψης υλικής ενέργειας του δημοσίου οργάνου και της επελθούσας ζημίας. Αιτιώδης δε σύνδεσμος υπάρχει, όταν, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, η πράξη ή η παράλειψη είναι επαρκώς ικανή (πρόσφορη), κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, να επιφέρει τη ζημία (ΣτΕ 465/04, 1024/05, 1019, 1988/08, 2698/09).

4. Επειδή, εξάλλου, η 1002901/67Τ & Ε.Φ. (ΦΕΚ Β' 57/24.1.2002) κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης - Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων - Δημόσιας Τάξης "Διαδικασία και προϋποθέσεις χαρακτηρισμού ως στερεών αποβλήτων των εγκαταλειμμένων οχημάτων" στο αρθ. 1 ορίζει ότι: "1. Μέσα μεταφοράς και μηχανήματα που δεν έχουν πινακίδες κυκλοφορίας ή τμήματά τους χαρακτηρίζονται ως εγκαταλειμμένα εφόσον: α. Αφήνονται σε δημόσιους, δημοτικούς ή κοινοτικούς δρόμους στους οποίους απαγορεύεται η στάθμευση, για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από 10 ημέρες, β. Αφήνονται σε άλλους δημόσιους, δημοτικούς ή κοινοτικούς ή λιμενικούς κοινόχρηστους ή μη χώρους για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από 20 ημέρες, και χωρίς την άδεια της αρμόδιας Υπηρεσίας ή Αρχής... 2. Ο εντοπισμός των οχημάτων αυτών γίνεται από την αρμόδια Υπηρεσία του Δήμου ή της Κοινότητας από την ο-

ποία επικολάζεται σε εμφανές σημείο του οχήματος ειδικό αυτοκόλλητο, που χαρακτηρίζει αυτό ως εγκαταλειμμένο. Εάν μέσα σε 15 ημέρες από την επικόλληση αυτού του ειδικού αυτοκόλλητου το όχημα δεν αποσυρθεί από τον κάτοχό του, το όχημα αυτό θεωρείται πλέον ως στερεό (δημοτικό) απόβλητο και περιέχεται στην κυριότητα του οικείου Δήμου ή Κοινότητας. 3... 4. Όταν το εγκαταλειμμένο όχημα περιέλθει στην κυριότητα του Δήμου ή της Κοινότητας, ως στερεό απόβλητο, σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, ο εν λόγω Δήμος ή η Κοινότητα υποχρεούται να ενεργήσει για την απομάκρυνση και την παράδοση του οχήματος στον Ο.Δ.Δ.Υ., όπου και φυλάσσεται για 1 μήνα. Μέσα στο διάστημα αυτό υπάρχει αναρτημένη σε ειδική πινακίδα του δημοτικού ή κοινοτικού καταστήματος φωτογραφία του εν λόγω οχήματος. Εάν μέσα στο μήνα το όχημα αναζητηθεί από τον κάτοχό του, παραδίδεται σ' αυτόν, εφόσον προηγουμένως καταβληθεί από αυτόν στο Δήμο ή την Κοινότητα η δαπάνη απομάκρυνσης και φύλαξης, που καθορίζεται κάθε φορά με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Εάν ο μήνας παρέλθει άπρακτος, ο Ο.Δ.Δ.Υ. προβαίνει στην εκποίηση ή την καταστροφή ή και την καθ' οιονδήποτε τρόπο διάθεση του οχήματος.

5. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτουν τα ακόλουθα: Το μηχανήμα έργων (μικρός φορτωτής) του εκκαλούντος εντοπίστηκε από την Υπηρεσία Καθαριότητας του Δήμου Β. στις 5.2.2002 στο Β., και στη συμβολή των οδών Α. Δ. και Α., χωρίς πινακίδες κυκλοφορίας και εγκαταλειμμένο πέραν των 20 ημερών (παρ. 1 του αρθ. 1

της ανωτέρω Κ.Υ.Α.). Στις 7.3.2002 σε εμφανές σημείο του τοποθετήθηκε το ειδικό αυτοκόλλητο που το χαρακτήριζε ως εγκαταλειμμένο από 5.2.2002 (βλ. σχετική φωτογραφία του οχήματος με επικολλημένο το αυτοκόλλητο). Μετά το πέρας των 15 ημερών και αφού δεν είχε εμφανιστεί ο εφεσίβλητος να το αναζητήσει, στις 28.3.2002 ο εφεσίβλητος Δήμος με γερανό - πλατφόρμα το μετέφερε σε περιφραγμένο χώρο του, από όπου και το παρέλαβε ο εκκαλών μετά από μία εβδομάδα, κατά τους ισχυρισμούς του. Ο εκκαλών, με την από 20.10.2003 αγωγή που άσκησε ενώπιον του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Βόλου, ζήτησε να υποχρεωθεί ο Δήμος να του καταβάλει το συνολικό ποσό των 28.132 Ε (14.632 Ε αγορά ανταλλακτικών με ΦΠΑ + 13.500 Ε από διαφυγόντα κέρδη), ως αποζημίωση, για την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη από την παράνομη, κατά τους ισχυρισμούς του, μη φύλαξη του δημοτικού χώρου εναπόθεσης εγκαταλειμμένων οχημάτων, εξ αιτίας της οποίας αφαιρέθηκαν από το εν λόγω μηχανήμα έργου σημαντικά μηχανικά μέρη του και ζημιώθηκε κατά το παραπάνω ποσό. Ειδικότερα, υποστήριξε ότι από τον Ιανουάριο του 2002, σε συνεργασία με το μηχανικό Ι. Α., είχε αναλάβει μέσω δημοπρασίας κάποιο έργο του Δήμου, στην οδό Α. Δ., για την εκτέλεση του οποίου χρησιμοποιούσε το παραπάνω μηχανήμα, ενόψει όμως των άσχημων καιρικών συνθηκών δεν μπόρεσε να συνεχίσει το έργο και έτσι αναγκάστηκε να ακινητοποιήσει το μηχανήμα στην εν λόγω οδό μέχρι το Μάρτιο, οπότε και μεταφέρθηκε από το Δήμο Β. στο δημοτικό ειδικά διαμορφωμένο χώρο για εγκαταλειμμένα οχήματα. Όταν πή-

γε εκεί να το παραλάβει, διαπίστωσε ότι είχαν αφαιρεθεί η μηχανή, το ψυγείο νερού, το ψυγείο λαδιού, η εξάτμιση και όλα τα υλικά σύνδεσης αυτών (βλ. την από 17.10.2002 έκθεση αυτοψίας του Μηχανολόγου Μηχανικού Β. Τ., ο οποίος ορίστηκε ως πραγματογνώμονας από το Τ.Ε.Ε. Β., κατόπιν σχετικής αίτησης του εκκαλούντος για να μεταβεί στον παραπάνω χώρο και να διενεργήσει αυτοψία όσον αφορά την κατάσταση του μηχανήματος, συνοδευόμενη από φωτογραφίες του εν λόγω μηχανήματος και τις από 30.9.2002 και από 5.8.2002 προσφορές των εταιριών "Αφοί Ε. Γ. ΟΕ" και "Κ. Μ. - Ι. Ν. ΟΕ" για την αξία των ανταλλακτικών και τις εργασίες τοποθέτησής τους), τα οποία, κατά τους ισχυρισμούς του, αφαιρέθηκαν εντός του χώρου αυτού, γιατί ο Δήμος παρέλειψε να λάβει τα απαραίτητα μέτρα προστασίας και φύλαξης αυτού, με αποτέλεσμα αυτός να είναι προσβάσιμος σε όλους. Η αφαίρεση δε των υλικών αυτών καθιστούσε αδύνατη τη λειτουργία του μηχανήματος και το κόστος αγοράς και τοποθέτησής τους με ΦΠΑ ανέρχεται στο ποσό των 14.632 Ε. Επίσης, ισχυρίστηκε ότι υπέστη και ζημία από διαφυγόντα κέρδη ποσού 13.500 Ε, λόγω της αχρησίας του μηχανήματός του. Συγκεκριμένα, ισχυρίστηκε ότι ο μηχανικός Ι. Α. του πρότεινε την από κοινού ανάληψη ενός έργου αποκατάστασης μικροβλαβών στο σύστημα ύδρευσης του Β. το μήνα Απρίλιο του 2002, από το οποίο θα αποκόμιζε κέρδος 1.500 Ε, και ένα δεύτερο παρόμοιο στη Σ. από το Μάιο ως τον Οκτώβριο του 2002, από το οποίο θα απεκόμιζε κέρδος 12.000 Ε (6 μήνες Χ 2.000 Ε κατά μήνα). Προς απόδειξη των ισχυρισμών του προσκόμισε, πλην της α-

νωτέρω έκθεσης αυτοψίας και των προσφορών των ΟΕ εκτίμησης ζημίας του Μηχανολόγου Μηχανικού Β. Τ., και την .../29.10.2007 ένορκη κατάθεση των Ι. Α., πολιτικού μηχανικού, και του Ι. Χ., συνταξιούχου, κατοίκων Β., ενώπιον του συμβ/φου Α. Δ., οι οποίοι επιβεβαίωσαν τους ισχυρισμούς του. Ειδικότερα, σχετικά με την αφαίρεση των εξαρτημάτων του εν λόγω μηχανήματος εντός του χώρου εναπόθεσης των εγκαταλειμμένων οχημάτων του Δήμου κατέθεσαν, μεταξύ άλλων, ο πρώτος εξ αυτών ότι το μηχανήμα, όσο παρέμενε στην εν λόγω οδό, δεν είχε υποστεί καμία ζημία “και αυτό το γνωρίζω από ίδια αντίληψη, διότι λειτουργούσε κανονικά και σε τακτά διαστήματα το έθετε σε λειτουργία. Οι ζημιές, που διαπίστωσε ο Δ. Γ., έγιναν αφού ο Δήμος πήρε το μηχανήμα και εκεί που το πήγε, που, όπως εκ των υστέρων πληροφορήθηκα, επρόκειτο περί αψύλακτου χώρου”, και ο δεύτερος ότι “Εμείς (με τον εκκαλούντα) επισκεπτόμασταν το συγκεκριμένο σημείο, όπου είχαν ξεκινήσει οι εργασίες, και ουδέποτε διαπιστώσαμε να έχει δημιουργήσει οποιοδήποτε πρόβλημα η ύπαρξη του φορτωτή εκεί, ούτε ποτέ ο Δήμος ειδοποίησε τον Γ. να πάρει το μηχανήμα, αφού οι εργασίες ήταν σε εξέλιξη. Το μηχανήμα δεν είχε καμία απολύτως ζημία όσο ήταν εκεί, ήταν ανά πάσα στιγμή έτοιμο προς λειτουργία και όταν ο Γ. πληροφορήθηκε ότι ήταν σε χώρο που είχε μεταφερθεί από το Δήμο, μεταβήκαμε μαζί και διαπιστώσαμε ότι ήταν σε χώρο για εγκαταλειμμένα, αψύλακτο, χωρίς περίφραξη”. Εξάλλου, ο Δήμος ισχυρίστηκε, με το υπόμνημα που κατέθεσε, ότι το μηχανήμα είχε εγκαταλειφθεί από τον εκκαλούντα χωρίς

πινακίδες κυκλοφορίας για τρεις μήνες στο δρόμο, χωρίς να λάβει ο εκκαλών κανένα μέτρο για την ασφάλειά του, ότι ο Δήμος προέβη σε όλες τις νόμιμες ενέργειες για τη μεταφορά του, ως στερεού πλέον αποβλήτου, στο χώρο εναπόθεσης των εγκαταλειμμένων οχημάτων και ότι η αφαίρεση των μηχανικών μερών του δεν έγινε στο χώρο αυτό, αφού ο Δήμος το απομάκρυνε από το δρόμο στην κατάσταση που ο εκκαλών το παρέλαβε και, συνεπώς, οι ζημιές, που επικαλείται ότι υπέστη, δεν οφείλονται σε παραλείψεις των οργάνων του. Το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την εκκαλούμενη απόφασή του απέρριψε την αγωγή ως αβάσιμη, αφού έκρινε ότι δεν υπήρξε παράνομη παράλειψη φύλαξης του εν λόγω χώρου, ενώ ακόμη και στην υποτιθέμενη περίπτωση που υπήρξε τέτοια παράλειψη, δεν υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της ζημίας του ενάγοντος και της παράλειψης αυτής, εφόσον δεν αποδεικνύεται ότι τα μηχανικά μέρη του οχήματος αφαιρέθηκαν εντός του χώρου του Δήμου και όχι στο δρόμο όπου ο ενάγων το είχε εγκαταλείψει.

6. Επειδή, με τα δεδομένα αυτά, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη: α) ότι ο εκκαλών εγκατέλειψε το ανωτέρω όχημά του (μηχανήμα έργων), χωρίς στοιχεία κυκλοφορίας (πινακίδες), στη συμβολή των οδών Α. Δ. και Α. στο Β. για διάστημα περίπου τριών μηνών (από τον Ιανουάριο, όπως ανέφερε στην αγωγή), όπου και εντοπίστηκε από την Υπηρεσία Καθαριότητας του Δήμου Β. στις 5.2.2002, β) ότι στις 7.3.2002, σε εμφανές σημείο του, τοποθετήθηκε το ειδικό αυτοκόλλητο, που το χαρακτήριζε ως εγκαταλειμμένο από 5.2.2002, και στις 28.3.2002 ο Δή-

μος, τηρώντας τη σχετική νόμιμη διαδικασία, το μετέφερε, χωρίς ο εκκαλών να έχει λάβει οποιοδήποτε μέτρο φύλαξης του μέχρι τότε, σε περιφραγμένο δημοτικό χώρο, από όπου και το παρέλαβε μετά από μία εβδομάδα, γ) ότι από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν αποδεικνύεται ότι τα προαναφερόμενα μηχανικά μέρη του εν λόγω μηχανήματος αφαιρέθηκαν εντός του χώρου αυτού, οι δε προαναφερόμενες μαρτυρικές καταθέσεις, σύμφωνα με τις οποίες τα ανωτέρω μηχανικά μέρη δεν είχαν αφαιρεθεί πριν από τη μεταφορά του οχήματος από το Δήμο, γιατί αυτό λειτουργούσε κανονικά, αφού εκτελούσε εργασίες, οι οποίες είχαν διακοπεί προσωρινά λόγω κακών καιρικών συνθηκών, δεν πειθούν. Και τούτο, διότι το ανωτέρω όχημα είχε εγκαταλειφθεί, αφού δεν έφερε πινακίδες κυκλοφορίας, ούτε προσκομίσθηκε κάποιο έγγραφο στοιχείο (σύμβαση εργολαβίας κλπ), από το οποίο να προκύπτει ότι ο εκκαλών εκτελούσε έργο στην εν λόγω οδό και μάλιστα κατόπιν δημοπρασίας του Δήμου, ενώ οι μάρτυρες δεν είχαν, ούτε θα μπορούσαν να έχουν, συνεχή, άμεση και ίδια αντίληψη της κατάστασής του (οχήματος), ούτε πριν, ούτε και κατά το χρόνο της μεταφοράς του από το Δήμο, όπως άλλωστε και ο ίδιος ο εκκαλών δεν είχε, παρά τα αντίθετα υποστηριζόμενα από αυτόν, αφού από 7.3.2008 (ημερομηνία κατά την οποία τοποθετήθηκε το ειδικό αυτοκόλλητο) μέχρι τις 28.3.2008 (ημερομηνία κατά την οποία μεταφέρθηκε από το Δήμο), αυτός δεν είχε καν αντιληφθεί ότι είχε χαρακτη-

ριστεί ως εγκαταλειμμένο Ενόψει όλων των ανωτέρω, κρίνει ότι εκκαλών, ο οποίος φέρει το βάρος απόδειξης των πραγματικών περιστατικών που αποτελούν την ιστορική βάση της αγωγής του (βλ. ΣΤΕ 465/04), απέδειξε με τα πιο πάνω προσκομιζόμενα στοιχεία το συμβάν, δηλαδή την αφαίρεση μηχανικών μερών του οχήματός του (μηχάνημα έργων) και τη θετική ζημία που υπέστη από αυτό, δεν απέδειξε, όμως, ότι τούτο συνέβη εντός του χώρου του Δήμου, όπου φυλάσσονταν, και όχι στο δρόμο όπου το είχε εγκαταλείψει χωρίς πινακίδες κυκλοφορίας και, επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι πρόσφορη αιτία της βλάβης που υπέστη αυτός ήταν η, κατά τους ισχυρισμούς του, παράνομη συμπεριφορά των οργάνων του Δήμου, συνισταμένη στη μη λήψη μέτρων προστασίας και φύλαξης των οχημάτων που μεταφέρει στον εν λόγω χώρο. Κατά συνέπεια, δεν υφίσταται ως προς τη ζημία του εκκαλούντος ο αξιούμενος κατά τη διάταξη του αρθ. 105 του ΕισΝΑΚ αιτιώδης σύνδεσμος ανάμεσα στην επικαλούμενη ζημιόγono συμπεριφορά του Δήμου και το συγκεκριμένο ζημιόγono για τον εκκαλούντα αποτέλεσμα και, για το λόγο αυτό, δεν θεμελιώνεται ευθύνη του Δήμου να αποκαταστήσει τη ζημία που υπέστη ο εκκαλών, όπως ορθά κρίθηκε, αν και με εν μέρει διάφορη αιτιολογία, με την εκκαλούμενη απόφαση. Όσα δε αντίθετα προβάλλονται με την έφεση είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.

8. Επειδή, κατ' ακολουθίαν, η ένδικη έφεση πρέπει να απορριφθεί...

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Πρόσφατα, από τις νομικές εκδόσεις “ΑΝΔΡΕΟΥ” κυκλοφόρησε ένα καινούργιο σύγγραμμα με τον τίτλο “**Ναρκωτικά**”, του συναδέλφου δικηγόρου και συγγραφέα νομικών συγγραμμάτων αμιγούς ποινικού περιεχομένου κ. Φιλίππου Ανδρέου. Το βιβλίο αυτό περιέχει δυο κώδικες και συγκεκριμένα τον Κώδικα Νόμων Ναρκωτικών (ν. 3459/2006 ΚΝΝ) και τον Κώδικα Κανονιστικών Διαταγμάτων περί των Ναρκωτικών (π.δ. 148/ 2007 ΚΚΔΝ), ενώ καταλαμβάνει 840 σελίδες και είναι χωρισμένο σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος περιέχει τους δυο κώδικες, με, κατ’ άρθρο, ερμηνεία, ειδική βιβλιογραφία και νομολογία καθώς και ένα ερωτηματολόγιο με 60 ερωτήσεις και απαντήσεις, όπου αναλύονται διάφορα ουσιαστικά και δικονομικά ζητήματα που αφορούν τις υποθέσεις ναρκωτικών. Στο δεύτερο μέρος περιέχεται βήμα προς βήμα η πρακτική των υποθέσεων περί των ναρκωτικών, αρχής γινομένης από τη σύλληψη του κατηγορουμένου, τη διενέργεια της αυτεπάγγελτης, άλλως της αστυνομικής, προανάκρισης, την προσαγωγή του κατηγορουμένου στον εισαγγελέα και από εκεί την παραπομπή του στο ακροατήριο του μονομελούς ή τριμελούς πλημμελειοδικείου (όταν πρόκειται για πλημμεληματικές πράξεις), άλλως την παραπομπή του στον ανακριτή όταν πρόκειται για κακουργηματικές πράξεις. Τα δικαιώματα του κατηγορουμένου κατά τη διεξαγωγή της κύριας ανάκρισης και τις επισημάνσεις προς το συνήγορό του, ώστε να μην απεμπολήσει με τυχόν παραλείψεις του σπουδαία δικαιώματα του κατηγορουμένου. Την πορεία της υπόθεσης μετά την έκδοση της ανακριτικής διάταξης, με την οποία ο ανακριτής, έχοντας και τη σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, επιβάλλει περιοριστικούς όρους και σε ποιες ενέργειες πρέπει να προβεί ο συνήγορος του κατηγορουμένου όταν κάποιος περιοριστικός όρος είναι ιδιαίτερα επαχθής μέχρι καταστροφικός, προκειμένου να πετύχει την άρση του ή την αντικατάστασή του ή την τροποποίησή του. Επίσης, τα δικαιώματά του σε περίπτωση που του επιβληθεί προσωρινή κράτηση, ως προς τα ένδικα βοηθήματα και τα οιονεί ένδικα μέσα που μπορεί να ασκήσει, πού απευθύνονται αυτά, πώς και πότε ασκούνται, με πολλά και εκτενή υποδείγματα που καλύπτουν την κάθε περίπτωση. Την κύρια διαδικασία και ιδιαίτερα την επί του ακροατηρίου διαδικασία τόσο στο πρωτοβάθμιο όσο και στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Τους αυτοτελείς ισχυρισμούς που επηρεάζουν ευνοϊκά την τύχη του κατηγορουμένου, πού, πώς και πότε υποβάλλονται και τις περαιτέρω ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί ο κατηγορούμενος μέχρι την αποφυλάκισή του, αξιοποιώντας όλα τα δικαιώματα που παρέχει ο νομοθέτης στους εξαρτημένους - τοξικομανείς. Το τρίτο μέρος περιέχει τις διατάξεις του νόμου περί της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας, όπως ισχύει σήμερα, τις Θεραπευτικές Κοινότητες που λειτουργούν σε κάθε πόλη, με την ονομασία τους, τις διευθύνσεις τους και τα τηλέφωνα τους. Τη γενική και ειδική βιβλιογραφία περί των ναρκωτικών. Τα ναρκωτικά κατά την ιατρική και τη φαρμακολογία. Τις πλέον γνωστές ναρκωτικές ουσίες, πώς είναι επίσημα γνωστές και πώς λέγονται στη γλώσσα των τοξικομανών, πώς και από πού παράγεται η κάθε ναρκωτική ουσία κ.λ.π. Τέλος περιέχεται ένα αναλυτικό ευρετήριο με παραπομπές στα άρθρα του νόμου και στις αντίστοιχες σελίδες του βιβλίου. Το βιβλίο είναι πλή-

ρως ενημερωμένο με όλους τους νόμους που εκδόθηκαν μέχρι τον πρώτο μήνα του 2011.

Θεωρώ ότι είναι ένα πολύτιμο βιβλίο στα χέρια όχι μόνον των δικαστών και των εισαγγελέων, καθώς και των έμπειρων δικηγόρων στις υποθέσεις περί των ναρκωτικών, αλλά και σε κάθε νέο και άπειρο συνάδελφο, ο οποίος καλείται να χειριστεί μια τέτοια υπόθεση, γιατί μπορεί, χωρίς να χρειασθεί να συμβουλευθεί κανένα, να βρει τις λύσεις σε όλα τα προβλήματα που θα αντιμετωπίσει.

Δημήτρης Κατσαρός
Δικηγόρος
Αντ/δρος Δικ. Συλλ. Λάρισας

**ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΣΧΟΛΙΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ - ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ**

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

Η διαβούλευση τελείωσε την 25-01-2011, το σχ.ν. πέρασε από το υπουργικό συμβούλιο και παραμένουν ανοικτά τα παρακάτω:

1) ο εδαφικός περιορισμός της άσκησης των καθηκόντων μας αποτελούσε την κόκκινη γραμμή που δεν μπορέσαμε να υπερασπιστούμε αλλά και ήταν ο λόγος της οργάνωσης σε κάθε πόλη, των Δικηγορικών Συλλόγων, ΝΠΔΔ, και με τον τρόπο αυτό κατοχυρωνόταν ο Δικηγόρος σε κάθε αυθαιρεσία του κράτους, οι σωστές σχέσεις ανάμεσα στους Δικηγόρους και επί πλέον η προστασία τους, αλλά κυριότερα υπήρχε η αυτοτέλεια των Συλλόγων. Έτσι, λοιπόν, οι Δικηγορικοί Σύλλογοι μετατρέπονται σε σωματεία ιδιωτικού δικαίου, χωρίς πειθαρχικό έλεγχο προς τα μέλη τους και πάνω απ' όλα χωρίς να μπορούν να βοηθήσουν τα ίδια τα μέλη τους όταν θα υπάρξουν - γιατί θα υπάρξουν - προβλήματα υπεράσπισης των δικαιωμάτων μας σαν υπερασπιστών των πελατών μας, υπεράσπισής μας σε αμοιβές, αλλά και θα δούμε να μπορούν οι μεγάλες εταιρίες να πάρουν όλες τις μεγάλες υποθέσεις μας (απαλλοτριώσεις, συμβόλαια), που αποτελούν τον βασικό πυλώνα της οικονομικής αυτοτέλειας των συλλόγων.

Η κάθοδος του Δικηγόρου της Τράπεζας για να συζητήσει 40 προσημειώσεις τον μήνα θα δημιουργήσει αλυσιδωτές επιπτώσεις διότι α) τα έσοδα που θα εισέπραττε ο Σύλλογος (ποσό αναφοράς) από τους κατά τόπους δικηγόρους θα κατατεθούν στον Σύλλογο από τον οποίο έρχεται ο Δικηγόρος, β) οπωσδήποτε θα είναι δικηγόρος παγίας αντιμισθίας συνεπώς ούτε προκαταβολή φόρου θα εισπραχθεί ούτε ο αναλογούν ΦΠΑ, γ) τα ασφάλιστρα από τα επικολλούμενα ένσημα θα διοχετευθούν σε ένα δικηγόρο και όχι σε π.χ. 20 δικηγόρους, που θα είναι υποχρεωμένοι χάνοντας και τις δύο προσημειώσεις να πληρώσουν από την τσέπη τους, και πάει λέγοντας χωρίς να υπολογίσουμε τις μικρότερες αμοιβές από τις νόμιμες με τις περιβόητες συμφωνίες.

2) η ελάχιστη αμοιβή δεν είναι προνόμιο συντεχνίας όπως διαδίδουν από τα ΜΜΕ γνωστοί "άμεμπτοι ηθικής" δημοσιογράφοι, αλλά είναι ο τρόπος - το μέσο - για την αποφυγή του αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των μελών των δικηγορικών συλλόγων, την απονομή καλύτερης δικαιοσύνης, και πάνω απ' όλα για την αξιοπρεπή διαβίωση του δικηγόρου και την αξιοπρεπή άσκηση των καθηκόντων του.

Με το εν λόγω νομοσχέδιο παρατηρούμε ότι ωθείται ο Δικηγόρος στην εξαθλίωση, στον αθέμιτο ανταγωνισμό, στις φθηνές υπηρεσίες, στην χειρότερη δικαιοσύνη γιατί το φθηνό το κρέας το τρώνε τα σκυλιά.

Και όλα αυτά για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων των τραπεζών και των λοιπών μεγάλων επιχειρήσεων.

Η τετραπλότυπη απόδειξη είσπραξης αμοιβής αποτελεί κατοχύρωση της δικηγορικής αμοιβής και προκαταβάλλεται από τους διαδίκους, με ποσοστά από την αμοιβή αυτή υπέρ

του συλλόγου και των άλλων ταμείων τα οποία τώρα οδεύουν σε οικονομικό μαρασμό.

Με το νομοσχέδιο η υποχρέωση των διαδίκων μετατίθεται στον δικηγόρο και μάλιστα χωρίς να υπάρχει καν αναλογία αμοιβής (που πραγματικά θα εισπράξει) και ποσού που θα καταβάλει στο Σύλλογο.

ΑΡΘΡΟ 2 του νομοσχεδίου

Στην § 1 ΚΑΤΑΡΓΟΥΝΤΑΙ οι προβλεπόμενοι περιορισμοί μετά την παρέλευση 4 μηνών από τη δημοσίευση του νομοσχεδίου και στην § 2 ότι στους περιορισμούς αυτούς υπάγεται: **1) “η επιβολή της άσκησης επαγγέλματος ή η απαγόρευση της άσκησης του υπό ορισμένη ή ορισμένες εταιρικές μορφές ή ο αποκλεισμός της άσκησης του υπό εταιρική μορφή, επιτρεπομένης μόνον της ατομικής ασκήσεως αυτού”, 2) “η επιβολή περιορισμών σχετιζομένων με τη συμμετοχή στη σύνθεση του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου, συναπτομένων προς την ύπαρξη ή την έλλειψη ορισμένης επαγγελματικής ιδιότητας”.** § 4 **“με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του καθ’ ύλην αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Οικονομικών εντός τεσσάρων (4) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, είναι δυνατή η θέσπιση εξαιρέσεως σε σχέση προς ορισμένο επάγγελμα...”** Μη εκδιδόμενου λοιπόν προεδρικού διατάγματος εξαίρεσης των δικηγόρων από αυτούς τους περιορισμούς είναι ηλίου φαινότερον ότι οδεύουμε σε ανεργία μη επιδοτούμενη από τον ΟΑΕΔ !!! και τα κεφαλαιουχικά πολυκαταστήματα των δικηγόρων θα κάνουν πάρτι σε βάρος της αξιοπρέπειας, της δικαιοσύνης και των ονείρων όλων μας.

Θα δημιουργηθούν έτσι, σύμφωνα με τα παραπάνω, τέσσαρες κατηγορίες Δικηγόρων: α) των εμπόρων Δικηγόρων, β) των φθηνών Δικηγόρων - υπαλλήλων - αλβανών των 600€, γ) των ανέργων Δικηγόρων και τέλος δ) των πολύ ολίγων ρομαντικών, που οδεύουν προς τη σύνταξη, και θα συνεχίσουν να **αντιστέκονται** να **πολεμούν** και να **μιλούν** για αγώνες και δικαίωση που δεν έλθει ποτέ με αυτό το νομοσχέδιο. Ο Δικηγόρος, ο μεγάλος αυτός πυλώνας της δημοκρατίας αργοπεθαίνει. Ο θάνατος του “Δικηγοράκου” είναι μπροστά μας.

Λάρισα 02 Φεβρουαρίου 2011
Ο ρομαντικός σύμβουλος
ΤΑΣΟΣ ΠΑΝ. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

**ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ (ΔΤΚ) ΓΙΑ
ΤΗΝ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΜΙΣΘΩΜΑΤΟΣ ΜΗΝΩΝ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2010**

Από τη Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (ΕΣΥΕ) ανακοινώνεται ότι:

1. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Σεπτεμβρίου 2009 - Αυγούστου 2010 παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 5,5%. Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΤΚ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης του μισθώματος για το μήνα **ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ 2010** ανέρχεται σε **4,1%** επί του καταβαλλόμενου μισθώματος.

2. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Οκτωβρίου 2009 - Σεπτεμβρίου 2010 παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 5,6%. Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΤΚ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης του μισθώματος για το μήνα **ΟΚΤΩΒΡΙΟ 2010** ανέρχεται σε **4,2%** επί του καταβαλλόμενου μισθώματος.

3. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Νοεμβρίου 2009 - Οκτωβρίου 2010 παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 5,2%. Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΤΚ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης του μισθώματος για το μήνα **ΝΟΕΜΒΡΙΟ 2010** ανέρχεται σε **3,9%** επί του καταβαλλόμενου μισθώματος.

4. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Δεκεμβρίου 2009 - Νοεμβρίου 2010 παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 4,9%. Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η ετήσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΤΚ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης του μισθώματος για το μήνα **ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ 2010** ανέρχεται σε **3,7%** επί του καταβαλλόμενου μισθώματος.

**ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ
ΕΤΟΣ 2010 (18ο)
ΕΤΗΣΙΑ ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΤΟΥΣ 2010

1. Βιβλιοπαρουσίαση.....	617
2. Επαγγελματικά θέματα - Ανακοινώσεις	205, 410, 619
3. Ευρετήριο άρθρων - μελετών - σχολίων.....	629
4. Αλφαβητικό ευρετήριο αποφάσεων	631
5. Αριθμητικό ευρετήριο αποφάσεων	681

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΡΘΡΩΝ - ΜΕΛΕΤΩΝ - ΣΧΟΛΙΩΝ

Φίλιππου ΑΝΔΡΕΟΥ, Δικηγόρου:

Συγκρότηση των συνθέσεων των ποινικών δικαστηρίων - Κακή σύνθεση Δικαστηρίου.....	3
--	---

Δημήτριου ΔΕΒΕΤΖΗ, Δικηγόρου:

Αρχή της αναλογικότητας και κατάχρηση δικαιώματος στο πεδίο του αστικού δικονομικού δικαίου.....	218
---	-----

Αντωνίου ΜΑΝΙΑΤΗ, Λέκτορας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων:

Ακρόαση για αναλογικές κυρώσεις και διαρκείς παραβάσεις.....	12
--	----

Κωνσταντίνου ΝΤΑΡΑΚΛΙΤΣΑ, Δικηγόρου:

Η λειτουργία του αντικειμενικού - υποκειμενικού κριτηρίου της προσοχής στην από αμέλεια ιατρική πράξη.....	207
---	-----

Παρασκευής ΣΑΚΚΑ, Δικηγόρου:

Η νέα συλλογική αγωγή των ενώσεων καταναλωτών στα πλαίσια του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών.....	420
---	-----

Δημητρίου ΤΖΙΛΑΚΑ, Δικηγόρου:

Το δικαίωμα διεξαγωγής της δίκης εντός ευλόγου προθεσμίας ως κριτήριο της δίκαιης ποινικής δίκης.....	247
--	-----

Δημητρίου ΤΙΤΣΙΑ, Πρωτοδίκη:

Η "διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις", Μια θετική πρόκληση για το δικαιοσύνη μας σύστημα γενικά και για το δικηγορικό λειτουργήμα ειδικότερα.....	411
--	-----

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

ΑΓΡΟΤΕΣ

Ασφάλιση προσώπου στον ΟΓΑ εφόσον είναι εγκατεστημένο στον τόπο των αγροτικών ασχολιών, εκτός από προσωρινές δικαιολογημένες απομακρύνσεις. Μη τεκμήριο εισοδήματος από το μέγεθος της αγροτικής περιουσίας. Επί έγγαμης αγρότισσας μη σύγκριση του εισοδήματός της με αυτό του ασκούντος άλλο επάγγελμα συζύγου. ΔιοικΕφΛαρ 20/10, σ. 350

Βλ. και ΟΓΑ

ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Απαλλαγή Προϊσταμένου από τα καθήκοντα με απόφαση του Γενικού Διευθυντή και πριν τη λήξη 3ετίας, για πλημμελή άσκηση καθηκόντων, δίχως ανάγκη κίνησης πειθαρχικής δίωξης. Αναλογική εφαρμογή και στους Διευθυντές με απόφαση του ΔΣ που είναι διοικητικού και όχι πειθαρχικού χαρακτήρα. ΕφΛαρ 172/10, σ. 272

Αγωγή ακύρωσης απόφασης ΓΣ αγροτικού συνεταιρισμού αν αντιβαίνει στο νόμο ή το καταστατικό, ενώπιον του ΜονΠρωτ της έδρας του κατά την εκούσια δικαιοδοσία, ασκούμενη και κοινοποιούμενη στο συνεταιρισμό, με ποινή απαραδέκτου, σε 20 ημέρες από τη λήψη της απόφασης. ΕφΛαρ 287/10, σ. 469

ΑΓΩΓΗ

Επί διαζυγίου λόγω ισχυρού κλονισμού, ο ισχυρισμός παροχής συγγνώμης συνιστά αιτιολογημένη άρνηση. ΕφΛαρ 99/09, σ. 17

Στοιχεία αγωγής περι κλήρου και αναγνωριστικής κληρονομικού δικαίωματος. Μη παραγραφή αναγνωριστικής αγωγής. ΕφΛαρ 215/09, σ. 19, ΕφΛαρ 272/10, σ. 313

Αναγνωριστική αγωγή κυριότητας εδάφους λόγω πρόσχωσης. ΕφΛαρ 379/09, σ. 27

Αγωγή αναγνώρισης ακυρότητας καταγγελίας σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου. ΕφΛαρ 457/09, σ. 33

Αγωγή καταβολής τιμήματος εκ διαδοχικών συμβάσεων πώλησης και εξ αλληλόχρεου λ/σμού. ΕφΛαρ 604/09, σ. 55, ΕφΛαρ 237/10, σ. 290

Αγωγή αποζημίωσης εξ αδικοπραξίας και εξ ευθύνης εκ των διαπραγματεύσεων. ΕφΛαρ 35/10, σ. 68

Αγωγή αποζημίωσης μισθωτή καταστήματος κατά διαχειριστή πολυκατοικίας λόγω άρνησης να του χορηγήσει την αναγκαία για έκδοση άδειας λειτουργίας ψητοπωλείου υπεύθυνη δήλωση ότι ο κανονισμός επιτρέπει τη λειτουργία του. ΕφΛαρ 55/10, σ. 91

Αγωγή αποζημίωσης εξ αδικοπραξίας λόγω έκδοσης ακάλυπτης επιταγής. ΕφΛαρ 62/10, σ. 95

Αγωγή αποζημίωσης συζύγου και τέκνων για στέρηση διατροφής από το θανάοντα. ΕφΛαρ 73/10, σ. 103

Αγωγή διατροφής συζύγου και τέκνου. ΕφΛαρ 103/10, σ. 127

Αγωγή αποζημίωσης αγοραστή λόγω ελαττωματικότητας πωληθέντος προϊόντος. ΕφΛαρ 133/10, σ. 155, ΕφΛαρ 326/10, σ. 489

Αγωγή αποζημίωσης εκ σύμβασης εντολής και εξ αδικοπραξίας. ΕφΛαρ 167/10, σ. 169, ΜονΠρωτΛαρ 26/10, σ. 554

Αγωγή εξ οροφοκτησίας. ΕφΛαρ 183/09, σ. 255, ΕφΛαρ 141/10, σ. 268

Αγωγή αναγνώρισης ακυρότητας απόφασης ΓΣ του ΚΤΕΛ. ΕφΛαρ 209/09, σ. 258

Αγωγή ποινικής ρήτηρας. ΕφΛαρ 188/10, σ. 279

Αγωγή αποζημίωσης εξ αδικοπραξίας. ΕφΛαρ 205/10, σ. 286, ΕφΛαρ 222/10, σ. 287

Αγωγή απόδοσης μισθίου. ΕφΛαρ 239/10, σ. 295

Αγωγή αμοιβής μισθωτού για πρόσθετη εργασία. ΕφΛαρ 261/10, σ. 301

Αγωγή διόδου. ΠολΠρωτΛαρ 220/10, σ. 338

Παραδεκτό αγωγής έστω κι αν το αίτημα

περιέχεται στο ιστορικό. ΕφΛαρ 52/10, σ. 436

Μη εφαρμογή του 69 ΚΠολΔ στην αγωγή συμμετοχής στα αποκτήματα. ΕφΛαρ 163/10, σ. 456

Αγωγή καταβολής αμοιβής εργολάβου. ΕφΛαρ 314/10, σ. 472

Αγωγή αναγνωριστική από τον έχοντα άμεσο έννομο συμφέρον. ΕφΛαρ 395/10, σ. 505

Αγωγή απόδοσης απαλλοτριωθέντος ακινήτου. ΕφΛαρ 398/10, σ. 510

Αγωγή κατά Νομαρχίας για αποκατάσταση ζημιών αυτ/του από κατολίσθηση βράχου σε επαρχιακή οδό. ΔιοικΕφΛαρ 210/09, σ. 581

Αγωγή αδικοπραξίας λόγω λήψης παράνομων αποφάσεων Δήμου σχετικά με κέντρο διασκέδασης. ΔιοικΕφΛαρ 244/09, σ. 589

Αγωγή ηθικής βλάβης λόγω μη τήρησης εποπτείας δασκάλου στους μαθητές. ΔιοικΕφΛαρ 398/09, σ. 595

Αγωγή αποζημίωσης λόγω παράλειψης του Δημοσίου να περιλάβει στον κτηματολογικό πίνακα απαλλοτριώσης ακινήτου τα επικείμενα. ΔιοικΕφΛαρ 143/10, σ. 601

Αγωγή αποζημίωσης λόγω παράνομης μη φύλαξης δημοτικού χώρου εγκαταλειμμένων οχημάτων. ΔιοικΕφΛαρ 318/10, σ. 612

ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΟΣ ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ

Επικουρικότητα αγωγής αδίκ. πλουτισμού. ΕφΛαρ 604/09, σ. 55, ΕφΛαρ 35/10, σ. 68

Η παραγραφή συνιστά νόμιμο λόγο πλουτισμού, εκτός επί αξίωσης από αδικοπραξία και προς απόδοση της νομής. ΕιρΛαρ 233/10, σ. 560

ΑΔΙΚΟΠΡΑΞΙΑ

Πρόσθετη χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη, λόγω απρόβλεπτης επιδείνωσης της υγείας παθόντος, για την οποία γεννάται νέα αξίωση με νέα παραγραφή. ΕφΛαρ 261/09, σ. 24

Αγωγή πωλητή ακινήτου για αποζημίωση εξ αδικοπραξίας κατά του αγοραστή και της Τράπεζας, που από κοινού τον βεβαίωσαν ότι το δάνειο θα εκταμειυτεί μετά την κατάρτιση της πώλησης,

καίτοι είχε ήδη καταβληθεί στον αγοραστή, ενώ χωρίς την απαιτητή συμπεριφορά ο πωλητής δεν θα προέβαινε σε κατάρτιση της πώλησης και δεν θα χορηγούσε εξοφλητικές αποδείξεις του τιμήματος. ΕφΛαρ 35/10, σ. 68

Αγωγή διαφυγόντων εισοδημάτων αγροεργάτη.

Δεδικασμένο ως προς την υπαιτιότητα από τελεσίδικη απόφαση επί άλλης αγωγής εκ του ιδίου ατυχήματος για προγενέστερο διάστημα. Αυτοτελής αξίωση αποζημίωσης λόγω αναπηρίας. ΕφΛαρ 40/10, σ. 76

Συρροή της αξίωσης αποζημίωσης από αδικοπραξία λόγω έκδοσης ακάλυπτης επιταγής με την αξίωση από την επιταγή.

Προσωπική ευθύνη διαχειριστή ΕΠΕ από αδικοπραξία. ΕφΛαρ 62/10, σ. 95

Αυτοκτονία νοσηλευόμενου σε ιδιωτική ψυχιατρική κλινική, λόγω αμέλειας του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού στη λήψη των κατάλληλων μέτρων επιτήρησης.

Μη αιτιώδης σύνδεση της έλλειψης βοηθού νοσοκόμου ανά ορισμένες κλίνες με την αυτοκτονία. ΕφΛαρ 73/10, σ. 103

Δικαιούχος της αποζημίωσης εξ αδικοπραξίας είναι ο αμέσως παθών και όχι τρίτα, έστω και οικεία, πρόσωπα. ΕφΛαρ 90/10, σ. 117

Σωρευτική αξίωση του παθόντος για αποζημίωση από τον ζημιώσαντα αλλά και τον εκ του νόμου υπόχρεο τρίτο, εκτός αν υπόχρεο είναι το ΙΚΑ, που υποκαθίσταται στην αξίωση του παθόντος.

Από την αποζημίωση που καταβάλλει το ΕΚ αφαιρείται το ποσό που καταβάλει στο ζημιωθέντα ο ασφ. οργανισμός του, όχι όμως και ο μισθός που κατέβαλε το Δημόσιο σε υπάλληλό του, όχι ως ασφ. φορέας, αλλά σε εκπλήρωση υποχρέωσης από τον Υπαλληλικό Κώδικα. ΕφΛαρ 129/10, σ. 149

Ευθύνη εξ αδικοπραξίας παραγωγού ελαττωματικού προϊόντος, απορρέουσα από την υποχρέωση πρόνοιας έναντι του καταναλωτή, έστω και αν δεν συνδέεται συμβατικά με αυτόν, στην οποία περιλαμβάνεται η υποχρέωση

πληροφόρησης για συγκεκριμένο κίνδυνο. Καταστροφή φυτείας αγοραστή από υπαιτιότητα παραγωγού, διότι οι πωληθέντες σπόροι είχαν ιδ. ΕφΛαρ 133/10, σ. 155

Συρροή συμβατικής και αδιοπρακτικής ευθύνης.

Έννομη σχέση εξ αδικήματος στην Ελλάδα διέπεται από το Ελληνικό δίκαιο. ΕφΛαρ 167/10, σ. 169

Αδιοπρακτική ευθύνη ανηλίκου 10 έως 14 ετών, γιατί ενεργεί με διάκριση. Ο ισχυρισμός περί μη ευθύνης του γιατί ενήργησε χωρίς διάκριση συνιστά αντένσταση στην ένσταση συνυπαιτιότητάς του στην πρόκληση της ζημίας του. ΕφΛαρ 222/10, σ. 287

Η παράβαση του καθήκοντος της αλήθειας, όταν έχει και τα στοιχεία απάτης, συνεπάγεται και υποχρέωση αποζημίωσης, αν δεν αντιμάχεται το από την εκδοθείσα τελικά απόφαση δεδικασμένο. ΕφΛαρ 97/10, σ. 448

Συρροή συμβατικής και αδιοπρακτικής ευθύνης επί ελλείψεων έργου. ΕφΛαρ 314/10, σ. 472

Ευθύνη προστήσαντος από αδιοπραξία προστηθέντος, τελεσθείσα επ' ευκαιρία ή κατά κατάχρηση της υπηρεσίας, εκτός αν ο ζημωθείς γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την κατάχρηση.

Επί απάτης και υπεξαίρεσης από ασφ. σύμβουλο, αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ των πράξεών του και της υπηρεσίας του. ΕφΛαρ 458/10, σ. 528

Συρροή συμβατικής και αδιοπρακτικής ευθύνης εντολοδόχου επί άρνησής του να αποδώσει χρήματα κτηθέντα κατά την εκτέλεση της εντολής. Μη κυριότητα εντολοδόχου επί των προκαταβαλλομένων χρημάτων, η δε παράνομη ιδιοποίησή τους συνιστά υπεξαίρεση. ΜονΠρωτΛαρ 26/10, σ. 554

Αντικειμενική αποζημιωτική ευθύνη ΟΤΑ από μη νόμιμες υλικές ενέργειες ή παραλείψεις των οργάνων τους, εφόσον συνάπτονται με τη λειτουργία των υπηρεσιών και τελούν σε αιτιώδη συνάφεια.

Ευθύνη Ν.Α, που δεν έλαβε προληπτικά μέτρα για αποφυγή κατολισθήσεων, με αποτέλεσμα εκ των συνήθων για το χειμώνα φυσικών φαινομένων να γίνει κατολισθήση βράχων κατά τη διέλευση αυτ/του. ΔιοικΕφΛαρ 210/09, σ. 581

Αποζημιωτική ευθύνη δημοσίου ή νπδδ για πράξεις ή παραλείψεις οργάνων τους. Αξίωση αποζημίωσης από το χρόνο τέλεσης της αδιοπραξίας και για μέλλουσα προβλεπτή ζημία. Ηθική βλάβη ζημωθέντος από τη λήψη παράνομων αποφάσεων Δήμου, σχετικά με χρήση μουσικής σε κέντρο διασκέδασης. Ευθύνη του Δημοτικού Συμβουλίου που ενέκρινε παράταση άδειας μουσικής σε κατάσταση, παρότι γνώριζε την οχληρή λειτουργία και παρά την καθ υποτροπή βεβαίωση υπερβάσεων της άδειας. ΔιοικΕφΛαρ 244/09, σ. 589

Τραυματισμός ανήλικου κατά το μάθημα από συμμαθητή του. Μη παράλειψη δασκάλου για επιτήρηση των μαθητών στην τάξη, αφού ήταν παρών, δεν είχε δημιουργηθεί πρόβλημα, το δε συμβάν ήταν αιφνίδιο και στιγμιαίο. Μη παράλειψη συνδρομής στον παθόντα, καθόσον αυτός, αφού δόθηκαν εξηγήσεις χωρίς διαμαρτυρία, αναχώρησε για την οικία, χωρίς ανάγκη ιατρικής συνδρομής ή ενημέρωσης των γονέων. ΔιοικΕφΛαρ 398/09, σ. 595

Αγωγή αποζημίωσης λόγω παράλειψης οργάνου του Δημοσίου να περιλάβει σε κτηματολογικό πίνακα απαλλοτρίωσης ακινήτου τα επικείμενα, υπαγόμενα στα διοικητικά δικαστήρια. 5ετής παραγραφή της αξίωσης αποζημίωσης αρχόμενη από το τέλος του έτους εντός του οποίου δημοσιεύθηκε η απόφαση του Εφετείου περί οριστικής τιμής μονάδας. ΔιοικΕφΛαρ 143/10, σ. 601

Αγωγή αποζημίωσης λόγω παράνομης μη φύλαξης δημοτικού χώρου εγκαταλειμμένων οχημάτων. ΔιοικΕφΛαρ 318/10, σ. 612

ΑΙΓΙΑΛΟΣ

Επί μη καθορισμού του αιγιαλού, η διοίκηση για επίλυση ζητήματος του οποίου είναι κρίσιμη η οριοθέτησή του οφείλει να προβεί

σε παρεμπίπτουσα αιτιολογημένη κρίση για την πραγματική κατάσταση των ορίων του. Μη αναγκαίος, πριν τη χορήγηση άδειας οικοδομής, ο καθορισμός του αιγιαλού. ΔιοικΕφΛαρ 39/09, σ. 347

ΑΙΤΗΜΑ (ΠολΔικ)

Παραδεκτό αγωγής κι αν το αίτημα περιέχεται στο ιστορικό. ΕφΛαρ 52/10, σ. 436

ΑΙΤΗΣΗ ΑΚΥΡΩΣΗΣ (Διοικ)

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Διοικ), Πειθαρχικό δίκαιο, Πολεοδομική νομοθεσία, Υπαλληλικό δίκαιο

ΑΚΥΡΟΤΗΤΑ (Αστ-Εμπ)

Ακυρότητα απόφασης ΓΣ του ΚΤΕΛ λόγω μη αναγραφής των προς συζήτηση θεμάτων στην πρόσκληση. ΕφΛαρ 209/09, σ. 258

Ακυρότητα απόφασης της ΓΣ αγροτικού συνεταιρισμού αν αντιβαίνει στο νόμο ή το καταστατικό. ΕφΛαρ 287/10, σ. 469

Πότε ακυρότητα δανείων από ΑΕ προς ιδρυτές, μέλη του ΔΣ, Γενικούς Διευθυντές και τρίτους, όπως και οποιωνδήποτε άλλων συμβάσεων της ΑΕ με τα άνω πρόσωπα.

Πότε ακυρότητα δανείων από τους μετόχους ή τα πρόσωπα του αρθ. 1 παρ. 10 εδ. δ' ν. 2328/95 προς εταιρία που κατέχει άδεια ίδρυσης και λειτουργίας τηλεοπτικού σταθμού. ΕφΛαρ 523/10, σ. 540

Ακυρότητα γενικών όρων συναλλαγών. ΕιρΛαρ 233/10, σ. 560

Ακυρότητα συμφωνίας εντολέα και δικηγόρου για λήψη αμοιβής κατώτερης των ελαχίστων ορίων του ΚωδΔικ. ΕιρΛαρ 111/10, σ. 569

ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ

Επί αλληλόχρεου λ/σμού, αν το ένα μέρος επιδιώκει την επιδίκαση ορισμένων κονδυλίων, το άλλο μέρος μπορεί να την αποκρούσει με ένσταση συμβατικής απώλειας της αυτοτέλειάς τους.

Επαγγελματική συνεργασία διαδίκων, βάσει

της οποίας ο εναγόμενος αγόραζε είδη από τον ενάγοντα, που χρεοπίστωνε μηχανογραφικά το λ/σμό του. Μεταγενέστερη συμφωνία ό-πως και ο ενάγων αγοράζει από τον εναγόμενο καύσιμα με συμψηφισμό τιμημάτων στον ήδη τηρούμενο λ/σμό. Κατάρτιση, από το χρόνο της μεταγενέστερης συμφωνίας, αλληλόχρεου λ/σμού, ώστε να οφείλεται μόνο το κατά το κλείσιμο κατάλοιπο. ΕφΛαρ 604/09, σ. 55

ΑΜΟΙΒΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αντιπρόσωποι της εταιρείας διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων είναι τράπεζες, ασφ. εταιρίες ή επενδυτικές επιχειρήσεις.

Σχέση πρόσκτησης μεταξύ αφενός της εταιρείας διαχείρισης και της αντιπροσώπου αυτής τραπεζικής ή ασφ. εταιρίας και αφετέρου του συνεργάτη της τελευταίας.

Εφαρμογή του 922 ΑΚ επί διάθεσης μεριδίων αμοιβαίου κεφαλαίου από ασφ. σύμβουλο. ΕφΛαρ 458/10, σ. 528

ΑΝΑΒΟΛΗ

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Πολ), Συζήτηση

ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ (ΠολΔικ)

Αοριστία αναγγελίας επί ελλιπούς περιγραφής της απαίτησης και του προνομίου, αν υπάρχει βλάβη οφειλέτη και δανειστών.

Επί αναγγελίας πολλών δανειστών για εργατικές απαιτήσεις μη ανάγκη μνείας για καθέναν της διάρκειας και του είδους της εργασίας, του λόγου καταγγελίας και του ύψους του μισθού, εφόσον εξειδικεύονται στη συγκοινοποιούμενη αγωγή ή απόφαση.

Υποχρέωση κατάθεσης εγγράφων αναγγελίας σε 15 μέρες από τον πλειστηριασμό και από τον επισπεύδοντα, όταν έχει και άλλες αναγγελθείσες απαιτήσεις. Η πάροδος της προθεσμίας επάγεται έκπτωση από το δικαίωμα κατάθεσης των εγγράφων, όχι όμως και από το δικαίωμα προσκόμισής τους στη συζήτηση ανακοπής κατά του πίνακα κατάταξης. ΕφΛαρ 642/09, σ. 60

ΑΝΑΙΡΕΣΗ (Πολ)

Η ολική αναιρεθείσα απόφαση αποβάλλει την ισχύ της, μη παράγουσα δεδικασμένο. ΕφΛαρ 125/10, σ. 142

Επάνοδος διαδίκων στην προ της αναιρεθείσας απόφασης κατάσταση και συζήτηση της υπόθεσης στο δικαστήριο της παραπομπής στα όρια της αναιρετικής απόφασης. ΕφΛαρ 229/09, σ. 261

ΑΝΑΚΟΠΗ (Διοικ)

Η προθεσμία και η άσκηση ανακοπής κατά πράξεων διοικ. εκτέλεσης δεν αναστέλλουν την εκτέλεση, δυνατή δε αίτηση αναστολής εκτέλεσης. ΔιοικΕφΛαρ (Συμβ) 23/10, σ. 400

ΑΝΑΚΟΠΗ (Πολ)

Κατά δ/γής πληρωμής. Επιδόσεις αυτής. Δεδικασμένο. ΕφΛαρ 125/10, σ. 142

ΑΝΑΚΟΠΗ ΕΡΗΜΟΔΙΚΙΑΣ

Οι προθεσμίες έφεσης και ανακοπής ερημοδικίας συντρέχουν από την επίδοση της ερήμεν απόφασης. Άσκηση της έφεσης υπό την αίρεση απόρριψης της ανακοπής ερημοδικίας. Όσο εκκρεμεί η ανακοπή, η συζήτηση της έφεσης είναι απαράδεκτη. ΕφΛαρ 288/10, σ. 472

ΑΝΑΚΡΙΣΗ

Η περάτωση της κύριας ανάκρισης για τα κακούργηματα των 187 - 187Α ΠΚ κηρύσσεται από το ΣυμβΕφ, που αποφαινεται αμετάκλητα και για συναφή εγκλήματα. ΣυμβΕφΛαρ 163/09, σ. 192

ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

Ακρόαση για αναλογικές κυρώσεις και διαρκείς παραβάσεις (Μελ), σ. 12

Αρχή της αναλογικότητας και κατάχρηση δικαιώματος στο πεδίο του αστικού δικονομικού δικαίου (Μελ), σ. 218

ΑΝΑΣΤΟΛΗ (Διοικ)

Παραδεκτή σώρευση αίτησης προσωρινής ρύθμισης της κατάστασης εκ διοικ. πράξεων και αίτησης αναστολής εκτέλεσης αυτών μέχρι την έκδοση απόφασης επί της προσφυγής. Προσωρινή δικαστική προστασία μόνο για διατήρηση πραγματικής κατάστασης, εφόσον δεν άγει σε πλήρη αποκατάσταση του δικαιώματος. Μη δυνατή με προσωρινή ρύθμιση η διακοπή της υποχρέωσης αναδόχου έργου για εκτέλεση εργασιών.

Μη, κατ' αρχήν, δυσχερώς επανορθώσιμη η βλάβη στο κύρος του εργολάβου.

Μη αναστολή εκτέλεσης πράξης αρνητικού περιεχομένου, όπως η τεκμαιρόμενη άρνηση του Δημοσίου να δεχθεί αίτημα αναδόχου για διάλυση της σύμβασης. ΔιοικΕφΛαρ (Συμβ) 79/09, σ. 391

Μη αναστολή εκτέλεσης απόφασης του ΔΣ του ΟΓΑ περί διακοπής του δικαιώματος ιατρού για συνταγογράφηση ασφαλισμένων, λόγω παραβάσεων του κανονισμού περίθαλψης, καθόσον δεν αποδεικνύεται ότι η εκτέλεση θα επιφέρει απώλεια της πελατείας, ούτε ότι το βασικό εισόδημά του προέρχεται από υπηρεσίες σε ασφαλισμένους, ενώ η ηθική βλάβη θα επανορθωθεί επί ευδοκίμησης της προσφυγής. ΔιοικΕφΛαρ (Συμβ) 19/10, σ. 397

Το πρόγραμμα αναγκαστικού πλειστηριασμού δεν περιλαμβάνεται στις πράξεις διοικ. εκτέλεσης του 228 ΚΔΔ, κατά των οποίων προβλέπεται δυνατότητα αίτησης αναστολής εκτέλεσης, και συνεπώς μη δυνατή αναστολή δικ. απόφασης που απέρριψε ανακοπή κατά προγράμματος πλειστηριασμού. ΔιοικΕφΛαρ (Συμβ) 23/10, σ. 400

Βλ. και Δίκη-Δικονομία (Διοικ)

ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟΣ

Κατά το ν. 2912/01, η συνολική οφειλή δεν μπορεί να υπερβεί τα αναφερόμενα στο νόμο πολλαπλάσια του ποσού της οφειλής, προσαυξανόμενα με συμβατικούς τόκους μέχρι το 50% του ληφθέντος κεφαλαίου. ΕφΛαρ 594/09, σ. 43

Με το αρθ. 39 ν. 3259/04 επιβλήθηκε ενιαίος συντελεστής 3 για όλα τα δάνεια, αδιάφορα αν συνομολογήθηκαν πριν ή μετά την ισχύ του. Επί αλληλόχρεων λ/σμών, το ανώτατο όριο της συνολικής ληξιπρόθεσμης οφειλής δεν μπορεί να υπερβεί το 3πλάσιο αυτής, όπως διαμορφώθηκε κατά την τελευταία εκταμίευση, από το οποίο αφαιρούνται οι μέχρι 4.8.04 καταβολές.

Ρύθμιση οφειλών, κι αν έχουν εκδοθεί τελεσίδικες δικ. αποφάσεις.

Μη καταχρηστική η αγωγή καθορισμού της οφειλής επί μεγάλης ανοχής της Τράπεζας στην καθυστέρηση εξόφλησής της, την οποία ο δανειολήπτης αναγνώρισε και ρύθμισε, αλλά έπαυσε τις καταβολές ενόψει των νόμων περί καθορισμού χρεών, αφού λόγω υπέρμετρων επιβαρύνσεων εξ ανατοκισμού ο δανειολήπτης περιήλθε σε ιδιαίτερως δυσμενή θέση. ΕφΛαρ 262/10, σ. 303

Το υποβαλλόμενο το πρώτον με τις προτάσεις στο Εφετείο παρεπόμενο αίτημα για επιδίκαση τόκου επί τόκων υπερημερίας που επιδικάστηκαν με την εκκαλουμένη είναι παραδεκτό όταν αφορά τόκους οφειλόμενους για ένα τουλάχιστον έτος και η απαίτηση έχει γεννηθεί σε χρόνο μεταγενέστερο της πρωτοβάθμιας συζήτησης, εφόσον έχει συμφωνηθεί ο ανατοκισμός ή ο δανειστής τον έχει ζητήσει με αγωγή. ΕφΛαρ 286/10, σ. 324

ΑΝΗΛΙΚΟΣ

Βλ. Αδικοπραξία, Διατροφή, Τέκνο

ΑΝΩΤΕΡΑ ΒΙΑ

Επαναφορά πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση λόγω ανωτέρας βίας σε 30 μέρες από την άρση του εμποδίου. ΕφΛαρ 407/10, σ. 518

Επί επιχείρησης που διεξάγεται στο ύπαιθρο, οι συνήθειες εποχιακές μεταβολές, που εμποδίζουν πρόσκαιρα την εκτέλεση εργασίας, δεν συνιστούν γεγονότα ανωτέρας βίας. ΕφΛαρ 483/10, σ. 539

Τα αναπότρεπτα φυσικά φαινόμενα δεν συνιστούν ανωτέρα βία, εκτός αν εκδηλωθούν κατά τρόπο απρόβλεπτο και καθιστούν τη ζημία αναπόφευκτη. ΔιοικΕφΛαρ 210/09, σ. 581

ΑΟΡΙΣΤΙΑ

Αοριστία αγωγής διάρρηξης καταδολιευτικής δικαιοπραξίας επί μη μνείας της αξίας κάθε απαλλοτριωθέντος στοιχείου ή της επικαρπίας ως κατασχετού δικαιώματος ή της ηλικίας της ψιλής κυρίας - δικαιοπαρόχου κατά το χρόνο σύστασης της επικαρπίας. ΕφΛαρ 603/09, σ. 52

Αοριστία αναγγελίας επί ελλιπούς περιγραφής της απαίτησης και του προνομίου, εάν υπάρχει βλάβη οφειλέτη και δανειστών. ΕφΛαρ 642/09, σ. 60

Επί αγωγής διαφυγόντων εισοδημάτων αγρεργάτη ανάγκη μνείας του είδους και χρόνου της εργασίας σε πιθανούς εργοδότες, όχι όμως και των ονομάτων αυτών, που είναι ποικίλλοι και εναλλασσόμενοι. ΕφΛαρ 40/10, σ. 76

Αοριστία ισχυρισμού περί συνυπολογισμού στην αποζημίωση του πιθανού τιμήματος από ενδεχόμενη πώληση της επιχείρησης του παθόντος. ΕφΛαρ 90/10, σ. 117

Επί ποινικής ρήτηρας λόγω μη έγκαιρης εκπλήρωσης της παροχής, ο δανειστής, απαιτώντας την ποινή, πρέπει να επικαλεσθεί την εκπληρωτέα σύμβαση, τη συμφωνηθείσα ποινική ρήτρα και τις προϋποθέσεις υπερημερίας.

Στοιχεία ένστασης μείωσης της δυσανάλογης ποινής στο προσήκον μέτρο. ΕφΛαρ 188/10, σ. 279

Επί αγωγής αποζημίωσης για ιατρική αμοιβή και έξοδα εγχειρήσεων, μη ανάγκη μνείας της δαπάνης για κάθε επέμβαση, ούτε των ημερών και του ημερήσιου κόστους νοσηλείας. ΕφΛαρ 222/10, σ. 287

Επί αγωγής μισθωτού περί αμοιβής για πρόσθετη εργασία πρέπει να μνημονεύεται η κύρια εργασία, η παρεχόμενη συμβατικά πρόσθετη και η διάρκειά της στο νόμιμο ωράριο της κύριας. ΕφΛαρ 261/10, σ. 301

Αοριστία λόγου έφεσης περί εσφαλμένης κατανομής των δικ. εξόδων, αν δεν προσδιορίζεται το νομικό σφάλμα στον καθορισμό τους. ΕφΛαρ 286/10, σ. 324

Στοιχεία αγωγής διόδου. Αναγκαία η μνεία της κατάλληλης κατά τον ενάγοντα διόδου. ΠολΠρωτΛαρ 220/10, σ. 338

Μη αοριστία αγωγής εκ του ότι η έννοια της πρόσκτησης δεν προσδιορίζεται εξαντλητικά, χωρίς μνεία των εντολών υπό τις οποίες τελούσε ο προσκτηθείς. ΕφΛαρ 458/10, σ. 528

ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ

Αγωγή απόδοσης απαλλοτριωθέντος ακινήτου. ΕφΛαρ 398/10, σ. 510

Η αγωγή αποζημίωσης λόγω παράλειψης οργάνου του Δημοσίου να περιλάβει στον κτηματολογικό πίνακα απαλλοτριώσεως ακινήτου τα επικείμενα υπάγεται στη δικαιοδοσία των διοικ. δικαστηρίων.

5ετής παραγραφή της αξίωσης αποζημίωσης από το τέλος του έτους εντός του οποίου δημοσιεύθηκε η απόφαση οριστικής τιμής μονάδας. Η παράλειψη των ιδιοκτητών να ζητήσουν στα πολιτικά δικαστήρια τον καθορισμό αποζημίωσης για τα παραλειφθέντα επικείμενα δεν αναιρεί την ευθύνη του Δημοσίου.

Επικείμενα, που συνεχονται με το έδαφος ή είναι ενσωματωμένα σε κάποιο ήδη αποζημιωθέν επικείμενο, μη δυνάμενα να αποχωρισθούν χωρίς αλλοίωση της λειτουργικότητάς τους, αποτελούν συστατικά για τα οποία οφείλεται ιδιαίτερη αποζημίωση. ΔιοικΕφΛαρ 143/10, σ. 601

Βλ. και Πολεοδομική νομοθεσία

ΑΠΑΤΗ (Αστ)

Δικαίωμα απατηθέντος να ζητήσει ακύρωση της δικαιοπραξίας και ανόρθωση κάθε ζημίας κατά τις περί αδικοπραξιών δ/ξεις, ή να αποδεχθεί τη δικαιοπραξία και να ζητήσει μόνο ανόρθωση της ζημίας. ΕφΛαρ 35/10, σ. 68

Αν διάδικος προβάλλει εν γνώσει αναληθή ισχυρισμό με αβάσιμη αγωγή ή ένσταση, στοι-

χειοθετείται απάτη επί δικαστηρίου αν η παράβαση του καθήκοντος αλήθειας συνοδεύεται από ψευδή αποδεικτικά μέσα. ΕφΛαρ 97/10, σ. 448

Απάτη και υπεξαίρεση από ασφ. σύμβουλο. ΕφΛαρ 458/10, σ. 528

ΑΠΑΤΗ (Ποιν)

Απόπειρα κακουργηματικής πλαστογραφίας και απάτης με υπολογιστή κατά συναυτουργία από κατ' επάγγελμα και κατά συνήθεια δράστες, που τοποθέτησαν σε ΑΤΜ Τράπεζας συσκευή αντιγραφής στοιχείων καρτών και κινητό τηλέφωνο με κάμερα και αντέγραφαν τον κωδικό αριθμό και το PIN της κάρτας, με σκοπό κατάρτιση πλαστών καρτών για αναλήψεις ποσών άνω των 15.000 Ε. ΣυμβΕφΛαρ 163/09, σ. 192

ΑΠΟΔΕΙΞΗ (ΔιοικΔικ)

Ελεύθερη εκτίμηση των ληφθεισών, κατόπιν κλήτευσης του αντιδίκου, καταθέσεων σε Συμβολαιογράφο. ΔιοικΕφΛαρ 210/09, σ. 581

ΑΠΟΔΕΙΞΗ (ΠοινΔικ)

Αποδεικτική δύναμη του αποδεικτικού επίδοσης μέχρι την προσβολή του για πλαστότητα. Δ/ξηΕισΕφΛαρ 73/10, σ. 404

ΑΠΟΔΕΙΞΗ (ΠολΔικ)

Επίδειξη εγγράφων, εκτός αν συντρέχει σπουδαίος λόγος δικαιολογών τη μη επίδειξη, όπως το απόρρητο των φορολογικών δηλώσεων. Στις εργατικές διαφορές λήψη υπόψη εξαιρέτων μαρτύρων. ΕφΛαρ 34/10, σ. 65

Μη λήψη υπόψη, ούτε ως δικ. τεκμηρίου, υπεύθυνης δήλωσης δοθείσας για να χρησιμοποιηθεί στη δίκη. ΕφΛαρ 35/10, σ. 68, ΕφΛαρ 115/10, σ. 135

Τα εκκαθαριστικά σημειώματα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο αν δεν συνοδεύονται από βεβαίωση του Εφόρου περί ελέγχου των εισοδημάτων. ΕφΛαρ 40/10, σ. 76, ΕφΛαρ 103/10, σ. 127

Εξομοίωση των μη αμφισβητούμενων φωτογραφιών με ιδιωτικά έγγραφα.

Ο τεμαχισμός, η διάτρηση ή διαγραφή εγγράφου τεκμαίρεται ότι έγινε για εκμηδένιση της αποδεικτικής του δύναμης. Για ανατροπή του τεκμηρίου πρέπει να αποδειχθεί έλλειψη σκοπού εκμηδένισής του, άλλως δεν λαμβάνεται υπόψη. ΕφΛαρ 115/10, σ. 135

Λήψη υπόψη αχαρτοσήμαντων εγγράφων ως αποδεικτικών μέσων μη πληρούντων τους όρους του νόμου. ΕφΛαρ 125/10, σ. 142

Δικ. τεκμήρια οι καταθέσεις μαρτύρων ενώπιον αναρμόδιου δικαστηρίου. ΕφΛαρ 167/10, σ. 169

Ένσταση εξαίρεσης του έχοντος συμφέρον μάρτυρα πριν την όρκισή του. Μη εξαίρετέος ο μάρτυρας που άσκησε αγωγή κατά του εναγομένου με την ίδια ιστορική και νομική αιτία. ΕφΛαρ 458/10, σ. 528

Μη εμπάρτυρη απόδειξη συμβάσεων, όταν η αξία του αντικειμένου τους υπερβαίνει τα 5.900 €, εκτός εάν υπάρχει αρχή έγγραφης απόδειξης, όπως αποδείξεις εισπράξεων και εντολές πληρωμής τραπεζών ή απόφαση ασφ. μέτρων, που διέταξε συντηρητική κατάσχεση. Επιτρεπτό το εμπάρτυρο μέσο επί ηθικής αδυναμίας κτήσης εγγράφου. ΕφΛαρ 523/10, σ. 540, ΜονΠρωτΛαρ 26/10, σ. 554

ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ

Πρόσθετη χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη, λόγω μεταγενέστερης απρόβλεπτης επιδείνωσης του τραυματισμού. ΕφΛαρ 261/09, σ. 24

Αποζημίωση επί απάτης.

Επί ευθύνης εκ των διαπραγματεύσεων, ως ζημία νοείται το αρνητικό της σύμβασης διαφέρον. ΕφΛαρ 35/10, σ. 68

Διαφυγόντα εισοδήματα αγρεργάτη.

Αυτοτελής αξίωση αποζημίωσης λόγω αναπηρίας χωρίς σύνδεση με συγκεκριμένη περιουσιακή ζημία. ΕφΛαρ 40/10, σ. 76, ΕφΛαρ 90/10, σ. 117

Αποζημίωση από αδικοπραξία λόγω έκδο-

σης ακάλυπτης επιταγής. ΕφΛαρ 62/10, σ. 95

Αποζημίωση του έχοντος κατά νόμο δικαίωμα να απαιτεί από το θανόντα διατροφή ή υπηρεσίες, όπως η σύζυγος και τα τέκνα.

Σωρευτική αξίωση του παθόντος για αποζημίωση από τον ζημιώσαντα και τον εκ του νόμου υπόχρεο τρίτο. ΕφΛαρ 73/10, σ. 103, ΕφΛαρ 129/10, σ. 149

Δικαιούχος της αποζημίωσης εξ αδικοπραξίας είναι ο αμέσως παθών και όχι τρίτα, έστω και οικεία, πρόσωπα. ΕφΛαρ 90/10, σ. 117

Από την αποζημίωση που καταβάλλει το ΕΚ αφαιρείται το ποσό που καταβάλλει για τον ίδιο λόγο στο ζημιωθέντα ο ασφ. οργανισμός του, όχι όμως και ο μισθός που κατέβαλε το Δημόσιο σε υπάλληλό του σε εκπλήρωση υποχρέωσης από τον Υπαλληλικό Κώδικα. ΕφΛαρ 129/10, σ. 149

Καταβολή αποζημίωσης σε χρήμα και ως τέτοιο νοείται το εθνικό νόμισμα. ΕφΛαρ 167/10, σ. 169

Αγωγή αποζημίωσης εξ αδικοπραξίας για δαπάνες ιατρών και εγχειρήσεων. ΕφΛαρ 222/10, σ. 287

Παροχή διόδου έναντι ανάλογης αποζημίωσης. ΠολΠρωτΛαρ 220/10, σ. 338

Καθορισμός αποζημίωσης για αντιμετώπιση της ανικανότητας λόγω βλάβης του σώματος. ΜονΠρωτΛαρ 192/10, σ. 343

Επί παράβασης του καθήκοντος αληθείας υποχρέωση αποζημίωσης του αντιδίκου, αν δεν αντιμάχεται το από την εκδοθείσα τελικά απόφαση δεδικοσμένο. ΕφΛαρ 97/10, σ. 448

Επί ελλείψεων του έργου εξ υπαιτιότητας του εργολάβου, αποζημίωση του εργοδότη για μη εκτέλεση της σύμβασης. ΕφΛαρ 314/10, σ. 472

Αποζημίωση επί έλλειψης συμφωνημένης ιδιότητας πωληθέντος ορισμένου κατά γένος ή είδος. ΕφΛαρ 326/10, σ. 489

Επί εφαρμογής πολεοδομικής μελέτης, επιτρεπτή η αφαίρεση των υποχρεωτικώς εισφερόμενων τμημάτων γης και των αναγκαίως συνεχόμενων επικείμενων συστατικών και

πριν την καταβολή της οφειλόμενης για τα τελευταία αποζημίωσης. ΕφΛαρ 398/10, σ. 510

Αντικειμενική ευθύνη Νομ/κης Αυτ/σης για αποκατάσταση ζημιών αυτ/του από κατολισθήση βράχου σε επαρχιακή οδό. ΔιοικΕφΛαρ 210/09, σ. 581

Χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ζημιωθέντος από τη λήψη παράνομων αποφάσεων του Δήμου σχετικά με λειτουργία κέντρου διασκέδασης. ΔιοικΕφΛαρ 244/09, σ. 589

Αποζημίωση λόγω παράλειψης οργάνου του Δημοσίου να περιλάβει στον κτηματολογικό πίνακα απαλλοτριώσης ακινήτου τα επικείμενα. ΔιοικΕφΛαρ 143/10, σ. 601

Αγωγή αποζημίωσης λόγω παράνομης μη φύλαξης δημοτικού χώρου εγκαταλειμμένων οχημάτων. ΔιοικΕφΛαρ 318/10, σ. 612

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΠολΔικ)

Επανάληψη συζήτησης λόγω αδυναμίας έκδοσης απόφασης. ΕφΛαρ 115/10, σ. 135

Μη οριστική η απόφαση περί αναβολής, δυνάμενη να ανακληθεί, διό και δεν επιβάλλονται δικ. έξοδα. ΕφΛαρ 119/10, σ. 266

Οι μη οριστικές μπορούν να ανακληθούν αυτεπάγγελα ή με πρόταση διαδίκου υποβαλλόμενη κατά τη συζήτηση και όχι αυτοτελώς, σε κάθε στάση της δίκης. ΕφΛαρ 262/10, σ. 303

Η απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση είναι εκτελεστή από τη δημοσίευσή της. ΕφΛαρ 400/10, σ. 517

Η αποδοχή της απόφασης πριν την άσκηση ενδίκου μέσου δεν υπόκειται σε ορισμένο τύπο, δυνάμενη να γίνει ρητά, με την τήρηση των διατυπώσεων του 297 ΚΠολΔ, ή σιωπηρά, με πράξεις από τις οποίες συνάγεται ο περί αποδοχής σκοπός. ΕφΛαρ 539/10, σ. 546

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ (ΔιοικΔικ)

Στο ΔιοικΕφ υπάγονται οι διαφορές εκ διοικ. συμβάσεων, ενώ οι διαφορές από την αμφισβήτηση της νομιμότητας αποσπαστών

μονομερών διοικ. πράξεων, που εντάσσονται στην προηγούμενη της κατάρτισης της διοικ. σύμβασης διαδικασία διαγωνισμού, ως ακυρωτικές, ανήκουν στην αρμοδιότητα του ΣτΕ.

Αναρμοδιότητα ΔιοικΕφ επί αίτησης ακύρωσης πρακτικού της Επιτροπής του 152 ν. 3463/06 περί απόρριψης προσφυγής κατά απόφασης ΓΓ Περιφέρειας, με την οποία εγκρίθηκε απόφαση Δημαρχιακής Επιτροπής για κατακύρωση δημοσίου έργου σε ανάδοχο, κατ' αποκλεισμό του αιτούντος. ΔιοικΕφΛαρ 342/09, σ. 184

Αρμοδιότητα ΔιοικΕφ επί διαφορών από παραβίαση των δ/ξεων περί διαφήμισης σε υπαίθριους κοινόχρηστους χώρους. ΔιοικΕφΛαρ 414/09, σ. 187

Οι διοικ. πράξεις, κατά των οποίων δεν έχει προβλεφθεί ειδικά μέσο προσβολής ενώπιον των διοικ. δικαστηρίων, εμπίπτουν στη γενική ακυρωτική αρμοδιότητα του ΣτΕ.

Αίτηση ακύρωσης απόφασης Αντινομάρχη περί ανανέωσης άδειας υπεδάφιας διάθεσης λυμάτων σε ξενοδοχειακή μονάδα αφορά στην υγειονομική νομοθεσία και υπάγεται στην αρμοδιότητα του ΣτΕ. ΔιοικΕφΛαρ 16/10, σ. 349

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ (ΠολΔικ)

Για την εξαιρετική καθ' ύλην αρμοδιότητα του Ειρηνοδικείου κατά το 15 αρ. 2 ΚΠολΔ απαιτείται ύπαρξη δέντρων, καρπών και φυτών, καθώς και εξωτερική ενέργεια ή παράλειψη αποτρεπτικής ενέργειας τρίτου επ αυτών.

Μη εξαιρετική αρμοδιότητα Ειρηνοδικείου επί αγωγής αποζημίωσης αγοραστή λόγω ελαττωματικού προϊόντος παραγωγής του πωλητή. ΕφΛαρ 133/10, σ. 155

Μη υπαγωγή της αγωγής αναγνώρισης ακυρότητας απόφασης ΓΣ του ΚΤΕΛ στην εξαιρετική αρμοδιότητα του ΜονΠρωτ του 17 παρ. 3 ΚΠολΔ, που αναφέρεται στην εκ του 101 ΑΚ ακυρωτική αγωγή απόφασης ΓΣ σωματείων ή συνεταιρισμών. ΕφΛαρ 209/09, σ. 258

Αγωγή ακύρωσης απόφασης ΓΣ αγροτικού συνεταιρισμού στο ΜονΠρωτ της έδρας του.

ΕφΛαρ 287/10, σ. 469

Αρμοδιότητα ΜονΠρωτ της έδρας του σωματείου επί προσφυγής μέλους κατά της περι αποβολής του απόφασης. ΕφΛαρ 366/10, σ. 493

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Επί αίτησης ακύρωσης πράξης της Ελληνικής Αστυνομίας, που υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών και δεν αποτελεί αυτοτελή αρχή, διάδικος είναι το Ελληνικό Δημόσιο εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Εσωτερικών.

Αναλογική εφαρμογή των δ/ξεων περί αστυφυλάκων επί θεμάτων των Συνοριακών Φυλάκων που δεν ρυθμίζονται με το ν. 2622/98.

Χορήγηση στη μητέρα αστυνομικό 9μηνης γονικής άδειας, αλλά και στον πατέρα αστυνομικό, βάσει της αρχής της ισότητας. ΔιοικΕφΛαρ 78/10, σ. 376

ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Η ιδιότητα του παθόντος ως συνταξιούχου του ΟΓΑ δεν καθιστά παράνομη την παράλληλη εργασιακή του απασχόληση, διότι αυτή δεν αφορά τρίτους, αλλά τις σχέσεις του με τον ΟΓΑ. ΕφΛαρ 40/10, σ. 76

Ασφάλιση προσώπου στον ΟΓΑ εφόσον είναι εγκατεστημένο στον τόπο των αγροτικών ασχολιών, από τον οποίο συγχωρούνται μόνο προσωρινές και δικαιολογημένες απομακρύνσεις. ΔιοικΕφΛαρ 20/10, σ. 350

Υποχρεωτική ασφάλιση μόνο σε ένα φορέα κύριας ασφάλισης, επικουρικής και ασφάλισης ασθένειας και πρόνοιας.

Τα πρόσωπα για τα οποία προβλέπεται υποχρεωτική ασφάλιση σε περισσότερους ασφ. φορείς ασφαίζονται υποχρεωτικά σε ένα φορέα, κατ' επιλογή με δήλωσή τους, άλλως η ασφάλιση χωρεί στο φορέα που υπάγεται η το πρώτον αναληφθείσα απασχόληση. Μη εφαρμογή των ανωτέρω επί υπαχθέντων στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα πριν την 1.1.93.

Μη νόμιμη επιβολή εισφορών σε βάρος ασφα-

λισμένου στον ΟΑΕΕ (πρώην ΤΕΒΕ), που ασφαλιζόταν στο ΙΚΑ κατόπιν επιλογής του, έστω με μειωμένη απασχόληση. ΔιοικΕφΛαρ 21/10, σ. 359

Η ασφάλιση προσώπων που εργάζονται σε εργοδότες με τους οποίους είναι σύζυγοι ή συγγενείς ως και το β' βαθμό αρχίζει από την έγγραφη αναγγελία στο ΙΚΑ της έναρξης εργασίας και λήγει με τον ίδιο τρόπο ή, επί μη αναγγελίας της διακοπής, μόνο με τη διαπίστωσή της από τα ασφ. όργανα. ΔιοικΕφΛαρ 103/10, σ. 385

Απόδοση από το ΙΚΑ δαπάνης εξωσωματικής γονιμοποίησης. ΔιοικΕφΛαρ 270/10, σ. 609

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Επί προσφυγής μέλους σωματείου κατά της περι αποβολής του απόφασης, το Μον Πρωτ δικάζει για οριστική επίλυση της διαφοράς κατά τη διαδικασία ασφ. μέτρων, εκ της οποίας εφαρμόζονται οι δ/ξεις για τον τρόπο άσκησης της προσφυγής και την αποδεικτική πιθανολόγηση, όχι όμως και οι αφορώσες ανάκληση της απόφασης και αποκλεισμό των ένδικων μέσων. ΕφΛαρ 366/10, σ. 493

Παραδεκτή έφεση κατά απόφασης αποβολής ιδιοκτήτη λόγω εφαρμογής πολεοδομικής μελέτης, εκδοθείσας κατά τη διαδικασία των ασφ. μέτρων, γιατί με την απόφαση επιλύθηκε οριστικά η διαφορά. ΕφΛαρ 398/10, σ. 510

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Βλ. Ασφάλιση

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Οι ασφ. εταιρίες είναι αντιπρόσωποι της εταιρείας διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων. Σχέση πρόσκτησης μεταξύ της εταιρείας διαχείρισης και του προστηθέντος από την αντιπρόσωπό της ασφ. εταιρεία παραγωγού ή συμβούλου, εφόσον η πρώτη τον ελέγχει μέσω αυτής.

Οι παραγωγοί συνδέονται με την ασφ. εται-

ρεία με σύμβαση ανεξαρτήτων υπηρεσιών. Ήδη μετονομάστηκαν σε ασφ. συμβούλους και συνδέονται με σύμβαση έργου. ΕφΛαρ 458/10, σ. 528

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

Επί ασφαλισμένου ενυπόθηκου ακινήτου και επέλευσης του ασφ. κινδύνου, η αξίωση καταβολής του ασφαλισματος ανήκει στον ενυπόθηκο δανειστή καθό μέρος συμπίπτει με την απαίτησή του, ενώ ως προς το λοιπό υπέρτερο ασφαλισμα η αξίωση παραμένει στον κύριο του ενυπόθηκου. ΕφΛαρ 594/09, σ. 43

Επιμήκυνση με το ν. 3557/07 από 2ετή σε 5ετή της παραγραφής της αξίωσης του παθόντος κατά του ασφαλιστή. Παραγραφή αρξάμενη υπό το παλαιό δίκαιο και μη συμπληρωθείσα κατά την έναρξη του άνω νόμου συνεχίζεται και συμπληρώνεται υπό το νέο δίκαιο. ΜονΠρωτΛαρ 192/10, σ. 343, ΕφΛαρ 435/10, σ. 526

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Βλ. Ασφάλιση, Επικουρικό Κεφάλαιο

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Οι ασφ. παραγωγοί συνδέονται με την ασφ. εταιρεία με σύμβαση ανεξαρτήτων υπηρεσιών. Ήδη μετονομάστηκαν σε ασφ. συμβούλους και συνδέονται με σύμβαση έργου. ΕφΛαρ 458/10, σ. 528

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ-ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

Παράσυρση επιστάτη κατά τη φόρτωση βάμβακος από βαμβακοσυλλεκτική μηχανή σε φορτηγό.

Υπαιτιότητα οδηγού, που ενώ ήταν σταθμευμένος στον αγρό αφινίδια και ανέλεγκτα ενήργησε οπισθοπορεία.

Συνυπαιτιότητα παθόντος, που περιφερόταν περίξ του φορτηγού συλλέγοντας βαμβάκι από το έδαφος δίχως προειδοποίηση του οδηγού. ΕφΛαρ 39/10, σ. 75

Δεδικασμένο ως προς την υπαιτιότητα από τελεσίδικη απόφαση επί άλλης αγωγής απο-

ζημίωσης εκ του ιδίου ατυχήματος για προγενέστερο διάστημα. ΕφΛαρ 40/10, σ. 76

Υπαιτιότητα οδηγού μοτοσικλέτας, που δεν είχε άδεια οδήγησης, ανέπτυξε υπερβολική ταχύτητα σε κατοικημένη περιοχή και δεν αντιλήφθηκε τον πεζό, που από το αριστερό σε σχέση με την πορεία του πεζοδρόμιο διέσχισε το οδόστρωμα σε ικανή απόσταση.

Συνυπαιτιότητα πεζού, που διέσχισε το δρόμο εκτός παρακείμενης διάβασης. ΕφΛαρ 90/10, σ. 117

Αποκλειστική υπαιτιότητα οδηγού, που επιχείρησε ελιγμό για να αλλάξει κατεύθυνση προς τα αριστερά, χωρίς να αναμένει τη διέλευση του αντιθέτως κινουμένου οχήματος. Συντρέχον πταίσμα ανηλικού στον τραυματισμό στο πρόσωπο λόγω μη χρήσης ζώνης ασφαλείας. ΕφΛαρ 222/10, σ. 287

Αντιμετώπιση της ανικανότητας λόγω βλάβης του σώματος είτε με πρόσληψη οικιακής βοήθου ή νοσοκόμου, οπότε η αποζημίωση καθορίζεται από το ύψος της καταβαλλόμενης αμοιβής, είτε με υπερένταση των προσπαθειών μελών της οικογένειας, οπότε η αποζημίωση υπολογίζεται σύμφωνα με την πλασματική αμοιβή της υποκατάστατης δύναμης.

Αποκλειστική υπαιτιότητα οδηγού, που εισήλθε σε κόμβο χωρίς σήμανση, παραβιάζοντας την προτεραιότητα του εκ δεξιών κινούμενου. ΜονΠρωτΛαρ 192/10, σ. 343

Διαδικασία και όροι χαρακτηρισμού των εγκαταλειμμένων οχημάτων ως στερεών αποβλήτων. ΔιοικΕφΛαρ 318/10, σ. 612

ΑΦΕΣΗ ΧΡΕΟΥΣ

Η δήλωση παραίτησης από δικαίωμα, που φέρει χαρακτήρα άφεσης χρέους, μπορεί να γίνει και σιωπηρά, και σε ποινική κατάθεση. Ερμηνεία της σιωπής του οφειλέτη ως αποδοχή της άφεσης. Με την πάροδο εύλογης προθεσμίας, στην οποία ο οφειλέτης θα μπορούσε να αρνηθεί την πρόταση του δανειστή, συνάπτεται άφεση χρέους και δεν είναι δυνατή ανάκληση της πρότασης από το δανειστή. Η

αιτία της δήλωσης άφεσης χρέους δεν αποτελεί στοιχείο του κύρους της. Άφεση μόνον επί χρέους υπαρκτού και γνωστού στο δανειστή. ΕφΛαρ 261/09, σ. 24

ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ

Βλ. Ένορκες βεβαιώσεις

ΓΑΜΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Προβολή νέων μέσων επίθεσης και άμυνας στις γαμικές διαφορές.

Ο ισχυρισμός παροχής συγγνώμης συνιστά αιτιολογημένη άρνηση της αγωγής διαζυγίου. ΕφΛαρ 99/09, σ. 17

ΓΑΜΟΣ

Η αξίωση συμμετοχής στα αποκτήματα είναι ενοχική, χωρίς να αποκλείεται να ζητηθεί και διαταχθεί η αυτούσια απόδοση ποσοστού των αποκτημάτων ή ορισμένων αντικειμένων ίσης αξίας προς το ποσοστό συμμετοχής στην αύξηση της περιουσίας. Μη δυνατή αγωγή αποκτημάτων πριν λυθεί ή ακυρωθεί αμετάκλητα ο γάμος ή συμπληρωθεί 3ετία στη διάσταση, προ των οποίων ο σύζυγος έχει απλά δικαίωμα προσδοκίας. ΕφΛαρ 163/10, σ. 456

ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Ακρότητα των ΓΟΣ αν διαταράσσουν ουσιωδώς την ισορροπία των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή. Οι γενικοί όροι του 2 παρ. 7 ν. 2251/94 θεωρούνται από το νόμο καταχρηστικοί, χωρίς συνδρομή των προϋποθέσεων της γενικής ρήτρας της παρ. 6.

Οι επιβαρύνσεις των δανειοληπτών στεγαστικών δανείων για έξοδα ελέγχου τίτλων ή φακέλου κλπ είναι παράνομες ως απαγορευμένες, η δε πρόβλεψη για αυτές, που ανακοινώνεται προφορικά, συνιστά γενικό όρο συναλλαγών. Καταχρηστικότητα αυτού γιατί παραβιάζει την αρχή της διαφάνειας και διαταράσσει την ισορροπία των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή. ΕφΛαρ 233/10, σ. 560

ΓΟΝΙΚΗ ΑΔΕΙΑ

Χορήγηση στη μητέρα αστυνομικό 9μηνης άδειας με αποδοχές για ανατροφή παιδιού κάτω των 4 ετών, εφόσον δεν κάνει χρήση μειωμένου ωραρίου εργασίας. Επέκταση της ρύθμισης και στον πατέρα αστυνομικό, βάσει της αρχής της ισότητας. ΔιοικΕφΛαρ 78/10, σ. 376

ΔΑΝΕΙΟ

Η εισφορά του αρθ. 1 ν. 128/75 βαρύνει τα στην Ελλάδα πιστωτικά ιδρύματα και όχι τους δανειολήπτες. Ανατοκισμός. ΕφΛαρ 594/09, σ. 43

Πότε απαγόρευση δανείων από ΑΕ προς ιδρυτές, μέλη του ΔΣ, Γενικούς Διευθυντές και τρίτους.

Απαγόρευση δανείων από τους μετόχους ή τα πρόσωπα του αρθ. 1 παρ. 10 εδ. δ' ν. 2328/95 προς την εταιρία που κατέχει άδεια ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας τηλεοπτικού σταθμού, όταν τα επιμέρους ποσά των δανείων, και όχι το σύνολό τους, υπερβαίνουν το 5% του μετοχικού κεφαλαίου. ΕφΛαρ 523/10, σ. 540

Οι επιβαρύνσεις των δανειοληπτών στεγαστικών δανείων για έξοδα ελέγχου τίτλων ή φακέλου κλπ είναι παράνομες ως απαγορευμένες. ΕφΛαρ 233/10, σ. 560

ΔΕΔΙΚΑΣΜΕΝΟ (Πολ)

Δεδικασμένο ως προς την υπαιτιότητα από τελεσίδικη απόφαση επί άλλης αγωγής αποζημίωσης εκ του ιδίου ατυχήματος για προγενέστερο διάστημα. ΕφΛαρ 40/10, σ. 76

Η απόρριψη αγωγής ως αόριστης είναι για τυπικούς λόγους και δεν δημιουργεί δεδικασμένο επί της ουσίας. ΕφΛαρ 261/10, σ. 301

Η απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση αποτελεί δεδικασμένο έναντι όλων των δανειστών, αδιαφόρως αν έλαβαν ή όχι μέρος στη δίκη. ΕφΛαρ 400/10, σ. 517

ΔΗΜΟΙ

Βλ. ΟΤΑ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ

Αναρμοδιότητα ΔιοικΕφ επί αίτησης ακύρωσης πρακτικού της ειδικής Επιτροπής του 152 ν. 3463/06, περί απόρριψης προσφυγής κατά απόφασης του ΓΓ Περιφέρειας, με την οποία εγκρίθηκε απόφαση Δημαρχιακής Επιτροπής για κατακύρωση δημόσιου έργου σε αναδόχο, κατ' αποκλεισμό του αιτούντος. ΔιοικΕφΛαρ 342/09, σ. 184

Διακοπή της υποχρέωσης του αναδόχου για εκτέλεση εργασιών μόνο με αποδοχή της αίτησης διάλυσης της σύμβασης και όχι με προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης. Απορριπτέα αίτηση προσωρινής ρύθμισης για λόγους δημοσίου συμφέροντος, που επιβάλλουν συνέχιση εργασιών για διασφάλιση της ασφαλούς κυκλοφορίας. ΔιοικΕφΛαρ (Συμβ) 79/09, σ. 391

ΔΗΜΟΣΙΟ

Κοίτη μη πλεύσιμου ποταμού. Πότε κυριότητα Δημοσίου. ΕφΛαρ 379/09, σ. 27

Από την αποζημίωση που καταβάλλει το ΕΚ δεν αφαιρείται ο μισθός που κατέβαλε το Δημοσίο σε υπάλληλό του σε εκπλήρωση υποχρέωσης εκ του Υπαλληλικού Κώδικα. ΕφΛαρ 129/10, σ. 149

Επί θανάτου εργαζόμενου στον ευρύτερο δημόσιο τομέα κατά την εκτέλεση υπηρεσίας, ένα μέλος της οικογένειάς του διορίζεται σε κενή οργανική θέση ανάλογη των προσόντων του. ΔιοικΕφΛαρ 33/09, σ. 176

Αντισυνταγματική η δ/ξη του 12 παρ. 4 και 5 του ν. 2470/97, που απαγορεύει τη διπλή καταβολή του οικογενειακού επιδόματος όταν και οι δύο σύζυγοι είναι υπάλληλοι του Δημοσίου, νπδδ ή ΟΤΑ, ή ένας είναι υπάλληλος, αλλά ο άλλος το λαμβάνει από οποιαδήποτε πηγή του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα.

Αντισυνταγματική η σε βάρος των υπαλλήλων του Δημοσίου βραχυπρόθεσμη 2ετής παραγραφή για αναδρομικές αξιώσεις λόγω καθυστερούμενων αποδοχών ή αποζημίωσης εξ αδικ. πλουτισμού. 5ετής παραγραφή των εν λόγω αξιώσεων.

Δυνάμει της αρχής της ισότητας των διαδικασιών, μη εφαρμοστέα η δ/ξη του αρθ. 21 του Κώδικα Δικών του Δημοσίου, με την οποία επί απαιτήσεων κατά του Δημοσίου περιορίζεται το επιτόκιο υπερημερίας σε 6%, αλλά εφαρμόζονται οι αποφάσεις της ΕΚΤ.

Μόνο το ταμειακό συμφέρον του Δημοσίου δεν ταυτίζεται με το δημόσιο συμφέρον. ΔιοικΕφΛαρ 54/10, σ. 368

Επί οφειλών του Δημοσίου και των νπδδ, έναρξη τόκων υπερημερίας μόνο με επίδοση καταψηφιστικής αγωγής.

Αντίθετη με το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα η δ/ξη του 8 ν. 2095/52 περί μη εκτέλεσης δικ. αποφάσεων που επιδικάζουν χρηματικές απαιτήσεις κατά Δημοσίου. ΕφΛαρ 52/10, σ. 436

Αντίθετες στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ η δ/ξη του 5 παρ. 8 ν. 1418/1984 που ορίζει ότι οφείλεται τόκος υπερημερίας ίσος με το 85% του τόκου των εξαμηνιαίων γραμματίων του Δημοσίου, και η δ/ξη του 21 Κώδικα Δικών Δημοσίου. ΕφΛαρ 417/10, σ. 524

Αποζημιωτική ευθύνη του Δημοσίου ή νπδδ για πράξεις ή οι παραλείψεις των οργάνων τους. ΔιοικΕφΛαρ 244/09, σ. 589, ΔιοικΕφΛαρ 398/09, σ. 595, ΔιοικΕφΛαρ 318/10, σ. 612

Η αγωγή αποζημίωσης λόγω παράλειψης οργάνου του Δημοσίου να περιλάβει σε κτηματολογικό πίνακα απαλλοτριώσεως ακινήτου τα επικείμενα υπάγεται στα διοικ. δικαστήρια. ΔιοικΕφΛαρ 143/10, σ. 601

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Βλ. Αρμοδιότητα (ΔιοικΔικ), Δημόσια έργα, Δίκη-Δικονομία (Διοικ)

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η προσφυγή μέλους σωματείου κατά της περι αποβολής του απόφασης δικάζεται οριστικά από το ΜονΠρωτ κατά τη διαδικασία των ασφ. μέτρων. ΕφΛαρ 366/10, σ. 493

ΔΙΑΔΙΚΟΙ

Διάδικοι στη δίκη για παροχή άδειας ανάληψης του κατασχεθέντος εις χείρας Τράπεζας ποσού είναι ο κατασχών και η Τράπεζα. ΜονΠρωτΛαρ 1181/10, σ. 174

Φορέας του δικαιώματος διατροφής είναι το ανήλικο τέκνο και όχι η πρώην σύζυγος του υπόχρεου. ΕφΛαρ 297/10, σ. 331

Αναβολή της δίκης και προθεσμία για συμπλήρωση της έλλειψης σχετικά με την ικανότητα δικ. παράστασης του εκπροσώπου του συμπαραστατούμενου και δη για κοινοποίηση της απόφασης στον εισαγγελέα για να τελεσιδικήσει. ΕφΛαρ 327/10, σ. 335

Καθήκον αλήθειας διαδίκων. ΕφΛαρ 97/10, σ. 448

ΔΙΑΖΥΓΙΟ

Η παροχή συγγνώμης από το σύζυγο δεν αποτελεί πλέον αυτοτελή λόγο αποσβεστικό του δικαιώματος προς διάζευξη, αλλά άρση του κλονισμού, εκτός αν αποδεικνύεται εξακολούθησή του. Ο ισχυρισμός παροχής συγγνώμης συνιστά αιτιολογημένη άρνηση της αγωγής. ΕφΛαρ 99/09, σ. 17

ΔΙΑΘΗΚΗ

Ακύρωση δ/ξης τελευταίας βούλησης λόγω απειλής ή απάτης. Ενεργητική νομιμοποίηση μόνον των αμέσως ωφελουμένων, που θα αποκτήσουν ευθέως κληρονομικό δικαίωμα, ως εξ αδιαθέτου κληρονόμοι ή ως εγκατάστατοι με προηγούμενη διαθήκη που αναβιώνει λόγω της ακύρωσης.

Αποτέλεσμα της ακύρωσης είναι η εξαφάνιση της ελαττωματικής δ/ξης, χωρίς υποκατάστασή της κατά την εικαζόμενη βούληση του διαθέτη.

Ανάκληση διαθήκης με δήλωση διαθέτη σε μεταγενέστερη, ακόμη και σιωπηρά. Επί μη ολοκληρωτικής εναντίωσης, οι δύο διαθήκες ισχύουν παράλληλα. ΕφΛαρ 215/09, σ. 19

Αίτηση δημοσίευσης και κήρυξης κυρίας ιδιόγραφης διαθήκης. Κύρια παρέμβαση για α-

πόρριψή της από έχοντα έννομο συμφέρον εξ αδιαθέτου κληρονόμο. ΕφΛαρ 119/10, σ. 266

Ερμηνεία διαθήκης για αναζήτηση της βούλησης του διαθέτη, η οποία πρέπει να βρίσκεται έστω και έμμεσο στήριγμα στη διαθήκη, επιτρεπόμενης προσφυγής και σε εκτός αυτής στοιχεία.

Η εγκατάσταση μεριδούχου μόνο στην ψιλή κυριότητα ορισμένων κληρονομαίων ακινήτων αποτελεί περιορισμό, που θεωρείται σαν να μην έχει γραφεί καθό βαρύνει τη νόμιμη μοίρα, οι δε σχετικές δ/ξεις της διαθήκης είναι άκυρες. Ο μεριδούχος θα λάβει ως προς το ποσοστό της νόμιμης μοίρας του κατά πλήρη κυριότητα το καταλειφθέν ακίνητο και κάθε κληρονομαίο στοιχείο, επιπλέον δε και την ψιλή κυριότητα του καταλειφθέντος ακινήτου, στην οποία εγκαταστάθηκε, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη δ/ξη (σοκίνειος ρήτρα) στη διαθήκη. ΕφΛαρ 391/10, σ. 500

ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ (Αστ-Εμπ)

Η “διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις”, Μια θετική πρόκληση για το δικαϊκό μας σύστημα γενικά και για το δικηγορικό λειτουργήμα ειδικότερα (Μελ), σ. 411

ΔΙΑΝΟΜΗ

Επί δίκης διανομής, το δικαίωμα επίσχεσης παρέχεται στο συγκοινωνό προς ικανοποίηση αξιώσεων συναφών προς την κοινωνία και όχι άσχετων με αυτήν.

Μη δυνατή, ως ασύμφορη, η αυτούσια διανομή κοινού ακινήτου, καθόσον, λόγω της έκτασης και του είδους του, δεν θα αποδίδει την πραγματική αξία του, ενόψει της αδυναμίας εκμετάλλευσης αυτοτελώς με ανοικοδόμηση ή καλλιέργεια των προκυπτόντων τμημάτων μικρής έκτασης. ΕφΛαρ 182/10, σ. 458
Βλ. και Μίσθωση

ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ

Ευθύνη εκ των διαπραγματεύσεων λόγω μη τήρησης της υποχρέωσης προς παροχή δια-

σαφητικών πληροφοριών. Ως ζημία νοείται το αρνητικό της σύμβασης διαφέρον. Περιεχόμενο αυτού. ΕφΛαρ 35/10, σ. 68

ΔΙΑΤΑΓΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Ανακοπή κατά δ/γής πληρωμής σε 15 εργάσιμες μέρες. 2η επίδοση για εξοπλισμό της με δύναμη δεδικασμένου, αν μετά την 1η επίδοση δεν ασκηθεί ή ασκηθεί εκπρόθεσμα ανακοπή ή αν η εμπροθέσμως ασκηθείσα απορριφθεί για λόγους τυπικούς.

Ισχυρισμός του εκδότη κατά του λήπτη επιταγής ότι η αιτία έκδοσης εξέλιπε, λόγω μη πλήρωσης της αναβλητικής αίρεσης υπό την οποία τελούσε η εκ της επιταγής ενοχή (καταπιστευτική επιταγή). ΕφΛαρ 125/10, σ. 142

ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Αποζημίωση συζύγου και τέκνων για στέρωση διατροφής από το θανάτο.

Στο αίτημα καταβολής της διατροφής εφάπαξ περιέχεται αίτημα για μηνιαίες παροχές, που προκύπτουν με μαθηματικό υπολογισμό. ΕφΛαρ 73/10, σ. 103

Επί διατροφής μεταξύ συζύγων μη ένσταση διακινδύνευσης της διατροφής του υπόχρεου. Διατροφή διεστώτος του γάμου. Απαλλαγή του υπόχρεου αν η διάσταση επήλθε για λόγους που αφορούν αποκλειστικά στο δικαίωχο, όχι όμως και επί διακοπής λόγω συμφωνίας συναινετικής λύσης του γάμου.

Παύση ή αυξομείωση της διατροφής όταν το επιβάλλουν οι περιστάσεις.

Η παραίτηση της συζύγου από αξίωση διατροφής με υπογραφή συμφωνητικού, ενόψει συμβιβαστικής επίλυσης σε αίτηση ασφ. μέτρων κατά του συζύγου, δεν αποτελεί ομολογία περί μη υπαιτιότητάς του στη διάσταση.

Συνεκτίμηση δόσεων προσωπικού δανείου ως βιοτικής ανάγκης.

Μη προσδιοριστικό κριτήριο για τα εισοδήματα οι ανέλεγκτες φορολογικές δηλώσεις. ΕφΛαρ 103/10, σ. 127

Αγωγή διατροφής ανηλίκου τέκνου, λόγω

λήξης του ορισθέντος με προηγούμενη απόφαση χρόνου και μεταβολής των συνθηκών διαβίωσης.

Δεν συνιστά εισόδημα της μητέρας η έκτακτη οικονομική βοήθεια των γονέων της.

Δάνειο ληφθέν από τον υπόχρεο συνεκτιμάται ως βιοτική ανάγκη.

Επιβάρυνση του υπόχρεου με τη συμβολή του στις ανάγκες της νέας του οικογένειας. ΕφΛαρ 297/10, σ. 331

ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Υπαγωγή στην αρμοδιότητα των ΔιοικΕφ, ως διαφορών ουσίας, των διαφορών από παραβίαση των δ/ξεων περί διαφήμισης σε υπαίθριους κοινόχρηστους χώρους και επιβολή κυρώσεων, καθώς και εκ των πράξεων επιβολής της δαπάνης αφαίρεσης παράνομων διαφημιστικών πλαισίων. ΔιοικΕφΛαρ 414/09, σ. 187

ΔΙΚΑΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΡΩΜΑΪΚΟ

Κατά το ΒΡΔ, οι εκουσίοι κληρονόμοι ή εξωτικοί, όπως χαρακτηρίζονται όλοι οι άλλοι κληρονόμοι εκτός από τους οικείους, δεν αποκτούσαν την κληρονομία με μόνη την επαγωγή, αλλά απαιτούνταν μονομερής ρητή ή σιωπηρή δήλωση αποδοχής. Άτυπη η παραίτηση από την κληρονομία, μπορούσε δε να γίνει και σιωπηρά, όπως επί μη ανάμιξης στην κληρονομία επί μακρό χρόνο.

Η υπεισέλευση του κληρονόμου σε μέρος της κληρονομίας ισχύει για όλη την κληρονομία. ΕφΛαρ 272/10, σ. 313

ΔΙΚΑΙΟ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ

Επιμήκυνση με το ν. 3557/07 από 2ετή σε 5ετή της παραγραφής της αξίωσης του παθόντος κατά του ασφαλιστή. Παραγραφή αρξάμενη υπό το παλαιό δίκαιο και μη συμπληρωθείσα κατά την έναρξη του άνω νόμου συνεχίζεται και συμπληρώνεται υπό το νέο δίκαιο. ΜονΠρωτΛαρ 192/10, σ. 343, ΕφΛαρ 435/10, σ. 526

ΔΙΚΑΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ

Το δικαίωμα διεξαγωγής της δίκης εντός ευλόγου προθεσμίας ως κριτήριο της δίκαιης ποινικής δίκης (Μελ), σ. 247

Δικαίωμα εκδίκασης ποινικής υπόθεσης σε εύλογη προθεσμία, που εκτιμάται ανάλογα με τις περιστάσεις της υπόθεσης και δη την πολυπλοκότητα, τη συμπεριφορά του αιτούντος και των αρμόδιων αρχών.

Παράβαση του 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ, καθόσον η διάρκεια 5 χρόνων και 11 μηνών για το στάδιο της προδικασίας είναι υπερβολική. ΕΔΔΑ Προσφ. 39614/07, σ. 407

Εναρμόνιση με το πδ 88/99 του εθνικού δικαίου με Οδηγία για την οργάνωση του χρόνου εργασίας. ΕφΛαρ 38/10, σ. 431

ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ (Διοικ)

Απαράδεκτη αίτηση ακύρωσης απόφασης της Επιτροπής Προστασίας Συνδικαλιστικών Στελεχών, που απέρριψε αίτημα Τράπεζας σχετικά με αναγκαιότητα μετακίνησης υπαλλήλου της σε άλλη πόλη, καθόσον δεν συνιστά εκτελεστή πράξη διοικ. αρχής, αλλά διαφορά ιδιωτικού δικαίου δικαιοδοσίας των πολιτικών δικαστηρίων. ΔιοικΕφΛαρ 31/10, σ. 363

Δικαιοδοσία διοικ. δικαστηρίων επί αγωγής αποζημίωσης λόγω παράλειψης οργάνου του Δημοσίου να περιλάβει σε κτηματολογικό πίνακα απαλλοτριώσης ακινήτου τα επικείμενα. ΔιοικΕφΛαρ 143/10, σ. 601

ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ (Πολ)

Δικαιοδοσία των ελληνικών πολιτικών δικαστηρίων επί ιδιωτικών διεθνών διαφορών, εφόσον υπάρχει κατά τρόπον αρμοδιότητά τους. ΕφΛαρ 167/10, σ. 169

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ

Βλ. Έξοδα δικαστικά

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Τα αποτελέσματα της δικ. συμπαράστασης αρχίζουν από τη δημοσίευση της απόφασης, αλλά για την έναρξη του λειτουργήματος του συμπαραστάτη απαιτείται τελεσιδικία, πριν την οποία μη νόμιμη η από αυτόν εκπροσώπηση του συμπαραστατούμενου, εκτός αν διορίστηκε ως προσωρινός.

Απαραίτητη άδεια του εποπτικού συμβουλίου μόνο για τις εμπράγματα αγωγές για ακίνητο ή για αγωγές που υπάγονται λόγω ποσού στο ΠολΠρωτ ή αφορούν στην προσωπική κατάσταση. ΕφΛαρ 327/10, σ. 335

ΔΙΚΗ-ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ (Διοικ)

Στο ΔιοικΕφ υπάγονται οι διαφορές εκ διοικ. συμβάσεων, ενώ οι διαφορές από την αμφισβήτηση της νομιμότητας αποσπαστών μονομερών διοικ. πράξεων, που εντάσσονται στην προηγούμενη της κατάρτισης της διοικ. σύμβασης διαδικασία δημόσιου διαγωνισμού, ως ακυρωτικές ανήκουν στην αρμοδιότητα του ΣτΕ. ΔιοικΕφΛαρ 342/09, σ. 184

Αρμοδιότητα ΔιοικΕφ επί διαφορών που προκύπτουν από παραβίαση των δ/ξεων περί διαφήμισης σε υπαίθριους κοινόχρηστους χώρους.

Η επίδοση στους διαδίκους της απόφασης περί παραπομπής της υπόθεσης επέχει θέση κλήτευσής τους κατά την ορισθείσα δικάσιμο. ΔιοικΕφΛαρ 414/09, σ. 187

Αναστολή άδειας οικοδομής. ΔιοικΕφΛαρ (Συμβ) 2/09, σ. 189

Παραδεκτή παρέμβαση των δικαιούχων οικοδομικής άδειας προς διατήρησή της. Ακυρωτέα οικοδομική άδεια, που στηρίχθηκε σε πράξη ακυρωθείσα με απόφαση του ΣτΕ, λόγω απώλειας του νόμιμου ερείσματος. ΔιοικΕφΛαρ 39/09, σ. 347

Οι διοικ. πράξεις, κατά των οποίων δεν έχει προβλεφθεί ειδικά μέσο προσβολής ενώπιον των διοικ. δικαστηρίων, εμπίπτουν στη γενική ακυρωτική αρμοδιότητα του ΣτΕ. Αρμοδιότητα ΣτΕ επί αίτησης ακύρωσης από-

φασης Αντινομάρχη περί ανανέωσης άδειας υπεδάφιας διάθεσης λυμάτων σε ξενοδοχειακή μονάδα. ΔιοικΕφΛαρ 16/10, σ. 349

Παραδεκτή σώρευση αίτησης προσωρινής ρύθμισης της κατάστασης εκ διοικ. πράξεων και αίτησης αναστολής εκτέλεσης αυτών μέχρι την έκδοση απόφασης επί ασκηθείσας προσφυγής.

Προσωρινή δικαστική προστασία μόνο για διατήρηση πραγματικής κατάστασης, εφόσον δεν άγει σε πλήρη αποκατάσταση του δικαιώματος.

Μη αναστολή εκτέλεσης πράξης αρνητικού περιεχομένου, όπως η τεκμαιρόμενη άρνηση του Δημοσίου να δεχθεί αίτημα του αναδόχου έργου για διάλυση της σύμβασης. ΔιοικΕφΛαρ (Συμβ) 79/09, σ. 391

Το πρόγραμμα αναγκαστικού πλειστηριασμού δεν περιλαμβάνεται στις πράξεις διοικ. εκτέλεσης του 228 ΚΑΔ, κατά των οποίων προβλέπεται δυνατότητα άσκησης αίτησης αναστολής εκτέλεσης και, επομένως, μη δυνατή αναστολή δικ. απόφασης που απέρριψε ανακοπή κατά προγράμματος πλειστηριασμού. ΔιοικΕφΛαρ (Συμβ) 23/10, σ. 400

Μη δεσμευτική η αθωωτική ποινική απόφαση. ΔιοικΕφΛαρ 244/09, σ. 589

Δικαιοδοσία διοικ. δικαστηρίων επί αγωγής αποζημίωσης λόγω παράλειψης οργάνου του Δημοσίου να περιλάβει σε κτηματολογικό πίνακα απαλλοτριώσης ακινήτου τα επικείμενα. ΔιοικΕφΛαρ 143/10, σ. 601

ΔΙΚΗ-ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ (Ποιν)

Συγκρότηση των συνθέσεων των ποινικών δικαστηρίων - Κακή σύνθεση δικαστηρίου (Μελ), σ. 3

Η περάτωση της κύριας ανάκρισης για τα κακουργήματα των 187 - 187Α ΠΚ κηρύσσεται από το ΣυμβΕφ, που αποφαίνεται και για συναφή εγκλήματα, ανεξάρτητα από τη βαρύτητά τους. ΣυμβΕφΛαρ 163/09, σ. 192

Πρόταση στο ΣυμβΠλημ γίνεται μόνο στα πλημμελήματα αρμοδιότητας ΤριμΠλημ ή όταν

ο ΕισΦ, στον οποίο υποβλήθηκε μετά από προανάκριση η δικογραφία για πρόσωπα ιδιάζουσας δωσιδικίας αρμοδιότητας ΤριμΕφ, κρίνει ότι δεν συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις για παραπομπή στο ακροατήριο και παραγγέλλει την εισαγωγή της υπόθεσης στο αρμόδιο δικ. συμβούλιο, διαφωνώντας κατ' ουσία με τον ΕισΠλημ.

Με την προσφυγή της παρ. 4 του 245 ΚΠΔ επιδιώκεται και ζητείται η παραπομπή του κατ/νου σε δίκη με παράλληλη ανάσυρση της υπόθεσης από το αρχείο.

Απαράδεκτη προσφυγή εγκαλούντος κατά δ/ξης του ΕισΠλημ για αρχειοθέτηση της υπόθεσης, με αίτημα την άσκηση ποινικής δίωξης, που ήδη είχε ασκηθεί και είχε παραγγελθεί προανάκριση. ΔξηΕισΕφ 50/09, σ. 200

Το δικαίωμα διεξαγωγής της δίκης εντός ευλόγου προθεσμίας ως κριτήριο της δίκαιης ποινικής δίκης (Μελ), σ. 247, ΕΔΔΑ Προσφ. 39614/07, σ. 407

Μη εφαρμογή του 322 ΚΠΔ επί εκπρόθεσμης ή απαγορευμένης προσφυγής, δυνάμενου του προσφεύγοντος να προβάλει αντιρρήσεις στο δικαστήριο, το οποίο, αν τις δεχθεί, κηρύσσει απαράδεκτη την εισαγωγή της υπόθεσης, ωστόσο αποφανθεί για την προσφυγή ο ΕισΦ.

Επί εκπρόθεσμου ενδίκου μέσου απαιτείται μνεία στην έκθεση άσκησης του ανυπέβλητου κωλύματος ή της ανωτέρας βίας και των αποδεικτικών μέσων. Δ/ξηΕισΕφΛαρ 73/10, σ. 404

ΔΙΚΗ-ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ (Πολ)

Προβολή νέων μέσων επίθεσης και άμυνας στις γαμικές διαφορές.

Προβολή οψιγενών ισχυρισμών στο Εφετείο. ΕφΛαρ 99/09, σ. 17

Διαχρονική εφαρμογή των δ/ξεων του ν. 2915/01. ΕφΛαρ 215/09, σ. 19

Στην εκούσια δικαιοδοσία μη εφαρμογή του 46 ΚΠολΔ περί παραπομπής στο αρμόδιο δικαστήριο, ούτε του 591 παρ. 2 ΚΠολΔ. ΕφΛαρ 593/09, σ. 37

Επίδειξη εγγράφων. Φορολογικό απόρρητο. ΕφΛαρ 34/10, σ. 65, ΕφΛαρ 90/10, σ. 117

Στις εργατικές διαφορές παραδεκτές ένορκες βεβαιώσεις ληφθείσες στην 3ήμερη προθεσμία προσθήκης και αντίκρουσης με κλήτευση στο ακροατήριο. ΕφΛαρ 47/10, σ. 82

Επανάληψη συζήτησης λόγω αδυναμίας έκδοσης απόφασης. Επαναφορά της υπόθεσης στο σύνολό της. ΕφΛαρ 115/10, σ. 135

Η ολική αναιρεθείσα απόφαση αποβάλλει πλήρως την ισχύ της, μη παράγουσα δεδικασμένο. ΕφΛαρ 125/10, σ. 142

Δικαιοδοσία των ελληνικών πολιτικών δικαστηρίων επί ιδιωτικών διεθνών διαφορών, εφόσον υπάρχει κατά τρόπον αρμοδιότητά τους. ΕφΛαρ 167/10, σ. 169

Κατάσχεση καταθέσεων εις χείρας Τράπεζας ως τρίτης. Ανάληψη από τον κατασχόντα του κατασχεθέντος ποσού με άδεια του προέδρου πρωτοδικών. ΜονΠρωτΛαρ 1181/10, σ. 174

Αρχή της αναλογικότητας και κατάχρηση δικαιώματος στο πεδίο του αστικού δικονομικού δικαίου (Μελ), σ. 218

Απόπειρα εξώδικης επίλυσης διαφορών και επί διαπλαστικών αγωγών, αν η διάπλαση μπορεί να γίνει με δήλωση ιδιωτικής βούλησης. ΕφΛαρ 209/09, σ. 258

Μη οριστική η απόφαση περί αναβολής, δυνάμενη να ανακληθεί, διό και δεν επιβάλλονται δικ. έξοδα. ΕφΛαρ 119/10, σ. 266

Παραδεκτή προβολή από τον ενάγοντα, καθ' υποφοράν με την αγωγή αλλά και με την προσθήκη των προτάσεων, αντένστασης διακοπής της παραγραφής. ΕφΛαρ 237/10, σ. 290

Ανάκληση μη οριστικών αποφάσεων αυτεπάγγελα, ή με πρόταση διαδίκου υποβαλλόμενη κατά τη συζήτηση και όχι αυτοτελώς. ΕφΛαρ 262/10, σ. 303

Επί επανάληψης της συζήτησης, μη ανάγκη κατάθεσης ιδιαίτερων προτάσεων, ο δε διάδικος που παραστάθηκε νόμιμα στην προηγούμενη αλλά ερημοδικεί στην επαναλαμβανόμε-

νη θεωρείται παρών και δικάζεται κατ' αντιμωλία. ΕφΛαρ 272/10, σ. 313

Αναβολή της δίκης και προθεσμία για συμπλήρωση έλλειψης σχετικά με την ικανότητα διαδίκου για δικ. παράσταση. ΕφΛαρ 327/10, σ. 335

Παραδεκτό αγωγής έστω κι αν το αίτημα περιέχεται στο ιστορικό. ΕφΛαρ 52/10, σ. 436

Καθήκον αληθείας και καλόπιστης διεξαγωγής της δίκης. Επί παράβασης υποχρέωση αποζημίωσης, αν δεν αντιμάχεται το από την εκδοθείσα τελικά απόφαση δεδικασμένο. ΕφΛαρ 97/10, σ. 448

Στην αξίωση αποζημίωσης απόλυσης, επί διακοπής της 6μηνης αποσβεστικής προθεσμίας δεν αρχίζει να τρέχει νέα, διότι δεν εφαρμόζεται το 261 ΑΚ. ΕφΛαρ 109/10, σ. 452

Μη δυνατή αγωγή συμμετοχής στα αποκτήματα κατά το 69 ΚΠολΔ. ΕφΛαρ 163/10, σ. 456

Ένσταση επίσχεσης επί δίκης διανομής. ΕφΛαρ 182/10, σ. 458

Αυτεπάγγελτη εξέταση της έλλειψης ή υπέρβασης της πληρεξουσιότητας. Συμπλήρωση έλλειψης. Η έλλειψη συμβολαιογραφικής πληρεξουσιότητας δεν εμπίπτει στις τυπικές παραλείψεις που μπορούν να συμπληρωθούν και μετά τη συζήτηση. ΕφΛαρ 255/10, σ. 461

Αγωγή ακύρωσης απόφασης της ΓΣ αγροτικού συνεταιρισμού στο ΜονΠρωτ της έδρας του κατά την εκούσια δικαιοδοσία, ασκούμενη και κοινοποιούμενη στο συνεταιρισμό, με ποινή απαραδέκτου, εντός 20 ημερών από τη λήψη της απόφασης. ΕφΛαρ 287/10, σ. 469

Η προσφυγή μέλους σωματείου κατά της περί αποβολής του απόφασης δικάζεται οριστικά κατά τη διαδικασία των ασφ. μέτρων.

Αρχή διαθέσεως και συζητήσεως. ΕφΛαρ 366/10, σ. 493

Αναγνωριστική αγωγή από τον έχοντα άμεσο έννομο συμφέρον. ΕφΛαρ 395/10, σ. 505

Η απόφαση πτώχευσης είναι εκτελεστή από τη δημοσίευσή της. ΕφΛαρ 400/10, σ. 517

Μη δεκτικές αποκατάστασης με επαναφο-

ρά στην προτέρα κατάσταση οι καταχρηστικές προθεσμίες. ΕφΛαρ 407/10, σ. 518

Η αποδοχή απόφασης πριν την άσκηση ενδίκου μέσου δεν υπόκειται σε ορισμένο τύπο. Παραίτηση από δικαίωμα άσκησης ενδίκου μέσου με ειδική πληρεξουσιότητα του δικηγόρου, άλλως ακυρότητα, θεραπευόμενη με την εκ των υστέρων ρητή ή σιωπηρή έγκριση, αναδρομικά. ΕφΛαρ 539/10, σ. 546

Επί εκκρεμούς ποινικής αγωγής που επηρεάζει τη διάγνωση της διαφοράς, δυναμική αναβολή της συζήτησης μέχρι την αμετάκλητη περάτωση της ποινικής διαδικασίας. Η αποδιδόμενη στο μάρτυρα κατηγορία ψευδορκίας δεν αποτελεί ζήτημα προδικαστικό, αλλά εκτίμησης της αξιοπιστίας του. ΕφΛαρ 696/10, σ. 547

Ο δικαιούχος οικήσεως ενάγει και ενάγεται μαζί με τον κύριο ή χωριστά. ΕφΛαρ 722/10, σ. 550

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ

Η “διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις”, Μία θετική πρόκληση για το δικαίωμά μας σύστημα γενικά και για το δικηγορικό λειτουργήμα ειδικότερα (Μελ), σ. 411

Καθήκον αληθείας και καλόπιστης διεξαγωγής της δίκης από τους διαδίκους και τους πληρεξουσίου τους. Πειθαρχική ευθύνη του δικηγόρου. ΕφΛαρ 97/10, σ. 448

Ακυρότητα συμφωνίας για λήψη αμοιβής κατώτερης των ελαχίστων ορίων του ΚωδΔικ. Η αξίωση δικηγορικής αμοιβής υφίσταται για το σύνολο των μερικότερων ενεργειών και γεννιέται αφότου ενεργήθηκε η τελευταία ή έπαυσε η εντολή, και όχι από το τέλος του έτους κατά το οποίο πραγματοποιήθηκε κάθε διαδικαστική πράξη.

Χωριστή αμοιβή δικηγόρου για σύνταξη επιταγής προς εκτέλεση, η οποία επιβαρύνει όχι τον εντολέα αλλά τον οφειλέτη αυτού, περιλαμβάνεται στα έξοδα εκτέλεσης και δεν συμψηφίζεται με τη δικηγορική αμοιβή.

Επί πλειόνων δικηγόρων ο εντολέας βαρύνεται με την αμοιβή όλων.

Μη καταχρηστική η επιδίωξη της ελάχιστης δικηγορικής αμοιβής, κι αν κινδυνεύει η οικονομική κατάσταση του οφειλέτη, έστω κι αν δημιουργήθηκε η πεποίθηση ότι ο δικαιούχος δεν θα την αναζητήσει, διότι συνιστά ανεπίτρεπτη σιωπηρή παραίτηση από την αξίωση. ΕφΛαρ 111/10, σ. 569
Βλ. και Πληρεξουσιότητα

ΔΙΟΔΟΣ

Παροχή διόδου με ανάλογη αποζημίωση όταν το ακίνητο δεν έχει διέξοδο που εξυπηρετεί την κατά προορισμό εκμετάλλευσή του ή η υπάρχουσα είναι ανεπαρκής.

Υποχρέωση ενάγοντος να εκθέτει στην αγωγή την κατάλληλη κατά την κρίση του διόδο.

Καθορισμός του τρόπου διόδου όχι κατά τις αντιλήψεις του ενάγοντος, αλλά βάσει των συνθηκών, προτιμάται δε η προσφορότερη που δεν απαιτεί μεγάλες δαπάνες, όχι όμως η συντομότερη όταν δεν εξυπηρετεί επαρκώς το ακίνητο ή εμφανίζει μεγάλες δυσχέρειες ή πλήττει υπερβολικά το βαρυνόμενο ακίνητο.

Ανάλογη αποζημίωση για πλήρη αποκατάσταση της ζημίας από τη μείωση της αξίας του βεβαρημένου ακινήτου και της προσόδου του. Διενέργεια πραγματογνωμοσύνης, ενόψει της ύπαρξης δύο τουλάχιστον επιλογών διόδου. ΠολΠρωτΛαρ 220/10, σ. 338

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Βλ. Αρμοδιότητα, Δημόσια έργα, Διαφημίσεις, Διοικητικές πράξεις

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Μη αρμοδιότητα της Επιτροπής Προστασίας Συνδικαλιστικών Στελεχών προς έκδοση εκτελεστών διοικ. πράξεων, που συνιστούν εξουσιαστική επέμβαση στην ιδιωτικού δικαίου σχέση Τράπεζας και υπαλλήλων της. ΔιοικΕφΛαρ 31/10, σ. 363

Μη δεκτική αναστολής εκτέλεσης πράξης αρνητικού περιεχομένου, όπως η τεκμαιρόμενη άρνηση του Δημοσίου να δεχθεί αίτημα του

αναδόχου έργου για διάλυση της σύμβασης. ΔιοικΕφΛαρ (Συμβ) 79/09, σ. 391

Τεκμήριο νομιμότητας διοικ. πράξεων, που εφόσον δεν έχουν ακυρωθεί ή ανακληθεί είναι εκτελεστές. Τα πολιτικά δικαστήρια εξετάζουν παρεμπιπτόντως τη νομιμότητά τους ως προς το αν τα εκδόσαντα όργανα ενήργησαν κατά τους νόμιμους τύπους, όχι για να τις ακυρώσουν, αλλά για να απαγγείλουν αποζημιωτικές συνέπειες εκ της εκτέλεσης παράνομων, χωρίς έλεγχο της ουσιαστικής κρίσης της Διοίκησης. ΕφΛαρ 398/10, σ. 510

Μη εκτελεστές διοικ. πράξεις οι εγκύκλιοι, που δεν επάγονται έννομες συνέπειες. ΔιοικΕφΛαρ 270/10, σ. 609

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Βλ. Δημόσια έργα, Δίκη-Δικονομία (Διοικ)

ΔΟΥΛΕΙΕΣ

Βλ. Δίοδος, Οίκηση

ΔΡΟΜΟΙ

Βλ. Οδοί, ΟΤΑ

ΕΓΓΡΑΦΑ (ΠολΔικ)

Επίδειξη εγγράφων, εκτός αν συντρέχει λόγος δικαιολογών τη μη επίδειξη, όπως το φορολογικό απόρρητο. ΕφΛαρ 34/10, σ. 65, ΕφΛαρ 90/10, σ. 117

Ο τεμαχισμός, η διάτρηση ή διαγραφή εγγράφου τεκμαίρεται ότι έγινε για εκμηδένιση της αποδεικτικής του δύναμης, εκτός αν αποδειχθεί ότι έγινε από παραδρομή, τυχερό γεγονός, φυσιολογική φθορά, πλάνη ή άλλη αιτία.

Επί μερικής διαγραφής τμήματος εγγράφου, μερική εκμηδένιση της αποδεικτικής δύναμης, εκτός αν αποδειχθεί ότι έγινε προς ολική εκμηδένισή του. ΕφΛαρ 115/10, σ. 135

Κατάργηση από 1.1.01 του τέλους χαρτοσήμου των προσκομιζόμενων στα δικαστήρια εγγράφων, που δεν υπόκειντο σε χαρτοσήμανση κατά την έκδοσή τους.

Μετά το ν. 2915/01, λήψη υπόψη αχαρτοσή-

μαντων εγγράφων ως αποδεικτικών μέσων μη πληρούντων τους όρους του νόμου.

Επιβολή αναλογικού τέλους χαρτοσήμου στα πινάκια των τραπεζών και όχι στις επιταγές. ΕφΛαρ 125/10, σ. 142

Λήψη υπόψη εγγράφων με ορισμένη επίκληση διά των προτάσεων και όχι με παραπομπή σε άλλα έγγραφα. ΕφΛαρ 286/10, σ. 324

Επί αγωγής διατροφής ανηλίκου, λήψη υπόψη εγγράφων και αποφάσεων πολιτικών δικών μεταξύ των διαδίκων, καθώς και βεβαίωσης περί αποδοχών γονέα εκδοθείσας μετά τη συζήτηση της εκκαλουμένης. ΕφΛαρ 297/10, σ. 331

Μη εμπάρτυρη απόδειξη συμβάσεων, όταν η αξία του αντικειμένου τους υπερβαίνει τα 5.900 Ε, εκτός εάν υπάρχει αρχή έγγραφης απόδειξης. ΕφΛαρ 523/10, σ. 540, ΜονΠρωτΛαρ 26/10, σ. 554

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Για την αντικειμενική υπόσταση της εγκληματικής οργάνωσης απαιτείται όχι απλή ένωση προσώπων, αλλά συγκρότηση ή ένταξη σε ήδη συγκροτηθείσα οργάνωση. Τα μέλη πρέπει να έχουν προαποφασίσει κατά την ίδρυση της ότι η δράση τους θα εκδηλωθεί με τέλεση περισσότερων κακουρηγημάτων και δεν αρκεί η ομάδα να συγκροτήθηκε για τέλεση ενός εγκλήματος και μετά να αποφάσισε εξακολούθηση προς διατήρηση των κτηθέντων.

Σύσταση συμμορίας (και όχι εγκληματικής οργάνωσης) από κατ' επάγγελμα και κατά συνήθεια δράστες, που τοποθέτησαν σε ATM Τράπεζας συσκευή αντιγραφής στοιχείων καρτών και κινητό τηλέφωνο με κάμερα και αντέγραφαν τον κωδικό αριθμό και το PIN της κάρτας, με σκοπό κατάρτιση πλαστών καρτών για αναλήψεις ποσών. ΣυμβΕφΛαρ 163/09, σ. 192

ΕΓΚΛΗΣΗ

Επί αδικήματος αρμοδιότητας ΜονΠλημ, τελεσθέντος από πρόσωπο ιδιάζουσας δωσικής, ο ΕισΕφ, αν δεχθεί προσφυγή του ε-

γκαλούντος, παραγγέλλει στον ΕισΠλημ την ανάσυρση της υπόθεσης από το αρχείο και την υποβολή της δικογραφίας σε αυτόν για να την εισαγάγει στο ΤριμΕφΠλημ με απευθείας κλήση. ΔξηΕισΕφ 50/09, σ. 200

ΕΚΟΥΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

Στην εκούσια δικαιοδοσία, κύρια η παρέμβαση που διώκει απόρριψη της αίτησης ή ρύθμιση του επιδίκου με τρόπο διαφορετικό από τον ζητούμενο.

Μη εφαρμογή του 46 ΚΠολΔ περί παραπομπής στο αρμόδιο δικαστήριο, ούτε του 591 παρ. 2 ΚΠολΔ. ΕφΛαρ 593/09, σ. 37

Αίτηση δημοσίευσης και κήρυξης κυρίας ιδιόγραφης διαθήκης. Κύρια παρέμβαση για απόρριψη της από έχοντα έννομο συμφέρον εξ αδιαθέτου κληρονόμο. ΕφΛαρ 119/10, σ. 266

Η αγωγή ακύρωσης απόφασης ΓΣ αγροτικού συνεταιρισμού ασκείται στο ΜονΠρωτ της έδρας του κατά την εκούσια δικαιοδοσία και κοινοποιείται στο συνεταιρισμό, με ποινή απαραδέκτου, σε 20 μέρες από τη λήψη της απόφασης. Η κατά το 748 παρ. 3 - 4 ΚΠολΔ δυνατότητα του δικαστή να διατάξει κλήτευση τρίτων έχοντων έννομο συμφέρον είναι διάφορη και δεν αναπληρώνει την ανάγκη κοινοποίησης της άνω αγωγής. ΕφΛαρ 287/10, σ. 469

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Επίδομα εξωδιδασκτικής απασχόλησης στους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και στους τελούντες υπό ίδιες με αυτούς συνθήκες νηπιαγωγούς και νηπιοβρεφολόγους, βάσει της αρχής της ισότητας. Επί εργοδότη νπδδ η αξίωση καταβολής του επιδόματος δεν απαιτεί ρητή πρόβλεψη οργανισμού ή άλλου ειδικού νόμου. ΕφΛαρ 52/10, σ. 436

Μισθώσεις ακινήτων για εγκατάσταση εκπαιδευτηρίων και παιδικών σταθμών υπάγονται στο νόμο περί εμπορικών μισθώσεων. Διαδικασία μίσθωσης από τη Νομ/κή Αυτ/ση ακινήτων για στέγαση δημόσων σχολικών μονά-

δων. ΕφΛαρ 415/10, σ. 519

Καθήκον εκπαιδευτικού για επιτήρηση της τάξης και ασφάλειας των μαθητών. ΔιοικΕφΛαρ 398/09, σ. 595

ΕΚΤΕΛΕΣΗ (ΔιοικΔικ)

Το πρόγραμμα αναγκαστικού πλειστηριασμού δεν περιλαμβάνεται στις πράξεις διοικ. εκτέλεσης του 228 ΚΔΔ, κατά των οποίων προβλέπεται δυνατότητα άσκησης αίτησης αναστολής εκτέλεσης και, επομένως, μη δυνατή αναστολή απόφασης του ΔιοικΠρωτ που απέρριψε ανακοπή κατά προγράμματος πλειστηριασμού. ΔιοικΕφΛαρ (Συμβ) 23/10, σ. 400

ΕΚΤΕΛΕΣΗ (ΠολΔικ)

Κατάταξη στην 3η τάξη των απαιτήσεων εξ εργασίας, που προέκυψαν τη 2ετία πριν την ημερομηνία του πρώτου πλειστηριασμού, καθώς και των αποζημιώσεων απόλυσης, ανεξαρτήτως χρόνου που προέκυψαν.

Στις απαιτήσεις από εξαρτημένη εργασία υπάγονται ο μισθός, η αποζημίωση κατά τον αδικ. πλουτισμό ή από ακύρωσ παρασχεθείσα εργασία ή εργατικό ατύχημα και οι μισθοί υπερημερίας. Την προνομιακή κατάταξη δικαιούται να αξιώσει και ο εκδοχέας της απαίτησης. Πότε αοριστία αναγγελίας.

Η πάροδος της 15ήμερης προθεσμίας προς κατάθεση των εγγράφων της αναγγελίας δεν επάγεται έκπτωση από το δικαίωμα προσκόμισής τους κατά τη συζήτηση ανακοπής κατά του πίνακα κατάταξης. ΕφΛαρ 642/09, σ. 60

Ρύθμιση της κατάσχεσης καταθέσεων εις χείρας Τράπεζας ως τρίτης με το ν.δ. της 17.7/13.8.1923 και συμπληρωματικά με τα 982 επ. ΚΠολΔ.

Ανάληψη του κατασχεθέντος ποσού με άδεια του προέδρου πρωτοδικών. ΜονΠρωτΛαρ 1181/10, σ. 174

Θέσπιση με το ν.δ. 17.7/13.8.1923 παρεκκλίσεων από τις γενικές δ/ξεις των 1004 επ. ΚΠολΔ.

Επί πλειστηριασμού ενυπόθηκου ακινήτου, ε-

πιστευδόμενου από ενυπόθηκη δανείστρια τράπεζα, ο υπερθεματιστής καταβάλλει το πλειστηρίασμα απευθείας σε αυτήν, η οποία, αφού υπολογίσει την ικανοποιητέα απαίτηση, καταθέτει το υπόλοιπο δικαστικά. Η μονομερής αυτή πράξη της τράπεζας θεωρείται ως συμψηφισμός. Και για τον πλειστηριασμό αυτό συντάσσεται πίνακας κατάταξης, όταν δε αυτός τελεσιδικήσει, αν η τράπεζα δεν παρακατέθεσε δικαστικά το υπόλοιπο του πλειστηρηιάσματος ή το κατέθεσε υπέρ των αναγγεληθέντων πιστωτών σε άτοκο λ/σμό, οφείλει νόμιμους τόκους στον κατά τον πίνακα δικαιούχο πιστωτή αφότου ο υπερθεματιστής της κατέβαλε το πλειστηρίασμα. Εφαρμογή τούτων και όταν υπερθεματίστρια αναδείχθηκε μη επισπεύσασα την εκτέλεση ενυπόθηκη δανείστρια τράπεζα. ΕφΛαρ 229/09, σ. 261

Αντίθετη με το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα η δ/ξη του 8 ν. 2095/52 περί μη εκτέλεσης δικ. αποφάσεων που επιδικάζουν χρηματικές απαιτήσεις κατά Δημοσίου και ΟΤΑ. ΕφΛαρ 52/10, σ. 436

Χωριστή αμοιβή δικηγόρου για σύνταξη επιταγής προς εκτέλεση, η οποία επιβαρύνει όχι τον εντολέα αλλά τον οφειλέτη αυτού, περιλαμβάνεται στα έξοδα εκτέλεσης και δεν συμψηφίζεται με τη δικηγορική αμοιβή. ΕιρΛαρ 111/10, σ. 569

ΕΚΧΩΡΗΣΗ

Από την αναγγελία της εκχώρησης αποκόπτεται κάθε δεσμός του εκχωρηθέντος οφειλέτη με τον εκχωρητή. Εάν ο οφειλέτης καταβάλει στον εκδοχέα ποσό μεγαλύτερο του οφειλομένου, δικαιούται να αξιώσει το επιπλέον από αυτόν και όχι από τον εκχωρητή. Εκχώρηση απαίτησης του εκχωρητή στο δανειστή του - εκδοχέα για εξασφάλιση του χρέους του. ΕφΛαρ 594/09, σ. 43

Την προνομιακή κατάταξη στην 3η τάξη των απαιτήσεων εκ παροχής εξαρτημένης εργασίας δικαιούται να αξιώσει και ο εκδοχέας αυτών. ΕφΛαρ 642/09, σ. 60

ΕΝΝΟΜΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ (ΔιοικΔικ)

Έννομο συμφέρον των κυρίων όμορου ακινήτου για ακύρωση οικοδομικής άδειας σχετικά με παράβαση των περί αιγιαλού δ/ξεων, που δεν αίρεται λόγω πολεοδομικών παραβάσεων των ιδίων. ΔιοικΕφΛαρ 39/09, σ. 347

ΕΝΝΟΜΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ (ΠολΔικ)

Απαράδεκτη, ελλείπει εννόμου συμφέροντος, έφεση από νικήσαντα εναγόμενο, με την οποία, δίχως να πλήττεται η εκκαλουμένη για την απορριπτική της κρίση λόγω αοριστίας, αποδίδεται αιτίαση ότι η αγωγή ήταν αόριστη και για πρόσθετο λόγο. ΕφΛαρ 603/09, σ. 52

Αναγνωριστική αγωγή από τον έχοντα άμεσο έννομο συμφέρον. ΕφΛαρ 395/10, σ. 505

ΕΝΟΡΚΕΣ ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ (ΔιοικΔικ)

Ελεύθερη εκτίμηση των ληφθεισών, κατόπιν κλήτευσης του αντιδίκου, καταθέσεων σε Συμβολαιογράφο. ΔιοικΕφΛαρ 210/09, σ. 581

ΕΝΟΡΚΕΣ ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ (ΠολΔικ)

Μη λήψη υπόψη ενόρκων βεβαιώσεων που έγιναν επ ευκαιρία άλλης δίκης χωρίς κλήτευση του τότε αντιδίκου. ΕφΛαρ 642/09, σ. 60

Στις εργατικές διαφορές παραδεκτή προσκόμιση ενόρκων βεβαιώσεων ληφθεισών στην 3ήμερη προθεσμία προσθήκης και αντίκρουσης με κλήτευση στο ακροατήριο. Η παράσταση του αντιδίκου θεραπεύει την εκ της μη κλήτευσης ακυρότητα. ΕφΛαρ 47/10, σ. 82, ΕφΛαρ 115/10, σ. 135

Ένορκες βεβαιώσεις ληφθείσες εξ αφορμής άλλης δίκης δεν αποτελούν ιδιαίτερα αποδεικτικά μέσα, ώστε να απαιτείται ειδική μνεία τους στην απόφαση, αλλά έγγραφα για συναγωγή δικ. τεκμηρίων. ΕφΛαρ 115/10, σ. 135

ΕΝΟΧΗ (Αστ)

Απόσβεση ενοχής με καταβολή. ΕφΛαρ 62/10, σ. 95, ΕφΛαρ 417/10, σ. 524

Επί κοινής χρηματικής κατάθεσης στο όνομα του καταθέτη και τρίτου προσώπου, ενεργητική εις ολόκληρον ενοχή. ΕφΛαρ 21/10, σ. 427

ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ (ΠολΔικ)

Ο ισχυρισμός πλαστότητας εγγράφου απαιτεί μνεία των μαρτύρων και προσκόμιση των εγγράφων μόνο όταν προβάλλεται κατ' ένσταση.

Στον ισχυρισμό πλαστότητας περιέχεται ο ελάσσων για άρνηση της γνησιότητας της υπογραφής.

Επί ένστασης καταβολής ο οφειλέτης αρκεί να αποδείξει την καταβολή. Επί αντένστασης ότι η καταβολή αφορά άλλο χρέος, ο δανειστής υποχρεούται να αποδείξει την ύπαρξη του άλλου χρέους, ο δε οφειλέτης ότι η καταβολή έγινε προς εξόφληση του επίδικου. ΕφΛαρ 62/10, σ. 95

Αοριστία ένστασης συνυπολογισμού στην αποζημίωση του πιθανού τιμήματος από ενδεχόμενη πώληση της επιχείρησης του παθόντος, εφόσον δεν εκτίθεται ότι όντως πωλήθηκε η επιχείρηση και το ληφθέν τίμημα. ΕφΛαρ 90/10, σ. 117

Επί διατροφής συζύγων μη ένσταση διακινδύνευσης της διατροφής του υπόχρεου. ΕφΛαρ 103/10, σ. 127

Ένσταση μείωσης ποινής στο προσήκον μέτρο. ΕφΛαρ 188/10, σ. 279

Αντένσταση περί μη ευθύνης του παθόντος ανηλικού ηλικίας 10-14 ετών γιατί ενήργησε χωρίς διάκριση. ΕφΛαρ 222/10, σ. 287

Η αντένσταση διακοπής της αποσβεστικής προθεσμίας πρέπει να αναφέρει το χρόνο και τρόπο της αναγνώρισης. ΕφΛαρ 109/10, σ. 452

Ένσταση επίσχεσης επί δίκης διανομής. ΕφΛαρ 182/10, σ. 458

Ένσταση καταβολής. ΕφΛαρ 417/10, σ. 524

ΕΝΤΟΛΗ

Υποχρέωση λογοδοσίας εντολοδόχου. Δικαίωμα εντολέα να αξιώσει απόδοση των υπ αυτού προκαταβληθέντων και μη δαπανηθέντων ποσών και υποχρέωσή του για καταβολή των δαπανών εκτέλεσης της εντολής. ΕφΛαρ 125/10, σ. 142

Ευθύνη εντολοδόχου για ανόρθωση κάθε ζημίας του εντολέα εκ πταίσματος, έστω και εξ ελαφράς αμέλειας. ΕφΛαρ 167/10, σ. 169

Συρροή συμβατικής και αδικοπρακτικής ευθύνης του εντολοδόχου επί άρνησής του να αποδώσει χρήματα που απέκτησε κατά την εκτέλεση της εντολής για λ/σμό του εντολέα. Μη κυριότητα εντολοδόχου επί των προκαταβαλλομένων σ' αυτόν χρημάτων, επί δε παράνομης ιδιοποίησης διαπράττει υπεξαίρεση. Σύμβαση εντολής αγοράς ακινήτων. ΜονΠρωτΛαρ 26/10, σ. 554

ΕΝΩΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Βλ. Αγροτικοί συνεταιρισμοί

ΕΞΟΔΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ

Μη οριστική η απόφαση περί αναβολής, διό δεν επιβάλλονται δικ. έξοδα. ΕφΛαρ 119/10, σ. 266

Παραδεκτός λόγος έφεσης περί εσφαλμένης κατανομής των δικ. έξοδων, εφόσον προσβάλλεται και η ουσία της υπόθεσης. Αοριστία λόγου αν δεν προσδιορίζεται το νομικό σφάλμα κατά τον καθορισμό τους.

Επί επιδίκασης δικ. δαπάνης υπέρ ομοδίκων καθένας δικαιούται ίσο μέρος. ΕφΛαρ 286/10, σ. 324

ΕΠΑΝΑΦΟΡΑ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Άνευ αντικειμένου αίτημα επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση, εάν το καταβληθέν, ως προσωρινά εκτελεστό, είναι μικρότερο από το τελικώς επιδικαζόμενο. ΕφΛαρ 34/10, σ. 65

Αίτηση επαναφοράς πραγμάτων στην

προτέρα κατάσταση με το ίδιο ή χωριστό δικόγραφο ή τις προτάσεις. Μη δεκτικές επαναφοράς οι καταχρηστικές προθεσμίες, όπως η 3ετής για άσκηση έφεσης. ΕφΛαρ 407/10, σ. 518

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Βλ. Αμοιβαίο κεφάλαιο

ΕΠΙΔΕΙΞΗ ΕΓΓΡΑΦΟΥ

Βλ. Απόδειξη, Έγγραφα

ΕΠΙΔΟΜΑ

Αντισυνταγματική η απαγόρευση διπλής καταβολής της οικογενειακής παροχής όταν και οι δύο σύζυγοι είναι υπάλληλοι του Δημοσίου, νπδδ ή ΟΤΑ, ή ένας είναι υπάλληλος, αλλά ο άλλος τη λαμβάνει από οποιαδήποτε πηγή του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα. ΔιοικΕφΛαρ 54/10, σ. 368

Επίδομα εξωδιδασκτικής απασχόλησης στους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και στους νηπιαγωγούς και νηπιοβρεφολόγους. ΕφΛαρ 52/10, σ. 436

ΕΠΙΔΟΣΗ (ΔιοικΔικ)

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Διοικ)

ΕΠΙΔΟΣΗ (ΠολΔικ)

Επί κατάσχεσης καταθέσεων εις χείρας Τράπεζας ως τρίτης, επίδοση του κατασχετηρίου στο Διευθυντή του (υπό)καταστήματος, όπου βρίσκεται το υπό κατάσχεση αντικείμενο. ΜονΠρωτΛαρ 1181/10, σ. 174

ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Μείωση της προς αποζημίωση υποχρέωσης του ΕΚ καθό ποσό καταβλήθηκε στον παθόντα από τον ασφ. οργανισμό του. ΕφΛαρ 90/10, σ. 117

Από την αποζημίωση που καταβάλλει το ΕΚ δεν αφαιρούνται οι μισθοί που κατέβαλε το Δημόσιο σε υπάλληλό του σε εκπλήρωση υ-

ποχρέωσης από τον Υπαλληλικό Κώδικα. ΕφΛαρ 129/10, σ. 149

ΕΠΙΣΧΕΣΗ (Αστ)

Το δικαίωμα επίσχεσης επί δίκης διανομής παρέχεται στο συγκοινωνό για ικανοποίηση αξιώσεων συναφών προς την κοινωνία και όχι άσχετων με αυτήν. ΕφΛαρ 182/10, σ. 458

ΕΠΙΤΑΓΗ

Συρροή της αξίωσης αποζημίωσης από α-δικοπραξία λόγω έκδοσης ακάλυπτης επιταγής με την αξίωση από την επιταγή. Εμφάνιση μεταχρονολογημένης επιταγής ο-ποτεδήποτε από την επόμενη της μέρας πραγματικής έκδοσης μέχρι και την τελευταία μέρα του δημέρου, που αρχίζει από την επό-μενη της τεθείσας χρονολογίας έκδοσης. Επί οπισθογράφησης με ρήτρα “προς είσπρα-ξη” ή “κατά πληρεξουσιότητα”, ο κομιστής α-σκει τα εκ της επιταγής δικαιώματα ως αντι-πρόσωπος του εντολέα. Νομιμοποίηση αντι-προσωπευόμενου για αποζημίωση εξ αδικο-πραξίας κατά του εκδότη ακάλυπτης επιτα-γής. ΕφΛαρ 62/10, σ. 95

Επιβολή αναλογικού τέλους χαρτοσήμου στα πινάκια των τραπεζών και όχι στις επιτα-γές.

Ισχυρισμός του εκδότη κατά του λήπτη επιτα-γής ότι η αιτία έκδοσης εξέλιπε, λόγω μη πλή-ρωσης της αναβλητικής αίρεσης υπό την ο-ποία τελούσε η εκ της επιταγής ενοχή (κατα-πιστευτική επιταγή). ΕφΛαρ 125/10, σ. 142

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ

Βλ. Εργασία, Συνδικαλισμός

ΕΡΓΑΣΙΑ

Καταγγελία σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου αν συντρέχει σπουδαίος λόγος. Εάν κά-θε περιστατικό από μόνο του δεν συνιστά σπου-δαίο λόγο, μπορούν όλα, συνεκτιμητικά, να τον στοιχειοθετήσουν. ΕφΛαρ 457/09, σ. 33

Προνομακή κατάταξη στην 3η τάξη των απαιτήσεων εξ εργασίας. ΕφΛαρ 642/09, σ. 60

Η μεταγενέστερη υπογραφή εργασιακής σύμβασης και ασφάλιση του μισθωτού στο ΙΚΑ δεν αποκλείει προηγούμενη ανασφάλιστη εργασία βάσει προφορικής σύμβασης. ΕφΛαρ 34/10, σ. 65

Η ιδιότητα του παθόντος ως συνταξιούχου του ΟΓΑ δεν καθιστά παράνομη την παράλληλη εργασία του, διότι αφορά μόνο στις σχέσεις του με τον ασφ. οργανισμό. ΕφΛαρ 40/10, σ. 76

Μαχητό τεκμήριο πλήρους εργασίας, επί παράλειψης του εργοδότη να γνωστοποιήσει στην Επιθεώρηση Εργασίας έγγραφη σύμβαση μερικής απασχόλησης, που ανατρέπεται αν αποδειχθεί πράγματι μερική απασχόληση.

Η έλλειψη έγγραφου τύπου επάγεται ακυρότητα του συγκεκριμένου όρου περί μερικής απασχόλησης. ΕφΛαρ 47/10, σ. 82, ΔιοικΕφΛαρ 103/10, σ. 385

Ανομιμοποίητη παθητικά η αγωγή ως προς το σύζυγο της εργοδότης, που παρείχε υπηρεσίες στο πλαίσιο της οικογενειακής σχέσης. Μετά την ισχύ του ν. 3302/04, η αξίωση ετήσιας άδειας με αποδοχές γεννάται από την έναρξη της απασχόλησης. Προσαύξηση 100% μόνον επί πταίσματος του εργοδότη στη μη χορήγηση της άδειας.

Καταχρηστική η κατ' αρχήν νόμιμη άρνηση του εργοδότη να αποδεχθεί την εργασία του μισθωτού αν θίγει την αμοιβή ή την προσωπικότητά του, οπότε παρέχεται και αξίωση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης.

Υποχρέωση εργοδότη, με απειλή ποινικών κυρώσεων, για απασχόληση του μισθωτού μόνον επί απόλυσης κριθείσας δικαστικά άκυρης.

Χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης του μισθωτού μόνον όταν ζητά αποζημίωση για τη ζημία εκ της καθυστέρησης των αποδοχών και όχι αυτές. ΕφΛαρ 47/10, σ. 82

Οι οδηγοί λεωφορείων ενταγμένων στο ΚΤΕΛ τελούν σε σύμβαση εξαρτημένης εργασίας με τον ιδιοκτήτη του λεωφορείου.

Δυνατή σύμβαση εξαρτημένης εργασίας μεταξύ συνιδιοκτητών λεωφορείου, όταν με απόφαση όλων ή της πλειοψηφίας ένας εξ αυτών, που έχει τη μειοψηφία των μερίδων, προσλαμβάνεται ως οδηγός.

Μη ύπαρξη σύμβασης εργασίας μεταξύ συνιδιοκτητών και οδηγού - συνιδιοκτήτη, που παρείχε τις υπηρεσίες υπό καθεστώς αυταπασχόλησης, λάμβανε μηνιαία αποζημίωση, που αφαιρούνταν ως δαπάνη της κοινωνίας και ήταν ασφαλισμένος στο ΤΣΑ ως αυταπασχολούμενος. ΕφΛαρ 131/10, σ. 152

Δικαιώματα εργαζόμενου επί μονομερούς βλαπτικής μεταβολής των συμβατικών όρων. Μη μονομερής ενέργεια του εργοδότη όταν συμφωνήθηκε ότι δικαιούται σε μεταβολή των όρων και καθορίστηκαν τα όρια αυτής, εφόσον δεν προσκρούει σε ειδική απαγορευτική δ/ξη και δεν ασκείται καταχρηστικά.

Επί αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων, απαλλαγή Διευθυντών εκ των καθηκόντων με απόφαση του ΔΣ, που είναι διοικητικού και όχι πειθαρχικού χαρακτήρα.

Η αναγραφή αιτιολογίας κατά την καθαρογραφη απόφασης, που δεν υπήρχε στο χειρόγραφο σχέδιο, δεν την καθιστά πλαστή ή άκυρη. Μη καταχρηστικότητα εκ του ότι στο τμήμα που τοποθετήθηκε ο εργαζόμενος υπηρετεί και άλλος προϊστάμενος, ενόψει και επικείμενης συνταξιοδότησης του τελευταίου. ΕφΛαρ 172/10, σ. 272

Σε αγωγή μισθωτού περί αμοιβής για πρόσθετη εργασία πρέπει να μνημονεύεται η διάρκεια της πρόσθετης εργασίας στο νόμιμο ωράριο της κύριας, ώστε να εξευρεθεί η συμπληρωματική αμοιβή. ΕφΛαρ 261/10, σ. 301

Στη ΣΣΕ για τους όρους αμοιβής και εργασίας χειριστών - μηχανοδηγών και γεωτρυπανιστών Λατομείων Πέτρας Χώματος και Μαρμάρων υπάγονται και οι χειριστές και οι βοηθοί τους που απασχολούνται σε παρασκευαστήρια έτοιμου σκυροδέματος. ΕφΛαρ 286/10, σ. 324

Μη επιτρεπτή μετάθεση εργαζομένων συν-

δικαιωτών χωρίς συγκατάθεση της συνδικαλιστικής οργάνωσης. Δυνατότητα προσφυγής εργοδότη στην Επιτροπή Προστασίας Συνδικαλιστικών Στελεχών για την αναγκαιότητα της μετάθεσης. ΔιοικΕφΛαρ 31/10, σ. 363

Έννοια εργάτη και υπαλλήλου.

Εργάτης ο στατικός (και όχι εποχούμενος) φύλακας σε επιχείρηση φύλαξης και συστημάτων ασφαλείας.

Ο μεταγενέστερος εφοδιασμός με άδεια εργασίας εγκυροποιεί εξ αρχής τη σύμβαση εργασίας. ΕφΛαρ 30/10, σ. 429

Γνήσια ετοιμότητα για εργασία, στην οποία έχουν εφαρμογή όλες οι δ/ξεις της εργατικής νομοθεσίας, όταν ο μισθωτός οφείλει να βρίσκεται σε ορισμένο τόπο και χρόνο, διατηρώντας τις δυνάμεις του σε ένταση.

Μη γνήσια ετοιμότητα ή ετοιμότητα κλήσης, όταν ο μισθωτός δεν υποχρεούται σε εγγήγορση, δυνάμενος να βρίσκεται εκτός τόπου εργασίας, οπότε δεν εφαρμόζονται οι δ/ξεις για τα ελάχιστα όρια αμοιβής και τις προσαυξήσεις για νυκτερινή ή υπερωριακή εργασία ή εργασία κατά τις Κυριακές και αργίες, εκτός αν έχει συμφωνηθεί το αντίθετο.

Εναρμόνιση του εθνικού δικαίου με Ευρωπαϊκή Οδηγία με το π.δ. 88/99.

Κρίση ότι η σύμβαση εργασίας φύλακα εγκαταστάσεων του εργοδότη αποτελεί απλή ετοιμότητα προς εργασία. ΕφΛαρ 38/10, σ. 431

Αν η αποζημίωση απόλυσης υπαλλήλου είναι υπέρτερη των αποδοχών 6 μηνών, η 6μηνη αποσβεστική προθεσμία για άσκηση της σχετικής αγωγής αρχίζει, για μεν το μέρος που αντιστοιχεί στις αποδοχές 6 μηνών από την επόμενη της καταγγελίας, για δε κάθε 3μηνιαία δόση από την επόμενη της ημέρας κατά την οποία αυτή έγινε απαιτητή.

Λήψη αυτεπάγγελτα υπόψη της αποσβεστικής προθεσμίας. Επί διακοπής της λόγω αναγνώρισης της άνω αξίωσης από τον υπόχρεο δεν αρχίζει να τρέχει νέα, διότι δεν εφαρμόζεται το 261 ΑΚ. ΕφΛαρ 109/10, σ. 452

Επί επιχείρησης που διεξάγεται ως εκ της

φύσης της στο ύπαιθρο, οι συνήθεις εποχιακές μεταβολές, που εμποδίζουν πρόσκαιρα την εκτέλεση εργασίας, δεν απαλλάσσουν τον εργοδότη από την καταβολή του μισθού. ΕφΛαρ 483/10, σ. 539

ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ

Βλ. Εργασία, Μίσθωση έργου

ΕΡΗΜΟΔΙΚΙΑ

Βλ. Ανακοπή ερημοδικίας

ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΑΝΩΝΥΜΕΣ

Απαγόρευση δανείων από ΑΕ προς ιδρυτές, μέλη του ΔΣ, γενικούς διευθυντές και τρίτους. Ακυρότητα και όποιων άλλων συμβάσεων της με τα άνω πρόσωπα χωρίς προηγούμενη έγκριση από τη ΓΣ, εκτός αν πρόκειται για συμβάσεις τρέχουσας συναλλαγής.

Απαγόρευση δανείων από τους μετόχους ή τα πρόσωπα του αρθ. 1 παρ. 10 εδ. δ' ν. 2328/95 προς εταιρία που κατέχει άδεια ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας τηλεοπτικού σταθμού, όταν τα επιμέρους ποσά των δανείων, και όχι το σύνολό τους, υπερβαίνουν το 5% του μετοχικού κεφαλαίου. ΕφΛαρ 523/10, σ. 540

ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Βλ. Αμοιβαίο κεφάλαιο

ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Προσωπική ευθύνη διαχειριστή ΕΠΕ από α-δικοπραξία.

Προσωπική κράτηση εκδότη - υπογραφέα α-κάλυπτης επιταγής, άσχετα αν είναι νόμιμος εκπρόσωπος ΑΕ ή ΕΠΕ. ΕφΛαρ 62/10, σ. 95

ΕΥΘΥΝΗ

Ευθύνη εκ των διαπραγματεύσεων. ΕφΛαρ 35/10, σ. 68

Προσωπική ευθύνη διαχειριστή ΕΠΕ από α-δικοπραξία. ΕφΛαρ 62/10, σ. 95

Ευθύνη ιατρού για αμέλεια. ΕφΛαρ 73/10, σ. 103

Ευθύνη παραγωγού ελαττωματικού προϊό-
ντος. ΕφΛαρ 133/10, σ. 155

Ευθύνη εντολοδόχου. ΕφΛαρ 167/10, σ.
169

Αδικοπρακτική ευθύνη ανηλικού των 10 έ-
ως 14 ετών, γιατί ενεργεί με διάκριση. ΕφΛαρ
222/10, σ. 287

Συρροή συμβατικής και αδικοπρακτικής ευ-
θύνης επί σύμβασης έργου. ΕφΛαρ 314/10, σ.
472, Επί εντολής. ΜονΠρωτΛαρ 26/10, σ. 554

Αντικειμενική αποζημιωτική ευθύνη του
Δημοσίου ή ΟΤΑ ή υπδδ από μη νόμιμες υλι-
κές ενέργειες ή παραλείψεις των οργάνων
τους. ΔιοικΕφΛαρ 210/09, σ. 581, ΔιοικΕφΛαρ
244/09, σ. 589, ΔιοικΕφΛαρ 398/09, σ. 595,
ΔιοικΕφΛαρ 318/10, σ. 612

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Το δικαίωμα διεξαγωγής της δίκης εντός
ευλόγου προθεσμίας ως κριτήριο της δίκαιης
ποινικής δίκης (Μελ), σ. 247

Δικαίωμα εκδίκασης ποινικής υπόθεσης σε
εύλογη προθεσμία, που εκτιμάται ανάλογα με
τις περιστάσεις και δη την πολυπλοκότητα, τη
συμπεριφορά του αιτούντος και των αρμόδιων
αρχών.

Παράβαση του 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ, καθόσον η
διάρκεια 5 χρόνων και 11 μηνών για το στάδιο
της προδικασίας είναι υπερβολική. ΕΔΔΑ
Προσφ. 39614/07, σ. 407

ΕΦΕΣΗ

Προβολή οψιγενών ισχυρισμών στο Εφε-
τείο κατά τα 527 και 269 ΚΠολΔ.

Παραδεκτή πρόταση στο Εφετείο της συγγνώ-
μης δοθείσας μετά την πρωτοβάθμια συζήτη-
ση, άγουσα σε απόρριψη της αγωγής διαζυ-
γίου. ΕφΛαρ 99/09, σ. 17

Επί έφεσης εναντίον ερήμην απόφασης η
προφορική συζήτηση είναι υποχρεωτική, ο δε
εκκαλών μπορεί να προβάλλει όλους τους ι-

σχυρισμούς που μπορούσε και πρωτοδίκως.
Οι δ/ξεις του ν. 2915/01 εφαρμόζονται στις υ-
ποθέσεις των οποίων η πρώτη συζήτηση είχε
προσδιορισθεί για μετά την 1.1.02. Σε όλες
τις άλλες υποθέσεις, των οποίων η πρώτη συ-
ζήτηση είχε προσδιορισθεί να γίνει από
29.5.01 έως 1.1.02, καθώς και στις “λοιπές
εκκρεμείς” που συζητήθηκαν πριν τη δημοσί-
ευση του νόμου και δεν είχε εκδοθεί τελεσί-
δικη απόφαση μέχρι 1.1.02, εφαρμόζονται οι
δ/ξεις που ίσχυαν τότε. ΕφΛαρ 215/09, σ. 19,
ΕφΛαρ 604/09, σ. 55

Μη έννομο συμφέρον νικήσαντος διαδίκου
προς άσκηση έφεσης, εκτός αν οι δυσμενείς
αιτιολογίες δημιουργούν δεδικασμένο.
Απαράδεκτη, ελλείπει εννόμου συμφέροντος,
έφεση από νικήσαντα εναγόμενο, με την ο-
ποία, δίχως να πλήττεται η εκκαλουμένη για
την απορριπτική της κρίση λόγω αοριστίας της
αγωγής, αποδίδεται αιτίαση ότι αυτή ήταν αό-
ριστη και για πρόσθετο λόγο. ΕφΛαρ 603/09,
σ. 52

Επίδειξη εγγράφων μπορεί να ζητηθεί το
πρώτον στο Εφετείο με το εφετήριο ή τις προ-
τάσεις. ΕφΛαρ 34/10, σ. 65

Εξουσία Εφετείου, έστω κι αν ο ενάγων πα-
ραπονείται για την κατ' ουσίαν απόρριψη της
αγωγής, να την απορρίψει αυτεπάγγελα ως
μη νόμιμη. ΕφΛαρ 35/10, σ. 68

Απαράδεκτο ενστάσεων που σκοπούν σε
εξαφάνιση της εκκαλουμένης, αν δεν προτεί-
νονται με το δικόγραφο της έφεσης ή των
πρόσθετων λόγων. Παραδεκτή προβολή οψι-
γενών ενστάσεων το πρώτον στο Εφετείο με
τις προτάσεις προς απόρριψη της αγωγής,
μετά την εξαφάνιση της εκκαλουμένης κατά
παραδοχή άλλου λόγου έφεσης.

Η ένσταση καταβολής μπορεί, ως οψιγενής ι-
σχυρισμός, να προταθεί στην κατ έφεση δίκη,
αν αποδεικνύεται παραχρήμα. ΕφΛαρ 62/10,
σ. 95

Επί μη άσκησης από τον παρεμπιπτόντως
ενάγοντα επικουρικής υπό αίρεση έφεσης για
την περίπτωση παραδοχής της έφεσης του ε-

νάγοντος της κύριας αγωγής, μη μεταβίβαση στο Εφετείο της παρεμπόπτουσας αγωγής, που έγινε δεκτή με την εκκαλουμένη. ΕφΛαρ 90/10, σ. 117

Απαράδεκτη αντέφεση μη αναφερόμενη στα εκκληθέντα και αναγκαία συνεχόμενα κεφάλαια, εκτός αν ασκήθηκε στην προθεσμία έφεσης, οπότε ισχύει ως αυτοτελής έφεση. Στις διαφορές για διατροφή και επιμέλεια τέκνων, αντέφεση ασκηθείσα με τις προτάσεις δεν ισχύει ως αυτοτελής έφεση.

Η διατροφή του τέκνου δεν αποτελεί αναγκαίως συνεχόμενο κεφάλαιο με τη διατροφή της εν διαστάσει συζύγου. ΕφΛαρ 103/10, σ. 127

Επανάληψη συζήτησης λόγω αδυναμίας έκδοσης απόφασης. Επαναφορά όλης της υπόθεσης, δηλ. και των πρόσθετων λόγων και της παρέμβασης.

Η μη παράθεση στην απόφαση των άρθρων νόμων δεν δικαιολογεί εξαφάνισή της. ΕφΛαρ 115/10, σ. 135

Μη νόμιμη η επίκληση εγγράφου διά των προτάσεων του Εφετείου με γενική αναφορά στα προσκομισθέντα πρωτοδικώς έγγραφα, χωρίς παραπομπή σε συγκεκριμένα μέρη των πρωτοδικών προτάσεων, ή με ενσωμάτωση τούτων στις προτάσεις του Εφετείου. ΕφΛαρ 125/10, σ. 142

Επί αποζημίωσης από αδικοπραξία, αν εκκαλείται το κεφάλαιο της υπαιτιότητας, δυνατή αντέφεση ως προς την αποζημίωση για υλικές ζημιές και χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Μη ισχύς του αντίστροφου. ΕφΛαρ 129/10, σ. 149, ΕφΛαρ 72/10, σ. 265

Μη επιτρεπτή δεύτερη έφεση από τον ίδιο διάδικο κατά της ίδιας απόφασης, εκτός αν έγινε παραίτηση από το δικόγραφο της πρώτης έφεσης πριν συζητηθεί η βασιμότητα της μεταγενέστερης. ΕφΛαρ 133/10, σ. 155

Επί απόρριψης της αγωγής ως ουσιαστικά αβάσιμης αντί του ορθού ως αόριστης, δεν αρκεί αντικατάσταση από το Εφετείο της αιτιολογίας, αφού η απόρριψη αγωγής ως αόριστης είναι για τυπικούς λόγους και δεν δη-

μιουργεί δεδικασμένο επί της ουσίας. ΕφΛαρ 261/10, σ. 301

Επί αντικειμενικής σώρευσης αιτήσεων, η απόφαση που περατώνει τη δίκη ως προς μία αίτηση δεν υπόκειται σε έφεση, ιδίως όταν οι αξιώσεις τελούν σε σχέση εξάρτησης. ΕφΛαρ 262/10, σ. 303

Μη εφαρμογή του 528 ΚΠολΔ επί αναγκαστικής ομοδικίας και έφεσης των ερημοδικασθέντων συναναγομένων, διότι λόγω του αναγκαστικού δεσμού με τον κατ' αντιμωλία δικασθέντα συναναγόμενο δεν δικάστηκαν ερήμην, διό και δεν υποχρεούνται σε κατάθεση προτάσεων πριν 20 ημέρες. ΕφΛαρ 265/10, σ. 312

Το κεφάλαιο δεδουλευμένων αποδοχών δεν συνεχεται αναγκαίως με τα κεφάλαια για εργασία τα Σάββατα και υπερωρίες.

Το υποβαλλόμενο το πρώτον με τις προτάσεις στο Εφετείο παρεπόμενο αίτημα για επιδίκαση τόκου επί τόκων υπερημερίας που επιδικάσθηκαν με την εκκαλουμένη είναι παραδεκτό όταν αφορά τόκους οφειλόμενους για ένα τουλάχιστον έτος και η απαίτηση γεννήθηκε σε χρόνο μεταγενέστερο της πρωτοβάθμιας συζήτησης, εφόσον έχει συμφωνηθεί ανατοκισμός ή ο δανειστής τον ζήτησε με αγωγή.

Μη νόμιμη επαναφορά ένστασης καταχρηστικής άσκησης, εφόσον δεν έγινε νόμιμα επανυποβολή με τις προτάσεις με σύντομη περίληψη και αναφορά στις σελίδες των πρωτοδικών προτάσεων.

Παραδεκτός λόγος έφεσης περί εσφαλμένης κατανομής δικ. εξόδων, εφόσον προσβάλλεται και η ουσία της υπόθεσης. Αοριστία λόγου αν δεν προσδιορίζεται το νομικό σφάλμα κατά τον καθορισμό τους. ΕφΛαρ 286/10, σ. 324

Απαράδεκτος ισχυρισμός της μητέρας περί διακινδύνευσης της διατροφής της προς απόρριψη της πρωτοδικώς προταθείσας και επαναφερθείσας, ως λόγου έφεσης, ένστασης του αντιδίκου περί συνεισφοράς της στη διατροφή του ανηλικού τέκνου, προταθείς το πρώτον στο Εφετείο ως λόγος αντέφεσης και όχι προς απόκρουση της έφεσης, χωρίς επί-

κληση λόγων μη έγκαιρης υποβολής του. ΕφΛαρ 297/10, σ. 331

Οι προθεσμίες έφεσης και ανακοπής ερημοδικίας συντρέχουν από την επίδοση. Επικουρική άσκηση της έφεσης, υπό την αίρεση απόρριψης της ανακοπής. Όσο εκκρεμεί η ανακοπή, अपαράδεκτη η συζήτηση της έφεσης. ΕφΛαρ 288/10, σ. 472

Παραδεκτή έφεση κατά απόφασης περί αποβολής ιδιοκτητή λόγω εφαρμογής πολεοδομικής μελέτης, εκδοθείσας κατά τη διαδικασία των ασφ. μέτρων. ΕφΛαρ 398/10, σ. 510

Ζετής προθεσμία έφεσης κατά μη επιδοθείσας απόφασης από τη δημοσίευσή της (καταχρηστική προθεσμία), μη δεκτική αποκατάστασης με επαναφορά στην προτέρα κατάσταση. ΕφΛαρ 407/10, σ. 518

Το Εφετείο εφαρμόζει τον κατά το χρόνο δημοσίευσης της εκκαλουμένης νόμο, αλλά όταν, κατ' αποδοχή λόγου έφεσης, εξαφανίσει την εκκαλουμένη και κρατήσει για να δικάσει την αγωγή, εφαρμόζει το νόμο που ισχύει κατά το χρόνο δημοσίευσης της δικής του απόφασης, εφόσον αυτός καταλαμβάνει την επίδικη σχέση, ανεξάρτητα αν έχει ή όχι αναδρομική δύναμη. ΕφΛαρ 435/10, σ. 526

Άριστοι λόγοι έφεσης περί εσφαλμένης ή μη νόμιμης κρίσης της εκκαλουμένης, χωρίς εξειδίκευση της πλημμέλειας. ΔιοικΕφΛαρ 143/10, σ. 601

ΖΩΝΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Βλ. Αυτοκίνητα-ατυχήματα, ΚΟΚ

ΗΘΙΚΗ ΒΛΑΒΗ

Πρόσθετη χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη, λόγω απρόβλεπτης επιδείνωσης της υγείας του παθόντος. ΕφΛαρ 261/09, σ. 24

Ηθική βλάβη μισθωτού επί καταχρηστικής άρνησης του εργοδότη να αποδεχθεί την εργασία του, εφόσον θίγεται η αμοιβή ή προσωπικότητά του.

Χρηματική ικανοποίηση μισθωτού μόνο όταν ζητά αποζημίωση για τη ζημία εκ της καθυστέ-

ρησης των αποδοχών και όχι αυτές. ΕφΛαρ 47/10, σ. 82

Ηθική βλάβη ζημιωθέντος από τη λήψη παράνομων αποφάσεων του Δήμου, δυνάμει των οποίων λειτούργησε πλησίον της οικίας του κέντρο διασκέδασης με μουσική. ΔιοικΕφΛαρ 244/09, σ. 589

Ηθική βλάβη γονέων ανηλίκου, που τραυματίστηκε από συμμαθητή του, λόγω μη επιτήρησης του δασκάλου. ΔιοικΕφΛαρ 398/09, σ. 595

ΙΑΤΡΟΙ

Ευθύνη ιατρού για αμέλεια επί παράβασης θεμελιωδών κανόνων της ιατρικής.

Αυτοκτονία νοσηλευόμενου σε ιδιωτική ψυχιατρική κλινική, λόγω αμέλειας του ιατρικού - νοσηλευτικού προσωπικού στη λήψη κατάλληλων μέτρων επιτήρησής του.

Μη αιτιώδης σύνδεση της έλλειψης βοηθού νοσοκόμου ανά ορισμένες κλίνες με την αυτοκτονία. ΕφΛαρ 73/10, σ. 103

Η λειτουργία του αντικειμενικού - υποκειμενικού κριτηρίου της προσοχής στην από αμέλεια ιατρική πράξη (Μελ), σ. 207

Απόφαση του ΔΣ του ΟΓΑ περί διακοπής του δικαιώματος ιατρού για συνταγογράφηση ασφαλισμένων, λόγω παραβάσεων του κανονισμού περίθαλψης. ΔιοικΕφΛαρ (Συμβ) 19/10, σ. 397

ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

Δικαιοδοσία των ελληνικών πολιτικών δικαστηρίων επί ιδιωτικών διεθνών διαφορών, εφόσον υπάρχει κατά τόπον αρμοδιότητά τους.

Οι ενοχές από σύμβαση ρυθμίζονται από το συμφωνηθέν δίκαιο, άλλως εφαρμόζεται το εκ των συνθηκών αρμόζον δίκαιο.

Έννομη σχέση εξ αδικήματος στην Ελλάδα διέπεται από το Ελληνικό δίκαιο.

Εφαρμογή του ελληνικού ως αρμόζοντος δικαίου σε σύμβαση εντολής συναφθείσα στην αλλοδαπή μεταξύ Ελλήνων, εκ των οποίων ο εναγόμενος κατοικεί στην Ελλάδα, όπου έλα-

βε χώρα και η παραβίαση, ενώ ο ενάγων ήταν κάτοικος εξωτερικού και αργότερα Ελλάδας. ΕφΛαρ 167/10, σ. 169

ΙΚΑ

Ενεργητική νομιμοποίηση παθόντος ασφαλισμένου στο ΙΚΑ για δαπάνη αγοράς ειδικών ομματουαλίων, εφόσον αυτό την καλύπτει μερικώς. ΜονΠρωτΛαρ 192/10, σ. 343

Υποχρεωτική ασφάλιση μόνο σε ένα φορέα. ΔιοικΕφΛαρ 21/10, σ. 359

5ετής παραγραφή των εν γένει απαιτήσεων υπαλλήλων κατά του ΙΚΑ από καθυστερούμενες αποδοχές ή κάθε φύσης απολαβές. ΔιοικΕφΛαρ 70/10, σ. 373

Υποχρέωση ΙΚΑ να αποδώσει στον ασφαλισμένο τη δαπάνη προμήθειας θεραπευτικού μέσου από το ελεύθερο εμπόριο, εφόσον τηρήθηκε η νόμιμη διαδικασία, έστω και αν δεν συμπεριλαμβάνεται αυτό στους πίνακες που έχει καταρτίσει. ΔιοικΕφΛαρ 102/10, σ. 381

Η ασφάλιση προσώπων εργαζομένων σε εργοδότες με τους οποίους είναι σύζυγοι ή συγγενείς ως και το β' βαθμό αρχίζει από την έγγραφη αναγγελία στο ΙΚΑ της έναρξης εργασίας και λήγει με τον ίδιο τρόπο ή, επί μη αναγγελίας της διακοπής, μόνο με τη διαπίστωσή της από τα ασφ. όργανα. ΔιοικΕφΛαρ 103/10, σ. 385

Δυνατότητα ασθενούς να νοσηλεύεται σε μη συμβεβλημένα με το ΙΚΑ θεραπευτήρια, οπότε αυτό καταβάλλει μόνο τα νοσήλια που θα κατέβαλε επί νοσηλείας σε ομοειδές συμβεβλημένο, εκτός αν, κατ'εξαίρεση, από την αναβολή απειλείται κίνδυνος για τον ασθενή. Απόδοση δαπάνης εξωσωματικής γονιμοποίησης, εφόσον με δεσμευτική ιατρική γνωμάτευση Επιτροπής του ΙΚΑ διαγνώστηκε η αδυναμία τεκνοποίησης με φυσιολογικό τρόπο και εγκρίθηκε η υποβολή στην άνω διαδικασία. ΔιοικΕφΛαρ 270/10, σ. 609

ΙΣΟΤΗΤΑ

Αντισυνταγματική η απαγόρευση διπλής

καταβολής της οικογενειακής παροχής όταν και οι δύο σύζυγοι είναι υπάλληλοι του Δημοσίου, νπδδ ή ΟΤΑ, ή ένας είναι υπάλληλος, αλλά ο άλλος τη λαμβάνει από οποιαδήποτε πηγή του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα.

Δυνάμει της αρχής της ισότητας των διαδικών, μη εφαρμοστέα η δ/ξη του αρθ. 21 του Κώδικα Δικών του Δημοσίου, με την οποία επί απαιτήσεων κατά του Δημοσίου περιορίζεται το επιτόκιο υπερημερίας σε 6%, αλλά εφαρμόζονται οι αποφάσεις της ΕΚΤ. ΔιοικΕφΛαρ 54/10, σ. 368

Χορήγηση και στον πατέρα αστυνομικό 9μηνης γονικής άδειας με αποδοχές, ενόψει της συνταγματικής αρχής της ισότητας των φύλων. ΔιοικΕφΛαρ 78/10, σ. 376

Καταβολή, βάσει της συνταγματικής αρχής της ισότητας, του επιδόματος εξωδιδακτικής απασχόλησης και στους νηπιαγωγούς και νηπιοβρεφοκόμους, που τελούν υπό τις ίδιες συνθήκες με τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. ΕφΛαρ 52/10, σ. 436

ΚΑΘΕΤΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Βλ. Οροφοκτησία

ΚΑΤΑΒΟΛΗ (Αστ)

Ένσταση καταβολής χρέους. Επί αντένστασης ότι η καταβολή αφορά άλλο χρέος, ο δανειστής υποχρεούται να αποδείξει την ύπαρξη του άλλου χρέους, ο δε οφειλέτης ότι η καταβολή έγινε για το επίδικο.

Εάν ο οφειλέτης καταλόγισε την καταβολή στο κεφάλαιο, απόσβεση αυτού, εφόσον ο δανειστής το αποδέχθηκε, οπότε οφείλονται μόνον οι μέχρι την απόσβεση τόκοι. Μη ανάγκη ρητής συμφωνίας των μερών για καταλογισμό της παροχής διαφορετικά από ό,τι ορίζει ο νόμος. ΕφΛαρ 62/10, σ. 95

Δυνατότητα των μερών να συμφωνήσουν, και σιωπηρά, διαφορετικό καταλογισμό. Αν ο οφειλέτης όρισε σειρά διαφορετική και ο δανειστής έλαβε την παροχή όπως όρισε τον καταλογισμό ο οφειλέτης, είναι υποχρεωμένος

να την καταλογίσει σύμφωνα με τη θέληση του οφειλέτη. ΕφΛαρ 417/10, σ. 524

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Βλ. Εργασία, Μίσθωση

ΚΑΤΑΔΟΛΙΕΥΣΗ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ

Αοριστία αγωγής διάρρηξης καταδολιευτικής δικαιοπραξίας επί μη μνείας της αξίας κάθε απαλλοτριωθέντος στοιχείου, μήτε της επικαρπίας ως κατασχετού δικαιώματος ή της ηλικίας της ψιλής κυρίας - δικαιοπαρόχου κατά το χρόνο σύστασης της επικαρπίας. ΕφΛαρ 603/09, σ. 52

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

Μη εφαρμογή του νόμου προστασίας καταναλωτών επί πώλησης ελαττωματικού πράγματος, όχι επικίνδυνου για τον καταναλωτή, αλλά ακατάλληλου για την προοριζόμενη χρήση. Ρύθμιση της ευθύνης εκ των δ/ξεων περί πώλησης ή αδικοπραξίας. ΕφΛαρ 133/10, σ. 155

Η νέα συλλογική αγωγή των ενώσεων καταναλωτών στα πλαίσια του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών (Μελ), σ. 420

Ακυρότητα των ΓΟΣ αν διαταράσσουν ουσιωδώς την ισορροπία των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή. Οι γενικοί όροι του 2 παρ. 7 ν. 2251/94 θεωρούνται από το νόμο καταχρηστικοί, χωρίς συνδρομή των προϋποθέσεων της γενικής ρήτρας της παρ. 6.

Καταχρηστικότητα όρου για επιβαρύνσεις των δανειοληπτών στεγαστικών δανείων για έξοδα ελέγχου τίτλων ή φακέλου, αφού παραβιάζεται η αρχή της διαφάνειας και διαταράσσεται η ισορροπία των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή. ΕφΛαρ 233/10, σ. 560

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Για έκδοση άδειας λειτουργίας καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος απαιτείται υποβολή στο Δήμο υπεύθυνης δήλωσης του

διαχειριστή της πολυκατοικίας ή, επί ανυπαρξίας ή άρνησης αυτού, του ιδιοκτήτη του μίσθου ότι ο κανονισμός ή, ελλείψει αυτού, η πλειοψηφία των ιδιοκτητών δεν απαγορεύει τη χρήση του χώρου για λειτουργία συγκεκριμένου καταστήματος. ΕφΛαρ 55/10, σ. 91

Άδεια ίδρυσης και λειτουργίας καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος από το Δήμαρχο, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Αφαίρεση άδειας και σφράγιση κέντρων διασκέδασης, εφόσον βεβαιώθηκαν εντός έτους 3 παραβάσεις των δ/ξεων κοινής ησυχίας, λειτουργίας μουσικής χωρίς άδεια, παραβίασης των όρων της άδειας μουσικής και του ωραρίου λειτουργίας. ΔιοικΕφΛαρ 244/09, σ. 589

ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ

Ρύθμιση της κατάσχεσης καταθέσεων εις χείρας Τράπεζας ως τρίτης με το ν.δ. της 17.7/13.8.1923 και συμπληρωματικά με τα 982 επ. ΚΠολΔ.

Επίδοση του κατασχετηρίου στο Διευθυντή του (υπο)καταστήματος, όπου βρίσκεται το υπό κατάσχεση αντικείμενο, ο οποίος πρέπει να προβεί στη δήλωση του 985 ΚΠολΔ.

Ανάληψη του κατασχεθέντος ποσού με άδεια του προέδρου πρωτοδικών. Διάδικοι στη δίκη για παροχή άδειας είναι ο κατασχών και η τράπεζα. ΜονΠρωτΛαρ 1181/10, σ. 174

ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Παράνομη ως καταχρηστική η άρνηση του εργοδότη να αποδεχθεί την εργασία του μισθωτού, αν θίγει την αμοιβή ή την προσωπικότητά του, οπότε παρέχεται και αξίωση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης. ΕφΛαρ 47/10, σ. 82

Αρχή της αναλογικότητας και κατάχρηση δικαιώματος στο πεδίο του αστικού δικονομικού δικαίου (Μελ), σ. 218

Επί παραβίασης κανονισμού πολυκατοικίας λόγω διαμόρφωσης από συνιδιοκτήτη χώρου χρήσης του καταστήματός του για τραπεζοκα-

θήματα, μη καταχρηστική άσκηση δικαιώματος οροφοκλήτη, που αντέδρασε άμεσα με καταγγελίες και αίτηση ασφ. μέτρων. ΕφΛαρ 141/10, σ. 268

Μη καταχρηστική η τοποθέτηση εργαζόμενου σε τμήμα όπου υπηρετεί και άλλος προϊστάμενος, του οποίου μάλιστα επίκειται συνταξιοδότηση. ΕφΛαρ 172/10, σ. 272

Μη καταχρηστική η αγωγή ανακαθορισμού της οφειλής επί μεγάλης ανοχής της Τράπεζας στην καθυστέρηση εξόφλησής της, την οποία ο δανειολήπτης αναγνώρισε και ρύθμισε, αλλά έπαυσε τις καταβολές ενόψει των νόμων περί ανακαθορισμού χρεών, αφού λόγω υπέρμετρων επιβαρύνσεων εξ ανατοκισμού ο δανειολήπτης περιήλθε σε ιδιαίτερος δυσμενή θέση. ΕφΛαρ 262/10, σ. 303

Η άρνηση συγκυρίου να συμπράξει σε εξώδικη διανομή του κοινού ακινήτου και η αυθαίρετη ανοικοδόμηση από τον άλλο κοινών, έστω κατά το αναλογούν ποσοστό δόμησης, δεν καταλύουν το δικαίωμα συγκυριότητας του αρνούμενου την εξώδικη διανομή συγκυρίου, ούτε καθιστούν καταχρηστική την άσκηση του δικαιώματός του για αναγνώριση της συγκυριότητας. ΕφΛαρ 395/10, σ. 505

Οι γενικοί όροι του 2 παρ. 7 ν. 2251/94 θεωρούνται από το νόμο καταχρηστικοί, χωρίς συνδρομή των προϋποθέσεων της γενικής ρήτρας της παρ. 6.

Καταχρηστικότητα όρου περί επιβαρύνσεων των δανειοληπτών στεγαστικών δανείων με έξοδα ελέγχου τίτλων ή φακέλου, γιατί παραβιάζει την αρχή της διαφάνειας και διαταράσσει την ισορροπία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή. ΕιρΛαρ 233/10, σ. 560

Μη καταχρηστική η επιδίωξη της ελάχιστης δικηγορικής αμοιβής, ακόμα και αν κινδυνεύει η οικονομική κατάσταση του οφειλέτη, έστω κι αν δημιουργήθηκε η πεποίθηση ότι ο δικαιούχος δεν θα την αναζητήσει. ΕιρΛαρ 111/10, σ. 569

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Αγωγή περί κλήρου. Ακύρωση δ/ξης τελευταίας βούλησης λόγω απειλής ή απάτης. Ενεργητική νομιμοποίηση μόνον των αμέσως ωφελουμένων, που θα αποκτήσουν ευθέως κληρονομικό δικαίωμα, ως εξ αδιαθέτου κληρονόμοι ή ως εγκατάστατοι με προηγουμένη διαθήκη που αναβιώνει λόγω της ακύρωσης. Επί ακύρωσης, εξαφάνιση της ελαττωματικής δ/ξης, χωρίς υποκατάστασή της κατά την εικαζομένη βούληση του διαθέτη.

Ανάκληση διαθήκης με δήλωση διαθέτη σε μεταγενέστερη, ακόμη και σιωπηρά. Επί μη ολοκληρωτικής εναντίωσης, οι δύο διαθήκες αλληλοσυμπληρώνονται. ΕφΛαρ 215/09, σ. 19

Στην περί κλήρου αγωγή εναγόμενος είναι ο νεμόμενος κληρονομία πράγματα ως κληρονόμος. Επί αδικαιολόγητης κατοχής κληρονομιάου ακινήτου χωρίς αντιποίηση κληρονομικού δικαιώματος ή με βάση ειδικό τίτλο, δυνατή αναγνωριστική αγωγή του κληρονομικού δικαιώματος. Στοιχεία των εν λόγω αγωγών. Η παραίτηση του εξ αδιαθέτου κληρονόμου από το κληρονομικό δικαίωμα συντελείται μετά την πάροδο της προθεσμίας αποποίησης, ενέχει δε εκποίηση κληρονομίας, η οποία γίνεται συμβολαιογραφικά.

Κατά το ΒΡΔ, οι εκούσιοι κληρονόμοι ή εξωτικοί δεν αποκτούσαν την κληρονομία με μόνη την επαγωγή, αλλά απαιτούνταν μονομερής ρητή ή σιωπηρή δήλωση βούλησης αποδοχής. Άτυπη η παραίτηση από την κληρονομία, που μπορούσε να γίνει και σιωπηρά, όπως επί μη ανάμιξης στην κληρονομία επί μακρό χρόνο. Η υπεισέλευση κληρονόμου σε μέρος της κληρονομίας ισχύει για όλη την κληρονομία. Κατά τον ΑΚ, πλασματική (συν)νομή του (συν)κληρονόμου και χωρίς φυσική εξουσία επί των κληρονομιών ή γνώση της επαγωγής. ΕφΛαρ 272/10, σ. 313

Η εγκατάσταση μεριδούχου σε μόνη την ψιλή κυριότητα ορισμένων κληρονομιών ακινήτων αποτελεί περιορισμό, που θεωρείται σαν να μην έχει γραφεί καθό βαρύνει τη νόμιμη μοί-

ρα. Ο μεριδούχος θα λάβει ως προς το ποσοστό της νόμιμης μοίρας του κατά πλήρη κυριότητα το καταλειφθέν ακίνητο και κάθε κληρονομαίο στοιχείο, επιπλέον δε και την ψιλή κυριότητα του καταλειφθέντος ακινήτου, στην οποία εγκαταστάθηκε, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη δ/ξη (σοκίνειος ρήτρα) στη διαθήκη. Αφού ο μεριδούχος λαμβάνει ποσοστό από κάθε κληρονομαίο στοιχείο, μη ανάγκη εκτίμησης και σύγκρισης της αξίας της όλης κληρονομίας και του καταλειφθέντος. ΕφΛαρ 391/10, σ. 500
Βλ. και Διαθήκη

ΚΛΗΤΗΡΙΟ ΘΕΣΠΙΣΜΑ

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Ποιν), Προσφυγή (Ποιν)

ΚΛΙΝΙΚΕΣ

Βλ. Αδικοπραξία, Ιατροί

ΚΟΙΝΑ ΤΑΜΕΙΑ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ

Οι οδηγοί λεωφορείων ενταγμένων στο ΚΤΕΛ τελούν σε σύμβαση εξαρτημένης εργασίας με τον ιδιοκτήτη του λεωφορείου. Δυνατή σύμβαση εξαρτημένης εργασίας μεταξύ συνιδιοκτητών λεωφορείου, όταν με απόφαση όλων ή της πλειοψηφίας ένας εξ αυτών, που έχει τη μειοψηφία των μεριδίων, προσλαμβάνεται ως οδηγός του κοινού λεωφορείου. ΕφΛαρ 131/10, σ. 152

Μη υπαγωγή της αγωγής αναγνώρισης της ακυρότητας απόφασης ΓΣ του ΚΤΕΛ στην εξαιρετική αρμοδιότητα του ΜονΠρωτ του 17 παρ. 3 ΚΠολΔ, που αναφέρεται στην εκ του 101 ΑΚ ακυρωτική αγωγή απόφασης ΓΣ σωματείων ή συνεταιρισμών.

Δυνατότητα μετατροπής ΚΤΕΛ σε ΑΕ.

Ακυρότητα απόφασης της ΓΣ λόγω μη αναγραφής στην πρόσκληση των προς συζήτηση θεμάτων. Η απλή αναφορά ως θέμα “Διάφορα” δεν καλύπτει την ανάγκη ειδικής μνείας στην πρόσκληση και την ημερήσια διάταξη των προς συζήτηση θεμάτων. ΕφΛαρ 209/09, σ. 258

Βλ. και Εργασία

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Βλ. ΟΤΑ

ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Διαφήμιση σε υπαίθριους κοινόχρηστους χώρους. ΔιοικΕφΛαρ 414/09, σ. 187

Επί σύστασης οίκησης σε διαμέρισμα οροφокτησίας, ο δικαιούχος αποκτά αυτοδίκαια την εξουσία χρήσης των κοινών μερών της οικοδομής, χωρίς να εμποδίζει τους λοιπούς, επιβαρυνόμενος με τις δαπάνες συνήθους συντήρησης. ΕφΛαρ 722/10, σ. 550

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Δυνατή σύμβαση εξαρτημένης εργασίας μεταξύ συνιδιοκτητών λεωφορείου, όταν με απόφαση όλων ή της πλειοψηφίας ένας εξ αυτών, που έχει τη μειοψηφία των μεριδίων, προσλαμβάνεται ως οδηγός. ΕφΛαρ 131/10, σ. 152

Ο κατέχων όλο το κοινό κληρονομαίο συγκληρονόμος θεωρείται ότι το κατέχει και επ’ονόματι των λοιπών συγκληρονόμων, οι οποίοι ασκούν τη συννομή μέσω αυτού και δεν την αποβάλλουν πριν τους γνωστοποιήσει ότι το νέμεται αποκλειστικά για τον εαυτό του. ΕφΛαρ 272/10, σ. 313

Μη δυνατή με απόφαση της πλειοψηφίας τροποποίηση ομόφωνης απόφασης των κοινών ως προς τον τρόπο διοίκησης του κοινού. Διορισμός διαχειριστή, ως πρόσφορου και συμφέροντος τρόπου διοίκησης κοινού λεωφορείου, καθόσον με την αυθαίρετη απομάκρυνση του προηγούμενου διαχειριστή και ανάληψη της διοίκησης από το σύζυγο της εναγομένης επήλθε ανατροπή του δικαιοπρακτικού θεμελίου της προηγούμενης απόφασης. Εξουσίες και υποχρεώσεις διορισθέντος διαχειριστή. ΕφΛαρ 696/10, σ. 547

Βλ. και Διανομή, Εργασία, Κοινά ταμεία εισπράξεων λεωφορείων, Κυριότητα

ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Επί ανακριβούς πρώτης εγγραφής, δικαίω-

μα του έχοντος έννομο συμφέρον να ζητήσει αναγνώριση του δικαιώματος και διόρθωση της εγγραφής με δικόγραφο διπλού χαρακτήρα (αγωγή κυριότητας και αίτηση διόρθωσης) κατά την τακτική διαδικασία. Επί απόρριψης δυνατή αγωγή κατά του Δημοσίου για αναγνώριση της κυριότητας.

Αίτηση κατά την εκούσια δικαιοδοσία του καταχωρηθέντος ως δικαιούχου εγγραπτέου δικαιώματος για διορθώσεις ανακριβών στοιχείων, εφόσον προκύπτουν από δημόσια έγγραφα και δεν αμφισβητούνται όρια όμορων ακινήτων ή δικαιώματα τρίτων.

Δυνατότητα Προϊστάμενου του Κτηματολογικού Γραφείου για διόρθωση πρόδηλων σφαλμάτων εγγραφών, όπως όταν η ανακρίβεια προκύπτει από συσχέτιση με στοιχεία διοικ. πράξης ή δικ. απόφασης, που συνιστούν πρωτότυπο τρόπο κτήσης δικαιώματος, εφόσον η διόρθωση δεν έρχεται σε αντίθεση με απόφαση επιτροπής ενστάσεων εκδοθείσα κατά τη διαδικασία κτηματογράφησης. ΕφΛαρ 593/09, σ. 37

Επί ανακριβούς πρώτης εγγραφής στα κτηματολογικά βιβλία, ο έχων έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει αναγνώριση του προσβαλλόμενου δικαιώματος και διόρθωσή της, στρεφόμενος κατά του αναγραφόμενου ως κυρίου ή των διαδόχων του. Άσκηση της αγωγής στο αρμόδιο Πρωτοδικείο σε αποκλειστική προθεσμία 8 ετών από τη δημοσίευση στην ΕτΚ της απόφασης έναρξης του Κτηματολογίου, καταχώριση στο κτηματολογικό φύλλο σε 30 μέρες από την κατάθεση και κοινοποίηση αντιγράφου στον Προϊστάμενο του Κτηματολογικού Γραφείου.

Αν ο χρησιδεσπώσας συμπλήρωσε 20ετή νομή και κατέστη κύριος πριν την οριστικοποίηση της εγγραφής, μπορεί να αμφισβητήσει την ορθότητά της με την άνω αγωγή. ΕφΛαρ 256/10, σ. 464

ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ

Έδαφος που προστίθεται από ποταμό μη

πλεύσιμο με πρόσχωση σε παραποτάμιο κήμα ανήκει στον κύριο αυτού. Μη ισχύς τούτου, αν σε μη εγκαταλειφθείσα κοίτη το Δημόσιο εκτέλεσε αντιπλημμυρικά έργα επί των οποίων προσκολλώνται φερτές ύλες.

Η εγκαταλειφθείσα κοίτη ποταμού μη πλεύσιμου ανήκει στους κυρίους των παραποτάμιων κτημάτων, εφόσον τα ύδατα έχουν απομακρυνθεί οριστικά, ανεξάρτητα αν λόγω φυσικών αιτιών ή αντιπλημμυρικών έργων.

Η διοχέτευση υδάτων ποταμού σε αγωγή κατασκευασθέντα για προστασία παραποτάμιων κτημάτων ή εξωραϊσμό και η δημιουργία, λόγω έργων, επιφάνειας δεν συνιστούν εγκατάλειψη κοίτης, αφού τα ύδατα ρέουν, όπως και πριν, σε αυτή, δεσμευμένα στον επί της φυσικής κοίτης τοποθετημένο αγωγό. ΕφΛαρ 379/09, σ. 27

Κτηματολόγιο. Κτήση κυριότητας με έκτακτη χρησικτησία. Αν ο χρησιδεσπώσας συμπλήρωσε 20ετή νομή και κατέστη κύριος πριν την οριστικοποίηση της εγγραφής στο κτηματολόγιο, μπορεί να αμφισβητήσει την ορθότητά της. ΕφΛαρ 256/10, σ. 464

Τα οικοδομήματα είναι συστατικά μέρη του εδάφους και η κυριότητα επ' αυτών ανήκει στον κύριο του οικοπέδου ή στους συγκυρίους κατ' ανάλογο ποσοστό.

Η αυθαίρετη ανοικοδόμηση στο κοινό από κοινών, έστω κατά το αναλογούν ποσοστό δόμησης, δεν καταλύει το δικαίωμα συγκυριότητας του συγκοινωνού. ΕφΛαρ 395/10, σ. 505

Επί εφαρμογής πολεοδομικής μελέτης η ολοκλήρωση της διοικ. διαδικασίας επιφέρει κτήση της κυριότητας με πρωτότυπο τρόπο και απόσβεση τυχόν προϋφιστάμενου δικαιώματος κυριότητας. ΕφΛαρ 398/10, σ. 510

ΚΩΔΙΚΑΣ ΟΔΙΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Παράσυρση επιστάτη κατά τη φόρτωση βάμβακος από βαμβακοσυλλεκτική μηχανή σε φορτηγό εντός αγρού. ΕφΛαρ 39/10, σ. 75

Παράσυρση πεζού. ΕφΛαρ 90/10, σ. 117

Συντρέχον ππαισμά στον τραυματισμό εκ

της μη χρήσης ζώνης ασφαλείας. ΕφΛαρ 222/10, σ. 287

Βλ. και Αυτ/τα-ατυχήματα

ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ

Βλ. Κοινά Ταμεία Εισπράξεων Λεωφορείων

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΚΟΙΝΟΣ

Επί κοινού τραπεζικού λ/σμού ενεργητική εις ολόκληρον ενοχή μεταξύ καταθέτη και τρίτου αφενός και δέκτη της κατάθεσης αφετέρου. Επί ανάληψης όλου του ποσού της κατάθεσης από τον ένα μόνο δικαιούχο, υποχρέωσή του για καταβολή στο μη αναλαβόντα ποσού ίσου προς το μισό του αναληφθέντος, εκτός αν από την εσωτερική τους σχέση προκύπτει άλλη αναλογία. ΕφΛαρ 21/10, σ. 427

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

Υποχρέωση λογοδοσίας εντολοδόχου μετά τη λήξη της εντολής, εφόσον έγιναν εισπράξεις και δαπάνες. ΕφΛαρ 125/10, σ. 142

ΜΑΡΤΥΡΕΣ (ΠολΔικ)

Στις εργατικές διαφορές λήψη υπόψη εξαιρετών μαρτύρων. ΕφΛαρ 34/10, σ. 65

Δικ. τεκμήρια οι καταθέσεις των μαρτύρων ενώπιον αναρμόδιου δικαστηρίου. ΕφΛαρ 167/10, σ. 169

Ένσταση εξαίρεσης του έχοντος συμφέρον μάρτυρα πριν την όρκισή του. Μη εξαιρετέος ο μάρτυρας που άσκησε αγωγή κατά του εναγομένου με την ίδια ιστορική και νομική αιτία. ΕφΛαρ 458/10, σ. 528

Μη εμπάρτυρη απόδειξη συμβάσεων, όταν υπερβαίνουν τα 5.900 Ε, εκτός εάν υπάρχει αρχή έγγραφης απόδειξης, όπως αποδείξεις εισπράξεων και εντολές πληρωμής τραπεζών ή απόφαση ασφ. μέτρων για συντηρητική κατάσταση.

Επί ηθικής αδυναμίας κτήσης εγγράφου επιτρεπτό το εμπάρτυρο μέσο.

Επί εντολής βάσει της οποίας δόθηκαν χρήματα για αγορά ακινήτων, επειδή οι συμβαλλόμε-

νοι δεν εμφανίζουν στα συμβόλαια τα πραγματικά ποσά, η εξέταση μαρτύρων δικαιολογείται από ηθική αδυναμία κτήσης εγγράφου, λόγω της φιλικής σχέσης των διαδίκων, αλλά και της υποκρύπτουσας συναλλαγής. ΕφΛαρ 523/10, σ. 540, ΜονΠρωτΛαρ 26/10, σ. 554

Η αποδιδόμενη στο μάρτυρα κατηγορία για ψευδορκία δεν αποτελεί ζήτημα προδικαστικό, αλλά εκτίμησης της αξιοπιστίας του. ΕφΛαρ 696/10, σ. 547

ΜΙΣΘΩΣΗ

Για έκδοση άδειας λειτουργίας καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος απαιτείται υποβολή στο Δήμο υπεύθυνης δήλωσης του διαχειριστή της πολυκατοικίας ή, επί ανυπαρξίας ή άρνησης αυτού, του ιδιοκτήτη του μισθίου ότι ο κανονισμός ή, ελλείψει αυτού, η πλειοψηφία των ιδιοκτητών δεν απαγορεύει τη χρήση του χώρου για λειτουργία συγκεκριμένου καταστήματος. ΕφΛαρ 55/10, σ. 91

Υποχρέωση συνιδιοκτήτη - εκμισθωτή να υποχρεώσει το μισθωτή σε συμμόρφωση προς τον κανονισμό, άλλως να καταγγείλει τη σύμβαση. ΕφΛαρ 141/10, σ. 268

Άνευ αντικειμένου η αγωγή απόδοσης μισθίου, αν μέχρι τη συζήτηση ο μισθωτής το παραδώσει εκούσια.

Εμπορική μίσθωση που έληξε, διότι ο μισθωτής συμπλήρωσε μέχρι την έναρξη του ν. 2741/99 στη χρήση του μισθίου 12 έτη, αλλά οι συμβαλλόμενοι διατήρησαν την ισχύ της με οποιονδήποτε τρόπο μέχρι 28.9.99, χωρίς να ασκηθεί αγωγή απόδοσης στο πρώτο 9μηνο από τη λήξη της, θεωρείται ότι έχει παραταθεί για άλλα 4 χρόνια και δεν οφείλεται άυλη αξία. Αν μετά την παρέλευση του συμβατικού ή νόμιμου χρόνου μίσθωσης ο μισθωτής παραμείνει στο μίσθιο χωρίς εναντίωση του εκμισθωτή, η μίσθωση καθίσταται αόριστη και λήγει με καταγγελία, η δε άσκηση αγωγής ισχύει ως καταγγελία.

Εκμίσθωση του 1/2 εξ αδιαιρέτου ακινήτου σε ΑΕ, εκπροσωπούμενη από τον αδελφό του εκμισθω-

τή (και συγκύριο κατά το ½). Περιέλευση του μισθίου εν όλω στην κυριότητα του εκμισθωτή λόγω διανομής. Συνέχιση της χρήσης από τη μισθώτρια, δίχως εναντίωση του εκμισθωτή. Ο τρόπος κατασκευής της θύρας εισόδου του μισθίου και του κοινού διαχωριστικού τοίχου των δύο τμημάτων του διανεμηθέντος καταστήματος δεν συνιστά αντικείμενο της μισθωτικής δίκης, αλλά διαφορά μεταξύ των συγκυρίων από την εκτέλεση της προς διανομή απόφασης. ΕφΛαρ 239/10, σ. 295

Μισθώσεις ακινήτων για εγκατάσταση εκπαιδευτηρίων και παιδικών σταθμών υπάγονται στις εμπορικές μισθώσεις.

Διαδικασία μίσθωσης από τη Νομ/κή Αυτ/ση ακινήτων για στέγαση δημόσιων σχολικών μονάδων. Επί τήρησης της προβλεπόμενης διαδικασίας μέσω δημόσιου διαγωνισμού και ανάδειξης πλειοδότη, η μίσθωση έχει διάρκεια 12 ετών. Επί κατεπεύγουσας μίσθωσης, εφόσον προηγήθηκε άκαρπος διαγωνισμός, η διάρκεια της μίσθωσης δεν μπορεί να υπερβεί τα 5 έτη, ενώ αν δεν προηγήθηκε διαγωνισμός τους 6 μήνες.

Μη επιτρεπτή σιωπηρή αναμίσθωση ή παράταση της μίσθωσης πέραν του συμβατικού χρόνου, κατά τον οποίο το νηδδ υποχρεούται σε παράδοση του μισθίου, εκτός αν συμφωνήθηκε παράδοση αργότερα, όχι όμως πέραν 2μήνου από τη λήξη. ΕφΛαρ 415/10, σ. 519

Αναπροσαρμογή μισθώματος. ΔΤΚ μηνών Ιανουαρίου - Απριλίου 2010, σ. 205, Μαΐου - Αυγούστου 2010, σ. 410, Σεπτεμβρίου - Δεκεμβρίου 2010, σ. 621

ΜΙΣΘΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Βλ. Εργασία

ΜΙΣΘΩΣΗ ΕΡΓΟΥ

Επί ελλείψεων έργου, ο εργοδότης δεν έχει ένσταση μη προσήκουσας εκτέλεσης της σύμβασης, ούτε δικαίωμα αποποίησής του, αλλά αξιώσεις μείωσης αμοιβής, αναστροφής ή αποζημίωσης. Άρνηση καταβολής της αμοι-

βής όταν το έργο είναι εντελώς διαφορετικό από το συμφωνηθέν.

Δικαίωμα εργοδότη για αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης, αν οι ελλείψεις οφείλονται σε υπαιτιότητα του εργολάβου.

Υποχρέωση εργολάβου για άμεση ειδοποίηση του εργοδότη αν κινδυνεύει η εκτέλεση του έργου ή η χορηγηθείσα ύλη ή το υποδειχθέν γήπεδο παρουσιάζουν ελαττώματα, άλλως υποχρεούται σε αποζημίωση, χωρίς να χάνει το δικαίωμα αμοιβής.

Μετάθεση του κινδύνου έργου πριν το χρόνο παράδοσης, αν η χειροτέρευση ή αδυναμία εκτέλεσης οφείλεται σε ελάττωμα της χορηγηθείσας από τον εργοδότη ύλης.

Επί καταγγελίας της σύμβασης από τον εργοδότη, υποχρεούται να παραλάβει το έργο όπως βρίσκεται και να καταβάλει την αμοιβή, από την οποία, κατόπιν ένστασής του, αφαιρείται η εξοικονομηθείσα δαπάνη.

Ελλείψει αντίθετης συμφωνίας, η αμοιβή είναι μία, έστω κι αν εμφανίζεται ως άθροισμα μερικότερων αμοιβών, που αντιστοιχούν σε μέρη σύνθετου έργου. ΕφΛαρ 314/10, σ. 472

Οι ασφ. σύμβουλοι συνδέονται με τις ασφ. εταιρείες με σύμβαση έργου. ΕφΛαρ 458/10, σ. 528

ΜΙΣΘΩΤΟΙ

Βλ. Εργασία

ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΙ

Βλ. Εκπαίδευση, Επίδομα

ΝΟΜΗ

Πλασματική (συν)νομή (συγκληρονόμου και χωρίς φυσική εξουσία επί των κληρονομιών ή γνώση της επαγωγής. Ο κατέχων το κοινό κληρονομαίο συγκληρονόμος θεωρείται ότι το κατέχει και επ' ονόματι των λοιπών συγκληρονόμων, οι οποίοι ασκούν τη συννομή δι' αυτού και δεν την αποβάλλουν πριν τους γνωστοποιήσει ότι το νέμεται αποκλειστικά για τον εαυτό του, δυνάμενοι να αντιτάξουν και

κατ' αυτού τη συννομή τους, αλλά και τη βάσει αυτής κτηθείσα συγκυριότητα. ΕφΛαρ 272/10, σ. 313

Η νομή αποκτάται πρωτότυπα με μονομερή πράξη (κατάληψη) ή βάσει συγκεκριμένου κανόνα δικαίου, και παράγωγα με μονομερή δικαιοπραξία (διαθήκη) ή σύμβαση. Δυνατή άσκηση νομής και μέσω άλλου. ΕφΛαρ 256/10, σ. 464

ΝΟΜΙΜΗ ΜΟΙΡΑ

Η εγκατάσταση μεριδούχου, όπως το γνήσιο τέκνο, σε μόνη την ψιλή κυριότητα ορισμένων κληρονομαϊών ακινήτων αποτελεί περιορισμό που βαρύνει τη νόμιμη μοίρα, οι δε σχετικές δ/ξεις της διαθήκης είναι άκυρες. Ο μεριδούχος θα λάβει ως προς το ποσοστό της νόμιμης μοίρας του κατά πλήρη κυριότητα το καταλειφθέν ακίνητο και κάθε κληρονομαίο στοιχείο, επιπλέον δε και την ψιλή κυριότητα του καταλειφθέντος ακινήτου, στην οποία εγκαταστάθηκε, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη δ/ξη (σοκίνειος ρήτρα) στη διαθήκη. ΕφΛαρ 391/10, σ. 500

Βλ. και Διαθήκη, Κληρονομία

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ (ΔιοικΔικ)

Επί αίτησης ακύρωσης πράξης της Ελληνικής Αστυνομίας, διάδικος είναι το Ελληνικό Δημόσιο εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Εσωτερικών. ΔιοικΕφΛαρ 78/10, σ. 376

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ (ΠολΔικ)

Επί ακύρωσης δ/ξης τελευταίας βούλησης λόγω απειλής ή απάτης, ενεργητική νομιμοποίηση μόνον των αμέσως ωφελουμένων, που θα αποκτήσουν ευθέως κληρονομικό δικαίωμα ως εξ αδιαθέτου κληρονόμοι ή εγκατάστατοι με προηγούμενη διαθήκη που αναβιώνει λόγω της ακύρωσης. ΕφΛαρ 215/09, σ. 19

Ανομιμοποίητη παθητικά η αγωγή ως προς το σύζυγο της εργοδότης, που παρείχε υπηρεσίες στο πλαίσιο της οικογενειακής σχέσης. ΕφΛαρ 47/10, σ. 82

Επί οπισθογράφησης με ρήτρα “αξία εις κάλυψη” ή “κατά πληρεξουσιότητα”, ο κομιστής ασκεί τα εκ της επιταγής δικαιώματα ως αντιπρόσωπος του εντολέα. Νομιμοποίηση του αντιπροσωπευόμενου για αποζημίωση εξ αδικοπραξίας κατά του εκδότη ακάλυπτης επιταγής. ΕφΛαρ 62/10, σ. 95

Παθητική νομιμοποίηση στην περί κλήρου αγωγή και στην αναγνωριστική κληρονομικού δικαιώματος αγωγή. ΕφΛαρ 272/10, σ. 313

Ενεργητική νομιμοποίηση παθόντος ασφαλισμένου στο ΙΚΑ για δαπάνη αγοράς ειδικών ομματουαλίων, εφόσον αυτό την καλύπτει μερικά. ΜονΠρωτΛαρ 192/10, σ. 343

Ενεργητική νομιμοποίηση μέλους ή τρίτου έχοντος έννομο συμφέρον για ακύρωση απόφασης ΓΣ αγροτικού συνεταιρισμού. ΕφΛαρ 287/10, σ. 469

Ο δικαιούχος οικήσεως ενάγει και ενάγεται μαζί με τον κύριο ή χωριστά. ΕφΛαρ 722/10, σ. 550

ΟΓΑ

Ασφάλιση προσώπου στον ΟΓΑ εφόσον είναι εγκατεστημένο στον τόπο των αγροτικών ασχολιών, εκτός από προσωρινές και δικαιολογημένες απομακρύνσεις. Μη συναγωγή τεκμηρίου περί του εισοδήματος από το μέγεθος της αγροτικής περιουσίας. Επί έγγαμης αγρότισσας δεν απαιτείται σύγκριση του εισοδήματός της με αυτό του ασκούντος άλλο επάγγελμα συζύγου. ΔιοικΕφΛαρ 20/10, σ. 350

Αίτηση αναστολής εκτέλεσης απόφασης του ΔΣ του ΟΓΑ, με την οποία διακόπηκε το δικαίωμα ιατρού για συνταγογράφηση ασφαλισμένων λόγω παραβάσεων του κανονισμού περίθαλψης. ΔιοικΕφΛαρ (Συμβ) 19/10, σ. 397

ΟΔΔΥ

Βλ. Οργανισμός Διαχείρισης Δημόσιου Υλικού

ΟΔΟΙ

Υποχρέωση Νομ/κής Αυτ/σης για συντήρηση επαρχιακών οδών. ΔιοικΕφΛαρ 210/09, σ. 581

ΟΙΚΗΣΗ

Δουλεία οικήσεως όταν ο υπέρ ου έχει δικαίωμα να κατοικεί στο ακίνητο, κατ' αποκλεισμό του κυρίου. Προστασία του δικαιούχου οικήσεως με διεκδικητική, αρνητική, πουβλικιανή αγωγή, τις περί νομής αγωγές ως οιονεί νομέα, ενώ έχει και αυτοδύναμη προστασία της νομής. Ο δικαιούχος οικήσεως ενάγει και ενάγεται μαζί με τον κύριο ή χωριστά.

Επί οίκησης σε διαμέρισμα οροφοκτησίας, ο δικαιούχος αποκτά αυτοδίκαια την εξουσία χρήσης των κοινών μερών της οικοδομής, χωρίς να εμποδίζει τους λοιπούς, υποχρεούμενος να τα μεταχειρίζεται με επιμέλεια και να επιβαρύνεται με τις δαπάνες συνήθους συντήρησης.

Παθητική νομοποίηση του με πράξη γονικής παροχής συστήσαντος υπέρ εαυτού προσωπική δουλεία οικήσεως σε ακίνητο. ΕφΛαρ 722/10, σ. 550

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΑΔΕΙΑ

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Διοικ), Πολεοδομική νομοθεσία

ΟΜΟΔΙΚΙΑ (Πολ)

Μη εφαρμογή του 528 ΚΠολΔ επί αναγκαστικής ομοδικίας και έφεσης των ερημοδικασθέντων συναγομένων, διότι λόγω του αναγκαίου δεσμού με τον κατ' αντιμωλία δικασθέντα συναγομένο δεν δικάστηκαν ερήμην, διό και δεν απαιτείται κατάθεση προτάσεων τους πριν 20 ημέρες. ΕφΛαρ 265/10, σ. 312

Επί επιδίκασης δικ. δαπάνης υπέρ ομοδικών καθένας δικαιούται ίσο μέρος. ΕφΛαρ 286/10, σ. 324

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Διαδικασία μίσθωσης από τις Νομ/κές Αυτ/σεις ακινήτων για στέγαση δημόσιων σχολικών μονάδων. ΕφΛαρ 415/10, σ. 519

Αντικειμενική αποζημιωτική ευθύνη ΟΤΑ από μη νόμιμες υλικές ενέργειες ή παραλεί-

ψεις οφειλομένων νομίμων τοιούτων των οργάνων τους, εφόσον συνάπτονται με την οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών και τελούν σε αιτιώδη συνάφεια. ΔιοικΕφΛαρ 210/09, σ. 581, ΔιοικΕφΛαρ 244/09, σ. 589, ΔιοικΕφΛαρ 318/10, σ. 612

Ευθύνη της Ν.Α., που δεν είχε λάβει προληπτικά μέτρα για αποφυγή αποκόλλησης βράχων, με αποτέλεσμα από την εκδήλωση των συνήθων για το χειμώνα φυσικών φαινομένων να γίνει κατολίσθηση βράχων στο οδόστρωμα. ΔιοικΕφΛαρ 210/09, σ. 581

Άδεια ίδρυσης και λειτουργίας καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος από το Δήμαρχο, μετά απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Αφαίρεση άδειας και σφράγιση κέντρων διασκέδασης, εφόσον βεβαιώθηκαν εντός έτους 3 παραβάσεις των δ/ξων κοινής ησυχίας, λειτουργίας μουσικής χωρίς άδεια, παραβίασης των όρων της άδειας μουσικής και του ωραρίου λειτουργίας.

Ηθική βλάβη ζημιωθέντος από τη λήψη παράνομων αποφάσεων του Δήμου, δυνάμει των οποίων λειτούργησε πλησίον της οικίας του κέντρο διασκέδασης με μουσική, την παράταση της άδειας της οποίας ενέκρινε το Δημοτικό Συμβούλιο, παρότι γνώριζε την οχληρή λειτουργία και την υποτροπή υπερβάσεων της άδειας. ΔιοικΕφΛαρ 244/09, σ. 589

Διαδικασία και όροι χαρακτηρισμού των εγκαταλειμμένων οχημάτων ως στερεών αποβλήτων, περιερχόμενων στην κυριότητα του Δήμου ή Κοινότητας.

Αγωγή αποζημίωσης λόγω παράνομης μη φύλαξης δημοτικού χώρου εγκαταλειμμένων οχημάτων. ΔιοικΕφΛαρ 318/10, σ. 612

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Μέσα μεταφοράς και μηχανήματα χωρίς πινακίδες κυκλοφορίας χαρακτηρίζονται ως εγκαταλειμμένα, εφόσον αφήνονται σε δημόσιους, δημοτικούς ή κοινοτικούς δρόμους για διάστημα άνω των 20 ημερών χωρίς άδεια της

αρμόδιας Αρχής, ή πέραν των 10 ημερών αν σε αυτούς απαγορεύεται η στάθμευση. Επικόλληση στο όχημα αυτοκόλλητου, που το χαρακτηρίζει ως εγκαταλεημένο, εάν δε εντός 15 ημερών δεν αποσυρθεί από τον κάτοχό του, θεωρείται στερεό απόβλητο και περιέρχεται στην κυριότητα του Δήμου ή Κοινότητας, που το παραδίδει στον Ο.Δ.Δ.Υ., ο οποίος το φυλάσσει για ένα μήνα και εάν δεν αναζητηθεί προβαίνει σε εκποίηση ή καταστροφή. ΔιοικΕφΛαρ 318/10, σ. 612

ΟΡΟΦΟΚΤΗΣΙΑ

Για έκδοση άδειας λειτουργίας καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος αναγκαία υπεύθυνη δήλωση του διαχειριστή της πολυκατοικίας ή, επί ανυπαρξίας ή άρνησης αυτού, του ιδιοκτήτη του μισθίου ότι ο κανονισμός ή, ελλείψει αυτού, η πλειοψηφία των ιδιοκτητών δεν απαγορεύει τη λειτουργία του. ΕφΛαρ 55/10, σ. 91

Επί έλλειψης κανονισμού, η πλειοψηφία του 60% των συγκυρίων μπορεί να ζητήσει δικαστική κατάρτισή του. Αν ο υπάρχων κανονισμός εμφανίζει ελλείψεις, μπορεί να ζητηθεί δικαστικά από την πλειοψηφία του 65% συμπλήρωση ή τροποποίησή του. Επί κανονισμού χωρίς ελλείψεις, μη δικαίωμα των ιδιοκτητών, που θεωρούν ότι οι δ/ξεις του τους αδικούν, έστω και αν αποτελούν το 65% της ιδιοκτησίας, να ζητήσουν δικαστικά τροποποίησή του, η οποία μπορεί να γίνει μόνο με τον τρόπο που τυχόν αυτός ορίζει, άλλως με συμφωνία όλων. ΕφΛαρ 183/09, σ. 255

Παραβίαση του κανονισμού πολυκατοικίας λόγω τοποθέτησης από συνιδιοκτήτη καμινάδας και διαμόρφωσης χώρου για τοποθέτηση τραπεζοκαθισμάτων. Υποβάθμιση αισθητικής κτιρίων πολυτελούς παραθεριστικού συγκροτήματος και πρόκληση σημαντικής βλάβης στη χρήση του ακινήτου ως εξοχικής κατοικίας. Υποχρέωση συνιδιοκτήτη - εκμισθωτή να υποχρεώσει το μισθωτή σε συμμόρφωση προς τον κανονισμό, άλλως να καταγγείλει τη σύμβαση.

Οι καταγγελίες οροφокτήτη δεν συνιστούν αθέμιτη συμπεριφορά, εφόσον παραβλάπεται η χρήση της ιδιοκτησίας του και δη κατά τις θερινές διακοπές, αφού η πωλήτρια - κατασκευάστρια είχε διαβεβαιώσει ότι το επίδοκο δεν θα χρησιμοποιηθεί ως κατάστημα υγειονομικού ενδιαφέροντος.

Μη καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος οροφокτήτη, που αντέδρασε άμεσα με καταγγελίες και αίτηση ασφ. μέτρων. ΕφΛαρ 141/10, σ. 268

Επί οίκησης σε διαμέρισμα οροφокτησίας, ο δικαιούχος αποκτά αυτοδίκαια την εξουσία χρήσης των κοινών μερών της οικοδομής, χωρίς να εμποδίζει τους λοιπούς, υποχρεούμενος να τα μεταχειρίζεται με επιμέλεια και να βαρύνεται με τις δαπάνες συνήθους συντήρησης. ΕφΛαρ 722/10, σ. 550

ΟΧΘΗ

Βλ. Κυριότητα, Ποταμοί

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ (Αστ)

Επί απρόβλεπτης αρχήθεν ζημίας εξ αδικπραξίας γεννάται νέα αξίωση και ισχύει νέα παραγραφή. ΕφΛαρ 261/09, σ. 24

Επί απαίτησης τιμήματος πιστωθέντος μεταξύ εμπόρων η παραγραφή αρχίζει από τη λήξη του έτους στο οποίο συμπίπτει η λήξη της πίστωσης.

Διακοπή παραγραφής με την με οποιοδήποτε τρόπο, έστω και προφορική, αναγνώριση της αξίωσης. Μη αναγνώριση η όχληση και η σιωπή ή μη απόκρουσή της από τον οφειλέτη.

Παραδεκτή προβολή από τον ενάγοντα, καθ' υποφοράν με την αγωγή αλλά και με την προσθήκη, αντένστασης διακοπής της παραγραφής.

Επί διαδοχικών πωλήσεων κάθε πώληση είναι αυτοτελής και έχει δική της παραγραφή. ΕφΛαρ 237/10, σ. 290

Μη παραγραφή αγωγής αναγνωριστικής κληρονομικού δικαιώματος. ΕφΛαρ 272/10, σ. 313

Επιμήκυνση με το ν. 3557/07 από 2ετή σε 5ετή της παραγραφής της αξίωσης του παθόντος κατά του ασφαλιστή. Παραγραφή αρξάμενη υπό το παλιό δίκαιο και μη συμπληρωθείσα κατά την έναρξη του άνω νόμου συνεχίζεται και συμπληρώνεται κατά το νέο δίκαιο. ΜονΠρωτ-Λαρ 192/10, σ. 343, ΕφΛαρ 435/10, σ. 526

Η παραγραφή συνιστά νόμιμο λόγο πλουτισμού, εκτός επί αξίωσης από αδικοπραξία και προς απόδοση της νομής. ΕιρΛαρ 233/10, σ. 560

Η αξίωση του δικηγόρου για αμοιβή υφίσταται για το σύνολο των μερικότερων ενεργειών του και γεννιέται αφότου ενήργησε την τελευταία ή αφότου έπαυσε η εντολή, και όχι από το τέλος του έτους κατά το οποίο πραγματοποιήθηκε κάθε διαδικαστική πράξη. ΕιρΛαρ 111/10, σ. 569

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ (Διοικ)

Παραγραφή πειθαρχικών παραπτωμάτων. ΔιοικΕφΛαρ 209/09, σ. 181

Αντισυνταγματική η σε βάρος των υπαλλήλων του Δημοσίου βραχυπρόθεσμη 2ετής παραγραφή για αναδρομικές αξιώσεις λόγω καθυστερούμενων αποδοχών ή αποζημίωσης εξ αδίκ. πλουτισμού. 5ετής παραγραφή των αξιώσεων. ΔιοικΕφΛαρ 54/10, σ. 368

5ετής παραγραφή των απαιτήσεων υπαλλήλων κατά του ΙΚΑ από καθυστερούμενες αποδοχές ή κάθε φύσης απολαβές αφότου γεννήθηκαν, κατ εφαρμογή των ειδικών δ/ξεων του α.ν. 1846/51, μη εφαρμοζομένων των περί παραγραφής δ/ξεων του ν. 2362/95 περί Δημόσιου Λογιστικού, ούτε των δ/ξεων που διέπουν τις αξιώσεις κατά των λοιπών νηδδ. ΔιοικΕφΛαρ 70/10, σ. 373

2ετής παραγραφή των αξιώσεων των υπαλλήλων των νηδδ για κάθε φύσης απολαβές ή αποζημιώσεις από αδίκ. πλουτισμό που οφείλονται απευθείας από το νόμο, 5ετής δε όταν για τη θεμελίωση του δικαιώματος απαιτείται έκδοση διοικ. πράξης, την οποία παρέλειψαν τα όργανά του. ΕφΛαρ 52/10, σ. 436

5ετής παραγραφή της αξίωσης αποζημίωσης λόγω παράλειψης του Δημοσίου να περιλάβει στον κτηματολογικό πίνακα απαλλοτρίωσης ακινήτου τα επικείμενα, αρχόμενη από το τέλος του έτους εντός του οποίου δημοσιεύθηκε η απόφαση οριστικής τιμής μονάδας. ΔιοικΕφΛαρ 143/10, σ. 601

Βλ. και Πειθαρχικό δίκαιο, Υπαλληλικό δίκαιο

ΠΑΡΑΓΩΓΟΣ

Ευθύνη εξ αδικοπραξίας παραγωγού ελαττωματικού προϊόντος, απορρέουσα από την υποχρέωση πρόνοιας έναντι του καταναλωτή, έστω και αν δεν συνδέεται συμβατικά με αυτόν, στην οποία περιλαμβάνεται και η υποχρέωση πληροφόρησης συγκεκριμένου κινδύνου. ΕφΛαρ 133/10, σ. 155

ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ (ΠολΔικ)

Επί παραίτησης από το δικαίωμα άσκησης ενδίκου μέσου, αναγκαία ειδική πληρεξουσιότητα του δικηγόρου, η δε από την έλλειψη ακυρότητα θεραπεύεται με την εκ των υστέρων ρητή ή σιωπηρή έγκριση αναδρομικά. ΕφΛαρ 539/10, σ. 546

ΠΑΡΑΛΙΑ

Βλ. Αιγιαλός

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (ΔιοικΔικ)

Παραδεκτή παρέμβαση των δικαιούχων οικοδομικής άδειας προς διατήρησή της. ΔιοικΕφΛαρ 39/09, σ. 347

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (ΠολΔικ)

Στην εκούσια δικαιοδοσία, κύρια η παρέμβαση που διώκει απόρριψη της αίτησης ή ρύθμιση του επίδικου με τρόπο διαφορετικό από τον ζητούμενο. ΕφΛαρ 593/09, σ. 37

Επί αίτησης δημοσίευσης και κήρυξης κυρίας ιδιόγραφης διαθήκης, παραδεκτή κύρια παρέμβαση για απόρριψή της από έχοντα έννομο συμφέρον εξ αδιαθέτου κληρονόμο. ΕφΛαρ 119/10, σ. 266

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Παραγραφή πειθαρχικών παραπτωμάτων μετά 2 έτη από τη διάπραξη. Μη παραγραφή παραπτώματος, που αποτελεί και ποινικό αδίκημα, πριν παραγραφεί το τελευταίο.

Διακοπή παραγραφής με κλήση σε απολογία ή παραπομπή στο υπηρεσιακό συμβούλιο, αλλά ο συνολικός χρόνος παραγραφής ως την έκδοση πρωτοβάθμιας πειθαρχικής απόφασης δεν μπορεί να υπερβεί τα 3 έτη.

Μη διακοπή της παραγραφής με κλήση σε απολογία για ήδη παρεγεγραμμένο πειθαρχικό παράπτωμα, μη αποτελούν ποινικό αδίκημα, ενόψει απαλλακτικού βουλεύματος. ΔιοικΕφΛαρ 209/09, σ. 181

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Θέσπιση με το ν. 2496/01 κανόνων προς ρύθμιση του τρόπου διαφήμισης σε υπαίθριους κοινόχρηστους χώρους και προστασία του οικιστικού περιβάλλοντος. ΔιοικΕφΛαρ 414/09, σ. 187

ΠΛΑΣΤΟΓΡΑΦΙΑ (Ποιν)

Κατάρτιση πλαστού εγγράφου νοείται η εξ υπαρχής σύνθεσή του από το δράστη, που το εμφανίζει ως προερχόμενο από άλλο πρόσωπο.

Απόπειρα κακουργηματικής πλαστογραφίας και απάτης με υπολογιστή από κατ' επάγγελμα και κατά συνήθεια δράστες, που τοποθέτησαν σε ΑΤΜ Τράπεζας συσκευή αντιγραφής στοιχείων καρτών και κινητό τηλέφωνο με κάμερα και αντέγραφαν τον κωδικό αριθμό και το PIN της κάρτας, με σκοπό κατάρτιση πλαστών καρτών για αναλήψεις ποσών άνω των 15.000 Ε. ΣυμβΕφΛαρ 163/09, σ. 192

ΠΛΑΣΤΟΤΗΤΑ (ΠολΔικ)

Ο ισχυρισμός πλαστότητας εγγράφου απαιτεί μνεία των μαρτύρων και προσκόμιση των εγγράφων μόνο όταν προβάλλεται κατ' ένσταση.

Στον ισχυρισμό πλαστότητας περιέχεται ο ε-

λάσσων για άρνηση της γνησιότητας της υπογραφής. ΕφΛαρ 62/10, σ. 95

ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ (ΠολΔικ)

Για τις προπαρασκευαστικές πράξεις θεωρείται ότι υπάρχει πληρεξουσιότητα, ενώ για τη συζήτηση στο ακροατήριο απαιτείται ρητή. Αν ο παριστάμενος ως πληρεξούσιος δεν αποδεικνύει την πληρεξουσιότητα, το δικαστήριο μπορεί να ορίσει προθεσμία για συμπλήρωση της έλλειψης και να του επιτρέψει την προσωρινή συμμετοχή στη δίκη.

Αν η έλλειψη πληρεξουσιότητας διαπιστωθεί κατά τη διάσκεψη, μπορεί το δικαστήριο να τάξει προθεσμία προς συμπλήρωσή της, οπότε, επαναφερομένης της υπόθεσης με κλήση, το δικαστήριο μπορεί να δεχθεί και για τις προηγούμενες πράξεις την προσκομιζόμενη κατά τη συζήτηση επί της κλήσης πληρεξουσιότητα.

Η έλλειψη συμβολαιογραφικής πληρεξουσιότητας δεν εμπίπτει στις τυπικές παραλείψεις για τις οποίες είναι δυνατή η συμπλήρωση και μετά τη συζήτηση. ΕφΛαρ 255/10, σ. 461

Η παραίτηση από το δικαίωμα άσκησης ενδίκου μέσου προϋποθέτει ειδική πληρεξουσιότητα του δικηγόρου, η δε από την έλλειψη ακυρότητα θεραπεύεται με την εκ των υστέρων, ρητή ή σιωπηρή, έγκριση αναδρομικά. ΕφΛαρ 539/10, σ. 546

ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Βλ. Αναγγελία, Ανακοπή, Αναστολη (Διοικ), Εκτέλεση (Διοικ), Εκτέλεση (Πολ), Κατάσχεση

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Η πνευματική ιδιοκτησία περιλαμβάνει τα αποκλειστικά και απόλυτα δικαιώματα εκμετάλλευσης του έργου και προστασίας του προσωπικού δεσμού του δημιουργού με αυτό. Έννοια έργου. Προϋπόθεση προστασίας του αποτελεί η ανταπόκρισή του στη ρήτρα της πρωτοτυπίας, η οποία αποτελεί αποδεικτέο πραγματικό ζήτημα.

Πρωτότυπο το έργο που παρουσιάζει είτε ατομική ιδιομορφία, με βάση την κρίση ότι παρόμοιο δεν θα μπορούσε να δημιουργήσει άλλος υπό παρόμοιες συνθήκες, είτε ένα ελάχιστο όριο δημιουργικότητας.

Ο τρόπος ξεϋφανσης, που επινόησε η ενάγουσα για δημιουργία εργόχειρων με συγκεκριμένη τεχνοτροπία, δεν αποτελεί “έργο”, καθόσον δεν έχει υλική υπόσταση αντιληπτή στις αισθήσεις. ΕφΛαρ 82/10, σ. 445

ΠΟΙΝΙΚΗ ΡΗΤΡΑ

Επί ποινής λόγω μη εκπλήρωσης της παροχής, δικαίωμα δανειστή να απαιτήσει την ποινή (ανεξαρτήτως ζημίας), οπότε οφείλει την αντιπαροχή και αποκλείεται να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση. Εάν ο δανειστής δεχθεί μερική εκπλήρωση, δικαιούται ή να ζητήσει και το υπόλοιπο μέρος της παροχής (οπότε αποκλείεται η ποινή), ή να απαιτήσει ανάλογο μέρος της ποινής.

Μερική μη εκπλήρωση μπορεί κατά τις περιστάσεις να χαρακτηριστεί ως “μη προσήκουσα εκπλήρωση”.

Επί ποινής λόγω μη προσήκουσας ή μη έγκαιρης εκπλήρωσης της παροχής, δικαίωμα δανειστή να απαιτήσει την ποινή, την εκπλήρωση της παροχής, αλλά και την επιπλέον αποδεικνυόμενη ζημία.

Οι συμβαλλόμενοι μπορούν να συμφωνήσουν σωρευτικά τις αξιώσεις του δανειστή.

Στοιχεία ένστασης μείωσης της δυσανάλογης ποινής στο προσήκον μέτρο. ΕφΛαρ 188/10, σ. 279

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Μη αναστολή εκτέλεσης άδειας οικοδομής, εφόσον η επικαλούμενη βλάβη ότι το κτίριο θα λειτουργήσει ως κέντρο διασκέδασης δεν αποτελεί άμεση συνέπεια της προσβαλλόμενης άδειας, αλλά της εκτέλεσης μέλλουσας να εκδοθεί άδειας λειτουργίας του κέντρου. ΔιοικΕφΛαρ (Συμβ) 2/09, σ. 189

Παραδεκτή παρέμβαση των δικαιούχων οι-

κοδομικής άδειας προς διατήρησή της. Έννομο συμφέρον των κυρίων όμορου ακινήτου για ακύρωσή της λόγω παράβασης των περί αιγιαλού δ/ξεων, που δεν αίρεται λόγω πολεοδομικών παραβάσεων των ιδίων.

Μη αναγκαίος, πριν τη χορήγηση άδειας οικοδομής, ο καθορισμός της οριογραμμής αιγιαλού και παραλίας.

Ακυρωτέα η οικοδομική άδεια, που στηρίχθηκε σε πράξη ακυρωθείσα με απόφαση του ΣτΕ, λόγω απώλειας του νόμιμου ερείσματος. Εάν εκδοθεί νέα πράξη καθορισμού ορίων αιγιαλού, μετά την ακύρωση της απόφασης στην οποία στηρίχθηκε η οικοδομική άδεια, η σχετική κρίση περιορίζεται στο ζήτημα της θέσης της οικοδομής σε σχέση με τα όρια που ορίζει η νέα πράξη. ΔιοικΕφΛαρ 39/09, σ. 347

Εφαρμογή πολεοδομικής μελέτης. Επιτρεπτή η αφαίρεση των υποχρεωτικώς εισφερόμενων τμημάτων γης και των αναγκαίως συνεχόμενων με αυτά επικείμενων συστατικών και πριν την καταβολή της οφειλομένης για τα τελευταία αποζημίωσης.

Η ολοκλήρωση της διοικ. διαδικασίας επιφέρει κτήση κυριότητας με πρωτότυπο τρόπο και απόσβεση τυχόν προϋφιστάμενου δικαιώματος κυριότητας. ΕφΛαρ 398/10, σ. 510

ΠΟΤΑΜΟΙ

Κυριότητα επί εδάφους δημιουργηθέντος με πρόσχωση σε παραποτάμια ακίνητα. ΕφΛαρ 379/09, σ. 27

Βλ. και Κυριότητα

ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

Διενέργεια τεχνικής πραγματογνωμοσύνης, ενόψει ύπαρξης δύο τουλάχιστον επιλογών διόδου. ΠολΠρωτΛαρ 220/10, σ. 338

ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ (Αστ - Πολ)

Επί αποζημίωσης απόλυσης λήψη αυτεπάγγελτα υπόψη της δμηνης αποσβεστικής προθεσμίας. Επί διακοπής της λόγω αναγνώρισης της αξίωσης δεν αρχίζει να τρέχει νέα, διότι

δεν εφαρμόζεται το 261 ΑΚ. ΕφΛαρ 109/10, σ. 452

Οι προθεσμίες ανακοπής ερημοδικίας και έφεσης συντρέχουν και αρχίζουν ταυτόχρονα από την επίδοση της ερήμην απόφασης. ΕφΛαρ 288/10, σ. 472

Οι καταχρηστικές προθεσμίες δεν είναι δεκτικές αποκατάστασης με επαναφορά στην προτέρα κατάσταση. ΕφΛαρ 407/10, σ. 518

ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ (Ποιν)

10ήμερη προθεσμία για άσκηση προσφυγής, αρχόμενη από την επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος. Δ/ξηΕισΕφΛαρ 73/10, σ. 404

ΠΡΟΣΤΗΣΗ

Σχέση πρόσκτησης μεταξύ αφενός της εταιρείας διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων και της αντιπροσώπου αυτής τραπεζικής ή ασφ. εταιρείας και αφετέρου του συνεργάτη της τελευταίας.

Εφαρμογή του 922 ΑΚ επί διάθεσης μεριδίων αμοιβαίου κεφαλαίου από ασφ. σύμβουλο. ΕφΛαρ 458/10, σ. 528

ΠΡΟΣΦΥΓΗ (Ποιν)

Με την προσφυγή της παρ. 4 του 245 ΚΠΔ επιδιώκεται και ζητείται η παραπομπή του κατ/νου σε δίκη με παράλληλη ανάρρωση της υπόθεσης από το αρχείο.

Απαράδεκτη προσφυγή εγκαλούντος κατά δ/ξης του ΕισΠλημ για αρχειοθέτηση της υπόθεσης με αίτημα την άσκηση ποινικής δίωξης, που ήδη είχε ασκηθεί και είχε παραγγελθεί προανάκριση. Δ/ξηΕισΕφ 50/09, σ. 200

Μη εφαρμογή του 322 ΚΠΔ επί εκπρόθεσμης ή απαγορευμένης προσφυγής, δυναμένου του προσφεύγοντος να προβάλει αντιρρήσεις στο δικαστήριο, το οποίο, αν τις δεχθεί, κηρύσσει απαράδεκτη την εισαγωγή της υπόθεσης, ωστόσο αποφανθεί για την προσφυγή ο ΕισΕφ.

Επί εκπρόθεσμης προσφυγής απαιτείται μνεία στην έκθεση άσκησης του ανυπερβλήτου κω-

λύματος ή της ανωτέρας βίας και των αποδεικτικών μέσων. Δ/ξηΕισΕφΛαρ 73/10, σ. 404

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΚΡΑΤΗΣΗ

Προσωπική κράτηση εκδότη - υπογραφέα ακάλυπτης επιταγής, άσχετα αν είναι νόμιμος εκπρόσωπος ΑΕ ή ΕΠΕ. ΕφΛαρ 62/10, σ. 95

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΡΑΤΗΣΗ

Προϋποθέσεις προσωρινής κράτησης. ΣυμβΕφΛαρ 163/09, σ. 192

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Τρόπος επαναφοράς πρωτόδικων ισχυρισμών και εγγράφων στο Εφετείο με τις προτάσεις. ΕφΛαρ 125/10, σ. 142

Επί αναγκαστικής ομοδικίας και έφεσης των ερημοδικασθέντων συνεναγομένων, μη ανάγκη κατάθεσης προτάσεων προ 20 ημερών υπ αυτών, διότι λόγω του αναγκαίου δεσμού με τον κατ' αντιμωλία δικασθέντα συνεναγόμενο δεν δικάστηκαν ερήμην. ΕφΛαρ 265/10, σ. 312

Επί επανάληψης της συζήτησης, μη ανάγκη κατάθεσης ιδιαίτερων προτάσεων. ΕφΛαρ 272/10, σ. 313

ΠΤΑΙΣΜΑ

Βλ. Συντρέχον πταίσμα, Υπαιτιότητα

ΠΤΩΧΕΥΣΗ

Κήρυξη μόνο μία φορά σε πτώχευση, που περιλαμβάνει όλη την πτωχευτική περιουσία, η δε απόφαση που την κηρύσσει είναι εκτελεστική από τη δημοσίευση και αποτελεί δεδικασμένο έναντι όλων των δανειστών, αδιαφόρως αν έλαβαν ή όχι μέρος στη δίκη. ΕφΛαρ 400/10, σ. 517

ΠΩΛΗΣΗ

Αγωγή καταβολής τιμήματος εκ διαδοχικών συμβάσεων πώλησης. Διάκριση από αλληλόχρεο λ/σμό. ΕφΛαρ 604/09, σ. 55

Αγωγή πωλητή ακινήτου για αποζημίωση εξ

αδικοπραξίας σε βάρος του αγοραστή και της Τράπεζας, που από κοινού τον βεβαίωσαν ότι το δάνειο θα εκταμειωθεί μετά την κατάρτιση της πώλησης, καίτοι είχε ήδη καταβληθεί στον αγοραστή, ενώ αν δεν είχε μεσολαβήσει η απατηλή συμπεριφορά, ο πωλητής δεν θα προχωρούσε στην πώληση και δεν θα χορηγούσε εξοφλητική απόδειξη του τιμήματος. ΕφΛαρ 35/10, σ. 68

Μη εφαρμογή του νόμου προστασίας καταναλωτών επί πώλησης ελαττωματικού πράγματος, όχι ανασφαλούς και επικίνδυνου για τον καταναλωτή, αλλά ακατάλληλου για την προοριζόμενη χρήση. Ρύθμιση της ευθύνης εκ των δ/ξεων περί πώλησης ή αδικοπραξίας.

Καταστροφή φυτείας αγοραστή από υπαιτιότητα παραγωγού, που δεν φρόντισε όπως οι πωληθέντες σπόροι είναι απαλλαγμένοι από ιό, μήτε τον πληροφόρησε για τους κινδύνους. ΕφΛαρ 133/10, σ. 155

Μη εφαρμογή των ειδικών δ/ξεων περί πώλησης επί αγωγής στηριζόμενης στις γενικές δ/ξεις των 383 επ. ΑΚ.

Μερική μη εκπλήρωση μπορεί κατά τις περιστάσεις να χαρακτηριστεί ως “μη προσήκουσα εκπλήρωση”.

Απαλλαγή υπερήμερου οφειλέτη λόγω ανωτέρας βίας ή γεγονότος για το οποίο δεν υπέχει ευθύνη. ΕφΛαρ 188/10, σ. 279

Παραγραφή απαίτησης τιμήματος πιστωθέντος μεταξύ εμπόρων από τη λήξη του έτους στο οποίο συμπίπτει η λήξη της πίστωσης.

Επί διαδοχικών πωλήσεων κάθε πώληση είναι αυτοτελής και έχει δική της παραγραφή. ΕφΛαρ 237/10, σ. 290

Επί ύπαρξης πραγματικών ελαττωμάτων ή έλλειψης ιδιοτήτων τα δικαιώματα για διόρθωση ή αντικατάσταση, μείωση του τιμήματος και υπαναχώρηση συρρέουν εκλεκτικά.

Κατά γένος ορισμένο το πράγμα που, ανεξάρτητα αν είναι αντικαταστατό ή όχι, προσδιορίζεται με τα γενικά γνωρίσματα της κατηγορίας του, ή και όταν ο προσδιορισμός κατά γένος γίνεται συμβατικά και από άλλα γνωρίσματα.

Επί έλλειψης συμφωνημένης ιδιότητας του

πωληθέντος που δεν είναι κατά γένος ορισμένο, αξίωση αποζημίωσης του αγοραστή για μη εκτέλεση της σύμβασης αν η έλλειψη υπάρχει κατά την κατάρτιση της πώλησης αλλά και κατά την παράδοσή του, ενώ αν είναι κατά γένος ορισμένο, αξίωση αποζημίωσης κι αν η ιδιότητα λείπει μόνο κατά την παράδοση.

Μη ελαττωματικότητα πωληθέντων φυτών, η δε μη αποδοτικότητα τους οφείλεται σε πλημμελή καλλιεργητική πρακτική του αγοραστή. ΕφΛαρ 326/10, σ. 489

Σύμβαση εντολής για αγορά ακινήτων. ΜονΠρωτΛαρ 26/10, σ. 554

ΣΟΚΙΝΕΙΟΣ ΡΗΤΡΑ

Ακυρότητα δ/ξεων της διαθήκης επί εγκατάστασης μεριδούχου σε μόνη την ψιλή κυριότητα ορισμένων κληρονομιών ακινήτων. Ο μεριδούχος θα λάβει ως προς το ποσοστό της νόμιμης μοίρας κατά πλήρη κυριότητα το καταλειφθέν ακίνητο και κάθε κληρονομία στοιχείο, επιπλέον δε και την ψιλή κυριότητα του καταλειφθέντος ακινήτου, στην οποία εγκαταστάθηκε, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη δ/ξη (σοκίνειος ρήτρα) στη διαθήκη. ΕφΛαρ 391/10, σ. 500

ΣΥΓΚΥΡΙΟΤΗΤΑ

Βλ. Κοινωνία

ΣΥΖΗΤΗΣΗ (ΠολΔικ)

Επανάληψη συζήτησης λόγω αδυναμίας έκδοσης απόφασης. Επαναφορά όλης της υπόθεσης, όπως είχε κατά την προηγούμενη συζήτηση. ΕφΛαρ 115/10, σ. 135

Επί επανάληψης της συζήτησης, μη ανάγκη κατάθεσης ιδιαίτερων προτάσεων, ο δε διάδικος που παραστάθηκε νόμιμα στην προηγούμενη αλλά ερημοδικεί στην επαναλαμβανόμενη θεωρείται παρών και δικάζεται κατ' αντιμωλία. ΕφΛαρ 272/10, σ. 313

Απαράδεκτη συζήτηση έφεσης κατά ερήμην απόφασης, όσο εκκρεμεί ανακοπή ερημοδικίας. ΕφΛαρ 288/10, σ. 472

Επί εκκρεμούς ποινικής αγωγής που επηρεάζει τη διάγνωση της διαφοράς, δυνητική αναβολή της συζήτησης μέχρι την αμετάκλητη περάτωση της ποινικής διαδικασίας. ΕφΛαρ 696/10, σ. 547

ΣΥΖΥΓΟΙ

Διατροφή συζύγου διεστώτος του γάμου. ΕφΛαρ 103/10, σ. 127

Η ασφάλιση προσώπων που παρέχουν εργασία σε εργοδότες με τους οποίους είναι σύζυγοι αρχίζει από την έγγραφη αναγγελία στο ΙΚΑ της έναρξης απασχόλησης. ΔιοικΕφΛαρ 103/10, σ. 385

Κοινός λογαριασμός πρώην συζύγων. ΕφΛαρ 21/10, σ. 427

Αξίωση συμμετοχής στα αποκτήματα. ΕφΛαρ 163/10, σ. 456

Βλ. και Διατροφή

ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συλλογική σύμβαση εργασίας για τους όρους αμοιβής και εργασίας χειριστών - μηχανοδηγών και γεωτρυπανιστών Λατομείων Πέτρας Χώματος και Μαρμάρων. ΕφΛαρ 286/10, σ. 324

Βλ. και Εργασία

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ (Αστ-Εμπ)

Συμβάσεις διαδοχικών πωλήσεων και αλληλόχρεου λ/σμού. ΕφΛαρ 604/09, σ. 55

Εντολής. ΕφΛαρ 125/10, σ. 142, ΕφΛαρ 167/10, σ. 169

Έργου. ΕφΛαρ 314/10, σ. 472

ΣΥΜΜΟΡΙΑ

Βλ. Εγκληματική οργάνωση

ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ

Επί πλειστηριασμού ενυπόθηκου ακινήτου, επισπευδόμενου από ενυπόθηκη δανείστρια τράπεζα, ο υπερθεματιστής καταβάλλει το πλειστηρίασμα απευθείας σε αυτήν, η οποία, αφού υπολογίσει την ικανοποιητέα απαίτησή της, καταθέτει το υπόλοιπο δικαστικά. Η μο-

νομερής αυτή πράξη της τράπεζας θεωρείται ως συμψηφισμός. ΕφΛαρ 229/09, σ. 261

Μη συμψηφισμός της αμοιβής δικηγόρου για σύνταξη επιταγής προς εκτέλεση, που βαρύνει όχι τον εντολέα αλλά τον οφειλέτη αυτού, με την αμοιβή που δικαιούται εκ του χειρισμού της υπόθεσης. ΕιρΛαρ 111/10, σ. 569

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

Μη επιτρεπτή μετάθεση εργαζομένων συνδικαλιστών, χωρίς συγκατάθεση της συνδικαλιστικής οργάνωσης. Δυνατότητα προσφυγής εργοδότη στην Επιτροπή Προστασίας Συνδικαλιστικών Στελεχών για την αναγκαιότητα της μετάθεσης. ΔιοικΕφΛαρ 31/10, σ. 363

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Βλ. Αγροτικοί συνεταιρισμοί, Εργασία

ΣΥΝΟΡΙΑΚΟΙ ΦΥΛΑΚΕΣ

Βλ. Αστυνομία

ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Ακρόαση για αναλογικές κυρώσεις και διαρκείς παραβάσεις (Μελ), σ. 12

Αντισυνταγματική η απαγόρευση διπλής καταβολής της οικογενειακής παροχής, όταν και οι δύο σύζυγοι είναι υπάλληλοι του Δημοσίου, νπδδ ή ΟΤΑ, ή ένας είναι υπάλληλος, αλλά ο άλλος τη λαμβάνει από οποιαδήποτε πηγή του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα.

Αντισυνταγματική η σε βάρος των υπαλλήλων του Δημοσίου βραχυπρόθεσμη 2ετής παραγραφή για αναδρομικές αξιώσεις λόγω καθυστερούμενων αποδοχών ή αποζημίωσης εξ αδικ. πλουτισμού. ΔιοικΕφΛαρ 54/10, σ. 368

Χορήγηση γονικής άδειας για ανατροφή ανηλικού. ΔιοικΕφΛαρ 78/10, σ. 376

Καταβολή, βάσει της συνταγματικής αρχής της ισότητας, επιδόματος εξωδιδασκτικής απασχόλησης και στους νηπιαγωγούς και νηπιοβρεφοκόμους, που τελούν υπό τις ίδιες συνθήκες με τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Συνταγματικότητα 2ετούς παραγραφής των αξιώσεων των υπαλλήλων των νπδδ για κάθε φύσης απολαβές ή αποζημιώσεις από αδίκ. πλουτισμό, που οφείλονται απευθείας από το νόμο. ΕφΛαρ 52/10, σ. 436

Αντίθετες στο Σύνταγμα τόσο η δ/ξη του 5 παρ. 8 ν. 1418/1984 καθό ορίζει ότι οφείλεται τόκος υπερημερίας ίσος με το 85% του τόκου των εξαμηνιαίων γραμματίων του Δημοσίου, όσο και η δ/ξη του 21 Κώδικα δικών του Δημοσίου. ΕφΛαρ 417/10, σ. 524

ΣΥΝΤΡΕΧΟΝ ΠΤΑΙΣΜΑ

Συντρέχον πταίσμα παρασυρθέντος κατά τη φόρτωση βάμβακος από βαμβακοσυλλεκτική μηχανή σε φορτηγό, ο οποίος περιφερόταν πέριξ του φορτηγού συλλέγοντας βαμβάκι από το έδαφος, δίχως προειδοποίηση του οδηγού. ΕφΛαρ 39/10, σ. 75

Συνυπαιτιότητα παρασυρθέντος πεζού, που διέσχισε το δρόμο ανέλεγκτα εκτός παρακείμενης διάβασης. ΕφΛαρ 90/10, σ. 117

Συντρέχον πταίσμα ανηλικού στον τραυματισμό του εκ της μη χρήσης ζώνης ασφαλείας, καθόσον καθόταν μαζί με τον οδηγό του φορτηγού και έναν ακόμη επιβάτη στο ενιαίο εμπρόσθιο κάθισμα, ο δε τραυματισμός στο πρόσωπο από τον ανεμοθώρακα θα αποφεύγονταν αν φορούσε ζώνη. ΕφΛαρ 222/10, σ. 287

ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ

Τα οικοδομήματα είναι συστατικά μέρη του εδάφους και η κυριότητα επ' αυτών ανήκει στον κύριο του οικοπέδου ή στους συγκυρίους κατ' ανάλογο ποσοστό. ΕφΛαρ 395/10, σ. 505

Επί απαλλοτρίωσης οφείλεται ιδιαίτερη αποζημίωση για τα επικείμενα που συνεχονται με το έδαφος ή είναι ενσωματωμένα σε επικείμενο. ΔιοικΕφΛαρ 143/10, σ. 601

ΣΩΜΑΤΕΙΑ

Επί προσφυγής μέλους σωματείου κατά της περί αποβολής του απόφασης, αρμοδιότη-

τα ΜονΠρωτ της έδρας του, που δικάζει για οριστική επίλυση της διαφοράς κατά τη διαδικασία των ασφ. μέτρων.

Η αποστολή εξώδικων διαμαρτυριών προς το σωματείο χωρίς υπερβολές ή ακρότητες δεν στοιχειοθετεί λόγο διαγραφής του μέλους, καθόσον έγιναν από ενδιαφέρον, προς έκφραση απόψεων για την κατάσταση στο χώρο δράσης των μελών. ΕφΛαρ 366/10, σ. 493

ΤΕΒΕ

Βλ. Ασφάλιση

ΤΕΚΝΟ

Χρηματική ικανοποίηση σε νήπιο, αλλά και σε κυοφορούμενο αν γεννήθηκε ζωντανό, για ψυχική οδύνη που είναι βέβαιο ότι θα δοκιμάσουν κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων αργότερα. ΕφΛαρ 205/10, σ. 286

Βλ. και Διατροφή

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

Ακυρότητα δανείων από τους μετόχους ή τα πρόσωπα του αρθ. 1 παρ. 10 εδ. δ' ν. 2328/95 προς την εταιρία που κατέχει άδεια ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας τηλεοπτικού σταθμού, όταν τα επιμέρους ποσά των δανείων, και όχι το σύνολό τους, υπερβαίνουν το 5% του μετοχικού κεφαλαίου. ΕφΛαρ 523/10, σ. 540

ΤΟΚΟΙ

Αυτοτελής φορολόγηση των επιδικασθέντων τόκων. Ανατοκισμός. ΕφΛαρ 594/09, σ. 43

Εάν ο οφειλέτης καταλόγισε την καταβολή στο κεφάλαιο επέρχεται απόσβεση αυτού, εφόσον ο δανειστής το αποδέχθηκε, οπότε οφείλονται μόνο οι μέχρι την απόσβεση τόκοι. ΕφΛαρ 62/10, σ. 95

Τόκοι τόκων. ΕφΛαρ 286/10, σ. 324

Μη εφαρμοστέα η δ/ξη του αρθ. 21 του Κώδικα Δικών του Δημοσίου, με την οποία επί απαιτήσεων κατά του Δημοσίου περιορίζεται

το επιτόκιο υπερημερίας σε 6%. ΔιοικΕφΛαρ 54/10, σ. 368, ΕφΛαρ 417/10, σ. 524

Επί οφειλών του Δημοσίου και των νπδδ, ε-ναρξη τόκων υπερημερίας μόνο με επίδοση καταψηφιστικής αγωγής. ΕφΛαρ 52/10, σ. 436

Αντίθετη στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ η δ/ξη του 5 παρ. 8 ν. 1418/84 που ορίζει ότι οφείλεται τόκος υπερημερίας ίσος με το 85% του τόκου των 6μηνιαίων γραμματίων του Δημοσίου. Η παροχή καταλογίζεται πρώτα στα έξοδα, μετά στους τόκους και τελευταία στο κεφάλαιο. Δυνατή συμφωνία για διαφορετικό καταλογισμό. ΕφΛαρ 417/10, σ. 524
Βλ. και Ανατοκισμός

ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Η εισφορά του αρθ. 1 ν. 128/75 βαρύνει τα στην Ελλάδα πιστωτικά ιδρύματα και όχι τους δανειολήπτες. Ανατοκισμός. ΕφΛαρ 594/09, σ. 43

Αναλογικό τέλος χαρτοσήμου επιβάλλεται στα πινάκια των τραπεζών και όχι στις επιταγές. ΕφΛαρ 125/10, σ. 142

Κατάσχεση καταθέσεων εις χείρας Τράπεζας ως τρίτης. ΜονΠρωτΛαρ 1181/10, σ. 174

Θέσπιση με το ν.δ. 17.7/13.8.1923 παρεκκλίσεων από τις γενικές δ/ξεις των 1004 επ. ΚΠολΔ για διευκόλυνση πληρωμής των ενυπόθηκων απαιτήσεων ΑΕ και τραπεζών. ΕφΛαρ 229/09, σ. 261

Ρύθμιση ληξιπρόθεσμων χρεών δανειοληπτών προς πιστωτικά ιδρύματα. ΕφΛαρ 594/09, σ. 43, ΕφΛαρ 262/10, σ. 303

Επί κοινής χρηματικής κατάθεσης, ενεργητική εις ολόκληρον ενοχή. ΕφΛαρ 21/10, σ. 427

Οι Τράπεζες είναι αντιπρόσωποι της εταιρείας διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων. ΕφΛαρ 458/10, σ. 528

Καταχρηστικότητα όρου επιβαρύνσεων των δανειοληπτών στεγαστικών δανείων για έξοδα ελέγχου τίτλων ή φακέλου. ΕφΛαρ 233/10, σ. 560

Βλ. και Ανατοκισμός, Εκτέλεση, Κατάσχεση

ΥΠΑΙΤΙΟΤΗΤΑ

Η υπαιτιότητα και η αιτιώδης συνάφεια είναι αόριστες νομικές έννοιες.

Αυτοκτονία νοσηλευόμενου σε ιδιωτική ψυχιατρική κλινική λόγω αμέλειας του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού. ΕφΛαρ 73/10, σ. 103

Παράσυρση πεζού. Υπαιτιότητα οδηγού μοτοσυκλέτας. ΕφΛαρ 90/10, σ. 117

Ευθύνη εξ αδικοπραξίας παραγωγού ελαττωματικού προϊόντος. Βάρος απόδειξης της υπαιτιότητας. ΕφΛαρ 133/10, σ. 155

Επί ελλείψεων του έργου, αποζημίωση του εργοδότη για μη εκτέλεση της σύμβασης, αν οι ελλείψεις οφείλονται σε υπαιτιότητα του εργολάβου. ΕφΛαρ 314/10, σ. 472

Βλ. και Αυτοκίνητα-Ατυχήματα, Ιατροί, ΚΟΚ, Μίσθωση έργου, Συντρέχον πταίσμα

ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Επί θανάτου εργαζόμενου στον ευρύτερο δημόσιο τομέα κατά την εκτέλεση υπηρεσίας, ένα μέλος της οικογένειάς του διορίζεται σε κενή οργανική θέση ανάλογη των προσόντων του.

Μη νόμιμη η άρνηση της Διοίκησης να διορίσει τον υιό υπαλλήλου αποβιώσαντος κατά την εκτέλεση υπηρεσίας, καθόσον στηρίχθηκε σε πλημμελώς αιτιολογημένη γνωμάτευση, στην οποία παραλείπονται τα επιβαρυντικά στοιχεία για το θανάτο, όπως η κόπωση από την υπερωριακή απασχόληση προηγούμενων ημερών σε ιδιαίτερα δυσχερείς καιρικές συνθήκες. ΔιοικΕφΛαρ 33/09, σ. 176

Η παραίτηση υπαλλήλου κατά το ν. 1188/81 λογίζεται μη υποβληθείσα, αν κατά την υποβολή της εκκρεμούσε πειθαρχική δίωξη ή άρχισε εντός 3μήνου από την υποβολή και πριν την αποδοχή της.

Κατά το ν. 3584/07 η παραίτηση θεωρείται μη υποβληθείσα, αν κατά την υποβολή της εκκρεμεί πειθαρχική δίωξη για παράπτωμα δυνάμενο να επισύρει ποινή οριστικής παύσης ή αν η ποινική ή πειθαρχική δίωξη ασκηθεί σε 2

μήνες από την υποβολή και πριν την αποδοχή της. ΔιοικΕφΛαρ 160/09, σ. 179
Βλ. και Επίδομα, Εργασία

ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Βλ. Επίδομα, Εργασία

ΥΠΕΞΑΙΡΕΣΗ

Υπεξάιρεση από ασφ. σύμβουλο κατά τη διάθεση μεριδίων αμοιβαίου κεφαλαίου. ΕφΛαρ 458/10, σ. 528

Υπεξάιρεση επί παράνομης ιδιοποίησης από εντολοδόχο των προκαταβαλλομένων σ' αυτόν χρημάτων. ΜονΠρωτΛαρ 26/10, σ. 554

ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑ

Υπερημερία εργοδότη επί ακυρότητας καταγγελίας σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου. ΕφΛαρ 457/09, σ. 33

Απαλλαγή υπερήμερου οφειλέτη λόγω ανωτέρας βίας ή γεγονόςτος για το οποίο δεν υπέχει ευθύνη. ΕφΛαρ 188/10, σ. 279

ΥΠΟΘΗΚΗ

Επί ασφαλισμένου ενυπόθηκου ακινήτου και επέλευσης του ασφ. κινδύνου, η αξίωση προς καταβολή του ασφαλίματος ανήκει στον ενυπόθηκο δανειστή καθό μέρος συμπίπτει με την απαίτησή του, ενώ ως προς το λοιπό υπέρτερο ασφάλισμα η αξίωση παραμένει στον κύριο του ενυπόθηκου. ΕφΛαρ 594/09, σ. 43

Επί πλειστηριασμού ενυπόθηκου ακινήτου, επισπευδόμενου από ενυπόθηκη δανείστρια τράπεζα, ο υπερθεματιστής καταβάλλει το πλειστηρίασμα απευθείας σε αυτήν, η οποία, αφού υπολογίσει το ύψος της ικανοποιητέας απαίτησής της, καταθέτει το υπόλοιπο δικαστικά, άλλως οφείλει νόμιμους τόκους στον κατά τον πίνακα δικαιούχο πιστωτή αφότου ο υπερθεματιστής της κατέβαλε το πλειστηρίασμα. Εφαρμογή των ανωτέρω και όταν υπερθεματίστρια αναδείχθηκε μη επισπεύσασα την εκτέλεση ενυπόθηκη δανείστρια τράπεζα. ΕφΛαρ 229/09, σ. 261

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Αυτοτελής φορολόγηση των επιδικασθέντων τόκων. ΕφΛαρ 594/09, σ. 43

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ

Μη νόμιμο αίτημα επίδειξης εκκαθαριστικών σημειωμάτων, λόγω φορολογικού απόρρητου. ΕφΛαρ 34/10, σ. 65, ΕφΛαρ 90/10, σ. 117

ΧΑΡΤΟΣΗΜΟ

Κατάργηση από 1.1.01 του τέλους χαρτοσήμου των προσκομιζόμενων στα δικαστήρια εγγράφων, που δεν υπόκειντο σε χαρτοσήμανση κατά την έκδοσή τους.

Επιβολή αναλογικού τέλους χαρτοσήμου στα πινάκια των τραπεζών και όχι στις επιταγές. ΕφΛαρ 125/10, σ. 142

ΧΡΕΟΣ

Τρόπος καταλογισμού καταβολών σε χρέος. ΕφΛαρ 62/10, σ. 95, ΕφΛαρ 417/10, σ. 524

ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ

Βλ. Ηθική βλάβη, Ψυχική οδύνη

ΧΡΗΣΙΚΤΗΣΙΑ

Κτήση κυριότητας με έκτακτη χρησικτησία. Αν ο χρησιδεσπόσας συμπλήρωσε 20ετή νομή και κατέστη κύριος πριν την οριστικοποίηση της εγγραφής στα κτηματολογικά βιβλία, μπορεί να αμφισβητήσει την ορθότητά της. ΕφΛαρ 256/10, σ. 464

ΨΥΧΙΚΗ ΟΔΥΝΗ

Στην οικογένεια του θύματος δεν περιλαμβάνονται οι αδελφοί της συζύγου.

Εκτίμηση συντρέχοντος πταίσματος του παθόντος για καθορισμό του ύψους της ψυχικής οδύνης. ΕφΛαρ 73/10, σ. 103

Επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ψυχικής οδύνης σε νήπιο, αλλά και σε κυοφορούμενο αν γεννήθηκε ζωντανό. ΕφΛαρ 205/10, σ. 286

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

1. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ	129	σ. 149
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ	131	σ. 152
Α. ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ	133	σ. 155
	141	σ. 268
	163	σ. 456
ΕΤΟΥΣ 2009	167	σ. 169
99	σ. 17	172
183	σ. 255	σ. 272
209	σ. 258	182
215	σ. 19	σ. 458
229	σ. 261	188
261	σ. 24	σ. 279
379	σ. 27	205
457	σ. 33	σ. 286
593	σ. 37	222
594	σ. 43	σ. 287
603	σ. 52	237
604	σ. 55	σ. 290
642	σ. 60	239
		σ. 295
		255
		σ. 461
		256
		σ. 464
		261
		σ. 301
		262
		σ. 303
		265
		σ. 312
		272
		σ. 313
		286
		σ. 324
ΕΤΟΥΣ 2010		287
21	σ. 427	σ. 469
30	σ. 429	288
34	σ. 65	σ. 472
35	σ. 68	297
38	σ. 431	σ. 331
39	σ. 75	314
40	σ. 76	σ. 472
47	σ. 82	326
52	σ. 436	σ. 489
55	σ. 91	327
62	σ. 95	σ. 335
72	σ. 265	366
73	σ. 103	σ. 493
82	σ. 445	391
90	σ. 117	σ. 500
97	σ. 448	395
103	σ. 127	σ. 505
109	σ. 452	398
115	σ. 135	σ. 510
119	σ. 266	400
125	σ. 142	σ. 517
		407
		σ. 518
		415
		σ. 519
		417
		σ. 524
		435
		σ. 526
		458
		σ. 528
		483
		σ. 539
		523
		σ. 540
		539
		σ. 546
		696
		σ. 547
		722
		σ. 550

**Β. ΠΟΛΥΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ
ΛΑΡΙΣΑΣ**

ΕΤΟΥΣ 2010

220 σ. 338

**Γ. ΜΟΝΟΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ
ΛΑΡΙΣΑΣ**

ΕΤΟΥΣ 2010

Τακτική

26 σ. 554

Ειδική

192 σ. 343

Ασφαλιστικά

1181 σ. 174

**Δ. ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟΥ
ΛΑΡΙΣΑΣ**

ΕΤΟΥΣ 2010

Τακτική

233 σ. 560

Ασφαλιστικά

111 σ. 569

**2. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ**

Α. ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΕΤΟΥΣ 2009

33 σ. 176

39 σ. 347

160 σ. 179

209 σ. 181

210 σ. 581

244 σ. 589

342 σ. 184

398 σ. 595

414 σ. 187

ΕΤΟΥΣ 2010

16 σ. 349

20 σ. 350

21 σ. 359

31 σ. 363

54 σ. 368

70 σ. 373

78 σ. 376

102 σ. 381

103 σ. 385

143 σ. 601

270 σ. 609

318 σ. 612

Β. ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ (ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ)

ΕΤΟΥΣ 2009

2 σ. 189

79 σ. 391

ΕΤΟΥΣ 2010

19 σ. 397

23 σ. 400

**3. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΙΝΙΚΩΝ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ**

Α. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΦΕΤΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΕΤΟΥΣ 2009

163 σ. 192

**Β. ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ - ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ ΕΦΕΤΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ**

ΕΤΟΥΣ 2009

50 σ. 200

ΕΤΟΥΣ 2010

73 σ. 404

4. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΕΔΔΑ

ΕΤΟΥΣ 2009

39614/07 σ. 407

